
TUUSULA TILINPÄÄTÖS 2022

**Asukkaita
40 383**

**Ulkoiset
toimintamenot
275,3
milj. euroa**

**Velkaa
4 039
euroa/asukas**

**Veroprosentti
19,75 %**

sis. kunnan ja vesiliikelaitoksen tiedot

SISÄLTÖ

TOIMINTAKERTOMUS

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	
1.1. Pormestarin katsaus	2
1.2. Vuoden 2022 tavoitteet, toimenpiteet ja toteutusohjelmat	5
1.3. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	19
1.4. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	23
1.5. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	27
1.6. Kunnan henkilöstö	33
1.7. Ympäristöasiat	40
1.8. Muut ei-taloudelliset asiat	44
1.9. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	44
1.10. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan .... kehittämiseen vaikuttavista seikoista	46
1.11. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	57
2. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	60
2.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	60
2.2. Toiminnan rahoitus	62
3. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	64
3.1. Tilinpäätöslaskelmien analyysit	66
4. KOKONAISTULOT- JA MENOT	70
5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	71
5.1. Konserniyhteisöt	71
5.2. Konsernin toiminnan ohjaus	72
5.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	72
5.4. Arvio konsernin tulevasta kehityksestä	73
5.5. Konsernivalvonnan järjestäminen	73
5.6. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	75
5.7. Konsernitilinpäätöslaskelmien analyysit	80
6. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET Tilikauden tuloksen käsittely	82

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

7. Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	
Käyttötalouden osan taulukoiden lukuohje	84
KUNTATOIMIALA	82
Yleishallinto ja johdon tuki	88
Kunnanviraston johto	92
Keski-Uudenmaan Ympäristökeskus	96
Yhteiset palvelut	98
Henkilöstöpalvelut ja kohdennettu asiakastyö	102
Hallintopalvelut ja asiakaspalvelut	105
Talouden ohjaus	107
Kehittäminen ja tietohallinto	109
Sivistys	111
Kasvatus- ja sivistyslautakunta:	
Sivistyksen tukipalvelut	118
Varhaiskasvatus	121
Oppiminen	124

Vapaa-aikalautakunta:	
Kulttuuri	126
Vapaa-aika	128

Kasvu- ja ympäristö.....	131
Kuntakehityslautakunta:	
Toimialueen kehittäminen- ja hallinto	136
Elinvoima, asuminen ja kehittäminen	137
Projektitoimisto	138
Rykmentinpuisto	139
Maankäyttö ja paikkatieto.....	140
Kaavoitus	142
Rakennusvalvonta	143
Tekninen lautakunta:	
Yhdyskuntatekniikka.....	144
Tilapalvelut	147

TILINPÄÄTÖKSEN TOTEUMAVERTAILUT

Tuloslaskelman toteumavertailu	150
Toimintamenot- ja tulot, toteumat 2021–2022.....	151
Sisäinen tuloslaskelma, toteumat 2015–2022 ja talousarvio 2023	152
Investointien toteutuminen.....	153
Rahoitusosan toteutuminen	162
Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteumavertailusta	163

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Tuloslaskelma.....	166
Rahoituslaskelma	167
Tase	168
Konsernilaskelmat.....	169

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT .....

TYTÄRYHTIÖT	192
--------------------------	------------

ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET .....

Liikelaitoksen erillistilinpäätös	
Vesihuoltoliikelaitos.....	202
Liikelaitoksen vaikutus kunnan talouteen	228
Tuloslaskelma.....	229
Rahoituslaskelma	231
Tase.....	232

Taseyksiköt.....	234
------------------	-----

Muiden eriytettyjen yksiköiden tilinpäätökset.....	241
--	-----

KESKI-UUDENMAAN SOTE-KUNTAYHTYMÄ.....

VUOSITAVOITTEIDEN SEURANTA .....

INDIKAATTORIEN SEURANTA .....

INVESTOINTIEN JÄLKILASKELMAT.....

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT.....

TULOT

Verotulot
217,2
milj. euroa
(+7,6 %)

Valtion-
osuudet
36,4
milj. euroa
(+12,2 %)

Käyttö-
omaisuuden
myyntivoitot
9,9 milj. euroa
(-34,8 %)

ULKOISET MENOT

Toiminta-
menot
275,3
milj. euroa
(+8,3 %)

Sote-menot
131,3
milj. euroa
(+12,8 %)

Vesihuolto-
liikelaitos
4,4 milj. euroa
(+13,0 %)

INVESTOINNIT & RAHOITUS

Investoinnit
57,7
milj. euroa

Lainakanta
163,1
milj. euroa

Lainakanta
4 039
euroa/asukas

MUUT TUNNUSLUVUT

Tilikauden
ylijäämä
6,1 milj.
euroa

Vuosikate/
poistot
131,9 %

Vero-
prosentti
19,75 %

Sis. kunnan ja vesihuoltoliikelaitoksen luvut

1. OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 PORMESTARIN KATSAUS VUOTEEN 2022

Vuoteen 2022 vaikuttaneita tekijöitä

Toimintavuoden 2022 alussa kunnan palveluihin vaikutti koronapandemia. Koronarajoitteet poistuivat pandemian heikentyessä kevään 2022 aikana. Helmikuussa 2022 Venäjä aloitti hyökkäyssodan Ukrainassa ja sota vaikutti kuntien toimintaan. Tuusulan kunta majoitti yhdessä Kotokunnan kanssa sodasta paenneita ukrainalaisia, teki toimenpiteitä ukrainalaisten työllistymisen edistämiseksi, osoitti humanitaarista tukea Ukrainaan erillisellä valtuuston lisämäärärahalta ja käynnisti erilaisia avustustoimia ukrainalaisten tueksi. Ukrainan sota vaikutti energian saatavuuteen ja kiristi hintoja. Tuusulassa laadittiin erillinen ohjelma energiansäästötoimenpiteiksi, ja liityimme Astetta alemmas -kampanjaan.

Tuusulan kunta osallistui aktiivisesti hyvinvointialueen valmisteluun. Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.2.2023. Keusote-kuntayhtymä puretaan vuoden 2023 aikana. Kunnan oppilashuollon henkilöstö siirtyi vuoden 2023 alussa hyvinvointialueille. Myös kunnan omistamia rakennuksia koskevat Keusoten vuokrasopimukset siirtyivät hyvinvointialueelle. Tärkeää oli myös rakentaa yhdessä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Keskiössä olivat toimivat yhdyspintatyön rakenteet hyvinvointialueen kanssa.

Tuusulan kunnan talous ja kasvu ovat tasapainossa

Tuusulan väestömäärä on kasvanut viime vuosina vahvasti. Vuonna 2022 ylittyi 40 000 asukkaan raja. Asukasluku oli kaikkiaan vuoden päättyessä 40 383. Vetovoimaisen Tuusulan väestö kasvoi vuonna 2022 Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 1,7 prosentilla. Vuonna 2021 kasvu oli 2,3 prosenttia. Tuusulan väestö kasvoi ennakkotietojen mukaan 665 hengellä. Tuusulan ja muiden kuntien välinen nettomuuttovoitto oli 553 asukasta ja nettomaahanmuuttoa oli 76 asukkaan verran. Kokonaisnettomuutto oli 629 asukasta. Luonnollinen väestönkasvu oli 18 asukasta.

Kiinnostus kunnan asuin- ja yritystontteihin oli vahvaa. Valmistuneiden asuntojen lukumäärä oli 902. Rakennuslupia myönnettiin yhteensä 488. Myönnettyjen rakennuslupien kerrosala oli 124 858 kem². Tontinluovutus oli 2000-luvun huippuvuosien tasolla ja työpaikka-alueiden asemakaavoja saatiin runsaasti lainvoimaiseksi. Maanmyyntitulot olivat 9,8 milj. euroa, maankäyttösopimuskorvauksia kertyi 3 milj. euroa. Omakotitonttitarjontaa oli jokaisessa kuntakeskuksessa. AO-tontteja luovutettiin 45 kpl ja tuottajamuotoisia tontteja luovutettiin 10 kpl. Yritystontteja myytiin 7 kpl. Maankäyttösopimuksia allekirjoitettiin 3 kpl.

Maanhankinnan kokonaismäärä oli noin 15 ha, joka alitti tavoitteen mukaisen 40 ha. Maanhankintamenot olivat noin 1 milj. euroa. Lainvoiman saivat asemakaavat: Sammonmäki III, Sulan työpaikka-alue III, Kivikiila, Kehitettävät kiinteistöt II, Jussilantie 13 ja Kievarantie. Asuinrakentamista saatiin lainvoimaiseksi 22 214 km² ja työpaikkarakentamista 169 318 km².

Tuusulan kunnan tilikauden tulos on noin 6,1 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Kunnan talous hyötyi hyvästä suhdanne- ja työllisyystilanteesta sekä vahvasta kasvusta. Kunnan toimialueet pysyivät hyvin suunnitellussa talousarviossa varsin haastavasta toimintaympäristöstä huolimatta. Kunnan taloutta rasitti kuitenkin ennakoitua voimakkaampi sosiaali- ja terveystenon kehitys. Sote-menot (Keusote) kasvoivat 12,8 prosenttia eli noin 14,9 milj. euroa ja sivistyksen menot 4,5 prosenttia eli noin 4,6 milj. euroa.

Verotulot kasvoivat hieman menoja voimakkaammin, yhteensä noin 7,6 prosenttia. Kunnan verotulot olivat yhteensä 217,2 milj. euroa. Toimintatuottoja kunnalle kertyi noin 48,0 miljoonaa euroa, mikä on 5,9 prosenttia edellisvuotta vähemmän.

Kunnan toimintamenot kasvoivat yhteensä noin 8,3 prosenttia eli noin 21,0 milj. euroa vuodesta 2021. Henkilöstömenot kasvoivat noin 4,7 prosenttia. Palvelujen ostot kasvoivat peräti 11,3 prosentilla lähinnä sote-menojen voimakkaan kasvun vuoksi. Toimintamenot olivat yhteensä noin 275 milj. euroa.

Kunnan lainakanta oli vuoden 2022 lopussa 163,1 milj. euroa, kun vuotta aiemmin lainakanta oli 144,2 milj. euroa. Kunnan lainamäärä asukasta kohden oli 4 039 euroa. Korkokulut olivat 1,3 milj. euroa. Kasvua edellisvuoteen nähden oli 0,2 milj. euroa.

Kuntastrategiamme ja vahvat kasvuinvestoinnit

Kuntastrategiamme visiona on tarjota ”Elämisen taidetta kestävästi kasvavassa Tuusulassa”. Valtuustokauden 2021–2025 strategia asettaa kunnalle kolme päämäärää: ”Tuusulassa on mahdollisuuksia kasvaa ja menestyä, Tuusulassa on hyvä elää, Tuusula kehittyy kestävästi”. Strategiaa toteuttaa 14 valtuustokauden tavoitetta sekä niitä toteuttavat vuositavoitteet ja toimenpiteet. Strategian yhteisenä toimintatapana jatkuu ”me teemme yhdessä uutta”, joka määrittää kaikkea kunnan tekemistä.

Vuoden 2022 aikana kuntastrategiamme täydentyi sitä ohjaavilla asiakirjoilla, kuten asuntopoliittinen ohjelma, digitalisaatio-ohjelma, palveluiden järjestämistä ja palveluverkkoa koskeva suunnitelma ja osaaminen ja kyvykkyydet-ohjelma. Valmistelimme hyvän ja sujuvan hallinnon tueksi eettiset ohjeet. Keskiössä on kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen sekä henkilöstön osaamisen kehittäminen.

Valtuustokauden 2021–2025 strategia jatkaa kasvun mahdollistamisen ja elinvoiman vahvistamisen tiellä. Tuusula satsaa jatkossa yritys- ja työpaikkatonttien syntymiseen tarvittavaa infrastruktuuria rakentamalla ja vie eteenpäin palveluverkkosuunnitelman investointeja. Kunnassa valmisteltiin sotekeskus-hanketta yhdessä Keusoten kanssa ja Hyrylään tulevan palvelukeskuksen vuokrasopimukset hyväksyttiin.

Koulu- ja päiväkotirakentamisessa kaikkia palveluverkon uudiskohteita edistettiin ja aikatauluja tarkennettiin. Martta Wendelin -päiväkoti otettiin vastaan kesällä 2022. Monion rakentaminen eteni aikataulun mukaisesti ja valmistuu kesällä 2023. Tuusulanjärven kampuksen rakentaminen käynnistyi. Riihikallion kampuksen rakentamisen valmistelu eteni suunnitellusti. Edistimme Rykmentinpuiston kampuksen toteuttamista elinkaarimallilla. Veimme vuoden aikana läpi Peltokaaren päiväkodin hankinnan vuokramallilla.

Elämisen taidetta

Tuusulan varhaiskasvatuksen kapasiteetti on täyskäytössä. Paikkojen tarvetta ovat nostaneet Tuusulaan voimakas muuttovoitto, syntyvyyden hetkellinen nousu koronan aikana, laadukas varhaiskasvatus sekä pienten lasten palveluiden käytön merkittävä lisääntyminen. Syksyllä toteutetussa kyselyssä toiminnan aloitusprosessi sai huoltajilta kiitettävän arvosanan.

Koulut toimivat koko vuoden lähiopetuksessa. Syyslukukaudella keskityttiin yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen. Hyödynsimme opetus- ja kulttuuriministeriön ja opetushallituksen valtionavustuksia toimintamme kehittämisessä. Toimimme valtakunnallisessa OPPIVA-verkostossa, jossa vaikutamme kansalliseen koulutuspolitiikkaan ja tarjoamme koulutuksia henkilöstöllemme. Olimme mukana myös Kuntaliiton verkostoperuskouluhankkeessa kehittämässä ruotsinkielistä kasvun ja oppimisen jatkumoa.

Vastuullisuuden kehittämisessä olemme edenneet harppauksin varhaiskasvatuksen ympäristösuunnitelman ja perusopetuksen Agenda2030 -opetusohjelman sekä ruokapalveluiden vastuullisuussuunnitelman käyttöönoton myötä. Tuusulan harrastamisen mallin mukaisessa harrastus- ja kerhotoiminnassa aloitti syksyllä 2022 63 harrastusryhmää ja harrastusryhmiin osallistui noin 620 lasta ja nuorta.

Kulttuurissa luotiin yhteistyötä kirjaston, opiston, ohjaamon ja alueellisen nuorisotyön Lukisinko-sanalinko -hankkeessa. Järvenpään, Keravan ja Tuusulan museoiden yhteinen virtuaalinen museohankeselvitys sai jatkoa OKM:n myönnettyä miljoonan euron avustuksen XR-museokeskuksen rakentamiseen vuosille 2023–24. Koulu yhteistyö ja kulttuurikasvatussuunnitelmien Kultsun ja Taika Kultsun toteuttaminen sujui hyvin. Eri ikäluokille suunnattuihin kulttuuripalveluiden ohjelmiin osallistui tuhansia tuusulalaisia lapsia ja kulttuurikasvatussuunnitelman ja muun pedagogisen toiminnan puitteissa tavoitettiin noin 10 000 lasta.

Tuusulanjärven matkaluistelurata nousi alueellisesti merkittäväksi matkailukohteeksi. Urheilukeskuksen suunnitellut rakentamishankkeet valmistuivat. Jokelan uusi valaistu kuntorata ja kuntoportaat avattiin käyttöön. Kellokosken talviuintipaikka avattiin Kellokoskella.

Aluekehityshankkeet Rykmentinpuisto ja Focus (kehä IV)

Rykmentinpuiston rakentaminen jatkui vilkkaana. Asuntorakentamisen lisäksi rakenteilla on lukio ja kulttuuritalo Monio. Rykmentinpuiston kampuksen elinkaarihankkeen toteuttajat valittiin ja rakentaminen käynnistyy vuonna 2023. Rykmentin puistotielle sijoittuvan linja-autoaseman rakentaminen alkaa vuonna 2023. Tonttien luovutus ja kysyntä olivat hyvällä tasolla. Puistokylän suunnittelulla pyritään vastaamaan alueen pientalo- ja rivitalotonttikysyntään. Rykmentinpuiston taiteen ohjausryhmän toiminta jatkui, ja vuonna 2022 valmistui kaksi uutta teosta.

Vuoden aikana laadittiin koko Focus-alueen kattavaa maankäytön yleissuunnitelmaa. Suunnitelmasta laadittiin kaksi vaihtoehtoista luonnosta, jotka asetettiin nähtäville. Yksityiskohtaisemman ehdotuksen ja siihen liittyvien lisäselvitysten laadinta käynnistyi syksyllä. Yleissuunnittelulla varaudutaan alueen tulevaan asemakaavoittamiseen sekä edistetään Kehä IV:n suunnitteluvaihtelua. Alueen maanhankinta on vielä kesken. Helsingin hallinto-oikeus kumosi lokakuussa lunastuslupan hyväksymisestä jätetyt valitukset, mutta asianomaiset ovat hakeneet jatkovalituslupaa KHO:sta. Kunta jätti keväällä maa-aineslupahakemuksen Keski-Uudenmaan ympäristökeskukseen omistamiensa kiviainesten ottamiseksi.

Esitän päätöksentekijöille ja henkilökunnalle parhaat kiitokseni tuusulalaisten hyväksi tehdystä ansiokkaasta työstä. Olemme työskennelleet hienosti Tuusulan kunnan laadukkaiden palveluiden ja kasvun edistämiseksi! Tästä on hyvä jatkaa!

Kalle Ikkela,
pormestari

1.2. Tuusulan kuntastrategia 2021–2025

Kuntastrategia on kunnan ja tuusulalaisten yhteinen strategia. Se vaikuttaa kaikkiin kunnan toimijoihin ja se ohjaa ja sitoo koko kuntakonsernia. Osallistuvassa prosessissa vuoden 2021 aikana. Kaikkien valtuustoryhmien hyväksymä pormestariohjelma toimi kuntastrategiatyön pohjana. Uuden strategian perustasta päätettiin valtuustossa lokakuussa 2021 ja strategiakokonaisuudesta joulukuussa 2021.

Strategian uudistustyön tuloksena syntyi ”elämisen taidetta kestävästi kasvavassa Tuusulassa” -kuntastrategia vuosille 2021–2025. Strategiatyöhön osallistui laaja joukko tuusulalaisia, luottamushenkilöitä ja kunnan henkilöstöä erilaisten osallistuvien työpajojen, seminaarien ja kyselyiden kautta. Valtuusto hyväksyi 4.10.2021 Tuusulan strategiaperustaan kuuluvan vision, toimintatavat ja päämäärät sekä niistä johdetut 14 valtuustokauden tavoitetta. Lisäksi määritettiin strategiset keinot tehdä strategiasta totta.

Strategiakokonaisuus muodostuu strategiaperustasta ja sen pohjalta johdetuista vuositavoitteista ja toimenpiteistä, indikaattoreista sekä strategisista keinoista. Strategiakokonaisuudesta päätettiin valtuustossa 13.12.2021. Strategiakokonaisuus täydentyy vuoden 2022 aikana strategiaa toteuttavien strategisten asiakirjojen myötä.

Visio

Tuusulan visio on ”Elämisen taidetta kestävästi kasvavassa Tuusulassa”.

Visio sitoo Tuusulan uudistetun brändin osaksi strategiaa. Elämisen taiteella tarkoitetaan, että jokaisen tuusulalaisen elämä on arvokasta ja jokaisella on mahdollisuus kasvaa täyteen potentiaaliinsa Tuusulassa –

rakentaa Tuusulassa omannäköisensä elämän. Hyviä puitteita elämään tarjoavat esimerkiksi monipuoliset asumisen mahdollisuudet, hyvät kulttuurin ja vapaa-ajan mahdollisuudet sekä laadukas varhaiskasvatus ja opetus. Tuusulalla on mahdollisuudet hyvään ja kestäväan kasvuun, mutta sen edellytyksenä on vahva kuntatalous.

Päämäärät

Tuusulan visiota toteuttaa kolme strategista päämäärää:

- Tuusulassa on mahdollisuuksia kasvaa ja menestyä.
- Tuusulassa on hyvä elää.
- Tuusula kehittyy kestävästi.

Mahdollisuuksia kasvaa ja menestyä -päämäärää toteuttamaan on asetettu viisi valtuustokauden tavoitetta veto- ja pitovoiman, asumisen ja elinympäristön, yritysten ja työpaikkojen sekä vapaa-ajan, harrastamisen ja kulttuurin näkökulmista. Päämäärän mukaan tarjoamme monipuolisia ja laadukkaita asumisen mahdollisuuksia, yritys- ja työpaikka-alueita sekä harrastamisen ja kulttuurista nauttimisen paikkoja.

Tuusulassa on hyvä elää -päämäärää toteuttamaan on asetettu viisi valtuustokauden tavoitetta hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden, oppimisen ja osaamisen sekä turvallisuuden näkökulmista. Päämäärä korostaa laadukkaiden palveluiden ja osallisuuden merkitystä ihmisten hyvinvoinnin luomisessa. Päämäärän alla huolehditaan myös kuntalaisten turvallisuudesta. Tuusula uudistaa palveluverkkoaan rakentamalla uusia päiväkotia ja kouluja, jotka tarjoavat myös kuntalaisille yhteisiä olohuoneita ja yhdessä tekemisen paikkoja. Osallisuus, vaikuttaminen ja yhdessä tekeminen voivat tuoda lisää hyvinvointia kaikille.

Tuusula kehittyy kestävästi -päämäärää toteuttamaan on asetettu neljä tavoitetta kestävyys- ja ilmastotokejen, luonnon monimuotoisuuden, liikkumisen ja talouden näkökulmista. Päämäärä tuo esiin kunnan kestävyys- ja ilmastotoet, työn luonnon monimuotoisuuden vaalimiseen ja esimerkiksi maankäytön ja liikkumisen merkityksen ilmaston kannalta kestävässä elämässä. Kestävä kuntatalous sisältyy tämän päämäärän alle ja toteutamme kasvun ja talouden hallintaohjelmaa.

Toimintatapa

Yhteinen toimintatapamme on ”Me teemme yhdessä uutta”. Se korostaa sekä yhdessä tekemisen tärkeyttä että palveluita kehittämistä kuntalaislähtöisesti.

Me

Me olemme asukkaita, yhteisöjä, yrityksiä, luottamushenkilöitä ja kunnan työntekijöitä. Me teemme ja toteutamme kunnan strategian. Me luomme kasvavan Tuusulan tarinaa ja tulevaisuutta.

Teemme

Teemme uutta Tuusulaa toisiamme ymmärtäen. Saamme tuloksia aikaan ja onnistumme yhdessä. Meistä jokainen on merkityksellinen ja voimme tehdä elämisen taidetta joka päivä. Autamme ja kannustamme toisiamme sekä kerromme myönteisiä tarinoita Tuusulasta!

Yhdessä

Saamme voimaa yhteistyöstä, jota rakennamme jokaisessa kohtaamisessa ja keskustelussa. Arvostamme moninaisuutta ja kunnioitamme erilaisuutta. Kannamme vastuuta toistemme hyvinvoinnista. Tarvitsemme kaikkien ideat käyttöön. Yhdessä olemme enemmän.

Uutta

Uutta syntyy luovasti ideoiden. Uutta syntyy rohkeudesta yrittää ja erehtyä. Olemme edelläkävijöitä ja suuntaamme kestäväan tulevaisuuteen. Iloitsemme yhdessä pienistäkin onnistumisista!

Valtuustokauden tavoitteet ja vuositavoitteet

Valtuustokauden tavoitteet on johdettu strategian visiosta, päämääristä ja yhteisestä toimintatavastamme. Tavoitteita laatiessa on huomioitu pormestariohjelma sekä osallistuvan strategiaprosessin aikana esiin nousseita keskeisiä asioita. Valtuustokauden tavoitteita on 14.

Valtuustokauden tavoitteet on asetettu valtuustokaudeksi 2021–2025. Niitä toteuttamaan määritetään vuositavoitteita ja toimenpiteitä vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä. Vuositavoitteet ja toimenpiteet saavuttamalla edetään kohti valtuustokauden tavoitteita.

Vuositavoitteita ja toimenpiteitä vuodelle 2023 valmisteltiin toimialueilla osana talousarvion valmistelua. Tavoitteita ja toimenpiteitä on käsitelty ja työstetty yhdessä eri toimielinten luottamushenkilöiden kanssa.

Valtuustokauden tavoitteista johdettujen vuositavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä seurataan ja arvioidaan neljännes- ja puolivuosisuoriraporteissa sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä. Valtuustokauden tavoitteiden etenemistä seurataan ja arvioidaan kerran vuodessa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä.

Keinot

Strategiaperustan laadinnan yhteydessä määritettiin kolme strategista keinoa, joiden avulla strategian tavoitteet saavutetaan. Keinot tehdä strategiasta totta löytyvät digitalisaation hyödyntämisestä, vaikuttamisesta ja yhteistyöstä (edunvalvonta) sekä osaamisesta ja kyvykkyyksistä (henkilöstön hyvinvointi ja johtaminen). Jokaisesta keinosta on laadittu strateginen ohjelma ja ohjelmat hyväksyttiin valtuustossa alkuvuodesta 2022.

Vaikuttaminen ja yhteistyö

Vaikuttamisen ja yhteistyö (edunvalvonta) - ohjelman kehittämisen kärjet ovat elinvoiman edistäminen, hyvinvoinnin edistämisen ja TE-palveluiden siirto kunnille. Tämän lisäksi ohjelmassa on kuvattu muita kunnan edunvalvonnan sekä yhteistyön sekä vaikuttamisen keskeisiä kohteita. Elinvoiman edistämässä nähdään keskeisenä maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) -sopimus, Helsingin seudun liikenne (HSL) ja muut kunnan liikennehankkeet sekä elinvoimaisen Tuusulan rakentaminen. Hyvinvoinnin edistämässä keskeistä ovat hyvinvointialueen palvelut Tuusulan kunnan näkökulmasta, palveluiden verkko, kunnan ja hyvinvointialueen toimiva yhteistyö sekä hyvinvoivan sivistyskunnan rakentaminen. TE-palveluiden siirto kunnille toteutunee vuoden 2024 lopussa ja keskeistä edunvalvonnassa on yhteistoiminta-alueen muodostuminen sekä osaavan työvoiman saannin varmistaminen sekä laadukas työllisyyden hoito.

Vaikuttaminen ja yhteistyö -ohjelman toteutuminen

Tuusulan kunta on osallistunut MAL-työhön eri tasoisesti. Kasvun ja ympäristön toimialueen asiantuntijat osallistuvat M, A ja L-ryhmiin ja työpajoihin, joissa vaikutettiin tulevan MAL 2024-27 kauden suunnitelmaluonnoksiin ja toimenpiteisiin. Olemme tehneet vaikuttamistyötä erityisesti keskeisiin edistettäviin liikennehankkeisiin ja tavanneet liikenneministeriä ja ELY:n johtoa. Tuusulan kunta oli mukana arvioimassa HSL:n rahoituksen tilannekuvaa syksyllä 2022. Saavutimme kuluvan kauden sopimuksen mukaiset asuntotuotantotavoitteet.

Laadimme tavoitteet hyvinvointialueen edunvalvontaan. Hyvinvointialueen investointisuunnitelmaan hyväksyttiin Hyrylään sijoittuva hyvinvointikeskus. Keskuksen suunnittelu käynnistyi tilaohjelman laadinnalla ja valmistelemme yhdessä hankintaa. Hankkeelle perustettiin hyvinvointialueen kanssa yhteinen ohjausryhmä. Olemme olleet aktiivisia yhdyspintatyössä. Näemme, että meidän tulee edistää erityisesti tuusulalaisten liikkumista hyvinvointialueen palveluihin ja palveluverkon ja palveluiden saavutettavuutta. Tuusula kunta oli mukana kahdessa selvityksessä TE25-uudistuksen osalta. Toinen esiselvitys on laadittu Keski-Uudenmaan kuntien välillä ja toinen liittyen Keudan kanssa tehtävään tiiviimpään yhteistyöhön.

Tuusulan kuntaan perustettiin valmistelua ohjaaja työryhmä. Tulevaa muutosta käsiteltiin kunnanvaltuuston seminaarissa.

Osaaminen ja kyvykkyydet

Kunnan strategian toteuttamista tukeva keino Osaaminen ja kyvykkyydet on jaettu kolmeen kärkeen, jotka nousevat niin osaamisen kehittämisen nykytilan arvioinnin, työelämän muutosten ja muiden muutosvoimien synnyttämisen tarpeiden ja vaatimusten pohjalta.

Osaaminen ja kyvykkyydet -ohjelman keskeiset kehittämisen kärjet ovat

- Osaamisen kehittämisen suunnittelu perustuu strategiaan ja on luonteeltaan ennakoivaa
- Johtamisella luodaan mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseksi
- Rakenteita ja menetelmiä muotoillaan tukemaan paremmin organisaation ja henkilöstön osaamistarpeita

Osaaminen ja kyvykkyydet -ohjelman toteutuminen

Ohjelman mukaiset toimenpiteet ovat edenneet suunnitellusti.

Osaamisen hallinnan järjestelmätoimittajan eTaikan kanssa aloitettiin TuusOsaa-järjestelmän käyttöönotto. Vuoden 2022 aikana mm. kehityskeskustelulomakkeet vietiin järjestelmään sekä rakennettiin mahdollisuus perehdytysmateriaalin keräämiselle ns. perehdytyspoluille. Esihenkilöille ja henkilöstöille järjestettiin koulutuksia.

Työhyvinvoinnin pulssikysely toteutettiin toista kertaa ja tuloksia käsitellään työyhteisöissä. Kyselyn teemana oli Osaaminen ja kyvykkyydet ohjelman mukaisesti. Työnantajakuva kehittämiseksi toteutettiin työnantajan markkinointivideoita, joiden julkaiseminen sosiaalisessa mediassa aloitettiin.

Henkilöstökokemuksen johtamisen toimintamalli sisältäen henkilöstökokemuksen mittarit hyväksyttiin johtoryhmässä. Hakijakokemuksen kehittämiseksi hankittiin lisäosa Laura-rekrytointijärjestelmään. Henkilöstön strategisia osaamistarpeita kartoitettiin esihenkilöiltä henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaa varten. Koonti käsiteltiin kehittämisen johtoryhmässä, jossa sovittiin henkilöstön osaamisen kehittämisen vastuualueista ja koulutusmoduuleista. Keudan kanssa jatkettiin esihenkilöiden osaamisen kehittämisen koulutuskokonaisuuden suunnittelua.

Digitalisaatio

Digitalisaatio mahdollistaa kunnalle toimintakyvyn ja elinvoiman säilyttämistä myös tulevaisuudessa. Digitalisaatio edellyttää sekä ajattelutavan että toimintatavan syvällistä muutosta.

Tunnistetuista ja priorisoiduista Tuusulan digitarpeisiin vaikuttavista muutostekijöistä jalostettiin digitalisaatio-ohjelman kehittämisen kärjet:

- Kuntalaisille sujuva arki sähköisillä palveluilla
- Vuorovaikutteinen kunta - kuntalaisten digitaalinen osallistaminen
- Tiedolla johdettu, datapohjainen Tuusula
- Kustannustehokkuutta digitalisaatiolla sekä
- Ajanmukaiset digikyvykkyydet kunnan uudistumista kiihdyttävänä pohjana

Digitalisaatio -ohjelman toteutuminen

Sähköisten palveluiden osalta toteutettiin vuoden 2022 aikana esiselvitys, jonka perusteella valitaan Tuusulan kunnan tilanteeseen paras lähestymistapa sähköisen asiointin kokonaisuuden kehittämiseksi. Sähköisten palveluiden kokonaisuuden kehittämisessä on huomioitu myös kuntalaisten digitaalinen osallistaminen, minkä lisäksi osallistamisen kehittämiseksi on suunniteltu mm. osallistavan budjetoinnin järjestelmän kehittämistä.

Tiedolla johtamisen tueksi Tuusulassa otettiin pilottikäyttöön uusi tiedolla johtamisen ratkaisu

(Kuntamaisema), joka sisältää niin talouteen kuin kuntavertailuun liittyvää raportointia. Pilottikäytöllä haetaan kokemuksia, jonka perusteella tiedolla johtamista voidaan tulevina vuosina kehittää.

Kustannustehokkuuden näkökulmasta käyttöön otettiin sähköinen allekirjoitusratkaisu kunnan sisäisessä päätöksenteossa. Sähköisen arkistoinnin ja asianhallinnan ratkaisun osalta tehdyn markkinaselvityksen myötä käynnistettiin uuden järjestelmäkokonaisuuden kilpailutukseen ja käyttöönottoon tähtäävä projekti. Tiedonohjaussuunnitelmien laadinta aloitettiin, toimiin pohjana prosessien sähköistämiseksi. Talousarvio- ja tilinpäätösprosessin automatisoinnin tueksi otettiin käyttöön järjestelmä, minkä lisäksi robotiikalla onnistuttiin tuomaan hyötyjä yksittäisiin prosesseihin.

Digikyvykkyysien kehittämiseen liittyen kunnan oma konesali ulkoistettiin ja tietoliikennereititykset rakennettiin uudestaan, mikä tuo uutta kyvykkyyttä palvelinympäristöön ja sen toimintavarmuuteen. Ratkaisu mahdollistaa myös oman henkilöstön kyvykkyysien kehittämisen fyysisten laitteiden ylläpidosta kohti kehittyneempiä kapasiteettipalveluita (ml. pilviteknologiat). Yhteistyössä henkilöstöpalveluiden aloitettiin digikehittämisen koulutuskokonaisuuden suunnittelu.

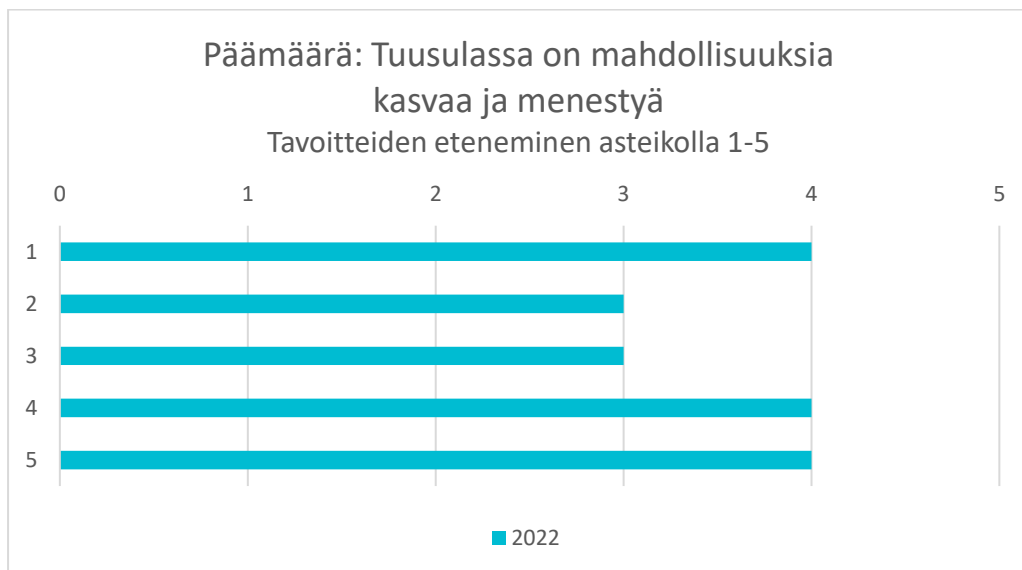
Valtuustokauden tavoitteiden arviointi

Valtuustokauden 14 tavoitteen arvioinnin yhteenveto vuodelta 2022 on alla. Tilinpäätöksen liitteissä, on vuositavoitteiden ja toimenpiteiden tarkempi seuranta vuoden 2022 osalta.

Tavoitteet on arvioitu asteikolla:

- 1= Tavoitteen toteutuksessa ei ole edetty suunnitellusti ja tavoitetta ei ole saavutettu
- 2= Tavoitteen toteutuksessa on edetty hieman, mutta sitä ei ole saavutettu
- 3= Tavoitteen toteutuksessa on edetty, mutta sitä ei ole vielä saavutettu
- 4= Tavoite on lähes saavutettu
- 5= Tavoite on saavutettu

Päämäärä: Tuusulassa on mahdollisuuksia kasvaa ja menestyä

1. Tarjoamme laadukkaat ja saavutettavat palvelut uudistuvassa ympäristössä

Palveluverkkosuunnitelman toteuttamisessa monitoimitalo Monion rakentaminen eteni aikataulussa, budjetissa ja määritellyssä laatutasossa. Martta Wendelin -päiväkoti valmistui kesällä 2022, ja päiväkoti aloitti toimintansa. Tuusulanjärven kampuksen rakentaminen etenee aikataulussa. Riihikallion kouluhankkeen kilpailutus käynnistettiin loppuvuoden 2022 aikana. Rykmentinpuiston kouluhankkeen elinkaarikilpailutus valmistui ja päätökset toteuttajasta tehdään vuoden 2023 puolella. Peltokaaren päiväkodin hankinta vuokramallilla eteni päätökseen loppuvuodesta 2022.

Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa aloitettiin luomalla ja käyttöönottamalla yhteiset yhdyspintarakenteet. Keusoten omistajaohjausta ja edunvalvontaa tehdään poliittisilla foorumeilla sekä strategisella, taktisella ja operatiivisella tasolla eri työryhmissä. Valtio hyväksyi Hyrylän uuden hyvinvointikeskuksen investointilistalleen ja kohteen suunnittelu käynnistyi. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen organisaatiota kehitettiin perustamalla eläinlääkärien yhteisvastaanotto Tuusulaan.

Työllisyyden hoidon järjestämisvastuun siirtoon varautumiseksi Keski-Uudenmaan kunnat jatkoivat selvityksiä työllisyysalueen muodostamiseksi. Kuuden kunnan kesken tilattiin ulkopuolinen selvitys työllisyysalueen muodostamisesta Keusoten alueen kuntien kesken. Asiakaspalvelu Tuusinfon toiminta on laajentuni Pohjois-Tuusulaan ja pilotteja toiminnan laajentamiseksi jatketaan. Asiakastytyväisyyttä arvioitiin säännöllisesti osana toiminnan kehittämistä.

Sivistyksen toimintaympäristön kehittämisessä edettiin tavoitteiden mukaisesti. Toimintakulttuurin muutoksen ja kalustamisen tueksi opettajille toteutettiin vierailuja lähialueiden uudiskohteisiin ja järjestettiin työpajoja. Kirjastotoiminnan kehittämisessä Kirkes-kirjastot tekivät päätökset liittymisestä Koha-Suomi Oy:n osakkaiksi ja Koha-kirjastojärjestelmän käyttöönotosta vuoden 2023 loppupuolella. Alueellista kirjastotoimintaa kehitettiin Rakas-hankkeessa.

Museopalveluiden digitalisoinnissa kokoelmanhallintaohjelmisto uusittiin ja ylikunnallinen virtuaalimuseohanke eteni suunnitellusti. Tuusulan, Järvenpään ja Keravan museoille on tarkoituksena luoda XR-museokeskus

Kunnan tukipalveluiden keskittämistä, HR-prosessien sähköistämistä ja talousprosessien sujuvoittamista jatkettiin vuositavoitteen mukaisesti. Rekrytointinäkyvyyden, suorahakupalvelujen ja henkilöarviointien osalta sovittiin yhteistyöstä ulkoisten kumppanien kanssa. Palvelua digitalisoitiin uusien sovellusten avulla.

Sähköisen asioinnissa toteutettiin selvitystyö, jonka perusteella mahdollisen kuntayhteisen ratkaisun hankinta ja käyttöönotto toteutetaan vuoden 2023 aikana. Sisäisen palvelunhallintajärjestelmän käyttöä vuoden aikana laajennettiin uusiin toimintoihin, minkä lisäksi otettiin käyttöön sähköinen allekirjoitus osana asianhallinnan järjestelmää.

2. Luomme tiiviimpiä keskusta-alueita, jotka mahdollistavat monipuolisemmat palvelut

Hyrylän palvelukeskushankkeessa siirryttiin toteutusvaiheeseen ja niin vuokrasopimukset, kiinteistökaupan esisopimus kuin pintapysäköintikentän alueen käyttöoikeussopimukset solmittiin toteuttajan kanssa. Vanhan ostoskeskuksen purku-urakka etenee kilpailutukseen alkuvuodesta 2023.

Hyrylän keskustan yleissuunnitelma ja Hyrylän palvelukeskuksen asemakaavamuutos hyväksyttiin Tuusulan kunnanvaltuustossa 3.10.2022. Hyrylän keskustan kehittäminen on etenemässä rakentamisvaiheeseen. Hyvinvointikeskuksen suunnittelu ja maanhankinta etenivät.

Koskensillan alueen ja Esikunnanpolun kaavamuutokset käynnistyvät keväällä 2023. Vanutehtaan kaavaluonnokset olivat nähtävillä marraskuussa. Jokelan asemapolun alueen kaavamuutos tuli vireille marraskuussa.

Suutarintien hankkeen kolmen asuinkerrostalon toteutus käynnistyi. Kunta sopi pysäköintitalon toteuttamisen viivästyttämisestä yhdessä toteuttajan kanssa. Tilapäisen pysäköintikentän suunnitelmaa laaditaan ja urakointi on tarkoitus tehdä omana työnä. Kahden jäljellä olevan asuinkerrostalotontin toteuttajaa haetaan tontinluovutuskilpailulla.

Tuusulan yleiskaava 2040 hyväksyttiin valtuustossa 14.11.2022. Yleiskaavasta on valitettu hallinto-oikeuteen, joten kaava ei ole vielä lainvoimainen. Yleiskaavassa valittiin kasvusuunnat, joita tarkastellaan yksityiskohtaisemmin yleiskaavan toteutussuunnitelmassa taloudellisten-, ilmasto- ja elinympäristön laadun näkökulmista. Kaavoitus suunnitelmassa valittiin lähivuosien kasvusuunnat.

3. Tarjoamme monipuolisia asumisen mahdollisuuksia varmistamalla tonttitarjonnan ja erilaiset asumismuodot

Vuoden 2020-2022 aikana kunnanvaltuustossa hyväksyttiin asemakaavoja, jossa asumista on 92 461 k-m². Vuonna 2023 tulisi hyväksyä vähintään 75 539 k-m² asumista asemakaavoissa, jotta vuosille 2020-2023 asetettu kokonaistavoite 168 000 k-m² saavutetaan. On olemassa riski, että vuoden 2023 aikana ei saavuteta puuttuvaa asumisen rakennusoikeuden määrää. Maata saatiin vuoden 2022 aikana hankittua noin 15 ha, mikä jäi jonkin verran asetetusta 40 ha tavoitteesta.

Kaavoituksen työohjelma 2022 kattoi lähestulkoon kaikki kaavoitus suunnitelman 2022-2025 kärkihankkeet. Pääsääntöisesti työohjelmaan kirjatut työt etenivät aikataulussa, mutta paikoin kaavatyön aikataulua jouduttiin tarkistamaan myöhemmäksi.

Rykmentinpuiston alueella mahdollistettiin monipuolisen asuntokannan syntyminen niin hallintamuotojen kuin asuntotyyppienkin suhteen. Jatkossa omistusasuntojen ja pientalomaisten rakennusten määrä tulee alueella lisääntymään uusien asemakaavojen myötä. Alueella on myös käynnissä hankkeita eri-ikäisten asumisen mahdollisuuksien tutkimiseen ja parantamiseen liittyen.

Vuoden 2022 aikana omakotitontteja luovutettiin 46 kpl. Häriskiven alueen ensimmäiset tontit olivat syksyllä haettavana ja luovutus päätökset tehtiin 20 tontista. Lahelanpellon omakotitalotonttien luovutukset alkavat lähestyä loppuaan.

Asuntopoliittisen ohjelman laadinta käynnistyi vuonna 2021. Kuntakehityslautakunta hyväksyi ohjelman 26.10.2022 ja valtuusto päätti siitä 14.11.2022. Asuntopoliittinen ohjelma astuu voimaan 1.1.2023. Maapoliittisen ohjelman päivityksen valmistelu aloitettiin loppuvuonna.

4. Tarjoamme yrityksille laadukkaita palveluita, osaavaa työvoimaa ja työpaikkatontteja erinomaisilla liikenneyhteyksillä

Sulan työpaikka-alueiden kaavat saivat lainvoiman. Rykmentinportti I asemakaava oli nähtävillä 16.6.-22.8.2022 ja kaavaluonnosta valmistellaan maaliskuuksi 2023. Focus-alueen yleissuunnitelma luonnoksineen oli nähtävillä 26.5.-30.6.2022. Senkkerinmäen kiertotalousalueen yleissuunnitelmaa valmistellaan yhdessä Vantaan kanssa ja alkanee mahdollisesti loppuvuonna 2023. Tämän lisäksi edistetään muita yritysalueiden kaavatoita, kuten esim. Palkkitien asemakaavamuutosta.

Työllisyyspalveluissa tiivistettiin verkostoyhteistyötä tärkeimpien sidosryhmien kanssa. Oppilaitosyhteistyön tiivistäminen aloitettiin kontaktoimalla lähialueen ammatilliset oppilaitokset ja ammattikorkeakoulut. Tavoitteena on mm. luoda edellytyksiä runsaammalle oppisopimusopintojen ja työn yhdistämiselle. Varhaiskasvatuksen kanssa aloitettiin projekti, jonka tavoitteena on ratkoa alan osaajapulan haasteita työllistämistoimenpiteillä ja koulutuksen lisäämisen yhdistämisellä.

Lisäksi kohdennetun asiakastyön organisaatiossa tehtiin muutoksia, jotka tukevat sisäisen yhteistyön tiivistämistä. Yhden luukun asiointiperiaate ja digitaalisen asioinnin mahdollistaminen etenee osana kunnan tasolla tehtävää sähköisen asioinnin kokonaisuutta.

5. Tarjoamme upeat ja uudistuvat mahdollisuudet kulttuuriin, vapaa-aikaan ja harrastamiseen.

Urheilukeskuksen kehittämistä edistettiin suunnitelman mukaisesti. BMX-rata valmistui loppukesästä, ja hallihankkeiden osalta voimistelu- ja mailapelihalli otettiin käyttöön syksyllä. Sekä ulkopadel- että tenniskentät valmistettiin ja otettiin käyttöön.

Tuusulanjärven ja -joen alueen kehittämisessä toteutettiin yleissuunnitelmaa mm. eteläisen virkistysreitit suunnittelun osalta. Kaukjärvenrannan puiston edessä olevan ruovikkosaareke siistittiin. Natura-alueelle tehtiin perusparannustoimia lintujen elinolojen parantamiseksi. Mäyräojan tulvasanteiden rakentamista ja Eriksnäsin kosteikon kunnostamista valmisteltiin ja Seittelin kosteikon kunnostus aloitettiin Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa.

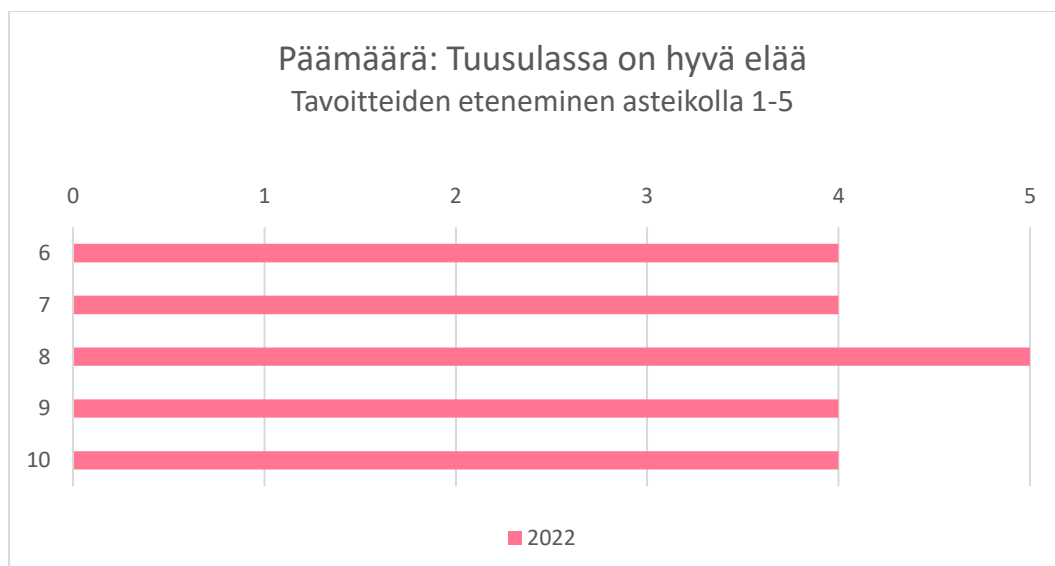
Martta Wendelinin päiväkotia ja Monion valmistuminen laajentavat taiteen ja kulttuurin harrastusmahdollisuuksia. Monion kehittämisessä taiteen ja kulttuurin taloksi edistettiin suunnitellusti. Toisen asteen kulttuurikasvatussuunnitelman luonnos valmistui syksyllä 2022.

Vapaa-aikapalvelut osallistui aktiivisesti Kuuma-kuntien verkostotyöhön nuoriso- ja liikuntatyön osalta ja koulutuskokonaisuudessa, joka vahvistaa isojen kaupunkien ja kuntien liikuntajohdon edellytyksiä vastata yhteiskunnan ja liikuntakulttuuriin tulevaisuushaasteisiin.

Vuoden aikana toteutettiin useita liikuntapaikkojen kunnostushankkeita. Annivaaran kuntoreitti raivattiin ja siistittiin, Kellokoskelle rakennettiin talviuintipaikka, Urheilukeskuksen pulkkamäkeen toteutettiin muutostyö, Hyrylän yleisurheilukentän valaistusta parannettiin ja Jokelan sekä Kellokosken voimailusaleja kehitettiin.

Halosenniemen kehittämiseksi laadittiin kehittämissuunnitelma, jonka mukaisesti ateljeekotia konservoitiin. Konservointityö jatkuu suunnitelman mukaisesti myös tulevana vuonna. Kuntalaisten luontosuhdetta ja kulttuurimatkailua edistettiin. Luonto- ja kulttuuriympäristökohteiden parantamisessa tehtiin kuntayhteistyötä Mäntsälän kanssa Hyökännummen alueen ulkoiluolosuhteiden suunnittelemiseksi. Sarvikallion kehittämisessä tehtiin yhteistyötä Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen kanssa.

Päämäärä: Tuusulassa on hyvä elää

6. Kehitämme hyvinvoinnin edellytyksiä ja mahdollisuuksia. Ehkäisemme yksinäisyyttä, eriytymistä ja pahoinvointia.

Hyvinvointisuunnitelma hyväksyttiin valtuustossa huhtikuussa, minkä jälkeen kehittämistä tehtiin laajassa yhteistyössä niin kunnan sisällä kuin ulkoisten sidosryhmien kanssa. Lasten ja nuorten matalan kynnyksen maksutonta kerho- ja harrastustoiminta toteutetaan useilla eri kouluilla monen kerhotoiminnan kumppanin kanssa. Syksyn 2022 aikana ehti aloittamaan noin 60 uutta kerhoa.

Kuntalaisten osallisuuden kasvattamiseksi jatkettiin kunnan osallisuusmallin toimeenpanoa mm. osallistuvan metsäsuunnittelun, kehittämisverkostojen toiminnan, Open Agenda -hankkeen ja Erätauko-dialogien muodossa. Elinikäiseen oppimiseen kannustamiseksi lisättiin aikuisikäryhmien opetustarjontaa ja suunniteltiin opetustarjonnan monipuolistamista Monion tarjoamiin mahdollisuuksiin tukeutuen. Kuntalaisten turvallisuuden tunteen ylläpitämiseksi järjestettiin syksyn kuntalaisiltojen yhteydessä omatoimisen varautumisen koulutuksia. Kuntastrategiaa ja hyvinvointisuunnitelmaa toteuttavan turvallisuussuunnitelman päivitys aloitettiin.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseksi kiinnitettiin huomiota koronan jälkeiseen yhteisöllisyyden palauttamiseen, kun keväällä 2022 aloitettiin pienimuotoiset yhteiset tapahtumat. Lukuvuosi 2022-23 aloitettiin ilman rajoituksia ja toiminnassa voitiin keskittyä yhteisöllisyyden tukemiseen myös laajemmin.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma valmistui monialaisessa LANUPE-työryhmässä. Suunnitelmassa pilotoidaan kunnan ja Keusoten yhdyspintatyön rakennetta lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointipalveluiden tuottamisessa. Vuoden 2022 aikana Tuusula hyväksyttiin mukaan Unicefin Lapsiystävällinen kunta -toimintamalliin, ja työlle perustettiin monialainen koordinaatioryhmä.

Maahanmuuttajien osallisuuden ja kotoutumisen lisäämiseksi tehtiin yhteistyötä useiden alueen toimijoiden kanssa ja luotiin verkostoja eri tarkoituksiin (esim. Apua ukrainalaisille Tuusulassa -verkosto). Vuoden aikana osallistuttiin kotouttamisen kumppanuusohjelman suunnitteluun ja toteuttamiseen Keski-Uudellamaalla. Maahanmuuttajia kannustettiin aktiiviseen toimijuuteen ryhmätoiminnan avulla ja kaikille maahanmuuttajille avoin palveluneuvonta käynnistettiin yhdessä Keski-Uudenmaan kuntien kanssa.

7. Vahvistamme kunnan, asukkaiden ja yhteisöjen yhteistyötä ja kumppanuutta. Olemme osallisuuden edelläkävijä ja jatkamme demokratian eri muotojen ja osallistumisen tapojen kehittämistä.

Asukasluvun merkkipaalu 40 000 asukkaasta tuli täyteen kesäkuussa, ja tapahtuman ympärille rakennettiin markkinointiviestintää. Lisäksi markkinoinnissa keskityttiin erityisesti asumisen markkinointiin, palveluverkon hyödyntämiseen sekä työnantajakuvan kehittämiseen. Tuusula tekee jatkuvaa brändiä tukevaa markkinointiviestintää ja maksettua mainontaa.

Vuoden aikana tehtiin sisäisen valvonnan tarkastus kunnan avustustoiminnasta ja sen kehittämiskohteista. Myös Keusotessa tehtiin avustuskäytäntöjen tarkastelua. Avustuskokonaisuuden kehittämistoimet tapahtuvat vuonna 2023.

Ikäihmisten hyvinvointia edistäviä palveluita kehitettiin yhteistyössä Keusoten kanssa. Hyvän tuulen tuvat jatkoivat toimintaansa ja olohuonetoiminnan kokeilu Kalliopohjan alueella onnistui. Esitys toiminnan kehittämisestä ja resursoinnista tuotiin päätöksentekoon ensimmäisen neljännesvuosikatsauksen yhteydessä. Resursoinnista päätettiin vuoden 2023 talousarvion käsittelyn yhteydessä. Vapaaehtoistoiminnan koordinaattorin määräaikainen tehtävä perustettiin ja se avattiin hakuun.

Koronarajoitusten hellitettävä yhteisöllisiä tapahtumia oli jälleen mahdollista järjestää kulttuuripalveluissa. Toteutettuja tapahtumia olivat mm. kevätkarnevaalit, Tuusula-viikko ja Keski-Uudenmaan Pride Tuusulassa. Aleksis Kiven merkkivuoden tapahtumat sujuivat hyvin yhteistyössä Nurmijärven kunnan kanssa.

Yhteisötilojen käytön rajoitukset poistuivat koronarajoitusten hellitettävä ja yhteisötiloja käytetään 3. ja 4. sektorin toimijoiden lisäksi mm. Ohjaamo-palveluiden ja Tuusulan Opiston tarpeisiin. Roselius-säätiön Martta-Augustan ruokasali otettiin yhteisökäyttöön Hyvän tuulen tupa -toiminnan varmistamiseksi. Tilavarauksjärjestelmän kehittäminen käynnistyi. Uudistuvan palveluverkon yhteiskäytön pelisäännöt hyväksyttiin loppuvuodesta.

8. Olemme osallisuuden edelläkävijä ja jatkamme demokratian eri muotojen ja osallistumisen tapojen kehittämistä.

Asukkaiden osallisuutta vahvistettiin ja Tuusulan osallisuusmallin toimeenpanoa jatkettiin mm. osallistuvan metsäsuunnittelun, kehittämisverkostojen toiminnan, Open Agenda -hankkeen ja Erätauko-dialogien muodossa. Kuntatasoisen osallistuvan budjetoinnin toteutusta vietiin eteenpäin. Vuoden 2022 osallistuvan budjetoinnin äänestyksessä äänestysprosentti laski hieman edellisvuodesta ollen 6,3 %. Ehdotukset keräsivät yhteensä 18 394 ääntä ja äänestäjiä oli 2 099. Ruokapalveluissa edistettiin osallisuutta kouluruokaryhmien kautta. Ikäihmisille järjestettiin ruokailua ja puistoruokailua eri kuntakeskuksissa.

Ydintiimien toimintasuunnitelmat käsiteltiin Hyte-lautakunnassa alkuvuodesta. Ydintiimien puheenjohtajien kokoontumiset käynnistettiin ja ydintiimien yhteisiä seminaareja jatkettiin. Myös ydintiimien toiminnan periaatteita kirkastettiin. Kehittämisverkostoissa toteutettiin vuoden aikana monipuolista toimintaa ja projektien toimintarahaa myönnettiin hakemusten perusteella. Vuoden aikana syntyi mm. Hyrylän jouluikkunat -projekti, Amazing Race Clean Riha ja DuuniDuo Kellokoskella. Syksyllä täydennettiin Etelä-Tuusulan kylien, Jokelan, Kellokosken ja Riihikallion kehittämisverkostojen ydintiimejä asukasjäsenillä.

Erätauko-dialogien toimintamallia edistettiin ja toteutuksia jatkettiin. Tammikuussa koulutettiin asukkaita ja yhteisöjä dialogiohjaajiksi. Myös henkilöstön koulutuksia jatkettiin. Erätauko-ohjausryhmä kokoontui säännöllisesti ja osallistuimme Erätauko-mentorointiin yhdessä Lahden ja Espoon kanssa. Tuusulalle myönnettiin Vuoden dialogiteko -tunnustus. Tuusula oli mukana valtakunnallisessa Kansalliset dialogit -ohjausryhmässä keskustelujen vakiojärjestäjänä. Osana Kaikille yhteinen koulu -hanketta menetelmää hyödynnettiin myös lasten kanssa.

Open Agenda -hankkeen toteutusta jatkettiin. Hankkeessa asukkaiden osallisuus ja digitaaliset palvelut yhdessä nähdään yhtenä työkaluna kehittää parempia kuntapalveluita. Hankkeessa pyritään löytämään

kehittämisen tueksi uudenlaisia tapoja, jotka ovat kaikkien Suomen kuntien omaksuttavissa. Hanke toteutetaan yhteistyössä lin, Inarin, Lapinjärven ja Pietarsaaren kanssa. Yhteistyökumppanivalinta tehtiin ja kevään ja alkukesän aikana siirryttiin kokeiluihin valitussa 25-45 -vuotiaiden ruuhkavuosia elävien tuusulalaisten kohderyhmissä. Kokeilut jatkuivat syksyn ja talven ajan.

Lasten ja nuorten demokratiakasvatusta edistettiin mm. kannustamalla koululuokkia mukaan osallistuvan budjetoinnin ideointiin ja äänestyksiin. Alkuvuoden aikana luotiin demokratiapoppituntien konsepti ja sen hyödyntämistä pilotoitiin Kirkonkylän koululla. Syksyllä valmisteltiin osallisuusoppituntien konsepti ja ne käynnistyvät alkuvuodesta 2023. Agenda2030 -opetusohjelman kehittäminen jatkui ja ohjelma otettiin käyttöön syyslukuvuoden 2022-2023 alkaessa. Agenda2030 -ohjelmassa demokratiakasvatus sisältyy usealle vuosiluokalle suunniteltuihin sisältöihin tavoitteena kasvattaa aktiiviseen kansalaisuuteen.

9. Olemme kasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta vahvistaen yhdenvertaisuutta ja elinikäistä oppimista

Sivistyksen kehittämissuunnitelma vuosille 2022-2025 hyväksyttiin. Kehittämissuunnitelma linjaa strategista tavoitteenasettelua koko toimialueella. Keskeistä on edistää hyvää johtamista ja laatua toiminnassa ja toimintakulttuurissa.

Kehitimme sivistystoimen johtamisjärjestelmää ja tiedolla johtamista. Johtamisen kehittämisessä panostimme sivistyksen toimialueen kehittämisaamupäiviin, joissa esihenkilöt työstivät lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä asioita sekä valmistelivat talousarvioon 2023 liittyviä huomioita toimintaympäristöstä johtuvista muutostarpeista.

Tiedolla johtamisessa panostimme kouluterveyskyselyn tulosten analysoinnista johdettujen tavoitteiden toteuttamiseen kouluissa ja koulunuorisotyössä. Varhaiskasvatuksessa jatkettiin ReunamoEducationin kanssa tehtävää observointia ja tulosten perusteella toiminnalle asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan koulutuksia. Kohdensimme varhaiskasvatuksen laadun, arvioinnin ja johtamisen kehittämiseen OKM:n kehittämisrahoitusta. Perusopetuksen ja lukion johtamisen tukemiseksi toteutimme hallinnon ja koulujen johtoryhmien välisiä tapaamisia.

Vahvistimme ja kehitimme kasvatuksen ja oppimisen toimintakulttuuria. Sivistyksen toimialue oli aktiivisesti mukana alueellisessa ja valtakunnallisessa kehittämistoiminnassa. Toimimme valtakunnallisessa OPPIVA-verkostossa, jossa vaikutamme kansalliseen koulutuspolitiikkaan ja tarjoamme koulutuksia henkilöstöllemme. Olemme mukana Kuntaliiton verkostoperuskouluhankkeessa kehittämässä ruotsinkielistä kasvun ja oppimisen jatkumoa. Uutena verkostona aloitimme Kuntaliiton verkostoperuskouluhankkeessa.

Hyödynsimme Opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeus oppia -kehittämisohjelman mukaisia valtionavustuksia kuntastrategian ja kehittämissuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Kohdensimme avustuksia mm.

- varhaiskasvatustuen uudistamisen edistämiseen
- varhaiskasvatuksen ja oppimisen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin
- koronapandemiasta johtuvien oppimisen erojen kuromiseen
- yhteisöllisen opiskeluhoollon vahvistamiseen ja kehittämiseen
- integraation tukemiseen
- demokratiakasvatuksen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen

10. Varmistamme arjen ja lähiympäristön turvallisuuden

Kunnan valmissuunnitelma päivitettiin vastaamaan uusia uhka-arvioita. Toimialueilla ja tuloksyksiköissä työstettiin riski- ja haavoittuvuusanalyysjä uhkien varalle. Toimialueilla laadittiin toimintakortteja häiriötilanteiden hallitsemiseen.

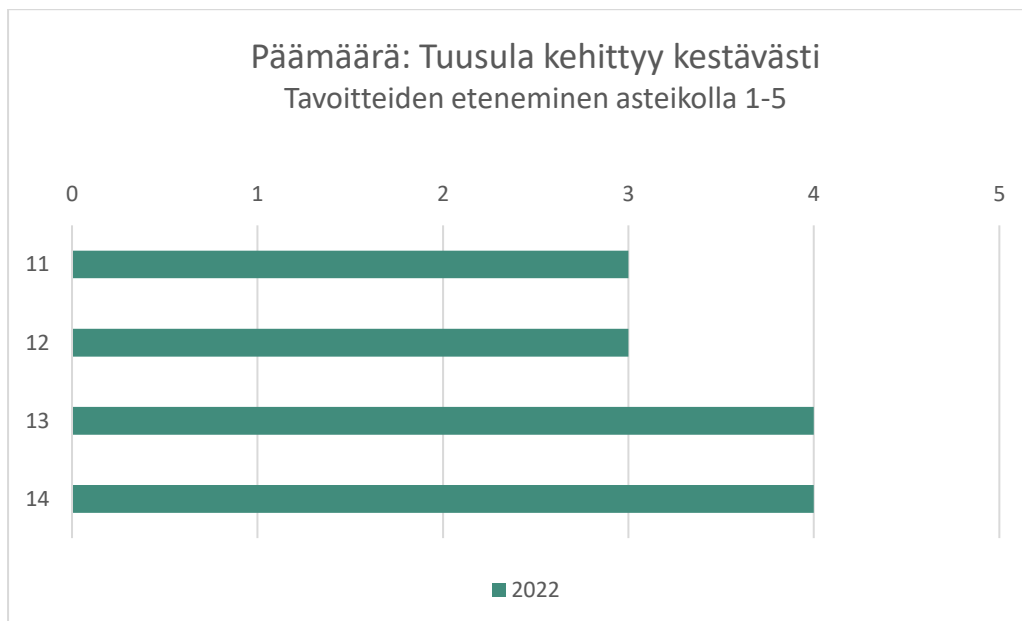
Varautumisen toimenpiteiden toteutumista seurattiin valmiussuunnittelun johtoryhmässä, joka kokoontui kolme kertaa vuonna 2022. Syksyllä valmiussuunnittelun johtoryhmä otti osaa TAISTO22 digitaalisen turvallisuuden harjoitukseen. Harjoituksen esiintuomia puutteita kirjattiin kehittämissuunnitelmaksi. Turvallisuusjohtamisen ja -suunnittelun osalta johtoryhmälle on varattu omat käsittelyajat. Myös toimialueiden laajennetut johtoryhmät kehittivät varautumistaan. Alueellista turvallisuustoimenpiteitä varten perustettiin virallinen Keski-Uudenmaan turvallisuusfoorumi, jossa asetetaan tavoitteita koko alueen yhteisen varautumisen kehittämiseksi.

Kuntalaisille järjestettiin syksyn kuntalaisiltojen yhteydessä omatoimisen varautumisen koulutuksia. Kunnan henkilöstölle suunnattu digiturvakoulutus toteutettiin jälleen vuoden 2022 aikana. Kunnassa kannustettiin myös osallistumaan syksyn digiturvaviikolle aiempien vuosien tavoin.

Lähiympäristön turvallisuuteen panostettiin mm. vapaa-aikapalveluissa, jossa jatkettiin Tuusulanjärven talvikunnossapidon systemaattista kehitystyötä. Ennaltaehkäisevää toimintaa edistettiin kaudelle 2021-2025 hyväksytyn hyvinvointisuunnitelman toteuttamisen myötä.

Tuusulassa jatkettiin työtä laadukkaan sisäilman puolesta. Viimeisten vuosien aikana sisäilmatyö on jäsennelty ja prosessit laitettu kuntoon yhteistyössä sivistyksen toimialueen kanssa. Kunnan sisäilmaryhmä kokoontuu kuukausittain, ja sisäilmaongelmaisten kohteiden sisäilmaryhmät säännöllisesti. Palveluverkon uudistuksen eteneminen edesauttaa sisäilmaongelmissa, kun tilat korvataan uusilla ja terveellisillä tiloilla.

Päämäärä: Tuusula kehittyy kestävästi

11. Rakennamme kestäväää tulevaisuutta ja edistämme ilmastotekoja kaikessa toiminnassa

Tuusulan ilmasto-ohjelma laadittiin konsulttityönä ja se etenee kunnan luottamushenkilöiden käsittelyyn vuoden 2023 alussa. Ohjelman myötä Tuusulassa otetaan käyttöön ilmastojohtamisen toimintamalli, jolla toteutetaan kunnan vähähiilisyystavoitetta. Hanke on rahoitettu ympäristöministeriön rahoituksella.

Elinkeinoelämän ja kunnan välisen ilmastokumppanuuden suunnittelu käynnistettiin. Ilmastokumppanuuden ideointi yritysten kanssa käynnistettiin. Kuntayhteistyöhön mahdollisuuksia selvitetään Vantaan, Järvenpään ja Keravan kanssa.

Kestävien julkisten hankintojen kehittämistä edistettiin vuoden 2022 aikana. Kunnallistekniikan rakentamiskohde valittiin pilottikohteeksi vähäpäästöisessä rakennushankkeessa. Ajoneuvohankinnoissa siirryttiin henkilöautojen osalta hybridimalleihin ja raskaampien ajoneuvojen ympäristökriteerejä selvitettiin tulevia hankintoja varten.

Kestävyden ja vastuullisuuden kehittämisessä sivistyksen toimialueella edettiin harppauksin varhaiskasvatuksen ympäristösuunnitelman ja perusopetuksen Agenda2030-opetusohjelman sekä ruokapalveluiden vastuullisuussuunnitelman käyttöönoton myötä. Vapaa-aikapalveluissa kartoitetaan kierrätysmenetelmät ja uusitaan liikuntapaikkakohteiden valaistustekniikkaa. Liikuntalaitosten energiansäästötoimet käynnistettiin.

Kestävän kehityksen suunnitelman laadinta siirrettiin vuoteen 2023.

12. Vaalimme viherympäristöä, vesistöjä ja niiden saavutettavuutta sekä luonnon monimuotoisuutta

Osallistavaan metsäsuunnittelun toimintaohjelmaan liittyvät dokumentit laadittiin ja ne ovat hyväksymiskäsittelyssä. Jatkossa kunnassa voidaan alkaa toteuttamaan osallistuvaa metsäsuunnittelua.

Sivistyksessä kehitettiin monipuolisesti ulkopedagogiikkaa. Oppimisympäristöä laajennettiin ulos pihalta metsiin ja lähiympäristöön vahvistaen samalla lasten luontosuhdetta.

13. Kehitämme monipuolista ja sujuvaa liikkumista Tuusulassa ja seudulla

Tuusulan Itäväylän aluevaraussuunnitelmatyön hankintavaihe valmistui joulukuussa 2022. Tuusulan Itäväylän liikennetarkastelua laadittiin yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Kesäkuussa 2022 valmistui Tuusulanväylän liikenneselvitys, ja Tuusula-Vantaa-Helsinki liikenneselvitys tehtiin helmi-marraskuussa 2022 ELY:n tilaamana. Tuusulanjärven rantareitin pyöräilyopasteet saatiin toteutusvaiheeseen vuonna 2022. Tuusulan liikenneväylistä tehtiin ajonopeusanalyysi kesäkuussa 2022. Lahelanpelto III -yleissuunnitelman laadinta käynnistettiin (Lahelanorsi). Joukkoliikennesuunnittelu HSL:n ja kunnan kanssa käynnistettiin koskien kunnan HSL-TTS-lausunnona elokuussa 2022 esitettyjä kehittämiskohteita.

HSL:n hallitus käsitteli ja hyväksyi 18.1.2022 liikennöintisuunnitelman vuosille 2022-2023. Syysliikennekaudelle 2022 HSL toteutti Tuusulanväylän linjastosuunnitelman mukaisia pienempiä, nykyisten sopimusten muutosrajoihin sopivia, muutoksia Helsinki-Vantaa alueella. Suunnitelman toteutus vaikuttaa mm. Vantaan alueella, Aviapoliksen tasalla poikittaisen linja-autoliikenteen tarjontaan, reitteihin ja linjanumeroihin. Uusi runkolinja 600 aloitti Helsinki-Tuusulanväylä-Tammisto-Lentoasema -käytävässä elokuussa 2022.

Vuonna 2022 laadittiin edunvalvontasuunnitelma (edunvalvontakortti) HSL:n osalta. Suunnitelmassa edellytetään kehittämistä suunnitelmamuotoon, kirjattujen tavoitteiden jatkojalostamista toimenpiteiksi sekä toteutusresursointia konkretisoimiseen.

14. Kasvamme taloudellisesti kestävästi rakenteita ja toimintatapoja uudistaen

Vuodelle aikana saatettiin loppuun poliittisen johtamisjärjestelmän uudistuksen 2. vaiheen toimenpiteet. Tuusulan eettiset ohjeet hyväksyttiin valtuustossa helmikuussa ja ohjeiston toimeenpano käynnistyi. Valtuustoasiain valmistelutoimikunnassa käytiin läpi eettiset ohjeet ja laadittiin päivittyvä vuosisuunnitelma käsiteltävistä aiheista. Poliittisen johtoryhmän kokoonpanoa laajennettiin kokeiluna käsittämään myös valtuuston varapuheenjohtajat. Keskeisenä tehtävänä on varmistaa päätöksenteon sujuvuus ja yhteistyö. Iltakouluja ja yhteiskokouksia järjestettiin aiempaa enemmän.

Loppuvuodesta 2021 hyväksyttyä palveluverkkosuunnitelmaa edistettiin. Kunnan palveluiden järjestämistä ja

palveluverkkoa koskeva suunnitelma laadittiin ja se hyväksyttiin valtuustossa 14.11.2022. Suunnitelmassa on kuvattu sekä palveluiden järjestämisen nykytila sekä tulevaisuuden muutosvoimat ja -tarpeet.

Kunnassa toteutettiin organisaatiotasoinen lean-verkkovalmennuskokonaisuus, jonka avulla kehitetään valmiuksia prosessien tarkasteluun ja jatkuvaan parantamiseen. Prosesseja sujuvoitettiin ja digitalisoitiin kunnan eri yksiköissä mm. sisäistä palvelunhallintajärjestelmää hyödyntäen.

Tuusulassa käynnistettiin vaikuttavien hankintojen kehitysohjelman myötä pitkän tähtäimen hankintatoimen kehittämistyö. Kehittämistyössä järjestettiin osallistavia työpajoja, joissa osallistujia on jokaiselta toimialueelta. Työpajoissa kartoitettiin hankintatoimen nykytilaa ja haasteita, jotka purettiin tavoitteiksi. Tavoitteet ja toimenpiteet aikataulutettiin tuleville vuosille. Kehittämistyön myötä toimialueiden roolia hankinnoissa terävöitetään. Vuoden aikana valmistuivat hankintojen prosessikuvaukset sekä vastuunjakotaulukot. Lisäksi hankintaosaamista vahvistettiin järjestelmällä hankintakoulutusta.

1.3 KUNNAN HALLINTO JA SIINÄ TAPAHTUNEET MUUTOKSET

Valtuusto

Valtuusto piti vuonna 2022 kymmenen kokousta ja kymmenen valtuustoasioiden informaatiotilaisuutta. Valtuuston ensimmäinen seminaari pidettiin 5.-6.5.2022 ja toinen 27.-28.10.2022.

Valtuuston kokoonpano 1/2022–12/2022 oli seuraava:

Puheenjohtajat

Arto Lindberg puheenjohtaja, SDP
Mika Mäki-Kuhna 1. varapuheenjohtaja, Kok.
Jari Anttalainen 2. varapuheenjohtaja, TUP

Kokoomuksen valtuustoryhmä (14 valtuutettua)

Jukka Ahlgren
Kalle Ikkela
Sanna Kervinen
Janne Mellin
Mika Mäki-Kuhna
Ulla Rosenqvist
Ulla Rosenqvist
Rämö Risto
Lilli Salmi
Antti Seppälä
Ilmari Sjöblom
Ruut Sjöblom
Tapio Tammilehto
Lauri Untamo
Laura Åvall

Tuusulan Puolesta ry:n valtuustoryhmä (11 valtuutettua)

Jari Anttalainen
Elisa Laitila
Mira Lehtinen
Kati Lepojärvi
Nyholm Laura
Liisa Palvas
Tuija Reinikainen
Jussi Salonen
Raimo Stenvall
Margita Winqvist
Anna Yltävä

Perussuomalaisten Tuusulan valtuustoryhmä (8 valtuutettua 1.1.2022-6.3.2022, 7 valtuutettua 7.3-31.12.2022)

Hermunen Janne
Huuhtanen Pasi (1.1.2022-6.3.2022)
Immonen Jari
Koponen Ari
Räsänen Jari
Savolainen Henri

Sipiläinen Johanna
Timonen Mika

Tuusulan Sosialidemokraattinen (SDP rp) valtuustoryhmä (8 valtuutettua)

Arto Lindberg
Aarno Järvinen
Kim Kiuru
Aila Koivunen
Päivö Kuusisto
Karita Mäensivu
Kirsti Ruislehto
Emmi Sirniö

Tuusulan Keskustan valtuustoryhmä (4 valtuutettua)

Antti Kaikkonen
Mirka Kovalainen
Ari Nyman
Anu Åberg

Vihreä valtuustoryhmä (3 valtuutettua)

Outi Huusko
Annika Lappalainen
Eeva-Liisa Nieminen

Tuusulan vasemmisto valtuustoryhmä (1 valtuutettua)

Hanna Catani

Svenska folkpartiet i Tusby fullmäktige grupp (1 valtuutettu)

Monica Avellan

Kristillisdemokraattisen puolueen valtuustoryhmä (1 valtuutettu)

Mila Lehtonen

Valtuustoryhmä Pasi Huuhtanen (1 valtuutettu)

Pasi Huuhtanen (7.3.2022-31.12.2022)

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus piti tarkastelujaksolla 35 kokousta. Kunnanhallituksen seminaarit järjestettiin 10.-11.3.2022 ja 16.-17.6.2022.

Kunnanhallituksen kokoonpano 1/2022–12/2022 oli seuraava:

Puheenjohtajat

Kalle Ikkela, puheenjohtaja, Kok.
Tuija Reinikainen, 1. varapuheenjohtaja, Tupu
Jari Immonen, 2. varapuheenjohtaja, PS

Henkilökohtaiset varajäsenet:

Pekka Laakso, Kok.
Margita Winqvist, Tupu
Heikki Leinonen, PS

Jäsenet

Outi Huusko, Vihr.
Kim Kiuru, SDP

Eeva-Liisa Nieminen, Vihr.
Pekka Heikkinen, Vas.

Aila Koivunen, SDP
 Ari Koponen, PS
 Kati Lepojärvi, Tupu
 Ari Nyman, Kesk.
 Ulla Rosenqvist, Kok.
 Lilli Salmi, Kok.
 Raimo Stenvall, Tupu
 Tapio Tammilehto,

Karita Mäensivu, SDP
 Mika Timonen, PS
 Kari Friman, Tupu
 Pentti Mattila, Kesk.
 Laura Åvall, Kok.
 Jouko Riola, Kok.
 Elisa Laitila, Tupu
 Kok. Riitta Sedig, Kok.

Konsernijaosto

Konsernijaosto piti tarkastelujaksolla 9 kokousta.

Konsernijaoston kokoonpano 1/2022–12/2022 oli seuraava:

Puheenjohtajat

Kalle Ikkela, puheenjohtaja, Kok.
 Tuija Reinikainen, varapuheenjohtaja, Tupu

Henkilökohtaiset varajäsenet:
 Tapio Tammilehto, Kok.
 Kati Lepojärvi, Tupu

Jäsenet

Kari Friman, Tupu
 Pekka Heikkinen, Vas.
 Jari Immonen, PS
 Karita Mäensivu, SDP
 Riitta Sedig, Kok.

Raimo Stenvall, Tupu
 Kim Kiuru, Vas.
 Ari Koponen, PS
 Aila Koivunen, SDP
 Lilli Salmi, Kok.

Lautakuntien, rakennusvalvontajaoston ja vesihuoltoliikelaitoksen johtokunnan puheenjohtajat ja varapuheenjohtajat ajalla 1/2022–12/2022

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta

Ulla Palomäki, SDP
 Jari Räsänen, PS

puheenjohtaja
 varapuheenjohtaja

Kasvatus- ja sivistyslautakunta

Tuija Reinikainen, Tupu
 Kari Kinnunen, Kok.

puheenjohtaja
 varapuheenjohtaja

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta

Mika Heino, Kok.
 Atte Kolehmainen, SDP

puheenjohtaja
 varapuheenjohtaja

Keskusvaalilautakunta

Matti Rantanen, Tupu
 Daniel Levander, Kok

puheenjohtaja
 varapuheenjohtaja

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Janne Mellin, Kok.
 Anna Yltävä, Tupu

puheenjohtaja
 varapuheenjohtaja

Kuntakehityslautakunta

Jari Immonen, PS
Päivö Kuusisto, SDP

puheenjohtaja
varapuheenjohtaja

Rakennusvalvontajaosto 1.1.-10.4.2022

Jani Peltonen, SDP
Mika Timonen, PS

puheenjohtaja
varapuheenjohtaja

Rakennusvalvontajaosto.11.4.-31.12.2022

Päivö Kuusisto, SDP
Mika Timonen, PS

puheenjohtaja
varapuheenjohtaja

Tarkastuslautakunta

Jussi Salonen, Tupu
Jari Räsänen, PS

puheenjohtaja
varapuheenjohtaja

Tekninen lautakunta

Cecilia Veikkolainen, Tupu
Marjut Kylliäinen, Kesk.

puheenjohtaja
varapuheenjohtaja

Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta

Pasi HUUHTANEN, Valtuustoryhmä Pasi HUUHTANEN
Marita Hagman, Tupu

puheenjohtaja
varapuheenjohtaja

Kunnan johtoryhmä 1/2022–5/2022

kansliapäällikkö Virpi Lehmusvaara
pormestari Kalle Ikkela
vt. sivistysjohtaja Tiina Simons
kuntakehitysjohtaja Heikki Lonka
talousjohtaja Markku Vehmas
viestintäpäällikkö Paula Miettinen
johdon assistentti Minna Mäkitalo
hallintojohtaja Harri Lipasti
henkilöstöjohtaja Satu Kuivasto

Kunnan johtoryhmä 6/2022–12/2022

kansliapäällikkö Virpi Lehmusvaara
pormestari Kalle Ikkela
vt. sivistysjohtaja Tiina Simons
kuntakehitysjohtaja Heikki Lonka
talousjohtaja Markku Vehmas
viestintäpäällikkö Paula Miettinen
johdon assistentti Minna Mäkitalo
hallintojohtaja Niina Toikka
henkilöstöjohtaja Satu Kuivasto

1.4 YLEINEN JA OMAN ALUEEN TALOUDELLINEN KEHITYS

Yleinen taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriön ennusteen (20.12.2022) mukaan vuonna 2022 Suomen BKT:n kasvu hidastui 1,9 prosenttiin. BKT kääntyi lievään laskuun syksyllä, kun laaja-alainen hintojen nousu leikkasi kotitalouksien ostovoimaa. Velkaantuneiden kotitalouksien ahdinkoa ja lainakustannuksia lisäsivät EKP:n koronnostot. Heikon talouskehityksen odotetaan jatkuvan kuluvalta talven ajan. Vuonna 2023 BKT:n arvioidaan supistuvan 0,2 %, kun hintojen nousu edelleen heikentää kotitalouksien ostovoimaa ja vähentää kulutusta.

Yksityinen kulutus kasvoi kokonaisuudessaan 2,3 % vuonna 2022. Vielä alkuvuonna palveluiden kulutus on kasvoi vahvasti covid-19 epidemian väistyttyä. Kasvu hyytyi vuoden kolmannella neljänneksellä kulutuksen vähentyessä 0,3 %. Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama epävarmuus sekä kuluttajahintojen ja lainakorkojen nousu laskivat kuluttajien luottamusta.

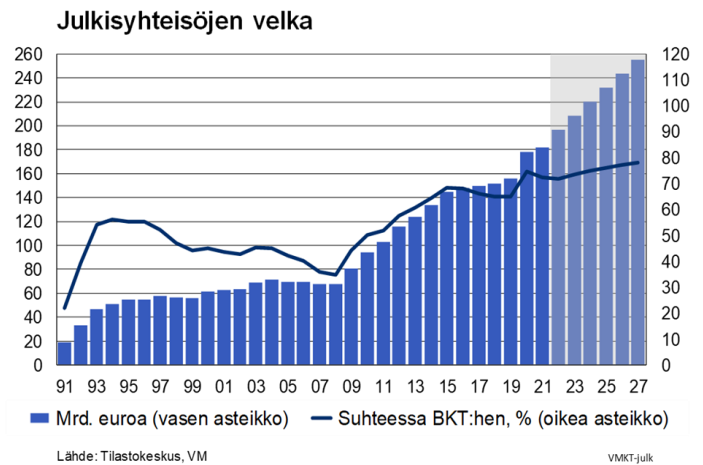
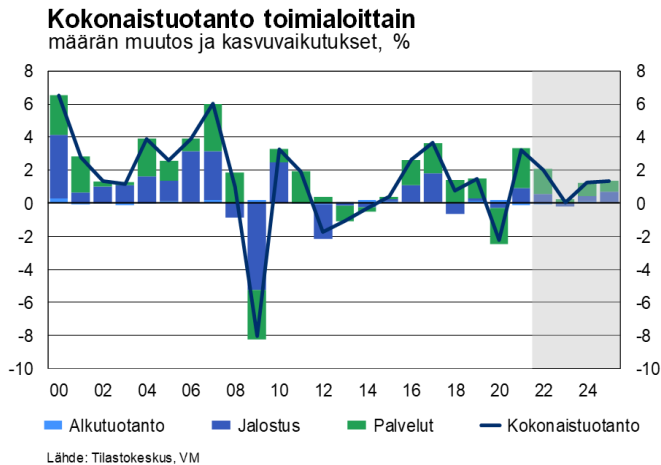
Vuonna 2022 viennin ja tuonnin kasvu oli odotettua parempaa, kun Venäjän markkinaa pystyttiin korvaamaan muilla markkina-alueilla. Jos kiihtyvää inflaatiota ei saada kuriin tai energiasiirtymää toteutettua, voivat viennin näkymät heikentyä vuonna 2023. Toisaalta Venäjän hyökkäyssodan loppuminen ja Kiinan tiukan koronapolitiikan selkeä keventäminen helpottaisivat suomalaisten yritysten vientinäkymiä.

Suomen työllisyys nousi ennätysellisen hyvälle tasolle vuonna 2022, kun työllisyysaste lisääntyi 2,7 %:lla 74,2 %:iin. Työttömyysaste parani 6,8 %:iin. Työmarkkinoilla työllisten määrä lisääntyi ja avoimia työpaikkoja on ennätysellisen paljon, mutta samalla työttömyyden lasku alkoi pysähtyä. Taantumaa odotetaan lisäävän työttömyyttä vuoden 2023 aikana, erityisesti rakennussektorilla. Työmarkkinoiden kohtaanto näyttää edelleen heikentyneen, ja osaamisen puutteet haittaavat maamme talouden kasvua.

Vahva talous- ja työllisyyskehitys pienensi julkisen talouden alijäämää vuonna 2022. Verotulojen kasvu oli voimakasta ja koronavirusepidemian hoidosta aiheutuvat menot pienenevät. Vuonna 2023 julkisen talouden rahoitusasema alkaa heikentyä. Venäjän hyökkäyssodan vuoksi tehdyt varautumistoimet kasvattavat alijäämää. Julkisyhteisöjen velan suhteessa BKT:hen arvioidaan nousevan kuluvalta vuonna 73,4 %:iin (+ 1,7 %). Lähivuosien vaimea talouskasvu lisää julkisen talouden tulojen ja menojen välistä epätasapainoa.

Vuonna 2022 kuntien alijäämän arvioidaan heikkenevän 0,4 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Verorahoitusta kertyi kunnille hyvin alkuvuoden vahvan taloussuhdanteen ja hyvän ansiotulokehityksen vuoksi. Kuntien menot ovat kuitenkin kasvaneet tuloja nopeammin. Kulutusmenojen kasvua ylläpitivät palvelutarpeen kasvun lisäksi hoito- ja palveluvelan purkamisen sekä hallitusohjelman mukaiset kuntien tehtävien laajennukset.

Vuonna 2023 sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirretään hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Kuntien tulot sekä menot lähes puolittuvat. Kuntien tehtävät painottuvat uudistuksen jälkeen varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on koko maan tasolla laskeva koko 2010-luvun jatkuneen syntyvyyden alenemisen vuoksi. Kuntatalouteen vaikuttaa merkittävästi vuosien 2023-2027 palkkaohjelma, jolla palkat nousevat yhteensä noin 5,1 %. Lisäksi kunta-alan palkkoja nostavat palkankorotukset, jotka on sidottu vähintään yleiseen linjaan vuosille 2023 ja 2024. Henkilöstökulut muodostavat jatkossa kuntatalouden selkeästi suurimman kuluerän.

Suomen talouden merkittävimmät lähiajan riskit liittyvät Ukrainan sotaan ja Venäjän sisäiseen kehitykseen. Toisaalta sodan loppumisella ja jälleenrakentamisen käynnistymisellä olisi merkittäviä positiivisia talousvaikutuksia. Kiinan ja koko maailmantalouden kasvua voivat hidastaa erityisesti kiinteistömarkkinoiden ongelmat, toisaalta Kiinan koronapolitiikan höllentäminen voi nopeuttaa kasvua. Korkojen nopea nousu ja dollarin arvon vahvistuminen voivat aiheuttaa ongelmia finanssimarkkinoilla ja kehittyvissä talouksissa. Lisäksi näkymiä varjostaa erittäin alhaisella tasolla oleva kuluttajien luottamus talouteen.

Kunnallistalouden kehitys

Ennakkotietojen mukaan kuntien ja kuntayhtymien tilivuoden 2022 tulos heikkeni hieman suhteessa aikaisempiin kahteen vuoteen, mutta säilyi yhä hyvällä tasolla. Tulos asettui 1,3 miljardiin euroon hyvien verotulojen ja poikkeuserien vuoksi. Vuoteen osui paljon kertaluonteisia tulosta parantavia tekijöitä; kuntien myyntivoitot olivat poikkeuksellisen suuria, lähes 900 milj. euroa, kun monessa kunnassa myytiin sote-kiinteistöjä. Kunnat ja kuntayhtymät myivät omaisuuttaan yhteensä 1 960 milj. eurolla.

Kuntatalouden kulut kasvoivat noin 5 prosenttia. Kulukehitys todennäköisesti kasvaa vielä ennakoarvioista, sillä luvut eivät vielä sisällä kaikkia sote-kuntayhtymien loppulaskutuksia. Korona aiheutti viime vuonna yhä kustannuksia, mutta kunnat saivat niihin kompensatioita.

Tilinpäätöksissä näkyy vallinnut riipeä talouskasvu ja odotettua vahvempi työllisyyskehitys, jotka heijastuivat kuntien talouteen kasvaneina verotuottoina. Yhteisöveron tuotto kasvoi viime vuonna peräti 7 prosenttia, kunnallisvero 5 prosenttia ja kiinteistövero yli 6 prosenttia.

Kunnat ja kuntayhtymät käyttivät tulojaan investointeihin, jotka olivat ennakkotietojen mukaan 5,8 mrd. euroa vuonna 2022. Investoinnit kasvoivat 8,0 %. Kuntatalouden rahoituksellista tasapainoa kuvaava toiminnan ja investoinnin rahavirta oli - 0,3 mrd. euroa. Ilman HKL:n yhtiöittämistä rahoitusjäämä olisi pudonnut vielä 0,5 mrd euroa alhaisemmalle tasolle.

Lainakanta kasvoi maltillisesti, noin 0,2 mrd. euroa. Yhteensä kuntatalouden velka asettui noin 24,3 mrd. euroon. Kunnilla oli vuoden lopussa lainaa keskimäärin 3 363 euroa asukasta kohti.

Kuntakentän taloudellinen eriytyminen kiihtyi viime vuonna. Tilikauden tulos oli negatiivinen noin 90 kunnassa. Vuosikatteet pysyivät yli 100 000 asukkaan kaupungeissa lähes ennallaan, mutta heikkenivät pienemmissä kunnissa. Taloudellinen tulos tehtiin pääosin Etelä-Suomen kunnissa, kun taas Itä-Suomessa tulokset heikentyivät.

Kaikki Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset eivät välittyneet kuntatalouteen vielä vuonna 2022. Energiakustannukset nousivat 8 prosenttia, mutta nousupainetta jää vielä kuluvalle tilikaudelle. Yleinen korkotason nousu ei näkynyt vielä korkokuluissa kuntien korkeahkon suojausasteen vuoksi.

Väestö ja työllisyyden kehitys

Tuusulan asukasluku oli vuoden päättyessä 40 383 (ennakkotieto). Asukasmäärä kasvoi vauhdikkaasti toista vuotta peräkkäin ja kasvua oli edellisvuodesta 644 henkilöä, mikä tarkoittaa 1,7 % lisäystä. Vuonna 2021 kasvu oli 944 henkilöä (2,4 %). Vuosina 2018–2020 väestön kasvu oli pysähdyksissä.

Koko Helsingin seutukunnan väestönkasvu vuonna 2022 oli 1,2 % (2021: 0,8 %, 2020: 0,9 %, 2019: 1,1 %). Muuttovoitto muualta Suomesta väheni edelleen huomattavasti, kun taas muuttovoitto ulkomailta kasvoi. Kuolleisuus nousi poikkeuksellisen paljon kuolleiden määrän noustessa 13 302:een, mikä oli 1 104 enemmän kuin edellisvuonna. Syntyneitä oli 15 122, mikä oli 1 741 edellisvuotta vähemmän. Luonnollinen väestönlisäys laski 1 820:aan. Seutukunnan kunnista väkimäärä kasvoi suhteellisesti eniten Espoossa (2,7 %) ja sen jälkeen Tuusulassa (1,7 %).

Seuraavassa taulukossa on yhteenveto Helsingin seutukunnan väestömuutoksista 2022:

	Luonnol- linen väestön- lisäys	Kunti- en väli- nen netto- muut- to	Kokonais- muutos	Väestön- muutos, %	Väkiluku 31.12.2022
Helsingin seutukunta	1 820	1 138	19 637	1,2	1 616 679
Espoo	1 328	2 020	8 047	2,7	305 179
Helsinki	258	-556	6 464	1,0	664 921
Hyvinkää	-199	-261	-91	-0,2	46 789
Järvenpää	42	251	406	0,9	45 632
Karkkila	-72	-69	-126	-1,4	8 591
Kauniainen	-6	-169	-111	-1,1	10 285
Kerava	-50	269	417	1,1	37 649
Kirkkonummi	66	50	282	0,7	40 715
Lohja	-254	-85	-202	-0,4	45 786
Mäntsälä	-49	46	58	0,3	20 895
Nurmijärvi	73	93	310	0,7	44 437
Pornainen	-13	-44	-58	-1,1	5 008
Sipoo	8	68	123	0,6	22 313
Siuntio	0	28	27	0,4	6 225
Tuusula	18	553	665	1,7	40 383
Vantaa	719	-696	3 711	1,6	242 917
Vihti	-49	-360	-285	-1,0	28 954

Lähde: Tilastokeskus (ennakkotieto)

KUUMA-kuntien väestönkasvu keskimäärin 0,4 %, laskien edellisvuoden tasosta (2021: 1,1 % 2020: 1 % 2019: 0,5%). KUUMA-kunnissa kasvu oli suhteellisesti nopeinta Tuusulassa ja hitainta Pornaisissa (-1,1 %).

Uudenmaan ELY-keskuksen kuntien alueella oli joulukuun lopussa yhteensä 84 988 työtöntä työnhakijaa. Tämä on 7,5 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,6 %, mikä on 1 prosenttiyksikköä edellisvuotta vähemmän. Uusien avoimien työpaikkojen määrä laski 19 % vuoden takaiseen verrattuna. Pitkäaikaistyöttömien määrä laski yli 21 % edellisvuodesta.

Tuusulassa työttömien kokonaismäärä oli vuoden lopussa 1 363 henkilöä (2021: 1 508) ja 6,9 % työvoimasta (2021: 7,7 %). Työttömien määrä laski edellisvuoteen verrattuna 145 henkilöllä. Työttömistä lomautettujen osuus oli 164. Pitkäaikaistyöttömiä (yli 1 vuotta työttömänä olleita) oli 515 (2021: 616). Alle 25-vuotiaiden työttömyys laski 154 henkilöön. Avoimia työpaikkoja oli vuoden lopussa 432, mikä oli 89 edellisvuoden lukua suurempi.

1.5 OLENNAISET MUUTOKSET KUNNAN TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

Verorahoituksen kehitys

Suomen kuntien yhteenlaskettu 2022 verotulojen kasvu oli 5,3 %. Kunnallisverotulot nousivat 5,1 %. Kunnallisverotulojen vahvaa kasvua tukivat ansiotulojen hyvä kehitys sekä parantunut työllisyys. Koko maan palkkasumma kasvoi peräti 6,4 % ja eläketulot 3,2 %.

Kuntien yhteisöverotulot kasvoivat 6,6 % (188 milj. euroa), vaikka kuntien yhteisöveron tilapäisesti korotettu jako-osuus poistui vuoden 2022 alusta. Myös yhteisöverotulojen kehitystä tuki hyvänä jatkunut taloussuhdanne. Kunnille kertyvän vuoden 2021 koronatuen häntiä tilitettiin vielä vuonna 2022 koko maassa yhteensä noin 220 milj. euroa.

Kiinteistöverot kasvoivat 6,3 % (123 milj. euroa). Vuoden poikkeuksellisen hyvää kiinteistöveron kertymää selittää, että arviolta noin 10 % verovuoden 2021 kiinteistöveroista erääntyi maksuun vasta vuoden 2022 tammi- ja helmikuussa. Hyvä kehitys johtui osin myös rakennuskustannusindeksin noususta. Rakennusten jälleenhankinta-arvojen korotukset nostivat rakennusten verotusarvoja.

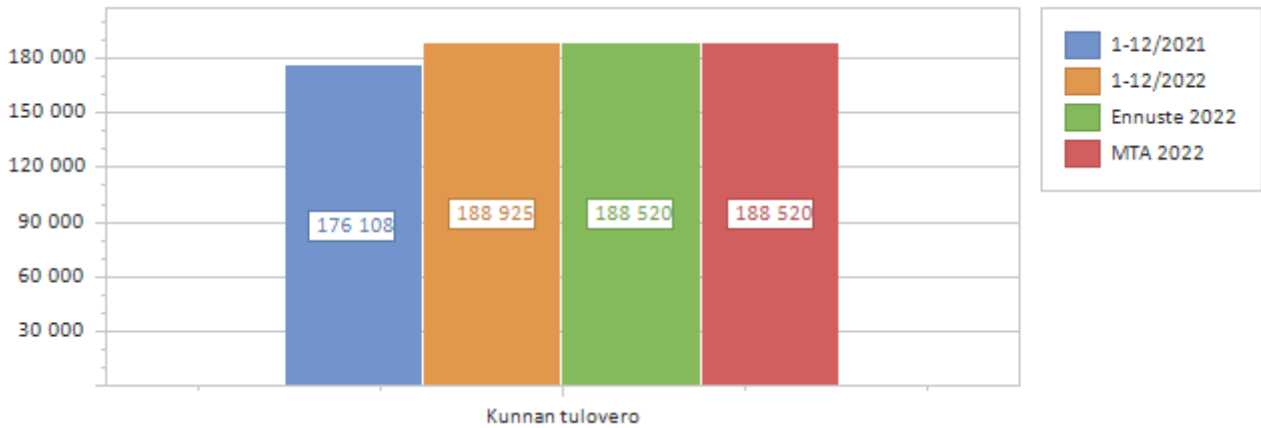
Tuusulan verotulot toteutuivat 15,4 milj. euroa (7,6 %) edellisvuotta korkeampina. Verotulot olivat yhteensä 217,2 milj. euroa, joka ylitti alkuperäisessä talousarviossa ennakoidun määrän 10,0 milj. eurolla.

Tuusula verotulojen kehitys 2019–2022

VEROLAJI	2019	Muutos %	2020	Muutos %	2021	Muutos %	2022	Muutos %
Kunnallisvero	164 111	1,8	173 652	5,8	176 108	1,4	188 925	7,3
Yhteisövero	8 148	4,2	8 443	3,6	12 558	48,7	13 679	8,9
Kiinteistövero	10 264	0,6	10 026	-2,3	13 128	30,9	14 583	11,1
Yhteensä	182 523	1,9	192 121	5,3	201 794	5,0	217 187	7,6

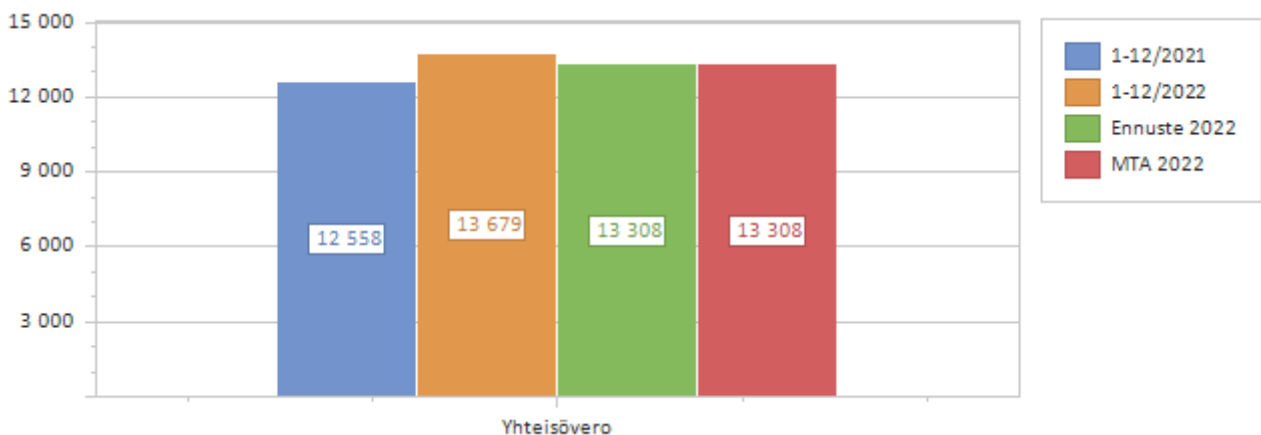
Kunnallisverotulot

Tuusulan kunnallisverotulot ylittivät talousarvion 3,4 milj. eurolla ja kunnallisverotulojen kasvu oli 7,3 %. Tuusulalaisten veronmaksajien verotettavien ansiotulojen kasvu oli peräti 7,0 %. Ansiotulojen kasvua tuki myönteisesti kehittynyt työllisyys sekä hyvä palkkakehitys. Lisäksi vuoden 2021 vahva väestönkasvu heijastui positiivisesti kunnallisverokertymään.

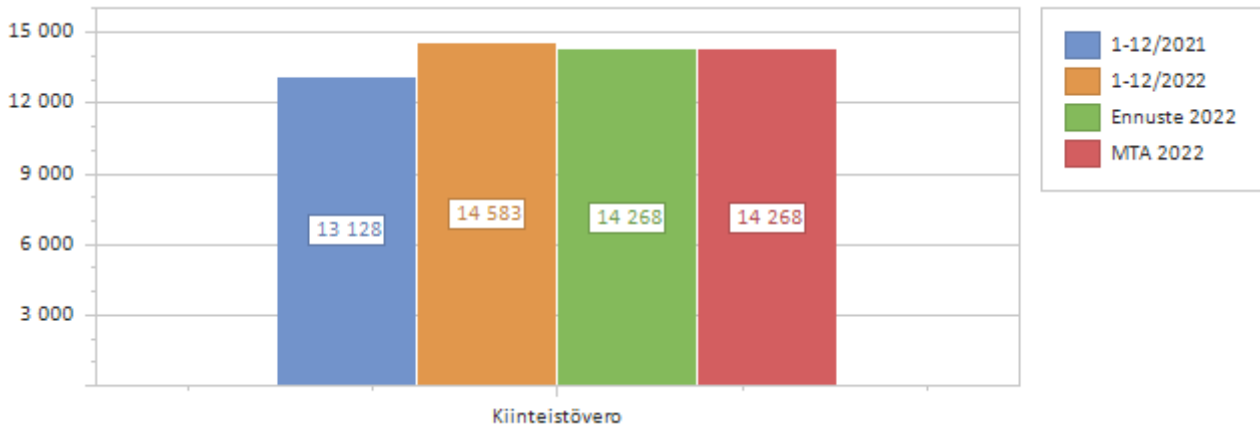
Osuus yhteisöveron tuotosta

Kunnan yhteisöveron tuotto kasvoi noin 1,1 milj. euroa edellisvuodesta, eli 8,9 prosenttia. Tuusulassa yhteisöveron tuotto on kasvanut jo vuodesta 2017 alkaen. Talousarvion mukainen tuloarvio ylittyi peräti 5,2 milj. euroa. Talousarviossa oli varauduttu yhteisöveron tilapäisen 10 %-yksikön (koronatuki) poistumiseen vuoden 2022 alusta alkaen. Yhteisöveroa lisäsi 1.8.2021 päätetty varhaiskasvatusmaksujen alennuksen kompensointi (kuntien yhteisöveron jako-osuus +1,25 %-yksikköä). Tuusulan yhteisöverotulojen kasvu oli hieman nopeampaa kuin koko maassa. Yhteisöverojen kehitys oli hyvän taloussuhdanteen ja yritysten vahvan tuloskehityksen anisosta selvästi ennakoitua parempi.

Kiinteistöverot

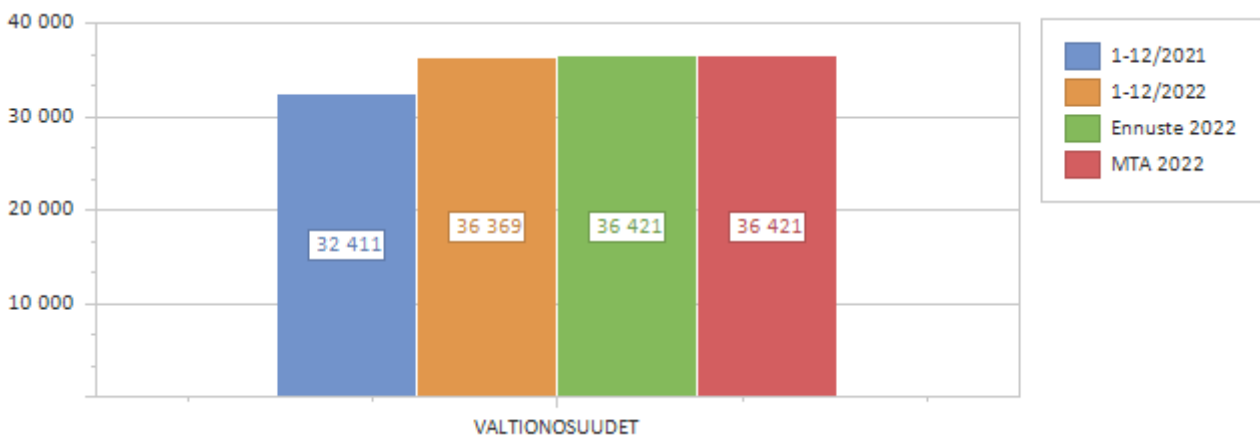
Kiinteistöverotulot kasvoivat edellisvuodesta 1,5 milj. euroa. Kunnan kiinteistöveropohja kasvoi vilkkaan uudisrakentamisen myötä. Lisäksi rakennuskustannusindeksin nousu vaikutti korottavasti kiinteistöjen verotusarvoihin.

Valtionosuudet

Kuntien yhteenlasketut valtionosuudet laskivat 6,5 % vuonna 2022, eli noin 660 milj. euroa. Maan hallituksen valtionosuusleikkaus oli -564 milj. euroa ja samalla tehtiin erillinen +246 milj. euron korotus. Kiky-vähennys, -234 milj. euroa, muutettiin pysyväksi leikkaukseksi. Tehtävien laajennukset lisäsivät valtionosuutta +120 milj. euroa. Peruspalvelujen valtionosuuden indeksitarkistus oli +188 milj. euroa (+2,5 %). Verotulomenetysten kompensatio kasvoi +300 milj. eurolla.

Tuusulan vuoden 2022 valtionosuudet olivat 36,4 milj. euroa. Toteuma ylitti talousarvion 1,0 milj. euroa. Lisäys johtui kuntien uusista tehtävistä ja lain muutoksista koskien mm. vanhustalvuita, varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja, oppilas- ja opiskelijahuoltoja sekä oppivelvollisuuden laajentamista. Lisäksi valtionosuuksiin vaikuttivat Tuusulan lapsi- ja oppilasmäärän lisäykset.

Kunnan kokonaistalouden toteutuminen (kunta ja vesihuoltoliikelaitos yhteensä)

Kunnan talous toteutui kokonaisuutena selvästi talousarviota parempana ja tilikauden 2022 ylijäämä nousi 6,1 milj. euroa ylijäämäiseksi, kun talousarviossa ylijäämäksi arvioitiin 0,9 milj. euroa. Edellisvuoteen verrattuna tulos heikkeni 5,8 milj. euroa. Tuloslaskelmaan tehtiin 1,1 milj. euron lisäpoistot sekä 1,1, milj. euron investointivarausten purku vesihuoltoliikelaitoksen osalta. Tilikauden tulos ennen lisäpoistoja ja varauksen purkua oli 6,0 milj. euroa ylijäämäinen (sis. kunta ja vesihuoltoliikelaitos).

Tilinpäätöstä rasitti 0,2 milj. euron arvonalennus (arvonalennukset 2021 0,4 milj. euroa ja 2020 2,1 milj. euroa). Kunta poistaa lähivuosina tyhjenevien koulurakennusten hankintamenoa niiden arvioidun käyttöään mukaisesti. Tilikaudelle 2022 kohdistuva tyhjenevien koulurakennusten poistojen lisäys oli 2,0 milj. euroa. Vuosille 2021–2026 yhteenlaskettu poistojen lisäys on yhteensä noin 8,7 milj. euroa.

Ulkoiset toimintatuotot, 47,7 milj. euroa, toteutuivat 3,0 milj. euroa (-5,9 %) edellisvuotta pienempinä. Käyttöomaisuuden myyntivoittoa kertyi 9,9 milj. euroa, vähennystä 5,5 milj. euroa. Maa-alueiden myyntivoittojen osuus oli 8,9 milj. euroa ja osakkeiden 1,0 milj. euroa. Maankäytön sopimuskorvaukset 3,0 milj. euroa, toteutuivat edellisvuoden suuruisina. Rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksut vähenivät 0,2 milj. euroa. Tuet ja avustukset toteutuivat 1,1 milj. euroa sekä päivähoitomaksut 0,2 milj. euroa edellisvuotta suurempina. Koronarajoitusten päättyminen vaikutti positiivisesti mm. päivähoito- ja iltapäivätoiminnan sekä uimahallin maksutuottojen kasvuun. Asuntojen välitystoiminnasta luovuttiin vuoden aikana, tämä näkyi alentuneina asuntojen vuokratuottoina (vähennys 0,8 milj. euroa) sekä asuntojen ja huoneistojen vuokratuloissa.

Vuoden 2022 ulkoiset toimintamenot olivat 275,3 milj. euroa, kasvu oli 21,0 milj. euroa (8,3 %). Keusoten maksuosuus nousi 131,1 milj. euroon (12,8 %). Toimintamenoihin sisältyi Hyökkälän, Kirkonkylän, Riihikallion ja Ruotsinkylän koulujen väistötilojen kustannuksia 2,6 milj. euroa. Henkilöstökulut kasvoivat 3,8 milj. euroa (4,7 %); kasvua selittävät osin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen valtionrahoitettiin hankkeisiin palkatun henkilöstön kustannukset 2,1 milj. euroa. Rakennusten ja alueiden kunnossapidon kulut kasvoivat 0,7 milj. euroa, kasvu johtui pitkälti lumisesta talvesta. Joukkoliikenteen kustannukset nousivat 0,5 milj. euroa. Asiantuntijapalveluiden menokasvu oli 0,4 milj. euroa, josta 0,3 milj. euroa toteutui kunnallistekniikan suunnittelussa. Lämmitys, sähkö- ja polttoainekulut nousivat 0,2 milj. euroa. Aineiden ja tarvikkeiden 0,5 milj. euron kululisäys sisälsi vesihuoltoliikelaitoksen varaston alaskirjauksen, 0,3 milj. euroa. Asuntojen välitystoiminnan kuluja toteutui 1,3 milj. euroa (vähennys 0,6 milj. euroa), johtuen toiminnasta luopumisesta kesällä 2022.

Kunnan ulkoiset nettomenot (toimintakate) kasvoivat 11,9 %. Toimintakatteen nopea kasvu johtui lähinnä Kesuoten maksuosuuden voimakkaasta kasvusta sekä käyttöomaisuuden myyntivoittojen vähenemisestä.

Vuosikate oli 25,8 milj. euroa (2021 30,8 milj. euroa). Vuosikate kattoi 19,6 milj. euron poistot sekä 0,2 milj. euron arvonalennuksen.

Suunnitelman mukaiset poistot kasvoivat valmistuneiden investointien sekä poisto-ohjelman muutosten vuoksi 1,3 milj. eurolla 19,6 milj. euroon. Kunnan investoinnit olivat yhteensä 57,7 milj. euroa (2021 40,2 milj. euroa). Investoinneista noin puolet rahoitettiin tulorahoituksella, 10,2 milj. euroa kassavaroilla sekä 18,9 milj. euroa lainarahoituksella. Kunnalla oli vuoden lopussa lainaa 163,1 milj. euroa, josta pitkäaikaisten kiinteäkorkoisten lainojen osuus oli 135 milj. euroa.

Merkittävät poikkeamat tilinpäätösvoiton talousarvioon

Verorahoitus 253,6 milj. euroa, ylitti alkuperäisen talousarvion 10,9 milj. euroa. Verotuloja kertyi 10,0 milj.

euroa yli budjetoidun ja valtionosuuksia tilitettiin kunnalle 0,9 milj. euroa suunniteltua enemmän.

Talousarvion tuloarvioihin, määrärahoihin sekä investointeihin tehtiin muutoksia vuoden aikana seuraavasti:

- Käyttötalouden muutokset yhteensä nettona - 7,4 milj. euroa; suurimpia menolisäyksiä olivat Keusoten palveluostot - 7,6 milj. euroa ja yleisten alueiden kunnossapito -0,3 milj. euroa.
- Investointiosan vähennykset nettona yhteensä + 1,5 milj. euroa.
- Tuloslaskelmaosan muutokset yhteensä + 9,6 milj. euroa; verotulot + 8,9 milj. euroa, valtionosuudet + 1,0 milj. euroa ja korkomenojen lisäys -0,25 milj. euroa.

Tilikauden 2022 toimintakate toteutui 3,2 milj. euroa muutettua talousarviota (valtuusto 12.12.2022) parempana.

Kunnanviraston johdossa budjetoitu alkuperäinen Keusoten maksuosuus ylittyi - 5,0 milj. euroa, toteuma yhteensä 131,3 milj. euroa (MTA poikkeama + 3,2 milj. euroa; oman toiminnan osuus + 2,9 milj. euroa ja erikoissairaanhoidon 0,3 milj. euroa). Keusoten menokasvu ylitti Tuusulan talousarvion etenkin erikoissairaanhoidossa, hoito- ja hoivapalveluissa sekä vammaispalveluissa. Keusoten taloutta rasittivat henkilökuntapula, runsas sijaisten käyttö sekä ostopalveluiden kohonneet hinnat. Valtion koronakorvaukset toteutuivat lievästi budjetoitua suurempina, mutta eivät täysin kattaneet Keusoten välittömiä koronakustannuksia.

Sivistyksen toimialueen talous toteutui talousarvion mukaisesti. Sitovan toimintakateen toteuma oli 100 % talousarviosta, 89,8 milj. euroa. Toimintatuottoja kertyi 17,9 milj. euroa ja toimintakulut olivat 107,7 milj. euroa. Kehittämishankkeisiin saatiin valtion erityisavustuksia noin 2 milj. euroa.

Kasvun ja ympäristön toimialueen toimintakate toteutui 0,5 milj. euroa muutettua talousarviota ja 0,3 milj. euroa alkuperäistä talousarviota huonompana.

- Toimintatuotot ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,3 milj. euroa (1,0 %):

- Asuntojen välitystoiminnasta luovuttiin vuoden aikana, tämä näkyy alentuneina asuntojen vuokratuottoina sekä vastaavasti vähennyksenä asuntojen ja huoneistojen vuokratuloissa.
- Tuottoihin sisältyy 0,3 milj. euroa Rykmentinpuiston taseyksikön tonttien myyntivoittoja, nämä myynnit eivät sisällyneet talousarvioon.
- Tonttien vuokratuotot ylittivät talousarvion 0,35 milj. euroa, rakennuslupien tuotot 0,25 milj. euroa ja metsänmyyntitulot 0,2 milj. euroa.

- Toimintakulut ylittivät talousarvion 1,1 milj. euroa (3,3 %):

- Auras- ja liukkaudentorjuntalähtöjen yhteenlaskettu määrä kasvoi huomattavasti. Katujen kunnossapitoon myönnettiin 0,3 milj. euron lisämääräraha. Toteuma ylitti MTA:n 1,0 milj. euroa.
- Tuusulan HSL-maksuosuus jäi 0,55 milj. euroa alle talousarvion.
- Kiinteistöjen ylläpidon kustannukset sekä henkilöstökulut ylittivät talousarvion 0,9 milj. euroa. Lämmityskustannukset ylittivät talousarvion 0,2 milj. euroa.

Yhteisten palveluiden talous toteutui MTA:n mukaisena, toimialueen alkuperäinen talousarvio ylittyi 0,31 milj. euroa.

Tilikauden poistot (19,8 milj. euroa) ylittivät talousarvion 1,3 milj. euroa. Kunta muutti käyttöomaisuuden poisto-ohjelmaa lähivuosina tyhjenevien koulurakennusten osalta; tilikaudelle 2022 kohdistuva poistojen lisäys on 2,0 milj. euroa. Linjamäen koulun kohdistettiin 0,2 milj. euron arvonalennus.

Investointeja toteutui yhteensä 57,7 milj. euron edestä. Alkuperäisen talousarvion mukaiset bruttoinvestoinnit olivat yhteensä 67,2 milj. euroa. Muutetun talousarvion mukainen investointien määrä oli yhteensä 65,7 milj. euroa.

- Rakennusinvestoinnit (34,5 milj. euroa) alittivat MTA:n 7,1 milj. euroa ja alkuperäisen talousarvion

1,9 milj. euroa; Kirkonkylän koulukampuksen toteutus eteni hieman ennakoitua hitaammin, Martta Wendelinin päiväkodin toteuma ja rakennusten erillinen työohjelma alittivat budjetin, Rakennus 10:n ja Paja-rakennuksen suunnittelutyöt eivät edenneet.

- Kunnallistekniikan investoinnit (14,9 milj. euroa) alittivat alkuperäisen talousarvion 3,5 milj. euroa. Etelä-Tuusulan (mm. Häriskivi ja Pellavamäentie) investoinnit aloitukset viivästyivät. Vapaa-aikapalveluiden investoinnit ylittivät budjetin nettona yhteenä 0,3 milj. euroa.

Maanostot (1,0 milj. euroa) toteutuivat 2,7 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä.

Koronaepidemian vaikutuksista kunnan talouteen vuonna 2022

Koronaepidemia vaikutti edelleen Tuusulan kunnan toimintoihin etenkin alkuvuonna vuonna 2022. Valtion Keusotelle maksamat korvaukset kattoivat lähes kokonaan koronasta aiheutuvat kunnan tulojen menetykset sekä menojen lisäykset.

Tilikaudelle 2022 kirjattiin Keusoten kirjanpitoon välittömiä koronakustannuksia 15,6 milj. euroa ja koronatuottoja 19,0 milj. euroa. Koronatuottoihin sisältyi 1,5 milj. euroa vuodelle 2021 myönnettyjä avustuksia, koska vuoden 2021 valtionavustusten summa oli v.2021 tilinpäätöksessä varausta suurempi. Tuusulan koronatuottojen osuus oli 3,3 milj. euroa ja koronakustannusten osuus 3,1 milj. euroa. Välittömien kustannusten ohella Keusotelle aiheutui koronasta merkittävästi välillisiä koronakustannuksia, mm. sijaisten käytöstä. Lisäksi hoitoonpääsy vaikeutui ja hoitojonot kasvoivat.

Valtion koronakorvaukset kattoivat myös HSL:n aiheuttamat lipputulomenetykset, ja HSL:n maksuosuus alitti talousarvion 0,55 milj. euroa. Korvaukset tilitettiin suoraan HSL:lle.

Tuusulan kunnalle aiheutui vähäisessä määrin menoja lisääntyneistä siivous- ja puhtaanapitokustannuksista. Suojainten ja testien hankinnasta aiheutui tilikaudelle yhteensä 0,08 milj. euron kustannukset.

Valtion tukitoimet kattoivat melko hyvin koronan kunnalle ja Keusotelle aiheuttamat välittömät nettokustannukset vuonna 2022. Koronan vaikutukset heijautuvat kuitenkin kuntatalouteen tulevina vuosina. Kasvanut työttömyys, syrjäytyminen ja pahoinvointi sekä koko julkishallinnon merkittävä velkaantuminen heijastuvat negatiivisesti Tuusulan kunnan talouteen kuluvaan vuosikymmenen aikana.

1.6 KUNNAN HENKILÖSTÖ

Vuoteen 2022 sisältyi monenlaisia toimintaympäristöstä johtuvia yllättäviä tapahtumia, joilla oli vaikutuksia henkilöstöön. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja sen myötä tulleet Ukrainan pakolaiset, nopea inflaatiokehitys ja sähkön hintojen nousu, edellyttivät kunnalta nopeita toimia, uudenlaisia toimintatapoja ja varautumissuunnitelmien laatimista. Kunta alan pitkittyneistä sopimusneuvotteluista aiheutuneet työtaistelutoimenpiteet ja edelleen leviävät koronavariantit varjostivat myös monen arkea. Tästä kaikesta huolimatta tai ehkä juuri näiden tilanteiden vuoksi, on ollut ilo huomata, mikä voima yhdessä tekemisellä ja toistemme auttamisella on ollut. Olemme pystyneet poikkeustilanteissa tuottamaan tuusulalaisille laadukkaita palveluita, toteuttamaan palveluverkon kehittämistä ja luoneet kestäväille kasvulle, hyvinvoinnille ja elinvoimalle edellytyksiä.

Henkilöstötavoitteista

Henkilöstöjohtamisen keskeiset tavoitteet vuonna 2022 olivat:

1. Edistämme henkilöstön osaamisen kehittämisen ohjelman toimenpiteitä
2. Edistämme työyhteisökeskeistä johtamista sekä itseohjautuvaa ja keskustelevaa toimintakulttuuria
3. Otamme käyttöön työhyvinvoinnin pulssi -kyselyn ja tuemme työyhteisön työhyvinvoinnin kehittämistä
4. Kehitämme rekrytointiprosessia ja työnantajakuva

Osaaminen ja kyvykkyydet –ohjelma tukee strategian toteutumista

Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja siihen laadittu Osaaminen ja kyvykkyydet -ohjelma 2021–2025 on yksi kuntastrategiaa tukevista keinoista. Ohjelmassa kehittämisen kärkiä ovat henkilöstön osaamisen strateginen kehittäminen sekä osaamisen kehittämistä tukevan johtamisen, rakenteiden ja menetelmien kehittäminen. Ohjelma ja sen pohjalta määritellyt tavoitteet ohjaavat henkilöstöjohtamista ja henkilöstöpalveluiden toimintaa. Vuonna 2022 henkilöstön osaamisen hallintaa ja kehittämistä varten hankittiin eTaika -järjestelmä, joka mahdollistaa monien HR-prosessien sähköistämisen, avaa uusia mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen sekä helpottaa tiedon koontia ja raportointia. Työkalun käyttöönotto aloitettiin joulukuussa. Ensimmäisessä vaiheessa otettiin käyttöön henkilöstön koulutuskalenteri, lakisääteisten osaamisen ja pätevyysien hallinta, kehityskeskustelu ja perehdytysuunnitelma -osiot.

Valmentava johtaminen edistää yhdessä kehittämistä ja keskustelevaa toimintakulttuuria

”Me teemme yhdessä uutta” -periaatetta noudatetaan niin johtamisessa kuin yhdessä kehittämisessä. Vuonna 2022 jatkettiin valmentavan johtamiskulttuurin juurruttamista sekä henkilöstön itse- ja yhdessä ohjautuvuuden tukemista, yhdessä kehittämistä sekä keskustelevan toimintakulttuurin edistämistä. Yhteisten palveluiden toimialueella aloitettiin syyskuussa esihenkilöille ja työyhteisöille kohdennettu valmentavan johtamisen pilotti. Valmentavaa johtamista pilotoidaan myös varhaiskasvatuksessa. Näiden kokemusten perusteella valmennusta kehitetään koko henkilöstölle. Erätauko-dialogien kautta kunnassa on järjestetty eri teemoista keskusteluita ja yhä useampi on suorittanut Erätauko -koulutuksen.

Työhyvinvointia ja työkykyä johtamalla kehitämme työelämän laatua

Työhyvinvoinnin johtamisen edellytykset ja työhyvinvoinnin seuranta on parantunut työhyvinvoinnin pulssikyselyn myötä. Pulssikyselyn avulla saadaan ajankohtaista tietoa henkilöstön työhyvinvoinnista, osaamisesta

sekä henkilöstökokemuksesta. Työyhteisöjä on kannustettu kehittämään yhdessä työhyvinvointia. Tähän tarjoaa hyvät mahdollisuudet pulssimittauksen digitaalinen alusta, johon työyhteisössä on mahdollista kirjata työhyvinvoinnin tavoitteita ja toimenpiteitä sekä seurata näiden kehittymistä.

Työkykyjohtamisessa pilotoitiin matalan kynnyksen Auntie-palvelua. Työterveyshuollon palveluiden vaikuttavuutta arvioitiin yhteistyössä työterveyshuollon asiantuntijoiden kanssa. Jatkossa työterveyshuollon painopistettä halutaan kohdentaa entistä enemmän ennaltaehkäisevään, työkykyä tukevaan toimintaan. Hyvää mielenterveyttä voidaan tukea mm. lyhytterapialla. Henkilöstöllä oli käytössä 100 euron liikunta- ja kulttuurietuus myös vuonna 2022. Työhyvinvoinnin ja työkyvyn tuen toimenpiteillä halutaan huolehtia henkilöstön hyvinvoinnista ja edistää sitä kautta laadukasta työelämää. Tavoitteena on, että täytämme strategiakauden lopussa Hyvän mielen työpaikka -kriteerit ja voimme hakea tätä tunnustusta Tuusulaan.

Sujuva rekrytointiprosessi ja positiivinen työnantajakuva houkuttelevat osaajia

Henkilöstöhallinnon prosesseja kehitetään ja sähköistetään jatkuvasti. Vuonna 2022 kehittämisen painopisteenä oli rekrytointiprosessi ja työnantajakuva. Lisääntynyt kilpailu osaavasta työvoimasta vaatii rekrytointiosaamisen vahvistamista sekä työnantajakuvan kehittämistä pitkäjänteisesti henkilöstökokemuksen ja ulkoisen näkyvyyden kautta. Henkilöstösuunnitteluprosessista laadittiin prosessikuvaus ja sähköistettiin Opiferus-työkalua hyödyntäen. Esihenkilöille järjestettiin rekrytointikoulutuksia, uudistettiin hakuilmoituspohjia sekä kilpailutettiin suorahaku- ja henkilöstöarviointipalvelut. Rekrytointiprosessi valittiin sisäisen tarkastuksen kohteeksi ja raportissa nousseisiin kehittämiskohteisiin tartuttiin lisäämällä mm. esihenkilöiden perehdyttämistä ja ohjeistusta. Työnantajakuvan kehittämiseen laadittiin suunnitelma osana kunnan brändityötä. Henkilöstölle tehtiin kysely työnantajakuvan kehittämisestä ja julkaistiin ensimmäiset työnantajan markkinointivideot.

Palvelusuhteet ja henkilöstömäärä 31.12.2022

Vuonna 2022 henkilöstömäärä kasvoi edellisvuoteen verrattuna 2,71 %. Keskeisinä perusteina henkilöstömuutoksille ovat olleet uusien strategian mukaisten painopisteiden vaatimat resurssit, palvelutuotannon kehittäminen sekä tehostaminen.

Kunnassa oli vuoden 2022 lopussa palvelussuhteita yhteensä 1744, joista vakituisia palvelussuhteita oli 1258 (73 %) ja määräaikaisia 308 (17,9 %). Palvelussuhteiden kokonaismäärässä on mukana 31.12.2022 vakinainen henkilökunta, määräaikaiset ja sijaiset (9,0 %) sekä oppisopimuskoulutukset (0,1 %).

Jos vain vakituiset ja määräaikaiset huomioidaan, on henkilöstömäärä v. 2022 lopussa 1566 henkilöä, kun vastaava luku v. 2021 oli 1538 henkilöä. Velvoitetuotantokapasiteettien ja oppisopimusopiskelijoiden tukeminen on kunnan kokonaisbudjetin sekä myös työnantajakuvan kannalta järkevää. Sijaisten määrä on selkeästi noussut (8,07 %).

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023. Tuusulan kunnan opiskeluhuollon kuraattorit ja koulupsykologit siirtyivät Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelukseen liikkeen luovutuksella. Liikkeenluovutus koski 16 henkilöä.

Palvelusuhteiden määrä palvelusuhdetyypeittäin 12/2021 & 12/2022

Palvelussuhdetaso 1	Lkm_toteuma	SS% Lkm_toteuma	Lkm_edellinen vuosi	SS% Lkm_edellinen vuosi	*Muutos %
☒ Työllistetyt	22	1,3%	14	0,8%	57,14 %
Miehet	10	0,6%	7	0,4%	42,86 %
Naiset	12	0,7%	7	0,4%	71,43 %
☒ Oppisopimussuhteiset	1	0,1%			0,00 %
Naiset	1	0,1%			0,00 %
☒ Muut määräaikaiset	308	17,9%	285	17,0%	8,07 %
Miehet	72	4,2%	58	3,5%	24,14 %
Naiset	236	13,7%	227	13,6%	3,96 %
☒ Sijaiset	155	9,0%	146	8,7%	6,16 %
Miehet	24	1,4%	24	1,4%	0,00 %
Naiset	131	7,6%	122	7,3%	7,38 %
☒ Vakituiset	1258	73,0%	1253	74,9%	0,40 %
Miehet	265	15,4%	270	16,1%	-1,85 %
Naiset	993	57,6%	983	58,8%	1,02 %

Palvelusuhteiden määrä palvelusuhdetyypeittäin ja toimialueittain 31.12.2022

Palvelussuhteet palvelusuhdetyypeittäin ja toimialueittain 31.12.2022						
	Vakinaiset	Määräaikaiset ja sijaiset	Oppisopimus- koulutus	Työllistetyt	Muut	Yhteensä
Yleishallinto ja johdon tuki	55	9		2		66
Yhteiset palvelut	71	7		13		91
Sivistys	951	436	1	6		1394
Kasvu ja ympäristö	163	11		1		175
Vesihuoltoliikelaitos	18					18
Yhteensä	1258	463	1	22		1744

Henkilötyövuodet 2022 ja vertailu

Henkilötyövuosilaskenta antaa edellä olevaa vuoden viimeisen päivän palvelussuhteiden tai henkilöstömäärää paremman tiedon henkilöstömäärästä ja henkilöstön työpanoksesta, sekä niiden kehittymisestä. Henkilötyövuosiseuranta on tehty vuodesta 2012 lukien. Henkilötyövuodet (HTV 3) tarkoittavat tässä todellista tehtyä vuosityöaikaa, jossa on otettu huomioon vähennyksinä mahdolliset osavuosuudet ja osavuoden työskentelyt sekä vuosilomat, sairauspoissaolot yms.

Työpanosta mittaava henkilötyövuosien määrä (htv3) nousi edellisvuoteen verrattuna 25,1 henkilötyövuodella.

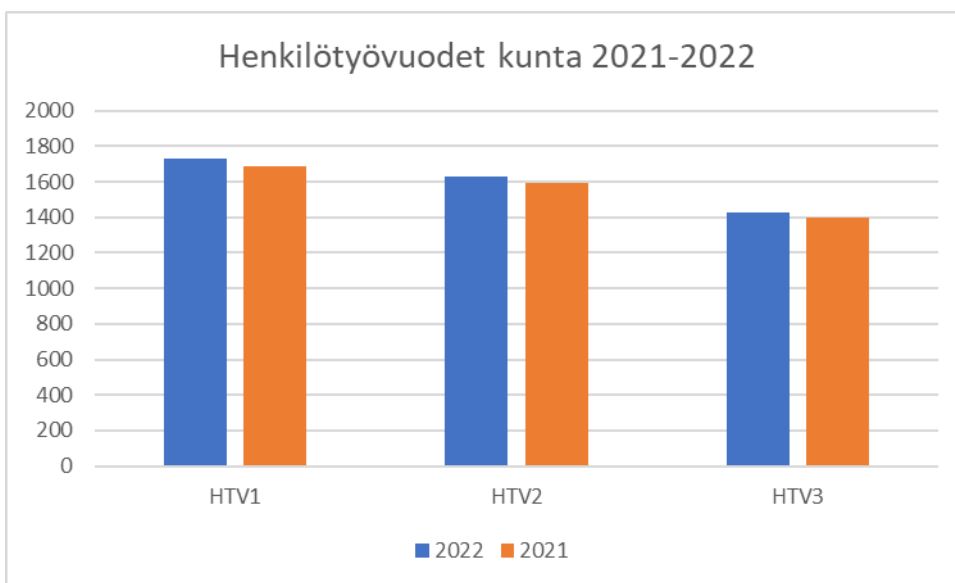
Yleishallinto ja johdon tuen työpanosta on nostanut strategian mukainen työ ja siihen panostaminen, tähän on liittynyt mm. osallisuuden ja viestinnän vahventaminen sekä parantaminen.

Henkilötyövuosi (työpanos) toimialueittain 2018–2021

Henkilötyövuosi (HTV3) toimialueittain 2019-2022				
	2022	2021	2020	2019
Kuntatoimiala	53,3	50,6	52,0	47,2
Yhteiset palvelut	83,1	72,8	73,4	72,2
Sivistys	1131,9	1118,0	1064,8	1044,7
Kasvu ja ympäristö	141,4	144,1	145,8	143,2
Vesihuoltoliikelaitos	15,2	14,3	14,6	13,2
Yhteensä	1424,9	1399,8	1350,6	1320,5

HTV3= palveluksessaolopäivien lkm (vähennetty kaikki poissaolot) kalenteripäivinä / 365*(osa-aika%/100

Henkilötyövuodet koko kunta 2021–2022

Henkilöstömenot

Vuoden 2022 henkilöstömenot (ilman sivukuluja) nousivat edelliseen vuoteen verrattuna 3,6 milj. eurolla eli 5,56 prosenttia. Kunnan palkkamenoja nostivat työehtosopimuskauden 2022–2025 korotukset sekä henkilöstömäärän kasvu.

Kunta-alan työehtosopimuskausi oli kaikissa kunta-alan sopimuksissa 1.4.2020–28.2.2022. Uudet virka- ja työehtosopimukset astuivat voimaan 1.5.2022. Sopimusten kustannusvaikutus vuodelle 2022 on sopimusjaksolla 1,76 %.

Uusiin sopimuksiin sisältyy yleiskorotus ja paikallinen järjestelyerä. 1.6.2022 toteutettiin yleiskorotus, jolla palkkoja korotettiin 46 e, kuitenkin vähintään 2 %. Sopimuskauteen kuului myös keskitetty paikallinen järjestelyerä, joka tuli maksuun 1.10.2022 lukien. Sen suuruus oli 0,5 prosenttia palkkasummasta.

Kumulatiiviset palkat

Palkkalajitaso 2	Tot_kum	KS% Tot_kum	Ed_vuosi_kum	KS% Ed_vuosi_kum	Tot_kum_vs_ed_vuosi_kum (%)
Peruspalkka	57 695 526,13	85,16%	54 351 054,68	84,05%	6,00%
Lisät ja palkkiot	10 322 883,76	15,24%	9 938 825,62	15,37%	4,00%
Lomarahat ja -korvaukset	3 877 453,28	5,72%	3 927 785,71	6,07%	-1,00%
Työaikalaiset	527 568,31	0,78%	553 543,75	0,86%	-5,00%
Luontaisedut	487 592,46	0,72%	454 570,29	0,70%	7,00%
Yli- ja lisätyöt	156 810,14	0,23%	142 034,74	0,22%	10,00%
Poissaolot	-5 316 032,81	-7,85%	-4 705 611,14	-7,28%	13,00%
Yhteensä	67 751 801,27	100,00%	64 662 203,65	100,00%	5,00%

Maksetuissa palkoissa näytetään ennakonpidätyksen alaiset palkat (esim. henkilösivukulut ja verottomat korvaukset on rajattu ulkopuolelle).

Sairauspoissaolot

Sairauspoissaolojen määrä on noussut vuonna 2022 vuoteen 2021 verrattuna. Terveysperusteinen sairauspoissaoloprosentti vuonna 2022 oli 4,41 % (vuonna 2021 4,18 %). Kalenteripäivinä laskettuna sairauspoissaoloja oli vuonna 2022 yhteensä 27 892 päivää (vuonna 2021 yhteensä 25 813 päivää). Keskimäärin sairauspoissaoloja oli vuonna 2022 16,19 päivää/hlö (vuonna 2021 15,43 päivää/hlö).

Lyhyiden (1–3 päivää) sairauspoissaolojen osuus oli 23 % (vuonna 2021 20 %). Prosentuaalisesti eniten poissaoloja oli 4–7 päivän poissaoloryhmässä (29 %), vuonna 2021 eniten oli 8–29 päivää kestäneitä poissaoloja (35 %).

Henkilöstöriskeistä

Osana kunnan riskienarviointia arvioitiin vuodelle 2022 myös kunnan henkilöstöriskejä. Toiminnallisina henkilöstöön liittyvinä riskeinä kunnassa tunnistettiin organisaation ohuus ja haavoittuvuus, henkilöstön osaaminen ja saatavuus, henkilöstön sopeutumiskyky isoihin muutoksiin sekä operatiivisen johtamisen haasteet.

Ennakoivalla henkilöstösuunnittelulla, sujuvalla rekrytointiprosessilla, positiivisella työnantajakuvalla sekä työhyvinvoinnin johtamisella pyrittiin hallitsemaan organisaation ohuuteen ja henkilöstön saatavuuteen liittyviä riskejä. Tuusulan kuntaa pidetään houkuttelevana työnantajana ja pääsääntöisesti osaavan henkilöstön rekrytointi onnistuu hyvin. Kuitenkin aloilla, joissa valtakunnallisestikin esiintyy rekrytointihaasteita mm. (varhaiskasvatus, tietyt teknisen alan asiantuntijat, ICT-asiantuntijat), on myös Tuusulassa ollut haasteita täyttää joitakin tehtäviä.

Operatiivista johtamista ja henkilöstön kykyä sopeutua muutoksiin on koeteltu niin Ukrainan tilanteen, koronan, kunta-alan työtaisteluiden kuin yleisen talouden kehityksen ja sähkön hintakriisin myötä. Henkilöstö on osoittanut hyvää resilienssiä; joustavuutta ja sopeutumiskykyä, jota on tuettu hyvällä esihenkilötyöllä. Esihenkilöiden kuormituskyselyssä nousi esille lisääntyneen hallinnollisen työn aiheuttama kuormitus. Esihenkilöille on tarjottu tukea arjen lähiesihenkilötyöhön ja valmentavaan johtamiseen yhteisten HR-kahviloiden, koulutusten, valmennusten ja perehdytyksen avulla. Vuodelle 2023 osoitettiin myös lisää resurssia hallinnolliseen työhön.

Indikaattorit

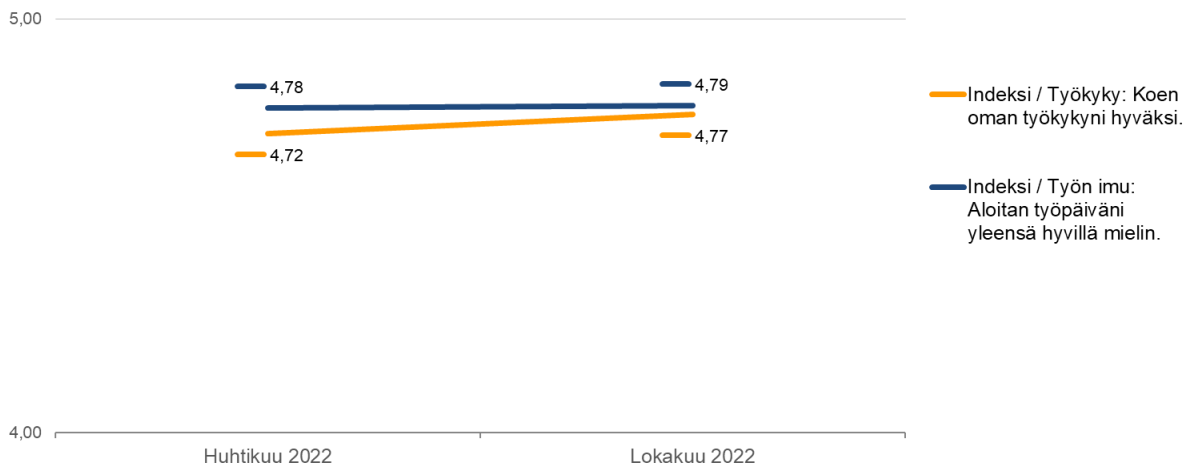
Indikaattorit	TP2022	TP2021	TP2020	TP2019
Henkilökunnan palkat €/asukas	1670	1631	1713	1563
Henkilötyövuodet (HTV3)	1424,9	1399,8	1350,6	1320,5
Työkyvyttömyyspoissaolot kalenteripäivinä	27892	25419	23811	24061
Poissaolopäivät/vakinainen henkilöstö lkm	13,46	14,86	14,18	14,40
Ylityökustannukset €	155 000	142 000	116 000	245 000
Työhyvinvoinnin Pulssi-kysely*				
Työkyky	4,77			
Työn imu	4,79			
Työnantajan suosittelu	19			

*Tilanne 10/2022 toteutetussa kyselyssä

Työhyvinvoinnin indikaattorit

Henkilöstön työhyvinvointia on seurattu kahdesti toteutetulla työhyvinvoinnin pulssi -kyselyllä. Kyselyn teemana keväällä oli työhyvinvointi ja työkyky ja syksyllä osaaminen ja kyvykkyydet. Jokaisessa Työhyvinvoinnin Pulssi kyselyssä kysytään kolme indeksi kysymystä liittyen työkykyyn ja työn imuun sekä työnantajan suositteluun. Indeksien perusteella sekä työkyky että työn imu ovat hyvällä tasolla molempien kyselyiden vastauksissa. Työnantajan suosittelu on hieman laskenut

Työkyvyn ja työn imun indeksit

Keskiarvot:

5,0 tai yli > Erinomainen taso

4,2 - 4,9 > Hyvä taso

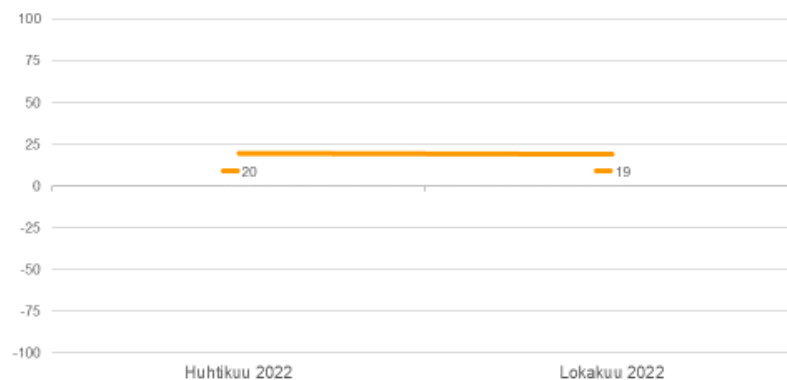
3,5 - 4,1 > Tyydyttävä taso

Alle 3,5 > Kehittämistarpeita

Työnantajan suositteleminen

Työnantajan suosittelemista mitataan Pulssi-kyselyssä ENPS indeksillä kysymyksellä ”Kuinka todennäköisesti suosittelet kuntaa työnantajana tuttavillesi? (asteikko 0-10, jossa 0=erittäin epätodennäköisesti ja 10=erittäin todennäköisesti). Vastajat jaetaan kolmeen ryhmään: suosittelijat (arvosana 9–10), neutraalit (arvosana 7–8) ja arvostelijat (arvosana 0–6). Indeksi lasketaan vähentämällä suosittelijoiden osuudesta arvostelijoiden osuus. Indeksi voi olla välillä -100 % ja +100 %.

Kuukausitrendi eNPS

1.7 YMPÄRISTÖASIAT

Tuusulan kunta ottaa ympäristöasiat huomioon läpäisyperiaatteella kaikissa keskeisissä toiminnoissaan. Erityisesti ympäristöasiat otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa, jäte- ja vesihuollossa, kiinteistöhuollossa sekä vesienhoidossa ja vesiensuojelussa. Jäljempänä on aihealueittain ja toiminnoittain kerrottu keskeisimmistä ympäristöasioista vuodelta 2022.

Ilmastonsuojelu ja energiatehokkuus

Tuusulan kuntaan laadittiin vuonna 2021 ilmastojohtamismalli ympäristöministeriön avustuksen turvin. Vuonna 2022 saatiin ympäristöministeriöltä uusi avustus ilmasto-ohjelman toteuttamiseksi. Ilmasto-ohjelmatyötä vauhdittamaan palkattiin avustuksella konsultti. Ilmasto-ohjelman luonnos valmistui joulukuussa 2022.

Vuonna 2022 kunta osallistui ympäristökeskuksen koordinoiman KUUMA-ilmastoryhmän toimintaan, joka käsittelee ajankohtaisia uusia hankkeita ja KUUMA-alueen ilmasto-ohjelman "Kohti ilmastoälykästä KUUMA-seutua" toteutumisen edistymistä kunnissa. Kunta osallistui myös Keski-Uudenmaan kuntien yhteisen ekotuki-verkoston toimintaan, joka edistää palvelukiinteistöissä energiatehokkuutta ja ympäristövastuullista toimintaa. Ekoverkostoverkostossa oli mukana kunnan 14 palvelukiinteistöä, joissa toimi yhteensä 32 ekotukihenkilöä ja kiinteistönhoitajaa.

Kunnallistekniikan rakentamisessa ylijäämämassat pyritään hyödyntämään mahdollisimman lähellä niiden muodostumispaikkaa, tällä vähennetään liikenteestä aiheutuvia päästöjä ilmaan. Hyötykäyttökohteina ovat puistojen muotoilutäytöt, maisemapenkereet ja meluvallit. Jos kierrätyskelpoisia maamassoja ei voida ohjata suoraan syntypaikastaan hyötykäyttökohteeseen, on ne läjitettävä maankaatopaikalle, koska kunnalla ei ole käytettävissä maa-ainespankiksi soveltuvaa aluetta. Toimintatapa on ristiriidassa Euroopan Unionin vuoteen 2030 ulottuvan maaperästrategian kanssa, jossa on määritetty tavoitteita mm. maaperän kestävä käytön suhteen.

Maankäytön suunnittelu ja rakentamisen ohjaus

Kaavoitus ja kunnallistekninen suunnittelu

Asemakaavojen valmistelussa huomioidaan ekologisesti kestävä yhdyksunnan rakentuminen. Asemakaavaselostuksessa arvioidaan tarpeen mukaan vaikutuksia myös ekologisen kestävyuden kannalta. Kaavaratkaisuun haetaan kestäviä ratkaisuja esimerkiksi pohjavesiin tai vesistöihin liittyen, joukkoliikenteestä, alueidenkäytön tehokkuudesta tai viherrakenteesta. Tarpeen mukaan asemakaavojen vaikutusten arvioinnissa otetaan huomioon ilmaston muutokseen varautumiseen ja sopeutumiseen liittyvä arviointi. Asemakaavoja valmisteltaessa on tarvittaessa edellytetty hulevesien viivytämistä tai käsittelyä asemakaavamääräyksin. Kaavojen ilmastovaikutusten arviointia ja vihertehokkuuden määrittämistä kaavoissa kehitetään osana Ilmasto-ohjelman kaavoituksen toimenpiteitä. Kunnan eri yksiköiden yhteistyönä laaditaan kunnan viherryttämissuunnitelma.

Tuusula on mukana Suomen ympäristökeskuksen kompensatiokokeilussa. Ekologisen kompensatian avulla ihmisen toiminnasta luonnon monimuotoisuudelle yhtäällä aiheutunut haitta hyvitetään lisäämällä luonnon monimuotoisuutta toisaalla. Vanutehtaan kaavamuutoksessa selvitettiin paikallisesti arvokkaan luontokohteen kompensatiomahdollisuuksia. Kompensatiokokeiluissa kehitetään kompensatioon liittyvää laskentaa konkreettisen esimerkitapauksen kautta.

Luokitelluilla pohjavesialueilla maankäyttöä suunniteltaessa selvitettiin vaikutuksia pohjaveteen lähinnä imeytymisen muutoksen osalta. Vaikutuksia pyritään vähentämään edellyttämällä imeyttämistä ja välttä-

mällä riskitoimintojen sijoittamista pohjavesialueille sekä edistämällä toimia laadun varmistamiseksi. Uusia kaavoja tai kaavamuuksia suunniteltaessa selvitetään suunnittelu- ja lähialueen luontoarvoja. Maankäyttöä suunniteltaessa on näitä arvoja edellytetty säilytettäväksi lain edellyttämällä tavalla. Tämän lisäksi pyritään löytämään ja säilyttämään sellaisia luontoarvoja, joiden säilyttäminen ei aiheuta erityistä ristiriitaa muun maankäytön kanssa tai katsotaan luontoarvon säilyttämisen olleen tarpeen tästä huolimatta.

Tuusulan pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivittäminen (Jäniksenlinna, Kaikula, Palaneenmäki ja Santakoski) ja laadinta (Siippoo, Ruotsinkylä, Takoja ja Vähä- Muori) tilattiin loppuvuodesta 2022 ja työ tehdään Keski-Uudenmaan Vesi Kuntayhtymän ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa vuonna 2023.

Kunnallistekniikan suunnittelussa on otettu säännönmukaisesti huomioon hulevesien hallintaan liittyvät ratkaisut. Pääosin ratkaisut liittyvät vielä hulevesien määrän hallintaan. Hulevesien laadullista muuttumista on seurattu kolmen vuoden ajan Puustellinmetsän ja Rykmentinpuiston keskustan kaava-alueilla purkuviesistössä Piiliojassa ja Myrtinojassa.

Rakentamisen ohjaus ja rakennusvalvonta

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on yleisen edun kannalta valvoa rakentamista ja kaavojen noudattamista sekä osaltaan valvoa rakennettua ympäristöä. Ympäristöä muuttavia toimenpiteitä ohjataan ja valvotaan toimenpide- ja maisematyöluvilla. Rakennusluvista hankkeeseen ryhtyvän tulee osoittaa rakennusten määräysten mukaisuus muun muassa energiatehokkuuden ja purkujätteen käsittelyn osalta. Pohjavesialueilla rakentamisessa noudatetaan määräyksiä, joilla on vaikutuksia muun muassa maalämpö- sekä jätevesijärjestelmien toteuttamiseen. Hulevesien hallinta ja niiden edellyttämät rakenteet valvotaan rakentamisen yhteydessä.

Ympäristönsuojeluviranomaisen toiminta

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus ja ympäristölautakunta vastaavat Tuusulan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toiminnasta. Ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvat ympäristönsuojelun lupa- ja valvontapalvelut. Ympäristönsuojeluviranomainen vastaa omalta osaltaan myös kunnan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä, ympäristön tilan seurannasta sekä ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämisestä (ns. ympäristönsuojelun yleistehävät).

Ympäristönsuojelun luvat ja valvonta

Tuusulan alueelle myönnettiin vuonna 2022 yksi yhteislupa kalliokiviaineksen louhintaan ja murskaukseen uudelle maa-ainesalueelle ja yksi ympäristölupa uudelle toiminnolle. Lisäksi Tuusulan alueelle on rekisteröity vuoden aikana yksi ympäristönsuojelulain mukaisesti rekisteröitävä toiminta ja ympäristövalvonta on käsitellyt 17 ympäristönsuojelulain mukaista ilmoitusta.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvottavana on Tuusulan kunnan alueella 21 ympäristölupalaitosta, joista neljässä toiminnanharjoittajana on Tuusulan kunta, sekä 19 rekisteröityä toimintoa. Tuusulan kunnan alueelta oli vuoden 2022 lopussa vireillä yksi ympäristöluvan muutoslupahakemus, kolme yhteislupahakemusta (ympäristölupa ja maa-aineslupa) sekä kolme yhteisluvan muutoshakemusta.

Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatoimet Tuusulan kunnan alueella kohdistuivat vuonna 2022 erityisesti pohjavesialueella oleviin toimintoihin. Vuonna 2021 aloitettua viemäriverkoston ulkopuolisten alueiden jätevesien käsittelyjärjestelmien valvontaa jatkettiin. Vuonna 2022 kohteiksi valittiin Lahelan ja Nummenkylän pohjavesialueet, joilla kartoitettiin yhteensä 68 asuin- tai vapaa-ajanrakennusta. Ympäristövalvontaan tehtävien toimenpidepyyntöjen määrä on pysynyt korkeana, vuonna 2022 toimenpidepyyntöjä tehtiin 787 kappaletta. Niistä Tuusulan kunnan alueelle kohdistui 26 %.

Ympäristönsuojelun yleistehtävät

Tuusulanjärvellä tehtävien kunnostustoimenpiteiden ohella vesiensuojelutoimenpiteitä toteutettiin vuonna 2022 myös järven valuma-alueella. Lisäksi kunta toteutti tai osallistui ympäristökeskuksen koordinoimana vuonna 2022 seuraaviin ympäristönsuojelun suunnittelua ja ympäristötilan seurantaan koskeviin hankkeisiin: Vantaanjoen vesistöalueen yhteistarkkailu, Vantaanjoki-neuvottelukunta, Uudenmaan alueellinen ilmanlaadun seuranta ja Tuusulan pohjavesialueiden seurantatyöryhmä.

Yhdyskuntatekninen huolto

Vesihuolto

Vesi- ja viemärijohtojen, jätevesipumppaamoiden (esim. pumppujen hyötysuhteen parantaminen) ja jätevesikaivojen saneerauksella pyritään hukkaveden vähentämiseen, energiatehokkuuteen sekä jäteveden vuotovesien vähentämiseen ja toimintavarmuuden parantamiseen. Vesihuolto päivystää ympäri vuorokauden ja kouluttaa jatkuvasti henkilöstöä, jotta jätevesipumppaamoiden ja -verkoston häiriöihin päästään reagoimaan ilman viivettä ja jotta ylivuotoja vesistöihin ei pääsisi tapahtumaan. Kaavoitus- ja suunnitteluhankkeissa tuodaan esille vesihuollon ja ympäristön näkökantaa niin, että tavoitteena on tiivis yhdyskuntarakenne ja viettoviemäri- ja viemäriputkistoihin tähtäävät ratkaisut, jotta turhilta pumppaamoilta vältyttäisiin ja koko verkoston elinkaari huomioitaisiin ratkaisuja valittaessa.

Kunnan ympäristövastuut

Kunnalla on maa- ja vesialueiden omistajana sekä ympäristöön vaikuttavana toiminnanharjoittajana erilaisia ympäristövastuita. Sillä on myös toissijainen vastuu kaikista kunnan alueella olevista pilaantuneista maa-alueista, jos pilaajia tai alueiden omistajia ei saada velvoitettua kunnostustoimenpiteisiin.

Kuntametsät, viher- ja virkistysalueet

Tuusulan kunta omistaa talousmetsiä noin 780 ha ja puistometsiä noin 390 ha. Hakattava määrä on vuotuista kasvua pienempi. Pystykaupassa ostaja huolehtii puunkorjuusta ja puun kuljettamisesta. Hankintakaupassa kunta vastaa puiden kaatamisesta ja niiden toimittamisesta tienvarteen. Pystykaupan sekä hankintakaupan kohteiden valinta perustuu kunnan metsä- ja puistometsäsuunnitelmien pohjalta tehtyyn metsänhoitoyhdistyksen esitykseen.

Tuusulanjärviohjelma

- Tuusulanjärven lintuveden Natura-alueen hoitoa jatkettiin vuonna 2016 laaditun hoitosuunnitelman ja rakennusvalvonnasta vuonna 2019 myönnetyn kymmenen vuoden maisematyöluvan mukaisesti. Hoitotyötä toteuttamaan palkattiin kaksi kausityöntekijää ja työt toteutettiin Uudenmaan ELY-keskuksen ohjeistuksen mukaisesti. Vesilinnut tarvitsevat viihtyäkseen avointa maisemaan, joten hoitotöissä raivattiin pois pensaikkoa ja puustoa sekä niitettiin vesikasvillisuutta.
- Metsästysseurat osallistuivat lintuja syövien haitallisten vieraspetojen eli minkkien ja supikoirien pyyntiin.
- Natura-alueen lintujen pesimis- ja ruokailuväylästäön ruoppaaminen saatiin valmiiksi.
- Halosenniemeen laadittiin luonnonhoitosuunnitelma.
- Tuusulanjärven alueen puistoja ja muuta ympäristöä sekä ulkoilu- ja polkureittejä siistittiin ja kunnostettiin.
- Tuusulan Rantatien ja Kirkkotien maisemanhoitosuunnitelman päivittämistä jatkettiin. Maisemanhoitosuunnitelman tavoitteena on palauttaa maisemalle tyyppillisiä elementtejä vertaamalla nykytilaa alueen vanhaan kulttuuriympäristöön kartta- ja valokuvatarkastelun avulla.

Luonnonsuojelualueet

Kunnan maille perustettiin kolme uutta luonnonsuojelualuetta

- **Savikulman metsä** on Kellokoskella sijaitseva lehto, jonka valtapuuna on kuusi. Lehdot on Suomessa luokiteltu uhanalaisiksi luontotyypeiksi. Lahopuuta on runsaasti ja kohteella on myös arvokasta lehtokasvillisuutta.

- **Pähkinämäen metsä** on lehtipuuvaltaista lehtoa. Lehdot on Suomessa luokiteltu uhanalaisiksi luontotyypeiksi.
- **Sarvikallion metsät:** Sarvikallion alueella on järeää kuusikkoa, lehtolaikkuja, tervalepikköä ja ojituksen seurauksena muodostuneita turvekankaita, joita voisi ennallistaa.

Kunnan jo perustetuilta luonnonsuojelualueilta puuttuivat luonnonhoitosuunnitelmat. Niiden laatimiseen saatiin HELMI-rahoitusta. Hoitosuunnitelmat valmistuivat vuoden 2022 lopussa.

Kunta ympäristöön vaikuttavana toiminnanharjoittajana ja luvanhaltijana

Lahelanpelto II:n rakentamisen ympäristövaikutuksia pohjaveteen seurattiin säännöllisesti. Merkittäviä vaikutuksia ei ole havaittu.

Käytöstä poistetut jätteenkäsittelyalueet ja pilaantuneet maa-alueet

Terrisuon entinen kaatopaikka sekä Nuppulinnan maankaatopaikka ovat säännöllisen tarkkailun alla. Ristikivessä katselmoitiin roskaantunut alue, joka on ollut ilmeisesti paikallisen asutuksen käyttämä. Alue kunnostetaan vuoden 2023 aikana. Sulan alueella on asbestipitoisia kattolaattoja vanhojen rakennusten purun jäljiltä, joiden poistovastuu on kunnalla. Ristikiven alueen siistimisestä ei ole tehty päätöstä. Sulan alueen asbestilevyt poistetaan alueen kunnallistekniikan rakentamisen yhteydessä. Jokelan Peltokaarella jää entisen tulitikkutehtaan kaatopaikka rakennettavan kadun alle. Alue tutkitaan ja kunnostetaan vuoden 2023 aikana.

Vesistöt

Kunta tukee yhdessä Järvenpään kaupungin kanssa Tuusulanjärven kunnostamista ja ekologisen tilan parantamista Tuusulanjärven kunnostushankkeena. Hanketta vetää Keski-Uudenmaan ympäristökeskus Tuusulan kunnan ja Järvenpään kaupungin erillisrahoituksella. Järven sisäistä kuormitusta vähennettiin hoitokalastuksella ja hapetuksella ja ulkoista kuormitusta vähennetään valuma-alueella tehtävillä kunnostustoimilla. Tuusulanjärveen laskevasta Hankkijanojasta valmistui valuma-alueen kunnostuksen yleissuunnitelmat, jonka tavoitteena on ojan kautta järveen päätyvän ravinne- ja kiintoainekuormituksen vähentäminen. Kunnostus on tarkoitus tehdä vuonna 2023. Mäyräojan kunnostukseen saatiin ELY-keskukselta rahoitusta kahden vuoden hankkeelle 70 000 euroa. Vuoden 2021 aikana kunnostettiin Eriksnäsitien kosteikkoketju ja Mäyräojan pääuoma kunnostettiin vuonna 2022. Myös Rantamo-Seittelin kosteikkoalueen kunnostussuunnittelu aloitettiin. Lisäksi kunta osallistui Luonnonvarakeskuksen koordinoimaan KUITU-hankkeeseen Tuusulanjärven valuma-alueen pelloilla.

Rusutjärvellä on jatkettu järven valuma-alueen ojavesien laaduntarkkailua osana järven kunnostusprojektia. Lisäksi kunta osallistui Vuohikkaan-ojan/Haukkalanojan tulvahaitan torjuntaan ja Seittelin kosteikon kunnostukseen. johon saatiin HELMI-hankerahoitusta.

1.8 MUUT EI-TALOUDELLISET ASIAT

Tuusulan kunnalla ei ole erillistä vastuullisuusraportointia. Korruption ja lahjonnan torjumisesta kunta huolehtii osana kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyjä. Tuusulan kunnalla on käytössä kuntalain edellyttämä sidonnaisuusrekisteri, joka on viimeksi julkaistu tarkastuslautakunnan kokouksessa 23.1.2023.

1.9 ARVIO TODENNÄKÖISESTÄ TULEVASTA KEHITYKSESTÄ

Kunnan hyvä väestönkasvu jatkuu vuonna 2023. Kehyskuntien parantunut vetovoima, vilkastunut rakentaminen ja uudet asunnot tuovat kuntaan uusia asukkaita. Tuusulan väkiluvun ennakoidaan olevan lähivuodet hyvässä kasvussa, kun rakentaminen jatkuu vilkkaana erityisesti Etelä-Tuusulan alueella. Kunnan kasvua rajoittaa viime vuosien alentunut syntyvyys sekä pääkaupunkiseudun ja kehyskuntien kilpailu uusista asukkaista.

Asuinrakentamisessa kunnan kaavavaranto riittänee kattamaan tulevien kysynnän ja kunnan tontinmyyntitulojen arvioidaan lähivuodet olevan hyvällä tasolla. Taloussuhdanteen heikkeneminen ja kohonneet lainakorot vähentävät kuitenkin erityisesti tuottajamuotoisten tonttien kysyntää ja rakentamista vuonna 2023. Kunnan kasvua tukee Hyrylän keskustan kaupallisten palveluiden vahvistaminen sekä Tuusulanjärven virkistyskäyttö ja Tuusulan Urheilukeskuksen laajenevat palvelut. Kunta hakee ratkaisuja Jokelan sekä Kellokosken sairaalan ja Ruukin alueen kehittämiseksi. Uudistuvat varhaiskasvatuksen ja oppimisen palvelut ja palveluverkko ovat Tuusulan vetovoiman kärkiä.

Etelä-Tuusulan työpaikka-alueiden kaavoituksen sujuva eteneminen mahdollistaa kunnan elinvoiman kehittymistä sekä työpaikkojen ja veropohjan tulevaa kasvua. Fokuksen toteutuksen edistäminen on kunnan elinvoiman ja veropohjan näkökulmasta erittäin tärkeää.

Kunnan käyttötalouden vahvistaminen edellyttää, että kunnan toimintamenojen vuotuinen kasvu pysyy edelleen jatkossa maltillisena. Tuore kunta-alan palkkaratkaisu rasittaa kuntien taloutta merkittävästi. Kunnan rakenteiden kehittämisellä, kuten palveluverkon uudistamisella, luodaan keskeiset edellytykset kunnan toiminnan tuottavuuden parantamiselle. Myös palveluprosessien jatkuva kehittäminen ja palveluiden digitalisointi ovat tärkeässä roolissa tuottavuuden parantamisessa.

Tuusulan talouden rakenne muuttuu merkittävästi vuoden 2023 alusta, kun hyvinvointialueuudistus lähes puolittaa kunnan talouden. Kunnallisverosta leikataan noin kaksi kolmasosaa valtiolle ja yhteisöverosta noin kolmannes. Väestön ikääntymiseen ja soten palvelutarpeiden kasvuun liittyvät menopaineet siirtyvät valtion kannettavaksi. Kiinteistöt ja lainakanta jäävät kuitenkin kokonaisuudessaan kunnan hoidettavaksi. Soten poistuminen kunnan taloudesta parantaa taloudenpidon ennakoitavuutta. Kunnan talouden näkymiä ja valtionosuuksia tarkennetaan alkusyksyllä 2023 saatavien lopullisten sote-siirtolaskelmien perusteella.

Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä on tehnyt palkkaharmonisaatiota vuodesta 2019 alkaen ja palkat on saatu harmonisoitua ylipäähän desiiliin. Henkilöstöä edustavien järjestöjen mukaan palkkoja ei ole harmonisoitu kohtuullisessa ajassa, minkä perusteella järjestöt ovat vaatineet palkkojen tasaamista korkeimpiin palkkoihin eli ns. piikkipalkkoihin sekä palkkojen takautuvaa korvaamista henkilöstölle piikkipalkkojen mukaisesti vuoden 2021 alusta lukien. Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän arvion mukaan järjestöjen vaatimus takautuvista palkkasaatavista aiheuttaisi noin 17–18 miljoonan euron palkkakustannuksen. Asia on parhaillaan keskusjärjestötason neuvotteluissa. Koska menon toteutuminen ei ole varmaa tai todennäköistä, ei tilinpäätökseen ole tehty pakollista varausta. Maksuvelvoite ei ole kiistaton, mikä puoltaa menon esittämisen vastuuna liitetiedossa pakollisen varauksen kirjaamisen sijaan.

Tuusula panostaa jatkossa hyte-työhön yhdessä hyvinvointialueen kanssa, tavoitteena kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen. Tuusulan kannalta keskeisenä tavoitteena on uuden hyvinvointikeskuksen rakentaminen Etelä-Tuusulaan.

Tuusulan valtuuston joulukuussa 2022 hyväksymällä kasvun ja talouden hallintaohjelmalla pyritään hallitsemaan ja tasapainottamaan kunnan taloutta pitkäjänteisesti. Keskeisinä tavoitteina on turvata kunnan strategian mukaisten kasvu- ja palveluverkkoinvestointien toteuttaminen, välttää ajautuminen palveluiden karsimiseen sekä ehkäistä tarvetta veroasteen kiristämiseksi. Ohjelman toteuttamista jatketaan kuluvaan vuoden aikana ja ohjelma toimii tukena myös vuoden 2024 talousarvion laadinnassa.

Kunnan investointitahti jatkuu lähivuodet huomattavan korkealla tasolla. Tuusulan elinkaarensa päässä oleva koulu- ja päiväkotiverkko rakennetaan pääsoin uusiksi 2020-luvulla. Samalla panostetaan kasvavan kuntamme liikenneväylien ja muun infran rakentamiseen. Suurten investointien ja tulorahoituksen epätasapainosta aiheutuvaa velkaantumista hallitaan luomalla edellytyksiä kunnan tulo- ja veropohjan vahvistamiselle sekä palveluverkkosuunnitelman mukaisella, huolellisella pitkän tähtäimen investointien suunnittelulla. Erityisen tärkeää vapauttaa pääomia vajaakäyttöisistä kiinteistöistä. Mahdollisuuksien mukaan kunnassa pyritään edistämään vuokratilojen käyttöä.

Kunta velkaantuu mittavien infra- ja palveluverkkoinvestointien myötä. Tavoitteena on kääntää lainamäärä laskuun vuosikymmenen puolen jälkeen. Kunta on varautunut korkojen nousuun pitkäaikaisilla kiinteäkorkoisilla rahoituslainoilla sekä korkosuojausilla. Tästä huolimatta korkojen voimakas nousu lisää kunnan menotaakkaa tulevina vuosina, vaikkakin kunnan lainasalkun korot kehittyvät suojausten ansiosta yleisen korkotason nousua hitaammin.

Kunnan (ml. vesihuoltoliikelaitos) vuoden 2023 talousarvio 11,0 milj. euroa on ylijäämäinen. Ukrainan sodan kerrannaisvaikutukset, kuten inflaation ja korkojen kehitys, vaikuttavat keskeisesti taloussuhdanteeseen sekä myös Tuusulan tilikauden 2023 sekä lähivuosien talouden kehittymiseen. Tuusulan talouden lähiajan merkittävimpiä riskejä ovat tontti- ja asuntokaupan hiljeneminen, palkkakustannusten nousu sekä energian hinnan ja korkojen kehitys.

1.10. ARVIO MERKITTÄVIMMISTÄ RISKEISTÄ JA EPÄVARMUUSTEKIJÖISTÄ SEKÄ MUISTA TOIMINNAN KEHITTÄMISEEN VAIKUTTAVISTA SEIKOISTA

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla pyritään varmistamaan asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat osa kunnan ja kuntakonsernin strategista ja operatiivista toiminnan ja talouden suunnittelua, päätöksentekoa, seuranta- ja arviointia. Käytännössä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kytkeytyvät vuosittaiseen talousarvio-, toiminnan ja talouden seuranta- ja tilinpäätösprosessiin.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevat päätökset

Tuusulan valtuusto hyväksyi 31.3.2014 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet; periaatteet kunnanhallituksen velvollisuudesta ohjeistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toimeenpanosta, lauta- ja johtokuntien velvollisuudesta valvoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanoa sekä johtavien viranhaltijoiden velvollisuudesta toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastualueillaan. Tuusulan kunnanhallitus hyväksyi 27.4.2020 Sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ohjeen, jossa on aiempaa tarkemmin kuvattu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käsitteet, kohteet, menettelytavat sekä toteuttajat ja heidän vastuunsa sekä ohjeistettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännön työtä.

Riskienhallinnan tavoitteet

Kokonaisvaltainen riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa, jonka tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Riskienhallinta kytketään organisaation strategiaan, toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin.

Riskienhallinnan avulla tunnistetaan kunnan toimintaan mahdollisesti vaikuttavat tapahtumat ja saatetaan tapahtumien riskit organisaation hyväksymälle tasolle. Riskienhallinnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta, parantaa raportoinnin luotettavuutta, varmentaa lakien ja ohjeiden noudattamista sekä turvata voimavarojen kohdentamista.

Kuntaan kohdistuvat riskit

Kunta- ja toimialuetasolla sekä tytäryhtiöissä on tunnistettu ja arvioitu kuntaan ja sen toimintaan liittyviä riskejä. Riskeille on määritelty hallintakeinot ja toimenpiteet, joilla pyritään ennalta ehkäisemään ja pienentämään riskin todennäköisyyttä ja seurausta. Riskiympyrälle (ks. kuva seuraavalla sivulla) on kuvattu kuntatasolla merkittävimmät riskit liittyen kuntalaisten ja kunnan hyvinvoinnin edellytysten turvaamiseen. Riskit jaotellaan strategiaan, taloudellisiin, toiminnallisiin ja vahinkoriskeihin.

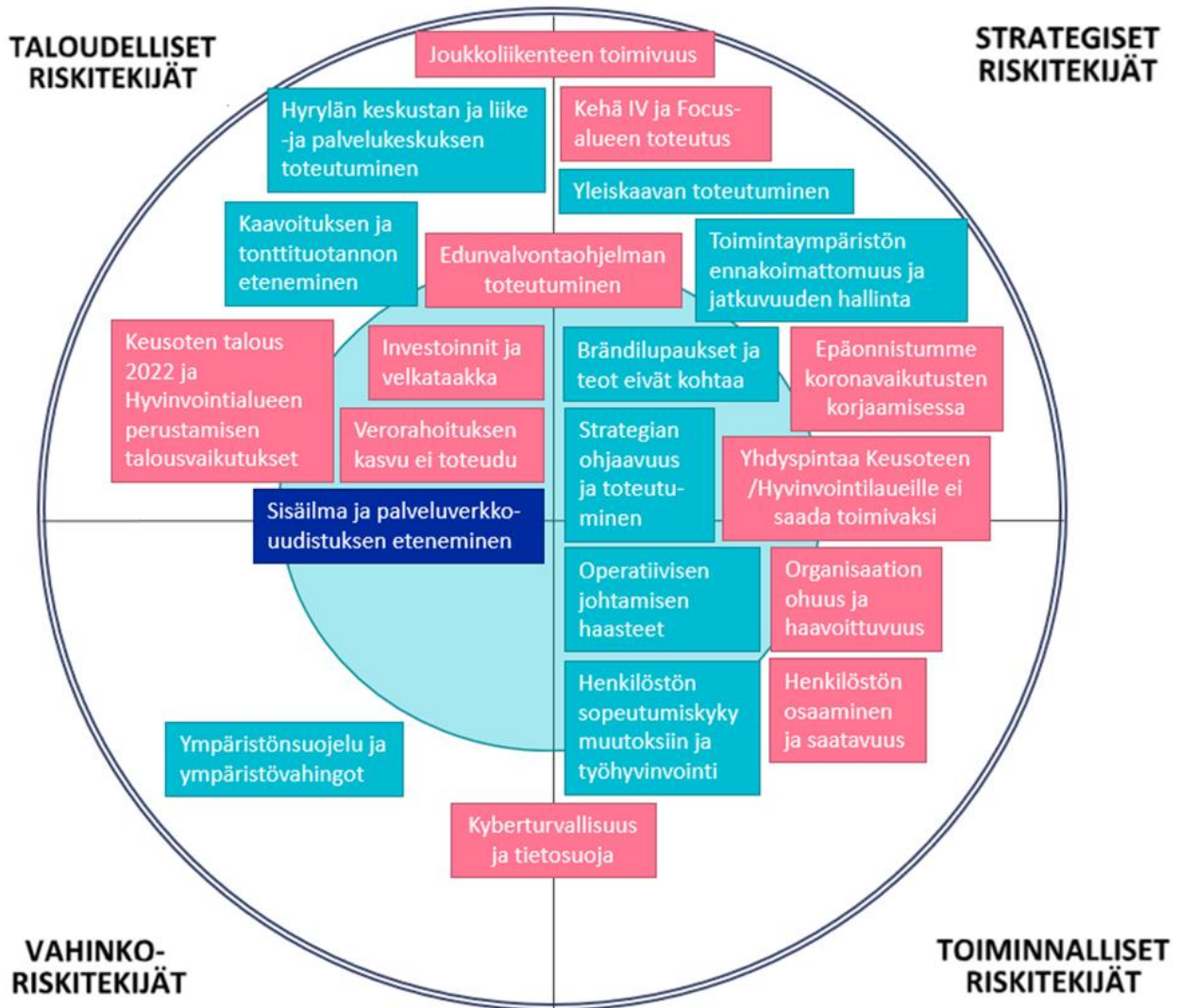
Strategiset riskit uhkaavat kunnan tavoitteiden ja strategian toteuttamista vaarantaen toiminnan edellytykset ja vision toteutumisen. Riskit liittyvät keskeisesti ulkoisen toiminta- ympäristön muutoksiin.

Taloudelliset riskit liittyvät sisäisiin tai ulkoihin taloudellisiin tekijöihin, sijoituksiin, rahoitukseen sekä rahoitusmarkkinoihin.

Toiminnalliset riskit liittyvät palvelujen jatkuvuuteen ja riippuvuuksiin, henkilöstön toimintaan ja osaamiseen, organisaation sisäisiin prosesseihin sekä asiakasprosesseihin, palvelun epäonnistumiseen, tietojärjestelmiin, sopimuksiin sekä myös väärinkäyttöihin ja muuhun lainvastaiseen toimintaan.

Vahinkoriskit ovat usein seurausta odottamattomista ja äkillisistä, monesti vakuuttamiskelpoisista, tapahtumista, joista voi seurata onnettomuus, rikkoontuminen tai vahingonkorvausvelvollisuus.

Tuusulan kunnan riskiympyrä 2022

Kohtalainen riski

Tuntuva riski

Merkittävä riski

Sietämätön riski

Riskien merkittävyyttä kuvataan neliportaisella asteikolla kohtaisesta riskistä tuntuvaan merkittävään ja sietämättömään riskiin.

Strategisten riskit ja niiden hallinta vuonna 2022

Strategisten riskien seuranta 31.12.2022 tilanteessa.

Riskien kehitystä arvioidaan seuraavalla asteikolla:

- Riskin merkittävyys laskenut
- Riskin merkittävyys nousut
- Ei muutosta

Strategiset riskit 2022

Riski ja sen merkittävyys 2022	Hallintakeinot 2022	Riskien seuranta 31.12.2022
Joukkoliikenteen toimivuus	<ul style="list-style-type: none"> • Joukkoliikenneverkon kehittäminen ja monipuolistuminen yhteistyössä HSL:n kanssa • Joukkoliikenneinfran parantaminen • Pyöräilyn edistämisen suunnitelman toteutus • Uusien liikkumisen muotojen ja liikkumisen ekosysteemin luominen 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista:</p> <p>Varataan riittävät henkilö- ja talousresurssit kehittämiselle sekä toteutukselle.</p> <p>Kaavoissa varataan riittävät katutilat, jotta väyläsuunnittelussa voidaan ottaa paremmin huomioon liikkumisen eri muodot.</p> <p>Kuntarakennetta kehitetään siten, että se tukee joukkoliikennettä linjastollisesti ja taloudellisesti, sekä siten, että joukkoliikennettä olisi helppo käyttää. Toimiva joukkoliikenne edellyttää tiheähköä asukas pohjaa laatukäytävien varteen ja toimivaa liityntäpysäköintipaikkaverkostoa autoille sekä polkupyörille.</p> <p>Vuoropuhelu HSL:n ja kunnan välillä pidetään tiiviinä. Kunnan viestit HSL:lle pidetään selkeinä ja perusteltuina. Päätökset toiminnasta ja toimenpiteistä valmistellaan yhdessä. Joukkoliikennekysyntää seurataan tiiviisti ja mahdollista muutossuunnittelua resursoidaan riittävästi ja realistisin aikatauluin.</p>
Kehä IV ja Focus-alueen toteutus	<ul style="list-style-type: none"> • Vahva vaikuttaminen ja edunvalvonta • Viestintä • Maanhankinnat • Projektinhallinta 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista:</p> <p>Alueen kehittämistä viedään eteenpäin alueen suunnittelua ja tien suunnitteluvalmiutta edistämällä. Tiehanketta nostetaan aktiivisesti esille MAL 2023 valmistelussa. Tavoitteena on tiesuunnittelun nopea käynnistäminen. Tiehanketta pidettiin esillä myös neuvotteluissa Vantaan kanssa.</p>

		<p>Kaavojen nähtävillä olosta viestittiin. Viestintäsuunnitelman laadinta käynnistettiin projektitoimiston projektikoordinaattorin kanssa.</p> <p>Maanhankinnasta käytiin vuoropuhelua eri osapuolten kanssa ja kunta jatkaa lunastusmenettelyn toimeenpanoa maanhankinnan turvaamiseksi.</p> <p>Aikataulun hallinta sekä resursointi varmistetaan projektisuunnitelmaan sitoutumisella ja projektin seurannalla.</p>
<p>Epäonnistumme koronavaikutusten korjaamisessa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lapsiperheiden hyvinvoinnin takaaminen kaikille • Lastensuojelu ja perhetyö • Syrjäytymisen ehkäisy • Työttömyyden hoito • Oppimisen tuen toteutuminen 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Työttömyyden hoidon palvelurakennemuutokset TE-palveluissa haastavat kunnallista työllisyyskehitystä lisääntyvillä asiakasvirroilla: uudenlaisia palvelumuotoja entisten rinnalle kaivataan.</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista:</p> <p>Työllisyyspalveluissa annettiin lisää kasvokkaista palveluneuvontaa niille työnhakijoille, joille työnhakuvelvoitteen täyttäminen tuottaa haasteita.</p> <p>Lapsiperheiden hyvinvointi: Kasvun ja oppimisen tukeen sekä yhteisöllisyyden palauttamiseen panostettiin vuonna 2022. Käytettävissä oli valtionavustuksia varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa sekä lukiokoulutuksessa koronapandemiasta johtuvien oppimis- ja hyvinvointierojen kaventamiseen. Yhteistyö Keusoten kanssa lapsiperhepalveluissa (neuvola, terapiat) ja oppilas- ja opiskelijahuollossa ja kouluterveydenhoidossa oli haastavaa palveluiden saatavuuden heikentymisen vuoksi.</p> <p>Perusopetus oli mukana valtakunnallisesti merkittävässä sitouttavan koulu yhteistyön hankkeessa, jossa luodaan malleja koulupudokkuiden ehkäisemiseen.</p> <p>Kaikille yhteinen varhaiskasvatus- ja kaikille yhteinen perusopetus -hankkeissa kehitettiin inklusiivisuutta sekä henkilöstön osaamista siinä.</p> <p>Oppilaanohjauksen kehittämishankkeessa luotiin tiiviitä yhteistyömuotoja perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen välille alueellisesti.</p>
<p>Yhdyspintaa Keusoteen/ Hyvinvointialueille ei saada toimivaksi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vate-valmistelussa onnistuminen • Yhdyspintarakenteiden luominen • Osallisuus 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista:</p> <p>Vate-valmistelu vietiin onnistuneesti läpi. Vuoden 2022 aikana luotiin yhdyspintoja ja rakenteita kuntajohtajien, sivistysjohdon sekä yhdyspinnat -työryhmissä. Uudet rakenteet vahvistettiin ja otettiin käyttöön vuodenvaihteessa. Alueen johdon foorumi käynnisti toimintansa loppuvuodesta.</p>

Yleiskaavan toteutuminen	<ul style="list-style-type: none"> • Kompromissiratkaisun löytäminen • Yleisen hyödyn ja kaikkien tuusulalaisten edun toteutuminen • Osallisuus ja asukkaiden kuuleminen • Viestintä 	Riskin kehityssuunta: ● Kuvaus riskin hallintakeinoista: Tuusulan yleiskaava 2040 hyväksyttiin valtuustossa 14.11.2022. Yleiskaavasta tehtiin 6 valitusta Helsingin hallinto-oikeuteen. Kunnanhallitus antaa niihin vastineet maaliskuussa 2023. Joidenkin alueiden osalta yleiskaavan lainvoimaisuuden puuttuminen voi hidastaa tai estää alueen asemakaavoitusta ja jatkosuunnittelua.
Brändilupaukset ja teot eivät kohtaa	<ul style="list-style-type: none"> • Strategian toteuttaminen • Ulkoinen viestintä ja some-käyttäytyminen • Pehdyttäminen 	Riskin kehityssuunta: ● Kuvaus riskin hallintakeinoista: Kun strategian toteuttaminen etenee, kunta pystyy pitämään suunnitelmistaan sekä lupauksistaan kiinni. Poikkeuksista viestitään aktiivisesti ja oma-aloitteisesti, jotta lunastetaan luottamus myös mahdollisesti muuttuvassa tilanteessa. Sosiaalisessa mediassa kunnasta keskustellaan ja keskusteluihin osallistutaan tarpeellisilta osin. Keskustelu ei ole ollut poikkeuksellisen kärjekästä. Organisaatiosta on hyvää viestintäosaamista ja uusien työntekijöiden perehdytystä viestinnän osalta kehitettiin. Toimintaa ohjaavat mm. viestintäohje ja sosiaalisen median ohje.
Toimintaympäristön ennakoimattomuus ja jatkuvuuden hallinta	<ul style="list-style-type: none"> • Toimintaympäristön ennakoimattomuus ja reagoitukyky • Varautuminen ja jatkuvuuden hallinnan ylläpito • Käytännön harjoittelu 	Riskin kehityssuunta: ● Kuvaus riskin hallintakeinoista: Ukrainan sota ja sen talous- ja muut vaikutukset näkyivät palveluverkon hankkeiden etenemisessä ja viivästyksissä. Ukrainalaisten pakolaisten määrät olivat varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa maltillisia ja tulijoille onnistuttiin järjestämään paikat valmistavaan opetukseen tai varhaiskasvatukseen. Sähkön saatavuus- ja hintahaasteisiin varauduttiin energiansäästötoimenpiteillä ja tarkistamalla varautumissuunnitelmat. Kevään ja kesän aikana koronarajoitukset kevenivät ja siirryttiin kohti normaalia toimintaa. Syyslukukausi 2022 alkoi kaikessa sivistyksen toiminnassa lähitoimintana. Yhteisölliseen yhteistoimintaan panostettiin varhaiskasvatukseen ja oppimisen palvelualueiden yksiköissä. Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluissa kävijämäärät palautuivat lähes ennalleen. Kunnan kasvua seurattiin tiiviisti, varhaiskasvatustalouden kysynnän kasvuun vastattiin loppusyksystä perustamalla uusia lapsiryhmiä Etelä-Tuusulaan sekä Jokelaan. Ukrainan sodan vuoksi valmistavaan opetukseen perustettiin uusia ryhmiä ja vuoden 2022 lopussa valmistavassa opetuksessa oli 69 oppilasta.

Strategian ohjaavuus ja toteutuminen	<ul style="list-style-type: none"> • Strategian ohjaavuutta valmisteluun ja päätöksentekoon vahvistettava • Kyettävä kasvattamaan reagointikykyä • Yhteistyökyky ja poliittinen päätöksenteko 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista:</p> <p>Kunnan toimintaa johdetaan strategian kautta, vuositavoitteet johdetaan valtuustokauden tavoitteista. Strategian seuranta ja raportointia toteutetaan säännöllisesti neljännes- ja puolivuosisraportoinnin sekä tilinpäätöksen yhteydessä.</p> <p>Kehittämissalkussa koostettiin TOP20- lista, jonka avulla johdolle sekä luottamushenkilöille raportointiin keskeisimmät strategiaa toteuttavat toimenpiteet.</p> <p>Sivistyksen kehittämissuunnitelma vuosille 2022-2025 hyväksyttiin valtuustossa ja se ohjaa toimintaa toteuttaen osaltaan kuntastrategiaa.</p> <p>Kasvu ja ympäristö toteutti strategiaa toimialueen leikkaavalla prosessilla, joka pohjautuu kunnan yleiskaavaan ja sen pohjalta laadittaviin kaavoitussuunnitelmaan ja työohjelmaan. Lisäksi toimialueella tuotetaan strategiaa tukevia ohjelmia kunnassa noudatettavaksi, esim. ilmasto-ohjelma.</p>
---	--	--

Toiminnalliset riskit 2022

Riski ja sen merkittävyys 2022	Hallintakeinot 2022	Riskien seuranta 31.12.2022
Organisaation ohuus ja haavoittuvuus	<ul style="list-style-type: none"> • Organisaation riskialueiden tunnistaminen • Tiimien tehtäväkuvauksissa kriittisten tekemisten ja osaamisen tunnistaminen ja riskin hallinta, osaamiskeskustelut tiimeittäin • Jokaisen työn arvostaminen ja yhteisen tahtotilan muodostaminen • Ennakoiva henkilöstösuunnittelu eläköitymistien kohdalla • Esihenkilötyöhön panostaminen 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista:</p> <p>Osaamiskartoituksella kartoitettiin strategisia osaamistarpeita ja laadittiin suunnitelma osaamisen kehittämisestä. Tehtäväkuvien päivittämisen yhteydessä ja kehityskeskusteluissa tunnistetut osaamisen kapeikot huomioidaan henkilöstösuunnittelussa.</p> <p>Oppilaitosyhteistyössä laadittiin suunnitelma esihenkilöiden osaamisen johtamisen kehittämiselle sekä asiantuntijoiden valmennukselle.</p> <p>Sivistyksessä saatiin rekrytointien ja uusien hanketöiden kautta vahvistettua varhaiskasvatusta ja oppimista</p>

		<p>palvelualueiden hallintotiimiä.</p> <p>Kasvun ja ympäristössä oli haasteita saada osaavaa henkilöstöä tiettyihin tehtäviin. Vakansseja pyritään saamaan houkuttelevimmiksi tehtävänkuvan muutoksilla osana palveluverkkouudistusta.</p>
<p>Henkilöstön osaaminen ja saatavuus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Osaamisen kehittämisen ohjelma ja rekrytoinnin kehittämissuunnitelma • Osaamisen kehittämisen johtaminen ja osaamisen jakaminen • Ennakoiva henkilöstösuunnittelu • Työnantajakuvan markkinointi ja ilmoitusnäkyvyyden lisääminen • Henkilöstökokemus ja viestintä siitä • Työhyvinvointi ja henkilöstöstä huolehtiminen 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista:</p> <p>Osaaminen ja kyvykkyyks -strategisen-ohjelman toimenpiteet etenivät vuoden 2022 aikana suunnitellusti.</p> <p>Henkilöstösuunnitteluprosessi sähköistettiin ja synkronoitiin talouden aikatauluihin.</p> <p>Rekrytointiprosessin ohjeistusta lisättiin ja esihenkilöille järjestettiin rekrykoulutusta. Suorahakupalveluiden ja henkilöarvioinnin rekrytointikumppanit kilpailutettiin ja yhteistyö käynnistettiin.</p> <p>Työnantajakuvaa kehitettiin viestinnän kanssa ja työnantajamarkkinointivideoita julkaistiin.</p> <p>Osaamisen hallinnan järjestelmä otettiin käyttöön joulukuussa 2022.</p> <p>Valmentavaa johtamista ja yhteisöohjautuvuutta edistettiin pilottivalmennuksilla.</p> <p>Työhyvinvoinnin tilaa seurattiin kaksi kertaa uudella Pulssi- henkilöstökyselyllä. Työhyvinvointiryhmä teki aktiivisesti uusia avauksia henkilöstön työhyvinvoinnin kehittämiseksi. Mielen hyvinvoinnin kehittäminen oli painopisteenä mm. työterveyden palveluiden kehittämisessä.</p> <p>Sivistyksessä henkilöstön osaamisen kehittäminen on yksi laaditun kehittämissuunnitelman osa-alueista. Palvelualueilla laaditaan omat vuotuiset koulutuskalenterit tukemaan henkilöstön osaamisen kehittymistä asetettujen tavoitteiden suunnassa.</p> <p>Varhaiskasvatuksen ja oppimisen käytössä on osaamisen kehittämiseen lukuisia valtionavusteisia hankkeita, joiden tarkoitus on vahvistaa osaamista ja tarjota tukea uusien toimintamallien käyttöönottoon.</p> <p>Varhaiskasvatuksen tarpeen kasvu toteutettiin onnistuneesti perustamalla uusia ryhmiä vuoden 2022 lopulla. Pätevää henkilöstöä</p>

		saatiin rekytoitua haastavassa henkilöstötilanteessa.
Operatiivisen johtamisen haasteet	<ul style="list-style-type: none"> • Johtamisosaamisen ja esihenkilö- ja työyhteisötaitojen kehittäminen • Esihenkilöiden riittävä perehdytys 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista:</p> <p>Kunnan johtoryhmän valmennus sekä valmentavan johtamisen ja yhteisöohjautuvuuden tukeminen – valmennuspilotit käynnistyivät syksyllä.</p> <p>Esihenkilöiden ja työntekijöiden perehdytyspolkujen valmistelu osaamisen hallinnan järjestelmään aloitettiin ja ”Tuusperehtyy” -tilaisuuksia järjestettiin säännöllisesti. Uusille henkilöille järjestettiin perehdytystilaisuus.</p> <p>Sivistyksessä järjestettiin yhteisiä esihenkilöaamupäiviä ja kehittämispäiviä kaikille esihenkilöille 1krt/kk. Palvelualueittain on säännölliset kokousrakenteet. Kouluissa sekä isoimmista päiväkodeista on käytössä jaetun johtamisen mallit.</p> <p>Kasvussa ja ympäristössä on käytössä säännölliset kokouskäytännöt. - Kouluttautumiseen kannustetaan ja siihen suhtaudutaan myönteisesti.</p>
Henkilöstön sopeutumiskyky (resilienssi) muutoksiin ja työhyvinvointi	<ul style="list-style-type: none"> • Osaamisen kehittämisen suunnitelma • Työhyvinvoinnin johtaminen ja yhdessä kehittäminen hyödyntäen työhyvinvoinnin pulssimittausta • Oikea-aikainen viestintä ja osallisuus 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista:</p> <p>Osaaminen ja kyvykkyydet ohjelman mukainen toiminta, erityisesti osaamisen kehittäminen ja tätä kautta resilienssin kasvattaminen.</p> <p>Työhyvinvointia seurattiin kahdesti toteutetulla pulssikyselyllä. Kyselyjen tulokset käsiteltiin johtoryhmässä, yhteistoiminnassa sekä esihenkilöiden kanssa.</p> <p>Osana palveluverkon kehittämistä sivistys järjesti uudelle henkilöstölle muutosvalmennusta. Käynnissä on Riihikallion henkilöstön valmennus. Tuusulan-järven valmennus käynnistyy vuodenvaihteessa 2022-23. Tuusulanjärven kampus on mukana Kuntaliiton verkostoperuskouluhankkeessa kehittämässä ruotsinkielisen kasvun ja oppimisen polkuja ja kaksikielisen kampuksen toimintakulttuuria.</p> <p>Kasvun ja ympäristön teemana vuonna 2022 oli työturvallisuus ja vuoden 2023 teemaksi valittiin työhyvinvointi. Teemavuoden aikana kartoitetaan teeman nykytilanne, havaitut ongelmatkohdat ja laaditaan toimenpideohjelma</p>

		ongelmakohtien sekä riskien vähentämiseksi.
--	--	---

Vahinkoriskit 2022

Riski ja sen merkittävyys 2022	Hallintakeinot 2022	Riskien seuranta 31.12.2022
Sisäilma ja palveluverkkouudistuksen eteneminen	<ul style="list-style-type: none"> Laadukas ja jatkuva sisäilmatyö Projektinhallinta Laadukas kilpailutus 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista: Kunnan sisäilmatyöryhmä sekä kohdekohtaiset työryhmät olivat toiminnassa. Hyrylän-Väinölän päiväkodit lakkautettiin Martta Wendelinin valmistuttua ja henkilöstö siirtyi pois tiloista. Hyrylä-Väinölän henkilöstön kanssa jatketaan Satakunta-hankkeen tutkimuksia. Mahdollisella Riihikallion, Rykmentin-puiston ja Lahelan hankkeiden aikataulujen venymisellä olisi vaikutusta sisäilmariskiin niin varhaiskasvatuksessa kuin oppimisessa.</p>
Kyberturvallisuus ja tietosuoja	<ul style="list-style-type: none"> Kumppanuudet Osaamisen ylläpito ja koulutukset Auditoinnit 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista: Konesalipalvelut ulkoistettiin ja kapasiteetti kahdennettiin. Kunnan verkkoympäristö segmentoitiin, lisäksi käytössä on virustorjunta sekä palomuurit. Tietoliikenneyhteydet kahdennettiin (kuitu + 5G). Käyttöön otettiin erillinen palvelunestohyökkäysten kilpailutus sekä ulkoistettu tietoturvan valvontapalvelu. Laitteita hallittiin keskitetysti. Luottamushenkilöille hankittiin kunnan päätelaitteet, joiden käyttö jäi tavoitteesta. Oletusarvoisen tietoturvan parantamiseksi hallintoverkossa käytössä oleva monivaiheinen tunnistautuminen laajennetaan myös luottamusverkkoon. Tietoturvaohjeistus ja periaatteet kootaan erillisen digiturvapolitiikan alle. Samalla luodaan uusia periaatteita ja toimintamalleja mm. sovellusympäristöön. Navisec tietoturvakoulutukset olivat jatkuvasti käytettävissä ja esimiehiä kehoitettiin tarkastamaan työntekijöiden suoritusilanne. Keväälle -23 suunniteltiin useita digiturvakoulutuksia. Digiturvallisuuden perusteet huomioidaan jatkossa osana ICT-hyväksyntäprosessia. Tietosuojan vaikutusten arviointeja toteutetaan systemaattisesti tarvittaviin palveluihin. Varautumissuunnitelmia päivitettiin vastaamaan Ukrainan sodan mahdollisiin vaikutuksiin kyberturvallisuudessa. Lisäksi ICT-varautumisen, jatkuvuudenhallinnan ja häiriötilanteiden hallinnan suunnitelmat päivitetään kevään 2023 aikana.</p>
Ympäristönsuojelu ja ympäristövahingot	<ul style="list-style-type: none"> Sujuvat ympäristö- ja maanainelupalvelut Valvonta 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista: Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ympäristövalvontaa vahvistettiin lisäresursseilla.</p>

	Ympäristö- ja maa-aineslupien käsittelyprosessia kehitettiin ja käsittelyaikoja lyhennettiin. Myös valvontaprosessia kehitettiin leanin keinoin.
--	--

Taloudelliset riskit 2022

Riski ja sen merkittävyys 2022	Hallintakeinot 2022	Riskien seuranta 31.12.2022
Keusoten talous 2022 ja Hyvinvointialueen perustamisen talousvaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> Keusoten edunvalvonta ja tuottavuusohjelman toteuttaminen Ennakoiva talouden suunnittelu 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Tuusulan vuoden 2022 maksuosuus Keusoten sote-palveluista jäi 3,2 milj. euroa alle muutetun talousarvion. Tuusulan alkuperäiseen talousarvioon nähden ylitystä oli 5,1 milj. euroa.</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista:</p> <p>Keusoten tuottavuusohjelma oli käynnissä ja aktiivisessa seurannassa vuoden 2022 ajan. Hyvinvointialueen perustamisen talousvaikutuksia arvioitiin ja seurattiin aktiivisesti.</p>
Verorahoituksen kasvu ei toteudu	<ul style="list-style-type: none"> Elinvoimaa vahvistavat toimenpiteet Palveluverkkosuunnitelman toteuttaminen Henkilöstön mitoitus Prosessien digitalisointi ja kehittäminen Ennakoiva talouden suunnittelu 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista:</p> <p>Elinvoiman edistämistoimet ja monipuolinen asuntotarjonta kasvattivat kunnan veropohjaa. Palveluverkkoa edistettiin suunnitelmallisesti. Syksyn aikana arvioitiin henkilöstön mitoituksen sekä palveluverkkosuunnitelman toteutumista osana kasvun ja taloudenhallinta ohjelman päivitystä vuosille 2023-2032.</p>
Investoinnit ja velkataakka	<ul style="list-style-type: none"> Vajaikäyttöisten kiinteistöjen myynnit Vahva investointien kustannusohjaus ja projektinhallinta Ennakoiva rahoitussuunnittelu 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista:</p> <p>Kasvun ja ympäristössä laaditun projektikäsikirjan avulla tehostetaan projektinhallintaa. Päivitetty vajaikäyttöisten kiinteistöjen realisointisuunnitelma hyväksyttiin valtuustossa 21.11.2022. Investointien määrää arvioidaan vuosittain. Arviot päivitettiin kasvun ja talouden hallintaohjelman päivityksen yhteydessä. Kunta varautui alkuvuodesta tuleviin rahoitustarpeisiin korkojen nousuun uudella kiinteäkorkoisella rahoituksella ja korkosuojauksilla.</p>
Edunvalvontaohjelman toteutuminen	<ul style="list-style-type: none"> Ymmärretään edunvalvonnan foorumit ja roolin kirkastaminen 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista:</p> <p>Vaikuttamisen ja yhteistyön strateginen ohjelma hyväksyttiin valtuustossa alkuvuodesta ja ohjelman toimeenpano käynnistettiin. Lisäksi käynnistettiin säännölliset sidosryhmätapaamiset ja vaikuttajaviestinnän toimet.</p>
Hyrylän keskustan ja liike- ja palvelukeskuksen toteutuminen	<ul style="list-style-type: none"> Sujuva päätöksenteko Viestintä Asukkaiden osallisuus 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Vuokrasopimus-, kiinteistökaupan esisopimus ja pintapysäköintialueen käyttöoikeussopimus on hyväksytty ja allekirjoitettu. Asemakaavamuutos on hyväksytty, mutta kaavamuutoksen hyväksymispäätöksestä jätetty valitus viivästyttää etenemistä hieman. Viestintäsuunnitelma on laadittu ja sitä</p>

		<p>noudatetaan. Asukkaita on osallistettu hankkeen suunnittelussa ja kaavaprosessin aikana. Kuvaus riskin hallintakeinoista: Jätetystä kaavavalituksesta on annettu selostus hallinto-oikeudelle. Viivästysaika käytetään hankkeen toteutusta valmisteleviin töihin.</p>
<p>Kaavoituksen ja tonttutuotannon eteneminen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Maanhankinta • Sujuva ja osallistuva kaavoitus • Yritysalueiden profilointi • Markkinointi 	<p>Riskin kehityssuunta: ●</p> <p>Kuvaus riskin hallintakeinoista: Tuusulan yleiskaava 2040 hyväksyttiin valtuustossa 14.11.2022. Yleiskaavasta valitettiin Helsingin hallinto-oikeuteen. Yleiskaavan lainvoimaisuuden puuttuminen voi hidastaa tai estää eräiden alueiden asemakaavoitusta ja jatkosuunnittelua. Kaavoituksen työohjelma 2022 kattoi lähestulkoon kaikki kaavoitussuunnitelman 2022–2025 kärkihankkeet. Pääsääntöisesti työohjelmaan kirjatut työt etenivät aikataulun mukaisesti, mutta usean kaavatyön aikataulua jouduttiin tarkistamaan myöhemmäksi.</p>

1.11 SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIEN- HALLINNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arviointi

Vuoden 2022 talousarvion ja käyttösuunnitelmien tavoitteet ja toimenpiteet johdettiin kuntastrategian pohjalta. Kuntatasoisten tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä, varojen käyttöä ja toiminnan tuloksellisuutta arvioitiin pääsääntöisesti kunnanhallitukselle ja valtuustolle tuotettuihin neljännes- ja puolivuosi-katsauksiin ja kuukausiraportteihin pohjautuen.

Sisäinen valvonnan ja riskienhallinnan ohjaus

Kunnan toiminnan ja talouden kokonaisuudesta vastaa kunnanvaltuusto. Valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista, konserniohjauksen periaatteista sekä hallinnon järjestämisen perusteista. Tuusulan kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on hyväksytty valtuustossa 31.3.2014

Tuusulan kunnanhallitus hyväksyi 27.4.2020 Sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ohjeen, jossa on kuvattu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käsitteet, kohteet, menettelytavat sekä toteuttajat ja heidän vastuunsa sekä ohjeistettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännön työtä.

Hallituksen ja lautakuntien sekä johtavien viranhaltijoiden ja esimiesasemassa olevan henkilöiden tehtävänä on ohjata henkilöstöä ja toimintaa tavoitteiden ja hyväksytyjen toimintatapojen mukaisesti. Ohjauksen tulee kohdistua johtamisen, päätöksenteon, hallinnon ja taloudenhoidon asianmukaisuuteen, toiminnan laatuun, tavoitteiden saavuttamiseen ja riskienhallinnan toimivuuteen.

Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on osa kunnan ja kuntakonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää. Sisäinen valvonta on organisaation hallituksen, johdon ja muun henkilöstön toteuttamaa omaa valvontaa, jonka tarkoituksena on auttaa organisaatiota saavuttamaan tavoitteitaan sekä ylläpitämään ja kehittämään suorituskykyään. Sisäisen valvonnan avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä.

Ennaltaehkäisevät toimet

Ennaltaehkäisevä valvonta perustuu Tuusulan kuntastrategiaan, päämääriin, toimintatapaamme pohjalta määriteltyihin toimintatapoihin sekä ohjeisiin. Strategiassa on määritelty tavoitteet ja toimenpiteet palveluiden, talouden, elinkeinojen, maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämiseksi. Jokaiselle strategiakauden vuodelle on määritelty vuositavoitteet, joilla ohjataan organisaation ja henkilöstön toimintaa haluttuun suuntaan. Organisaatiokulttuuri, johtamistapa ja suhtautuminen yhteisiin päämääriin, tavoitteisiin ja ohjeistuksiin luovat perustan sisäiselle valvonnalle ja riskienhallinnalle.

Päivittäinen valvonta

Päivittäisellä valvonnalla tarkoitetaan päivittäisen toiminnan ohjausta ja seurantaa. Päivittäistä toimintaa ohjataan johto- ja hallintosäännöillä, henkilöstön vastuiden ja valtuuksien määrittelyllä sekä toimenkuvien, hyväksymisvaltuuksien ja varamiesmenettelyjen määrittelyllä sekä työohjeilla. Esimiesten tehtävänä on seurata päivittäisen toiminnan lain sekä ohjeistuksien mukaisuutta.

Talouden seuranta, rahoituksen valvonta, hyväksymisoikeudet ja investoinnit

Toimialueet raportoivat taloudelliset luvut kuukausittain. Toimialueiden talousvastaavat tarkastavat toimialueidensa kuukausitulokset ja toimittavat ne edelleen kunnan talouden ohjaukselle. Talouden kehitystä ja riskejä käydään läpi kuukausittain kunnan johtoryhmässä sekä toimialueiden johtoryhmissä. Kunnan tulos raportoidaan pääsääntöisesti kuukausittain kunnanhallitukselle.

Toimintamenojen, merkittävien sopimusten ja investointien hyväksymisoikeudet on määritelty valtuuston

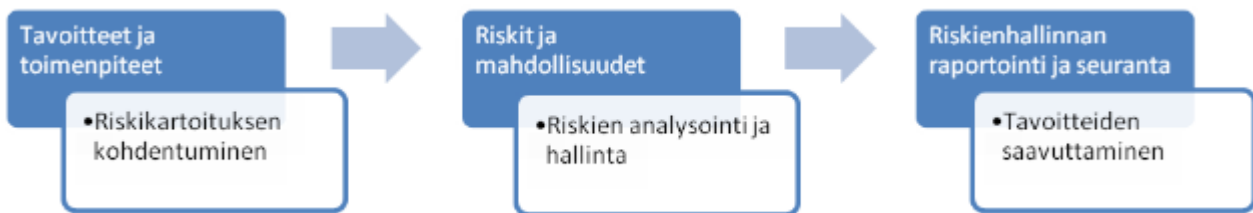
hyväksymän hallintosäännön sekä talousarviossa hyväksytyjen kunnanhallituksen, lautakuntien ja viranhaltijoiden toimivaltuuksien mukaisesti.

Investoinnit käsitellään toimialueiden ja kunnan johtoryhmissä valtuuston hyväksymän investointisuunnitelman mukaisessa raamissa. Investointien seuranta hoidetaan toimialueiden talousvastaavien toimesta neljännes- ja puolivuosisikastausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinnan prosessi

Riskejä ja toteuttamatta jääviä mahdollisuuksia kartoitetaan, analysoidaan ja niiden hallintamenettelyt määritellään talousarvioprosessin yhteydessä samalla, kun määritellään vuositavoitteita ja toimenpiteitä.

Merkittäville riskeille määritellään riskien kartoittamisen ja analysoinnin yhteydessä toimenpiteet, joilla pyritään ennaltaehkäisemään ja hallitsemaan eli pienentämään riskin todennäköisyyttä ja seurausta. Riskienhallinnan onnistumista arvioidaan osavuosisikastausten ja tilinpäätöksen yhteydessä samalla, kun arvioidaan vuositavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista. Toimintakertomuksessa avataan, miten menneen vuoden tavoitteet ja toimenpiteet saavutettiin, miten riskejä onnistuttiin hallitsemaan ja mistä syistä joidenkin tavoitteiden saavuttamisessa tai riskien hallinnassa ei mahdollisesti onnistuttu suunnitellusti.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuu ja seuranta

Valtuusto päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja linjauksista.

Valvonta jakaantuu ulkoiseen ja sisäiseen valvontaan. Ulkoinen valvonta on kunnanhallituksesta ja kunnan viranhaltijajohdosta riippumatonta toimintaa, jota suoritetaan sekä kunnan järjestämänä, että kunnallisen ohjauksen ulkopuolella. Kunnan järjestämää ulkoista valvontaa hoitavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Ulkoista valvontaa harjoittavat lisäksi mm. kunnan asukkaat, joilla on julkisuusperiaatteen mukainen valvontaoikeus ja -mahdollisuus. Kunnan sisäisestä valvonnasta vastaavat kaikki tilivelvolliset ja esimiehet.

Sisäinen tarkastus tukee kunnan johtoa sisäisen valvonnan toteuttamisessa arvioimalla hallinnon ja johtamisen, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuutta ja riittävyyttä. Kunnanhallitus vahvistaa sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen. Käytännössä arviointityö tehdään sisäisen tarkastuksen vuosisuunnitelman mukaisissa tarkastuksissa. Tilivuoden aikana toteutettiin viisi sisäistä tarkastusta; avustusten myöntäminen, myyntilaskutus, rekytointiprosessi, konsultointipalveluiden käyttö, oppilaaksi oton prosessi. Kunnan johto ja sisäinen tarkastus seuraavat annettujen toimenpidesuosittelujen toteutumista.

Hallitus ja lautakunnat seuraavat ja arvioivat päätöksenteon laatua, suunnitelmien toteutumista, riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuutta ja tavoitteiden saavuttamista mm. elimille toimitettavan toiminnallisen ja taloudellisen raportointitiedon, esityslistojen, pöytäkirjojen, päätösten ja suunniteltujen toimenpiteiden vaikutusten sekä riskiarviointien ja -raporttien perusteella.

Kansliapäällikkö, johtavat viranhaltijat sekä palvelualueiden ja -yksiköiden esimiehet vastaavat kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ja valvonnan viemisestä käytäntöön sekä säännöllisestä raportoinnista hallitukselle

ja lautakunnille vähintään osavuosikatsauksen ja toimintakertomuksen laadinnan yhteydessä. Tilinpäätökseen sisältyvässä toimintakertomuksessa kunnanhallitus antaa arvion merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, selonteon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunnanhallituksen riskiarviot ja selonteot perustuvat kuntaorganisaation, toimielinten ja tytäryhteisöjen hallitusten toimintakertomuksissaan antamiin selontekoihin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, niissä havaittuihin puutteisiin ja toimenpiteisiin niiden korjaamiseksi.

SISÄISEN VALVONNAN KEHITTÄMINEN TALOUSSUUNNITTELUKAUDELLE

Tavoitteena on parantaa erityisesti toimialueilla tapahtuvaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnittelua ja raportointia keväällä 2020 uusittuun ohjeistukseen perustuen. Uuden ohjeistuksen mukaiset sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimialuekohtaiset suunnitelmat laadittiin talousarvion 2021 laatimisen yhteydessä. Toimialueet laativat tilinpäätöksestä 2021 alkaen sisäisen valvonnan selonteon tueksi itsearvioinnin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuudesta.

2. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

2.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

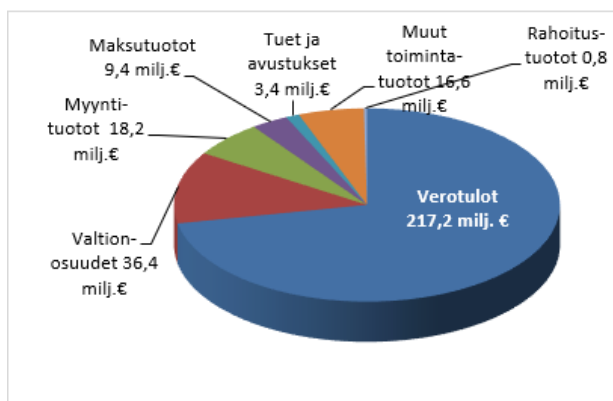
Toimintakate osoittaa, kuinka paljon toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate oli kertomusvuonna -227,2 milj. euroa eli nettokäyttömenot pienenivät 24,3 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Verorahoitus kokonaisuutena (= verotulot + valtionosuudet) toteutui edellisvuotta selvästi parempana ollen 253,6 milj. euroa.

Toimintatuottojen ja toimintakulujen suhdeluku laski vuoden 2021 19,9 %:sta 17,3 %:iin. Suhdeluvulla osoitetaan, paljonko toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuloilla.

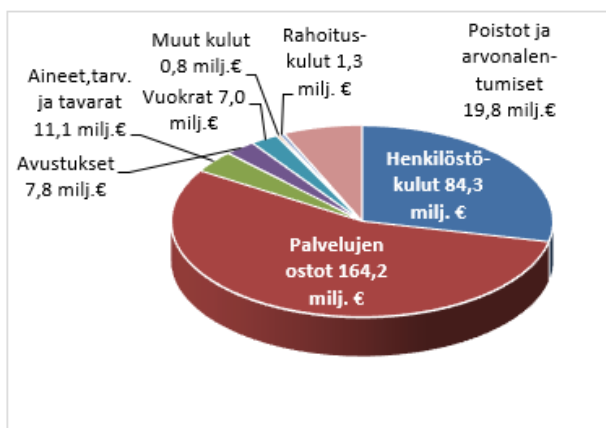
Vuosikate, % poistoista = $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot}$ käyttöomaisuudesta. Poistot käyttöomaisuudesta tarkoittavat tuloslaskelmaan merkittyjä poistoja. Tunnusluku kertoo, kuinka hyvin kunnan vuosikate riittää suunnitelmapoistojen rahoittamiseen.

Vuosikatteen kautta voidaan määritellä kunnan taloudellinen tila. Kunnan talous on ylijäämäinen, kun vuosikate riittää suunnitelmapoistoihin ja pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiin. Kertomusvuoden vuosikate oli 25,8 milj. euroa, mikä riitti kattamaan 19,6 miljoonan euron poistot.

Toimintatuotot

Toimintakulut

KUNNAN JA LIIKELAITOKSEN TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	1.1.-31.12.2022		1.1.-31.12.2021	
	1 000 €		1 000 €	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	18 191		16 735	
Maksutuotot	9 416		9 417	
Tuet ja avustukset	3 450		2 371	
Muut tuotot	16 651	47 708	22 161	50 684
Valmistus omaan käyttöön		367		628
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-67 450		-63 886	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-14 391		-14 064	
Muut henkilösivukulut	-2 475		-2 585	
Palvelujen ostot	-164 235		-147 603	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 084		-10 554	
Avustukset	-7 839		-7 629	
Muut toimintakulut	-7 809	-275 283	-7 919	-254 240
TOIMINTAKATE		-227 208		-202 929
Verotulot		217 187		201 794
Valtionosuudet		36 369		32 411
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	78		78	
Muut rahoitustuotot	718		482	
Korkokulut	-1 276		-1 077	
Muut rahoituskulut	-20	-500	-5	-523
VUOSIKATE		25 848		30 754
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 602		-18 511	
Arvonalentumiset	-200	-19 802	-428	-18 939
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
TILIKAUDEN TULOS		6 046		11 815
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		-1 094		
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		1 100		-1 000
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)				
TILIKAUDEN YLIJAAMA (ALIJAAMA)		6 051		10 815
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		2022		2021
Toimintatuotot / toimintakulut, %		17,3 %		19,9 %
Vuosikate / poistot, %		131,9		166,1
Vuosikate, €/asukas		640		774
Asukasmäärä		40 383		39 727

2.2 TOIMINNAN RAHOITUS

Toiminnan rahoituksen riittävyyttä tilikauden aikana arvioidaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Jäljempänä olevassa taulukossa on kunnan ja liikelaitoksen rahoituslaskelma sekä siitä lasketut tunnusluvut.

Investointien tulorahoitusprosentti ($= 100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$). Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Investointien tulorahoitusprosentti -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella.

Lainanhoitokate ($= \text{Vuosikate} + \text{korkokulut} / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$) kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi, riittää tulorahoitus lainojen hoitoon. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa. Kunnan lainanhoitokate nousi kertomusvuonna yli yhden ja oli 1,3. Kunnan lainakanta koostuu kertaluonteisista lainoista, tästä johtuen on tunnusluvussa käytetty lainanlyhennys laskettu laskennallisista vuosilyhennyistä käyttäen, joka saadaan jakamalla 31.12. lainakanta kahdeksalla.

Kassan riittävyys päivissä kertoo kunnan maksuvalmiuden tilanteesta, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavarioihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ilmaisee, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Jos luku on negatiivinen, menoja katetaan kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä voidaan seurata laskemalla toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuoden ajalta. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen.

Rahavarat 31.12., (=Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset) Rahavarat olivat vuoden lopussa 2 981 000 euroa.

KUNNAN JA LIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2 022	2 021
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	25 848	30 754
Satunnaiset erät, netto		
Tulorahoituksen korjauserät	-10 392	-14 949
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-57 685	-40 247
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 572	2 866
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	11 327	15 951
Toiminnan ja investointien rahavirta	-29 331	-5 626
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset-/vähennykset+	0	-113
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000	30 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	8 913	-17 287
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	191	-2 019
Rahoituksen rahavirta	19 104	10 580
Rahavarojen muutos	-10 227	4 954
Rahavarat 31.12., 1000 €	2 981	13 208
Rahavarat 1.1., 1000 €¹	13 208	8 254

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2 022	2 021
Investointien tulorahoitus -%	46,1	82,3
Lainanhoitokate	1,3	1,7
Kassan riittävyys, pv²	3,2	9,6
Asukasmäärä	40 383	39 727
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-106 283	-78 511

3. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

Kunnan taloudellista asemaa ja rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

Omavaraisuus -% [=100*(oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (koko pääoma - saadut ennakot)] toteutui kertomusvuonna edellisvuoden, 47,9 % tasoisena. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä.

Suhteellinen velkaantuneisuus -% [=100*(vieras pääoma - saadut ennakot) / käyttötulot] kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tuusulassa tunnusluvun arvo oli kertomusvuonna 67,8 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Velat ja vastuut % käyttötuloista [=vieras pääoma - saadut ennakot + vuokravastuut] / käyttötulot. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut.

Lainakanta 31.12. [=vieras pääoma - (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)]. Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Vuonna 2022 kunnan lainakanta oli 163,1 milj. euroa.

Lainat €/asukas ilmaisee asukaskohtaisen lainamäärän jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätöspäivän asukasmäärällä. Kunnan lainakanta oli 4 039 eur/asukas.

Lainasaamiset 31.12. [= sijoituksiin merkityt lainasaamiset ja muut lainasaamiset]. Vuonna 2022 lainasaamisten määrä oli 3,1 milj. euroa.

KUNNAN JA LIIKELAITOKSEN TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2022 1 000 €	2021 1 000 €		2022 1 000 €	2021 1 000 €
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	384 528	349 601	A. OMA PÄÄOMA	188 221	182 170
I Aineettomat hyödykkeet	289	56	I Peruspääoma	127 516	127 516
Aineettomat oikeudet	289	56	IV Muut omat rahastot	0	0
Muut pitkävaik menot	0	0	V Ed. tilikausien yli-/ alijäämä	54 655	43 840
II Aineelliset hyödykkeet	348 227	313 039	VI tilikauden yli- / alijäämä	6 051	10 815
Maa- ja vesialueet	71 534	71 401			
Kiinteistöjen liittymismaksut	44	44			
Rakennukset	109 681	105 856	B. POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKSET	2 094	2 100
Kiinteät rakenteet ja laitteet	118 212	108 372	Poistoero	1 094	0
Koneet ja kalusto	1 708	2 450	Vapaaehtoiset varaukset	1 000	2 100
Muut aineelliset hyödykkeet	292	292			
Ennakkomaksu ja keskeneräis.	46 755	24 623	C. PAKOLLISET VARAUKSET	1 131	1 581
III Sijoitukset	36 012	36 507	Muut pakolliset varaukset	1 131	1 581
Osakkeet ja osuudet	32 896	33 390			
Muut lainasaamiset	3 090	3 090	D. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 418	1 415
Muut saamiset	26	26	Valtion toimeksiannot	0	0
B. TOIMEKSIANTOJEN VARAT	6	12	Lahjoitusrahastojen pääomat	1 418	1 415
Valtion toimeksiannot	0	0	Muut toimeksiantojen pääomat	0	0
Lahjoitusrahastojen erityiskatte	6	12			
C. VAIHTUVAT VASTAAVAT	19 296	25 044	E. VIERAS PÄÄOMA	210 965	187 391
I Vaihto-omaisuus	218	510	I Pitkäaikainen	146 728	149 790
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	218	510	Lainat rah ja vakuutuslaitoksilta	130 000	135 000
II Saamiset	16 097	11 327	Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Pitkäaikaiset saamiset	1 475	945	Muut velat	32	84
lainasaamiset	34	41	Liittymismaksut	16 696	14 706
muut saamiset	10	10	II Lyhytaikainen	64 237	37 601
muut siirtosaamiset	1 431	895	Joukkovelkakirjalainat	15 000	6 000
Lyhytaikaiset saamiset	14 622	10 382	Lainat rah ja vakuutuslaitoksilta	15 000	0
myyntisaamiset	7 023	5 271	Lainat muilta luotonantajilta	3 088	3 175
lainasaamiset	1 200	31	Saadut ennakot	6 684	6 803
muut saamiset	948	1 343	Ostovelat	7 692	6 637
siirtosaamiset	5 451	3 736	Muut velat	1 631	1 801
III Rahoitusarvopaperit	91	65	Siirtovelat	15 141	13 186
Osakkeet ja osuudet	91	65			
IV Rahat ja pankkisaamiset	2 891	13 143			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	403 830	374 657	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	403 830	374 657
			TASEEN TUNNUSLUVUT	2022	2021
			Omavaraisuusaste, %	47,9	50,1
			Suhteellinen velkaantuneisuus -%*	67,8	63,4
			Kertynyt yli/alijäämä, 1000 €	60 706	54 655
			Kertynyt yli/alijäämä, €/asukas	1 503	1 376
			Lainat €/asukas	4039	3629
			Lainakanta 31.12., 1000 €	163 088	144 175
			Lainat ja vuokravastuut 31.12.*	181 864	164 300
			Lainat ja vuokravastuut €/asukas	4 503	4 136
			Lainasaamiset 31.12., 1000 €	3 090	3 090
			Asukasmäärä	40 383	39 727

* Suhteellinen velkaantuneisuus-%, korjattu v.2021 tieto

* Lainat ja vuokravastuut, korjattu v.2021 tieto

3.1 TILINPÄÄTÖSLASKELMIEN ANALYYSIT

TULOSLASKELMAN ANALYYSI

Kunnan tilikauden 2022 ylijäämä oli 6,1 milj. euroa. Alkuperäinen talousarvio oli 0,9 milj. euroa ylijäämäinen eli tilikausi toteutui 5,2 milj. euroa alkuperäistä talousarviota parempana (sis. kunta ja vesihuoltoliikelaitos). Ilman vesihuoltoliikelaitosta kunnan ylijäämä oli 5,2 euroa. Tuloslaskelmaan on tehty 1,1 milj. euron lisäpoistot sekä 1,1, milj. euron investointivarausten purku vesihuoltoliikelaitoksen osalta. Tilikauden tulos ennen lisäpoistoja ja varauksen purkua oli 6,0 milj. euroa ylijäämäinen (sis. kunta ja vesihuoltoliikelaitos).

Tilikauden aikana tehtiin yhteensä 0,2 milj. euron arvosta tilinpäätökseen tulosta heikentänyt arvonalentumiskirjaus, lisäpoistoja 1,1 milj. euroa sekä 1,1 milj. euron vesihuoltoliikelaitosta koskeva varauksen purku. Tilikausi toteutui 3,1 milj. euroa parempana muutettuun talousarvioon verrattuna (ylijäämä 3,0 milj. euroa MTA 2021). Toimintakuluissa Keusoten toimintakulut toteutuivat 3,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä.

Edelliseen vuoteen verrattuna tulos heikkeni 5,8 milj. euroa ja ylijäämää kertyi 4,8 milj. euroa edellisvuotta vähemmän. Heikentyneeseen tulokseen vaikutti keskeisesti toimintatuotoissa käyttöomaisuuden myyntivoittojen toteutuminen 5,3 milj. euroa edellisvuotta pienempinä.

Vuosikate toteutui 25,8 milj. euron mukaisena, mikä riitti kattamaan 19,6 milj. euron poistot.

Toimintamenot

Ulkoiset toimintamenot 275,3 milj. euroa, kasvoivat 21,0 milj. euroa (8,3 %) vuoteen 2021 nähden. Toimintamenot jäivät 0,9 milj. euroa alle muutetun talousarvion (276,2 milj. euroa MTA 2022). Henkilöstökulut kasvoivat 3,8 milj. euroa (4,69 %) edellisvuodesta, mikä sisälsi varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen hankkeisiin palkatun henkilöstön kulut. Hankerahoitusten henkilöstökulut olivat 2,1 milj. euroa, mikä sisälsi kunnan omarahoitusosuuden. Rakennusten ja alueiden kunnossapitopalvelut kasvoivat 0,7 milj. euroa edellisvuodesta, mikä johtui lumisesta alku- ja lopputalvesta. Joukkoliikenteen palvelut nousivat n. 0,5 milj. euroa edellisvuodesta, johtuen koronarajoitusten päättymisestä. Ne toteutuivat kuitenkin n. 0,6 milj. euroa alle talousarvion. Asiantuntijapalvelut toteutuivat 0,4 milj. euroa suurempina edellisvuoteen nähden, josta 0,3 milj. euroa toteutui kunnallistekniikan suunnittelussa. Lämmitys, sähkö- ja polttoainekulut nousivat 0,2 milj. euroa edellisvuodesta. Aineet ja tarvikkeet toteutuivat 0,5 milj. euroa edellisvuotta suurempina, mikä sisälsi vesihuoltoliikelaitoksen varaston alaskirjauksen, 0,3 milj. euroa. Asuntojen välitystoiminnan toimintakuluja toteutui 1,3 milj. euroa, mikä oli 0,6 milj. euroa edellisvuotta vähemmän johtuen toiminnasta luopumisesta kesällä v.2022.

Keusote kuntayhtymältä ostetut palvelut toteutuivat 131,3 milj. euron mukaisina ja nousivat 14,9 milj. euroa (12,8 %) edellisvuoteen nähden. Valtuuston 12.12.2022 § 167 päätöksellä lisättiin 8,213 milj. euroa käyttökuluihin. Toimintamenot toteutuivat 3,2 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä (134,5 milj. eur MTA 2022), josta oman toiminnan osuus oli n. 2,9 milj. euroa ja erikoissairaanhoidon 0,3 milj. euroa.

Toimintatulot

Ulkoiset toimintatulot 47,7 milj. euroa, toteutuivat 2,1 milj. euroa muutettua talousarviota pienempinä ja 3,0 milj. euroa edellisvuotta pienempinä. Pysyvien vastaavien myyntivoitot toteutuivat 5,3 milj. euroa sekä rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksut 0,2 milj. euroa edellisvuotta pienempinä. Asuntojen välitystoiminnan vuokratuottoja toteutui 0,6 milj. euroa, mikä oli 0,8 milj. euroa edellisvuotta vähemmän johtuen toiminnasta luopumisesta kesällä v. 2022. Maankäytön sopimuskorvaukset 3,0 milj. euroa, toteutuivat edellisvuoden suuruisina. Tuet ja avustukset toteutuivat 1,1 milj. euroa sekä päivähoitomaksut 0,2 milj. euroa edellisvuotta suurempina.

Koronarajoitusten päätyminen vaikutti mm. päivähoito- ja iltapäivätoiminnan maksujen sekä uimahallin pääsymaksutulojen toteutumiseen edellisvuotta parempina.

Pysyvien vastaavien myyntivoittoja kirjautui n. 9,9 milj. euron edestä, ja ne toteutuivat 0,3 milj. euroa alkuperäistä talousarviota (10,2 milj. euroa TA 2022) pienempinä. Tämä sisälsi maa-alueiden myyntivoittoja 8,9 milj. euroa ja osakkeiden ja osuuksien myyntivoittoja 1,0 milj. euroa.

Maankäyttösopimuskorvauksia maksettiin kunnalle 3,0 milj. euroa toteutuen 3,0 milj. euron alkuperäisen talousarvion mukaisina.

Hankerahoitus

Sivistys toimialueelle kirjattiin hankkeisiin liittyviä toimintatuloja 2,0 milj. euroa ja toimintamenoja 2,3 milj. euroa, mistä henkilöstömenojen osuus oli 2,1 milj. euroa sisältäen kunnan omarahoitusosuuden.

Verorahoitus

Verorahoitus toteutui peräti 253,6 milj. euron mukaisena, vaikka yhteisöveron jako-osuuden korotus ja covid-19-tukiin liittyvät valtionosuuslisäykset päättyivät. Verorahoitus ylittyi n. 1,0 milj. eurolla muutettuun talousarvioon verrattuna.

Verotulot toteutuivat 15,4 milj. euroa (7,6 %) edellisvuotta korkeampina. Verotulot olivat yhteensä 217,2 milj. euroa, joka ylitti alkuperäisessä talousarviossa ennakoitun määrän 10,0 milj. eurolla ja muutetun talousarvion 1,1 milj. eurolla. Kunnallisverotuloja toteutui 188,5 milj. euroa ylittyen muutetun talousarvion 0,4 milj. eurolla. Kiinteistöverotulot ylittyivät 0,3 milj. euroa heijastaen vilkastunutta rakentamista. Osuus yhteisöveron tuotosta ylittyi 0,4 milj. euroa muutettuun talousarvioon verrattuna. Sekä kunnallisverotuloon että osuuteen yhteisöverojen tuotosta vaikutti ennustetta parempi toipuminen koronapandemian aiheuttamasta tilanteesta.

Valtionosuudet toteutuivat 36,4 milj. euron suuruisina ja lähes muutetun talousarvion mukaisina.

Korkokulut

Lainakannan kasvu edellisvuodesta, n. 19,0 milj. euroa ja korkokulujen nousu vaikuttivat korkokuluihin ja ne nousivat 0,2 milj. euroa edellisvuodesta ollen n. 1,3 milj. euroa. Korkokuluihin tehtiin 0,25 milj. euron määrärahan lisäys (Valt. 12.12.2022 § 167).

Poistot, arvonalentumiset ja alaskirjaukset

Suunnitelman mukaisia poistoja (19,6 milj. euroa), lisäpoistoja (1,1 milj. euroa) ja arvonalentumisia (0,2 milj. euroa) kirjattiin yhteensä 20,9 milj. euroa, mikä oli 2,1 milj. euroa talousarvioon varattua määrää suurempi (18,8 milj. euroa TA 2022), ja 2,2 milj. euroa edellisvuoden toteumaa suurempi määrä.

Lisäpoistoja tehtiin vesihuoltoliikelaitoksen osalta n. 1,1 milj. euron arvosta liittyen Hyrylän teollisuusalueen saneerauskohteeseen.

Arvonalentumisia tehtiin 0,2 milj. euron arvosta Linjamäen koulusta.

RAHOITUSLASKELMAN ANALYYSI

Rahoituslaskelmassa esitetään kunnan tilikaudenaikaiset rahanlähteet ja niiden käyttö. Rahoituslaskelma kuvaa toiminnan vaikutusta rahavaroihin.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Tilikauden 2022 tulo-rahoitus oli 15,5 milj. euroa, investointien rahavirta oli -44,8 milj. euroa ja toiminnan ja investointien rahoitustarpeeksi muodostui yhteensä 29,3 milj. euroa, rahoitustarve kasvoi 23,7 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Investointimenot kasvoivat edellisestä vuodesta 17,4 milj. eurolla ollen tilikaudella 57,7 milj. euroa. Pysyvien vastaavien luovutustulojen toteuma laski 4,6 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna ja oli 11,3 milj. euroa. Tulorahoitus riitti kattamaan 46,1 % toteutuneista investoinneista.

Rahoituksen rahavirta

Antolainasaamisissa ei tapahtunut merkittävää muutosta tilikaudella. Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 10 milj. euroa ja siirrettiin lyhytaikaisiin 15 milj. euroa sen erääntyessä seuraavan vuoden puolella. Muiden maksuvalmiuksien muutos oli tilikaudella yhteensä 0,2 milj. euroa, mikä on yli 2 milj. euroa vähemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Maksuvalmiuden muutoksen merkittävimmät erät olivat saamisten muutos sekä korottomien velkojen muutos. Myyntisaamisista oli v. 2022 1,6 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Vuonna 2021 ja v. 2022 Keusoten maksuosuuden tasaus kääntyi positiiviseksi. Kunnalle tuleva palautus kirjattiin saamiseksi, ja v. 2021 määrä oli 5,7 milj. euroa ja v. 2022 3,2 milj. euroa. Vuonna 2022 kirjattiin saamisiin pelastustoimen oman pääoman palautus, 0,7 milj. euroa.

Kunnan lainamäärä oli tilivuoden lopussa 163,1 milj. euroa, josta pitkäaikaisten, kiinteäkorkoisten lainojen osuus oli 130 milj. euroa.

Rahavarojen muutos

Kunnan vuoden 2022 rahavarojen muutos toteutui -10,2 milj. euron suuruisena. Kunnan kassavarojen tilanne oli vuoden lopussa 3,0 milj. euroa, joka on 10,2 milj. euroa vähemmän, kun vuoden 2021 lopussa. Kassan riittävyys oli tilinpäätöshetkellä 3,2 päivää ollen 6,4 päivää vähemmän vuoteen 2021 verrattuna.

TASEEN ANALYYSI

Kunnan taseen loppusumma oli tilinpäätöshetkellä 403,8 milj. euroa, mikä oli 29 milj. euroa enemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Oma pääoma kasvoi 6,1 milj. euroa ja omavaraisuusaste laski hieman ollen vuoden lopussa 47,9 %.

Vastaavaa

Pysyvien vastaavien tasearvo kasvoi kokonaisuudessaan 35 milj. euroa edellisvuodesta. Maa- ja vesialueiden määrä pysyi edellisvuoden tasolla. Taseen suurin omaisuus-erä, 27 % taseesta, on pysyvien vastaavien rakennukset. Rakennusten tasearvo nousi tilikaudella 3,8 milj. euroa, tähän vaikutti Martta Wendelinin päiväkodin valmistuminen. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat kasvoivat 22,1 milj. euroa, ollen vuoden lopussa 46,8 milj. euroa. Tätä tase-erää kasvatti merkittävästi Etelä-Tuusulaan rakennettavan monitoimitalon Monion rakennustöiden jatkuminen sekä Kirkonkylän kampuksen käynnistyminen. Sijoitusten määrä pieneni 0,5 milj. euroa. Osakkeiden ja osuuksien tasearvoa pienensi seuraavien asunto-osakkeiden myynnit Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy:lle: As Oy Harmaarinne, As Oy Hyrynlinna, As Oy Mahlakallio, As Oy Mattilanpiha, As Oy Pellavamäki, As oy T:n Askolinintie 7, As Oy Kateenkorva ja As Oy Ykköstörmä. Lisäksi Tuusulan Kansanopiston Oy:n osakkeet myytiin Keski-Uudenmaan koulutus kuntayhtymälle.

Vaihtuvien vastaavien tasearvo pieneni 5,7 milj. euroa edellisen vuoden tasosta. Vaihtuvien vastaavien merkittävin muutos oli rahoissa ja pankkisaamisissa. Rahoja ja pankkisaamia oli tilinpäätöshetkellä 10,3 milj. euroa vähemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Lyhytaikaisia saamia oli 4,2 milj. euroa enemmän kuin edellisen vuoden lopussa.

Vastattavaa

Kunnan oma pääomaa vahvisti tilikauden tulos, joka oli 6,1 milj. euroa ylijäämäinen. Tilikauden päättyessä kunnan ja liikelaitoksen yhteenlaskettu ylijäämä oli yhteensä 60,7 milj. euroa.

Vieras pääoma kasvoi yhteensä 23,6 milj. euroa. Pitkäaikainen vieraspääoma laski 3,1 milj. euroa ja lyhytaikainen puolestaan nousi 26,6 milj. euroa. Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin tilikaudella 10 milj. euroa ja pitkäaikaisista lainoista siirrettiin 15 milj. euroa lyhytaikaisiin sen erääntyessä ensi vuoden puolella. Kunnan lainakanta kasvoi edelliseen tilinpäätöksen tilanteesta 18,9 milj. euroa ja asukaskohtainen lainakanta kasvoi 409 euroa.

4. KOKONAISTULOT JA MENOT

TULOT	1 000 €	%	1 000 €	%
	2022		2021	
Varsinainen toiminta				
Toimintatuotot	47 708,3	11,4	50 684,0	14,0
Verotulot	217 186,6	51,8	201 794,1	55,8
Valtionosuudet	36 369,3	8,7	32 411,1	9,0
Korkotuotot	77,9	0,0	77,9	0,0
Muut rahoitustuotot	717,7	0,2	481,8	0,1
Tulorahoituksen korj.erät	-10 392,4	-2,5	-14 949,2	-4,1
Satunnaiset tuotot		0,0		0,0
Investoinnit				
Rahoitusos. investointeihin	1 572,3	0,4	2 866,0	0,8
Käyttöomaisuuden myyntitulot	11 326,5	2,7	15 950,7	4,4
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten vähennykset		0,0		0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000,0	2,4	30 000,0	8,3
Lyhytaik. lainojen lisäys	105 088,4	25,0	42 374,9	11,7
Oman pääoman lisäykset		0,0		0,0
Kokonaistulot yhteensä	419 654,6	100,0	361 691,3	100,0
MENOT				
Varsinainen toiminta				
Toimintakulut	275 282,8	64,0	254 240,3	71,7
- Valmistus omaan käyttöön	-366,5	-0,1	-627,7	-0,2
Korkokulut	1 275,7	0,3	1 077,5	0,3
Muut rahoituskulut	20,2	0,0	4,9	0,0
Satunnaiset kulut		0,0		0,0
Pakollisten varausten muutos		0,0		0,0
Investoinnit				
Investointimenot	57 684,9	13,4	40 247,2	11,4
Rahoitustoiminta				
Antolainasaamisten lisäykset		0,0		0,0
Pitkäaik. lainojen vähennys		0,0		0,0
Lyhytaik. lainojen vähennys	96 174,9	22,4	59 599,5	16,8
Oman pääoman vähennykset	0,0	0,0	0,0	0,0
Kokonaismenot yhteensä	430 071,9	100,0	354 541,6	100,0
Kokonaistulosten ja -menojen laskelma sisältää kunnan ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Laskelmassa esitetään varsinaisen toiminnan sekä investointien tulot ja menot, rahoitustoiminnan rahan lähteet ja niiden käyttö.				
Täsmäytys:				
Kokonaistulot-Kokonaismenot	-10 417 345,5	erotus	7 149 696,9	
Muut maksuvalmiuden muutokset	-190 585,86		-2 195 317,78	
Rahavarojen muutos	<u>-10 226 759,59</u>		<u>-4 954 379,07</u>	
	<u>-10 417 345,5</u>		<u>-7 149 696,9</u>	

5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

5.1 Konserniyhteisöt

Tuusulan kuntakonserniin kuuluvat yhtiöt ja yhteisöt sekä kunnan omistusosuus (%):

Tytäryhtiöt	Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy	100
	Kiinteistö Oy Riihikallion lähipalvelukeskus	100
	Kiinteistö Oy Riihikallion Päiväkotikeskus	100
	Kellokosken Jäähalli Oy	74
	Kiinteistö Oy Tuusulan Vanha Kunnantalo	67
	Kiinteistö Oy Tuusulan Lahelankankaan toimitalo	100
	Kiinteistö Oy Keravan ja Tuusulan Paloasema	60
	Tuusulan Tenniskeskus Oy	53
	Tuusulan Jäähalli Oy	100
	Tuusulan Tekonurmi Oy	51
Kuntayhtymät	Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	31,2
	Keski-Uudenmaan vesi kuntayhtymä	24,6
	Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä	19,8
	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä	17,0
	Eteva kuntayhtymä	3,5
	Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	3,2
	Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä	3,0
	Uudenmaan liitto kuntayhtymä	2,7
	Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä	2,3
Osakkuusyhtiöt	Uudenmaan Työterveys Oy	22,3

5.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Tuusulan valtuusto hyväksyi Tuusulan konserniohjeen 13.11.2017 § 193.

Konserniyhtiöille on asetettu vuosittaiset toiminnalliset tavoitteet. Kaikki tytäryhtiöt raportoivat lisäksi seuraavat tunnusluvut 2022 tilinpäätöksensä yhteydessä konserniraportointia varten:

- Liikevaihto ja liikevaihdon muutos
- Liikevoitto
- Nettotulos
- Lainamäärä ja lainamäärän muutos

Konserniohjaus on määritelty konserniohjeessa ja hallintosäännössä. Konserniohjeen mukaisesti konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanhallituksen konsernijaosto, pormestari, kansliapäällikkö ja talousjohtaja.

Konsernijohto voi antaa ohjeita eri yhteisöjen hallintoelimiin valituille henkilöille. Kansliapäällikkö tai talousjohtaja käyttävät puhevaltaa kunnanhallituksen puolesta ja arvioivat omistajapolitiikan ja konsernin tavoitteiden toteutumista sekä konsernirakenteen kehittämistarpeita.

Tytäryhteisöjä johtaa sen hallitus tai muu sitä vastaava elin, johon kunnan konsernijaosto nimeää jäsenet yhtiökokousedustajansa kautta. Kansliapäälliköllä tai talousjohtajalla tai muulla kunnanhallituksen erikseen nimeämällä edustajalla on aina läsnäolo- ja puheoikeus yhtiön hallituksen kokouksissa.

5.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy tuottaa asiakkailleen turvallisia, laadukkaita ja kohtuuhintaisia koteja erilaisiin asumisen tarpeisiin. Vuoden lopussa yhtiöllä oli 927 vuokra-asuntoa. Yhtiö käynnisti vuonna 2021 Tuusulan Kotipiha hankkeen Rykmentipuiston alueelle. Kohde valmistuu alkuvuodesta 2023. Yhtiö saavutti vuoden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteensa. Hyvä kehitys perustui edelleen korkeaan asuntojen käyttöasteeseen, kohtuulliseen asukasvaihtuvuuteen sekä maltillisiin korkokuluihin. Kunta oli taannut yhtiön puolesta lainoja 31.12.2022 51,7 milj. euroa. Takauksista on annettu kunnalle vastavakuudet.

Tuusulan kunta perusti yhdessä Nurmijärven kunnan kanssa Keski-Uudenmaan Työterveys Oy:n ja Uudenmaan Työterveys Oy:n. Yhtiöt tarjoavat työterveyspalveluita osakaskuntien henkilöstölle sekä toimialueen yrityksille ja yrittäjille. Yhtiöiden toiminta käynnistyi vuoden 2018 alussa. Mäntsälän kunta liittyi yhtiöiden osakkaaksi syyskuussa 2018. Keusote liittyi osakkaaksi vuoden 2019 alusta ja 2020 alusta mukaan liittyivät Lohjan kaupunki, Vihdin kunta, Karkkilan kaupunki sekä perusturvakuntayhtymä Karviainen. Työterveysyhtiöiden operatiivinen toiminta kehittyi vuonna 2022 suunnitellusti ja taloudelliset tavoitteet saavutettiin. Yhtiöiden laajentunut asiakaspohja ja parempi kustannusten hallinta myötävaikuttivat siihen, että molempien yhtiöiden tulos oli toista tilikautta peräkkäinen positiivinen. Uudenmaan Työterveys Oy:n osakkeet siirtyivät 1.1.2023 alkaen Keski-uudenmaan hyvinvointialueelle.

Kunta omistaa KOy Riihikallion Lähipalvelukeskuksen osakekannan. Yhtiön toiminta-ajatuksena on omistaa ja vuokrata KOy Riihikallion palvelukeskuksessa sijaitsevia liiketiloja. Vuosina 2020–2021 usea vuokralainen joutui lopettamaan liiketoimintansa koronaepidemian vaikutusten vuoksi. Yhtiön tavoitteena on saada kohennettua liiketilojen vuokrausastetta sekä liiketoiminnan kannattavuutta. Kunta selvittää vuoden 2023 aikana yhtiön kanssa vaihtoehtoisia ratkaisuja toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi.

Koy Riihikallion päiväkotikeskus omistaa tilat, joissa toimii kunnan päiväkotikoti. Päiväkotikeskuksen sisäilma- ja muut takuukorjauksia tehtiin kohteen pääurakoitsijan ja kiinteistöyhtiön toimesta vuosina 2018 ja 2020. Kiinteistöyhtiö nosti kanteen 2021 pääurakoitsijaa vastaan aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseksi. Asiassa päästiin sovintoratkaisuun vuonna 2022. Päiväkotikeskuksen sisäilmaseuranta jatkettiin kunnan sisäilmatyöryhmässä.

Kunta osti kesällä 2021 Tuusulan seurakunnalta KOy Tuusulan Lahelankankaan Toimitalon vähemmistöosuuden. Lahelan tertun rakennus otettiin kokonaisuudessa kunnan varhaiskasvatuksen käyttöön. Tilikauden 2022 aikana toteutettiin päiväkodin vaatimat muutos- ja peruskorjaustyöt. Muutostyöt rahoitettiin kunnan myöntämällä lainalla.

Tuusulan Tenniskeskus Oy käynnisti uuden voimistelu- ja mailapelihallin sekä ulkotennis- ja padelkenttien rakentamisen vuonna 2021. Yhteensä 2,8 milj. euron investoinnit valmistuivat kesän ja alkusyksyn 2022 aikana. Uuden monitoimihallin hankesuunnitelma saatiin valmiiksi. *Tuusulan Tekonurmi Oy* sulautui Tuusulan Tenniskeskus Oy:öön 1.1.2023, joten sen toiminta jatkuu vuodesta 2023 alkaen osana Tuusulan Urheilukeskus Oy:tä (ent. Tuusulan Tenniskeskus Oy).

Kunta myi vuonna 2022 Tuusulan Kansanopiston Oy:n osakkeet Keudalle 0,9 milj. euron kauppahinnalla.

5.4 Arvio konsernin tulevasta kehityksestä

Tuusulan urheilukeskusta kehitetään voimallisesti lähivuosien aikana. Tuusulan Urheilukeskukseen on määrä rakentaa uusi monitoimihalli vuosien 2023–2024 aikana. Hankinnan kilpailutus valmistuu huhtikuussa ja tavoitteen on käynnistää hallin rakentamisen alkusyksyn aikana.

Tuusulan Jäähalli Oy on 1.1. 2023 alkaen vastannut urheilukeskuksessa sijaitsevien kahden jäähallin toiminnasta. Tavoitteena on saavuttaa synergioita jääaikaavurojen myynnissä, hallin ylläpidossa, toimintojen kehittämisessä sekä tulevilla investoinneilla.

Tavoitteena on purkaa Koy Tuusulan Lahelankankaan toimitalo ja KOy Riihikallion päiväkotikeskus vuonna 2023 sekä yhdistää yhtiöiden toiminnot osaksi kunnan tilapalveluita. Lisäksi KOy Riihikallion lähipalvelukeskuksen toimintojen ja yhtiörakenteen kehittämisen vaihtoehtoja arvioidaan kevään 2023 aikana.

5.5 Konsernivalvonnan järjestäminen

Valtuusto määrittelee omistajapolitiikan linjaukset sekä hyväksyy vuosittaisissa talousarvioissa tytäryhteisöille kunnan strategiaan sekä yhteisön liiketoimintaan pohjautuvia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita.

Tytäryhteisön hallitus vastaa yhteisön asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tytäryhteisöt toimittavat kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seuranta varten kunnalle neljännesvuosittain raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta,

toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhtiöt raportoivat toiminnastaan kunnan neljännes- ja puolivuosisikatsausten sekä tilinpäätöksen yhteydessä.

Tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Konsernijaosto päättää hallitusjäsen ehdokkaiden nimeämisestä tytäryhteisöjen hallituksiin. Hallitusjäsen ehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisöjen hallituksiin voidaan nimetä kuntakonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua. Tytäryhteisöjen hallituksella tulee kollektiivina olla toimialan tuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tytäryhteisön velvollisuus hankkia kunnan ennakkokanta

Yhteisön hallituksen on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa konsernijohtoon kanta yhtiön näkökulmasta merkittäviin toimenpiteisiin, kuten tuleviin konserni- ja yhtiöjärjestelyihin, merkittäviin muutoksiin liiketoiminnassa sekä merkittäviin investointeihin ja sitoumuksiin.

Tavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

Vuodelle 2022 asetetut tavoitteet saavutettiin pääosin. Yhtiökohtainen selvitys on tilinpäätöskirjan liitteessä.

Keskitettyjen konsernitoimintojen käyttö

Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen tulee selvittää tukipalveluja (esim. hallinto-, taloushallinto-, maksuliike-, tietohallinto- ja tilapalveluja) hankkiessaan konsernin muiden yhteisöjen tarjoamat palvelut ja niiden kilpailukykyisyys. Hankintalain mukaan myös kuntien määräysvallassa olevien yhteisöjen tulee kilpailuttaa hankintansa. Hankinnoissa noudatetaan hankintalain säännöksiä ja Tuusulan kunnan hallintosääntöä soveltuvin osin. Maksuliikenteen ja likviditeetin hallinnassa on käytössä kunnan konsernitili. Rahoituksen osalta kunta erillisen harkinnan perustella voi tukea tytäryhteisöjä takauksilla tai lyhytaikaisella rahoituksella.

Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Kukin tytäryhtiö vastaa omasta riskienhallinnastaan. Vahinkovastuu on tytäryhteisöillä. Tarvittavat vakuutukset otetaan konsernin johdon määräämästä vakuutusyhtiöstä, silloin kun se on konsernin edun mukaista. Tytäryhtiöt raportoivat toiminnastaan konserniohjeen mukaisesti neljä kertaa vuodessa. Myös kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt ovat soveltuvin osin kunnan tytäryhteisöjen käytössä.

5.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	277 867	274 690
Valmistus omaan käyttöön	631	677
Toimintakulut	-514 856	-486 246
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-74	11
Toimintakate	-236 431	-210 868
Verotulot	217 187	201 618
Valtionosuudet	57 624	51 657
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	31	45
Muut rahoitustuotot	641	413
Korkokulut	-2 087	-1 841
Muut rahoituskulut	-597	-297
Vuosikate	36 367	40 728
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-29 114	-26 625
Omistuksen eliminointierot	0	-494
Arvonalentumiset	-304	-427
Satunnaiset erät		
Tilikauden tulos	6 949	13 182
Tilinpäätössiirrot	0	7
Tilikauden verot	-9	-30
Laskennalliset verot	-53	-55
Vähemmistöosuudet	5	4
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	6 893	13 107
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2022	2021
<i>Toimintatuotot / toimintakulut, %</i>	<i>54,0 %</i>	<i>56,5 %</i>
<i>Vuosikate / poistot, %</i>	<i>125 %</i>	<i>153 %</i>
<i>Vuosikate, € / asukas</i>	<i>901</i>	<i>1 025</i>
<i>Asukasmäärä</i>	<i>40 383</i>	<i>39 727</i>

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Toiminnan rahoituksen riittävyyttä tilikauden aikana arvioidaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Jäljempänä olevassa taulukossa on konsernin rahoituslaskelma ja siitä lasketut tunnusluvut vuonna 2022.

Investointien tulorahoitusprosentti = $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Investointien tulorahoitusprosentti -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella.

Lainanhoitokate (= $\text{Vuosikate} + \text{korkokulut}$) / ($\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset}$) kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ilmaisee, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Jos luku on negatiivinen, menoja katetaan kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä voidaan seurata laskemalla toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuoden ajalta. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen.

Kassan riittävyys(pv) = $365 \text{ pv} \times \text{rahavarat } 31.12./ \text{Kassasta maksut tilikaudella}$. Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa konsernin rahavaroilla.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2 022	2 021
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	36 367	40 728
Satunnaiset erät		
Tilikauden verot	-9	-30
Tulorahoituksen korjauserät	-9 713	-14 877
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-81 012	-54 417
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 611	2 895
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>11 980</u>	<u>16 538</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-40 777	-9 165
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset-/vähennykset+	-428	93
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 571	33 428
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 942	-1 927
Lyhytaikaisten lainojen muutos	11 859	-11 038
Oman pääoman muutokset	-84	19
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-42	-214
Vaihto-omaisuuden muutos	430	486
Saamisten muutokset	-1 644	-1 778
Korottomien velkojen muutokset	<u>8 134</u>	<u>4 334</u>
Rahoituksen rahavirta	30 854	23 404
Rahavarojen muutos	-9 922	14 239
Rahavarat 31.12., 1000 €	32 869	42 792
Rahavarat 1.1., 1000 €	42 792	28 553

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

<i>Investointien tulorahoitus -%</i>	45,8	79,0
<i>Lainanhoitokate</i>	1,3	1,4
<i>Kassan riittävyys, pv</i>	13,0	14,4
<i>Asukasmäärä</i>	40 383	39 727
<i>Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €</i>	-117 723	-98 119

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	31.12.2022	31.12.2021		31.12.2022	31.12.2021
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	493 268	445 506	A. OMA PÄÄOMA	209 284	202 497
I Aineettomat hyödykkeet	5 168	4 390	I Peruspääoma	127 516	127 516
Aineettomat oikeudet	2 052	2 071	III Arvonkorotusrahassto	0	0
Muut pitkävaik menot	2 902	2 125	IV Muut omat rahastot	942	937
Ennakkomaksut	214	194	V Ed. tilikausien yli-/ alijäämä	73 979	60 937
II Aineelliset hyödykkeet	480 943	434 789	VI tilikauden yli- / alijäämä	6 847	13 107
Maa- ja vesialueet	75 550	75 413	B. VÄHEMMISTÖOSUUDET	322	370
Rakennukset	196 933	195 393	C. PAKOLLISET VARAUKSET	2 121	2 542
Kiinteät rakenteet ja laitteet	126 279	116 568	Eläkevaraukset	13	13
Koneet ja kalusto	6 715	7 724	Muut pakolliset varaukset	2 107	2 529
Muut aineelliset hyödykkeet	3 070	639	D. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 428	2 478
Ennakkomaksu ja keskeneräis.	72 397	39 053	Valtion toimeksiannot	132	239
III Sijoitukset	7 157	6 327	Lahjoitusrahastojen pääomat	1 818	1 666
Osakkuusyhteisöosuudet	1 348	1 264	Muut toimeksiantojen pääomat	478	573
Osakkeet ja osuudet	5 057	4 739	E. VIERAS PÄÄOMA	347 295	314 651
Muut lainasaamiset	0	0	I Pitkäaikainen	228 740	229 219
Muut saamiset	751	323	Lainat rah ja vakuutuslaitoksilta	209 678	212 480
B. TOIMEKSIANTOJEN VARAT	881	894	Lainat julkisyhteisöiltä	60	60
Valtion toimeksiannot	0	132	Saadut ennakot	0	0
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	403	194	Lainat muilta luotonantajilta	2 529	2 604
Muut toimeksiantojen varat	478	568	Ostovelat	0	0
C. VAIHTUVAT VASTAAVAT	67 301	76 138	Muut velat/Liittymismaksut	16 434	14 038
I Vaihto-omaisuus	1 468	1 898	Siirtovelat	0	0
Aineet ja tarvikkeet	1 273	1 672	Laskennalliset verovelat	38	37
Keskeneräiset tuotteet	194	220	II Lyhytaikainen	118 555	85 433
Valmiit tuotteet / tavarat	2	6	Joukkovelkakirjalainat	15 000	11 946
Ennakkomaksut			Lainat rah ja vakuutuslaitoksilta	28 433	4 120
II Saamiset	32 964	31 448	Lainat julkisyhteisöiltä	337	340
Pitkäaikaiset saamiset	3 605	3 205	Lainat muilta luotonantajilta	0	0
myyntisaamiset	0	0	Saadut ennakot	8 929	10 757
lainasaamiset	2 199	2 298	Ostovelat	22 619	20 444
muut saamiset	18	18	Muut velat	4 527	4 621
siirtosaamiset	1 389	888	Siirtovelat	37 782	32 297
Lyhytaikaiset saamiset	29 359	28 243	Laskennalliset verovelat	928	908
myyntisaamiset	14 256	10 013			
lainasaamiset	0	31			
muut saamiset	3 737	3 658			
siirtosaamiset	11 366	14 541			
III Rahoitusarvopaperit	8 878	8 549			
Osakkeet ja osuudet	8	8			
Sij. Rahamarkkina-instrumentteihin	6 997	7 435			
Muut arvopaperit	1 873	1 107			
IV Rahat ja pankkisaamiset	23 992	34 242			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	561 449	522 538	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	561 449	522 538

<i>TASEEN TUNNUSLUVUT</i>	<i>2022</i>	<i>2021</i>
<i>omavaraisuusaste, %</i>	<i>37,9</i>	<i>39,6</i>
<i>suhteellinen velkaantuneisuus, %</i>	<i>61,2</i>	<i>57,6</i>
<i>kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €</i>	<i>80 826</i>	<i>74 044</i>
<i>kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/as</i>	<i>2 001</i>	<i>1 864</i>
<i>lainat, €/as</i>	<i>6 340</i>	<i>5 528</i>
<i>lainakanta 31.12., 1000 €</i>	<i>256 038</i>	<i>231 550</i>
<i>Lainat ja vuokravastuut 31.12.*</i>	<i>256 080</i>	<i>231 591</i>
<i>Lainat ja vuokravastuut €/asukas</i>	<i>6 341</i>	<i>5 829</i>
<i>lainasaamiset 31.12., 1000 €</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>asukasmäärä</i>	<i>40 383</i>	<i>39 727</i>

* Korjattu v.2021 tieto kohtaan lainat ja vuokravastuut.

5.7 KONSERNITILINPÄÄTÖSLASKELMIEN ANALYYSIT

KONSERNITULOSLASKELMAN ANALYYSI

Konsernituloslaskelma osoittaa kuntakonsernin tilikauden tuloksen yhtenä kokonaisuutena, ja se kuvaa koko kuntakonsernin kannattavuutta. Konsernitilinpäätöksessä konserniin kuuluvien yhteisöjen erillistilinpäätöksistä vähennetään konsernin sisäiset erät ja vähemmistöosakkaiden osuudet toiminnan tuloksesta.

Kuntakonsernin tulos heikkeni edellisestä vuodesta 6,2 milj. euroa ja tilikauden tulos muodostui 6,9 milj. euroa ylijäämäiseksi. Muutokseen vaikutti pääasiassa kunnan 5,8 milj. euroa heikompi tulos edelliseen vuoteen verrattuna. Kunnan heikentyneeseen tulokseen vaikutti keskeisesti käyttöomaisuuden myyntivoittojen 5,3 milj. euroa pienempi toteuma.

Tilikauden ylijäämä oli verojen, vähemmistöosuuksien ja tilinpäätössiirtojen jälkeen 6,8 milj. euroa.

Konsernin toimintakatteeksi muodostui -236,4 milj. euroa, mikä oli 25,6 milj. euroa edellisvuotta heikompi. Nettomenot kasvoivat 5,9 prosenttia. Vuosikate toteutui 36,4 milj. euron tasossa, mikä oli 4,4 milj. euroa edellisvuotta heikompi. Vuosikate kattoi poistot 100 prosenttisesti. Poistot ja arvonalentumiset toteutuivat vuoden 2021 tasoa 1,9 milj. euroa suurempina ollen 29,4 milj. euron, kun vuonna 2022 luku oli 27,5 milj. euroa.

KONSERNIRAHOITUSLASKELMAN ANALYYSI

Konsernin rahoituslaskelma kuvaa konsernin toiminnasta aiheutuvia rahavirtoja ilman kuntakonsernin sisäisiä liiketapahtumia. Vuoden 2022 aikana konsernin rahavarat vähenivät 9,9 milj. eurolla. Rahavarat olivat 31.12.2022 32,9 milj. euroa.

Konsernin vuoden 2022 toiminnan ja investointien rahavirta toteutui 40,8 milj. euroa negatiivisena, mikä oli 31,6 milj. euroa edellisvuotta heikompi. Tämä johtuu pääosin investointien suuresta kasvusta. Investointimenot kasvoivat vuoden 2021 tasosta 25,6 milj. eurolla, ollen vuonna 2022 jopa 81,0 milj. euroa.

Tulorahoituksen korjauseurissa vuosikatetta oikaistaan kuntakonsernin pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoittojen ja -tappioiden, osakkuusyhteisöjen tulososuuksien, osakkuusyhteisöiltä saatujen osinkojen sekä pakollisten varausten muutosten osalta. Tulorahoituksen korjauseurien vaikutus toiminnan rahavirtaan oli 9,7 milj. euroa negatiivinen.

Konsernin investointeihin käyttämä rahavirta oli -67,4 milj. euroa, mistä kunnan osuus oli -44,8 milj. euroa. Investointien rahoitusosuudet toteutuivat 1,6 milj. euron mukaisina, mikä koostuu lähes kokonaan kunnan rahoitusosuuksien määrästä.

Investointimenojen tulorahoituksen riittävyys tunnusluku oli 45,8 prosenttia, luku heikkeni edellisen vuoden tasosta 33,2 prosenttia. Tämä johtui investointimenojen voimakkaasta kasvusta ja tulorahoituksen laskusta.

Kuntakonsernin lainanhoitokate oli tilinpäätöshetkellä 1,3 mikä on lähes edellisen vuoden tasossa (2021 1,4). Kun tunnusluku on suurempi kuin 2, on konsernin lainanhoitokyky hyvällä tasolla. Tunnusluvun ollessa 1-2, on lainanhoitokyky tyydyttävällä tasolla.

Kassan riittävyys oli tilinpäätöshetkellä 13, kun se oli 14,4 päivää vuonna 2020 ja 14,9 päivää vuonna 2020.

KONSERNITASELASKELMAN ANALYYSI

Kuntakonsernin taseen loppusumma oli 561,5 milj. euroa. Kasvua edelliseen vuoteen nähden oli 38,9 milj. euroa. Pysyvät vastaavat kasvoivat 47,8 milj. euroa ja vaihtuvat vastaavat puolestaan pienenevät 8,8 milj. euroa. Pysyvät vastaavat olivat tilikauden lopussa 493,3 milj. euroa, joista suurin tase-erä rakennukset, oli 196,9 milj. euroa. Pysyvien vastaavien ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat nousivat lähes kaksinkertaisiksi edelliseen vuoteen nähden ollen tilikauden lopussa 72,4 milj. euroa. Tämä johtuu suurista rakennushankkeista, joita ovat esimerkiksi Etelä-Tuusulaan rakennettavat monitoimitalo Monio sekä Tuusulanjärven kampus.

Konsernin oma pääoma vahvistui 6,8 milj. euroa eli konsernin tilikauden ylijäämän verran. Oma pääoma oli tilikauden lopussa 209,3 milj. euroa.

Vähemmistöosuudet pysyivät lähes vuoden 2021 tasossa, ollen 0,3 milj. euroa vuoden 2021 vastavan erän ollessa 0,4 milj. euroa. Vähemmistöosuudet ovat muiden, kuin konserniyritysten omistusta konserniin kuuluvista tytäryrityksissä. Pieni muutos johtuu Tuusulan Kansanopiston Oy:n poistumisesta Tuusulan kunnan konsernista Tuusulan myytyä yhtiön osakkeet. Tuusula omisti yhtiön 91,1 prosenttisesti.

Konsernin omavaraisuusaste heikkeni hieman edellisen vuoden tasosta, ollen tilikauden lopussa 37,9 prosenttia, vuonna 2021 luku oli 39,6 prosenttia. Vieraspääoma kasvoi 32,6 milj. euroa, joista lainojen osuus oli 24,5 milj. euroa. Lainakanta oli vuoden lopussa 256,1 milj. euroa ja asukaskohtainen lainamäärä 6 340 euroa, nousten edellisestä vuodesta 812 euroa asukasta kohden. Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus oli vuoden lopussa 61,2 prosenttia eli koko vuoden käyttötuloista tarvittaisiin 61,2 prosenttia vieraan pääoman takaisinmaksuun, edellisen vuoden vastaava luku oli 57,6 prosenttia.

6. TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

KUNNAN JA VESIHUOLTOLIIKELAITOKSEN TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Kunnan 2022 tilikauden tulos muodostui 6 045 503,08 euroa ylijäämäiseksi.

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että

- tuloutetaan Vesihuoltoliikelaitoksen siirtoviemärin laajennushankkeen investointivarausta 1 100 000,00 euroa ja tehdään kohteeseen liittyvä poistoeron lisäys 1 094 421,23 euroa
- tilikauden 2022 ylijäämä 6 051 081,85 euroa siirretään taseen omaan pääomaan edellisiltä tilikausilta kertyneisiin yli-/alijäämiin.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Käyttötalouden taulukoiden lukuohje

TP 2021	= Edellisen vuoden tilinpäätös
TA 2022	= Alkuperäinen talousarvio
MTA 2022	= Alkuperäinen talousarvio + Valtuuston hyväksymät muutokset talousarvioon = Tilinpäätös
TP 2022	2022
TP MUUTOS %	= Muutos % edellisestä vuodesta = Toteuma-% alkuperäiseen
TA Tot - %	talousarvioon
MTA Tot - %	= Toteuma-% muutettuun talousarvioon
MTA EROTUS	= Muutetun talousarvion ja tilinpäätösarvojen (toteuma) ero

Toimintatulot ja toimintamenot sisältävät sisäiset tulot -ja menot

1 000 €	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS %	TA Tot-%	MTA Tot-%	*) MTA EROTUS
Toimintatuotot	5 000	5 500	6 000	6 500	30,0 %	118,2 %	108,3 %	500
Toimintakulut	-200	-220	-250 000	-243 000	21,5 %	110,5 %	97,2 %	7 000
Toimintakate	000	-214	-244 000	-236 500	21,3 %	110,3 %	96,9 %	7 500

Tuotot ovat plus-merkkisiä ja kulut miinus-merkkisiä

*) MTA EROTUS = Toteuma - Muutettu talousarvio

Tulojen	ylitys	+
	alitus	-
Menojen	ylitys	-
	alitus	+
Määrien	ylitys	+
	alitus	-

TOIMINNAN KUVAUS**Olellaiset tapahtumat toiminnassa**

Vapaamuotoinen lyhyt kuvaus talousarviovuoden merkittävimmistä asioista. Toimialuesivuille yhteenveto koko toimialueen tärkeimmistä asioista.

KUNTATOIMIALA

KUNTATOIMIALA

Vastuuhenkilö: Kansliapäällikkö Virpi Lehmusvaara

KUNTATOIMIALA YHTEENSÄ (ilman vesihuoltoliikelaitosta)

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	69 170	64 098	63 932	66 088	-4,5 %	103,1 %	103,4 %	2 156
Myyntituotot	18 898	19 330	19 528	20 043	6,1 %	103,7 %	102,6 %	516
Maksutuotot	9 557	9 356	9 706	9 525	-0,3 %	101,8 %	98,1 %	- 180
Tuet ja avustukset	2 364	751	737	3 442	45,6 %	458,6 %	467,0 %	2 705
Muut toimintatuotot	38 350	34 661	33 961	33 077	-13,8 %	95,4 %	97,4 %	- 885
Valmistus omaan käyttöön	541	100	100	290	-46,3 %	290,3 %	290,3 %	190
TOIMINTAKULUT	- 276 058	- 289 900	- 297 287	- 296 814	7,5 %	102,4 %	99,8 %	473
Henkilöstökulut	- 79 436	- 80 550	- 80 871	- 83 159	4,7 %	103,2 %	102,8 %	- 2 288
Palvelujen ostot	- 155 609	- 166 873	- 174 599	- 172 099	10,6 %	103,1 %	98,6 %	2 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 9 417	- 9 355	- 9 355	- 9 632	2,3 %	103,0 %	103,0 %	- 277
Avustukset	- 7 629	- 7 800	- 7 840	- 7 839	2,8 %	100,5 %	100,0 %	1
Muut toimintakulut	- 23 967	- 25 323	- 24 623	- 24 086	0,5 %	95,1 %	97,8 %	537
TOIMINTAKATE	- 206 348	- 225 703	- 233 255	- 230 436	11,7 %	102,1 %	98,8 %	2 819

Toiminta ja toimintaympäristön muutokset

Kuntatoimialaan kuuluvat Yhteisten palveluiden, Sivistyksen, sekä Kasvun ja ympäristön toimialueet. Kansliapäällikkö johtaa ja kehittää kunnan toimintaa pormestarin kanssa. Kuntatoimialalla on lisäksi kaksi apulaispormestaria, jotka toimivat kunnanhallituksen varapuheenjohtajina ja vastuulautakuntiansa puheenjohtajina. Pormestariosto yhdessä valtuuston varapuheenjohtajiston kanssa muodostaa poliittisen johtoryhmän. Kansliapäällikkö toimii toimialuejohtajien esimiehenä, sekä johtaa ja vastaa toimialueille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta ja toiminnan asianmukaisuudesta ja toimii kunnan johtoryhmän puheenjohtajana. Vuoden 2022 aikana kunnan johtoryhmä kokoontui lähes viikoittain. Kunnan johtoryhmän ja poliittisen johtoryhmän yhteiskokous järjestetään kuukausittain. Poliittinen johtoryhmä kokoontuu viikoittain ja sen puheenjohtajana toimii pormestari.

Keskeiset muutokset toiminnassa 2022

Elämisen taidetta kestävästi kasvavassa Tuusulassa - kuntastrategian toteutus on tapahtunut vahvasti. Tuusulan väkiluku ylitti 40 000 asukkaan rajan. Tuusulan väestö kasvoi vuonna 2022 Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 1,7 prosentilla. Vuonna 2021 kasvu oli 2,3 prosenttia. Vuoden 2022 viimeisenä päivänä Tuusulan asukasluku oli 40 383 kasvaen edeltävästä vuodesta 665 hengellä. Kokonaisnettomuutto oli näin ollen 629 asukasta. Tuusula sai muuttovoittoa 25–44-vuotiaista aikuisista ja alle 15-vuotiaista lapsista.

Hyväksytty kuntastrategia täydentyi vuoden 2022 aikana keino-ohjelmilla, jotka laadittiin seuraaviin osa-alueisiin: osaaminen ja kyvykkyydet, digitalisaatio sekä vaikuttaminen ja yhteistyö (edunvalvonta). Kuntastrategiaa täydentäviä suunnitelmia vuonna 2022 valmistui myös asuntopolitiikan ohjaukseen ja palveluiden järjestämiseen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Käynnistimme valmistelun ilmasto-ohjelmaan ja maapoliittisen ohjelman päivittämiseen. Tuusulan kunnassa hyväksyttiin vuonna 2022 eettiset ohjeet toimintatapojen tueksi ja hyvän päätöksenteon turvaamiseksi.

Palveluverkkotyö laajeni koskemaan palveluiden järjestämistä. Kuvassimme palveluiden järjestämistä ja palveluverkkoa koskevassa suunnitelmassa palveluidemme nykytilan ja tulevaisuuden muutostarpeet.

Palveluverkkotyötä ohjataan hyväksytyllä projektimallilla ja kokonaisuuden edistymisen seuranta tehtiin kuukausittain johtoryhmän ja poliittisen johtoryhmän yhteiskokouksissa. Keskeisiä palveluverkon rakennusvaiheessa olevia hankkeita vuonna 2022 olivat Tuusulanjärven kampus, Monio, lukio- ja kulttuuritalo sekä päiväkotit Martta Wendelin, joka valmistui syksyllä 2022. Suunnittelu- ja toteutusvaiheessa ovat Riihikallion, Rykmentinpuiston ja Lahelan monitoimikampukset sekä Jokelaan sijoittuva Peltokaaren päiväkotit. Vuoden lopussa hyväksyimme Rykmentinpuiston elinkaarikilpailutuksen.

Tuusulan kunnan yleiskaava hyväksyttiin ja samoin Hyrylän keskustan yleissuunnitelma. Hyrylän keskustaan sijoittuvan liike- ja palvelukeskuksen vuokrasopimukset hyväksyttiin vuoden 2022 lopussa. Kasvun ja ympäristön toimialueella toimii omana palvelualueenaan projektitoimisto, jonka vastuulla oli elinvoimahankkeiden, kuten Focus, Rykmentinpuisto ja Hyrylän keskusta kehittäminen. Tuusulanjärven virkistyskäyttöä vietin eteenpäin monitoimijaisessa yhteistyössä, jossa olivat mukana kaavoitus, maankäyttö, kulttuuri, liikunta- ja vapaa-aikapalvelut, matkailu ja vesiensuojelu.

Vuoden 2023 alusta hyvinvointialueille siirtyivät sosiaali- ja terveystoimen, sekä pelastustoimen henkilöstö, omaisuus ja sopimukset. Hyvinvointialueen toiminnan käynnistämiseksi vuoden 2022 alussa toimi väliaikainen hallinto huolehtimaan välttämättömistä voimaannapolain mukaisista toimenpiteistä. Väliaikainen valmistelutoimielin (VATE) vastasi hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta siihen saakka, kunnes aluevaltuusto valittiin ja aluevaltuuston asettama aluehallitus aloitti toimintansa.

YLEISHALLINTO JA JOHDON TUKI

**Yleishallinto ja
johdon tuki
nettokulut
3 553€/
asukas**

**Eläinlääkintä-
huollossa hoidetut
eläimet 12 578 kpl/
vuosi**

**Ympäristö-
lupapäätöksiä
9 kpl/ vuosi**

**Osallistuvan
budjetoinnin
projektit 28
kpl/ vuosi**

YLEISHALLINTO JA JOHDON TUKI

Toimialue

Vastuuhenkilö: kansliapäällikkö Virpi Sailas

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	4 317	5 099	5 099	4 916	13,9 %	96,4 %	96,4 %	- 182
Myyntituotot	3 589	3 843	3 843	4 075	13,5 %	106,0 %	106,0 %	231
Maksutuotot	661	753	753	772	16,9 %	102,5 %	102,5 %	19
Tuet ja avustukset	26	2	2	40	50,5 %	1 719,4 %	1 719,4 %	37
Muut toimintatuotot	41	500	500	30	-26,5 %	6,0 %	6,0 %	- 470
Valmistus omaan käyttöön								
TOIMINTAKULUT	- 129 399	- 140 053	- 147 607	- 143 499	10,9 %	102,5 %	97,2 %	4 108
Henkilöstökulut	- 5 783	- 6 140	- 6 140	- 5 813	0,5 %	94,7 %	94,7 %	326
Palvelujen ostot	- 122 388	- 132 761	- 140 275	- 136 367	11,4 %	102,7 %	97,2 %	3 908
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 234	- 91	- 91	- 235	0,7 %	259,8 %	259,8 %	- 145
Avustukset	- 112	- 156	- 196	- 129	15,2 %	82,8 %	65,9 %	67
Muut toimintakulut	- 882	- 906	- 906	- 954	8,2 %	105,4 %	105,4 %	- 49
TOIMINTAKATE, S*	- 125 082	- 134 955	- 142 509	- 138 583	10,8 %	102,7 %	97,2 %	3 925

S*, toimialueilla toimintakatesitovuus valtuuston nähdessä

Toimialueen palvelualueet

Kunnanviraston johto

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tavoitteena on tukea koko kuntaorganisaation toimintakykyä ja kuntastrategian tavoitteiden toimeenpanoa, huolehtia Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen jäsenkuntien ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon tehtävistä sekä muista organisaation hallinto- ja toimintasäännöillä osoitetuista tehtävistä. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän ja Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen maksuosuudet sisältyivät vielä vuonna 2022 yleishallinto- ja johdon tuen vastuualueeseen.

Olennaiset tapahtumat toimialueella

Koronaepidemia vaikutti kunnan toimintaan alkuvuonna 2022. Epidemian hallintaan liittyviä useita rajoituksia oli voimassa tammi- ja helmikuun 2022 aikana. Kunnassa toimi alkuvuoden ajan erillinen korona valmiusryhmä, jonka kokoontumisia harvennettiin tarpeen mukaisesti maaliskuun aikana, jolloin koronarajoitukset Keusoten alueella ja kansallisesti pääosin poistuivat. Keskeistä oli ns. kolmannen rokotekierroksen järjestäminen tammikuussa 2022. Kesän 2022 aikana käynnistettiin neljänsien rokotusten antaminen riskiryhmiin kuuluville.

Helmikuussa alkanut Ukrainan sota käynnisti kunnissa uudenlaisen varautumisen tilanteen. Tuusulassa tarkennettiin vuoden aikana toimialueittain varautumisen suunnitelmia ja käynnistettiin toimenpiteitä Suomeen tulevien ukrainalaisten auttamiseksi. Kunta osoitti ukrainalaisille humanitaarista tukea sekä valmistautui majoittamaan ukrainalaisia, jotka pakenivat maansa sotatilannetta. Kuntaan perustettiin erillinen Ukraina -ryhmä ja kuntalaisille tarkoitettu Ukraina -sivusto. Tuusulan kunta aloitti heinäkuussa yhteistyön Kotokunta Oy:n kanssa ukrainalaisten pakolaisten vastaanotto- ja tukitoimintaan. Kunnassa päivitettiin toimialuekohtaisia valmiussuunnitelmia energiakysymyksiin. Olemme laatineet toimenpidelistan energian säästökohteiksi, joita toteutetaan vuoden 2023 aikana.

Kunta aloitti valmistelut vuoden 2022 alussa mahdollisesti vuonna 2024 tulevaan TE-palveluiden muutokseen. Kuntaan perustettiin muutosta koordinoiva ryhmä. Keskeistä on ollut yhteistoiminta-alueen, työllisyysalueen valmistelu. Yhteistyössä naapurikuntien kanssa laaditaan päätöksentekoa varten erilaisia työllisyysalueen malleja. Yksi vaihtoehtoista on rakentaa yhteistyö Keudan koulutusyhtymän kanssa ja toinen Keski-Uudenmaan kuntien kesken. Molemmista vaihtoehtoista on laadittu selvitys. Keski-Uudenmaata koskevasta työllisyysalueesta valmistui laajempi esiselvitys vuoden 2022 lopussa.

Keusoten toiminnan ja talouden omistajaohjaus jatkui vuoden 2022 loppuun saakka. Marraskuussa käynnistyi valmistelu Keusoten kuntayhtymän purkamiseksi. Hyvinvointialuevalmistelu vietiin loppuun väliaikaisen Vate -valmistelutoimielimen kanssa. Selvitys omaisuuden, sopimusten ja henkilöstön siirrosta Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelle annettiin 28.2.2022. Hyvinvointialuevalioiden jälkeen aluevaltuusto aloitti toimintansa 3.3.2022. Keskeistä hyvinvointialuevalmistelussa ovat oppilas- opiskeluhoitoon sujuva siirtyminen hyvinvointialueelle vuoden 2024 alussa, kuntien ja hyvinvointialueen toimivat yhdyspinnat ja siihen liittyvät rakenteet sekä asumisen ratkaisut. Terveiden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuu on jatkossa sekä kunnilla että hyvinvointialueella.

Osana vaikuttaminen ja yhteistyö (edunvalvonta) - ohjelmaa hyväksyttiin edunvalvonnan kärjet hyvinvointialueelle. Kunnan johdon keskeisenä tehtävänä oli edistää Hyrylän sotekeskushankkeen ja täyden palvelun perhekeskuksen saamista hyvinvointialueen investointisuunnitelmaan. Tarkempi tilojen ja korttelin suunnittelu käynnistettiin yhteistyössä Keusoten ja Senaatin kanssa. Valtiovarainministeriö hyväksyi hyvinvointialueen investointisuunnitelman, johon sisältyy ja Hyrylään sijoittuva sotekeskus.

Kesäkuussa kunnan asukasluku ylitti 40 000 asukkaan merkkipaalan, ja merkkitapahtuman ympärille rakennettiin jo kevään aikana markkinointiviestintää, jota toteutettiin kesän aikana. Markkinointiviestintää kohdistettiin erityisesti asumisen markkinointiin, palveluverkon markkinointiin ja työnantajakuvan kehittämiseen. Loppukesän-alkusyksyn aikana valmisteltiin ja toteutettiin Häriskiven alueen tonttien ennakkomarkkinointia ja valmisteltiin tontinmyynnin alkuun liittyviä toimenpiteitä. Kunnan brändin rakentamista vietiin eteenpäin esimerkiksi palveluverkon ja siihen liittyvien tapahtumien siivellä. Kesäkuussa oli vuorossa Kirkonkylän kampuksen peruskiven muuraus, syyskuussa Monion harjannostajaiset ja lokakuussa Päiväkotia Martta Wendelinin avajaiset ja avoimet ovet. Tavoitteena oli tehdä mielenkiintoista, kunnan Elämisen taidetta -brändiin perustuvaa markkinointiviestintää ja vahvistaa brändinmukaisuutta kunnan toiminnassa. Vuoden aikana tehtiin myös työtä työnantajabrändin kehittämiseksi tiiviissä yhteistyössä henkilöstöhallinnon kanssa. Viestintää tehtiin monikanavaisesti ja vuorovaikutuksellisesti.

Kunnan osallisuusmallin toimeenpanoa jatkettiin vuoden ensimmäisellä puoliskolla mm. osallistuvan budjetoinnin toteutuksella, osallistuvan metsäsuunnittelun mallin valmistelulla, Open Agenda –hankkeessa ja Vapaa-Fri –hankkeessa. Uudistuvan palveluverkon yhteiskäytön valmistelua tehtiin sekä palveluverkkotasoisesti että kaikissa käynnissä olevissa kampushankkeissa. Kehittämisverkostojen toimintaa mahdollistettiin ja ydintiimien toimintasuunnitelmat käsiteltiin hyte-lautakunnassa.

Talouden toteutuminen

Yleishallinnon ja johdon tuen toimintakate toteutui 3,93 milj. euroa muutettua talousarviota parempana. Alkuperäinen talousarvio ylittyi 3,63 milj. euroa. Talousarviomuutoksena palveluostojen määrää lisättiin Keusote osalta 8,21 milj. euroa. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen purkamiseen varauduttiin tekemällä talousarvioon palveluostoihin 0,70 milj. euron vähennys. Ukrainan humanitaariseen apuun tehtiin 0,04 milj. euron lisäys.

Palveluiden ostoissa muutettu talousarvio alittui yhteensä 3,91 milj. euroa. Keusoten loppuvuoden

maksuosuuden hyvityslasku 3,16 milj. euroa vaikutti positiivisesti talouden toteumaan. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sopijakunnille palautettiin maksuosuuksia yhteensä 0,31 milj. euroa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Sosiaali- ja terveystoimen palvelut siirtyivät hyvinvointialueiden vastuulle 1.1.2023 alkaen. Ikäihmisten määrän kasvu voi jatkossa tarkoittaa uudenlaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen muotoja. Ilmasto-ohjelman toteuttaminen vaatii resurssoinnin vahvistamista.

KUNNANVIRASTON JOHTO

Palvelualue

Vastuuhenkilö: kansliapäällikkö Virpi Sailas

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	235	531	531	558	137,2 %	105,1 %	105,1 %	27
TOIMINTAKULUT	- 125 318	- 135 485	- 143 039	- 139 142	11,0 %	102,7 %	97,3 %	3 897
TOIMINTAKATE	- 125 082	- 134 955	- 142 509	- 138 584	10,8 %	102,7 %	97,2 %	3 925

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Kunnanjohto
 Viestintä
 Edustus ja suhdetoiminta, kv-toiminta
 Hyte-lautakunta
 Kuntayhteistyö
 Strateginen suunnittelu
 Osallisuus
 Yhteistoiminta ja jäsenmaksut
 Pelastustoimi
 Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän ostot

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kunnanviraston johdon keskeisenä tehtävänä on johtamisen ja viestinnän keinoin tukea koko organisaation toimintakykyä ja kuntastrategian tavoitteiden toimeenpanoa. Palvelualue keskittyy uudistamaan kuntaa, palveluita ja organisaatiota.

Olenaiset tapahtumat palvelualueella

Strateginen suunnittelu

Kuntastrategian toimeenpanoa edistettiin sitä tukevien ohjelmien valmistelun kautta. Kunnan johdossa huolehdittiin väestösuunnitteiden tuottamisesta. Kuntastrategian tavoitteiden toteuttamista seurattiin osavuosiokatsausten yhteydessä ja erikseen valituilla strategiaraporteilla.

Viestintä

Viestinnässä vietiin eteenpäin palveluyksikön vuositavoitteiden toteuttamista ja jatkettiin aktiivista viestimistä eri sidosryhmille, esimerkiksi asukkaille. Viestintää tehtiin monikanavaisesti ja vuorovaikutuksellisesti. Markkinointiviestinnän resursseja kohdistettiin erityisesti asumisen markkinointiin, palveluverkon markkinointiin ja työnantajakuvan kehittämiseen.

Kuntayhteistyö

Kuntayhteistyössä keskeisenä painopisteenä oli KUUMA - yhteistyön edunvalvontatavoitteiden kirkastaminen. Valmistaudumme TE-palveluiden 2025 muutokseen Keski-Uudenmaan alueella. Alueemme esiselvitys valmistui 2022 lopussa. Kunnan johto osallistui tiiviisti MAL-valmisteluun, Helsingin seudun liikenteen yhteistyöhön sekä Kuntaliiton ja Uudenmaanliiton kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Yhteistoiminta

Yhteistoimintakomitea kokoontui säännöllisesti kuukausittain henkilöstön hyvinvoinnin ja toiminnan edistämiseksi. Ryhmässä ovat mukana kunnan johtavat virnahaltijat.

Pelastustoimi

Säännöllisesti kokoontuvassa kunnan varautumisen johtoryhmässä on mukana pelastustoimi.

Edustus ja suhdetoiminta, kv-toiminta

Järjestimme erilaisia edunvalvontatapaamisia mm. liikenneministerin ja ELY:n johdon kanssa. Tuusulan kunnassa vieraili ystävyyskuntavieraita Saksasta ja Tanskasta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta

Hyte-työtä tehtiin poikkihallinnollisesti ja tiiviisti hyte-ryhmässä ja sen alatyöryhmissä, hyte-lautakunnassa, neuvostoissa, 3. ja 4. sektorin toimijoiden ja Keusoten kanssa mm. yhdyspintatyöryhmässä ja alueellisessa hyte-ryhmässä.

Kunnan hyte-ryhmä kokoontui kuukausittain koordinoiden kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä. Hyte-ryhmä valmisteli mm. hyvinvointikertomuksen vuodesta 2021 sekä hyvinvointisuunnitelmaa toteuttavia ohjelmia ja suunnitelmia.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuu on sekä kunnilla että hyvinvointialueella. Hyvinvointialuevalmistelun yhdyspintatyöryhmä ja alueellinen hyte-ryhmä kokoontui kuukausittain valmistelemaan ja toimeenpanemaan hyvinvointialueyhdyksinnän yhdyspintarakenteita. Ensimmäinen alueen johdon foorumi kokoontui marraskuussa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta kokoontui tarkastelujakson aikana 10 kertaa. Lautakunta päätti mm. vuoden 2022 hyte-avustuksista, ohjasi Tuusulan hyvinvointisuunnitelman ja hyvinvointikertomuksen laadintaa, osallistuvaa budjetointia, järjestösuunnitelmaa, ikäihmisten päivätoiminnan kehittämistä, hyvinvointialuevalmistelua, yhdyspintatyötä ja käsiteli aloitevastauksia sekä antoi lausuntoja mm. valmisteilla olevista kaavoista, ikäpoliittisesta ohjelmasta, hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällöstä ja romanipoliittisesta ohjelmasta. Hyte-lautakunta teki esityksen ikäihmisten/vapaaehtoistoiminnan koordinaattorin palkkaamisesta kuntaan.

Vuoden 2022 hyvinvoinnin edistäjät valittiin joulukuun kokouksessa. Tunnustuksen saivat Ukrainan pakolaisten vapaaehtoistoimijat, Tuusulanjärven jään kunnossapidosta vastaavat tahot sekä kuntosali Takomo, jolla on toimipisteet Kellokoskella ja Jokelassa. Heidän palkitsemistilaisuutensa järjestetään helmikuussa 2023.

Ikäihmisten neuvosto piti 8 kokousta, vammaisneuvosto 9 kokousta ja lapsi- ja perheasiainneuvosto 6 kokousta vuoden aikana. Neuvostot nimesivät edustajansa alueellisiin neuvostoihin ja lape -ryhmään, jotka aloittivat toimintansa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella. Lokakuussa Tuusulan vammaisneuvosto, yhteistyössä osallisuus- ja hyte-tiimin kanssa, järjesti Keski-Uudenmaan vammaismessut, joka on alueen suurin vammaistapahtuma. Vammaismessut järjestettiin Tuusulan Keudassa ja ohjelmassa oli monenlaisia puheenvuoroja ja esityksiä positiivisuuteen, hyvinvointiin ja yhdenvertaisuuteen liittyen. Lisäksi messuilla oli mahdollista tutustua yhdistysten toimintaan. Seuraavat vammaismessut järjestetään vuonna 2024 Järvenpäässä.

Ensimmäisen vuosipuoliskon aikana hyväksyttiin hyte-työtä ohjaava hyvinvointisuunnitelma ja sitä toteuttavia suunnitelmia valtuustokaudelle 2021–2025: lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, ehkäisevän päihdetyön suunnitelma, työllisyysohjelma, järjestösuunnitelma. Lähisuhte- ja perheväkivallan ehkäisy-suunnitelma valmistui myös, mutta valtuusto ei ole vielä käsitellyt sitä. Valmistelussa oli myös

ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma. Vuoden 2023 aikana laaditaan Tuusulan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma.

Ikäihmisten hyte-toimintaa kehitettiin yhteistyössä Keusoten ja ikäihmisten neuvoston kanssa sekä Ympäristöministeriön rahoittamassa Ikäihmisten yhteisöllisen asumisen hankkeessa. Terveiden edistämisen määräraahakuun valmisteltiin rahoitushakemus ikäihmisten olohuonetoiminnan kehittämisen, mutta hakemukselle ei myönnetty rahoitusta.

Vuoden aikana valmisteltiin esitys vapaaehtoistoiminnan koordinaattorin palkkaamiseksi kuntaan perintörahan turvin. Valtuusto päätti joulukuussa perustaa vapaaehtoistoiminnan koordinaattorin 2 vuoden määräaikaisen tehtävän.

KESKI-UUDENMAAN SOTE KUNTAYHTYMÄ JA PALVELUOSTOT

Keusoten perustehtävänä oli tarjota kuntalaisille kustannustehokkailla ratkaisuilla perusterveydenhuollon, sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon palveluita. Tuusulan kunnan sosiaali- ja terveyspalvelut on järjestetty ja tuotettu Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymässä 1.1.2019 alkaen. Keusoten perustehtävänä oli tarjota kuntalaisille kustannustehokkailla ratkaisuilla perusterveydenhuollon, sosiaalihuollon ja erikoissairaanhoidon palveluita.

Terveyspalveluita kuormittivat alkuvuodesta 2022 erityisesti kasvaneet koronatestausmäärät ja koronarokotusten järjestäminen. Koronapandemian vaikutukset näkyivät koko vuoden osastojen ja kotisairaalan toiminnassa. Alkuvuoden aallon jälkeen koronapotilaiden määrä osastoilla tasaantui mutta lähti nousuun lokakuussa. Tilanne oli haasteellinen joulukuun puoliväliin asti. Toimintavuotta leimasi valtakunnallisesti syvenevä henkilöstöpula, mikä heijastui kaikkiin Keusoten palvelualueisiin.

Ukrainan sodan aiheuttamaa poikkeustilannetta hoidettiin yhdessä Keusoten kanssa. Tuusulan kunta lähti valmistelemaan vuoden 2022 lopussa perheryhmäkodin sijoittumista Tuusulaan.

Keski-Uudenmaan soten maksuosuusarvio vuoden 2022 talousarviossa oli Tuusulan kunnan osalta 126,25 milj. euroa. Keusoten kustannusten ylitysuhan takia määrärahaa lisättiin vuoden 2022 aikana 8,21milj. euroa. Keusoten vuoden 2022 maksuosuuden toteuma oli lopulta 131,31 milj. euroa, jonka seurauksena Keski-Uudenmaan soten maksuosuus ylitti alkuperäisen budjetin 5,06 milj. euroa. Tuusulan kunnan HUS:n maksuosuus oli 49,18 milj. euroa, toteuma ylitti alkuperäisen talousarvion 2,75 milj. euroa.

Kustannukset ylittyivät erityisesti mielenterveys- ja päihdepalveluissa johtuen avopalvelujen kustannusten kasvusta. Injektiomuotoisen korvaushoitolääkityksen nopean yleistymisen vuoksi lääkekustannukset kasvoivat merkittävästi. Päivystyksen osalta ylitys johtui HUS virka-ajan ulkopuolisen päivystyksen laskutuksen kasvusta.

Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketissa kustannukset alittuivat lapsiperheiden sosiaalityön arvioitua pienemmistä kustannuksista johtuen. Aikuissosiaalityön alitus muodostui sosiaalityön- ja ohjauksen ja toimeentulotuen kustannusten vähenemisestä. Vastaanottopalvelujen tietopaketti alitti muutetun talousarvion, koska valtion korona-avustus kohdistuu ko. tietopakettiin. Valtion korona-avustus toteutui muutettua talousarviota suurempana. Vammaisten palvelujen tietopaketti alitti muutetun talousarvion, mutta kasvu vuoteen 2021 verrattuna johtuu pääasiassa ostettujen asumispalvelujen tarpeen kasvusta. Suun terveydenhuollon tietopaketti alittui, koska käyntimäärä on vähentynyt ja toteutui talousarviossa arvioitua pienempänä.

Talouden toteutuminen

Palvelualueen toimintakate toteutui 3,93 milj. euroa parempana muutettuun talousarvioon verrattuna. Alkuperäinen talousarvio ylittyi 3,63 milj. euroa. Alkuperäiseen talousarvioon tehtiin Keusoten

palveluostojen osalta 8,21 milj. euron lisäys. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen osalta määrärahaa vähennettiin 0,70 milj. euroa, johtuen kuntayhtymän purkukirjauksesta. Ukrainan humanitaariseen apuun tehtiin 0,04 milj. euron lisäys.

Toimintatuotot jäivät 0,18 milj. euroa talousarviosta. Toimintakuluissa säästöä tuli 4,11 milj. euroa. Palveluiden ostojen osalta säästö oli 3,91 milj. euroa, mikä johtui ennen kaikkea Keusoten palveluiden ostojen hyvityslaskusta 3,16 milj. euroa. Keusoten oman toiminnan osuus oli 82,12 milj. euroa ja erikoissairaanhoidon osuus 49,19 milj. euroa. Palveluiden ostoissa säästöä saavutettiin myös mm. kunnanjohton 0,23 milj. euroa, pelastustoimen 0,13 milj. euroa, kuntayhteistyön 0,09 milj. euroa sekä osallisuustyön 0,09 milj. euroa osalta. Henkilöstökuluissa säästöä tuli 0,33 milj. euroa. Tästä Soten kuel maksujen osuus oli 0,11 milj. euroa ja kunnanjohton henkilöstökulujen osuus 0,17 milj. euroa. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ylitys 0,15 milj. euroa sisälsi budjetoimattomia koronapandemian kuluja 0,08 milj. euroa. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sitova taso saavutettiin palauttamalla sopijakunnille maksuosuuksia 0,31 milj. euroa.

KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS

Palvelualue

Vastuhenkilö: ympäristökeskuksen johtaja Leena Sjöblom

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	4 082	4 568	4 568	4 358	6,8 %	95,4 %	95,4 %	- 210
TOIMINTAKULUT	- 4 082	- 4 568	- 4 568	- 4 358	6,8 %	95,4 %	95,4 %	210
TOIMINTAKATE				1				1

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Hallinto
Ympäristövalvonta
Ympäristönsuojelu
Terveysvalvonta
Eläinlääkintähuolto

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huolehtii yhteistoimintasopimuksen mukaisesti Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien sekä Järvenpään ja Keravan kaupunkien ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon tehtävistä sekä muista sille hallinto- ja toimintasäännöillä osoitetuista tehtävistä. Sopimuksen piirissä olevat palvelut tuotetaan laadukkaina ja taloudellisina sekä sisällöltään mahdollisimman tasapuolisesti. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus tavoittelee seudullisesti terveellistä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä sekä monipuolista ja ekologisesti kestävää luonnonympäristöä. Päämäärään päästäkseen ympäristökeskus tuottaa laadukkaita viranomaispalveluita sekä toimii ympäristöasioissa aktiivisena yhteistyökumppanina Keski-Uudenmaan kuntien ja seutukunnan muiden toimijoiden kanssa.

Olennaiset tapahtumat palvelualueella

Ympäristönsuojelu vastasi Tuusulanjärven kunnostustoimista, kuten hoitokalastuksesta, hapettamisesta ja niitosta. Samoin tehtiin kunnostustoimenpiteitä myös valuma-alueella Mäyränojalla ja osallistuttiin KUITU-hankkeen toteuttamiseen. Ympäristönsuojelu vastasi myös Mäntsälän Kilpijärven ja Isojärven kunnostussuunnitelmia tarkentavien selvitysten ja kosteikkosuunnitelmien laatimisesta yhteistyössä Mäntsälän kunnan kanssa.

Ympäristökeskus koordinoi hanketta ”Suosituksia rakentamisen ohjaamiseen puunpolton savuhaittojen ehkäisemiseksi”, jonka raportti valmistui 2022 ympäristökeskuksen julkaisuna. Hankkeessa tutkittiin case-tapauksena Keravan suunniteltuja asuntomessuja.

Ympäristövalvonnan palveluyksikkö jatkoi vuonna 2020 Tuusulan kunnan lean-työskentelyn pilotoinnissa aloitettua työtä lupaprosessien virtaustehokkuuden parantamiseksi. Pilotoinnissa käyttöön otettua hakemusten esikäsittelyn käytäntöä vakiinnutettiin ja edelleen kehitettiin. Esikäsittelyn avulla varsinkin ympäristölupahakemuksia on saatu nopeammin päätöksentekoon.

Ympäristövalvonta jatkoi vuonna 2021 aloitettua haja-astusalueiden jätevesivalvontaa. Valvonta kohdistui vedenhankinnan kannalta tärkeille pohjavesialueille Tuusulassa, Nurmijärvellä ja Mäntsälässä.

Elintarvikevalvonnan ja terveydensuojeluvalvonnan lakisääteiset perusmaksut tulivat voimaan vuoden 2022 alussa. Tämä lisäsi sekä terveysvalvonnan perimiä maksutuottoja että laskutukseen liittyvää työtä valvontayksikössä.

Eläinlääkärien yhteisvastaanotto avattiin marraskuussa Etelä-Tuusulassa Majavantiellä. Samalla Hyrylän, Järvenpään ja Nurmijärven erilliset vastaanotot suljettiin. Vastaanoton perustamiskustannuksiin oli varattu erikseen kertaluontoista määrärahaa.

Talouden toteutuminen

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen palvelualueen toimintakate oli ennen sopijakuntien yhteistoimintakorvausten palautuksia 308 743 euroa positiivinen. Ympäristökeskukselle ei siten toteutunut sitovuustason määrärahaylityksiä.

Ympäristövalvonnan palveluyksikön osalta Nurmijärvellä kohdistui vuonna 2022 talousarviossa ennakoitua enemmän kustannuksia, sillä kunnassa sijaitsevasta asfalttiasemasta tehdyt haittailmoitukset ja kirjalliset vireillepanot työllistivät ympäristövalvontaa paljon.

Valtio korvaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta aiheutuvat kulut täysimääräisesti. Noin 11 000 euron lasku vuoden 2022 toiminnasta laskutettiin vasta vuoden 2023 puolella ja se kirjataan tuloksi vuoden 2023 tilinpäätökseen.

Ympäristökeskuksen positiivinen toimintakate merkitään siirtovelaksi ja palautetaan yhteistoimintasopimuksen mukaisesti sopijakunnille ottamalla huomioon kuntakohtaiset tulot ja menot.

Tasoituskaskelmalla toimintakate palautetaan alkuperäisen talousarvion mukaiseksi (0 €).

Kirjanpitiötietojen perusteella sopijakuntien maksuosuuksien palautukset /lisämaksut ovat seuraavat:

- Järvenpää 54 513,47 eur
- Kerava 86 174,51 eur
- Mäntsälä 27 727,92 eur
- Nurmijärvi 12 996,93 eur
- Tuusula 127 330,49 eur

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Eläinlääkärien yhteisvastaanoton perustaminen ja paikallisten vastaanottojen sulkeminen saattaa vaikuttaa siihen, miten asukkaat kustakin sopijakunnasta jatkossa käyttävät Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tarjoamia eläinlääkäripalveluita. Asukkaiden kotikunta vaikuttaa myös kunnille kohdistettavaan kustannuksiin, joten kuntien maksuosuuksien keskinäiset suhteet saattavat tulevana vuosina muuttua.

Laajemmin ympäristökeskuksen tehtäväkokonaisuuteen on odotettavissa muutoksia, jos ympäristöterveydenhuolto eli terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto siirtyvät valtion esityksen mukaan vuonna 2026 hyvinvointialueiden hoidettavaksi.

YHTEISET PALVELUT

**Nettokulut
300
€/asukas**

**Osto- ja
myyntilaskujen määrä
105 915 kpl**

**Palkkatapahtumat
28 769 kpl**

**ICT-palvelu-
pyynnöt
6900 kpl**

YHTEISET PALVELUT

Toimialue

Vastuuhenkilö: talousjohtaja Markku Vehmas

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	2 130	2 021	1 955	2 299	7,9 %	113,7 %	117,6 %	344
Myyntituotot	1 144	1 035	983	996	-12,9 %	96,3 %	101,4 %	14
Maksutuotot	647	665	665	634	-2,1 %	95,4 %	95,4 %	- 31
Tuet ja avustukset	304	290	277	574	89,0 %	197,8 %	207,4 %	297
Muut toimintatuotot	35	31	31	95	168,2 %	303,2 %	303,2 %	63
Valmistus omaan käyttöön								
TOIMINTAKULUT	- 11 619	- 11 508	- 11 713	- 12 100	4,1 %	105,1 %	103,3 %	- 387
Henkilöstökulut	- 4 999	- 4 966	- 5 147	- 5 373	7,5 %	108,2 %	104,4 %	- 226
Palvelujen ostot	- 3 651	- 3 877	- 3 901	- 3 945	8,0 %	101,8 %	101,1 %	- 44
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 54	- 55	- 55	- 58	7,7 %	106,5 %	106,5 %	- 4
Avustukset	- 2 345	- 2 050	- 2 050	- 2 126	-9,3 %	103,7 %	103,7 %	- 76
Muut toimintakulut	- 570	- 560	- 560	- 597	4,7 %	106,6 %	106,6 %	- 37
TOIMINTAKATE, S*	- 9 489	- 9 487	- 9 758	- 9 801	3,3 %	103,3 %	100,4 %	- 43

S*, toimialueilla toimintakatesitovuus valtuuston nähden

Toimialueen palvelualueet

Henkilöstöpalvelut ja kohdennettu asiakastyö

Hallinto- ja asiakaspalvelut

Talouden ohjaus

Kehittäminen ja tietohallinto

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhteisten palveluiden tavoitteena on tuottaa sujuvia palveluita niin kaikille kuntalaisille, kuin kohdennetun asiakastyön ryhmille sekä kunnan sisäisille asiakkaille. Toimintaa kehitetään jatkuvan parantamisen periaatteella mm. uudistamalla, keskittämällä ja sähköistämällä palveluprosesseja. Keskeisenä muutostavoitteita ovat kunnan palveluiden koordinoitu ohjaus ja voimavarojen tarkoituksenmukainen kohdentaminen, asiakaslähtöisen kehittämistyön vauhdittaminen sekä tuloksellisuuden parantaminen.

Olellaiset tapahtumat toimialueella

Toiminnan painopisteinä olivat vuositavoitteiden mukainen palveluiden ja prosessien kehittäminen sekä palvelutoiminnan turvaaminen koronapandemian ja Ukrainan sodan aiheuttamien haasteiden keskellä. Alkuvuonna toimialuetta työllisti Ukrainan sotaa pakenevien henkilöiden vastaanotto sekä kunta-alan sopimusneuvottelujen pitkittyminen ja syntyneiden palkkaratkaisujen toteuttaminen.

Toimialueen talous toteutui lähes muutetun talousarvion mukaisena. Toimintakate toteutui 0,04 milj. euroa muutettua talousarviota suurempana. Alkuperäinen talousarvio ylittyi 0,31 milj. euroa. Toimintatuotoissa avustukset ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,19 milj. euroa ja kuluissa henkilöstökulut ylittivät 0,29 milj. euroa. Palkka- ja velvoitetöyöntekijöiden määrän kasvu näkyi toimialueen tuotoissa ja kuluissa. Toimintakuluissa säästöä tuli erityisesti kehittämisen ja tietohallinnon osalta, 0,22 milj. euroa.

Henkilöstöpalvelut ja kohdennettu asiakastyö-palvelualueella varauduttiin kunta-alan työehtosopimusneuvotteluiden aiheuttamiin mahdollisiin eri tilanteisiin päivittämällä toimialueiden varautumissuunnitelmat työtaisteluiden varalta. Kevään ylityö- ja vuoronvaihtokiellot kuormittivat erityisesti varhaiskasvatusta. Henkilöstöpalveluissa toteutettiin useita kehittämisprosesseja ja kilpailutuksia, loppuvuonna valmisteltiin osaamisen hallinnan järjestelmän käyttöönottoa.

Kohdennetussa asiakastyössä jatkettiin TE-palvelurakennemuutoksen valmistelua. Työllisyyspalveluissa työn ja tekijän yhteensovittamista helpotettiin järjestämällä työnantajille täsmärekrytointitapahtumia. Maahanmuuttajapalveluissa varauduttiin Ukrainan sodan alkamisen myötä hätämajoituksen käynnistämiseen. Kunta käynnisti yhteistyön Kotokunta Oy:n kanssa, joka tuottaa asumispalveluita vastaanottokeskuksen asiakkaille. Ohjaamopalveluissa kehitettiin talous- ja velkaneuvonnan osaamista sekä yhteistyötä oppilaitosten ja puolustusvoimien kanssa tiivistettiin. Vuoden lopulla ohjaamopalvelut jaettiin kolmeen tiimiin: etsivä nuoristyö, nuorten starttipaja sekä ohjaamotiimi. Ohjaamopalveluiden nimi vaihdettiin nuorten aikuisten palveluiksi.

Hallinto- ja asiakaspalveluiden toimesta järjestettiin vuoden alussa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaalit. Vaalijärjestelyt ja keskusvaalilautakunnan tehtävät sujuivat hyvin. TuusInfon toimipisteiden kokeilua Jokelassa ja Kellokoskella jatkettiin. Holhoustoimen edunvalvonnassa annettiin ennätysmäärä suostumuksia uusiin edunvalvontoihin, mikä enteilee merkittävää päämiesmäärän kasvua lähitulevaisuudessa.

Talouden ohjauksessa edistettiin uuden johdon raportoinnin työkalun ja talousdokumenttiratkaisun käyttöönottoa sekä ostolaskujärjestelmän vaihtoa. Alkuvuonna varauduttiin lainakorkojen nousuun nostamalla uutta pitkäaikaista kiinteäkorkoista rahoitusta sekä tekemällä korkosuojauksia. Hankintapalveluissa jatkettiin kunnan verkkokaupan kehittämistä. Kuntatasoinen hankintojen kehitysohjelma jatkui; vuoden aikana kuvattiin hankinnan prosesseja sekä suunniteltiin askeleet sovittujen kehittämiskohteiden käyttöön ottamiseksi.

Kehittäminen ja tietohallinto –palvelualueen uusi kehittämisjohtaja aloitti tehtävässään 1.8.2022. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla julkaistiin yhteinen kehittämissmalli. Digitalisaatiohjelman puitteissa toteutettiin laajasti osallistava esiselvitys sähköisen asioinnin nyky- ja tavoitetilasta. Esiselvityksen perusteella edetään toimenpiteisiin järjestelmän hankkimiseksi ja käyttöönottamiseksi vuoden 2023 aikana.

ICT-palveluissa keskityttiin häiriöttömän palvelutuotannon varmistamiseen. Merkittävänä kehittämistoimenpiteenä kunta ulkoisti konesalipalvelut Kuntien Tiera Oy:lle. Samalla luotiin merkittäviä parannuksia konesalipalvelun kyvykkyyksiin ja toimintavarmuuteen. Tietoturvan hallintapalveluita parannettiin ja toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen kiinnitettiin erityistä huomiota.

Talouden toteutuminen

Toimialueen muutetun talousarvion toimintakate toteutui talousarvion mukaisesti. Alkuperäinen talousarvio ylittyi 0,31 milj. euroa. Talousarvion muutoksena toimialueen toimintatuottojen tuloarviota vähennettiin 0,07 milj. euroa ja toimintakulujen määrärahoja korotettiin 0,21 milj. euroa. Toimintatuotoissa avustukset ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,19 milj. euroa ja kuluissa henkilöstökulut ylittivät 0,29 milj. euroa. Palkka- ja velvoitetöntehtäjien määrän kasvu näkyi toimialueen tuotoissa ja kuluissa. Toimintakuluissa säästöä tuli erityisesti kehittämisen ja tietohallinnon osalta 0,22 milj. euroa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Henkilöstöpalvelut ja kohdennettu asiakastyö-palvelualueella edistetään osaaminen ja kyvykkyydet ohjelman mukaisia painopisteitä; henkilöstön osaamisen kehittäminen, perehdyttäminen, valmentavan johtaminen, työhyvinvoinnin sekä rekrytointiprosessin ja työnantajamielikuvan kehittäminen. Osaamisen hallinnan sekä Monetran henkilöstöjärjestelmän käyttöönottoa edistetään. Työllisyyspalveluissa painopisteenä on TE-palveluiden siirron valmistelu.

Hallintopalveluissa kehitetään sähköistä asianhallintaa sekä päätöksentekoa asian vireille tulosta - asian arkistointiin. Tavoitteena on käynnissä olevan selvitystyön perusteella päättää asianhallintajärjestelmän mahdollisesta vaihtamisesta. Tarkoituksena on myös ottaa käyttöön sähköisen arkistoinnin ratkaisu. Hallinnon palveluiden keskittämistä jatketaan, prosesseja ja käytäntöjä yhtenäistetään.

Talouden ohjauksessa jatketaan hankintojen kehittämisohjelman mukaisesti toimintatapojen ja hankintaosaamisen kehittämistä. Palvelualueella valmistellaan vuoden 2024 alkupuolella tapahtuvaa Monetran talousjärjestelmien käyttöönottoa. Talouden suunnittelua ja raportointia kehitetään. Erityistä huomiota kiinnitetään kunnan laina- ja korkosalkun hallintaan.

Kehittäminen ja tietohallinto palvelualueen painopisteitä ovat kokonaiskehittämisen ohjauksen vakiinnuttaminen, strategisen ohjauksen toimintamallien kehittäminen, digitalisaatio-ohjelman toteuttaminen sekä entistä sujuvampien ja tietoturvalisempien ICT-palveluiden tuottaminen.

HENKILÖSTÖPALVELUT JA KOHDENNETTU ASIAKASTYÖ

Palvelualue

Vastuuhenkilö: henkilöstöjohtaja Satu Kuivasto

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	660	637	571	836	26,8 %	131,3 %	146,4 %	265
TOIMINTAKULUT	- 5 225	- 5 198	- 5 170	- 5 629	7,7 %	108,3 %	108,9 %	- 459
TOIMINTAKATE	- 4 565	- 4 561	- 4 599	- 4 793	5,0 %	105,1 %	104,2 %	- 194

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Henkilöstöpalvelut
Maahanmuutto- ja työllisyyspalvelut
Ohjaamopalvelut
Turvallisuuspalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Palvelualue tuottaa, huolehtii ja toteuttaa palveluja seuraavissa palveluyksiköissä:

- Henkilöstöpalvelut tuottaa henkilöstöhallinnon palveluita kunnan johdolle, esihenkilöille ja henkilöstölle. Palveluihin kuuluvat johdon ja esihenkilöiden tuki ja neuvonta palvelussuhdeasioiden koko elinkaaren ajalta sekä henkilöstön osaamisen kehittämiseen, työhyvinvointiin liittyvä kehittämistoiminta ja asiantuntijatuki.
- Turvallisuuspalvelut huolehtii kunnan kokonaisturvallisuuden ylläpidosta sekä suunnittelee kunnan ja kuntalaisten arjen turvallisuutta lisääviä toimenpiteitä.
- Työllisyyspalvelut tuottaa palveluja kaikille tuusulalaisille työttömille työnhakijoille, jotka kokevat tarvitsevansa apua työnhaussa tai oman polun löytämisessä työmarkkinoille.
- Maahanmuuttopalvelut tarjoaa maahanmuuttajille kotoutumista tukevaa neuvontaa ja ohjausta.
- Ohjaamopalvelut tuottaa 16 – 29 -vuotiaille nuorille ohjaamon, etsivän nuorisotyön ja starttipajan palveluita ja tukea kohti aktiivista elämää.

Olellaiset tapahtumat palvelualueella

Henkilöstöpalveluiden toimintaa ohjasi strategisen Osaaminen ja kyvykkyydet-ohjelman tavoitteet ja vuoden 2022 henkilöstöjohtamisen painopisteet.

Henkilöstön osaamisen hallintaa ja kehittämistä varten hankittiin eTaika -järjestelmä, joka mahdollistaa monien HR-prosessien sähköistämisen, avaa uusia mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen sekä helpottaa tiedon koontia ja raportointia.

HR-prosessien kehittämistyössä keskityttiin henkilöstösuunnittelun ja rekrytointiprosessin kehittämiseen. Työnantajakuvan kehittämiseksi laadittiin suunnitelma osana kunnan brändityötä ja kuvattiin ensimmäiset työnantajan markkinointivideot. Henkilöstöjohtamisen painotuksia olivat valmentava johtaminen, hyvän mielenterveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, sekä henkilöstön osaaminen ja kyvykkyys. Henkilöstöjohtamisen painopisteiden toteutumista seurattiin työhyvinvoinnin pulssikyselyillä.

Pitkittyneet kunta-alan sopimusneuvottelut keväällä hankaloittivat monella tapaa henkilöstöpalveluiden toimintaa ja lisäsivät työmäärää. Tilanne vaati varautumissuunnitelmien laatimista, neuvotteluita ja järjestöjen työtaisteluilmoitusten aktiivista seuraamista sekä aktiivista tiedottamista toimialueille. Sopimusneuvottelujen aikana ei ollut mahdollista käydä paikallisneuvotteluita ja tästä seurasi kova työpaine syksyyn uusien määräysten toimeenpanon ja siirtyneiden paikallisneuvotteluiden myötä. Samanaikaisesti henkilöstöpalveluissa oli käynnissä useampia kehittämisprosesseja ja kilpailutuksia, minkä vuoksi työtilanne oli ajoittain hyvin kuormittava.

TE-palvelurakennemuutoksen valmistelua jatkettiin kohdennetussa asiakastyössä perustamalla kokonaisuuden seurantaan ja toimeenpanon suunnitteluun ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana toimii kansliapäällikkö ja esittelijänä Maahanmuutto- ja työllisyysasioiden päällikkö. Ohjausryhmään nimettiin avainhenkilöitä valmistelun kannalta tärkeimmiltä palvelualueilta. Työskentely keskittyi lähinnä toimintaympäristön analysointiin ja muutoksen suunnittelun kannalta tarvittavien tietojen, kuten rahoituksen, siirtyvien palveluiden sekä työvoimaan liittyvien tietojen keräämiseen sekä analysointiin. Lisäksi valtion valmistelua seurattiin tiiviisti ja vuoropuhelua käytiin vastaamalla lausuntopyyntöihin useiden muutokseen liittyvien lakiesitysten osalta. Loppuvuodesta 2022 tilasimme työllisyysalueen muodostamiseen liittyvän selvityksen Keusote-kuntien alueelle. Selvityksen myötä saimme lisänäkyvyyttä vuoden 2023 aikana toteutettavaan valmisteluun liittyen.

Työllisyyspalveluissa näkyi vahvasti kevään aikana pahentunut työvoimapula useilla aloilla ja työttömien työnhakijoiden määrät olivat laskussa kaikissa asiakaskohderyhmissä. Työn ja tekijän yhteensovittamista helpotettiin järjestämällä työnantajille täsmärekrutointitapahtumia, joihin kutsuttiin alueen kiinnostuneita työnhakijoita ja TE-toimiston asiantuntija. Näitä tapahtumia järjestettiin säännöllisesti pitkin syksyä. Työllisyyspalveluiden asiakastyössä näkyi myös TE-palveluiden 1.5. alkanut uuden työvoimapalvelumallin käynnistyminen, jonka tiukentunut työnhakuvelvoite aiheutti asiakkaisissa hämmennystä ja ohjauksen tarvetta. Kasvaneeseen kysyntään vastattiin lisäämällä palveluvalikkoon työnhakuneuvontaa kerran kuukaudessa paikan päällä, ilman ajanvarausta. Ohjaus työllisyyspalveluiden asiakkuuteen TE-palveluista lisääntyi sähköisen ajanvarauskalenterin kautta. Kohdennetussa asiakastyössä otettiin käyttöön loppuvuodesta tiimivastaavamalli. Työllisyyspalveluiden yksikölle nimettiin oma tiimivastaava.

Maahanmuuttajapalveluissa Ukrainan sodan alkaminen työllisti tiimiä huomattavasti. Maahanmuutto- ja työllisyyspalveluissa varauduttiin koko yksiköllä hätämajoituksen käynnistämiseen, ja henkilöstöpalveluiden kanssa kartoitettiin mahdollisia lisäresursseja muista yksiköistä. Maahanmuuttotiimi asutti kesäkuussa 2022 kaksi ukrainalaista perhekuntaa kunnan tarjoamiin asuntoihin Maahanmuuttoviraston kuntamallin mukaisesti. Heinäkuussa 2022 lähdettiin yhteistyöhön Kotokunta Oy:n kanssa, joka on asuntopohjainen vastaanottokeskuspalvelujen tuottaja. Uusi määräaikainen, erityisohjaaja aloitti maaliskuussa. Tehtävänä on tukea erityistä tukea tarvitsevia maahanmuuttajaperheitä.

Ohjaamopalveluissa kehitettiin vuoden alussa erityisesti talous- ja velkaneuvonnan osaamista. Yhteistyötä alueen oppilaitosten ja puolustusvoimien kanssa tiivistettiin entisestään. Tämä yhteistyö yhdessä muiden palveluiden kanssa lisäsi erityisesti Starttipajan ja etsivän työn asiakasmäärää. Ohjaamon psykologin tehtävä vakinaistettiin ja muut rekrytoinnit yksikössä saatiin päätökseen. Asumisneuvoja aloitti työssään; neuvontapalvelu koettiin tarpeelliseksi ja asiakkaat ovat antaneet positiivista palautetta uudesta osaamisalueesta. Ohjaamo oli mukana kutsunnoissa, lautakunnissa ja Aikalisä-toimintamallin mukaisessa toiminnassa. Ohjaamo toimi koko kesän keskeytyksettä, ja kesän palvelulle oli aiempaa suurempi tarve. Vuoden lopulla tehtiin henkilöstövaihdosten myötä muutoksia organisoitumiseen: yksikkö jaettiin kolmeen minitiimiin: etsivä nuoristyö, nuorten starttipaja sekä Ohjaamotiimi. Yksikköön valittiin kaksi tiimivastaavaa: toinen henkilö etsivälle nuoristyölle ja Nuorten starttipajalle sekä toinen henkilö Ohjaamolle. Muutoksen myötä palveluiden tarjontaa sekä asiakaskohderyhmää tarkennettiin ja jatkossa rahoitusten haku sekä raportointi toteutetaan minitiimeittäin. Ohjaamopalveluiden nimi vaihdettiin paremmin toimintaa kuvaavaksi Nuorten aikuisten palveluiksi.

Talouden toteutuminen

Palvelualueen toimintakate ylitti muutetun talousarvion 0,19 milj. euroa ja alkuperäisen talousarvion 0,23 milj. euroa. Toimintatuotoissa (tuet ja avustukset) näkyi palkkatukityöllistettyjen ja lakisääteisen 6 kuukauden velvoitetöntehtäjien määrän kasvu. Tukien määrä ylitti talousarvion 0,19 milj. euroa. Palkkatukityöllistettyjen määrän kasvu näkyi myös henkilöstökuluissa, jotka ylittyivät 0,29 milj. euroa. Talousarvion ylittivät hieman myös avustukset (0,06 milj. euroa) ja palveluiden ostot (0,07 milj. euroa).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Lisääntynyt kilpailu osaavasta henkilöstöstä sekä toimintaympäristön muutoksista tulevat jatkuvat uudet osaamisvaatimukset korostavat Osaaminen ja kyvykkyydet -ohjelman merkittävyyttä osana kuntastrategian toteutumista ja ohjaavat henkilöstöpalveluiden toimintaa. Henkilöstöpalveluiden palvelukokonaisuutta on muokattu esihenkilöiden tarpeiden mukaisesti ja jatkossa esihenkilöiden hallinnollista työtä voidaan tukea kahden henkilöstösihteerin voimin. Turvallisuuspalvelut siirtyvät 2023 vuoden alussa henkilöstöpalveluiden ja kohdennetun asiakastyön palvelualueelta kunnanviraston johdon alaisuuteen.

HALLINTO- JA ASIAKASPALVELUT

Palvelualue

Vastuuhenkilö: hallintojohtaja Harri Lipasti

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	1 109	1 042	1 042	1 107	-0,2 %	106,2 %	106,2 %	65
TOIMINTAKULUT	- 3 066	- 2 753	- 2 934	- 3 058	-0,3 %	111,1 %	104,2 %	- 124
TOIMINTAKATE	- 1 957	- 1 711	- 1 892	- 1 951	-0,3 %	114,0 %	103,1 %	- 59

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Päätöksenteon tuki ja lainopilliset palvelut
Holhoustoimen edunvalvontapalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Palvelualue tuottaa mm. seuraavia palveluja ja tehtäviä:

- järjestää kunnanhallituksen, konsernijaoston ja valtuuston sekä kuntakehityslautakunnan ja teknisen lautakunnan päätöksenteon vaatiman perusmateriaalin ja tarvittavat kokoukset sekä huolehtii päätösten täytäntöönpanosta
- huolehtii vaaleihin liittyvistä viranomaistehtävistä
- järjestää yleiset edunvalvontapalvelut viiden kunnan yhteistoimintana
- huolehtii kunnan organisaation tarvitsemista juridisista palveluista
- vastaa asiakirjahallinnon ohjauksesta ja neuvonnasta sekä kunnan asianhallinnan kehittämisestä
- tuottaa kunnan keskitetyn asiakaspalvelun (TuusInfo).

Olennaiset tapahtumat palvelualueella

Tammikuussa järjestettiin onnistuneesti Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaalit. Päätöksenteon tuen yksikkö hoiti vaalijärjestelyt ja keskusvaalilautakunnan viranomaistehtävät. Koronapandemiasta johtuen terveysturvallisuuden kiinnitettiin vaalijärjestelyissä erityistä huomiota. Syksyllä aloitettiin valmistautuminen kevään 2023 eduskuntavaaleihin.

Asianhallinnassa otettiin vuoden 2022 alusta lukien käyttöön sähköiset allekirjoitukset. Myös sopimusten sähköisten allekirjoittamisen toimeenpano eteni ja tiedonohjaussuunnitelman (TOS) laaja kuntatasoinen päivitystyö käynnistyi.

TuusInfon toimipisteiden kokeilua Jokelassa ja Kellokoskella arvioitiin helmikuun lopulla käyntimäärien ja palvelukysynnän osalta. Arvioinnissa todettiin tarpeelliseksi jatkaa kokeilua vuoden 2023 loppuun saakka. TuusInfo Hyrylän asiakasmäärät kasvoivat raportointijaksolla vuoden 2021 7 107 asiakkaasta 10 020 asiakaskäyntiin. TuusInfo Jokelan asiakasmäärä oli raportointijaksolla 457 kävijää ja vastaava luku Kellokosken pisteessä 238 kävijää. Tuusinfon palvelut siirrettiin vuoden 2023 alusta lukien kunnanviraston johdon/yleishallinto- ja johdon tuki toiminnoiksi.

Holhoustoimen edunvalvonnassa annettiin ennätysmäärä suostumuksia uusiin edunvalvontoihin, mikä jatkuessaan enteilee merkittävää päämiesmäärän kasvua parin hitaamman kasvun vuoden jälkeen. Yksikön tehokkuusluku myönnetyn resurssien on yleisen edunvalvonnan alalla pysymässä edelleen korkeahkona.

Talouden toteutuminen

Palvelualueen toimintakate toteutui lähes talousarvion mukaisesti. Toimintakate ylitti muutetun talousarvion 0,06 milj. euroa ja alkuperäisen talousarvion 0,24 milj. euroa. Toimintatuotot ylittivät talousarvion johtuen tukiin ja avustukset ryhmään kirjatusta vaalien järjestämisestä saaduista tuloista 0,08 milj. euroa. Henkilöstökulut ylittyivät lähinnä vaalien sekä holhoustoimen henkilöstökulujen osalta 0,05 milj. euroa. Palveluiden ostoissa ylitys oli 0,05 milj. euroa ja muissa toimintakuluissa 0,03 milj. euroa (holhoustoimen muutto- ja tilakustannukset).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tarkoituksena on turvata tehokas sähköinen asianhallinta, sekä päätöksenteko asian vireille tulosta–asian arkistointiin sekä jatkaa prosessien jatkuvaa kehittämistä. Tarkoituksena on turvata tehokas sähköinen asianhallinta ja päätöksenteko asian vireille tulosta–asian arkistointiin sekä jatkaa prosessien jatkuvaa kehittämistä. Tavoitteena on käynnissä olevan selvitystyön perusteella päättää asianhallintajärjestelmän mahdollisesta vaihtamisesta. Kunnassa otetaan käyttöön sähköisen arkistoinnin ratkaisu. Hallinnon palveluiden keskittämistä jatketaan, prosesseja ja käytäntöjä yhtenäistetään.

TALOUDEEN OHJAUS

Palvelualue

Vastuhenkilö: talousjohtaja Markku Vehmas

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	262	243	243	245	-6,6 %	100,9 %	100,9 %	2
TOIMINTAKULUT	- 1 801	- 1 765	- 1 818	- 1 828	1,5 %	103,6 %	100,6 %	- 11
TOIMINTAKATE	- 1 538	- 1 522	- 1 575	- 1 583	2,9 %	104,0 %	100,5 %	- 9

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Talouspalvelut
 Controllor-palvelut
 Hankintapalvelut
 Konsernivalvonta ja omistajaohjaus

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Palvelualue tuottaa, huolehtii ja toteuttaa palveluja seuraavissa palveluyksiköissä:

- Talouspalveluiden palveluyksikkö vastaa kunnan päätöksenteossa ja palvelutuotannossa tarvittavien taloustietojen hankinnasta, ylläpidosta ja analysoinnista, talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelusta ja toteutuksen seurannasta, talouden järjestelmien kehittämisestä ja ylläpidosta, laskentatiedon kokoamisesta, rahoitussuunnittelusta ja -järjestelyistä sekä likviditeetin hallinnasta. Yksikössä koordinoidaan toimialueiden talousarvion valmistelua kunnanhallituksen talousarvioketjupäätöksen mukaisesti sekä seurataan talousarvion toteutumista.
- Controllor-palvelut huolehtii sivistyksen sekä kasvun ja ympäristön talouspalveluista, kuten talouden suunnittelu, seuranta ja raportointi sekä talousarvion laadinta.
- Hankintojen palveluyksikkö tarjoaa hankintojen kilpailutus- ja asiantuntijapalveluita kaikille toimialueille

Konsernivalvonnan ja omistajaohjauksen palveluyksikössä huolehditaan kuntakonsernin konserniohjauksesta kunnanhallituksen antaman ohjeistuksen mukaisesti. Palveluyksikössä valvotaan kunnan määräysvallassa olevien yhtiöiden toimintaa ja tuloksen kehittymistä sekä seurataan niiden hallitustyöskentelyä. Palveluyksikössä valvotaan myös kuntakonsernin ulkopuolisia osakeomistuksia.

Olellaiset tapahtumat palvelualueella

Palvelualueella keskityttiin tarkastelukauden alussa toimintakertomuksen sekä tilinpäätöksen laatimiseen ja toukokuussa raportointiin ensikertaa valtionhallinnon julkisen talouden raportoinnin muutoksen vaatimat palveluluokittaiset tilinpäätöstiedot Valtiokonttorille.

Palvelualueella edistettiin Kuntamaiseman raportoinnin käyttöönottoa. Kuntamaisema tarjoaa monipuolisen toimintaympäristö- ja talouden raportointipalvelun kunnan johdon ja toimialueiden käyttöön. Raportointipalvelusta saatavilla toimintaympäristön tiedoilla rikastettiin kunnan kuukausiraporttia. Opiferus talousdokumenttiratkaisu otettiin käyttöön syys-lokakuussa, ratkaisulla saatiin automatisoitua talousarvioprosessia. Järjestelmän käyttöä laajennettiin myös toimintakertomuksen laatimiseen. Lisäksi vietiin läpi ostolaskujärjestelmän vaihtoprojekti.

Kasvun ja talouden hallintaohjelma skenaarioineen päivitettiin kunnan pitkän tähtäimen talouden suunnittelun tueksi. Alkuvuoden aikana varauduttiin lainakorkojen nousuun nostamalla uutta pitkäaikaista kiinteäkorkoista rahoitusta sekä tekemällä korkosuojauksia.

Talousprosessien kehittämistä jatkettiin edistämällä kuukausittaista seuranta- ja ostolaskujen arvonlisäverotiliöintiä oikeellisuudesta. Ostolaskujen käsittelijöille järjestettiin arvonlisäverokoulutusta.

Hankintapalveluissa huolehdittiin keskitetysti koronaepidemiaan liittyvien suojarusteiden ja käsihuuhteiden hankinnasta ja toimituksesta kunnan yksiköiden käyttöön. Verkkokaupan kehittämistä jatkettiin ottamalla käyttöön verkkokaupan uusi alustarakaisu. Kuntatasoinen hankintojen kehitysohjelma käynnistyi syyskuussa 2021 ja jatkui vuonna 2022. Ohjelmassa kartoitettiin kunnan hankintatoimen kehityskohdat ja näille laadittiin kehityssuunnitelma. Vuoden aikana kuvattiin prosesseja hankinnan suunnittelusta maksuun saakka, laadittiin vastuunjakotaulukko ja suunniteltiin askeleet sovittujen kehittämiskohteiden toiminnallistamiseen.

Talouden toteutuminen

Palvelualueen toimintakate toteutui muutetun talousarvion mukaisesti. Alkuperäinen talousarvio ylittyi 0,06 milj. euroa. Toimintatuotot toteutuvat talousarvion mukaisesti. Toimintakuluissa henkilöstökulut ylittivät 0,03 milj. euroa talousarvion johtuen loppuvuoden määräaikaisten työsuhteiden päällekkäisyydestä. Palveluiden ostot alittivat talousarvion 0,02 milj. euroa (tapaturmavakuutusmaksun alitus 0,1 milj. euroa, ylitystä asiantuntijapalveluissa konsernivalvonnan ja hankintojen osalta 0,05 milj. euroa, pankkipalveluissa 0,02 milj. euroa sekä ICT-ohjelmakustannuksissa 0,03 milj. euroa).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Talouden ohjauksessa jatketaan hankintojen kehittämissuunnitelman mukaisesti toimintatapojen ja hankintaosaamisen kehittämistä. Palvelualueella valmistellaan vuoden 2024 alkupuolella tapahtuvaa Monetran talousjärjestelmien käyttöönottoa. Talouden suunnittelua ja raportointia kehitetään. Erityistä huomiota kiinnitetään kunnan laina- ja korkosalkun hallintaan.

KEHITTÄMINEN JA TIETOHALLINTO

Palvelualue

Vastuuhenkilö: kehittämisjohtaja Timo von Behr

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	99	99	99	111	11,4 %	111,8 %	111,8 %	12
TOIMINTAKULUT	- 1 528	- 1 792	- 1 792	- 1 585	3,7 %	88,5 %	88,5 %	207
TOIMINTAKATE	- 1 428	- 1 693	- 1 693	- 1 474	3,2 %	87,1 %	87,1 %	219

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

- Kehittäminen
- ICT-palvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Palvelualue tuottaa palveluja seuraavissa palveluyksiköissä:

- Kehittäminen-palveluyksikkö vastaa kunnan kehittämisen kokonaisohjauksesta sekä digitalisaation ja tietohallinnon johtamisesta. Palveluyksikkö edistää asiakaslähtöisten palveluiden kehittämistä sekä uusien toimintatapojen käyttöönottoa. Palveluyksikkö tarjoaa kehittämisen tukea muulle organisaatiolle ja hallinnoi kuntatasoista kehittämissalkkua.
- ICT-palvelut-palveluyksikkö vastaa keskitetysti kunnan tietoteknisten palveluiden (laite-, verkko- ja konesalipalvelut) sekä näihin liittyvien tukipalvelujen tuottamisesta. Palveluyksikkö varmistaa sujuvan ja tietoturvallisen työskentelyn kuntaorganisaation sisällä. Palveluyksikkö tarjoaa muulle organisaatiolle tukea erilaisissa ICT-kehittämishankkeissa.

Olennaiset tapahtumat palvelualueella

Uusi kehittämisjohtaja aloitti tehtävässään 1.8.2022 edeltäjän siirryttyä huhtikuussa toisen organisaation palvelukseen. Tietohallintopäällikkö toimi kehittämisjohtajan viransijaisena kevään ja kesän ajan. Palvelualueen avainhenkilöistä ICT-palvelupäällikkö, ICT-suunnittelija ja kehittämisspäällikkö irtisanoutuivat kunnan palveluksesta loppuvuodesta 2022. Korvausrekrytoinnit käynnistettiin vuoden 2022 aikana tavoitteena saada tehtävät täytettyä vuoden 2023 ensimmäisen neljänneksen aikana. ICT-suunnittelijan vastuut päätettiin samalla jakaa niin, että yksi ICT-asiantuntijan tehtävistä muutettiin ICT-suunnittelijan tehtäväksi 1.1.2023 alkaen.

Kunnan kokonaiskehittämisen ohjauksessa keskityttiin yhteisten toimintamallien luomiseen. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla julkaistiin yhteinen kehittämismalli, jonka ytimessä on aktiivinen salkunhallinta ja kuukausittainen kehittämisen raportointi. Kokonaisuutta tullaan edelleen kehittämään niin, että toimintamallit palvelisivat käytännön toimintaa mahdollisimman hyvin. Myös kehittämisen johtoryhmän toimintaa uudistettiin syksyn alkaen asteittain koko loppuvuoden ajan. Kehittämisen johtoryhmästä on

tarkoitus rakentaa entistä paremmin kunnan johtamista tukeva elin, joka tukee strategian toimeenpanoa ja seurantaa erityisesti keino-ohjelmien kautta.

Digitalisaation ja tietohallinnon osalta kehittämistä keskitettiin digitalisaatio-ohjelman alle. Tavoitteena on mahdollistaa kokonaisvaltainen ja läpinäkyvä digitalisaation johtaminen kuntatasolla, vahvasti strategiaan sidottuna. Digitalisaation kokonaisvaltainen hallinta on osoittautunut huomattavan laajaksi työksi ja sitä jatketaan systemaattisesti vuoden 2023 aikana. Ohjelmassa erityistä huomiota kiinnitettiin mahdollisen sähköisen asiointiratkaisun kehittämiseen, minkä osalta toteutettiin kuntaorganisaatiota laajasti osallistava esiselvitys sähköisen asioinnin nyky- ja tavoitetilasta. Esiselvityksen perusteella hahmoteltiin sähköisen asioinnin tavoitearkkitehtuuri, jonka kautta edetään konkreettisiin toimenpiteisiin uuden järjestelmän hankkimiseksi ja käyttöönottamiseksi vuoden 2023 aikana.

ICT-palveluiden toiminta keskittyi mahdollisimman häiriöttömän palvelutuotannon varmistamiseen, missä onnistuttiin hyvin. Merkittävänä kehitystoimenpiteenä toteutettiin konesaliulkoistus, jossa kunnan omasta konesalista luovuttiin ulkoistamalla palvelu Kuntien Tiera Oy:lle. Samalla luotiin merkittäviä parannuksia konesalipalvelun kyvykkyyksiin ja toimintavarmuuteen liittyen.

Epävakaan maailmantilanteen myötä erityisesti tietoturvan määrätietoiseen edistämiseen ja yleiseen toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen kiinnitettiin erityistä huomiota. Tietoturvan hallintapalveluita parannettiin ja tietosuojavastaavan tehtäväkuvaa laajennettiin hallinnollisen tietoturvan osa-alueelle.

Talouden toteutuminen

Palvelualueen toimintakate toteutui 0,22 milj. euroa alle talousarvion. Toimintatuotot toteutuvat lähes talousarvion mukaisesti. Henkilöstökuluissa tuli säästöä 0,12 milj. euroa. Palveluiden ostot alittivat talousarvion 0,07 milj. euroa, koska Tieran konesaliprojektin käyttöönottovaiheen ylläpitokulut olivat ennakoitua pienemmät. Myös ulkoisia asiantuntijapalveluita hankittiin arvioitua vähemmän.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Palvelualueen vuoden 2023 painopisteitä ovat kokonaiskehittämisen ohjausmallin vakiinnuttaminen, strategisen ohjauksen toimintamallien kehittäminen, digitalisaatio-ohjelman toteuttaminen sekä entistä sujuvampien ja tietoturvallisempien ICT-palveluiden tuottaminen. Palvelualueen toimesta tullaan myös järjestämään vastuualueen mukaista koulutusta läpi kuntaorganisaation.

SIVISTYS

Sivistys
nettokulut
€/asukas
2 224

Kasvatus- ja
sivistyspalvelut
nettokulut
€/asukas
2 025

Kulttuuri- ja
vapaa-aika-
palvelut
nettokulut
€/asukas
199

SIVISTYS

Toimialue

Vastuuhenkilö: Sivistysjohtaja Tiina Simons

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	16 230	15 656	15 656	17 851	10,0 %	114,0 %	114,0 %	2 194
Myyntituotot	10 511	11 023	11 023	11 168	6,3 %	101,3 %	101,3 %	146
Maksutuotot	3 397	3 757	3 757	3 553	4,6 %	94,6 %	94,6 %	- 204
Tuet ja avustukset	1 968	458	458	2 717	38,0 %	593,2 %	593,2 %	2 259
Muut toimintatuotot	353	419	419	412	16,7 %	98,6 %	98,6 %	- 6
Valmistus omaan käyttöön								
TOIMINTAKULUT	- 103 061	- 105 456	- 105 480	- 107 650	4,5 %	102,1 %	102,1 %	- 2 170
Henkilöstökulut	- 59 331	- 59 718	- 59 858	- 62 287	5,0 %	104,3 %	104,1 %	- 2 429
Palvelujen ostot	- 15 355	- 15 425	- 15 309	- 15 824	3,1 %	102,6 %	103,4 %	- 515
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 3 957	- 4 153	- 4 153	- 4 092	3,4 %	98,5 %	98,5 %	61
Avustukset	- 5 072	- 5 494	- 5 494	- 5 483	8,1 %	99,8 %	99,8 %	11
Muut toimintakulut	- 19 347	- 20 666	- 20 666	- 19 963	3,2 %	96,6 %	96,6 %	702
TOIMINTAKATE, S*	- 86 832	- 89 800	- 89 824	- 89 799	3,4 %	100,0 %	100,0 %	24

S*, toimialueilla toimintakatesitovuus valtuuston nähden

Toimialueen palvelualueet

Sivistyksen tukipalvelut

Varhaiskasvatus

Oppiminen

Kulttuuri

Vapaa-aika

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan kunnan sivistyksen toimialue luo pohjan elinikäiselle oppimiselle ja kehittymiselle sekä hyvälle elämälle. Toimialue tarjoaa mielenkiintoisia mahdollisuuksia oppimiseen, henkiseen kasvuun, yhdessä oloon, taiteesta nauttimiseen ja tuottamiseen sekä vapaa-aikaan ja liikunnallisiin elämyksiin. Edistämme yhdessä aktiivista elämäntapaa, yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, osallisuutta, hyvinvointia ja terveyttä.

Olennaiset tapahtumat toimialueella

Sivistyksen toimialueella on palattu alkuvuoden koronarajoituksista kohti normaalia toimintaa alueellisten koronarajoitusten purkamisen myötä. Pitkään jatkunut pandemia, Ukrainan sota ja sähkön hinta ovat nostaneet raaka-aineiden hintoja ja tuoneet epävarmuutta toimituksiin. Tällä ennakoidaan olevan vaikutusta palveluverkon rakentamiskustannuksiin, irtokalustuksen leasing-kustannuksiin ja ruokapalveluiden kustannuksiin.

Palveluverkon osalta Riihikallion kampuksen suunnittelu on valmistunut ja edennyt loppuvuonna kilpailutuksen avaamiseen, Tuusulanjärven kampuksen rakennustyöt ovat käynnissä, Rykmentinpuiston kampuksen kilpailutus saatiin päätökseen ja toimija valittua, Lahelan kampuksen hankesuunnittelu on aloitettu ja Monion rakentaminen etenee aikataulussa. Peltokaaren päiväkodin hankintamenettely saatiin päätökseen ja toimija on valittu. Martta Wendelin -päiväkodin luovutus toteutui kesän aikana ja toiminta on käynnistynyt suunnitellusti 1.8.2022.

Sivistyksen kehittämissuunnitelma vuosille 2022–25 on valmistunut ja hyväksytty. Hyvinvointialueelle

siirtymisen valmistelussa olemme edistäneet opiskeluhuollon henkilöstön siirtymistä 1.1.2023 sekä täyden palvelun perhekeskuksen toimintasuunnitelmaa hyvinvointialueelle. Olemme hyödyntäneet Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen valtionavustuksia toimintamme kehittämässä. Vastuullisuuden kehittämässä olemme edenneet harppauksin varhaiskasvatuksen ympäristösuunnitelman ja perusopetuksen Agenda2030-opetusohjelman sekä ruokapalveluiden vastuullisuussuunnitelman käyttöönoton myötä.

Johtamisen kehittämässä olemme panostaneet sivistyksen toimialueen yhteisiin kehittämissäpäiviin, joissa palvelualueiden ja tulosyksikön esihenkilöt ovat työstäneet yhdessä lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä asioita sekä valmistelleet talousarvioon 2023 liittyviä huomioita toimintaympäristön muutostarpeista.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen kapasiteetti on tällä hetkellä tarkasti käytössä. Syitä paikkojen suureen tarpeeseen ovat tuoneet seuraavat kolme asiaa: koronan aikana Tuusulaan muutti paljon lapsiperheitä, syntyvyys nousi koronan aikana hetkellisesti korkeammaksi ja pienten lasten palveluiden käyttö on lisääntynyt merkittävästi, lisäksi Tuusulanjärven kampuksen hankkeen viivästyminen vuodelle 2024.

Tuusulassa on tehty päätös ottaa käyttöön palveluseteli varhaiskasvatuksessa 1.8.2023.

Päiväkoti Martta Wendelin avasi ovensa 1.8.2022. Kaikki kymmenen lapsiryhmää otettiin heti käyttöön. Nummenharjun päiväkoti siirtyi Lahelan tertun alaisuuteen kunnalliseksi yksiköksi 1.8.2022.

Syksyllä toteutettiin asiakaskysely palvelussa aloittaneiden lasten huoltajille. Aloituspöytäprosessi sai huoltajilta kiitettävän arvosanan.

Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet astuivat voimaan 1.8.2022, ja paikallinen suunnitelma on päivitetty ja otettu käyttöön. Varhaiskasvatuslaissa tuli muutoksia lapsen tuen järjestämiseen, joka vaikuttaa mm. henkilöstömitoitukseen.

Vuoden lopussa valmisteltiin kuuden uuden lapsiryhmän käyttöönotto palvelutarpeen kasvaessa.

Oppimisen palvelut

Koulut toimivat koko vuoden lähiopetuksessa. Syyslukukaudella on keskitytty yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen. Koulun aloitti 485 uutta 1. luokan oppilasta. Oppilasmäärä perusopetuksessa oli 5161 oppilasta, mikä on 200 oppilasta enemmän kuin ennustettiin muutama vuosi aikaisemmin. Ukrainan tilanteesta johtuen kuntaan perustettiin uusia valmistavan opetuksen ryhmiä. Lukukauden lopussa valmistavan opetuksen oppilaita kunnassa oli yhteensä 69 lasta.

Agenda2030 -ohjelma otettiin käyttöön lukuvuoden 2022–2023 alkaessa.

Tuusulan harrastamisen mallin harrastus- ja kerhotoiminnassa syksyllä 2022 harrastusryhmiä aloitettiin 63 ja harrastusryhmiin osallistui noin 620 lasta ja nuorta.

Talousarvioissa päätettiin lisätä vakinaisten koulunkäynninohjaajien määrää ja toteutettiin 10 vakinaisen tehtävän rekrytointi. Uusi järjestelmäsihteeri aloitti helmikuussa 2022. Tulevien palveluverkon uudistuksessa suljettavien koulujen henkilöstön kanssa toteutettiin yhteistoimintamenettely, jossa määriteltiin tulevaisuudessa suljettavien koulujen henkilöstölle uusi toimipiste.

Opiskeluhuollon henkilöstö, koulupsykologit ja -kuraattorit, on siirtynyt 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueelle. Siirtymän myötä palveluiden järjestämisvastuu on siirtynyt hyvinvointialueelle, mutta yhteisöllisen työn järjestämisvastuu on kunnilla. Oppivelvollisuuden laajentumisen ja 2.asteen maksuttomuuden vaikutuksia henkilöstöresurssiin ja talousarvioon seurataan edelleen.

Lakisääteinen laajennetun oppivelvollisuuden valvontavastuu on ollut kunnalla 1.8.2021 alkaen. Vuoden 2022 aikana kuntaan on tullut yhteensä 14 valvontavastuu ilmoitusta ilman opiskelupaikkaa olevasta tai opiskelunsa keskeyttäneestä opiskelijasta. Kaikille on järjestynyt opiskelupaikka jatko-ohjauksen kautta.

Kevään yhteishaussa Tuusulan lukioon haki ensisijaisesti 184 opiskelijaa. Kaikki lukion paikat tulivat täyteen. Tilastointipäivänä 20.9. Tuusulan lukiossa on ollut 684 opiskelijaa. Uudesta opetussuunnitelmasta kerättiin palautetta ja sen perusteella on tehty ensi lukuvuoden kurssitarjottimeen muutoksia. Maksuton toinen aste on aiheuttanut lukiossa paljon työtä.

Monion rakentaminen on edennyt aikataulussa. Kalusteiden ja AV/ICT-välineiden kilpailutukset toteutettiin loppuvuodesta. Monion johtoryhmä perustettiin keväällä.

Opintovuoden 2022 opetuksen Opisto järjesti kokonaan lähiopetuksena, lukuun ottamatta opinto-ohjelmaan etäopetuksiksi suunniteltuja kursseja. Kuvataidekoulun opetusohjelma toteutui kokonaisuudessaan lähiopetuksena. Opiston opiskelijamäärä nousi lähes 14 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Tuusulan kuvataidekoulu lisää yhteistyötään kunnan varhaiskasvatuksen kanssa ja valmistelee erityisryhmien kuvataideopetusta. Toisen asteen kulttuurikasvatussuunnitelma tarjoaa uusia opetus- ja yhteistyömahdollisuuksia Opistolle ja Kuvataidekoululle. Monio-talo mahdollistaa Opiston ja Kuvataidekoulun entistä tiiviimpää yhteistyötä lukion ja muiden taiteen perusopetuksen oppilaitosten kanssa.

Hanketyössä keskiössä ovat olleet

- Opinto-ohjauksen hanke: perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheen yhteistyömallit
- SITKO-hanke: Interventiomallien kehittäminen koulupudokkuuden ehkäisemiseksi
- Kaikille yhteinen koulu –hanke: rehtoreille systemisen hyvinvointityön valmennus

Kulttuuripalvelut

Kulttuuripalveluissa on purettu koronarajoituksia ja palattu normaaliin toimintaan. Kävijä- ja lainausmäärät ovat lähes pandemiaa edeltävällä tasolla. Korona aiheutti toimintavuonna paljon työpoissaoloja ja pandemian jälkiseurauksia näkyi kirjastoissa.

Kouluyhteistyö ja kulttuurikasvatussuunnitelmien Kultsun ja Taika Kultsun toteuttaminen on sujunut hyvin. Kulttuuripalveluiden tarjoamiin erilaisiin ja eri-ikäluokille suunnattuihin ohjelmiin on osallistunut tuhansia tuusulalaisia lapsia. Kulttuuripalveluissa tavoitettiin kulttuurikasvatussuunnitelman ja muun pedagogisen toiminnan puitteissa noin 10 000 lasta.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan myönsi helmikuussa avustuksia 46:lle kulttuuri- ja taidealan toimijalle. Kulttuuri- ja taidetoiminnan tukemiseen oli varattu yhteensä 120 000 euroa. Lisäksi Aleksis Kiveen liittyville tuotannoille jaettiin erillistä avustusta 10 000 euroa.

Toimintavuonna huomioitiin merkkivuosi 150 vuotta Aleksis Kiven kuolemasta yhdessä Nurmijärven kanssa. Teemana oli kulttuurin, taiteen ja tieteen vaikutukset mielen hyvinvointiin. Minä Elän -kävely Nurmijärven Palojoen syntymäkodilta Tuusulan Rantatien kuolin mökkiin oli yksi merkkivuoden päätapahtumista.

Halosenniemi avautui remontin jälkeen, ja Halosenniemen näyttelyt - *Taiteilijaelämään Halosenniemessä ja Soiva Halosenniemi* - juhlistivat 120-vuotiasta taiteilijakotia. Taitelijakoti Erkkolassa oli esillä näyttelyt *Tuntematon suunnittelija Martta Wendelin, Täällä jossain ja Onni yksillä - Kirjailijakohtaloita*.

Tuusula-päivä keräsi yleisöä monipuolisella ohjelmistolla. Kunta vastasi ensimmäistä kertaa Tuusulan taiteiden yön järjestämisestä. Kulttuuri- ja ihmisoikeustapahtuma Keski-Uudenmaan Pride järjestettiin

Jokelan Tiilitehtaalla. Vuoden kumminta tapahtuma toteutettiin yhteistyössä alueellisen nuorisotyön kanssa ja se oli suunnattu 13–18-vuotiaille. Erilaisia tapahtumia järjestettiin satoja ja niihin osallistui noin 30 000 ihmistä. Museokävijöitä oli noin 45 000 ja lainoja puoli miljoonaa.

Kirjastoaineiston kelluttaminen toimipisteiden välillä aloitettiin. Kirkes-kirjastojen järjestelmänvaihtoprojekti käynnistyi syyskuussa.

Vapaa-aikapalvelut

Koulunuorisotyön teemoina olivat läsnäolo koulun arjessa, matalan kynnyksen tuki eri ilmiöissä, sujuva yhteistyö lasten ja nuorten vanhempien sekä yhteisön kanssa.

5-6. luokkalaisten toimintaa ja kohtaamistyötä on lisätty osana alueellista nuorisotyötä.

Popup –nuorisotila avattiin Hyrylän torin viereen kesäkuussa.

Uimahallin kosteille tiloille ja rakenteille tehtiin kuntoarvioita ja tutkimuksia. Uimahallin verkkokauppa avattiin. Uimahallin kassa-alueen muutossuunnitelmaluonnokset valmistuivat. Uimahallin kävijämäärät lähestyvät koronaa edeltäviä lukemia.

Tuusulanjärven matkaluistelurata nousi alueellisesti merkittäväksi matkailukohteeksi. Urheilukeskuksen suunnitellut rakentamishankkeet valmistuivat. Jokelan uusi valaistu kuntorata ja kuntoportaat avattiin käyttöön. Kellokosken talviuintipaikka avattiin Kellokoskella.

Palveluverkko

Martta Wendelin -päiväkoti valmistui aikataulussa kesällä 2022. Toiminta käynnistyi 1.8.2022.

Monion, lukio ja kulttuuritalo, rakentaminen etenee aikataulussa. Monioon on perustettu talon toimintakulttuuria koordinoiva johtoryhmä, Mononen. Irtokalustus- ja AV- ja ICT-hankintojen kilpailutukset käynnistettiin joulukuussa 2022 ja kilpailutukset saatetaan loppuun tammikuussa 2023.

Tuusulanjärven (ent. Kirkonkylän) kampuksen rakentaminen on käynnissä. Koulu on päässyt tammikuussa 2022 opiskelemaan nykyisen kunnantalon tontille, jonne väistötilat siirrettiin.

Riihikallion kampuksen kilpailutus on avautunut loppuvuodesta 2022 ja valmistuu alkuvuodesta 2023.

Rykmentinpuiston kampuksen kilpailutus saatiin päätökseen ja toimijan valinta tehtiin loppuvuodesta 2022. Lahelan kampuksen hankesuunnitelmatyö on käynnissä ja osaprojektit ovat järjestäytyneet. Hankesuunnitelman valmistuminen on siirretty kesäkuulle 2023.

Jokelan alueella Peltokaaren päiväkodin suunnittelu vuokraotteena eteni kilpailutukseen syksyn aikana, ja päätös toimijan valinnasta saatiin tehtyä joulukuussa 2022. Palveluverkon taideohjelmaa toteutetaan poikkileikkaavana projektina.

Toimintavuonna edistettiin kulttuuri- ja lukiotalo Monioon tulevaa valotaidetta sekä Tuusulanjärven ja Riihikallion kampuksille tulevia taidehankintoja. Vesa-Pekka Rannikon moniosainen Kirjoverkkoperhonen - taideteos julkistettiin kesäkuussa Rykmentinpuiston alueella. Kellokosken kiertoliittymään valmistui Samuli Alosen Vetonaula -teos.

Kuntaan avattiin uusia päiväkotitiloja Hyrylään Rykmentintielle ja Neitoperhon tiloihin, Pellavan päiväkodin yhteyteen ja Jokelaan Notkopuiston päiväkodin yhteyteen. Kuntaan on muuttanut lisää lapsiperheitä, ja yhä useampi alle 3-vuotias osallistuu varhaiskasvatukseen, mistä syistä lisäpaikkoja on ollut tarpeen perustaa.

Kunnan sisäilmatyöryhmä ja kohdekohtaiset sisäilmaryhmät ovat kokoontuneet suunnitellusti. Suunnitellut korjaustoimenpiteet ovat edenneet ja ovat osin myöhässä toteutuksesta.

Kehittäminen

Hyödynnämme Opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeus oppia -kehittämisohjelman mukaisia valtionavustuksia kehittäessämme kuntastrategian ja kehittämissuunnitelman tavoitteiden saavuttamista. Kohdennamme avustuksia mm.

- varhaiskasvatuksen laadun, arvioinnin ja johtamisen kehittämiseen, varhaiskasvatustalouden mukaisen tuen uudistamisen edistämiseksi
- varhaiskasvatuksen ja oppimisen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin
- koronapandemiasta johtuvien oppimisen erojen kuromiseen
- yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistamiseen ja kehittämiseen
- lasten ja nuorten maksuttoman harrastustoiminnan tarjoamiseen
- integraation tukemiseen
- demokratiakasvatuksen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen

Sivistyksen toimialue on ollut tiiviisti mukana Tuusulan kunnan ja Keusoten (hyvinvointialueen) hyvinvointikeskuksen toimintasuunnitelman ja tilaohjelman laatimisessa.

Erätaukoa on viety eteenpäin järjestämällä koulutuksia opettajille sekä toteuttamalla keskusteluja. Tuusulan kunta palkittiin Dialogiteko 2021 tunnustuksella toukokuussa. Olemme kuntana mukana Kansallisten dialogien ohjausryhmässä kuntaedustajana.

Toimimme valtakunnallisessa OPPIVA-verkostossa, jossa vaikutamme kansalliseen koulutuspolitiikkaan ja tarjoamme koulutuksia henkilöstöllemme. Olemme mukana Kuntaliiton verkostoperuskouluhankkeessa kehittämässä ruotsinkielistä kasvun ja oppimisen jatkumoa. ProKoulu-toiminnassa on mukana 16 koulua, joilla toimintamalli on edennyt suunnitellusti.

Kulttuurin palvelualueella luotiin yhteistyötä kirjaston, opiston, ohjaamon ja alueellisen nuorisotyön *Lukisinko – sanalinko* hankkeessa. *Rakas*-hankkeessa tutkittiin mahdollisuuksia kirjastokimppojen yhteistyön syventämiselle Järvenpään, Keravan ja Tuusulan museoiden yhteinen virtuaalinen museohankeselvitys sai jatkoa OKM:n myönnettyä miljoonan euron avustuksen XR-museokeskuksen rakentamiseen vuosille 2023-24.

Ruokapalveluissa on kehitetty vastuullisuutta esimerkiksi seuraavin toimin:

- Vastuulliset ruokapalvelut kehitysohjelma
- Ruokapalveluiden oma vastuullisuussuunnitelma
- Hävikin hallinnan kehittäminen
- Vaikeasti työllistettävien hyödyntämisen mahdollisuudet
- Asiakkaan osallisuuden kehittäminen
- Vastuullinen pop-up ravintolakonsepti

Talouden toteutuminen

Sivistyksen toimialueen talous toteutui talousarvion mukaisesti. Sitovan toimintakatteen toteuma oli 100% talousarviosta, 89,8 milj. euroa. (v2021 86,8 milj. euroa).

Toimintatuottoja kertyi 17,9 milj. euroa ja toimintakulut olivat 107,7 milj. euroa. Kehittämishankkeisiin saatuja valtion erityisavustuksia toteutui n. 2 milj. euroa.

Varhaiskasvatuksen palvelutarpeen kasvu on ollut voimakasta. Tämän seurauksena on tarve 6 ryhmän lisä resurssointiin. Lisäksi kunta-alan palkankorotukset on sidottu teollisuuden sopimiin korotuksiin, mikä tuo myös korotustarpeita vuoden 2023 talousarvion palkkamäärärahoihin.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Sivistyksen toimialueen keskeinen tehtävä on elinikäisen hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen mahdollistaminen kunnan asukkaille. Tavoitteena on hyvä elämä ja ilo. Toimintamme avulla haluamme mahdollistaa jokaisen kasvua omaan täyteen mittaansa sekä tukea löytämään omat vahvuutensa ja mahdollisuutensa vaikuttaa asioihin. Opimme yhdessä uutta ja edistämme kestävä elämäntapaa.

Tässä työssä keskeistä on vaikuttaa tulevaisuuden kehitykseen omalla toiminnalla. Sitoudumme kehittämään palveluita sosiaalisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja ekologisesti kestävä tulevaisuuden rakentamiseksi. Moninainen osallisuus ja uudistuva päätöksenteko vaikuttavat sivistyspalveluiden tuottamiseen. Tavoitteenamme on, että jokainen voi vaikuttaa. Väestökehityksen ja alueellisen erilaistumisen huomioiminen on tärkeää, jotta pystymme vaikuttamaan tulevaan kehitykseen ennakoivasti.

Tulevaisuudessa sivistyspalvelut muodostavat pääosan kunnan palveluista. Sivistyspalvelut ovat kunnan elinvoimatekijä, ja niihin panostaminen vaatii rahoitusta. Väestönkehitys ja kunnan kasvava asukasmäärä vaikuttavat sivistyspalveluiden tarpeeseen nostavasti. Lapsi- ja oppilasmäärien kasvu on ollut nopeaa vuosina 2021-22 kunnan kasvun myötä. Lapsimäärien kasvuun on varauduttava palveluiden tuottamisessa jatkossa niin rahoituksen kuin henkilöstön saatavuuden suhteen.

Valtakunnallisilla lakimuutoksilla on vaikutusta sivistyksen palveluihin, ja uusiin velvoitteisiin on kyettävä vastaamaan niin rahoituksen kuin toimintatapojen muutosten kautta. Suunnitteilla oleva perusopetuslain uudistaminen, mahdollinen valtionosuusjärjestelmän uudistaminen ja uusi, eduskuntavaalien jälkeinen hallitusohjelma, vaikuttavat kuntamme sivistyspalveluiden järjestämiseen. Tasapainoinen talouskehitys tarjoaa edellytykset laadukkaiden lähipalveluiden järjestämiselle ja voimavaroja tulevaisuuteen.

Sivistyskunnan mahdollisuuksiin panostaminen edellyttää yhteistyötä, kumppanuuksia, verkostoitumista ja toimivia rakenteita ja hyvää johtamista. Hyvinvoinnin tuottaminen jokaiselle monialaisessa yhteistyössä on keskiössä – sivistys kantaa kohti tulevaa. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa lasten, nuorten, perheiden ja kaiken ikäisten tuusulalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi ja edistämiseksi on keskeistä. Ihmisten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin panostaminen ja tasa-arvoisesta kehityksestä huolehtiminen on investointi kestävään tulevaisuuteen.

Alueellinen ja seudullinen yhteistyö ja sen kehittäminen ovat edellytyksiä laadukkaiden palveluiden tuottamiselle tulevaisuudessa. Kuntarajat ylittävät yhteistyömuodot palveluiden toteuttamisessa voivat olla taloudellisesti ja toiminnallisesti järkeviä. Asukkaiden ja yhteisöjen aktiivisuus ja omatoimisuus tuovat uusia yhteistyömuotoja ja luovat aktiivista kuntalaisuutta.

Sivistyksen toimialue edistää kunnan keskeisiä strategisia tavoitteita. Yhteistyön tekeminen sivistyksen palvelualueilla ja kuntatasolla toimialuerajojen yli on edellytys onnistumiselle. Varhaiskasvatuksen, oppimisen, vapaa-aikapalveluiden ja kulttuurin palveluverkon edistyminen on keskeistä palveluiden laadun takaamiseksi. Palveluverkon kehittäminen tuo alueille palveluiden keskittymät. Uudistuvan palveluverkon laaja ja monimuotoinen käyttäminen on tärkeää.

Sivistyksen tukipalvelut

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Sivistysjohtaja Tiina Simons

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	6 124	6 261	6 261	6 082	-0,7 %	97,1 %	97,1 %	- 179
TOIMINTAKULUT	- 5 567	- 5 906	- 5 907	- 5 573	0,1 %	94,4 %	94,4 %	333
TOIMINTAKATE	556	355	354	508	-8,7 %	143,0 %	143,5 %	154

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Toimialueen hallinto

Ruokapalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Sivistyksen toimialueen hallinnon tehtävä on arvioida ja seurata toimialansa palveluiden laatua, vaikuttavuutta ja toiminnan tuloksellisuutta sekä tukea palvelualueiden tavoitteiden toteutumista.

Ruokapalvelut tuottavat palveluita koulu- ja varhaiskasvatusyksiköille. Rykmentinpuiston keskuskeittiö sijaitsee Hyrylässä, keskuskeittiöllä valmistetaan valtaosa tuusulalaisten koulujen ja päiväkotien ruoasta.

Olellaiset tapahtumat palvelualueella

Sivistyksen toimialueella on palattu koronarajoituksista kohti normaalia toimintaa alueellisten koronarajoitusten purkamisen myötä. Pitkään jatkunut pandemia ja Ukrainan sota ovat nostaneet raaka-aineiden hintoja ja tuoneet epävarmuutta toimituksiin. Tällä ennakoidaan olevan vaikutusta palveluverkon rakentamiskustannuksiin, irtokalustuksen leasing-kustannuksiin ja ruokapalveluiden kustannuksiin.

Palveluverkon osalta Riihikallion kampuksen suunnittelu on valmistunut ja edennyt loppuvuonna kilpailutuksen avaamiseen, Tuusulanjärven kampuksen rakennustyöt ovat käynnissä, Rykmentinpuiston kampuksen kilpailutus saatiin päätökseen ja toimija valittua, Lahelan kampuksen hankesuunnittelu on aloitettu ja Monion rakentaminen etenee aikataulussa. Peltokaaren päiväkodin hankintamenettely saatiin päätökseen ja toimija on valittu. Martta Wendelin -päiväkodin luovutus toteutui kesän aikana ja toiminta on käynnistynyt suunnitellusti 1.8.2022. Sivistyksen kehittämissuunnitelma vuosille 2022–25 on valmistunut ja hyväksytty.

Hyvinvointialueelle siirtymisen valmistelussa olemme edistäneet opiskeluhuollon henkilöstön siirtymistä 1.1.2023 sekä täyden palvelun perhekeskuksen toimintasuunnitelmaa hyvinvointialueelle. Olemme hyödyntäneet Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen valtionavustuksia toimintamme kehittämisessä. Johtamisen kehittämisessä olemme panostaneet sivistyksen toimialueen yhteisiin kehittämissaamupäiviin, joissa palvelualueiden ja tulosyksikön esihenkilöt ovat työstäneet yhdessä lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyviä asioita sekä valmistelleet talousarvioon 2023 liittyviä huomioita toimintaympäristön muutostarpeista.

Ruokapalvelut tuottivat vuoden 2022 aikana 1902707 kpl suoritetta. Sisäisestä tilaustarjoilusta kerättiin suoritteita 38268 kpl ja näistä kertyi tuloja yli 102 000 euroa. Koko vuoden ruokailijamäärät olivat ennakoitua matalammat.

EkoTeko - ruokaa myytiin verkkokaupan ja Halosen Bistron kautta vuoden 2022 aikana 2417 annosta. Yksi annos EkoTeko -ruokaa sisältää 500 g ylijäämäruokaa noudettuna omaan rasiaan Ruokapalveluiden

toimipisteistä. Ruokahävikin osalta tämä tarkoittaa 1208 kg ruokaa.

Ikäihmisten ruokailut aloitettiin syyskuussa 2022 koronataulun jäljiltä, ja loppuvuoden 2022 aikana kouluilla nautittiin 3809 ateriaa. Ruokahävikin osalta tämä tarkoittaa 1524 kg ruokaa.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan toukokuussa 2022 inflaatio oli 7,0 %. Inflaation nousu näkyi ruokapalveluiden keskeisesti käyttämien raaka-aineiden hintojen nousuna. Hintojen nousu vaihteli tuoteryhmittäin 10–15%.

Hyrylän terveyskeskuksen ruokatuotannon alasajo päättyi 31.12.2022 ja tuotantotila luovutettiin uudelle toimialle. Vuoden 2023 alussa toimintansa aloittaneen Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen (Keusote) ruoka- ja siivouspalvelut hoitaa Palmia Oy.

Talouden toteutuminen

Sivistyksen tukipalveluiden talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 6,1 milj. euroa ja toimintakulut olivat 5,6 milj. euroa. Toimintakatteen toteuma oli 0,5 milj. euroa (mta 0,35 milj. euroa).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Sivistyksen tukipalveluissa pyrimme vaikuttamaan tulevaisuuden kehitykseen omalla toiminnallamme ennakoivasti. Sitoudumme kehittämään palveluita sosiaalisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja ekologisesti kestäväksi tulevaisuuden rakentamiseksi. Työhyvinvoinnin johtaminen, palveluverkkomuutosten toteuttaminen, toiminnan laadun ja arvioinnin seuraaminen ja kehittäminen, vuosittain lisääntyvien hankintojen toteuttaminen toimialueella ja tiedolla johtaminen ovat sivistyksen toimialueen hallinnon keskiössä tulevina vuosina.

Tulevaisuudessa sivistyspalvelut muodostavat pääosan kunnan palveluista Valtakunnallisilla lakimuutoksilla on vaikutusta sivistyksen palveluihin, ja uusiin velvoitteisiin on kyettävä vastaamaan niin rahoituksen kuin toimintatapojen muutosten kautta. Keskeisimpiä sivistyspalveluihin vaikuttavia muutoksia ovat:

- varhaiskasvatuksen henkilöstökelpoisuudet (2030)
- varhaiskasvatuslain muutokset lapsen tuen asioissa ja varhaiskasvatusmaksuissa
- oppilas- ja opiskelijahuollon siirtyminen hyvinvointialueille 1.1.2023
- uusi hallitusohjelma
- perusopetuslain uudistus
- valtionosuusjärjestelmän uudistus
- varhaiskasvatuksen laadun ja arvioinnin kehittäminen
- sitouttavan kouluyhteistyön toimintamallin vakinaistamista valmistelu
- toisen asteen maksuttomuus
- oppivelvollisuuden tuomat muutokset myös jatkossa.

Sivistyskunnan mahdollisuuksiin panostaminen edellyttää toimialueen hallinnon yhteistyötä, kumppanuuksia, verkostoitumista ja toimivia rakenteita ja hyvää johtamista. Yhteistyö hyvinvointialueen kanssa lasten, nuorten, perheiden ja kaiken ikäisten tuusulalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi ja edistämiseksi on keskeistä. Sivistyksen hallinnon tehtävänä on tukea toimivien rakenteiden luomista ja ylläpitämistä kaikilla tasoilla.

Alueellinen ja seudullinen yhteistyö ja sen kehittäminen ovat edellytyksiä laadukkaiden palveluiden tuottamiselle tulevaisuudessa. Olemme mukana Kuuma-alueen keskeisissä sivistysverkostoissa, joissa vaikutamme hyvinvointialueen ja Kuuma-seudun sivistys- ja hyvinvointipalveluiden kehittämiseen.

Sivistyksen hallinnossa edistämme kunnan keskeisiä strategisia tavoitteita. Yhteistyön tekeminen sivistyksen palvelualueilla ja kuntatasolla toimialuerajojen yli on edellytys onnistumiselle. Kunnan kasvun ja väestösuunnitteiden seuraaminen on sivistyksen hallinnossa tärkeää, jotta osaamme ennakoida palveluiden määrää, niihin tarvittavaa rahoitusta ja henkilöstön saatavuutta. Varhaiskasvatuksen, oppimisen, vapaa-aikapalveluiden ja kulttuurin palveluverkon edistyminen on keskeistä palveluiden laadun takaamiseksi. Palveluverkon kehittäminen tuo alueille palveluiden keskittymät.

Ruokapalveluissa valtakunnallinen kouluruuan kehittämisohjelma vaikuttaa Tuusulassa peruskoulun ja toisen asteen kouluruokailuun lisäten kouluruuan arvostusta ja kouluruokailuun osallistumista sekä kehittäen kouluruokailuun liittyviä käytäntöjä. Ruokapalveluissa varaudutaan siihen, että Tuusulan harrastamisen malli lisää lapsille ja nuorille tarjottavaa maksutonta harrastustoimintaa koulupäivien yhteydessä. Vuonna 2024 harrastamisen mallin myötä otetaan kouluilla käyttöön maksuton välipala kaikille, jotka harrastavat koulupäivän yhteydessä.

Varhaiskasvatus

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Varhaiskasvatuspäällikkö Hannamari Vänni

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	2 633	2 268	2 268	2 863	8,7 %	126,3 %	126,3 %	595
TOIMINTAKULUT	- 27 729	- 28 525	- 28 533	- 29 630	6,9 %	103,9 %	103,8 %	- 1 098
TOIMINTAKATE	- 25 096	- 26 258	- 26 265	- 26 767	6,7 %	101,9 %	101,9 %	- 502

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Kunnallinen varhaiskasvatus

Esiopetus

Yksityinen varhaiskasvatus

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yksi varhaiskasvatuksen keskeisimmistä tavoitteista on lasten hyvinvoinnin tukeminen. Varhaiskasvatuksessa kiinnitetään huomiota lasten kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja kokopäiväpedagogiseen toimintaan oppimiskokemusten toteuttamisessa. Hyvinvointi tukee kasvua ja oppimista ja ne lisäävät hyvinvointia. Tärkeää on kehittää varhaiskasvatuksen laatua, arviointia ja johtamista.

Olennaiset tapahtumat palvelualueella

Varhaiskasvatuksen kapasiteetti on tällä hetkellä tarkasti käytössä. Syitä paikkojen suureen tarpeeseen ovat tuoneet seuraavat kolme asiaa: koronan aikana Tuusulaan muutti paljon lapsiperheitä, syntyvyys nousi koronan aikana hetkellisesti korkeammaksi ja pienten lasten palveluiden käyttö on lisääntynyt merkittävästi, lisäksi Tuusulanjärven kampuksen hankkeen viivästyminen vuodelle 2024.

Tuusulassa on tehty päätös ottaa käyttöön palveluseteli varhaiskasvatuksessa 1.8.2023.

Päiväkoti Martta Wendelin avasi ovensa 1.8.2022. Kaikki kymmenen lapsiryhmää otettiin heti käyttöön.

Nummenharjun päiväkoti siirtyi Lahelan tertun alaisuuteen kunnalliseksi yksiköksi 1.8.2022.

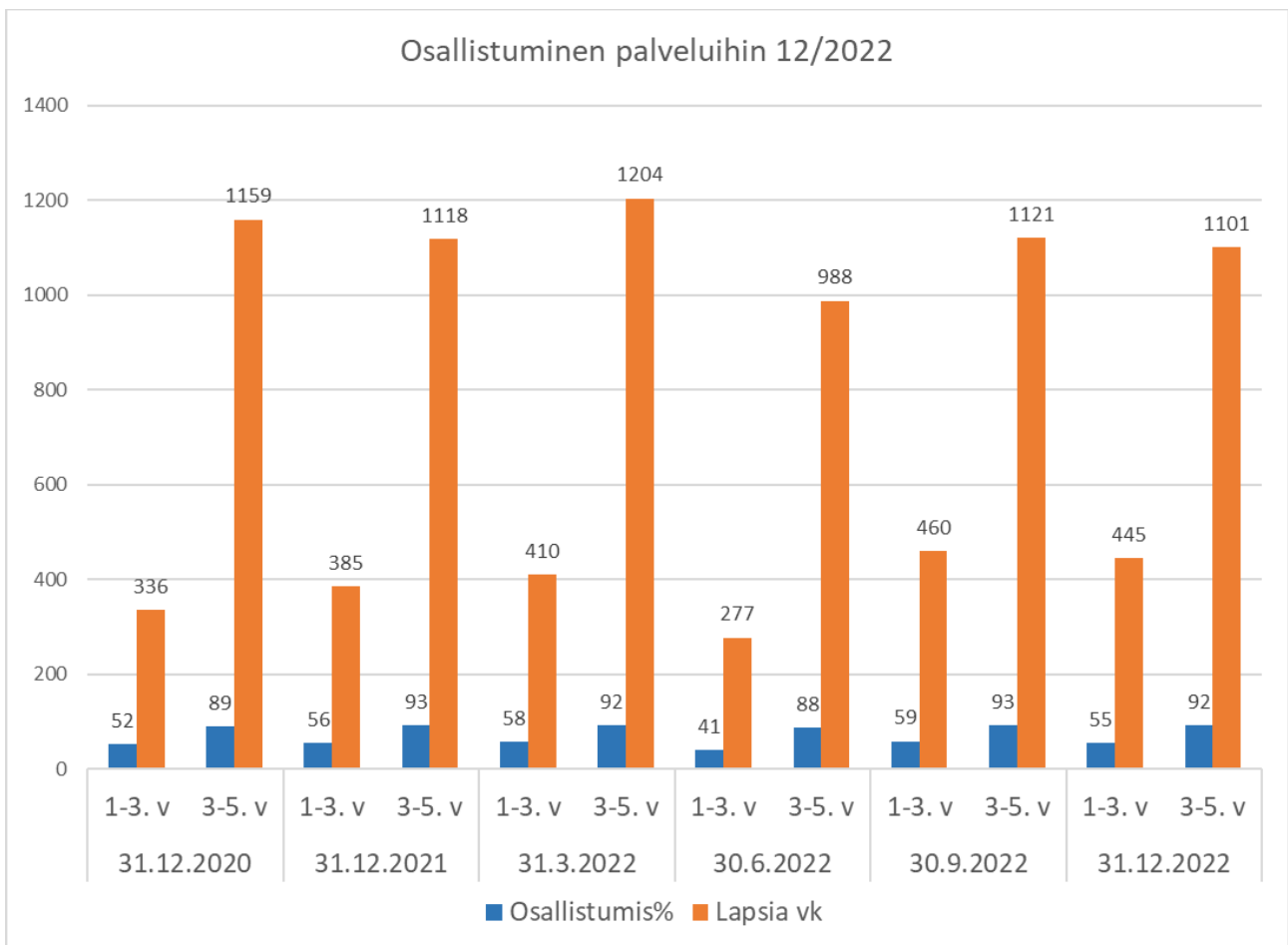
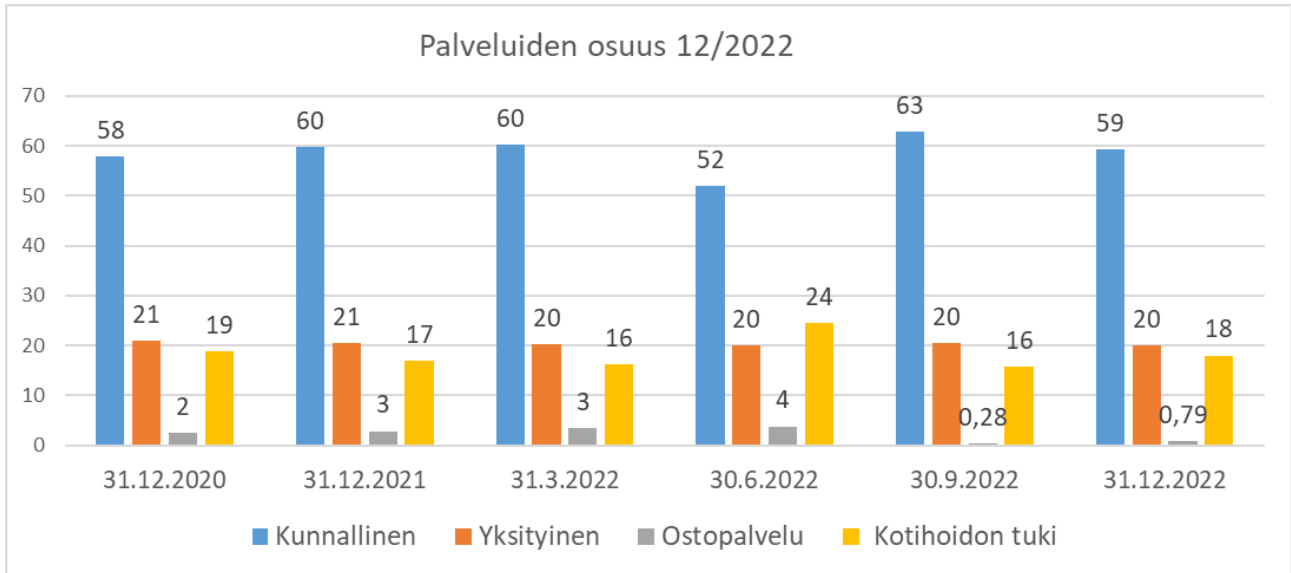
Syksyllä toteutettiin asiakaskysely palvelussa aloittaneiden lasten huoltajille. Aloituspöytäprosessi sai huoltajilta kiitettävän arvosanan.

Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet astuivat voimaan 1.8.2022, ja paikallinen suunnitelma on päivitetty ja otettu käyttöön. Varhaiskasvatuslaissa tuli muutoksia lapsen tuen järjestämiseen, joka vaikuttaa mm. henkilöstömitoitukseen.

Vuoden lopussa valmisteltiin kuuden uuden lapsiryhmän käyttöönotto palvelutarpeen kasvaessa.

Oheisesta taulukosta näkee pienimpien lasten osuuksien muutokset viimeisen kolmen vuoden jaksolta kunnallisissa palveluissa.

	• vuotiaita	2- vuotiaita	yhteensä	0-2v. ryhmien tarve	Kasvattajien tarve
13.1.2020	68	134	202	17	50
13.1.2021	57	130	187	15	46
13.1.2022	73	152	225	18	56
13.1.2023	124	175	299	25	75

Talouden toteutuminen

Toimintatuottoja kertyi 2,9 milj. euroa, toimintakulut olivat 29,6 milj. euroa ja toimintakate 26,8 milj. euroa (mta 26,3 milj. euroa, tot 101,9 %).

Talouden ylittymiseen on vaikuttanut kasvanut sijaisten tarve henkilökunnan kasvaneiden poissaolojen vuoksi. Lisäksi varhaiskasvatuksessa on avattu uudet ryhmät kauden aikana Pertun, Pellavan ja Notkopiiston päiväkoteihin, joihin on tehty uusia rekrytointeja. Pikku-Pellavan avoin toiminta muutti lokakuussa viereisen rakennuksen tiloihin, josta kertyi lisää vuokramenoja. Toisaalta Koy Riihikallion Päiväkotikeskuksen positiiviseen tulokseen liittyen hoitovastikkeita perittiin vain puolelta vuodelta, mikä vaikutti ulkoisten vuokramäärärahojen n. 200 tuhannen euron alitukseen.

Nummenharjun kolmeryhmäinen päiväkotisiirrytti kunnalliseksi päiväkodiksi 1.8.2022 alkaen. Lahelantertun päiväkotisiirrytti koko vuoden ajan väistötiloissa Rykmentintielle.

Vuoden lopussa varhaiskasvatuksessa oli hankerahoituksella 12 työntekijää eri tehtävissä, jotka lisäävät henkilöstökuluja kunnan omavastuuosuuden verran.

Varhaiskasvatuksen maksutuotot toteutuivat suunnitellun mukaisesti.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Palvelunkysyntä on ollut edellisinä vuosina kasvussa etenkin nuorimpien hakijoiden osalta ja sen oletetaan jatkuvan. Lasten määrä kokonaisuudessaan jopa nousee hieman. Vuorohoidon tarve on lisääntynyt hiljaisten koronavuosien jälkeen. Tavoitteena on saada varhaiskasvatuksen palveluverkon kokonaisuuteen väljyyttä riittäväällä tavalla, jotta tuen toteuttaminen lakisääteisesti mahdollistuu ja varautuminen lasten palveluntarpeeseen on helpompaa. Varhaiskasvatukseen voidaan hakeutua ympäri vuoden, toisin kuin kouluihin ja tästä syystä perheiden valintojen ennustaminen on vaikeaa.

Oppiminen

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Opetuspäällikkö Markus Torvinen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	6 576	5 779	5 779	7 640	16,2 %	132,2 %	132,2 %	1 861
TOIMINTAKULUT	- 60 777	- 62 035	- 62 049	- 63 157	3,9 %	101,8 %	101,8 %	- 1 108
TOIMINTAKATE	- 54 201	- 56 256	- 56 270	- 55 517	2,4 %	98,7 %	98,7 %	753

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Perusopetus

Kasvun ja oppimisen tuki

Lukio

Tuusulan Opisto ja taiteen perusopetus

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Oppimisen palvelualueella toimintaa kehitetään opetussuunnitelman ja sivistyksen kehittämissuunnitelman tavoitteiden suuntaan. Tavoitteena on antaa oppilaille riittävät tiedot ja taidot, edistää oppimistaitojen oppimista, antaa valmiuksia elinikäiseen oppimiseen ja varmistaa riittävät taidot jatko-opintoihin.

Olellaiset tapahtumat palvelualueella

Koulut toimivat koko vuoden lähiopetuksessa. Syyslukukaudella on keskitytty yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen. Koulun aloitti 485 uutta 1. luokan oppilasta. Oppilasmäärä perusopetuksessa oli 5161 oppilasta, mikä on 200 oppilasta enemmän kuin ennustettiin muutama vuosi aikaisemmin. Ukrainan tilanteesta johtuen kuntaan perustettiin uusia valmistavan opetuksen ryhmiä. Lukukauden lopussa valmistavan opetuksen oppilaita kunnassa oli yhteensä 69 lasta.

Agenda2030 -ohjelma otettiin käyttöön lukuvuoden 2022–2023 alkaessa.

Tuusulan harrastamisen mallin harrastus- ja kerhotoiminnassa syksyllä 2022 harrastusryhmiä aloitettiin 63 ja harrastusryhmiin osallistui noin 620 lasta ja nuorta.

Talousarvioissa päätettiin lisätä vakinaisten koulunkäynninohjaajien määrää ja toteutettiin 10 vakinaisen tehtävän rekrytointi. Uusi järjestelmäsihteeri aloitti helmikuussa 2022. Tulevien palveluverkon uudistuksessa suljettavien koulujen henkilöstön kanssa toteutettiin yhteistoimintamenettely, jossa määriteltiin tulevaisuudessa suljettavien koulujen henkilöstölle uusi toimipiste.

Opiskeluhuollon henkilöstö, koulupsykologit ja -kuraattorit, on siirtynyt 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueelle. Siirtymän myötä palveluiden järjestämisvastuu on siirtynyt hyvinvointialueella, mutta yhteisöllisen työn järjestämisvastuu on kunnilla. Oppivelvollisuuden laajentumisen ja 2.asteen maksuttomuuden vaikutuksia henkilöstöresurssiin ja talousarvioon seurataan edelleen.

Lakisääteinen laajennetun oppivelvollisuuden valvontavastuu on ollut kunnalla 1.8.2021 alkaen. Vuoden 2022 aikana kuntaan on tullut yhteensä 14 valvontavastuu ilmoitusta ilman opiskelupaikkaa olevasta tai opiskelunsa keskeyttäneestä opiskelijasta. Kaikille on järjestynyt opiskelupaikka jatko-ohjauksen kautta.

Kevään yhteishaussa Tuusulan lukioon haki ensisijaisesti 184 opiskelijaa. Kaikki lukion paikat tulivat täyteen. Tilastointipäivänä 20.9. Tuusulan lukiossa on ollut 684 opiskelijaa. Uudesta opetussuunnitelmasta kerättiin palautetta ja sen perusteella on tehty ensi lukuvuoden kurssitarjottimeen muutoksia. Maksuton toinen aste on aiheuttanut lukiossa paljon työtä.

Monion rakentaminen on edennyt aikataulussa ja useita suunnitelmia on alkuvuoden aikana päivitetty (esim. kalustesuunnitelmat, AV-suunnitelmat, kulunvalvontasuunnitelmat). Kalusteiden ja AV/ICT-välineiden kilpailutukset toteutettiin loppuvuodesta. Monion johtoryhmä perustettiin keväällä.

Opintovuoden 2022 opetuksen Opisto järjesti kokonaan lähiopetuksena, lukuun ottamatta opinto-ohjelmaan etäopetuksiksi suunniteltuja kursseja. Kuvataidekoulun opetusohjelma toteutui kokonaisuudessaan lähiopetuksena. Opiston opiskelijamäärä nousi lähes 14 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Tuusulan kuvataidekoulu lisää yhteistyötään kunnan varhaiskasvatuksen kanssa ja valmisteleo erityisryhmien kuvataideopetusta. Toisen asteen kulttuurikasvatussuunnitelma tarjoaa uusia opetus- ja yhteistyömahdollisuuksia Opistolle ja Kuvataidekoululle. Monio-talo mahdollistaa Opiston ja Kuvataidekoulun entistä tiiviimpää yhteistyötä lukion ja muiden taiteen perusopetuksen oppilaitosten kanssa.

Hanketyössä keskiössä ovat olleet

- Opinto-ohjauksen hanke: perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheen yhteistyömallit
- SITKO-hanke: Interventiomallien kehittäminen koulupudokkuuden ehkäisemiseksi
- Kaikille yhteinen koulu –hanke: rehtoreille systeemisen hyvinvointityön valmennus

Talouden toteutuminen

Oppimisen palvelualueen talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 7,6 milj. euroa, toimintakulut olivat 63,2 milj. euroa ja toimintakatteen toteuma oli 55,5 milj. euroa (mta 56,3 milj. euroa, tot. 98,7 %). Kotikuntakorvaustuloja kertyi n. 380 tuhatta euroa arvioitua enemmän ja eläkevakuutusmaksujen toteuma jäi n. 280 tuhatta alle budjetoidun.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Perusopetuksen aloittavien oppilaiden määrä näyttää jatkavan laskuaan tulevina vuosina. Lukuvuodelle 2023–24 perusopetukseen ilmoitautui 450 oppilasta. Luku nousee hieman Tuusulaan muuttavien osalta, mutta aloittavien oppilaiden määrä tulee olemaan todennäköisesti pienin nyt perusopetuksessa olevien oppilaiden osalta. Monikulttuuristen lasten osuuden määrän arvioidaan nousevan tulevina vuosina.

Tuen resurssin tarkastelua jatketaan tulevina ja laaja-alaisen ja ryhmämuotoisen erityisopetuksen suhdetta ja resurssin riittävyttä arvioidaan talousarvioiden yhteydessä.

Palveluverkon uudistaminen ja pedagogiikan kehittäminen tulee nostamaan ict-leasing -kustannuksia tulevina vuosina ja tämä on huomioitava tulevissa talousarvioissa.

Uusien yksiköiden toimintakulttuurin kehittämiseen sekä toiminnan aloittamiseen on varattava tarvittavat resurssit, jotta toiminta saadaan käyntiin henkilöstön sekä oppilaiden hyvinvointi huomioiden.

Johtamisen resurssointia ja prosessien sujuvuutta arvioidaan ja kehitetään. Tavoitteena on löytää rehtoreille lisää aikaa ja toimintamalleja henkilöstön hyvinvoinnin johtamiseen.

Kulttuuri

Palvelualue

Vastuhenkilö: Kulttuuri- ja museotoimenjohtaja Ulla Kinnunen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	330	313	313	345	4,4 %	110,0 %	110,0 %	31
TOIMINTAKULUT	- 3 774	- 3 857	- 3 858	- 3 896	3,2 %	101,0 %	101,0 %	- 38
TOIMINTAKATE	- 3 443	- 3 543	- 3 544	- 3 551	3,1 %	100,2 %	100,2 %	- 7

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Kirjasto

Kulttuuri- ja museopalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kulttuurin palvelualueeseen kuuluu kulttuuripalvelut, museo ja kirjasto. Kulttuuripalvelut tuottaa palveluja kaikille ikäryhmille mahdollistaen kuntalaisten pääsyn tietoon, sivistykseen ja omaan historiaansa.

Kulttuuripalvelut tuottaa sekä järjestää erilaisia kulttuuritapahtumia ja -palveluita usein yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Tuusulan kunnan museokohteita ovat Taitelijakoti Erkkola, Haloseniemi ja Klaavolan talo. Museo vastaa Aleksis Kiven kuolinmökkin ja Kellokosken sairaalanmuseon avoimena pidosta ja asiakaspalvelusta. Kunnalla on sopimus sekä Ilmatorjuntamuseon että Työläiskotimuseon kanssa. Museolla on laajat taide- ja kulttuurihistorialliset kokoelmat. Kirjastopalveluita tuotetaan lähipalveluina kolmessa kirjastossa sekä kirjastoautossa.

Olellaiset tapahtumat palvelualueella

Kulttuuripalveluissa on purettu koronarajoituksia ja palattu vähitellen ns. normaaliin toimintaan. Kävijä- ja lainausmäärät ovat lähes pandemiaa edeltävällä tasolla. Korona aiheutti toimintavuonna kuitenkin paljon työpoissaoloja ja pandemian jälkiseurauksia näkyi kirjastoissa. Uhkaavien tilanteiden ja häiriökäyttäytymisen määrä asiakaspalvelussa kasvoi.

Koulu yhteistyö ja kulttuurikasvatussuunnitelmien Kultsun ja Taika Kultsun toteuttaminen on sujunut hyvin. Kulttuuripalveluiden tarjoamiin erilaisiin ja eri-ikäluokille suunnattuihin ohjelmiin on osallistunut tuhansia tuusulalaisia lapsia. Kulttuurikasvatussuunnitelman ohjelmien kautta jokainen lapsi pääsee kokemaan taidetta ja kulttuuria. Skidiviikot tarjosivat monelle pienelle lapselle ensimmäisen kosketuksen elävään taiteeseen.

Kulttuuripalvelut palkitsi vuoden tuusulalaisena kirjoittajana kirjailija Juha Vuorisen. Vuoden kulttuurimyönteinen palkinnon sai Jekku Ry.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan myönsi helmikuussa avustuksia 46:lle kulttuuri- ja taidealan toimijalle. Kulttuuri- ja taidetoiminnan tukemiseen oli varattu yhteensä 120 000 euroa. Lisäksi Aleksis Kiveen liittyville tuotannoille jaettiin erillistä avustusta 10 000 euroa.

Toimintavuonna huomioitiin merkkivuosi 150 vuotta Aleksis Kiven kuolemasta. Merkkivuoden teemana oli kulttuurin, taiteen ja tieteen vaikutukset mielen hyvinvointiin. Tunnuksena oli Kiven viimeisiksi sanoiksi mainitut Minä Elän! Merkkivuotta toteutettiin yhteistyössä Nurmijärven kunnan kanssa. Merkkivuoteen liittyvää monipuolista ohjelmaa oli tarjolla koko vuoden. Minä Elän -kävely Nurmijärven Palojoen syntymäkodilta Tuusulan Rantatien kuolinmökkiin oli yksi merkkivuoden päätapahtumista.

Halosenniemen museo oli suljettuna syyskuusta 2021 alkaen puoli vuotta. Rakennuksen lämmitys-, valaistus- ja turvajärjestelmät päivitettiin. Talon tulisijat kunnostettiin, lämpöpatterit vaihdettiin ja ulkovaippa käsiteltiin. Halosenniemen näyttelyt - Taiteilijaelämään Halosenniemessä ja Soiva Halosenniemi - juhlistivat 120-vuotiasta taiteilijakotia. Taitelijakoti Erkkolassa oli esillä näyttelyt Tunteimatonta suunnittelija Martta Wendelin, Täällä jossain ja Onni yksillä - Kirjailijakohtaloita.

Kesä oli vilkasta tapahtuma-aikaa ja mm. Tuusula-päivä keräsi yleisöä monipuolisella ohjelmistolla. Kunta vastasi ensimmäistä kertaa tapahtuman Tuusulan taiteiden yö järjestämisestä. Eri puolilla kuntaa järjestetty tapahtuma keräsi kiitosta ja osallistujia runsain määrin. Kulttuuri- ja ihmisoikeustapahtuma Keski-Uudenmaan Pride järjestettiin Jokelan Tiilitehtaalla. Suositussa metallinpaljastinpäivässä innostuneet osallistujat löysivät hylsyjä, pikkuautoja, kolikoita ynnä muuta mielenkiintoista. Vuoden kumminta tapahtuma toteutettiin yhteistyössä alueellisen nuorisotyön kanssa ja se oli suunnattu 13–18-vuotiaille tuusulalaisille nuorille.

Palveluverkon taideohjelmaa toteutetaan poikkileikkaavana projektina. Toimintavuonna edistettiin kulttuuri- ja lukiotalo Monioon tulevaa valotaidetta sekä Tuusulanjärven ja Riihikallion kampuksille tulevia taidehankintoja. Vesa-Pekka Rannikon moniosainen Kirjoverkkoperhonen -taideteos julkistettiin kesäkuussa Rykmentinpuiston alueella. Kellokosken kiertoliittymään valmistui Samuli Alosen Vetonaula -teos.

Kirjastoaineiston kelluttaminen toimipisteiden välillä aloitettiin. Sillä saadaan aineisto paremmin asiakkaiden saataville sekä lisätään kokoelmien monipuolisuutta ja vaihtelevuutta. Kirkes-kirjastojen järjestelmänvaihtoprojekti käynnistyi syyskuussa.

Tuusulan ja Hyvinkään kirjastojen yhteinen Tyttökirjailijaelämyksiä - sukupolvet kohtaavat -hanke päättyi. Opetushallituksen Lukuliike toiminta-avustus myönnettiin kirjaston, opiston, ohjaamon ja alueellisen nuorisotyön yhteiseen Lukisinko – sanalinko hankkeeseen. Aluehallintovirastolta saadulla rahoituksella kartoitettiin Rakas-hankkeessa mahdollisuuksia kirjastokimppojen yhteistyön syventämiselle. Kohti eduskuntavaaleja -hanke keskeytettiin hankkeen toteuttamistapaan liittyvien erimielisyyksien vuoksi.

Tuusulan ja viiden lähikunnan museoiden yhteinen Kuvaa uusiksi -jälleenkuvaushanke päättyi. Järvenpään, Keravan ja Tuusulan museoiden yhteinen virtuaalinen museohankeselvitys sai jatkoa OKM:n myönnettä miljoonan euron avustuksen XR-museokeskuksen rakentamiseen vuosille 2023–24. Tuusula osallistui OKM:n rahoittamaan ja Porvoon vetämään kehittämistehtävään, Kulttuuri kylässä -hankkeeseen. Sen puitteissa järjestettiin käänteinen kilpailutus, jossa taiteilijat saivat tarjota sisältöjä 1500 eurolla.

Tuusulan ensimmäiseen kesätaiteilijana toimi Katariina Sarja. Hän järjesti Tuusulan runokesä 2022-kokonaisuuden.

Kulttuuripalveluissa tavoitettiin kulttuurikasvatussuunnitelman ja muun pedagogisen toiminnan puitteissa noin 10 000 lasta. Erilaisia tapahtumia järjestettiin satoja ja niihin osallistui noin 30 000 ihmistä. Museokävijöitä oli noin 45 000 ja lainoja puoli miljoonaa.

Talouden toteutuminen

Kulttuurin talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 0,3 milj. euroa, toimintakulut olivat 3,9 milj. euroa ja toimintakatteen toteuma oli 3,5 milj. euroa (mta 3,5 milj. euroa, tot. 100,2 %).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kulttuuripalveluiden asiakkaat ovat palanneet palvelujen pariin. Kunnolliset ja toimivat työ- ja asiakaspalvelutilat mahdollistavat onnistuneet kohtaamiset ja kehittyvän toiminnan.

Vapaa-aika

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Vapaa-aikapalveluiden päällikkö Risto Kanerva

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	567	1 035	1 035	921	62,4 %	89,0 %	89,0 %	- 114
TOIMINTAKULUT	- 5 214	- 5 133	- 5 134	- 5 393	3,4 %	105,1 %	105,1 %	- 260
TOIMINTAKATE	- 4 647	- 4 098	- 4 099	- 4 472	-3,8 %	109,1 %	109,1 %	- 374

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Alueellinen nuorisotyö ja tapahtumapalvelut

Liikuntapaikat ja ulkoilupalvelut

Uimahalli ja terveystuokuntapalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Vapaa-aikapalveluiden tehtävänä on edistää lasten ja nuorten vaikuttamismahdollisuuksia ja tukea monipuolisten kohtaamisten ja vuorovaikutustilanteiden syntymistä. Vapaa-aikapalvelut edistää kuntalaisten hyvinvointia verkostoitumalla asiantuntijaryhmissä, tekemällä kuntayhteistyötä yhdistysten ja kumpaneiden kanssa sekä osallistumalla viher- ja virkistysalueiden kehittämistöihin.

Nuorisolain tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. Liikuntalain tavoitteena on edistää mm. eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa sekä väestön hyvinvointia ja terveyttä. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys. Nuoriso- ja liikuntatyö kunnissa ovat laeissa säädetyt hyvinvoinnin peruspalveluita.

Olellaiset tapahtumat palvelualueella

- Koulunuorisotyön teemoina olivat läsnäolo koulun arjessa, matalan kynnyksen tuki eri ilmiöissä, sujuva yhteistyö lasten ja nuorten vanhempien sekä yhteisön kanssa
- 5-6. luokkalaisten toimintaa ja kohtaamistyötä on lisätty osana alueellista nuorisotyötä
- Popup –nuorisotila avattiin Hyrylän torin viereen kesäkuussa
- Uimahallin kosteille tiloille ja rakenteille tehtiin kuntoarvioita ja tutkimuksia
- Uimahallin verkkokauppa avattiin
- Uimahallin kassa-alueen muutossuunnitelmaluonnokset valmistuivat
- Uimahallin kävijämäärät lähestyivät koronaa edeltäviä lukemia
- Tuusulanjärven matkaluistelurata nousi alueellisesti merkittäväksi matkailukohteeksi
- Urheilukeskuksen suunnitellut rakentamishankkeet valmistuivat
- Jokelan uusi valaistu kuntorata ja kuntoportaat avattiin käyttöön
- Kellokosken talviuintipaikka avattiin Kellokoskella

Palvelualueen investointien toteutuminen

Urheilukeskuksen BMX-rata valmistui elokuussa ja Jokelan kuntorata- ja porrashanke syyskuussa.

Urheilukeskuksen hankkeista Tenniskeskuksen (Oy) ulkopelikentät valmistuivat syyskuussa ja voimistelu- ja mailapelihalli lokakuun alussa. Palvelualueen pienempiä investointeja olivat mm. Ristikiven frisbeegolfradan

P-alueen asfaltointi.

Osa tälle vuodelle suunnitelluista investointihankkeista siirtyy eteenpäin mm. kalustohankintoja (Jokelan latukone), uimahallin kassa-alueen muutostyöt ja Jokelan tekonurmen pinnan vaihtourakka sekä huoltoalueen muutostyöt. Jokelan kuntoradan- ja portaiden rakennusurakka toteutui ennakoitua laajempaan, myös BMX-radan rakennusurakka ylitti arvioidun budjetin. Aluehallintovirasto tilitti kunnalle liikuntapaikka-avustuksia vuoden aikana n. 415 000 euroa.

Tunnusluvut

Vapaa-aikapalvelut 2019-2022 <i>Osavuosikatsausten ennusteet ovat kurssiivissa. Osa tiedoista päivitetään seuraavissa osavuosikatsauksissa tai lopullisessa tilinpäätöksessä.</i>	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
VAPAA-AIKAPALVELUT JA YHDISTYSTOIMINNAN TUKI				
Nettomenot €/asukas	-102,85	-109,30	-116,97	-110,75
Toiminta-avustukset, seurat ja yhteisöt (kpl) erityisliikunta/liikunta/nuorisio	32/7	5/24/7	4/21/8	5/22/7
Maksetut avustukset (€/%)	91 320/100	90 000/100	93 998/101	90 000/100
Yhdistysten nuorisoliikunnan ohjaukset (kpl) *Laskentatapaa muutettu 2020	42 920	34 220*	25 147	25 108
UIMAHALLI- JA TERVEYSLIKUNTAPALVELUT				
Uimahallin aukiolopäivät/vuosi	324	251	236	293
Uimahallin kävijämäärät/vuosi, sis. seurakäytön	235 924	137 748	107 337	166 140
Alakoulujen uimakoulut (kpl)	151	134	132	142
Lasten kesäuimakoulut (kpl/osallistujat)	41/358	-/-	42/327	48/427
Ohjatun liikunnan ryhmät, syys/kevät (kpl)	61/54	58/59	62/1	62/63
Ohjatun liikunnan osallistujamäärä	23 294	12 014	10 498	15940
LIIKUNTAPAIKAT JA ULKOILUPALVELUT				
Jäähallin aukiolopäivät/vuosi ja käyttötunnit/vko	239/97	220/97	203/70	248/90
Jäähallin kävijämäärät (1-4, 8-12) sis.koulut	23207/ 22980	13210/	6840/	17055/22740
Luonnonjääkentät/kauden pituus (viikot)	21/8	22/0	21/8	21/10
Ostopalveluna kunnossapidettävä latuverkko/toteutunut	42/30	42/0	42/42	42/42
Metsäpirtin käyttötunnit/käyttöaste päärakennus /kokonaiskäyttöaste	4017/80/57	3372/34/22	2478/49/24	3733/69/54
ALUEELLINEN NUORISOTYÖ JA TAPAHTUMAPALVELUT *				
Nuorisotilojen kävijämäärät	24398	27635	9040	20633
Kouluissa tehtävä nuorisotyö			5588	10997
Tapahtumat, retket				1213
Verkkonuorisotyö (esim. discord, pelitoiminta)			3780	738
Jalkautuminen				708
Yksilöt ja ryhmät (pienryhmät, kerhot, kahdenkeskiset keskustelut)				2559

Suunnitelmallisesti tavoitetut nuoret (mm. Ankkurinuoret tai muut tuetut yksilönuoret)				97
Aukiolotunnit (nuorisotilat)	4096	4791 **	832	3579
TEA -viisari Tuusula	2018	2020	2021	2022
Liikunta Tuusula/koko maa	79/74	86/72	86/72	81/72
Terveystiedon edistäminen kunta/koko maa	66/70	63/68	69/68	69/68

* Alueellisen nuorisotyön indikaattoreita muokattu vuonna 2022

** Lukuun laskettu myös discord -aukiolo, johon siirryttiin, kun korona sulki nuorisotilat

Talouden toteutuminen

Toimintatuottoja kertyi 0,9 milj. euroa, toimintakulut olivat 5,4 milj. euroa ja toimintakatteen toteuma oli 4,5 milj. euroa (mta 4,1 milj. euroa, tot. 109,1 %).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Monipuolisten liikuntapalveluiden kehittäminen kunnassa on yhteistä työtä. Edellytykset ja mahdollisuudet virkistysalueiden ja ulkoilureittien kehittämiseksi tulee varmistaa kuntajohdossa. Urheilukeskuksen kokonaisuuden johtamista, varaamaa ja alueen asiakaspalvelua tulee kehittää ja rakentaa. Liikuntapaikkojen ja laitosten ylläpidon kustannukset kasvavat.

Maa- ja vesialueiden ja uimahallin laajentaminen edellyttää kaavamutosta, laajennustarpeet kuvataan tehdyssä tarveselvityksessä ja vaihtoehtoisissa kehittämisluonnoksissa. Uimahallin peruskorjaushankkeita suunnitellaan. Koko-aikaisten työntekijöiden lisääminen nuorisotyössä vahvistaa ikäluokkien parempaa tuntemusta ja edistää koulunuorisotyön tehokasta toteutumista.

KASVU JA YMPÄRISTÖ

**Nettokulut
46 €/asukas**

**Kiinteistön-
hoito
156 100 m²**

**Siivous
120 700 m²**

KASVU JA YMPÄRISTÖ

Toimialue

Vastuuhenkilö: Kuntakehitysjohtaja Heikki Lonka

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	39 456	31 121	31 021	31 418	-20,4 %	101,0 %	101,3 %	397
Myyntituotot	3 654	3 429	3 679	3 804	4,1 %	110,9 %	103,4 %	125
Maksutuotot	4 852	4 181	4 531	4 567	-5,9 %	109,2 %	100,8 %	36
Tuet ja avustukset	66			111	69,1 %	∞		111
Muut toimintatuotot	30 884	23 512	22 812	22 936	-25,7 %	97,6 %	100,5 %	124
Valmistus omaan käyttöön	541	100	100	290	-46,3 %	290,3 %	290,3 %	190
TOIMINTAKULUT	- 31 979	- 32 883	- 32 487	- 33 565	5,0 %	102,1 %	103,3 %	- 1 079
Henkilöstökulut	- 9 323	- 9 726	- 9 726	- 9 685	3,9 %	99,6 %	99,6 %	41
Palvelujen ostot	- 14 215	- 14 810	- 15 114	- 15 963	12,3 %	107,8 %	105,6 %	- 849
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 5 172	- 5 057	- 5 057	- 5 246	1,4 %	103,8 %	103,8 %	- 190
Avustukset	- 100	- 100	- 100	- 100	0,4 %	100,4 %	100,4 %	
Muut toimintakulut	- 3 168	- 3 191	- 2 491	- 2 571	-18,9 %	80,6 %	103,2 %	- 80
TOIMINTAKATE, S*	8 018	- 1 662	- 1 365	- 1 856	-123,2 %	111,7 %	136,0 %	- 491

S*, toimialueilla toimintakatesitovuus valtuuston nähden

Toimialueen palvelualueet

Kehittäminen ja hallinto

Elinvoima, asuminen ja kehittäminen

Projektitoimisto

Maankäyttö ja paikkatieto

Kaavoitus

Rakennusvalvonta

Yhdyskuntatekniikka

Tilapalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kuntakehityslautakunnan alaisten kasvun ja ympäristön toimialueen yksiköiden tehtävänä on edistää Tuusulan kunnan elinvoimaa, kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta sekä huolehtia rakennusvalvonnan tehtävistä. Tätä tehtävää toteutetaan tulevaisuutta ennakoiden luomalla mm. tarkoituksenmukaisella kaavoituksella edellytyksiä hyvälle rakennetulle ja luonnonympäristölle, asuinolojen kehittymiselle, joukkoliikenteelle, viisaalle liikkumiselle sekä elinkeinoja työllisyyspolitiikalla. Lisäksi toimialue myötävaikuttaa kaavojen toteutumiseen siten, että rakentaminen täyttää yleisesti hyväksytyt normit terveellisyyden, turvallisuuden ja teknisen laadun suhteen sekä tukee ympäristön muodostumista turvalliseksi ja esteettiseksi.

Teknisen lautakunnan alaisten yksiköiden tehtävänä on tuottaa kuntalaisille yhdyskuntatekniikan palveluja, huolehtia kunnan omasta toimitilarapeesta ja huolehtia terveellisestä ja turvallisesta ympäristöstä yhdessä kunnan muiden sidosryhmien kanssa. Lautakunnan tavoitteena on luoda ja ylläpitää kuntalaisia ja sen työntekijöitä varten turvallinen ja viihtyisä asuin-, työ-, liikenne- ja vapaa-ajan ympäristö sekä edistää ja ylläpitää kunnassa laadukkaita joukkoliikennepalveluja.

Olennaiset tapahtumat toimialueella

Vuonna 2022 viimeisteltiin poikkihallinnollisesti Tuusulan asuntopoliittinen ohjelma. Pohjois-Tuusulan hankekehittäjä valmisteli kehittämissuunnitelman. Yritysten sijoittautumistarjouksia tehtiin aktiivisesti ja

uudelta Rykmentinportin alueelta myytiin useampi tontti, loppuista on suunnitteluvaraukset. Elinvoimaohjelman työstäminen alkoi 2022 syksyllä. Ikääntyvien asumisneuvoja rekrytoitiin syksyllä 2022.

Rykmentinpuiston rakentaminen jatkui vuonna 2022 edellisvuosien tapaan vilkkaana. Tonttien luovutus ja kysyntä olivat hyvällä tasolla. Puistokylän suunnittelulla pyritään vastaamaan alueen pientalo- ja rivitalotonttikysyntään. Hyrylän keskustan yleissuunnitelma hyväksyttiin. Palvelukeskuksen asemakaavamuutos ja hankkeen toteuttamisen edellytyksenä olevat sopimukset hyväksyttiin. Focus-alueen yleissuunnittelu käynnistettiin ja syksyn aikana laadittiin maankäytöstä kaksi suunnitelmaluonnosta. Yleissuunnitelman ehdotuksen laadinta käynnistyi myöhemmin syksyllä. Focus-projekti laajennettiin ohjelmaksi, joka sisältää Focus-alueen lisäksi myös Senkkerinmäen kiertotalousalueen kehittämisen.

Seurantakaudella AO tontteja luovutettiin yhteensä 45 kpl (myyty 38 kpl ja vuokrattu 7 kpl) myytyihin sisältyy 6 kpl vuokratontin omaksi lunastuksia. Tuottajamuotoisia tontteja myytiin 6 kpl ja vuokrattiin 4 kpl, myytyihin sisältyy 2 vuokratontin omaksi lunastusta. Yritystontteja myytiin 7 kpl.

Lainvoiman saivat asemakaavat: Sammonmäki III, Sulan työpaikka-alue III, Kivikiila, Kehitettävät kiinteistöt II, Jussilantie 13 ja Kievarintie. Asuinrakentamista saatiin lainvoimaiseksi 22 214 k-m², josta kaikki ei ole uutta asumisenvarantoa ja työpaikkarakentamista 169 318 k-m². Viimeisen 10 vuoden aikana (2012–2022) vuosittain on saatu lainvoimaista asuinrakentamista keskimäärin 79 420 k-m² ja työpaikkarakentamista 66 850 k-m².

Rakennuslupia myönnettiin 488 kappaletta. Tämä oli hiukan vähemmän edellisvuoteen verrattuna, mutta asuntoja näissä myönnetyissä luvissa oli ennätysmäärä 1003 kappaletta. Edellisvuonna asuntoja myönnetyissä luvissa oli 692 kappaletta. Valmistuneidenkin asuntojen lukumäärä oli huima 787 kappaletta, joista omakotiasuntoja oli 164. Valmistuneita kerrostalokohteita olivat muun muassa Puustellinniitynkaari 2 ja 6 (Avara Deka Oy) sekä Metsävadelmantie 2 (A-Kruunu Oy). Högberginhaaraan valmistui Jatke Oy:n logistiikkarakennus.

Kunnallistekniikan suunnittelussa pääpaino oli Häriskiven ja Pellavamäen uusien asuinalueiden ja Rykmentinpuiston ja Sulan työpaikka-alueiden suunnittelussa. Lisäksi merkittävää työpanosta ovat vaatineet palveluverkon uudistamiseen, Hyrylän palvelukeskukseen ja uuteen matkakeskukseen liittyvät suunnittelutehtävät samoin kuin Urheilukeskuksen kehittämiseen liittyvät suunnittelutehtävät. Vilkaasta rakentamisesta johtuen rakentamisen aikaiset suunnittelupalvelut sitoivat runsaasti resursseja. Kaavoitusta avustettiin useissa kaavakohteissa kaavoitusta palvelevien yleissuunnitelmien muodossa.

Rakentamisen painopiste oli edelleen Etelä-Tuusulassa. Häriskiven asuinalue ja Sulan työpaikka-alue avattiin uusina kohteina kuten Riihikallion uutta koulua palvelevat pysäköintialueet. Pellavamäentien saneeraus, Tuusulanjoentien painuman korjaus samoin kuin Monion kaava-alue ja Urheilukeskuksen BMX-rataa palveleva pysäköintialue saatiin valmiiksi. Kellokoskella saatiin päätökseen Omenalahdentien ja Vanhan valtatie saneeraukset ja Linjapuisto II:n asuinalue. Jokelassa aloitettiin Peltokaaren III:n vaiheen kunnallistekniikan rakentaminen.

Vuonna 2022 merkittävimminä tapahtumina olivat Martta Wendelin-päiväkodin valmistuminen, Monion rakentamisen jatkuminen aikataulussa, sekä Kirkonkylän kampuksen rakentamisen jatkuminen aikataulussa. Riihikallion kampuksen suunnittelu valmistui, ja rakentamisen valmistelu alkoi.

Talouden toteutuminen

Sitovan toimintakatteen ylitys oli 0,5 milj. euroa (3,6 %). Toimintatuotot ylittivät talousarvion tason 0,3 milj. euroa (1,0 %). Tähän vaikuttivat lähinnä seuraavat tekijät:

- Asuntojen välitystoiminnasta luovuttiin vuoden aikana, tämä näkyy merkittävästi alentuneina asuntojen vuokratuottoina sekä vastaavasti asuntojen ja huoneistojen vuokratuloissa. Käyttösuunnitelmaa muutettiin tältä osin puolivuosisikatsauksen yhteydessä. Vaikutus 0,7 milj. euroa.
- Tuottoihin sisältyy 0,3 milj. euroa Rykmentinpuiston taseyksikön tonttien myyntivoittoja, nämä myynnit eivät sisältyneet talousarvioon.
- Maanmyyntitulot olivat n. 9,8 milj. euroa. Alkuperäisen talousarvion mukainen maanmyyntitulotavoite oli 12 milj. euroa, joten tavoitteesta jäätiin 2,2 milj. euron verran. Tonttien vuokrausaste oli noin 23 %. Asuntotonteista saatiin n. 8,4 milj. euroa ja yritystonteista n. 1,4 milj. euroa. Maankäyttösopimuskorvauksia saatiin tuloutettua tavoitteen mukainen 3 milj. euroa. Maanhankinnan kokonaismäärä oli noin 15 ha (tavoite noin 40 ha) ja maanhankintameno 1 milj. euroa.
- Tonttien vuokratuotot kehittyivät erittäin suotuisasti ja ylittivät talousarvion n. 350 000 eurolla.
- Rakennuslupien kysyntä jatkui voimakkaana, tuotot ylittivät talousarvion tason n. 250.000 eurolla. Puolivuosisikatsauksen yhteydessä nostettiin käyttösuunnitelman rakennusvalvontamaksujen määrää 350.000 eurolla.
- Metsänmyyntitulot ylittivät selkeästi talousarvion (0,2 milj. euroa) tähän vaikuttivat myydyiltä tonteilta kaadetut puut. Käyttösuunnitelmassa tuottoja nostettiin 250.000 eurolla puolivuosisikatsauksen yhteydessä.
- Sisäiset käyttövuokrat alittivat lievästi talousarvion tason. Ulkoisten vuokrien osuus alitti talousarvion johtuen kirjauskäytännön muutoksista. Aiemmin ulkoisiin vuokriin sisältyneet siivouksen tuotot siirtyivät Puhtauspalveluiden tuotoiksi. Puhtauspalveluiden tuotot ylittivät vastaavasti.

Toimintakulut ylittivät talousarvion tason n. 1,1 milj. euroa (3,3 %). Tähän vaikuttivat lähinnä seuraavat seikat:

- Auras- ja liukkaudentorjuntalähtöjen yhteenlaskettu määrä oli huomattavasti suurempi kuin aikaisempina vuosina. Tämä näkyi kustannusten nousuna erityisesti palkkojen sekä ostopalvelujen (rakennusten ja alueiden kunnossapito) osalta. Tämän lisäksi runsas hiekankulutus toi merkittävästi lisätyötä myös hiekanpoistoon. Myös aikainen talventulo joulukuussa vaikeutti tilannetta. Puolivuosisikatsauksen yhteydessä nostettiin käyttösuunnitelman tasoa tältä osin 0,3 milj. euroa. Tämän muutoksen jälkeen ylittivät katujen kunnossapidon kustannukset käyttösuunnitelman n. 1 000 000 eurolla.
- Tuusulan maksuosuus HSL:lle budjetoidaan HSL:n talousarvion mukaisesti. HSL laskee myös lopullisen maksuosuuden. Kuluneen vuoden osalta toteutuneet kustannukset jäivät n. 550 000 euroa alle talousarvion.
- Kiinteistöjen ylläpidon kustannukset sekä henkilöstökulut ylittivät talousarvion tason 0,9 milj. eurolla. Ylitys johtui lähinnä alkuvuoden hankalasta lumitilanteesta sekä joulukuun aikaisesta talventulosta. Lämmityskustannukset ylittivät talousarvion 0,2 milj. eurolla.

Toimintakatteeseen sisältyvä valmistus omaan käyttöön, toteutui 0,29 milj. euron mukaisena ja ylitti 0,19 milj. eurolla budjetoidun (0,1 milj. eur TA 2022).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Rykmentinpuiston pääpainopisteet ovat tonttien myynnissä, asemakaavoituksen edistämisessä ja kokonaisvaltaisen infran suunnittelun jatkamisessa. Asemakaavoituksen painopisteinä ovat Puistokylän, Olympiakylän ja Hökilän lisäksi työpaikka-alueen laajentaminen itäisen ohikulkutien itäpuolella. Asuinkerrostalohankkeiden valmistelu etenee: Koskensillantien ja Esikunnanpolun kaavamuutosten valmistelu alkaa ja hankkeille löydetään yhteistyökumppaneita. Koskensillantien pysäköintitalon

toteuttamista valmistellaan. Palvelukeskuksen toteuttamista edeltävät purku- ja infraurakat toteutuvat. Focus-alueen yleissuunnittelu viedään päätökseen, jonka jälkeen jatketaan asemakaavoitusta. Maa-ainesten ottolupaprosesseja jatketaan ja maanhankintaa edistetään järjestelmällisesti.

Kaavoitussuunnitelmaan hyväksytyt kaavatyöt kattavat lähivuosien asuin- ja työpaikka-alueiden kysynnän ja siten jatkossakin on edellytykset saavuttaa MAL-sopimuksen mukainen asuinrakentamista koskeva kaavoitusvelvoite, kunnan strategiset tavoitteet monipuolisesta asumisesta sekä keskustojen ja työpaikka-alueiden kehittämisestä. Kunnan luovuttamien omakotitalotonttien kysyntä on kasvanut merkittävästi ja se luo paineita priorisoida pientalokaavoja etenkin Hyrylässä. Joenrannan asemakaavan hyväksyminen parantaa merkittävästi Kellokosken omakoti- ja pientalotarjontaa. Palveluverkkosuunnitelman mukaisten uusien koulukampusten asemakaavamuutoksista jäljellä on enää Lahelan monitoimikampuksen asemakaava, johon liittyy Lahelanpelto III -alueen asemakaavoitus ja Lahelanorsi. Lahelanpellon yleissuunnitelman päivitys valmistuu keväällä 2023 ja se mahdollistaa alueen asemakaavojen laatimisen. Koillis-Hyrylän alueen suunnittelu jatkuu Mattila II ja Koillis-Hyrylän katualueiden ja kunnallistekniikan yleissuunnitelmilla, mitkä luovat uusia asuinrakentamismahdollisuuksia Tuusulanjärven kampuksen ympäristöön. Sulan ja Rykmentinpuiston työpaikka-alueiden asemakaavojen tultua lainvoimaisiksi Etelä-Tuusulan työpaikatonttivaranto on kohentunut merkittävästi. Työpaikka-alueiden kaavavarantoa kehitetään edelleen Focus-alueen, Rykmentinportti I:n, Kulomäentie-Juslan ja Senkkerinmäen yleissuunnitelma- ja asemakaavatöillä.

Asuntorakentamisen arvioidaan hiljentyvän ainakin haettavien lupien osalta. Vuonna 2022 myönnettyjen asuntorakennusten lupien toteutuminen tulee nostamaan tulevien vuosien valmistuvien asuntojen määrää, mutta vuoden 2022 huippumäärään tuskin tulevina vuosina tullaan pääsemään. Lähivuosina rakentaminen tulee vahvasti keskittymään liike- ja teollisuusrakentamiseen sekä Tuusulan palveluverkkouudistukseen liittyviin kouluhankkeisiin. Pientalorakentamisen osalta kunnan tonttitarjonta pysynee tasaisena Häriskiven ansiosta. Rykmentinpuiston yritysalueen rakentaminen alkanee vuosina 2023–2024.

Suunnittelun ja rakentamisen pääpainopiste on lähivuosina edelleen Etelä-Tuusulassa. Lahelanpelto III:n ja Koillis-Hyrylän kaavoittamisen aloittaminen edellyttää liikenneverkkoon merkittäviä kynnysinvestointeja. Samoin uusien työpaikka-alueiden käyttöönoton edellytyksenä tulee olemaan merkittäviä investointeja valtion tieverkostoon. Aluesuunnittelun lisäksi kunnan palveluverkon uudistamiseen sekä kunnan muihin kiinteistöhankeisiin liittyviä suunnittelu- ja asiantuntijatehtäviä pyydetään todennäköisesti jatkossakin runsaasti.

Kunnallistekniikan rakentaminen jatkuu vielä ainakin vuoden 2023 alkuvuoden kiivaana. Talouden epäsuotuisa kehitys saattaa kuitenkin jo loppuvuodesta jarruttaa joidenkin uusien hankkeiden aloittamista. Hiilijalanjäljen pienentäminen rakennusurakoissa kuten ylipäänsä kaikessa kunnan toiminnoissa tulee lähivuosina korostumaan entisestään.

Pandemian jälkeistä joukkoliikennematkustuksen muutosta seurataan ja liikennöintiä muutetaan sopimusten puitteissa tarvittavilta osin. HSL jatkaa liikennetarjonnan sopeuttamistoimia. Aiemmin päätettyjen linjasto- ja liikennöintisuunnitelmissa esitettyjen uusien palvelujen sekä käynnissä olevan liikennöinnin lisäysten toteuttamista ei toistaiseksi tehdä.

Kustannuksiltaan ja vaikuttavuudeltaan ylivoimaisesti merkittävin hankekokonaisuus koko kunnassa on palveluverkon rakentaminen. Palveluverkon rakentaminen tulee sitomaan rakennuttamisen palveluyksikön resurssit tulevina vuosina. Tilapalvelut tulee käyttämään ulkopuolisia asiantuntijoita toteutuksen läpiviemiseen.

Sisäilmaongelmien ennakointi, tutkinta, viestintä ja korjausten suunnittelu sekä toteutuksen järjestäminen jatkuvat ennallaan vuonna 2023. Palveluverkon uudiskohteiden valmistuminen tulee helpottamaan

sisäilmatyötä uudiskohteiden korvatussa sisäilmaongelmaisia kohteitamme. Vuonna 2023 kehitämme ja jatkojalostamme edelleen toimintatapojamme tutkimus selvityksissä, asiakirjahallinnassa sekä tiedottamisessa.

Kehittäminen ja hallinto

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Kuntakehitysjohtaja Heikki Lonka

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	73	1	1	65	-10,8 %	6 520,0 %	6 520,0 %	64
TOIMINTAKULUT	- 904	- 940	- 943	- 873	-3,4 %	92,9 %	92,6 %	70
TOIMINTAKATE	- 831	- 939	- 942	- 808	-2,8 %	86,1 %	85,8 %	134

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kehittäminen ja hallinto ohjaa, koordinoi ja seuraa toimialueen tavoitteiden toteutumista. Toimimme Kasvun ja ympäristön esikuntana sekä tukiyksikkönä.

Olennaiset tapahtumat palvelualueella

Kuntakehitysjohtaja siirtyy uusiin tehtäviin vuoden 2023 alusta alkaen. Uuden kuntakehitysjohtajan haku on käynnistynyt ja valtuuston ennakoitaan vahvistavan nimityksen maaliskuussa.

Talouden toteutuminen

Ei olennaisia määrärahan ylityksiä/alituksia.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Palveluverkko-ohjelman toteuttaminen etenee. Valmistaudumme koko toimialuetta koskeviin muutoksiin, mm. uuden lainsäädännön aiheuttamiin muutostarpeisiin.

Elinvoima, asuminen ja kehittäminen

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Elinvoimajohtaja Kristiina Salo

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	1 399	1 384	684	577	-58,7 %	41,7 %	84,4 %	- 107
TOIMINTAKULUT	- 2 163	- 2 252	- 1 552	- 1 437	-33,5 %	63,8 %	92,6 %	115
TOIMINTAKATE	- 764	- 868	- 868	- 860	12,6 %	99,1 %	99,1 %	8

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Elinkeinopalvelut

Asuntopalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Palvelualue vastaa kunnan elinkeinotoimesta, matkailusta ja hankekehityksestä sekä ikääntyvien asumisneuvonnasta. Panostamme Tuusulan kunnan vetovoiman ja brändin rakentamiseen.

Olellaiset tapahtumat palvelualueella

Vuonna 2022 viimeisteltiin poikkihallinnollisesti Tuusulan asuntopoliittinen ohjelma. Pohjois-Tuusulan hankekehittäjä on tehnyt kehittämissuunnitelman. Yritysten sijoittautumistarjouksia tehtiin aktiivisesti ja uudelta Rykmentinportin alueelta on myyty useampi tontti sekä lopuista on suunnitteluvaraukset. Elinvoimaohjelman työstäminen alkoi 2022 syksyllä. Ikääntyvien asumisneuvoja rekrytoitiin syksyllä 2022.

Talouden toteutuminen

Asuntojen välitystoiminnasta luovuttiin vuoden aikana, tämä näkyy merkittävästi alentuneina asuntojen vuokratuottoina sekä vastaavasti asuntojen ja huoneistojen vuokratuloissa. Käyttösuunnitelmaa muutettiin tältä osin puolivuosisikatsauksen yhteydessä.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Työpaikkatonttien neuvottelut jatkuvat ja Rykmentinportin vapaiden tonttien kaupat toteutuvat 2023 alkuvuoden aikana. Pohjois-Tuusulan kehittämisen suunnitelmat ja toimenpiteet käynnistyvät. Asuntopoliittisen ohjelman toimenpiteet käynnistyvät 2023 aikana. Asumisneuvonta vakiinnuttaa toimintansa.

Projektitoimisto

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Projektitoimiston päällikkö Jyri Olkkonen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	8 205			386	-95,3 %			-386
TOIMINTAKULUT	- 923	- 1 080	- 1 080	- 958	4,3 %	88,7 %	88,7 %	- 122
TOIMINTAKATE	7 283	- 1 080	- 1 080	- 572	-107,9 %	53,0 %	53,0 %	- 507

Toimintatuotot sisältävät käyttömaksuuden myyntivoittoja 339 teur ja vuonna 2021 8,2 milj. eur.

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Projektitoimisto

Focus

Rykmentinpuisto (taseyksikkö)

Hyrylän keskusta

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Palvelualue edistää kuntastrategian mukaisesti projektialueiden: Rykmentinpuiston, Focuksen ja Hyrylän keskustan kehittämistä. Määritelmänsä mukaisesti Projektitoimisto eli PMO on organisaation rakenne, joka standardoi projekteihin liittyviä hallinnollisia prosesseja ja sekä suunnittelee että johtaa resurssien, toimintatapojen, työkalujen ja tekniikoiden jakamista organisaatiossa. Riippuen organisaation tarpeista, PMO:n vastuut voivat olla projektien johtamista tukevista toiminnoista yhden tai useamman projektin johtamiseen.

Olellaiset tapahtumat palvelualueella

Projektimalli valmisteltiin esiteltäväksi kunnan johtoryhmälle. Projektikäsikirja saatettiin työkaluksi Teams-ympäristöön. Saatettiin Rykmentinpuiston kampuksen ja Peltokaaren päiväkodin hankinnat allekirjoitusvalmiuteen, edistettiin Lahelan kampuksen hankesuunnittelua ja hankinnan valmistelua sekä osallistuttiin palveluverkko-ohjelman kehittämiseen.

Rykmentinpuiston rakentaminen jatkui vuonna 2022 edellisvuosien tapaan vilkkaana. Tonttien luovutus ja kysyntä olivat hyvällä tasolla. Puistokylän suunnittelulla pyritään vastaamaan alueen pientalo- ja rivitalotonttikysyntään.

Hyrylän keskustan yleissuunnitelma hyväksyttiin. Palvelukeskuksen asemakaavamuutos ja hankkeen toteuttamisen edellytyksenä olevat sopimukset hyväksyttiin.

Focus-alueen yleissuunnittelu käynnistettiin ja syksyn aikana laadittiin maankäytöstä kaksi suunnitelmaluonnosta. Yleissuunnitelman ehdotuksen laadinta käynnistyi myöhemmin syksyllä. Focus-projekti laajennettiin ohjelmaksi, joka sisältää Focus-alueen lisäksi myös Senkkerinmäen kiertotalousalueen kehittämisen.

Talouden toteutuminen

Ei merkittäviä määrärahojen ylityksiä/ alituksia.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Projektimalli saatetaan koko kunnan laajuiseksi työkaluksi kehittämismallin rinnalle. Se tulee toimimaan sellaisissa kehittämismallin toteutuksissa, jotka tahdotaan toteuttaa projekteina ja joihin tahdotaan saada käytännön tukea projektinjohdon kenttään.

Rykmentinpuiston pääpainopisteet ovat tonttien myynnissä, asemakaavoituksen edistämisessä ja kokonaisvaltaisen infran suunnittelun jatkamisessa. Asemakaavoituksen painopisteinä ovat Puistokylän, Olympiakylän ja Hökilän lisäksi työpaikka-alueen laajentaminen itäisen ohikulkutien itäpuolella.

Asuinkerrostalohankkeiden valmistelu etenee: Koskensillantien ja Esikunnanpolun kaavamuutosten valmistelu alkaa ja hankkeille löydetään yhteistyökumppaneita. Koskensillantien pysäköintitalon toteuttamista valmistellaan. Palvelukeskuksen toteuttamista edeltävät purku- ja infraurakat toteutuvat.

Focus-alueen yleissuunnittelu viedään päätökseen, jonka jälkeen jatketaan asemakaavoitusta. Maa-ainesten ottolupaprosesseja jatketaan ja maanhankintaa edistetään järjestelmällisesti.

Rykmentinpuisto-taseyksikkö

Taseyksikkö

Vastuuhenkilö: Projektipäällikkö Jouni Määttä

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	8 205			386	-95,3 %	∞		386
TOIMINTAKULUT	- 231	- 339	- 339	- 199	-13,9 %	58,7 %	58,7 %	140
TOIMINTAKATE	7 974	- 339	- 339	187	-97,7 %	-55,1 %	-55,1 %	525

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Rykmentinpuiston osalta keskeisenä toimenpiteenä on tulevaisuuden sote-keskuksen hankinnan voimallinen edistäminen hankkeen saatua valtiolta tarvittavat määrärahat. Toisena merkittävänä toimenpiteenä on Puistokylän asemakaavoituksen jatkaminen.

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Rykmentinpuiston rakentaminen jatkui vuonna 2022 edellisvuosien tapaan vilkkaana. Tonttien luovutus ja kysyntä olivat hyvällä tasolla. Puistokylän suunnittelulla pyritään vastaamaan alueen pientalo- ja rivitalotonttikysyntään.

Pitkäjänteisellä toiminnalla on pystytty luomaan kiinnostava ja laajaa julkisuutta saanut aluekehityshanke, jonka rakentamisen käynnistymiseen vaikutti merkittävästi vuonna 2020 järjestetyt Asuntomessut.

Ohjelmaisesti toimimalla on saavutettu kokonaisvaltaista alue- ja kaupunkikehitystä ja verkostomaista kumppanuuskehittämistä.

Rykmentinpuiston keskuksen, Puustellinmetsän, Monion ja Kirkonmäen alueiden kunnallistekniikan suunnittelu ja rakentaminen on pääosin valmistunut.

Myös Rykmentinpuiston työpaikka-alueella aloitettiin asemakaavan vahvistumisen jälkeen tonttien luovutus, joka onkin toteutunut hyvin. Kunnallistekniikan suunnittelu on valmistui ja rakentaminen käynnistyi.

Koko Rykmentinpuiston alueella on valmistunut yli 50 asuinrakennusta useana eri talotyyppinä ja lisäksi rakenteilla on useita asuinkerrostaloja. Toteutusta on tulossa sekoittuneesti eri hallintamuotoina. Kunnan omista rakennushankkeista monitoimitalo Monion rakentaminen on edennyt hyvin ja avajaisia vietetään vuonna 2023. Yhtenäiskoulun elinkaarihankkeen toteuttajat on valittu ja rakentaminen käynnistyy vuonna 2023. Rykmentin puistotielle sijoittuvan linja-autoaseman rakentaminen alkaa myös vuonna 2023.

Taiteen ohjausryhmän aktiivisen toiminnan seurauksena on alueen tontinluovutuksen yhteydessä kerättyä taiderahaa käytetty taiteen hankkimiseen. Vuonna 2022 valmistui kaksi uutta teosta. Tällä hetkellä valmistuneita tai hankittuja taideteoksia on valmiina jo 10 kpl. Taiderahaa kertyi vuonna 2022 noin 300 000€.

Talouden toteutuminen

Rykmentinpuiston tuottoihin sisältyy 339.000 euroa taseyksikön tonttien myyntivoittoja. Kuluksen osalta asiantuntijapalvelut toteutuivat merkittävästi talousarvion tasoa alhaisempina.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Rykmentinpuiston pääpainopisteet ovat tonttien myynnissä, asemakaavoituksen edistämisessä ja kokonaisvaltaisen infran suunnittelun jatkamisessa. Asemakaavoituksen painopisteinä ovat Puistokylän, Olympiakylän ja Hökilän lisäksi työpaikka-alueen laajentaminen itäisen ohikulkutien itäpuolella. Näiden lisäksi varmistetaan, että alueen muut kehittämiskohteet ja -projektit etenevät suunnitellusti sekä samalla haetaan avoimesti uusia, erilaisia toimintatapoja.

Rykmentinpuiston markkinointia ja viestintää viedään eteenpäin suunnitellusti, avointa vuorovaikutusta eri sidosryhmien välillä ylläpidetään ja kehitetään. Infrastruktuurin kokonaisvaltaista suunnittelua jatketaan.

Taideohjelman toiminta jatkuu valtuuston hyväksymän taideohjelman mukaisesti.

Maankäyttö ja paikkatieto

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Maankäyttöpäällikkö Päivi Hämäläinen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	4 450	4 340	4 340	4 704	5,7 %	108,4 %	108,4 %	364
TOIMINTAKULUT	- 1 859	- 2 015	- 2 015	- 2 054	10,5 %	102,0 %	102,0 %	- 39
TOIMINTAKATE	2 591	2 326	2 326	2 650	2,3 %	114,0 %	114,0 %	325

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Maankäyttö
Paikkatieto

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Maankäytön ja paikkatiedon palvelualueella huolehditaan kunnan maapolitiikan hoidosta ja

maaomaisuuden hallinnasta sekä ylläpidetään kunnan paikkatietoinfrastruktuuria.

Olennaiset tapahtumat palvelualueella

Uusi paikkatietopäällikkö aloitti vuoden alussa, edellisvuonna irtisanoutuneen tilalla. Vuoden aikana palvelualueella oli yhteensä noin yhden henkilötyövuoden verran perhevapailla kaksi henkilöä ja eläkkeelle jäämisen vuoksi irtisanoutui yhteensä neljä henkilöä. Lisäksi irtisanoutui paikkatietoinsinööri, jonka tilalle saatiin rekrytoitua uusi henkilö. Yksi maanmittausalan opiskelija oli kesätöissä. Uusi paikkatietokäsittelijä, tontti-insinööri ja hallintopalvelusihteeri on saatu rekrytoitua. Hallintosihteerin rekrytointi on alkamassa. Lisäksi yksi maanmittausalan opiskelija oli kesätöissä.

Palvelualueella siirryttiin enemmän hybridityöskentelyn suuntaan ja noin 50 % työtehtävistä suoritettiin etänä. Lähityön ja etätöyön yhteensovittaminen on sujunut palvelutuotannon kannalta sujuvasti.

Talouden toteutuminen

Maanmyyntitulot olivat n. 9,8 milj. euroa. Alkuperäisen talousarvion mukainen maanmyyntitulotavoite oli 12 milj. euroa, joten tavoitteesta jäätiin 2,2 milj. euron verran. Tonttien vuokrausaste oli noin 23 %. Asuntotonteista saatiin n. 8,4 milj. euroa ja yritystonteista n. 1,4 milj. euroa. Maankäyttösopimuskorvauksia saatiin tuloutettua tavoitteen mukainen 3 milj. euroa. Maanhankinnan kokonaismäärä oli noin 15 ha (tavoite noin 40 ha) ja maanhankintameno 1 milj. euroa.

Tonttien vuokratuotot kehittivät erittäin suotuisasti ja ylittivät talousarvion n. 350 000 eurolla.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuonna 2022 omakotitonttitarjontaa oli kaikissa kuntakeskuksissa ja kysyntä sekä tontinluovutus olivat kohtuullisella tasolla. Omakotitonttien luovutuksen jatkuminen hyvänä edellyttää markkinatilanteen säilymistä samalla tasolla, kunnallistekniikan rakentumista jo kaavoitetuilla alueilla ja kaavoituksen nopeaa valmistumista uusilla alueilla. Kunnan maanomistuksen lisäämiseen laajentumisalueilla on edelleen aktiivisesti kiinnitettävä huomiota.

Paikkatiedon kokonaisjärjestelmä uudistuksen suunnittelu ja esivalmistelu lähtivät käyntiin. Olemassa olevaa paikkatietoaineistoa muokattiin sellaiseen muotoon, että sen siirtäminen uuteen järjestelmään helpottuu. Pilvipalveluratkaisun määrittelytyö saatiin päätökseen ja järjestelmän hankintatyö aloitettiin.

Kaavoitus

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Kaavoituspäällikkö Anne Olkkola

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	43	40	40	112	159,5 %	281,2 %	281,2 %	72
TOIMINTAKULUT	- 965	- 1 117	- 1 117	- 959	-0,6 %	85,9 %	85,9 %	158
TOIMINTAKATE	- 921	- 1 077	- 1 077	- 847	-8,1 %	78,6 %	78,6 %	230

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Kaavoitus

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Kaavoituksen palvelualueella edistetään maankäytön suunnitelmia kaavoitussuunnitelman ja kaavoituksen työohjelman mukaisesti.

Olellaiset tapahtumat palvelualueella

Lainvoiman saivat asemakaavat: Sammonmäki III, Sulan työpaikka-alue III, Kivikiila, Kehitettävät kiinteistöt II, Jussilantie 13 ja Kievarintie. Asuinrakentamista saatiin lainvoimaiseksi 22 214 k-m², josta kaikki ei ole uutta asumisenvarantoa ja työpaikkarakentamista 169 318 k-m². Viimeisen 10 vuoden aikana (2012-2022) vuosittain on saatu lainvoimaista asuinrakentamista keskimäärin 79 420 k-m² ja työpaikkarakentamista 66 850 k-m².

Vuoden 2022 aikana rekrytoitiin kaksi kaavasuunnittelijaa ja suunnitteluinsinööri edeltäjien irtisanouduttua.

Talouden toteutuminen

Asiantuntipalveluita käyttö toteutui merkittävästi talousarvion tasoa pienempänä.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaavoitussuunnitelmaan hyväksytyt kaavatyöt kattavat lähivuosien asuin- ja työpaikka-alueiden kysynnän ja siten jatkossakin on edellytykset saavuttaa MAL-sopimuksen mukainen asuinrakentamista koskeva kaavoitusvelvoite, kunnan strategiset tavoitteet monipuolisesta asumisesta sekä keskustojen ja työpaikka-alueiden kehittämisestä. Kunnan luovuttamien omakotitalotonttien kysyntä on kasvanut merkittävästi ja se luo paineita priorisoida pientalokaavoja etenkin Hyrylässä. Joenrannan asemakaavan hyväksyminen parantaa merkittävästi Kellokosken omakoti- ja pientalotarjontaa. Palveluverkkosuunnitelman mukaisten uusien koulukampusten asemakaavamuutoksista jäljellä on enää Lahelan monitoimikampuksen asemakaava, johon liittyy Lahelanpelto III -alueen asemakaavoitus ja Lahelanorsi. Lahelanpellon yleissuunnitelman päivitys valmistuu keväällä 2023 ja se mahdollistaa alueen asemakaavojen laatimisen. Koillis-Hyrylän alueen suunnittelu jatkuu Mattila II ja Koillis-Hyrylän katualueiden ja kunnallistekniikan yleissuunnitelmilla, mitkä luovat uusia asuinrakentamismahdollisuuksia Tuusulanjärven kampuksen ympäristöön. Sulan ja Rykmentinpuiston työpaikka-alueiden asemakaavojen tultua lainvoimaisiksi Etelä-Tuusulan työpaikkatonttivaranto on kohentunut merkittävästi. Työpaikka-alueiden kaavavarantoa kehitetään edelleen Focus-alueen, Rykmentinportti I:n, Kulomäentie-Jusslan ja Senkkerinmäen yleissuunnitelma- ja asemakaavatoilla.

Keskusten kehittäminen edellyttää kaavasuunnittelun lisäksi sopimuksia ja yhteistä tulevaisuuden tavoitetilaa kiinteistöjen omistajien kanssa. Hyrylässä palvelukeskuksen asemakaava hyväksyttiin loppuvuodesta 2022 ja kaavatoiden painopisteet siirtyvät Esikunnanpolun (terveyskeskus) ja Koskensillantien (vanha kunnantalo) alueille.

Tulevaisuuden ilmastotavoitteet, ilmasto-ohjelman toimenpiteet ja niiden jalkautus tulevat vaikuttamaan myös kaavoitukseen. Tässä keskeinen haaste on uusien toiminta- ja ajattelutapojen nopea omaksuminen ja käyttöönotto.

Rakennusvalvonta

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Johtava rakennustarkastaja Johanna Aho

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	1 123	572	922	890	-20,8 %	155,5 %	96,5 %	- 32
TOIMINTAKULUT	- 611	- 753	- 753	- 796	30,2 %	105,6 %	105,6 %	- 43
TOIMINTAKATE	512	- 181	169	94	-81,7 %	-51,7 %	55,6 %	- 75

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Rakennusvalvonta

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Rakennusvalvonnan tehtävänä on yleisen edun kannalta valvoa rakentamista ja kaavojen noudattamista sekä osaltaan valvoa rakennettua ympäristöä. Toiminta jakautuu lupa- ja katselmuspalveluihin. Rakennusvalvonnan toiminta on vahvasti digitalisoitunut sähköisen lupapistepalvelun käyttöönoton myötä. Tätä asiakkaan ohjaamista sähköisten palvelujen piiriin jatketaan ja toimintatapojen muutosten yhteydessä järjeistetään ja tehostetaan prosesseja. Samalla varaudutaan uuden rakentamislain sekä RYTJ (rakennetun ympäristön tietojärjestelmät) lain vuonna 2024 mukana tuomiin toiminnan haasteisiin.

Olennaiset tapahtumat palvelualueella

Uusi rakennustarkastajan virka saatiin neljän hakukierroksen jälkeen täytettyä. Tarkasteluvuonna rakennusvalvonnassa oli tilapäinen rakennustarkastaja yhteensä 8 kuukautta purkamassa lupahakemussummaa. Tämä resurssi oli todella tarpeen, sillä rakentamisen, nimenomaan asuntorakentamisen, kiivas tahti jatkui vuonna 2022. Rakennuslupia myönnettiin 488 kappaletta. Tämä oli hiukan vähemmän edellisvuoteen verrattuna, mutta asuntoja näissä myönnytyissä luissa oli ennätysmäärä 1003 kappaletta. Edellisvuonna asuntoja myönnytyissä luissa oli 692 kappaletta. Valmistuneidenkin asuntojen lukumäärä oli huima 787 kappaletta, joista omakotiasuntoja oli 164. Valmistuneita kerrostalokohteita olivat muun muassa Puustellinniitynkaari 2 ja 6 (Avara Deko Oy) sekä Metsävadelmantie 2 (A-Kruunu Oy). Högberginhaaraan valmistui Jatke Oy:n logistiikkarakennus.

Tarkasteluvuonna aloitettiin useamman Rykmentinpuistoon sijoittuvan kerrostalon sekä Suutarintien kolmen kerrostalon rakentaminen. Sulan alueella aloitettiin myös useamman teollisuus-, varasto- ja tuotantorakennuksen rakentaminen. Pientaloja rakentui vuonna 2022 pääosin etelässä Lahelanpelto II ja Anttilanrannan alueelle, Kellokoskella Linjapuisto II alueelle sekä Jokelassa Kartano I ja Peltokaaren alueelle.

Olevaa paperista rakennuslupa-aineistoa on digitoitu omana työnä aineistotilausten kautta. Tarkasteluvuonna 2022 ei digitointia hankittu ostopalveluna. Lupapistekauppaan liittyvää aineistopyyntöjen digitointiprosessia on kehitelty asiakaslähtöisemmäksi.

Kasvu ja ympäristön palvelualueet ovat rakennusvalvontavetoisesti aloittaneet toimintamallien tarkastelun tulevien lakimuutosten, rakentamislaki (RakL) ja laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (RYTJ), hallituksen esitysten pohjalta.

Talouden toteutuminen

Rakennuslupien kysyntä jatkui voimakkaana, tuotot ylittivät talousarvion tason n. 250.000 eurolla. Puolivuosikatsauksen yhteydessä nostettiin käyttösuunnitelman rakennusvalvontamaksujen määrää 350.000 eurolla.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Asuntorakentamisen arvioidaan hiljentyvän ainakin haettavien lupien osalta. Vuonna 2022 myönnettyjen asuntorakennusten lupien toteutuminen tulee nostamaan tulevien vuosien valmistuvien asuntojen määrää, mutta vuoden 2022 huippumäärään tuskin tulevina vuosina tullaan pääsemään. Lähivuosina rakentaminen tulee vahvasti keskittymään liike- ja teollisuusrakentamiseen sekä Tuusulan palveluverkkouudistukseen liittyviin kouluhankkeisiin. Pientalorakentamisen osalta kunnan tonttitarjonta pysynee tasaisena Häriskiven ansiosta. Rykmentinpuiston yritysalueen rakentaminen alkanee vuosina 2023–2024.

Kiinteistöveroselvityksen mahdollinen käynnistyminen kunnassa tulee todennäköisesti vaatimaan melko suurta rakennusvalvonnan panostusta prosessissa. Tämä tulee edellyttämään osittain työn uudelleen organisointia ja mahdollisesti tilapäisen työvoiman palkkaamista. Prosessiin liittyy olennaisena osana olevan paperisen aineiston digitoiminen, jotta selvittelytyö helpottuu.

Rakentamislain (RakL) sekä rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä annetun lain (RYTJ) mahdollinen voimaantulo vuoden 2024 alusta tuo muutostarpeita niin rakennusjärjestykseen, hallintosäätöön, rakennusvalvonnan taksaan kuin todennäköisesti myös toimintamalleihin. Mikäli rakentamislaki eduskunnassa etenee ja se tulee voimaan vuoden 2024 alusta, tulee vuoden 2023 aikana uusia hallintosäätö sekä rakennusvalvontataksa, jotta ne ovat voimassa 1.1.2024 alkaen. Rakennusjärjestys tulee uusia uuden lain mukaiseksi siten, että se on voimassa kahden vuoden sisällä rakentamislain voimaantulosta.

Yhdyskuntatekniikka

Palvelualue

Vastuuhenkilö: Yhdyskuntatekniikan päällikkö Petri Juhola

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	705	772	1 022	890	26,2 %	115,3 %	87,1 %	- 132
TOIMINTAKULUT	- 9 733	- 11 051	- 11 351	- 11 747	20,7 %	106,3 %	103,5 %	- 396
TOIMINTAKATE	- 8 599	- 10 180	- 10 230	- 10 568	22,9 %	103,8 %	103,3 %	- 338

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Kunnallistekniikan suunnittelu
Kunnallistekniikan rakentaminen
Kunnossapito
Viherpalvelut
Liikenne

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Palvelualue suunnittelee, rakentaa ja ylläpitää kunnan katu- ja viheromaisuutta ja kehittää joukkoliikennettä, jotta kuntalaisilla olisi pysyvästi turvallinen, viihtyisä ja toimiva elinympäristö ja kunta pysyisi houkuttelevana kasvukuntana. Palvelualue avustaa maankäytön suunnittelua tuottamalla tarvittavaa tietoa mm. kaava-alueen rakennettavuudesta, kunnallistekniikan tarvitsemista tilavarauksista ja sen rakentamiskustannuksista. Lisäksi palvelualue vastaan kunnan vesistöhankeista ja pilaantuneiden alueiden kunnostamisesta sekä osallistuu yhteistyössä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa vesistöjen tilan parantamishankkeisiin ja ympäristön tilan seurantaan.

Olennaiset tapahtumat palvelualueella

Koko palvelualueen toimintaa leimasi vuonna 2022 henkilökunnan vaihtuvuus, rekrytointien vaikeus, rakennusmateriaalien ajoittainen heikko saatavuus sekä rakennus- ja polttoainekustannusten voimakas nousu. Rekrytointivaikeudet kohdistuivat erityisesti kunnallistekniikan suunnitteluun ja rakentamiseen. Suunnittelun vahvuus oli 50 % normaalitilanteesta ja rakentamisessa työnjohdon vahvuus oli ajoittain vain 25 % normaalitilanteesta. Haasteista huolimatta palvelualue suoriutui tehtävistään hyvin.

Kunnallistekniikan suunnittelussa pääpaino on ollut Häriskiven ja Pellavamäen uusien asuinalueiden ja Rykmentinpuiston ja Sulan työpaikka-alueiden suunnittelussa. Lisäksi merkittävää työpanosta ovat vaatineet palveluverkon uudistamiseen, Hyrylän palvelukeskukseen ja uuteen matkakeskukseen liittyvät suunnittelutehtävät samoin kuin Urheilukeskuksen kehittämiseen liittyvät suunnittelutehtävät. Vilkkaasta rakentamisesta johtuen rakentamisen aikaiset suunnittelupalvelut ovat sitoneet runsaasti resursseja. Kaavoitusta on avustettu useissa kaavakohteissa kaavoitusta palvelevien yleissuunnitelmien muodossa.

Rakentamisen painopiste oli edelleen Etelä-Tuusulassa. Häriskiven asuinalue ja Sulan työpaikka-alue avattiin uusina kohteina kuten Riihikallion uutta koulua palvelevat pysäköintialueet. Pellavamäentien saneeraus, Tuusulanjoentien painuman korjaus samoin kuin Monion kaava-alue ja Urheilukeskuksen BMX-rataa palveleva pysäköintialue saatiin valmiiksi. Kellokoskella saatiin päätökseen Omenalahdentien ja Vanhan valtatie saneeraukset ja Linjapuisto II:n asuinalue. Jokelassa aloitettiin Peltokaaren III:n vaiheen kunnallistekniikan rakentaminen.

Vuoden 2022 alku ja loppu olivat erittäin runsaslumisia, mikä työllisti kunnossapitoa erittäin paljon. Talven voimakkaasti vaihteleva sää asetti myös omat haasteensa liukkaudentorjunnalle ja liukkaudentorjunnassa käytetyn kiviaineksen poistolle. Tämä heijastui myös kustannusten nousuna yli budjettiin varatun määrärahan. Elohopealamppujen vaihtourakka saatiin päätökseen. Pähkinämäentielle rakennettiin Martta Wendelin päiväkodin rakennusluvan edellyttämä melusuojaus.

Viherpalvelut viimeistelivät maisemamäen ja tasausaltaiden reunoja Puustellinmetsässä, vastasivat Tuusulanjärven eteläosan ruoppauksista ja saneerasivat Annanpuiston Kellokoskella. Kaukjärvenrannan saneeraus aloitettiin syksyllä 2022. Kellokosken patoallas sai maisemavalot yhteistyössä kunnossapidon kanssa.

COVID-19 epidemia on vähentänyt joukkoliikenteen käyttöä sekä lipputulota vuosien 2020 ja 2021 aikana eikä joukkoliikenteen käyttö ole palautunut koronaa edeltävälle tasolle. Tarjontaa ei ole palautettu täysin ennalleen tai lisätty uuden tarjonnan muodossa vielä vuoden 2022 aikanakaan. Vuoden 2022 matkustus on alkanut kuitenkin selvemmin elpyä ja Tuusulaan kytkeytyvät nousumäärät sekä lipputulot ovat kasvaneet, osin ennusteita paremmin.

Talouden toteutuminen

Metsänmyyntitulot ylittivät selkeästi talousarvion, tähän vaikuttivat myydyiltä tonteilta kaadetut puut. Käyttösuunnitelmassa tuottoja nostettiin 250.000 eurolla puolivuositarkastuksen yhteydessä. Valmistus omaan käyttöön ylitti talousarvion 190.000 eurolla.

Aurus- ja liukkaudentorjuntalähtöjen yhteenlaskettu määrä oli huomattavasti suurempi kuin aikaisempina vuosina. Tämä näkyi kustannusten nousuna erityisesti palkkojen sekä ostopalvelujen (rakennusten ja alueiden kunnossapito) osalta. Tämän lisäksi runsas hiekankulutus toi merkittävästi lisätyötä myös hiekanpoistoon. Myös aikainen talventulo joulukuussa vaikeutti tilannetta. Puolivuositarkastuksen yhteydessä nostettiin käyttösuunnitelman tasoa tältä osin 300 000 euroa. Tämän muutoksen jälkeen ylittivät katujen kunnossapidon kustannukset käyttösuunnitelman n. 1 000 000 eurolla.

Tuusulan maksuosuus HSL:lle budjetoidaan HSL:n talousarvion mukaisesti. HSL laskee myös lopullisen maksuosuuden. Kuluneen vuoden osalta toteutuneet kustannukset jäivät n. 550 000 euroa alle talousarvion.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Suunnittelun ja rakentamisen pääpainopiste on lähivuosina edelleen Etelä-Tuusulassa. Lahelanpelto III:n ja Koillis-Hyrylän kaavoittamisen aloittamien edellyttää liikenneverkkoon merkittäviä kynnysinvestointeja. Samoin uusien työpaikka-alueiden käyttöönoton edellytyksenä tulee olemaan merkittäviä investointeja valtion tieverkostoon. Aluesuunnittelun lisäksi kunnan palveluverkon uudistamiseen sekä kunnan muihin kiinteistöhankeisiin liittyviä suunnittelu- ja asiantuntijatehtäviä pyydetään todennäköisesti jatkossakin runsaasti.

Kunnallistekniikan rakentaminen jatkuu vielä ainakin vuoden 2023 alkuvuoden kiivaana. Talouden epäsuotuisa kehitys saattaa kuitenkin jo loppuvuodesta jarruttaa joidenkin uusien hankkeiden aloittamista. Hiilijalanjäljen pienentäminen rakennusurakoissa kuten ylipäänsä kaikessa kunnan toiminnoissa tulee lähivuosina korostumaan entisestään.

Korjausvelka kasvaa vanhoilla kaduilla. Mikäli bitumin hinta pysyy korkeana eikä pintauksiin osoiteta lisää varoja, rapauttaa se kunnan katuverkkoa ja johtaa raskaampiin ja kalliimpiin saneeraustarpeisiin. Painopiste pintauksissa on tähän asti ollut ajoradoilla, mutta jatkossa myös kevyen liikenteen väylien kunto on otettava entistä enemmän huomioon.

Kunnan kasvaessa laajentamalla uusille rakennettavilla alueilla, on uusilla kaava-alueilla varattava riittävät alueet myös virkistykseen. Virkistysalueet sisältävät myös esteettömiä hoidettuja puistomaisia alueita ja leikkipuistoja. Vuonna 2023 laadittavalla viheraluestrategialla pyritään puistojen ja leikkipuistojen määrän hallittuun kasvuun, mutta käytännössä puistojen määrä ja hoidettava pinta-ala kasvavat sitä mukaan, kun kuntarakenne laajenee.

Pandemian jälkeistä joukkoliikennematkustuksen muutosta seurataan ja liikennöintiä muutetaan sopimusten puitteissa tarvittavilta osin. HSL jatkaa liikennetarjonnan sopeuttamistoimia. Aiemmin päätettyjen linjasto- ja liikennöintisuunnitelmissa esitettyjen uusien palvelujen sekä käynnissä olevan liikennöinnin lisäysten toteuttamista ei toistaiseksi tehdä.

Tilapalvelut (taseyksikkö)

Palvelualue

Vastuuhenkilö: tilapalvelupäällikkö Mikko Simpanen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	23 458	24 013	24 013	23 794	1,4 %	99,1 %	99,1 %	- 219
TOIMINTAKULUT	- 14 825	- 13 674	- 13 674	- 14 740	-0,6 %	107,8 %	107,8 %	- 1 065
TOIMINTAKATE	8 744	10 338	10 338	9 055	3,6 %	87,6 %	87,6 %	- 1 283

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Kiinteistöjohtaminen
Rakennuttaminen
Kiinteistöjen ylläpito
Puhtauspalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Varmistamme kunnan toimialoille toiminnan tarvitsemat tehokkaat, terveelliset, turvalliset, toimivat ja taloudelliset tilat sekä niihin asianmukaisen ja ammattitaitoisen kiinteistönhoidon. Vastaamme Tuusulan kunnan kiinteistöjen arvon säilyttämisestä ja kehittämisestä lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä omistajapolitiikan määrittelemien linjauksin.

Olennaiset tapahtumat palvelualueella

Vuonna 2022 kaikkia palveluverkon uudiskohteita edistettiin ja aikatauluja tarkennettiin. Palveluverkkouudistus satoi merkittävän osan Tilapalveluiden asiantuntijoiden työresurssia.

Vuonna 2022 merkittävimpinä tapahtumina olivat Martta Wendelin-päiväkodin valmistuminen, Monion rakentamisen jatkuminen aikataulussa, sekä Kirkonkylän kampuksen rakentamisen jatkuminen aikataulussa. Riihikallion kampuksen suunnittelu valmistui, ja rakentamisen valmistelu alkoi.

Aiemmista vuosista poiketen vuonna 2022 henkilöstön vaihtuvuus oli minimaalista. Tilapalveluiden kaikki virat ja toimet olivat myös täytettyinä, eikä henkilöstöressivajasta ollut.

Koronaepidemian tuomat muutokset Tilapalveluiden kaikessa toiminnassa ovat muuttuneet osaksi arkea ja toimintatapoja.

Tuusulan Lukio ja Kulttuuritalo Moniolle myönnettiin Rakennuslehden Vuoden Työmaapalkinto 2022. Työmaakilpailun yhdeksänhenkinen valintaraati vaikutui hirsirunkoisen Monion teknisen vaativuuden ja arkkitehtonisen tyylikkyyden lisäksi työmaan osallistavasta johtamisesta ja rohkeudesta ottaa käyttöön uusia toimintatapoja ja seurantamenetelmiä. Finaaliin selvisivät Tuusulan Monion lisäksi Raide-Jokeri, Kansallisteatterin laajennus ja peruskorjaus, sekä Grand Hansa -hotellityömaa.

Tuusula sai Ympäristöministeriön ja Motivan myöntämän Julkisen puurakentamisen edelläkävijä -kunniamaininnan. Palkintoperusteissa kunnan todetaan panostavan vahvasti puun käyttöön rakennushankkeissaan. Samalla puurakentaminen on nostettu keskeiseksi osaksi Tuusulan kunnallista

rakennuttamista ja kaavoitusta. Tunnustuksen vuodelle 2022 jakoi ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo.

Talouden toteutuminen

Tuottojen osalta sisäiset käyttövuokrat alittivat lievästi talousarvion tason. Ulkoisten vuokrien osuus alitti talousarvion johtuen kirjauskäytännön muutoksista. Aiemmin ulkoiisiin vuokriin sisältyneet siivouksen tuotot siirtyivät Puhtauspalveluiden tuotoiksi. Puhtauspalveluiden tuotot ylittivät vastaavasti.

Kiinteistöjen ylläpidon kustannukset sekä henkilöstökulut ylittivät selkeästi talousarvion tason. Ylitys johtui lähinnä alkuvuoden hankalasta lumitilanteesta sekä joulukuun aikaisesta talventulosta. Myös lämmityskustannukset ylittivät talousarvion.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kustannuksiltaan ja vaikuttavuudeltaan ylivoimaisesti merkittävin hankekokonaisuus koko kunnassa on palveluverkon rakentaminen. Palveluverkon rakentaminen tulee sitomaan rakennuttamisen palveluyksikön resurssit tulevina vuosina. Tilapalvelut tulee käyttämään ulkopuolisia asiantuntijoita toteutuksen läpiviemiseen.

Sisäilmaongelmien ennakointi, tutkinta, viestintä ja korjausten suunnittelu sekä toteutuksen järjestäminen jatkuvat ennallaan vuonna 2023. Palveluverkon uudiskohteiden valmistuminen tulee helpottamaan sisäilmatyötä uudiskohteiden korvatessa sisäilmaongelmaisia kohteitamme. Vuonna 2023 kehitämme ja jatkojalostamme edelleen toimintatapojamme tutkimus selvityksissä, asiakirjahallinnassa sekä tiedottamisessa.

Tilapalveluissa tulee vuonna 2023 tapahtumaan merkittävää henkilöstön vaihtuvuutta eläköitymisten ja irtisanoutumisten muodossa. Koska ammattitaitoisen henkilöstön palkkaaminen nykyisellä kunnan palkkatasolla on hyvin vaikeata, on olemassa kohonnut riski, että toimintamme laatu tulee kärsimään. Todennäköisesti emme tule saavuttamaan kaikkia asetettuja tavoitteita, ja osa toimintamme riskeistä saattaa toteutua.

TOTEUMAVERTAILUT

TULOSLASKELMAOSAN TOTEUMAVERTAILU

KUNNAN SISÄINEN TULOSLASKELMA ILMAN VESILIIKELAITOSTA v.2022.

Toimintatulot ja -menot sisältävät kunnan sisäisen laskutuksen.

	Talousarvio	TA muutos	Muutettu talousarvio	Toteuma 2 022	Poikkeama	Toteuma 2 021	Muutos-% 2021/-22
Toimintatulot	64 098	-166	63 932	66 088	2 156	69 170	-4,5 %
Myyntitulot	19 330	198	19 528	20 043	516	18 898	6,1 %
Maksutulot	9 356	350	9 706	9 525	-180	9 557	-0,3 %
Tuet ja avustukset	751	-14	737	3 442	2 705	2 364	45,6 %
Muut toimintatulot	34 661	-700	33 961	33 077	-885	38 350	-13,8 %
Toimintamenot	-289 900	-7 387	-297 287	-296 814	473	-276 058	7,5 %
Valmistus omaan käyttöön	100		100	290		541	
Henkilöstömenot	-80 550	-321	-80 871	-83 159	-2 288	-79 436	4,7 %
Palkat ja palkkiot	-63 373	-265	-63 638	-66 508	-2 870	-63 004	5,6 %
Eläkekulut	-14 760	-46	-14 806	-14 210	596	-13 882	2,4 %
Muut henkilöstösivukulut	-2 416	-10	-2 426	-2 440	-14	-2 550	-4,3 %
Palvelujen ostot	-166 873	-7 726	-174 599	-172 099	2 500	-155 609	10,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 355	0	-9 355	-9 632	-277	-9 417	2,3 %
Avustukset muille	-7 800	-40	-7 840	-7 839	1	-7 629	2,8 %
Muut toimintamenot	-25 323	700	-24 623	-24 086	537	-23 967	0,5 %
Toimintakate	-225 703	-7 553	-233 255	-230 436	2 629	-206 348	11,7 %
Verotulot	207 220	8 876	216 096	217 187	1 091	201 794	7,6 %
Valtionosuudet	35 414	-1 007	36 421	36 369	-52	32 411	12,2 %
Rahoitustulot ja menot:							
Korkotulot	60		250	78	-172	78	-0,1 %
Muut rahoitustulot	490		490	713	223	479	49,1 %
Korvaus peruspääomasta liikelaitokselta	488		488	488	0	488	0,0 %
Korkomenot	-1 009	250	-1 259	-1 276	-17	-1 077	18,4 %
Muut rahoitusmenot	-50		-50	-20	30	-5	311,6 %
Vuosikate	16 910	566	19 180	23 103	3 732	27 819	-17,0 %
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-16 370	709	-15 661	-17 708	-2 047	-16 688	6,1 %
Arvonalentumiset				-200	-200	-428	
Satunnaiset erät							
Satunnaiset tulot				0	0	0	
Satunnaiset menot				0	0	0	
Tilikauden tulos	540	1 276	3 519	5 195	1 486	10 703	-51,5 %
Varausten ja rahastojen muutokset							
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys (+)							
Rahastojen lisäys(-) tai vähennys (+)	0		0	0		0	
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	539	1 276	3 519	5 195	1 486	10 703	-51,5 %
VEROTULOJEN ERITTELY							
Verotulot	207 220	8 876	216 096	217 187	1 091	201 794	7,6 %
Kunnan tulovero	185 511	3 009	188 520	188 925	404	176 108	7,3 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	8 494	4 814	13 308	13 679	371	12 558	8,9 %
Kiinteistövero	13 215	1 053	14 268	14 583	315	13 128	11,1 %
Muut verotulot							
VALTION OSUUKSIEN ERITTELY							
Valtionosuudet	35 414	1 007	35 414	36 369	-63	32 411	12,2 %
Peruspalvelujen valtionosuus	34 714	61	34 714	34 720	5	34 031	
Verotulotasaus	-10 080		-10 080	-10 002	79	-10 690	
Opetus ja kulttuuri muut	-3 028	0	-3 028	-3 175	-147	-2 953	
Verotulomenetysten kompensati	13 808	946	13 808	14 826		12 024	

TOIMINTATULOT JA -MENOT (1 000 €) 2021-2022

Sisältävät sisäiset tulot- ja menot.

Vesihuoltoliikelaitoksen luvut eivät sisälly tietoihin.

	Toteuma 2021	Toteuma 2022	2021-22 Kasvu %	Talousarvio 2022	Tot. %	Muutettu talousarvio 2022	Tot. %
TOIMINTATULOT	69 169,8	66 087,8	-4,5	64 097,6	103,1	63 931,6	103,4
Myyntitulot	18 898,4	20 043,4	6,1	19 330,1	103,7	19 527,6	102,6
Maksutuotot	9 556,8	9 525,3	-0,3	9 355,6	101,8	9 705,6	98,1
Tuet ja avustukset	2 364,4	3 442,4	45,6	750,6	458,6	737,1	467,0
Vuokrat	22 767,0	22 760,2	0,0	23 626,1	96,3	22 926,1	99,3
Käyttöomaisuuden myyntivoitto	15 239,2	9 942,4	-34,8	10 200,0	97,5	10 200,0	97,5
Muut tuotot	344,0	374,2	8,8	835,2	44,8	835,2	44,8
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	540,7	290,3	-46,3	100,0		100,0	
TOIMINTAMENOT	276 058,3	296 814,4	7,5	289 900,4	102,4	297 287,0	99,8
Henkilöstömenot yhteensä	79 436,0	83 158,8	4,7	80 549,9	103,2	80 870,8	99,8
Palkat ja palkkiot	63 004,0	66 508,3	5,6	63 373,1	104,9	63 638,4	104,5
Eläkekulut	13 882,3	14 210,2	2,4	14 760,3	96,3	14 806,3	96,0
Muut henkilöstösivukulut	2 549,7	2 440,3	-4,3	2 416,5	101,0	2 426,2	100,6
Palveluiden ostot							
Asiakaspalvelujen ostot	119 512,6	133 973,2	12,1	129 277,0	103,6	136 703,0	98,0
Muiden palvelujen ostot	36 096,6	38 125,5	5,6	37 596,1	101,4	37 895,8	100,6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat							
Ostot tilikauden aikana	9 416,9	9 632,3	2,3	9 355,2	103,0	9 355,2	103,0
Varastojen lisäys/vähennys							
Avustukset	7 628,9	7 838,8	2,8	7 799,6	100,5	7 839,6	100,0
Vuokrat	23 223,4	23 302,6	0,3	24 658,7	94,5	23 958,7	97,3
Muut kulut	743,9	783,2	5,3	663,9	118,0	663,9	118,0
TOIMINTAKATE (Tulot-menot)	-206 347,7	-230 436,2	11,7	-225 702,8	102,1	-233 255,4	98,8

SISÄINEN TULOSLASKELMA TP 2015 - (1 000 €)

Toimintatulot ja -menot sisältävät sisäisen laskituksen. Ei sisällä liikelaitoksen lukuja.

16.02.2023	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	Poik- keama	TA 2023
Verotuloprosentti	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,50	19,75	19,75	19,75	19,75		7,11
Varsinainen toiminta												
Myyntivoitot	6 685	7 114	7 905	5 549	9 756	5 018	15 239	10 200	10 200	9 942	-258	10 200
Toimintatulot	59 259	59 843	56 882	122 242	55 762	51 071	53 931	53 898	53 732	56 145	2 414	53 390
Valmistus omaan käyttöön	100	86	173	351	228	421	541	100	100	290	190	100
Toimintamenot	249 230	253 708	250 853	323 612	271 675	271 749	276 058	289 900	297 287	296 814	-473	165 044
TOIMINTAKATE	-183 185	-186 665	-185 893	-195 470	-205 929	-215 239	-206 348	-225 703	-233 255	-230 436	2 819	-101 354
T-katemuutos-%	2,63	1,90	-0,41	5,15	5,35	4,52	-4,13	9,38	13,04	11,67		-56,02
T-menomuutos-%	1,12	1,80	-1,13	29,00	-16,05	0,03	1,59	5,01	7,69	7,52		-44,39
Verotulot	171 443	176 514	177 954	179 203	182 523	192 121	201 794	207 220	216 096	217 187	1 091	106 798
muutos-%	2,47	2,96	0,82	0,70	1,85	5,26	5,03	2,69	7,09	7,63		-50,83
Valtionosuudet	19 096	23 061	23 327	24 291	25 429	42 077	32 411	35 414	36 421	36 369	-52	24 369
muutos-%	-7,25	20,76	1,15	4,13	4,69	65,46	-22,97	9,26	12,37	12,21		-33,00
ALV-takaisinperintä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0
Rahoitustulot ja -menot yhteensä	255	344	311	96	-196	-469	-526	-21	-271	-505	228	-971
Korkotulot	246	247	256	262	102	86	78	60	60	78	18	60
Muut rahoitustulot	321	497	612	562	574	522	479	490	490	713	223	220
Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta	488	488	488	488	488	488	488	488	488	488	0	488
Korkomenot	295	388	541	710	863	1 069	1 077	1 009	1 259	1 276	17	1 689
Muut rahoitusmenot	18	12	15	18	9	8	5	50	50	20	-30	50
VUOSIKATE	8 096	13 743	16 186	8 608	2 315	18 977	27 819	16 910	18 990	23 103	4 112	28 841
muutos-%	-15,05	69,75	17,78	-46,82	-73,11	719,85	46,60	-39,21	-31,74	-16,95		24,84
Verorahoitus (verot+valtionosuudet)	190 539	199 576	201 281	203 494	207 952	234 198	234 205	242 634	252 517	253 556	1 039	131 167
muutos-%	1,40	4,74	0,85	1,10	2,19	12,62	0,00	3,60	7,82	8,26		-48,27
Vuosikate % verorahoituksesta	4,25	6,89	8,04	4,23	1,11	8,10	11,88	6,97	7,52	9,11		21,99
Vuosikate euro/asukas	211	356	418	223	60	489	700	430	483	572		733
Vuosikate % poistoista	76	124	140	72	17	127	167	103	116	130		176
Suunnitelmapoistot (SuMu)	10 627	11 108	11 537	11 905	13 863	14 904	16 688	16 370	16 370	17 708	1 337	16 370
Arvonalentumiset				576	9 804	2 077	428			200		
Satunnaiset tulot												
Satunnaiset menot												
TILIKAUDEN TULOS	-2 531	2 635	4 649	-3 296	-21 353	1 996	10 703	540	2 620	5 195	2 575	12 471
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	100											
Varausten vähennys (+) = investointeihin												
Siirrot rahastoihin	0	135	145	0	0	0	0	0	0	0		0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ ilman lask.korkoja	-2 431	2 500	4 504	-3 296	-21 353	1 996	10 703	540	2 620	5 195	2 575	12 471
Asukkaat 31.12. kasvu-%	38 451	38 595	38 706	38 644	38 605	38 788	39 727	39 342	39 342	40 383	1 041	39 342
	0,62	0,37	0,29	-0,16	-0,10	0,47	2,42	-0,97	-0,97	1,65		-2,58

INVESTOINNIT TP 2022	TA 2022 1 000 €	TA-muutos 1 000 €	Talousarvio+ muutos 1 000 €	Toteuma TP 2022 1 000 €	Tot. % TP 2022	Poikkeama TP 2022 1 000 €
1. Maanhankinta						
Maa-alueiden hankinta	-5 000	3 700	-1 300	-1 016	78,2	-284
Maanmyynti	12 000		12 000	9 818	81,8	2 182
Maanhankinta yhteensä Josta myyntivoittojen osuus	7 000	3 700	10 700	8 802	82,3	1 898
2. Osakkeet						
Koy Hyrylän pysäköintitalo	-200	200	0	0		0
Tuusulan jäähalli Oy		-816	-816	0	0,0	-816
Koha-osakkeet				-6		
Osakkeiden hankinta yhteensä	-200	-616	-816	-6	0,7	-810
As. Oy Harmaarinne, As. Oy Hyrynlinna, As Oy Mahlakallio, As Oy Mahlametsä, As Oy Mattilanpiha, As Oy Pellavamäki, As Oy T:n Askolinintie 7, As Oy Kateenkorva, As Oy Ykköstörmä				607		
Tuusulan Kansanopiston Oy osakkeet				901		
Osakkeiden myynti yhteensä				1 508		
3. Rakennukset						
3.1 Kunnanhallitus						
Etelä-Tuusulan sosiaali- ja terveysasema, muutos- ja perusparannustöitä	-300		-300	-40	13,3	-260
Vanhan hallintorakennuksen purku	-650		-650	-11	1,7	-639
	-950		-950	-51	5,4	-899
3.2 Sivistys						
Uusien oppimisympäristöjen edellyttämät muutosinvestoinnit	-100		-100	-82	82,0	-18
Martta Wendelin päiväkot	-3 300	-2 000	-5 300	-3 718	70,2	-1 582
MONIO, lukio ja kulttuuritalo	-13 000	-2 500	-15 500	-15 527	100,2	27
Rykmentinpuiston monitoimikampus	-500		-500	-413	82,6	-87
Riihikallion monitoimikampus	-4 000	2 500	-1 500	-1 691	112,7	191
Jokela koulukeskus	-150		-150	0	0,0	-150
Kirkonkylän kampus (koulu ja päiväkot)	-9 000	-4 000	-13 000	-11 377	87,5	-1 623
Lahelan monitoimikampus	-1 000	850	-150	-66	44,0	-84
Ruotsinkylän koulun muutostyöt				-10		
	-31 050	-5 150	-36 200	-32 884	90,8	-3 316
3.3 Vapaa-aika						
Uimahalli						
- kassan muutostyöt	-100		-100	-12	12,0	-88
- kuntoaltaan suodatinmassojen vaihto	-25		-25	0,0		-25
	-125		-125	-12	9,6	-113
3.4 Kulttuuri						
Kirjasto, Kellokosken toimipiste						
Halosenniemi	-250		-250	-92	36,8	-158
Ilmatorjuntamuseo	-25		-25	-26	104,0	1
Erkkola	-40		-40	0,0		-40
10 Rakennus	-1 500		-1 500	-24	1,6	-1 476
Paja-rakennus	-300		-300	0,0		-300
	-2 115		-2 115	-142	6,7	-1 973
3.5 Kasvu ja ympäristö						
Erillinen työohjelma	-2 500		-2 500	-1 751	70,0	-749
	-2 500		-2 500	-1 751	70,0	-749
Rakennukset yhteensä	-36 740	-5 150	-41 890	-34 840	83,2	-7 050

INVESTOINNIT TP 2022	TA 2022	TA-muutos	Talousarvio+ muutos	Toteuma TP 2022	Tot. % TP 2022	Poikkeama TP 2022
	1 000 €		1 000 €	1 000 €		1 000 €
4. Kiinteät rakenteet ja laitteet						
4.1 Kunnanhallitus						
4.2 Sivistys						
Koulujen ja varhaiskasvatuksen verkot ja verkko- oppimisympäristön suunnittelu ja toteutus	-100	100	0	0		0
Päiväkotien Pihaleikkiväl. ja aidat säännösten mukaisiksi	-30		-30	0	0,0	-30
Perusopetuksen pihaleikkiväl. ja aidat säännösten mukaisiksi	0		0	-8		8
	-130	100	-30	-8	28,2	-22
4.3 Vapaa-aika						
Kuntovälineet ja lähiliikuntapaikkojen toiminnalliset muutokset				-12		
Luontoliikunta- ja harrastuspaikat				-14		
Lähiliikuntapaikat ja luontokohteet	-70		-70		0,0	-70
Kellokosken liikuntapaikat, aluetyöt	-50		-50	-28	55,0	-23
Jokelan tekonurmen pinnan uusiminen	-200		-200	0	0,0	-200
Jokelan liikuntapaikat, aluetyöt	-50		-50	-192	384,4	142
Hyrylän liikuntapaikat, aluetyöt	-50		-50	-29	58,8	-21
Jokelan kuntoportaat	-40		-40	-71	178,2	31
BMX-rata Urheilukeskukseen	-310		-310	-736	237,4	426
Urheilukeskus	-150		-150	-152	101,5	2
	-920	0	-920	-1 235	134,2	315
4.4 Kasvu ja ympäristö						
Rakennusten pihainvestoinnit - erillisen työohjelman mukaisesti	-100		-100	-584	584,0	484
Tiet ja liikenneväylät						
Etelä-Tuusula	-9 545	1 704	-7 841	-7 841	100,0	0
Jokela	-1 560	759	-801	-632	78,9	-169
Kellokoski	-1 830	-569	-2 399	-2 351	98,0	-48
Muut kohteet	-1 100	619	-481	-541	112,5	60
Puistot ja leikkipaikat	-1 950	604	-1 346	-1 241	92,2	-105
Vesistöt	-70	40	-30	-80	266,1	50
Tuusulanjärven eteläosan ja jokilaakson kehittämishanke	-590	223	-367	-368	100,2	1
Muut	-20		-20	0	0,0	-20
	-16 765	3 380	-13 385	-13 638	101,9	253
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	-17 815	3 480	-14 335	-14 881	103,8	546
Rahoitusosuudet	2 000	-500	1 500	1 550	103,3	-50
Netto	-15 815	2 980	-12 835	-13 332	103,9	497
Muut Pitkävaikutteiset menot						
KT45 Nummenväylä-Kolistimenmäki		-60	-60			-60
Kirkonkylän koulun liittymä Tuusulantielle	-250	220	-30			-30
Pääradan alikulku Peltokaarella	-170		-170			-170
Jokelantien alikulku Peltokaarella	-60		-60			-60
Tuusulantien liittymäjärjestelyt				-13		13
Pitkävaikutteiset yhteensä	-480	160	-320	-13		-307

INVESTOINNIT TP 2022	TA 2022 1 000 €	TA-muutos	Talousarvio+ muutos 1 000 €	Toteuma TP 2022 1 000 €	Tot. % TP 2022	Poikkeama TP 2022 1 000 €
5. Koneet ja kalusto						
5.1 Kunnanhallitus						
	0		0	0		
5.2 Kasvatus- ja sivistyslautakunta						
Koulujen yhteiset liikuntavälineet	-40		-40	-35	87,5	-5
PK Martta Wendelin, irtaimisto		-50	-50	-47	94,0	-3
PK Nummenharju, irtaimisto		-20	-20	-20	100,0	0
Martta Wendelin -ruokapalveluiden irtaimisto	-80	20	-60	-44	73,3	-16
Terveyskeskuksen astiapesulinjasto	-54	54	0	0	0,0	0
Rykmentinpuiston keskuskeittiön pata	-25		-25	-22	88,0	-3
Hyrylän koulukeskuksen yhdistelmäuuni	-20		-20	-12	60,0	-8
	-219	4	-215	-180	83,7	-35
5.3 Kulttuuri ja vapaa-aikalautakunta						
Jokelan jäänhoitokoneen ja latukoneen uusiminen	-80		-80	0	0,0	-80
Urheilukeskuksen traktori				37	0,0	-37
	-80		-80	37	-46,3	-117
5.4 Kuntakehityslautakunta						
	0		0	0		
5.5 Tekninenlautakunta						
Kuorma-auto	-300		-300		0,0	-300
Pienkonehankinnat erillisen suunnitelman mukaan	-10		-10	-21	210,0	11
Lumilinko		-35	-35		0,0	-35
Lumiaura	-15		-15	-35	233,3	20
	-325	-35	-360	-56	15,6	-304
5.6 Keski-uudenmaan ympäristökeskus						
Eläinlääkinnän kalusteet	-30		-30	0	0,0	-30
Koneet ja kalusto yhteensä	-654	-31	-685	-199	29,1	-486
INVESTOINNIT TP 2022	TA 2022	TA-muutos	Talousarvio+ muutos	Toteuma TP 2022	Tot. % TP 2022	Poikkeama TP 2022
6. Pitkävaikutteiset menot						
6.1 Kunnanhallitus						
Käyttövaltuushallintajärjestelmä	-30		-30		0,0	-30
CRM- ja palautejärjestelmän hankinta	-30		-30		0,0	-30
Henkilöstötietojärjestelmän hankinta	-60		-60		0,0	-60
Talousjärjestelmän vaihtaminen	-100	31	-69		0,0	-69
Sähköinen asiointi	-70		-70		0,0	-70
Lakisääteiset muutokset (digipalvelulaki, tiedonhallintalaki)	-30		-30		0,0	-30
Sähköinen arkistojärjestelmä	-100		-100		0,0	-100
Sähköinen järjestelmä osaamisen kehittämiseen ja kehityskeskustelujen tukemiseen	-50		-50		0,0	-50
Integraatioarkkitehtuuri ja -ratkaisu	-30		-30		0,0	-30
Tilavarausjärjestelmän kehittäminen	-100		-100		0,0	-100
Opiferus talousdokumenttijärjestelmä		-31	-31	-21	68,8	-10
Tiera-konsali				-52		
	-600		-569	-73	12,9	-569
6.2 Sivistys						
Ruokapalvelut - uusi tuotannonohjausjärjestelmä	-60		-60	-33	55,3	-27
Kirjastojärjestelmän vaihtaminen	-30		-30	-2	6,7	-28
	-90		-90	-35	39,1	-55
6.3. Kasvu ja ympäristö						
Tuusulan paikkatietojärjestelmän kehittäminen	-120		-120	-12	10,1	-108
3D-kartan laajennus	-15		-15	0	0,0	-15
	-135		-135	-12	8,9	-123
Pitkävaikutteiset menot yhteensä	-825	0	-794	-121	15,2	-747

INVESTOINNIT TP 2022	TA 2022	TA-muutos	Talousarvio+ muutos	Toteuma TP 2022	Tot. % TP 2022	Poikkeama TP 2022
Investoinnit yhteensä ilman liikelaitosta						
Investoinnit yhteensä ilman liikelaitosta, brutto	-61 714	1 543	-60 140	-51 076	84,9	-9 138
Rahoitusosuudet	2 000	-500	1 500	1 550	103,3	-50
Tulot	12 000		12 000	10 719	89,3	2 182
Investoinnit, netto	-47 714	1 043	-46 640	-38 807	83,2	-7 005
7. Vesihuoltoliikelaitos						
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-5 422		-5 422	-6 383	117,7	961
Tietokoneohjelmistot:						
Asiakastietojärjestelmä	-80		-80	-54	67,5	-26
Jätevesien vesitase- ja ylivuotolaskenta				-47		
Koneet ja kalusto:						
Vesimittareiden etäluentaratkaisu				-124		
Rahoitusosuudet				23		
Liittymismaksut (infotieto)	1 000		1 000		0,0	1 000
Investoinnit kunta ja Vesihuoltoliikelaitos yhteensä						
Investoinnit yhteensä, brutto	-67 216	1 543	-65 642	-57 685	87,9	-8 202
Rahoitusosuudet	2 000	-500	1 500	1 572	104,8	-72
Tulot	12 000	12 000	12 000	10 719	89,3	2 182
Investoinnit, netto	-53 216	13 043	-52 142	-45 393	87,1	-6 092

Maanvaihtosopimuksia toteutui 277 322 euroa (ostot) ja 287 930 euroa (myynnit) edestä v.2022.

Vuonna 2022 kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin saadut rahoitusosuudet eriteltynä:

- 1) 900 000 euroa Kellokosken keskustan kunnallistekniikka
- 2) 190 000 euroa Tuusulan urheilukeskuksen BMX-rata
- 3) 185 200 euroa Martta Wendelin päiväkotikiikuntapaikka
- 4) 97 000 euroa Tuusulan urheilukeskuksen kuntoportaat, kuntoilualue ja alitunnelit
- 5) 67 695 euroa Jokelan kuntosrata- ja portaat
- 6) 60 000 euroa Pajalan koulun lähiliikuntapaikka
- 7) 49 952 euroa, Mäyräojan peruskunnostushanke

Vesihuoltoliikelaitos saanut 22 500 euroa rahoitusosuuden tietokoneohjelmistoihin jätevesien vesitase- ja ylivuotolaskentaan.

Talousarviomuutokset v.2022: (+ rahoitusta heikentävä, - rahoitusta lisäävä)	investoin- tiryhmä:
o + 0,2 milj. eur, Koy Hyrylän pysäköintitalon hankinta, määrärahan vähennys, Valt 24.1.2022 § 4	osakkeet
o - 2,0 milj. eur Martta Wendelin päiväkotitoimitus, määrärahan lisäys, Valt 23.5.2022 § 54	rakennukset
o - 0,12 milj. eur Veteraanipuisto, Valt. 23.5.2022 § 54	kiint.rakenteet
o - 0,06 milj. eur Kt 45, Mt 145 Kievarinportti kiertoliittymän parantamien, Valt. 23.5.2022 § 54	muut pitkäv.
o - 0,035 milj. eur lumilinko, Valt. 23.5.2022 § 54	koneet ja kalusto
o -2,5 milj. euroa, Monio, lukio ja kulttuuritalo, Valt 3.10.2022 § 115	rakennukset
o + 2,5 milj. euroa, Riihikallion monitoimikampus, Valt. 3.10.2022 § 115	rakennukset
o - 4,0 milj. euroa, Kirkonkylän kampus (koulu ja päiväkotitoimitus), Valt. 3.10.2022 § 115	rakennukset
o + 0,85 milj. euroa, Lahelan monitoimikampus, Valt. 3.10.2022 § 115	rakennukset
o - 0,08 milj. euroa, Veteraanipuisto, Valt. 3.10.2022 § 115	kiint.rakenteet
o -0,816 milj. euroa, osakkeet ja osuudet, Tuusulan Jäähalli Oy:n omaan pääomaan ehtoisen sijoituksen tekeminen (Valt 3.10.2022 § 116)	osakkeet
o + 0,054 milj. euroa, terveyskeskuksen astiapesulinjasto, Valt. 14.11.2022 § 139	koneet ja kalusto
o + 0,020 milj. euroa, Martta Wendelin ruokapalveluiden irtaimisto, Valt. 14.11.2022 § 139	koneet ja kalusto
o - 0,050 milj. euroa, PK Martta Wendelin irtaimisto, Valt. 14.11.2022 § 139	koneet ja kalusto
o - 0,1 milj. eur koulujen ja päiväkotien tietoliikenneverkot, Valt. 14.11.2022 § 139	kiint.rakenteet
o - 0,020 milj. euroa, PK Nummenharju irtaimisto, Valt. 14.11.2022 § 139	koneet ja kalusto
o + 2,513 milj. euroa, tiet ja liikenneväylät, Valt. 14.11.2022 § 139	kiint.rakenteet
o + 0,804 milj. euroa, puistot ja leikkipaikat, Valt. 14.11.2022 § 139	kiint.rakenteet
o + 0,04 milj. euroa, vesistöt, Valt. 14.11.2022 § 139	kiint.rakenteet
o + 0,223 milj. euroa, Tuusulanjärven eteläosan ja jokilaakson kehittämishanke, Valt. 14.11.2022 § 139	kiint.rakenteet
o + 3,7 milj. euroa, maa-alueiden hankinta, Valt. 12.12.2022 § 167	maan hankinta
o - 0,5 milj. euroa, kiinteiden rakenteiden ja laitteiden rahoitusosuudet, Valt. 12.12.2022 § 167	kiint.rakenteet

Investoinnit ovat sitovia hankkeina (jokainen investointiosassa mainittu kohde tulee toteuttaa), mutta määrärahat ovat sitovia hankeryhmäkohtaisesti kunkin toimielimen/toimialueen sisällä. Tietokoneohjelmistoihin liittyvät investoinnit ovat sitovia hankeryhmäkohtaisesti. Knsliapäälliköllä ja/tai talousjohtajalla on oikeus siirtää tietokoneohjelmistoihin liittyviä määrärahoja investointikohteelta toiselle tai talousarviovuoden aikana tunnistetulle uudelle investoinnille kunnan kehittämisen johtoryhmän esitykseen perustuen.

Talousjohtajan 30.5.2022 päätöksellä on siirretty tietokoneohjelmistoissa 31 000 euroa talousjärjestelmän vaihtaminen kohteelta Opiferus talousdokumenttiratkaisun hankintaan.

TALONRAKENNUKSEN INVESTOINTIEN ERILLISOHJELMA	2022	MTA2022	TP 2022 toteuma	Ero
Kasvu ja ympäristö				
Hyrylän koulukeskuksen korjauksia	-100	-100	0	100
Anttilan alueen rakennukset	-150	-150	-97	53
Taloautomaation parannus- ja uusimistyöt	-100	-100	0	100
Viranomaismääräysten aiheuttamat muutosinvestoinnit	-50	-50	-25	25
Kiinteistöjen esteettömyyden parantamiseen kohd. Erillistyöt	-50	-50	0	50
Energiatehokkuuden parantamiseen kohdistuvat erillistyöt	-150	-150	-127	23
PTS:n mukaiset työt	-1080	-1080	-718	362
LVIS-parannustyöt	-300	-300	-308	-8
Kiinteistöjen kehittäminen, asiantuntijapalvelut	-200	-200	-184	16
Syväkeräyssäiliöiden asentaminen jätteille	-20	-20	0	20
Valvonta- ja lukitusjärjestelmät	-150	-150	-87	63
Väistötilakustannukset	-100	-100	-164	-64
Riihikallion koulu	-50	-50	-40	10
	-2500	-2500	-1751	749

Investoinnit

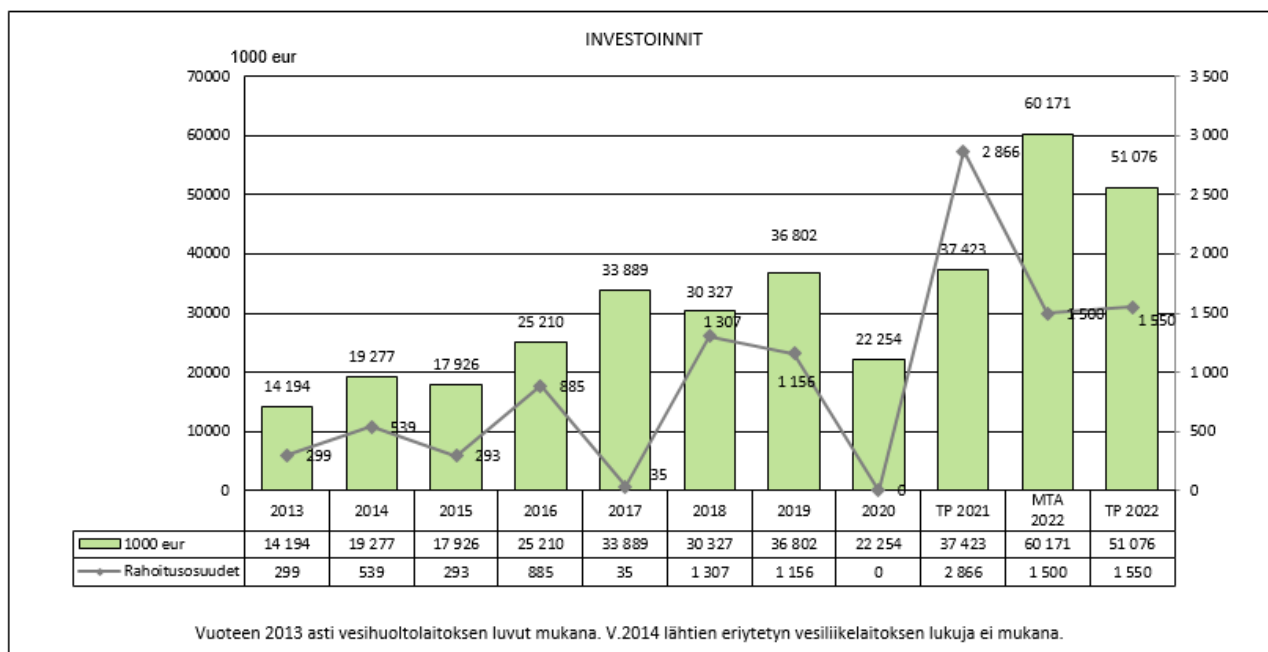
Tuusulan kunnan vuoden 2022 investoinnit painottuivat kohteisiin, jotka tukevat palvelurakenteen uudistamista ja edistävät terveyttä ja hyvinvointia, kunnan elinvoimaa ja vetovoimaisuutta. Investointien pidemmän tähtäimen tavoitteena on myös tukea kunnan palveluiden järjestämistä entistä tuottavammin.

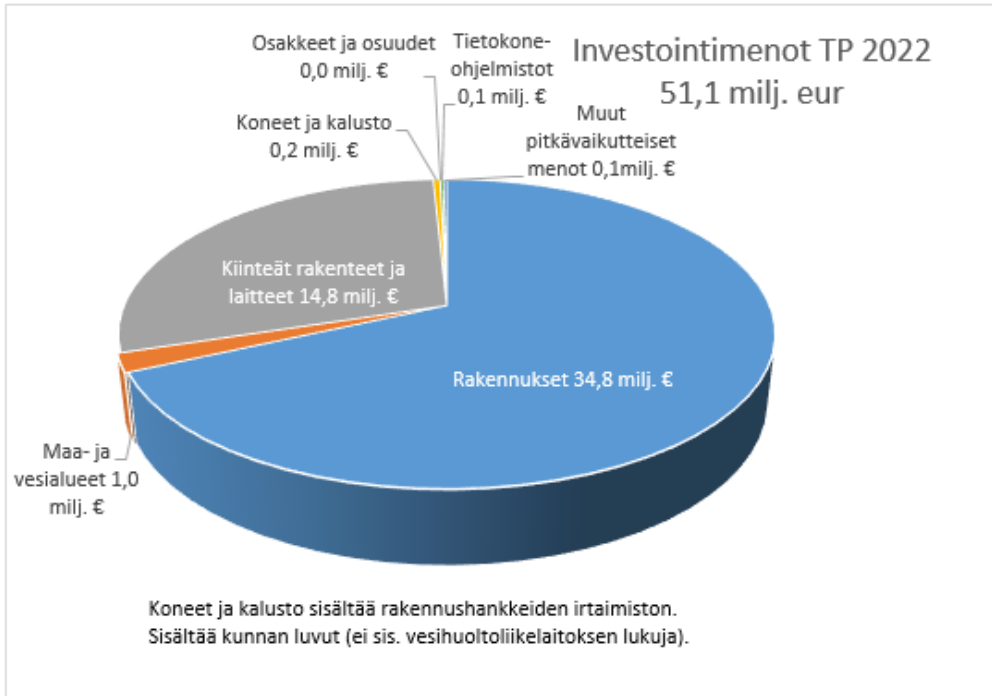
Koulujen ja päiväkotien uudisrakennus- ja peruskorjaus- hankkeiden investoinneissa kunnan tavoitteena on ns. kampus-toimintamalli, jolloin samassa toimintapisteessä ja kiinteistössä ovat päiväkotitoiminta, esikoulu, ala-aste ja yläaste. Samassa kokonaisuudessa voi olla myös nuorisotiloja sekä ikääntyville tarkoitettuja ja muita kuntalaisten tarvitsemia palveluita helposti saavutettavissa kokonaisuuksissa.

Martta Wendelinin päiväkotitoiminta valmistui ja otettiin käyttöön. Kirkonkylän kampuksen ja Monion rakentaminen jatkuivat. Rakenteilla oleva Monio kokoa saman katon alle lukion, kansalaisopiston, musiikkiopiston ja taiteen perusopetuksen tilat. Monipuolisena kulttuuri- ja opiskeluympäristönä Monio tulee tarjoamaan kaikkia kuntalaisia palvelevia kokoontumis- ja esiintymistiloja. Myös yritykset ja yhdistykset voivat käyttää Monion tiloja.

Kunnallistekniikan investoinnit painottuivat myös pääosin uusien asuinalueiden rakentamiseen. Rykmentinpuiston rakentaminen jatkui, Kellokoskella jatkettiin Vanhan valtatie saneerausta. Sulan työpaikka-alue avattiin uutena kohteena.

Talonrakennuksen ja Yhdyskuntatekniikan toteutuneet investoinnit olivat n. 49,6 milj. euroa.

TOTEUTUNEET YLI 0,3 MILJ. EURON INVESTOINNIT

RAKENNUKSET

Etelä-Tuusulan Monion lukio- ja kulttuurin monitoimirakennus 15,5 milj. euroa (MTA 2022 15,5 milj. euroa)

- Monio rakentaminen jatkui

Martta Wendelinin päiväkoti 3,7 milj. euroa (MTA 2022 5,3 milj. euroa)

- Martta Wendelin päiväkoti valmistui

Kirkonkylän kampus (koulu ja päiväkoti) 11,4 milj. euroa (MTA 2022 13,0 M€)

- Kirkonkylän kampuksen rakentaminen jatkui

Rykmentinpuiston monitoimikampus 0,4 milj. euroa (TA 2022 0,5 M€)

- Rykmentinpuiston monitoimikampuksen suunnittelu eteni

Riihikallion kampus 1,7 milj. euroa (MTA2022 1,5 M€)

- Riihikallion kampuksen suunnittelu valmistui ja rakentamisen valmistelu alkoi

MAA- JA VESIALUEET

Maanhankinnan kokonaismäärä oli noin 15 ha (tavoite noin 40 ha) ja maanhankintameno 1,0 milj. euroa.

KUNNALLISTEKNIikka

Rakentamisen painopiste oli Etelä-Tuusulassa. Puustellinmetsässä rakennettiin viimeiset kadut, Monion alueella Tykkitietä ja Rykmentintien keskustassa Varuskunnantietä. Sulan työpaikka-alueen (Bahiwera) rakentaminen aloitettiin. Riihikallion koulukampukseen liittyen aloitettiin Pellavamäentien saneeraus. Kellokoskella jatkettiin Vanhan valtatie saneerausta. Muita kohteita olivat Tuusulanjoentie Jokelassa sekä katuvalaistuksen saneeraus.

Vuoden 2022 suurimpia kunnallistekniikan investointikohteita olivat:

Bahiwera 2,5 milj. euroa (TA 2022 1,85 milj. euroa)

Rykmentinpuiston III katu 1,45 milj. euroa (TA 2022 1,5 milj. euroa)

Kellokoski Vanha Valtatie 1,45 milj. euroa (TA 2022 1,35 milj. euroa). Kohteeseen saatiin 0,9 milj. euron rahoitusosuus.

Varuskunnantie 0,67 milj. euroa (TA 2022 0,9 milj. euroa)

Kellokoski Omenalahdentie 0,8 milj. euroa (TA 2022 0,2 milj. euroa)

Tykkitie 0,6 milj. euroa (TA 2022 0,25 milj. euroa)

Tuusulanjoentie 0,7 milj. euroa (TA 2022 0,55 milj. euroa)

Urheilupuiston LP-alueet 0,48 milj. euroa (TA 2022 0,45 milj. euroa)

Katuvalaistus 0,4 milj. euroa (TA 2022 0,4 milj. euroa)

MUUT KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET

BMX-rata Urheilukeskukseen 0,7 milj. euroa (TA 2022 0,31 milj. euroa)

Urheilukeskuksen BMX-rata valmistui elokuussa. BMX-radan rakennusurakka ylitti arvioidun budjetin. Etelä-Suomen aluehallintovirasto myönsi hankkeelle valtionavustusta 190 000 euroa.

PUISTOT JA LEIKKIPAIKAT

Vuoden aikana valmistui Annanpuisto Kellokoskella.

Annanpuisto 0,5 milj. euroa (TA 2022 0,3 milj. euroa)

VESISTÖT

Vesistöjen osalta merkittävin hanke oli Tuusulanjärven eteläosan ja jokilaakson kehittämishanke 0,49 milj. euroa (MTA 2022 0,37 milj. euroa).

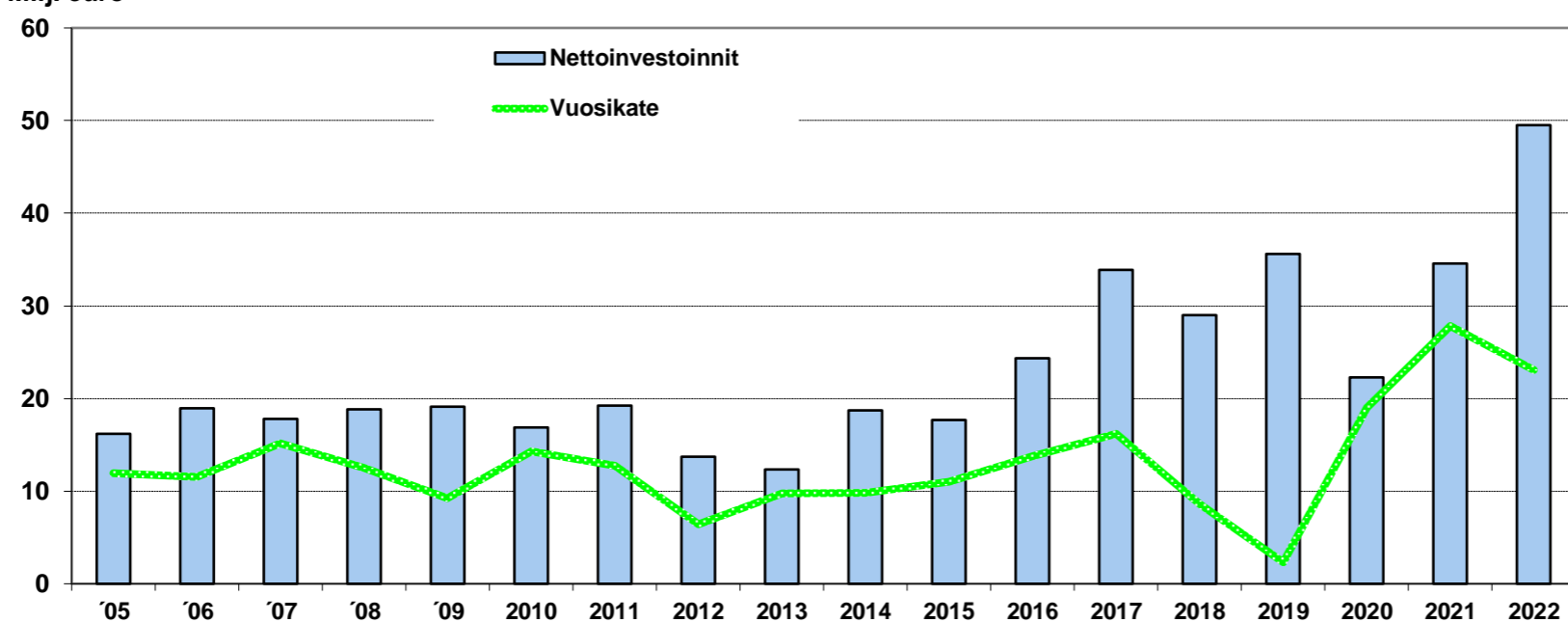
RAHOITUSOSAN TOTEUMAVERTAILU (1 000 €)

Ei sisällä vesiliikelaitoksen lukuja.

	Talousarvio	TA muutos	TA + Muutos	Toteuma 2 022	Poikkeama	Toteuma 2 021	Muutoksen kasvu ed. vuoteen %
Toiminta ja investoinnit							
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	16 909,9	2 080,2	18 990,2	23 102,6	4 112,5	27 819,1	-17,0 %
Satunnaiset erät							
Arvon alentumiset				0,0		0,0	
Tulorahoituksen korjausevät	-10 225,0	0,0	-10 225,0	-10 392,4	-167,4	-14 949,2	-30,5 %
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-61 714,0	1 542,6	-60 171,4	-51 076,1	9 095,3	-37 422,8	36,5 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 000,0	-500,0	1 500,0	1 549,8	49,8	2 866,0	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	12 000,0	0,0	12 000,0	11 326,5	-673,5	15 950,7	-29,0 %
Nettoinvestoinnit	-47 714,0	1 042,6	-46 671,4	-38 199,7	8 471,7	-18 606,1	105,3 %
Toiminta ja investoinnit, netto	-41 029,1	3 122,8	-37 906,2	-25 489,4	12 416,8	-5 736,2	344,4 %
Rahoitustoiminta							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäys	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Antolainasaamisten vähennys	0,0	0,0	0,0	-27,6	-27,6	-113,3	
Lainakannan muutokset	42 700,0	0,0	42 700,0	19 198,1	-12 001,9	12 744,0	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	21 500,0	0,0	21 500,0	10 000,0		30 000,0	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	21 200,0	0,0	21 200,0	9 198,1	-12 001,9	-17 256,0	
Oman pääoman muutos	0,0			0,0		0,0	
Palautuskelpoiset liittymismaksut	0,0		0,0	0,0		0,0	
Vaikutus maksuvalmiuteen	-2 636,0		-2 636,0	-3 907,8	-1 271,9	-1 940,1	
Rahavarojen muutos	-965,1	3 122,8	2 157,8	-10 226,8	-884,5	4 954,4	

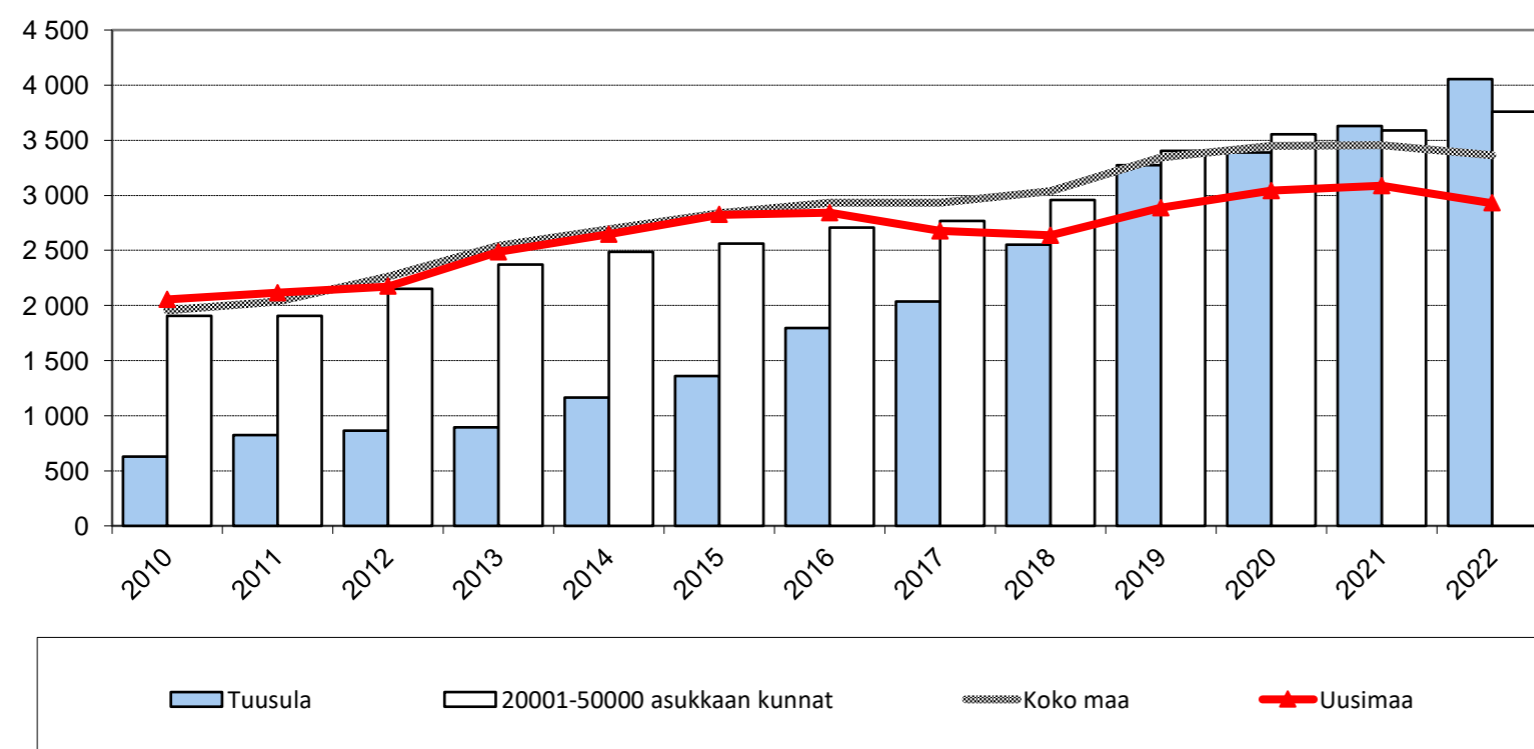
Nettoinvestoinnit ja vuosikate

Milj. euro

Lainat / asukas

euro

YHTEENVETO MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUMISVERTAILUSTA

Ei sisällä liikelaitoksen lukuja.

Toimielin Palvelualue/hankeryhmä	Sito- vuus*	Määrärahat						Tulot					
		TALOUS- ARVIO	TA:n muutos	TA + muutos	Toteuma	Poik- keama	Poik- keama %	TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + muutos	Toteu- ma	Poik- keama	Poik- keama %
KÄYTTÖTALOUSOSA													
Kunnanhallitus		151 561	7 760	159 321	155 599	3 721	2,3 %	7 120	-66	7 054	7 215	-161	-2,3 %
Kuntatoimiala/Yleishallinto- ja johdon tuki													
Kunnanviraston johto		135 485	7 554	143 039	139 142	3 897	2,7 %	531	0	531	558	-27	
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus		4 568	0	4 568	4 358	210	4,6 %	4 568	0	4 568	4 358	210	4,6 %
Yhteiset palvelut													
Henkilöstöpalvelut- ja kohdennettu asiakastyö		5 198	-29	5 170	5 629	-459	-8,9 %	637	-66	571	836	-265	-46,4 %
Hallinto- ja asiakaspalvelut		2 753	181	2 934	3 058	-124	-4,2 %	1 042	0	1 042	1 107	-65	-6,2 %
Talouden ohjaus		1 765	53	1 818	1 828	-11	-0,6 %	243	0	243	245	-2	-0,9 %
Kehittäminen ja tietohallinto		1 792	0	1 792	1 585	207	11,5 %	99	0	99	111	-12	-11,8 %
Sivistys													
Kasvatus- ja sivistyslautakunta		96 466	22	96 488	98 361	-1 872	-1,9 %	14 308	0	14 308	16 585	-2 277	-15,9 %
Oppiminen		62 035	14	62 049	63 157	-1 108	-1,8 %	5 779	0	5 779	7 640	-1 861	-32,2 %
Varhaiskasvatus		28 525	7	28 533	29 630	-1 098	-3,8 %	2 268	0	2 268	2 863	-595	-26,3 %
Sivistyksen tukipalvelut		5 906	1	5 907	5 573	333	5,6 %	6 261	0	6 261	6 082	179	2,9 %
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta		8 990	2	8 992	9 289	-297	-3,3 %	1 348	0	1 348	1 266	83	6,1 %
Kulttuuripalvelut		3 857	1	3 858	3 896	-38	-1,0 %	313	0	313	345	-31	-10,0 %
Vapaa-aikapalvelut		5 133	1	5 134	5 393	-260	-5,1 %	1 035	0	1 035	921	114	11,0 %
Kasvu ja ympäristö													
Kuntakehityslautakunta		8 157	-697	7 461	7 078	382	5,1 %	3 337	-350	2 987	3 355	-367	-12,3 %
Kehittäminen ja hallinto		940	3	943	873	70	7,4 %	1	0	1	65	-64	-6420,0 %
Elinvoima, asuminen ja kehittäminen		2 252	-700	1 552	1 437	115	7,4 %	1 384	-700	684	577	107	15,6 %
Projektitoimisto		1 080	0	1 080	958	122	11,3 %	0	0	0	47	-47	
Maankäyttö ja paikkatieto		2 015	0	2 015	2 054	-39	-2,0 %	1 340	0	1 340	1 663	-322	-24,1 %
Kaavoitus		1 117	0	1 117	959	158	14,1 %	40	0	40	112	-72	-181,2 %
Rakennusvalvonta		753	0	753	796	-43	-5,6 %	572	350	922	890	32	3,5 %
Tekninen lautakunta		24 726	300	25 026	26 487	-1 461	-5,8 %	24 784	250	25 034	24 684	350	1,4 %
Yhdyskuntatekniikka		11 051	300	11 351	11 747	-396	-3,5 %	772	250	1 022	890	132	12,9 %
Tilapalvelut		13 674	0	13 674	14 740	-1 065	-7,8 %	24 013	0	24 013	23 794	219	0,9 %
Kunnanhallitus													
Myyntivoitot	B							10 200	0	10 200	9 942	258	2,5 %
Maankäyttösopimukset	B							3 000	0	3 000	3 041	-41	-1,4 %
yhhteensä		289 900	7 387	297 287	296 814	473	0,2 %	64 098	-166	63 931	66 088	-2 156	-3,4 %
Toimielin													
Palvelualue/hankeryhmä	Sito- vuus*	Toimintakate											
		TALOUS- ARVIO	TA:n muutos	TA + muutos	Toteuma	Poik- keama	Poik- keama %						
KÄYTTÖTALOUSOSA													
Kunnanhallitus		-153 928	-8 097	-162 025	-158 185	-3 840	2,4 %						
Kuntatoimiala/Yleishallinto- ja johdon tuki	S	-134 955	-7 554	-142 509	-138 583	-3 925	2,8 %						
Kunnanviraston johto		-134 955	-7 554	-142 509	-138 584	-3 925	2,8 %						
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus		0	0	0	1	-1							
Yhteiset palvelut		-9 487	-271	-9 758	-9 801	43	5,0 %						
Henkilöstöpalvelut- ja kohdennettu asiakastyö	S	-4 561	-37	-4 599	-4 793	194	-4,2 %						
Hallinto- ja asiakaspalvelut		-1 711	-181	-1 892	-1 951	59	-3,1 %						
Talouden ohjaus		-1 522	-53	-1 575	-1 583	9	-0,5 %						
Kehittäminen ja tietohallinto		-1 693	0	-1 693	-1 474	-219	12,9 %						
Sivistys		-89 800	-24	-89 824	-89 799	-24	0,0 %						
Kasvatus- ja sivistyslautakunta		-82 158	-22	-82 180	-81 776	-404	0,5 %						
Oppiminen		-56 256	-14	-56 270	-55 517	-753	1,3 %						
Varhaiskasvatus		-26 258	-7	-26 265	-26 767	502	-1,9 %						
Sivistyksen tukipalvelut		355	-1	354	508	-154	-43,5 %						
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta		-7 642	-2	-7 643	-8 023	380	-5,0 %						
Kulttuuripalvelut		-3 544	-1	-3 544	-3 551	6	-0,2 %						
Vapaa-aikapalvelut		-4 098	-1	-4 099	-4 472	374	-9,1 %						
Kasvu ja ympäristö		-1 662	297	-1 365	-1 856	491	-36,0 %						
Kuntakehityslautakunta		-1 820	347	-1 473	-344	-1 130	76,7 %						
Kehittäminen ja hallinto		-939	-3	-942	-808	-134	14,2 %						
Elinvoima, asuminen ja kehittäminen		-868	0	-868	-860	-8	0,9 %						
Projektitoimisto		-1 080	0	-1 080	-911	-169	15,6 %						
Maankäyttö ja paikkatieto		2 326	0	2 326	2 650	-325	-14,0 %						
Kaavoitus		-1 077	0	-1 077	-847	-230	21,4 %						
Rakennusvalvonta		-181	350	169	94	75	44,4 %						
Rykmentinpuiston maanmyyntivoitot						339	-339						
Tekninen lautakunta		158	-50	108	-1 513	1 621	1499,8 %						
Yhdyskuntatekniikka		-10 180	-50	-10 230	-10 568	338	-3,3 %						
Tilapalvelut	S	10 338	0	10 338	9 055	1 283	12,4 %						
yhhteensä		-235 903	-7 553	-243 456	-240 040	-3 416	1,4 %						

Tuloerittelyssä maankäyttösopimuskorvaukset näyretty taulukossa erillisellä rivillä, eivät sisällä Maankäytön ja paikkatiedon palvelualueen tuloihin.

Teknisen lautakunnan alla Tilapalveluiden palvelualueen toimintakate sisältää valmistus omaan käyttöön tiedon.

Toimielin Palvelualue/hankeryhmä	Sito- vuus*	Määrärahat						Tulot					
		TALOUS- ARVIO	TA:n muutos	TA + muutos	Toteuma	Poik- keama	Poik- keama %	TALOUS- ARVIO	TA muutos	TA + muutos	Toteu- ma	Poik- keama	Poik- keama %
TULOSLASKELMAOSA													
Verotulot	B							207 220	8 876	216 096	217 187	-1 091	-0,5 %
Valtionosuudet	B							35 414	1 007	36 421	36 369	52	0,1 %
Korkotulot	B							60		60	78	-18	-29,8 %
Muut rahoitustulot	B							490		490	713	-223	-45,6 %
Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta	B							488		488	488	0	0,0 %
Korkomenot	B	1 009	250	1 259	1 276	-17	-1,3 %						
Muut rahoitusmenot	B	50		50	20	30	59,8 %						
Satunnaiset erät													
INVESTOINTIOSA													
Kunnanhallitus		5 830	-3 084	2 746	1 095	1 652	60,1 %	12 000	0	12 000	11 327	673	5,6 %
Arvo- ja taide-esineet	B												
Aineettomat hyödykkeet	B												
Maa- ja vesialueet	B	5 000	-3 700	1 300	1 016	284	21,9 %	12 000		12 000	9 818	2 182	18,2 %
Kiinteät rakenteet ja laitteet	B					0							
Koneet ja kalusto	B	30		30		30							
Osakkeet ja osuudet	B	200	616	816	6	810	99,3 %				1 508	-1 508	
Muut pitkävaikutteiset menot	B												
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet	B	600		600	73	527	87,8 %						
Ennakkomaksut ja keskenkäiset													
Kasvatus- ja sivistyslautakunta		409	-104	305	213	92	30,2 %	0	0	0	0	0	0
Aineettomat hyödykkeet													
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet	B	60		60	33	27							
Kiinteät rakenteet ja laitteet	B	130	-100	30		30	100,0 %						
Koneet ja kalusto	B	219	-4	215	180	35	16,4 %						0
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta		1 030	0	1 030	-35	1 065	103,4 %	0	0	0	0	0	0
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet	B	30		30	2	28							
Koneet ja kalusto	B	80		80	-37	117	145,7 %						
Kiinteät rakenteet ja laitteet	B	920		920		920	100,0 %						0
Kuntakehityslautakunta		135	0	135	12	123	91,1 %	0	0	0	0	0	0
Koneet ja kalusto	B			0		0							
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet	B	135		135	12	123	91,1 %						
Tekninen lautakunta		54 310	1 645	55 955	49 791	6 164	11,0 %	2 000	-500	1 500	1 550	-50	-3,3 %
Tietokoneohjelmistot/käyttöoikeudet	B			0		0							
Talonrakennus	B	36 740	5 150	41 890	38 176	3 714	8,9 %						
Kiinteät rakenteet ja laitteet	B	16 765	-3 380	13 385	11 546	1 839	13,7 %	2 000	-500	1 500	1 550	-50	-3,3 %
Aineettomat hyödykkeet													
Muut pitkävaikutteiset menot	B	480	-160	320	13	307	96,0 %						
Maa- ja vesialueet													
Koneet ja kalusto	B	325	35	360	56	304	84,5 %						
Investoinnit yhteensä		61 714	-1 543	60 171	51 076	9 095	15,1 %	14 000	-500	13 500	12 876	624	4,6 %
RAHOITUSOSA													
Antolainauksen muutokset													
Antolainasaamisten lisäykset	B												
Antolainasaamisten vähennykset						-28							
Lainakannan muutokset													
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B	21 500		21 500	10 000	11 500	53,5 %						
Pitkäaikaisten lainojen vähennys													
Lyhytaikaisten lainojen muutos	B	21 200		21 200	9 198	12 002	56,6 %						
Muut maksuvalmiuden muutokset	B	2 636		2 636	-3 908	6 544	248,3 %						
Yhteensä		396 950	5 844	402 794	363 153	39 614	9,8 %	321 770	9 217	330 986	333 799	-2 813	-0,8 %

Sitovuus*) S= Toimintakatesitovuus, B= Bruttomääräraha/Tuloarvio tai menoarvio

Valtuusto on antanut talousarviossa kunnanhallitukselle oikeuden ottaa nettomääräisesti uutta pitkäaikaista lainaa enintään 50 milj. euroa.

Valtuusto on antanut talousarviossa talousjohtajalle oikeuden ottaa lyhytaikaista rahoitusta niin, että sitä on käytössä yhtäaikaisesti enintään 80 milj. euroa.

Lyhytaikaisena rahoituksena pidetään luottoja, joiden enimmäismaturiteetti on 12 kk.

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Kunta ja Vesi, tuloslaskelma

Kunta ja Vesi, rahoituslaskelma

Kunta ja Vesi, tase

Konsernituloslaskelma

Konsernirahoituslaskelma

Konsernitase

KUNNAN JA LIIKELAITOKSEN TUOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
	€	€
Toimintatuotot		
Myyntituotot	18 191 269,53	16 735 238,69
Maksutuotot	9 415 994,83	9 417 275,53
Tuet ja avustukset	3 449 753,40	2 370 916,39
Muut tuotot	16 651 244,36	22 160 556,35
Toimintatuotot	<u>47 708 262,12</u>	<u>50 683 986,96</u>
Valmistus omaan käyttöön	366 502,03	627 739,48
Toimintakulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-67 449 988,26	-63 885 828,50
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-14 391 155,44	-14 064 353,03
Muut henkilösivukulut	-2 474 514,03	-2 585 306,01
Palvelujen ostot	-164 234 653,84	-147 602 718,37
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 084 492,04	-10 553 868,22
Avustukset	-7 838 847,69	-7 628 915,35
Muut kulut	-7 809 107,40	-7 919 353,48
Toimintakulut	<u>-275 282 758,70</u>	<u>-254 240 342,96</u>
TOIMINTAKATE	-227 207 994,55	-202 928 616,52
Verotulot	217 186 636,57	201 794 083,50
Valtionosuudet	36 369 278,52	32 411 104,08
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	77 850,67	77 931,50
Muut rahoitustuotot	717 678,35	481 787,69
Korkokulut	-1 275 664,20	-1 077 478,85
Muut rahoituskulut	-20 169,40	-4 893,41
VUOSIKATE	25 847 615,96	30 753 917,99
Poistot	-19 602 112,88	-18 511 390,20
Arvon alentumiset	-200 000,00	-427 569,73
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
TILIKAUDEN TULOS	6 045 503,08	11 814 958,06
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-1 094 421,23	
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	1 100 000,00	-1 000 000,00
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)		
Tilinpäätössiirrot		
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	6 051 081,85	10 814 958,06

KUNNAN JA LIKELAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA

	2 022	2 021
	€	€
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	25 847 615,96	30 753 917,99
Satunnaiset erät, netto	0	0
Tulorahoituksen korjaukset	-10 392 385,82	-14 949 229,24
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-57 684 880,02	-40 247 162,89
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 572 346,98	2 866 025,58
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	11 326 524,80	15 950 677,51
Toiminnan ja investointien rahavirta	-29 330 778,10	-5 625 771,05
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset-/vähennykset+		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000 000,00	30 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	8 913 432,65	-17 224 532,10
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	190 585,86	-2 195 317,78
Rahoituksen rahavirta	19 104 018,51	10 580 150,12
Rahavarojen muutos	-10 226 759,59	4 954 379,07
Rahavarat 31.12., 1000 €	2 981 140,25	13 207 899,84
Rahavarat 1.1., 1000 €	13 207 899,84	8 253 520,77

KUNNAN JA LIIKELAITOKSEN TASE

	2022	2021		2022	2021
	€	€		€	€
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	384 527 859,92	349 601 578,74	A. OMA PÄÄOMA	188 221 176,35	182 170 094,50
I Aineettomat hyödykkeet	289 078,42	56 115,49	I Peruspääoma	127 515 526,38	127 515 526,38
Aineettomat oikeudet	289 078,42	56 115,49	IV Muut omat rahastot	0,00	0,00
Muut pitkävaik menot	0,00	0,00	V Ed. tilikausien yli-/ alijäämä	54 654 568,12	43 839 610,06
II Aineelliset hyödykkeet	348 226 651,03	313 038 671,84	VI tilikauden yli- / alijäämä	6 051 081,85	10 814 958,06
Maa- ja vesialueet	71 533 769,91	71 401 437,50			
Kiinteistöjen liittymismaksut	43 758,13	43 758,13			
Rakennukset	109 681 391,08	105 856 169,80	B. POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKSET	2 094 421,23	2 100 000,00
Kiinteät rakenteet ja laitteet	118 212 338,23	108 372 492,01	Poistoero	1 094 421,23	0,00
Koneet ja kalusto	1 708 114,48	2 449 926,13	Vapaaehtoiset varaukset	1 000 000,00	2 100 000,00
Muut aineelliset hyödykkeet	291 782,38	291 782,38			
Ennakkomaksu ja keskeneräis.	46 755 496,82	24 623 105,89	C. PAKOLLISET VARAUKSET	1 131 110,78	1 581 110,78
III Sijoitukset	36 012 130,47	36 506 791,41	Muut pakolliset varaukset	1 131 110,78	1 581 110,78
Osakkeet ja osuudet	32 895 830,47	33 390 491,41			
Muut lainasaamiset	3 090 000,00	3 090 000,00	D. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 418 279,56	1 415 436,66
Muut saamiset	26 300,00	26 300,00	Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
B. TOIMEKSIANTOJEN VARAT	5 866,14	11 255,51	Lahjoitusrahastojen pääomat	1 418 279,56	1 415 436,66
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00	Muut toimeksiantojen pääomat	0,00	0,00
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	5 866,14	11 255,51			
C. VAIHTUVAT VASTAAVAT	19 295 997,78	25 044 619,81	E. VIERAS PÄÄOMA	210 964 735,92	187 390 812,12
I Vaihto-omaisuus	217 916,91	509 929,81	I Pitkäaikainen	146 727 611,44	149 789 949,90
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	217 916,91	509 929,81	Lainat rah ja vakuutuslaitoksilta	130 000 000,00	135 000 000,00
II Saamiset	16 096 940,62	11 326 790,16	Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Pitkäaikaiset saamiset	1 475 241,93	945 105,74	Muut velat	31 528,45	84 206,64
lainasaamiset	33 899,63	40 575,74	Liittymismaksut	16 696 082,99	14 705 743,26
muut saamiset	10 000,00	10 000,00	II Lyhytaikainen	64 237 124,48	37 600 862,22
muut siirtosaamiset	1 431 342,30	894 530,00	Joukkovelkakirjalainat	15 000 000,00	6 000 000,00
Lyhytaikaiset saamiset	14 621 698,69	10 381 684,42	Lainat rah ja vakuutuslaitoksilta	15 000 000,00	0,00
myyntisaamiset	7 023 300,86	5 271 482,40	Lainat muilta luotonantajilta	3 088 381,68	3 174 949,03
lainasaamiset	1 200 000,00	31 000,00	Saadut ennakot	6 684 298,52	6 802 607,88
muut saamiset	947 513,68	1 343 366,06	Ostovelat	7 691 957,11	6 636 882,70
siirtosaamiset	5 450 884,15	3 735 835,96	Muut velat	1 631 272,35	1 800 711,52
III Rahoitusarvopaperit	90 547,74	64 797,19	Siirtovelat	15 141 214,82	13 185 711,09
Osakkeet ja osuudet	90 547,74	64 797,19			
IV Rahat ja pankkisaamiset	2 890 592,51	13 143 102,65			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	403 829 723,84	374 657 454,06	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	403 829 723,84	374 657 454,06

KONSERNITULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
	€	€
Toimintatuotot	277 867 370,26	274 690 072,11
Valmistus omaan käyttöön	631 039,65	676 833,80
Toimintakulut	-514 855 561,60	-486 245 550,30
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	-73 606,71	11 104,98
Toimintakate	-236 430 758,40	-210 867 539,41
Verotulot	217 186 636,57	201 618 443,50
Valtionosuudet	57 623 571,78	51 656 705,70
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	30 922,39	44 683,44
Muut rahoitustuotot	641 142,00	413 323,11
Korkokulut	-2 086 682,84	-1 841 301,60
Muut rahoituskulut	-597 463,52	-296 803,69
Vuosikate	36 367 367,99	40 727 511,04
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-29 114 398,55	-26 624 660,24
Omistuksen eliminointierot	-5,16	-493 546,71
Arvonalentumiset	-303 721,40	-427 058,73
Satunnaiset erät		
Tilikauden tulos	6 949 242,89	13 182 245,36
Tilinpäätössiirrot	0,00	6 780,68
Tilikauden verot	-9 176,87	-30 495,18
Laskennalliset verot	-52 637,88	-55 428,03
Vähemmistöosuudet	-40 887,37	4 369,57
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	6 846 540,76	13 107 472,39

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2 022	2 021
	€	€
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	36 367 367,99	40 727 511,04
Satunnaiset erät		
Tilikauden verot	-9 176,87	-30 495,18
Tulorahoituksen korjauserät	-9 713 410,08	-14 877 262,73
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-81 011 891,92	-54 417 270,26
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 611 048,08	2 894 623,57
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>11 979 516,97</u>	<u>16 537 970,25</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-40 776 545,83	-9 164 923,30
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset-/vähennykset+	-427 574,47	93 152,53
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 570 644,14	33 427 650,88
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 941 900,01	-1 926 849,35
Lyhytaikaisten lainojen muutos	11 859 236,66	-11 038 369,02
Oman pääoman muutokset	-83 831,45	18 789,30
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-41 730,17	-213 692,01
Vaihto-omaisuuden muutos	429 879,33	486 291,90
Saamisten muutokset	-1 644 321,83	-1 777 796,64
Korottomien velkojen muutokset	<u>8 133 740,46</u>	<u>4 334 463,65</u>
Rahoituksen rahavirta	30 854 142,65	23 403 641,22
Rahavarojen muutos	-9 922 403,17	14 238 717,93
Rahavarat 31.12., 1000 €	32 869 340,23	42 791 743,41
Rahavarat 1.1., 1000 €	42 791 743,41	28 553 025,47

KONSERNITASE

	31.12.2022	31.12.2021		31.12.2022	31.12.2021
	€	€		€	€
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	493 267 510,69	445 506 410,51	A. OMA PÄÄOMA	209 284 186,87	202 496 532,09
I Aineettomat hyödykkeet	5 167 621,01	4 390 221,40	I Peruspääoma	127 515 526,38	127 515 526,38
Aineettomat oikeudet	2 052 407,05	2 070 616,41	III Arvonkorotusrahasto	462,52	462,52
Muut pitkävaik menot	2 901 675,90	2 125 315,88	IV Muut omat rahastot	942 329,05	936 525,67
Ennakkomaksut	213 538,06	194 289,11	V Ed. tilikaudien yli- / alijäämä	73 979 328,16	60 936 545,13
II Aineelliset hyödykkeet	480 943 109,58	434 789 226,84	VI tilikauden yli- / alijäämä	6 846 540,76	13 107 472,39
Maa- ja vesialueet	75 549 518,55	75 412 516,68	B. VÄHEMMISTÖOSUUDET	321 685,65	369 986,57
Rakennukset	196 933 080,91	195 392 982,51	C. PAKOLLISET VARAUKSET	2 120 730,77	2 542 076,81
Kiinteät rakenteet ja laitteet	126 278 674,03	116 567 519,48	Eläkevaraukset	13 362,16	13 362,16
Koneet ja kalusto	6 714 852,08	7 723 913,78	Muut pakolliset varaukset	2 107 368,60	2 528 714,64
Muut aineelliset hyödykkeet	3 070 267,25	639 423,01	D. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	2 428 060,82	2 478 197,21
Ennakkomaksu ja keskeneräis.	72 396 716,74	39 052 871,36	Valtion toimeksiannot	132 425,29	238 643,95
III Sijoitukset	7 156 780,10	6 326 962,27	Lahjoitusrahastojen pääomat	1 817 687,10	1 666 399,44
Osakkuusyhteisöosuudet	1 348 287,55	1 264 160,39	Muut toimeksiantojen pääomat	477 948,42	573 153,82
Osakkeet ja osuudet	5 057 338,20	4 739 222,00	E. VIERAS PÄÄOMA	347 294 759,85	314 651 462,78
Muut lainasaamiset	0,00	309,71	I Pitkäaikainen	228 739 958,49	229 218 763,32
Muut saamiset	751 154,36	323 270,18	Lainat rah ja vakuutuslaitoksilta	209 678 472,02	212 480 161,32
B. TOIMEKSIANTOJEN VARAT	880 809,80	894 205,29	Lainat julkisyhteisöiltä	60 000,00	60 000,00
Valtion toimeksiannot	0,00	132 218,66	Saadut ennakot	31,88	31,88
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	402 861,38	193 983,77	Lainat muilta luotonantajilta	2 529 356,36	2 603 509,45
Muut toimeksiantojen varat	477 948,42	568 002,86	Ostovelat	0,00	0,00
C. VAIHTUVAT VASTAAVAT	67 301 103,48	76 137 639,66	Muut velat/Liittymismaksut	16 434 198,39	14 038 309,05
I Vaihto-omaisuus	1 468 145,82	1 898 025,15	Siirtovelat	0,00	0,00
Aineet ja tarvikkeet	1 272 761,22	1 671 871,70	Laskennalliset verovelat	37 899,85	36 751,62
Keskeneräiset tuotteet	193 733,97	220 326,68	II Lyhytaikainen	118 554 801,36	85 432 699,46
Valmiit tuotteet / tavarat	1 650,62	5 826,77	Joukkovelkakirjalainat	15 000 000,00	11 946 252,00
Ennakkomaksut			Lainat rah ja vakuutuslaitoksilta	28 433 141,86	4 119 579,80
II Saamiset	32 963 617,44	31 447 871,11	Lainat julkisyhteisöiltä	336 840,00	340 326,88
Pitkäaikaiset saamiset	3 605 010,07	3 204 920,04	Lainat muilta luotonantajilta	0,00	0,00
myyntisaamiset	0,00	0,00	Saadut ennakot	8 929 217,57	10 756 640,97
lainasaamiset	2 198 633,72	2 298 458,47	Ostovelat	22 618 666,57	20 443 791,77
muut saamiset	17 500,00	18 281,19	Muut velat	4 526 620,03	4 620 737,15
siirtosaamiset	1 388 876,35	888 180,39	Siirtovelat	37 781 974,28	32 297 457,42
Lyhytaikaiset saamiset	29 358 607,37	28 242 951,07	Laskennalliset verovelat	928 341,06	907 913,46
myyntisaamiset	14 255 701,19	10 013 149,37	IV Rahat ja pankkisaamiset	23 991 501,59	34 242 299,79
lainasaamiset	15,05	31 015,05			
muut saamiset	3 737 290,55	3 657 507,04			
siirtosaamiset	11 365 600,57	14 541 279,60			
III Rahoitusarvopaperit	8 877 838,64	8 549 443,62			
Osakkeet ja osuudet	7 878,52	7 878,52			
Sij. Rahamarkkina-instrumentteihin	6 996 671,16	7 434 683,80			
Muut arvopaperit	1 873 288,96	1 106 881,30			
IV Rahat ja pankkisaamiset	23 991 501,59	34 242 299,79			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	561 449 423,95	522 538 255,45	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	561 449 423,95	522 538 255,45

LIITETIEDOT

Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1 Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun ja hyväksytyin poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa 'Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet'. Palveluverkon uudistamisen myötä käytöstä poistuvien rakennusten poistoja mukautettiin vuoden 2021 aikana rakennusten käyttöön mukaisiksi. Poistojen mukautus kasvattaa vuosien 2021-2026 poistoja ja vuodelle 2022 tämä vaikuttaa poistoja lisäävästi 2 milj. euroa.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen varastokohtaisesti joko varaston keskimääräisellä hankintahinnalla tai viimeisen hankintahinnan mukaisena.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

2 Tuloslaskelman tai taseen esittämistavan muutos

Tuloslaskelman tai taseen esittämistapaa ei ole muutettu edellisestä tilikaudesta (KPA 2:2.1 § 2-kohta) tai kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamista ohjeista poikkeavaksi.

3 Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Edellisen tilikauden tietoihin ei ole tehty oikaisuja.

4 Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikaudet ovat vertailukelpoisia.

5 Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Aikaisempiin tilikausiin ei ole tehty oikaisuja.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymääkuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Lisäksi kaikki osakkuusyhteisöt, joissa kunta on jäsenenä, on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on eliminoitu.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistojen oikaisua suunnitelman mukaisiksi ei tehty vuoden 2021 osalta, joten vuoden 2022 poisto-oikaisussa on huomioitu myös vuoden 2021 oikaisu. Poisto-oikaisussa jäännösarvojen kertynyt ero on kirjattu konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöksen liitteenä esitetään perusteltu selostus, jos konsernitilinpäätöksen laatimisessa ei ole noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikaudet ovat vertailukelpoisia.

Tytäryhteisöt

Kunta myi vuonna 2022 omistamansa Tuusulan Kansanopiston Oy:n osakkeet, joten yhteisö ei kuulu enää kuntakonserniin 31.12.2022 tilanteessa. Yhteisön luvut on kuitenkin yhdistelty konserniin tammi-huhtikuulta, jolloin yhteisö oli vielä osa kuntakonsernia.

Kuntayhtymät

Kuntayhtymien omistusosuuksissa ei ole tapahtunut muutoksia tilikauden aikana.

Osakkuusyhteisyhteisöt

Osakkuusyhteisöjen omistusosuuksissa ei ole tapahtunut muutoksia tilikauden aikana.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Aikaisempiin tilikausiin tehtiin konsernissa yhteensä -64 689,36 euron oikaisu. Oikaisu koostuu Tuusulan Tenniskeskus Oy:n, Uudenmaan liiton, Keski-Uudenmaan Vesi kuntayhtymän sekä Eteva kuntayhtymän tietoihin, sillä yhtiöiden tilinpäätöstiedot olivat muuttuneet vuoden 2021 konserniin yhdistelyn jälkeen.

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Konserniyhteisöt	Yhdistelty konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty	Ei yhdistelty
Tytäryhteisöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt		
Kiinteistö Oy Riihikallion Päiväkotikeskus	X	
Kiinteistö Oy Riihikallion lähipalvelukeskus	X	
Kiinteistö Oy Keravan ja Tuusulan Paloasema	X	
Kiinteistö Oy Tuusulan Vanha Kunnantalo	X	
Kiinteistö Oy Tuusulan Lahelankankaan toimitalo	X	
Muut yhtiöt		
Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy	X	
Kellokosken Jäähalli Oy	X	
Tuusulan Tenniskeskus Oy	X	
Tuusulan Jäähalli Oy	X	
Tuusulan Tekonurmi Oy	X	
Kuntayhtymät		
Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä	X	
Eteva kuntayhtymä	X	
Uudenmaan liitto kuntayhtymä	X	
Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	X	
keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä	X	
Keski-Uudenmaan vesi kuntayhtymä	X	
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	X	
Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä	X	
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä	X	
Osakkuusyhteisöt		
Uudenmaan Työterveys Oy	X	

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot, 1000 €

6 TOIMINTATUOTOT TEHTÄVÄALUEITTAIN *

Toimialue	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Yleishallinto ja johdon tuki **	17 657	8 487	4 003	3 519
Yhteiset palvelut	1 812	1 616	1 812	1 616
Sosiaali- ja terveys	227 645	220 455	0	0
Sivistys	14 281	12 786	12 730	11 021
Kasvu ja ympäristö **	46 246	57 665	21 628	27 302
Toimialueet yhteensä	307 641	301 009	40 174	43 458
Tuusulan vesihuoltoliikelaitos	7 534	7 226	7 534	7 226
- Keskinäiset ostot ja myynnit	-37 307	-33 545		
Toimintatuotot yhteensä	277 867	274 690	47 708	50 684

* Toimintatuottojen erittely esitetään ulkoisista eristä

** Käyttöomaisuuden myyntivoitot esitetään kasvu ja ympäristön toimialueella

7 VEROTULOT

	Kunta	
	2022	2021
Kunnan tulovero	188 925	176 108
Kiinteistövero	14 583	13 128
Osuus yhteisöveron tuotosta	13 679	12 558
Verotulot yhteensä	217 187	201 794

8 VALTIONOSUUKSIEN JA VEROTULOMENETYSTEN KORVAUSTEN ERITTELY

	Kunta	
	2022	2021
Peruspalvelujen valtionosuus	34 720	34 031
<i>Siitä:</i> Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	-10 002	-10 690
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-3 175	-2 953
Verotulomenetysten kompensatio	14 826	12 024
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	36 369	32 411

9 PALVELUJEN OSTOJEN ERITTELY

	Kunta	
	2022	2021
Asiakaspalvelujen ostot	133 973	119 513
Muiden palvelujen ostot *	30 261	28 090
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	164 235	147 603

* oikaistu virheellinen vertailuvuoden luku

10 VALTUUSTORYHMIEN TOIMINTAEDELLYTYSTEN TUKEMISEKSI ANNETUT TUET VALTUUSTORYHMITÄIN ERITELTYINÄ

	Kunta 2022
Kokoomuksen valtuustoryhmä	0
Tuusulan puolesta ry:n valtuustoryhmä	0
Tuusulan Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä	0
Tuusulan keskustan valtuustoryhmä	0
Perussuomalaisten Tuusulan valtuustoryhmä	0
Vihreä valtuustoryhmä	0
Tuusulan vasemmisto valtuustoryhmä	0
Vastuullinen oikeisto valtuustoryhmä	0
Svenska folkpartiet i Tusby fullmäktige grupp	0
Kristillisdemokraattisen puolueen valtuustoryhmä	0
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	0

11 PYSYVIEN VASTAAVIEN SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT
(Valt 27.1.2014, § 9)

	31.12.2012 MENNESSÄ VALMISTUNEET KOHTEET		1.1.2013 JÄLKEEN VALMISTUNEET KOHTEET		KIRJANPITOLAUTA- KUNNAN KUNTAJAOS:
	POISTOAIKA	POISTOTAPA	POISTOAIKA	POISTOTAPA	POISTOAIKASUOSITUS
Aineettomat hyödykkeet					
kehittämismenot	4 vuotta	tasapoisto	2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 20 vuotta
Liikearvo			2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot					
Atk-ohjelmistot	4 vuotta	tasapoisto	2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta
Muut	4 vuotta	tasapoisto	2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat					
Betonirunkoiset					
Hallinto- ja laitosrakennukset	25 - 35 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	20 - 50 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset			30 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Talousrakennukset	17 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Asuinrakennukset	35 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 50 vuotta
Muut kuin betonirunkoiset					
Hallinto- ja laitosrakennukset	25 - 35 vuotta	tasapoisto	20 vuotta	tasapoisto	20 - 50 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Talousrakennukset	17 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Asuinrakennukset	35 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
Kadut, tiet, torit ja puistot	17 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	17 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 30 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	17 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 30 vuotta
Vedenjakeluverkosto	25 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 40 vuotta
Viemäriverkko	25 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 40 vuotta
Kaukolämpöverkko			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	17 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Puhelinverkko, keskussema ja alakeskukset			10 vuotta	tasapoisto	10 - 12 vuotta
Maakaasuverkko			20 vuotta	tasapoisto	20 - 25 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot			15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 20 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	12 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 15 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 15 vuotta
Koneet ja kalusto					
Rautaiset alukset			15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkonet			8 vuotta	tasapoisto	8 - 15 vuotta
Muut kuljetusvälineet	7 vuotta	tasapoisto	4 vuotta	tasapoisto	4 - 7 vuotta
Muut liikkuvat työkonet	7 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 10 vuotta
Muut raskaat koneet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 15 vuotta
Muut kevyet koneet	7 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 10 vuotta
Sairaala-, terveydenh., yms. laitt.	10 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 15 vuotta
Atk-laitteet	4 vuotta	tasapoisto	3 vuotta	tasapoisto	3 - 5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	4 vuotta	tasapoisto	3 vuotta	tasapoisto	3 - 5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet					
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto		käytön mukainen poisto		käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet			ei poistoaikaa		ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskener. hank.	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa

12 TUOTTOIHIN JA KULUIHIN SISÄLTYYVÄT PAKOLLISTEN VARAUSTEN MUUTOKSET

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Eläkevastuu 1.1.	13	19	0	0
Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	-6	0	0
Eläkevastuu 31.12.	13	13	0	0
Pilaantuneiden maiden puhdistusvaraus 1.1.	1 192	1 330	1 131	1 291
Lisäykset tilikaudella	7	26	0	0
Vähennykset tilikaudella	-36	-164	0	-160
Pilaantuneiden maiden puhdistusvaraus 31.12.	1 162	1 192	1 131	1 131
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	887	870	0	0
Lisäykset tilikaudella	59	17	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	0	0	0
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	946	887	0	0
Muut varaukset 1.1.	450	0	450	0
Lisäykset tilikaudella	0	450	0	450
Vähennykset tilikaudella	-450	0	-450	0
Muut varaukset 31.12.	0	450	0	450
Pakolliset varaukset yhteensä 31.12.	2 121	2 542	1 131	1 581

Kunnan henkilökunnan eläkevastuu on hoidettu Kuntien Eläkevakuuksen kautta

13 MUIHIN TOIMINTATUOTTOIHIN SISÄLTYYVÄT OLENNAISET PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSVOITOT JA -TAPPIOT

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	9 009	14 849	8 935	14 849
Rakennusten myyntivoitot	0	0	0	0
Muut myyntivoitot	1 148	418	1 008	391
Myyntivoitot yhteensä	10 157	15 267	9 942	15 239
Muut toimintakulut				
Kiinteistöjen myyntitappiot	0	0	0	0
Muut myyntitappiot	11	0	0	0
Myyntitappiot yhteensä	11	0	0	0

14 SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT

Ei ilmoitettavaa.

15 YHTEISMÄÄRÄT MUIHIN RAHOITUSTUOTTOIHIN SISÄLTyvISTÄ TUOTOISTA, JOTKA ON SAATU OSUUKSISTA MUISSA YHTEISÖISSÄ, MIKÄLI NE OVAT OLENNAISIA

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Osinkotuotot konserniyhteisöistä	0	0	0	0
Osinkotuotot muista yhteisöistä	11	0	85	0
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	85	0	270	270

16 ERITTELY POISTOERON MUUTOKSISTA

Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos
Poistoeron muutokset yhteensä

Kunta	
2022	2021
1 094	0
1 094	0

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot, 1000 €**17 KULUKSI KIRJAAMATTOMAT MENOT JA PÄÄOMA-ALENNUKSET**
(KPA 2:4.1 § 5-kohta)

Kunnan ja konsernin tilinpäätökseen ei sisälly lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneita kuluksi kirjaamattomia menoja ja pääoma-alennuksia.

18 ARVONKOROTUKSET

Kunnan ja konsernin tilinpäätöksiin ei sisälly olennaisia arvonkorotuksia.

19 PYSYVÄT VASTAAVAT

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	Muut pitkävaikutteiset		Yhteensä
	Aineettomat oikeudet	menot	
Poistamaton hankintameno 1.1.2022	56	0	56
Lisäykset tilikauden aikana	147	73	220
Rahoitusosuudet tilikaudella	-23	0	-23
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0
Siirto erien välillä	92	20	112
Tilikauden poisto	-73	-4	-76
Poistamaton hankintam. 31.12.2022	200	89	289
Arvonkorotukset	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	200	89	289

AINEELLISET HYÖDYKKEET	Kiinteistö-		Kiinteät		Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
	Maa- ja vesialueet	jen liittymismaksut	Rakennukset	rakenteet ja laitteet				
Poistamaton hankintameno 1.1.2022	71 401	44	105 856	108 372	2 450	292	24 623	313 039
Lisäykset tilikauden aikana	1 016	0	3 754	21 265	323	0	31 101	57 459
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	-1 550	0	0	0	-1 550
Vähennykset tilikauden aikana	-884	0	0	0	0	0	0	-884
Siirto erien välillä	0	0	8 857	0	0	0	-8 969	-112
Tilikauden poisto	0	0	-8 585	-9 876	-1 065	0	0	-19 526
Arvonlennukset	0	0	0	0	0	0	0	0
Poistamaton hankintam. 31.12.2022	71 534	44	109 681	118 212	1 708	292	46 755	348 227
Arvonkorotukset	0	0	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	71 534	44	109 681	118 212	1 708	292	46 755	348 227

SJOITUKSET: Osakkeet ja osuudet	Tytäryhteisöt	Kunta-yhtymä osuudet	Osakkuus-yhteisö-osakkeet ja osuudet	Liikelaitosten peruspääomaosuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Lisäykset	0	0	0	0	6	6
Vähennykset	9 278	20 530	160	7 500	2 927	40 396
Hankintameno 31.12.2022	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Poistamaton hankintam. 31.12.2022	9 278	20 530	160	7 500	2 927	40 396
Arvonkorotukset	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	9 278	20 530	160	7 500	2 927	40 396

SJOITUKSET: Muut lainasaamiset ja muut saamiset	Tytäryhteisöt	Osakkuus-yhteisöt	Jäsenkuntayhtymät	Muut saamiset	Yhteensä
Lisäykset	0	0	0	0	0
Vähennykset	90	0	0	26	116
Hankintameno 31.12.2022	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Poistamaton hankintam. 31.12.2022	90	0	0	26	116
Arvonkorotukset	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	90	0	0	26	116

20 - 22 OMISTUKSET MUISSA YHTEISÖISSÄ

Nimi	Y-tunnus	Kunnan omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		tilikauden voitosta (+) tappiosta (-)
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	
TYTÄRYHTEISÖT						
Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy	0771183-3	100,00	100,00	7 161	54 542	-100
Koy Riihikallion päiväkotikeskus	2405386-0	100,00	100,00	68	4 408	-1
Koy Riihikallion lähipalvelukeskus	0131596-0	100,00	100,00	158	2 653	-91
Tuusulan Kansanopiston Oy *	0203635-7	91,00	91,10	0	0	30
Kellokosken Jäähalli Oy	1533287-6	74,30	73,88	273	18	-4
Koy Tuusulan Vanha Kunnantalo	1047380-5	66,98	66,98	452	4	0
Koy Tuusulan Lahelankankaan toimitalo	1457811-0	100,00	100,00	3 130	1 209	12
Tuusulan Tenniskeskus Oy	0307145-3	52,58	52,58	211	1 778	-6
Tuusulan Jäähalli Oy	1067126-2	100,00	100,00	476	133	13
Tuusulan Tekonurmi Oy	2069252-6	51,00	51,00	33	105	20
Kiinteistö Oy Keravan ja Tuusulan paloasema	2664817-1	60,00	60,00	20	4 512	-29
Yhteensä				11 982	69 360	-156
KUNTAYHTYMÄT						
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri ky	1567535-0	2,3018	2,3018	8 937	35 243	-121
Eteva ky	0203300-9	3,486878	3,486878	559	1 661	-38
Uudenmaan liitto	0201296-1	2,68	2,68	45	78	-5
Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	0213834-5	31,24741	31,24741	25 477	3 303	735
Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitosky	0202691-7	17,04	17,04	4 186	758	17
Keski-Uudenmaan Vesi ky	0131665-6	24,58	24,58	4 245	1 555	48
Uudenmaan päihdehuollon ky	0125920-9	3,16091	3,16091	143	12	64
Keski-Uudenmaan sote ky	2844969-4	19,82361	19,82361	20	20 526	0
Helsingin seudun liikenne ky	2274586-3	3,021	3,021	2 416	4 720	1 875
Yhteensä				46 029	67 856	2 574
OSAKKUUSYHTEISÖT						
Uudenmaan työterveys Oy	2791263-2	22,26	22,26	45	69	20
Yhteensä				321	260	-189

* Yhdistelty 1-4/2022, yhteisön osakkeet myyty 5/2022

23 PITKÄ- JA LYHYTAIKAISET SAAMISET KONSERNIYHTEISÖILTÄ

	2022		2021	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	126	0	163
Lainasaamiset	0	1 200	0	0
Muut saamiset	0	0	0	0
Siirtosaamiset	0	169	0	0
Yhteensä	0	1 495	0	163
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0	615	0	201
Lainasaamiset		0	0	0
Muut saamiset		0	0	0
Siirtosaamiset	1 431	3 163	895	2 476
Yhteensä	1 431	3 778	895	2 678
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset	0	6 282	0	4 907
Lainasaamiset	34	0	0	31
Muut saamiset	10	948	0	1 343
Siirtosaamiset	0	2 119	895	1 260
Yhteensä	44	9 348	895	7 541
Saamiset yhteensä	1 475	14 622	1 789	10 382

24 SIIRTOSAAMISIIN SISÄLTYVÄT OLENNAISET ERÄT

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Kunta				
Muut siirtosaamiset:				
KELA, työterveyshuolto			995	851
Kevan laskun siirto tammikuulle			0	0
Takauspalkkiot			169	121
Ympäristövalvonnan lisämaksu			64	50
Muut siirtosaamiset			1 060	237
yhteensä	0	0	2 288	1 260
Konserni				
Jaksotetut henkilöstökulut	81	70		
Avustukset	45	41		
Menoennakot	0	0		
Muut tulojäämät	12 629	16 250		
yhteensä	12 754	16 361		
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	12 754	16 361	2 288	1 260

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot, 1000 €

**25 TASE-ERÄKOHTAINEN ERITTELY OMAN PÄÄOMAN ERIEN LISÄYKSISTÄ
JA VÄHENNYKSISTÄ SEKÄ SIIRROISTA NÄIDEN ERIEN VÄLILLÄ
TILIKAUDEN AIKANA (KPA 2:5 § 1- kohta)**

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	127 516	127 516	127 516	127 516
Peruspääoma 31.12.	127 516	127 516	127 516	127 516
Muut omat rahastot 1.1.	937	1 063	0	0
Lisäykset tilikaudella	6	0	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	-126	0	0
Muut omat rahastot 31.12.	942	937	0	0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	74 044	60 801	54 655	43 840
Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
Rahastojen purku	0	0	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	0	0	0
Aiempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	-65	135	0	0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	73 979	60 937	54 655	43 840
Tilikauden yli-/alijäämä	6 847	13 107	6 051	10 815
Oma pääoma 31.12.	209 284	202 497	188 221	182 170

26 ERITTELY VEROTUSSYISTÄ TEHDYN POISTOERON MUUTOKSESTA

Kunnan tilinpäätöksen poistoeroon ei sisälly verotussyistä tehtyä poistoeroa (evl 54 §).

27 PITKÄAIKAISET VELAT

Velat, jotka erääntyvät 5 vuoden kuluttua
(KPA 2:5 § 2-kohta)

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	184 079	190 212	130 000	135 000
Lainat julkisyhteisöiltä	90	0	0	0
Yhteensä	184 169	190 212	130 000	135 000

28 JOUKKOVELKAKIRJALAINAT

Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat
- korko -0,470%, erääntyy 28.1.2022
- korko 1,890 - 2,019 %, erääntyy 10.-19.1.2023
Joukkovelkakirjalainat yhteensä

Kunta	
2022	2021
0	6 000
15 000	0
15 000	6 000

**29 OLENNAISET PAKOLLISIIN VARAUKSIIN
MERKITYT ERÄT**

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut pakolliset varaukset				
Pilaantuneiden maiden puhdistusvaraus	1 131	1 131	1 131	1 131
Potilasvakuutus	946	887	0	0
Muu pakollinen varaus	1 162	1 642	0	450
Muut pakolliset varaukset yhteensä	3 238	3 660	1 131	1 581

30 PITKÄ- JA LYHYTAIKAISET VELAT

	2022		2021	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0	66	0	51
Lainat	0	1 888	0	1 975
Yhteensä	0	1 954	0	2 026
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0	294	0	214
Siirtovelat	0	0	0	28
Yhteensä	0	294	0	242
Velat muille				
Saadut ennakot	0	6 684	0	6 803
Ostovelat	0	7 332	0	6 372
Lainat	130 000	31 200	135 000	6 000
Muut velat *	16 728	1 631	14 790	1 801
Siirtovelat *	0	15 141	0	14 358
Yhteensä	146 728	61 989	149 790	35 333
Vieras pääoma yhteensä	146 728	64 237	149 790	37 601

* korjattu vertailuvuoden 2021 luvut

31 MAKSUVALMIUDEN KANNALTA MERKITTÄVÄT TILILIMIITIT

	2022	2021
Luotollisen shekkitalin limiitti 31.12.	6 000	2 000
- siitä käyttämättä oleva määrä	6 000	2 000

32 MUIDEN VELKOJEN ERITTELY

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut velat				
Liittymismaksut	16 434	14 038	16 696	14 706
Muut velat	4 527	4 621	32	84
Muut velat yhteensä	20 961	18 659	16 728	14 790

33 SIIRTOVELKoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	462	653	0	0
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaks.	25 152	24 312	10 622	9 988
Korkojaksotukset	407	2 081	225	192
Muut menojäämät *	11 762	6 211	4 295	4 918
Menojäämät yhteensä	37 320	32 603	15 141	15 098
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	37 782	33 257	15 141	15 098

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot, 1000 €

34 VELAT, JOISTA KUNTA ON PANTANNUT, KIINNITTÄNYT TAI MUULLA TAVALLA ANTANUT VAKUUDEKSI OMAISUUTTAAN

Kunta ei ole antanut omaisuuttaan vakuudeksi.

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta
 Vakuudeksi annetut kiinnitykset
 Vakuudeksi annetut osakkeet

Konserni	
2022	2021
78 243	69 933
0	0

35 VAKUUDET, JOTKA KUNTA ON ANTANUT MUIDEN SITOUJUSTEN KUIN VELKOJEN VAKUUDEKSI

Kunta ei ole antanut vakuuksia.

36 VAKUUDET, JOTKA KUNTA ON ANTANUT SEN KANSSA SAMAA KONSERNIIN KUULUVIEN YHTEISÖJEN PUOLESTA

Kunta ei ole antanut vakuuksia.

37 YHTEENLASKETTU ARVO KUNNAN ANTAMISTA MUISTA KUIN EDELLÄ 34-36 KOHDISSA TARKOITETUISTA VAKUUKSISTA LAJEITTAIN

Kunta ei ole antanut vakuuksia.

38 VUOKRAVASTUUT

Toimitilojen vuokravastuut
 Koneiden ja laitteiden vuokravastuut*
 Maa-alueiden vuokravastuut*
 Muut vuokravastuut
 Vuokravastuut yhteensä
 Siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus
 Siitä PPP-hankkeet
 Siitä sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet
 Siitä kuntakonsernin sisäiset vuokravastuut *

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Toimitilojen vuokravastuut	33 834	31 823	15 298	14 826
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut*	5 903	7 765	3 028	5 299
Maa-alueiden vuokravastuut*	2 020	2 011	0	0
Muut vuokravastuut				
Vuokravastuut yhteensä	41 757	41 599	18 325	20 125
Siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	8 526	9 497	4 415	6 652
Siitä PPP-hankkeet	0	0	0	0
Siitä sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet	0	0	0	0
Siitä kuntakonsernin sisäiset vuokravastuut *	168	121	168	121

Leasingvuokrasopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdonmukaisia vastuita.

* Lisätty konsernin maa-alueiden vuokravastuut myös vertailuvuodelle 2021, korjattu myös konsernin koneiden ja laitteiden sekä kuntakonsernin sisäisten vuokravastuiden vertailutiedot v. 2021.

39 VASTUUSITOUMUKSET

Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Alkuperäinen pääoma

Jäljellä oleva pääoma

Takaukset muiden puolesta

Alkuperäinen pääoma

Jäljellä oleva pääoma

Konserni		Kunta	
2022	2021	2022	2021
0	0	87 835	74 485
0	0	66 655	58 070
5 745	5 542	0	882
4 962	5 745	0	86

40 VASTUU KUNTIEN TAKAUSKESKUKSEN TAKAUSVASTUISTA

Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.

Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.

Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.

Kunta	
2022	2021
300 690	274 204
0	0
174	180

**41 MUUT KUNTA KOSKEVAT TALOUDELLISET VASTUUT,
JOITA EI OLE MERKITTÄVÄ TASEESEEN**

	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Sopimusvastuut				
Maankäyttö- ja rakennusvastuut	6 200	12 300	6 200	12 300
Muu sopimusvastuu	144	227	0	0
Sopimusvastuut yhteensä	6 344	12 527	6 200	12 300
Johdannaissopimukset				
Koronvaihtosopimukset				
Lisähyöty swap 1161642/1512514				
Sopimus erääntyy 7.11.2022				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	0	96	0	0
Käypä arvo	0	-3	0	0
Koronvaihtosopimus1				
Nimellisarvo	0	230	0	0
Käypä arvo	0	3	0	0
Koronvaihtosopimus				
1641290/2300766 *	300	338	0	0
Koronvaihtosopimus 66985275SA				
Nimellisarvo	15 000	0	15 000	0
Käypä arvo	-659	0	-659	0
Koronvaihtosopimus 66570560SA-BTQ9K				
Nimellisarvo	25 000	0	25 000	0
Käypä arvo	-1 228	0	-1 228	0
Sähköjohdannaiset				
Käypä arvo	406	118	0	0
Muut vastuut	3 568	0	0	0
Arvonlisäveron palautusvastuu	11 607	7 528	0	0
Valtionosuuksien palautusvastuu	756	756	0	0

Konsernin johdannaiset

Tuusulan Tenniskeskus Oy:llä on yksi suojaamistarkoituksessa tehty koronvaihtosopimus. Sopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin pienentämiseksi.

Tuusulan kunnalla on korkoriskin suojaamistarkoituksessa tehty kaksi koronvaihtosopimusta.

Sopimukset on tehty yksittäisten lainojen korkoriskin pienentämiseksi.

Sopimuksilla muutetaan vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimukset erääntyvät vuosina 2028 ja 2029.

HUS:lla osa sähkönkulutuksesta suojataan sähköjohdannaisilla, jotka hankitaan suojaamistarkoituksessa sähkönhankinnan hintavaihteluita vastaan. Sopimuksia on 31 kappaletta, ja ne on tehty kalenterivuosille 2023, 2024, 2025 ja 2024.

Konsernin muut vastuut

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymällä on tilinpäätöksessään ilmoittanut palkkaharmonisointiin liittyvää vastuuta, josta Tuusulan omistusosuuden mukainen osuus on 3 568 249,80 euroa.

Korkoriskit

Konsernilla on vaihtuvakorkoisiin lainoihin liittyvää merkittävää korkoriskiä.

Sopimusriskit

Kunnalla on maankäyttö sopimukseen liittyvää sopimusriskiä. Maankäyttö sopimusten sopimuskorvauksia on tuloutettu kirjanpitoon kaavoitettavien alueiden valmistumisasteen perusteella.

Konserniyhteisöjen kertyneeseen alijäämään liittyvät riskit

Ei olennaisia alijäämän kattamiseen liittyviä riskejä.

Ympäristövastuut (KILA 14.1.2003 ympäristöyleisohje)

Tilinpäätöksessä on varauduttu 1 131 110,78 eurolla pilaantuneiden maa-alueiden kunnostukseen. Tilikauden aikana varaukseen ei tullut muutoksia.

Pilaantuneiden maa-alueiden varaus koskee seuraavia alueita:

Jokelan entinen kaatopaikka, Kellokosken kaatopaikka, Terrisuon entinen kaatopaikka ja Haaratien alue. Kunnostusten aloitus riippuu kaavojen etenemisestä ja lisätutkimusten tuloksista.

Korkoriskit

Konsernilla on vaihtuvakorkoisiin lainoihin liittyvää merkittävää korkoriskiä.

Sopimusriskit

Kunnalla on maankäyttösopimuksiin liittyvää sopimusriskiä. Maankäyttösopimusten sopimuskorvauksia on tuloutettu kirjanpitoon kaavoitettavien alueiden valmistumisasteen perusteella.

Konserniyhteisöjen kertyneeseen alijäämään liittyvät riskit

Ei olennaisia alijäämän kattamiseen liittyviä riskejä.

Ympäristövastuut (KILA 14.1.2003 ympäristöyleisohje)

Tilinpäätöksessä on varauduttu 1 131 110,78 eurolla pilaantuneiden maa-alueiden kunnostukseen. Tilikauden aikana varaukseen ei tullut muutoksia.

Pilaantuneiden maa-alueiden varaus koskee seuraavia alueita:

Jokelan entinen kaatopaikka, Kellokosken kaatopaikka, Terrisuon entinen kaatopaikka ja Haaratien alue. Kunnostusten aloitus riippuu kaavojen etenemisestä ja lisätutkimusten tuloksista.

Pääomalainasaamisiin liittyvät riskit**Kiinteistö Oy Keravan ja Tuusulan paloasema, pääomalaina 90 000**

Kiinteistö Oy Keravan ja Tuusulan paloasema vuokraa omistamaansa paloasemakiinteistöä Keski-Uudenmaan pelastuslaitokselle ja Tuusulan VPK:lle. Tuusulan kunta omistaa yhtiöstä 60 % ja Keravan kaupunki 40 %. Omistajakunnat ovat myöntäneet yhtiölle sen vakavaraisuuden vahvistamiseksi yhteensä 150 000 euron pääomalainat, josta Tuusulan osuus 90 000 euroa. Pääomalainoilla ei ole eräpäivää ja ne on merkitty tilinpäätöksessä yhtiön omaan pääomaan. Pääomalainoille ei ole annettu vakuutta. Yhtiö hoitaa osaltaan julkista palvelutehtävää, jossa kunnat vastaavat pelastustoimesta yhteistoiminnassa pelastustoimen alueilla siten kuin pelastustoimilaisissa säädetään. Pääomalainasta ei aiheudu Tuusulan kunnalle merkittävää riskiä perustuen yhtiön toimialaan sekä pääomalainan pieneen määrään suhteessa kuntakonsernin omiin pääomiin ja toiminnan volyyymiin.

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy, pääomalaina 3 000 000

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy omistaa, hallitsee ja vuokraa kiinteistöjä erilaisiin asumisen tarpeisiin. Tuusulan kunta omistaa yhtiöstä 100 % ja on myöntänyt yhtiölle 3 000 000 euron pääomalainan Tuusulan kunnan vuora-asuntorahaston purkamisen yhteydessä vuonna 2019. Pääomalainalla ei ole eräpäivää ja se on merkitty tilinpäätöksessä yhtiön omaan pääomaan. Pääomalainoille ei ole annettu vakuutta. Pääomalainasta ei aiheudu Tuusulan kunnalle merkittävää riskiä, sillä yhtiön toiminta on vakaalla pohjalla ja yhtiön pääomarakenne on kunnossa.

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot, 1000 €

42 HENKILÖSTÖ TOIMIALUEITTAIN

Toimialue, henkilötyövuodet

Yleishallinto ja johdon tuki
Yhteiset palvelut
Sivistys
Kasvu ja ympäristö

Yhteensä

Vesihuoltoliikelaitos

Yhteensä, kunta + liikelaitos

	2022	2021
	51,5	50,6
	83,1	72,8
	1130,3	1117,3
	142,2	140,2
Yhteensä	1407,1	1380,9
	15,2	14,3
Yhteensä, kunta + liikelaitos	1422,3	1395,2

43 TILIKAUDEN PALKAT, PALKKIOT, ELÄKEKULUT JA MUUT HENKILÖSIVUKULUT ELLEI NIITÄ OLE ERITELTY TULOSLASKELMASSA

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot

Henkilösivukulut

Eläkekulut

Muut henkilösivukulut

Henkilöstökulut yhteensä tuloslaskelman mukaan

Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen

Palkat ja palkkiot

Henkilösivukulut

Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen yht.

Yhteensä henkilöstökulut

	2022	2021
	67 450	63 886
	14 391	14 064
	2 475	2 585
	84 316	80 535
	142	302
	2	63
	145	365
Yhteensä henkilöstökulut	84 460	80 901

44 LUOTTAMUSHENKILÖN PALKKIOISTA PERITYT JA PUOLUEELLE TAI PUOLUEYHDISTYKSELLE TILITETYT LUOTTAMUSHENKILÖMAKSUT (Kuntalaki 82.3 §)

Kansallinen Kokoomus rp
 Kristillisdemokraatit rp
 Perussuomalaiset rp
 Suomen Keskusta rp
 Suomen Ruotsalainen Kansanpuolue rp
 Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue rp
 Tuusulan puolesta ry
 Vasemmistoliitto rp
 Vihreä liitto rp
Yhteensä

	2022	2021
	11	9
	1	1
	6	4
	5	5
	0	0
	16	17
	14	12
	2	4
	6	5
	61	57

45 TILINTARKASTUSPALKKIOT

Lakisääteistä tilintarkastusta suorittava tarkastus-yhteisö: KPMG Oy Ab
 Tilintarkastuspalkkiot, lakisääteinen tilintarkastus
 Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät
 Muut palkkiot
Palkkiot yhteensä

	Kunta	
	2022	2021
	31	16
	15	9
	15	155
	61	179

46 KUNNAN JA SEN INTRESSITÄHOIHIN KUULUVIEN VÄLISET LIIKETOIMET

Kunta on solminut tilivuoden aikana Sula III -alueen maankäyttösopimuksen sekä tehnyt luovutusten ja vaihdon esisopimusten nojalla vaihto- ja luovutuskirjat 6.6.2022:
 Vaihtokirja Juhani ja Alpi Sjöblom
 Luovutuskirja Seppo, Juhani, Alpi, Aarno ja Ilmari Sjöblom ja Finsora Oy
 Luovutuskirja Alpi, Seppo ja Juhani Sjöblom
 Luovutuskirja Finsora Oy
 Sopimuskumppanina intressitaho ja intressitahon lähisukua.

Yllä mainittujen sopimuksien arvo on 4 300 euroa.

Sopimukset on tehty tavanomaisin ehdoin ja kunnan valtuuston jäsenet eivät ole osallistuneet näitä asioita koskevaan päätöksen tekoon kunnassa.

TYTÄRYHTIÖT

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy

Perustettu vuonna 1989, kunnan omistusosuus 100 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy on kiinteistöstrategiassaan sitoutunut tuottamaan turvallisia, laadukkaita ja kohtuuhintaisia koteja erilaisiin asumisen tarpeisiin. Asumisen ja lähiympäristön laatu varmistetaan uudenlaisia tekniikoita ja suunnitteluratkaisuja hyödyntäen, elinkaariajattelun pohjalta.

Energiatehokkuudessa pyritään kohti nollaenergiatasoa. Tuotannossa tavoitellaan sosiaalisesti eheitä asuinalueita. Yhteisöllisyyden ja ryhmäasumisen ratkaisuja edistetään. Vuokra-asuntomarkkinoiden toimivuutta seurataan uudisrakentamishankkeita suunniteltaessa. Yhtiö edistää mahdollisuuksien mukaan hissirakentamista sekä asuntojen turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhtiön arvoja ovat elinvoimaisuus, vastuullisuus, kehittyminen ja yhteistyö.

Yhtiön toimialana on omistaa, hallita ja vuokrata kiinteistöjä ja maa-alueita samoin kuin omistaa osakkeita ja arvopapereita sekä käydä sanotulla omaisuudella kauppaa. Yhtiö voi myös harjoittaa rakennuttamista, vuokraustoimintaa ja isännöintiä.

Tavoitteet 2022 ja niiden toteutuminen tammi-joulukuussa

Yhtiö käynnisti vuonna 2021 Tuusulan Kotipiha hankkeen Rykmentipuiston alueelle. Kohde valmistuu 15.2.2023 ja asukkaat pääsevät muuttamaan 1.3.2023 alkaen.

Lahelassa on hankesuunnittelussa rivitalo, johon tulisi 8 perheasuntoa. Hanke on suunniteltu ns. täydennysrakentamisena. Hanke on edennyt ja tulee hallituksen päätettäväksi tulevan katsantokauden aikana.

Kellokosken alueella on suunnittelussa kortteli, jossa yhdistyisi erinomainen sijainti, esteettömyys ja eri sukupolville soveltuva kokonaisuus. Hanke etenee kunnan maankäytössä ja korttelisuunnitelman hyväksymisen jälkeen etenee yhtiön hallitukseen.

Yhtiön kiinteistöstrategia vuosille 2020–2025 työstettiin sekä henkilöstöä että hallitusta osallistaen. Hallitus vahvisti kiinteistöstrategian ja toimintasuunnitelman. Henkilöstön kanssa pidettiin keväällä kehityspäivät.

Yhtiön jokaisessa asunnossa on vuokraan sisältyvä 10 MB perusnetti-yhteys ja kaapeli TV. Asukkailla on mahdollisuus ostaa lisäpalveluita netti- tai TV-liittymään. Katsantokauden lopussa vuokraan sisältyvä yhteyden nopeus nousee 2,5 kertaiseksi eli 25 MB:n.

Energiatehokkuuden parantamiseksi ja asumisviihtyvyyden lisäämiseksi yhtiö käyttää kohteissaan ns. tekoölyohjausta. Tekoöly valvoo kiinteistöjen talotekniikan toimintaa jatkuvasti mittauksin ja tekee toimenpiteitä proaktiivisesti. Näillä toimenpiteillä mahdollistetaan kiinteistöjen energiatehokas ylläpito, korkea asumismukavuus ja kustannussäästöt.

Toimintavuoden aikana saatettiin loppuun tuotannon ja talouden ohjaamisen järjestelmien uudistamisprojekti. Samanaikaisesti käyttöön saatiin testijaksojen jälkeen yhtiön imagon ja saavutettavuuden sekä sähköisten palveluiden projektit. Näiden avulla saavutetaan monipuoliset asukasta ja asunnon hakijaa tukevat 24/7 sähköiset palvelut. Käyttökokemukset näistä ovat olleet erinomaisia. Katsantokaudella tehtiin myös asukassivujen käyttöönotto ja palvelun käyttäjäksi liki 30 % asukkaista.

Henkilökunta kehitti osaamistaan ja työhyvinvointiin panostettiin. Sähköisiä työvälineitä uudistaen virtaviivaistettiin toimintoja ja karsittiin päällekkäistyötä. Tätä jatketaan prosessilla, millä tavoitellaan jatkuvan kehittämisen toimintatapaa. Koulutukseen on myös kannustettu ja koulutuspäiviä kertyikin katsantokaudella keskimäärin n. 3 päivää per henkilö.

Yhtiö liittyi ja sai sertifiointin Ekokompassi ympäristöjärjestelmään (ISO 14001). Ympäristöjärjestelmää sovelletaan eri toimintoihin, samalla pyrkien jatkuvaan parantamiseen.

Urakkasopimus- tai muitakaan oikeusriitoja ei ollut eikä tilinpäätöshetkellä ole tiedossa muitakaan oikeusriitoja. Rakennuttaja- konsultoinnissa, projektinjohdossa ja urakkavalvonnassa käytetään myös ostopalveluja, millä pystytään saavuttamaan rakentamiselle asetetut laatukriteerit joka sektorille.

Katsantokaudella toteutettiin asukastyytyväisyyskysely ulkopuolisen ja riippumattoman kumppanin välityksellä. Asukastyytyväisyyskyselyn tuloksien perusteella asukastyytyväisyys ja palvelun laatu on kehittynyt vahvasti positiiviseen suuntaan (4,3 asteikolla 1–5) verrattuna aikaisimpiin vertailukelpoisiin kyselyihin. Kyselyyn saatiin vastauksia 220 kpl, mikä edustaa erittäin hyvää otantaa koko asukaskunnasta (alueet, ikäryhmä ja perheko).

Tunnusluvut	TP 2022	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	7 671	7 550	7 311
Liikevaihdon muutos	121	239	257
Liikevoitto	904	920	1097
Nettotulos	-100	1	0
Lainamäärä	52 872	48 272	48 135
Lainamäärän muutos	4 600	137	1 372

Kiinteistö Oy Tuusulan Lahelankankaan toimitalo

Perustettu vuonna 2003, kunnan omistusosuus 100 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan kunnan omistama keskinäinen kiinteistöyhtiö omistaa ja hallitsee Lahelankankaan toimitaloa rakennuksineen. Yhtiö voi harjoittaa vuokraustoimintaa ja isännöintiä.

Toimitalossa toimivat kunnallinen päiväkotitoiminta ja kunnan nuorisotilat. Vuonna 2021 tehdyn kaupan jälkeen kunta omistaa koko yhtiön ja kunnan päiväkotitoiminta laajenee seurakunnalta ostettuihin tiloihin.

Tavoitteet vuonna 2022 ja niiden toteutuminen tammi-joulukuussa

Rakennusten tekninen ja toiminnallinen taso pidetään hyvänä

- kiinteistönhoidon sopimustavoitteita ja niiden toteutumista seurataan ja vuosittain tehdään kiinteistökierron sekä pidetään yhteispalaverit kiinteistöhuollon, siivouksen ja eri toimijoiden kesken
- kunnossapitotyö painottuu ennakoivaan huoltoon taloteknisten järjestelmien ja rakenteidenkäyttökunnon varmistamiseksi
- asiakaspalautteet käsitellään välittömästi
- toimitaan julkisten rakennusten energiatehokkuuden parantaminen –hankkeen tavoitteiden mukaisesti

Tilikauden aikana toteutettiin päiväkodin vaatimat muutos- ja peruskorjaustyöt. Muutostyöt rahoitettiin omistajan myöntämällä lainalla. Saneeraus toteutui suunnitelmien mukaan. Yllätyksiltä vältyttiin.

Perusparannukset toteutuivat tilikauden aikana muilta osin paitsi liikuntasauvojen uusiminen.

Tunnusluvut	TP 2022	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	129	134	136
Liikevaihdon muutos	-5	-2	0
Liikevoitto	12	12	-39
Nettotulos	12	12	-39
Lainamäärä	1 200	0	0
Lainamäärän muutos	1 200	0	0

Kiinteistö Oy Tuusulan Vanha kunnantalo

Perustettu vuonna 1995, kunnan omistusosuus 67 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön pääosakkaat ovat Tuusulan kunta ja Tuusulan seudun vesilaitoskuntayhtymä. Vuonna 1995 perustettu yhtiö omistaa ja hallitsee Vanhaa kunnantaloa, jossa toimii vesilaitoskuntayhtymä ja Keskisen Uudenmaan Musiikkiopisto.

Tavoitteet vuonna 2022 ja niiden toteutuminen tammi-joulukuussa

Rakennuksen tekninen taso pidetään hyvänä.

Kiinteistön korjaustyöt hoidetaan tarpeen mukaisesti. Yleisesti korjaukset pyritään toteuttamaan tulo-rahoituksella. Ennakoimattomiin korjauksiin varaudutaan talousarviossa.

Vuosi 2022 sujui suunnitelmien mukaan sekä hallinnollisesti, teknisesti että taloudellisesti. Yhtiön taloudellinen asema on hyvä. Vesikaton maalausurakka tehtiin syyskuussa. Urakka onnistui suunnitelmien mukaan. Paloilmoitinjärjestelmän asennuksen valmistelu siirtyi vuodelle 2023. Kulu on budjetoitu kuluvan vuoden 2023 talousarviossa.

Tunnusluvut	TP 2022	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	83	83	83
Liikevaihdon muutos	0	0	0
Liikevoitto	0	0	9
Nettotulos	0	0	7
Lainamäärä	0	0	0
Lainamäärän muutos	0	0	0

Kiinteistö Oy Riihikallion lähipalvelukeskus

Perustettu vuonna 1976, kunnan omistusosuus 100 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiö omistaa Koy Riihikallion palvelukeskuksen osakkeita, jotka oikeuttavat hallitsemaan ko. palvelukeskuksessa sijaitsevia liiketiloja. Yhtiön toiminta-ajatuksena on omistaa ja vuokrata kyseisiä liiketiloja kannattavasti.

Tavoitteet vuonna 2022 ja niiden toteutuminen tammi-joulukuussa

Tavoitteena vuonna 2022 oli saada kaikki liiketilat vuokratuiksi käypään vuokratasoon. Tavoitteena oli myös pitää vuokralaiset tyytyväisiä tiloihinsa.

Tilojen vuokrausaste 31.12.2022 oli 75,06 %. Haasteena on ollut muutaman suurehkon tilan vuokrauksessa, joissa pohjaratkaisu aiheuttaa rajoitteita vuokraukselle.

Yhtiön tavoittelema palvelutarjonnan kehittäminen palvelukeskuksessa tuo kaivattuja palveluita Riihikallioon. Tämä helpottaa palvelukeskuksen asukkaiden elämää ja lisää alueen sekä palvelukeskuksen houkuttelevuutta.

Tunnusluvut	TP 2022	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	98	105	107
Liikevaihdon muutos	-7	-2	-17
Liikevoitto	-83	-75	58
Nettotulos	-91	-87	57
Lainamäärä	2 606	2 683	2 760
Lainamäärän muutos	-77	-77	-75

Tuusulan Tenniskeskus Oy

Perustettu vuonna 1979, kunnan omistusosuus 52,6 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tenniskeskuksen tarkoituksena on järjestää Tuusulassa hyvät ja edulliset harrastusolosuhteet tenniksen, sulkapallon, squashin, pöytätenniksen ja salibandyn pelaajille sekä laajentaa tarjontaansa aktiivisella toiminnan kehittämisellä.

Tavoitteet vuonna 2022 ja niiden toteutuminen tammi-joulukuussa

Tavoitteena vuonna 2022 oli päästä kohti normaalitoimintaa ja normaalia taloudellista tilannetta koronavuosien jälkeen.

Vuoden aikana jatkettiin voimistelu- ja mailapelihallin toteuttamista nykyisen salibandyhallin laajenuksena sekä uusien ulkokenttien rakentamista nykyisten kahden ulkotenniskentän paikalle. Tenniksen ulkoilukentät valmistuivat heinäkuussa ja voimisteluhalli lokakuussa 2022.

Uuden monitoimihallin hankesuunnitelma saatiin valmiiksi. Monitoimihalliin haettiin valtion avustusta opetus- ja kulttuuriministeriöstä. Vuoden aikana ajanvarausjärjestelmä kilpailutettiin ja tehtiin päätös

uudesta järjestelmästä. Järjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön 1.2.2023.

Yhtiön uusi toimitusjohtaja Ilpo Kilpeläinen aloitti tehtävässään 1.9.2022 entisen toimitusjohtajan Timo Havulinnan jäädessä eläkkeelle.

Tunnusluvut	TP 2022	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	668	413	453
Liikevaihdon muutos	255	-40	-122
Liikevoitto	37	-8	7
Nettotulos	-12	-31	-14
Lainamäärä	3 306	1 646	990
Lainamäärän muutos	1 660	656	-44

Tuusulan Jäähalli Oy

Perustettu vuonna 1996, kunnan omistusosuus 100,0 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiön pääasiallinen toimiala on jäähallitoiminta. Yhtiö hallitsee ja ylläpitää mm. jäähallien edellyttämiä laitteita ja rakenteita. Yhtiö voi järjestää tapahtumia jäähalleissa sekä harjoittaa muuta tiloihin soveltuvaa liiketoimintaa.

Jäähalli antaa mahdollisuuden laadukkaaseen jääurheiluharrastustoimintaan Tuusulassa. Jäähalli vahvistaa erityisesti nuorison liikunta- ja urheilutoiminnan edellytyksiä. Jäähallin jäätunnin hinta on kilpailukykyinen alueen muihin jäähalleihin verrattuna.

Tavoitteet vuonna 2022 ja niiden toteutuminen tammi-joulukuussa

Koronavirusepidemian vuoksi jäähallin toimintaa rajoitettiin 1.1.-31.1.2022 rajoittamalla yli 20- vuotiaiden harjoitus- ja kilpailutoiminta viranomaisohjeiden mukaisesti.

Tammi-joulukuunkuun 2022 myynti oli normaalilla tasolla ja myynnin osalta yhtiö on päässyt tavoitteeseen. Yhtiö haki keväällä sulkemiskorvausta Valtionkonttorilta. Sulkemiskorvaus myönnettiin.

Tuusulan Jäähalli Oy ja Tuusulan kunnan jäähallit sulautuivat yhteen vuoden 2023 alusta 19.12.2022 allekirjoitetun kauppakirjan mukaisesti

Tunnusluvut	TP 2022	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	394	346	336
Liikevaihdon muutos	48	10	-44
Liikevoitto	15	31	-33
Nettotulos	13	28	-34
Lainamäärä	98	133	87
Lainamäärän muutos	-35	46	-23

Kellokosken Jäähalli Oy

Perustettu vuonna 1998, kunnan omistusosuus 74,3 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Yhtiö tarjoaa mahdollisuuden harjoittaa jääurheilutoimintaa monipuolisesti ja monille erilaisille harrastajille Tuusulan Kellokoskella sisältäen runsaan koulu- ja yleisöliikunnan.

Tavoitteet 2022 ja niiden toteutuminen tammi-joulukuussa

Koronavirus Covid-19 rajoitukset päättyivät helmikuussa 2022, minkä jälkeen toimintaa on pystytty jatkamaan normaalisti.

Tunnusluvut	TP 2022	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	248	189	208
Liikevaihdon muutos	59	0	-66
Liikevoitto	-16	-43	-37
Nettotulos	-5	-33	-30
Lainamäärä	0	0	0
Lainamäärän muutos	0	0	0

Tuusulan Tekonurmi Oy

Perustettu vuonna 2006, kunnan omistusosuus 51,0 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Tuusulan Tekonurmi Oy on vuonna 2006 perustettu osakeyhtiö, jonka omistavat Tuusulan kunta ja Tuusulan Palloseura ry. Yhtiön osake-enemmistö on Tuusulan kunnalla. Yhtiön liiketoimintana on Tuusulan urheilukeskuksen lämmitettävän tekonurmikentän käyttövuorojen myynti. Yhtiön asiakkaita ovat alueella toimivat jalkapalloseurat. Tuusulan Palloseura ry on yhtiön suurin asiakas

Tavoitteet 2022 ja niiden toteutuminen tammi-joulukuussa

Vuonna 2022 Covid-19 -pandemian vaikutukset jäivät edellisvuotta selvästi pienemmiksi eivätkä rajoitukset vaikuttaneet merkittävästi vuoromyyntiin. Yhtiön tilojen käyttöastetta pystyttiin nostamaan selvästi edelliseen vuoteen nähden ja yhtiön liikevaihto nousi selvästi aiempia vuosia korkeammalle. Vuoden jälkipuoliskolla tehdyt energiankulutuksen tehostamistoimet kompensoivat energiahintojen nousua ja hintojen nousun vaikutus energiakustannuksiin jäi maltilliseksi. Yrityksen taloudellinen kehitys vuonna 2022 oli kokonaisuutena erittäin hyvää.

Vuosi oli hyvin luminen. Hallin lumikuormaa seurattiin lumikausina päivittäin ja hallin päältä poistettiin lunta mekaanisesti useita kertoja. Päivittäistä tavanomaista lumenpoistoa tehtiin talkoovoimin ja lisäksi lumisimpina päivinä työtä teetettiin ulkopuolisella työvoimalla. Tuusulan Palloseuran olosuhderyhmä, johon myös yhtiön toimitusjohtaja ja yksi hallituksen jäsen kuuluvat, vastasivat hallin lumitöistä. Myös urheilukeskuksen työntekijöiltä saatiin apua kenttien ja hallin lumitöissä. Aktiivien lumitilanteen hallinta ja lumenpoisto myös yöaikaan mahdollistivat hallin käytön keskeytyksettä eikä yhtään vuoroa peruttu vuoden

aikana lumikuorman vuoksi. Suoritus oli erinomainen huomioiden erityisesti, että lähes kaikki muut lähiseudun hallit joutuivat pitämään ovet suljettuina ainakin joidenkin päivien ajan suurimpien lumisateiden seurauksena. Ulkokenttä jouduttiin sulkemaan kovimpina pakkaspäivinä ja joinain lumisadepäivinä, mutta käytön keskeytykset jäivät satunnaisiksi ja vähäisiksi.

Vuoden aikana yhtiö teki huoltotoimenpiteitä sekä jalkapallohallissa että tekonurmella. Toukokuussa molempien kenttien matot syväpuhdistettiin, tekonurmelle lisättiin kumirouhetta ja tekonurmelta paikattiin talvikauden aikana syntyneitä aurasvaurioita. Myös irronneet laitamainokset kiinnitettiin uudelleen. Huollon jälkeen ulkokenttä on ollut erinomaisessa kunnossa kesäkauden harjoituksiin ja peleihin. Hallin vuosihuoltotoimet, joihin lukeutuivat normaalien paikkaus- ja vahvistustoimenpiteiden lisäksi molempien puhaltimien hihnojen vaihdot, tehtiin heinä-elokuun aikana.

Vuoden 2022 aikana yhtiö valmisteli sulautumista Tuusulan Tenniskeskus Oy:öön. Sulautuminen toteutettiin 1.1.2023, joten yhtiön vuosi 2022 oli sen viimeinen toimintavuosi ja toiminta jatkuu vuodelta 2023 alkaen osana Tuusulan Tenniskeskus Oy:n toimintaa.

Tunnusluvut	TP 2022	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	230	186	101
Liikevaihdon muutos	44	85	21
Liikevoitto	47	29	10
Nettotulos	40	25	5
Lainamäärä	158	201	255
Lainamäärän muutos	-43	-54	-8

Kiinteistö Oy Riihikallion Päiväkotikeskus

Perustettu vuonna 2011, kunnan omistusosuus 100 %

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Koy Riihikallion Päiväkotikeskuksen toiminta-ajatuksena on vuokrata ja hallinnoida omistamansa kiinteistön toimitiloja päiväkotia Pellavan, perhekeskuksen ja nuorisotilan tarpeisiin. Tehtävänä on huolehtia käytönaikaisesta ylläpidosta, kiinteistöhuollosta ja kunnossapitotoiminnasta käyttäjien tarpeet, energiatehokkuus-, ympäristö- ja turvallisuusnäkökohdat huomioiden.

Tavoitteet vuonna 2022 ja niiden toteutuminen tammi-joulukuussa

Tavoitteena oli kiinteistön käyttäjien tarpeista, käytönaikaisesta huollosta ja ylläpidosta huolehtiminen energiatehokkuus-, ympäristö- ja turvallisuusnäkökohdat huomioiden. Toiminta jatkuu hyväksi todettuja toimintatapoja noudattaen.

Alkuvuoden aikana Työterveyslaitos (TTL) arvio tehtyjä sisäilmakorjauksia ja antoi jatkoehdotukset sisäilmatilanteen parantamiseksi. Ilmanvaihdon automatiikkaa korjattiin ja peltikatetta huollettiin sekä tarkastettiin katon rakennusvaiheen asennuksia. Sisäilmakorjausten jälkitarkastukset jatkuivat elokuussa.

Kohdekohtaisen sisäilmatyöryhmän kokouksia pidettiin säännöllisesti.

Ylläpitokulujen osalta vuosi meni suunnitelmien mukaan. Merkittäviä poikkeamia talousarvioon verrattuna ei ollut. Piha-alueen istutusten vuosihoidot tilattiin ulkopuoliselta puutarhurilta.

Neuvotteluissa YIT:n kanssa, yhtiön korjauskustannusten, vuokranmenetyksen ja yhtiölle aiheutuneen muun taloudellisen vahingon korvaamisesta, päästiin sovintoon. YIT maksoi yhtiölle korvauksen, jonka perusteella yhtiö ei perinyt hoitovastiketta ajalta 1.6.2022 – 31.12.2022.

Tunnusluvut	TP 2022	TP 2021	TP 2020
Liikevaihto	347	834	802
Liikevaihdon muutos	-487	32	13
Liikevoitto	67	198	123
Nettotulos	-2	61	0
Lainamäärä	4 342	4 660	4 849
Lainamäärän muutos	-318	-189	-315

ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

VESIHUOLTOLIIKELAITOS

Veden myynti m³
2 011 271

Liittyjämäärä
(kulutuspaikat)
8 928

Saneeratun
verkoston
pituus
4,8 km/v

Johtoverkosto
yhteensä
935 km

Sisältö

TOIMINTAKERTOMUS	3
Liikelaitoksen johtajan katsaus	3
Olellaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	4
Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	4
Olellaiset muutokset Tuusulan Veden toiminnassa ja taloudessa	4
Arvio merkittävimmistä riskeistä	5
Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä	5
Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	7
Tilikauden tuloksen käsittely	7
TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	8
Talousarvotavoitteiden toteutuminen	8
Käyttötalouden toteutuminen (1000 €)	8
Perusteluja poikkeamille	8
Investointiosan toteutuminen	8
Investoinnit	9
Rahoitusosan toteutuminen (1000€)	10
TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	11
Tuloslaskelma	11
Rahoituslaskelma	12
Tase	13
LIITETIEDOT	14
LASKENNALLISESTI ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET (1000 €)	22
ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	26

TOIMINTAKERTOMUS

Kunnallisen liikelaitoksen on toimintakertomuksessaan esitettävä selvitys liikelaitokselle asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Uudistetun vesihuoltolain 20 a § todetaan, että toimintakertomuksessa tulee esittää myös tiedot vesihuollon hintatasoa, tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavista tunnusluvuista.

Liikelaitoksen johtajan katsaus

Tuusulan vesihuoltoliikelaitos (Tuusulan Vesi) toimii Tuusulan kunnanhallituksen alaisena kunnallisena liikelaitoksena. Tuusulan Vesi tuottaa toiminta-alueellaan yhdyskunnan ja sen kehittymisen edellyttämät vesihuoltopalvelut hyvätasoisina ja liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Kuluttajille Tuusulan Vesi toimittaa keskeytyksettä heidän tarpeitaan vastaavan määrän asetetut laatuvaatimukset täyttävää vettä, minkä Tuusulan Vesi hankkii sopimuksen mukaisesti Keski-Uudenmaan vesi kuntayhtymältä. Jätevedet Tuusulan Vesi viemäri ja johtaa Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymän verkostoon. Tuusulan kunta on osaomistaja molemmissa yhtymissä. Erillisviemäröidyillä toiminta-alueensa osilla Tuusulan Vesi johtaa hulevedet (sadevedet ja perustusten kuivatusvedet) hallitusti vesistöihin.

Tuusulassa asuu 40 383 asukasta ja vesihuoltolaitoksella on sopimus noin 8 930 kiinteistön kanssa. Vuonna 2022 uusia asiakkaita Tuusulan Vedelle tuli noin 240.

Tuusulan Vedelle asetettu tuottovaatimus on 6,5 % peruspääomasta. Tuusulan Vesi toteutti tämän tavoitteen tulouttaen Tuusulan kunnalle 487 500 €.

Tuusulan Vedessä on henkilöstö perinteisesti viihtynyt hyvin ja vaihtuvuus on ollut vähäistä.

Toimintaympäristön ja toimintatapojen muuttuessa myös vesihuollossa otetaan huomioon vakanssien täyttämisen yhteydessä uudenlaisen osaamisen tarve. Uusinvestointien ja saneerauksien määrärahojen kaksinkertaistuessa panostamme urakatapojen kehittämiseen sekä henkilöstöresurssien ja -osaamisen kasvattamiseen varsinkin suunnitteluttamisen ja rakennuttamisen osalta.

Uusi vesihuoltolaki, joka astui voimaan 1.9.2014, toi vaatimuksen hulevesikustannuksen seurantaan. Huleveden liittymismaksut eivät kata tällä hetkellä hulevesiverkoston rakentamiskustannuksia. Jäteveden toimintatuotoissa on vielä toistaiseksi mukana hulevesiin kohdistuvia tuloja. Hulevesiverkoston toiminnan kattaminen omalla tulorahoituksella vaatii kunnan päätöksen hulevesien järjestämistavasta ja -vastuista sekä sen perusteella Tuusulan Veden taksarakenteen muuttamisen.

Siirryimme keväällä 2020 COVID-19 pandemian takia erikoisjärjestelyihin turvataksemme vesihuollon toiminnan ja turvallisuuden mm. jaoimme työmaahenkilöstön kahteen eri ryhmään ja toimistohenkilöstö siirtyi pääosin etätöihin. Palasimme normaaliin toimintamalliin ja työrytmiin huhtikuussa 2022. Erikoisjärjestelyt toivat haasteita varsinkin esimiestyöskentelyyn ja sisäiseen tiedonkulkuun. Haasteista huolimatta saimme suoritettua sitoutuneen henkilöstön kanssa tehtävämme hyvin koko vuoden ajan.

Tämä poikkeustilanne vaikutti myös joidenkin materiaalien ja tavaroiden saatavuuteen esim. jätevesipumppaamoiden kaukovalvonnan automaatiokomponenttien sekä varavoimakoneiden osalta.

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Tuusulan Veden hallinnossa ei tapahtunut muutoksia. Tuusulan Veden toimielimenä on kunnanvaltuuston valitsema johtokunta, jossa on viisi jäsentä.

Johtokunnan tehtäviin kuuluu Tuusulan kunnan hallintosäännön mukaan mm. vesihuoltoliikelaitoksen tilinpäätöksen valmistelu, talousarvion hyväksyminen sekä vesihuollon taksoista ja maksuista päättäminen. Liikelaitoksen johtaja johtaa, kehittää ja vastaa asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta.

Tuusulan Veden johtokunta kokoontui 5 kertaa vuoden 2022 aikana.

Tuusulan Veden johtokunta

puheenjohtaja	Huuhtanen Pasi	PS
varapuheenjohtaja	Hagman Marita	TUPU
jäsen	Malmilund Kaj	KOK
jäsen	Piippo Antti	SDP
jäsen	Gustafsson Reetta	SDP

Muut kokoukseen osallistuvat:

KH:n edustaja	Tammilehto Tapio	KOK
esittelijä	Sahlakari Jukka	liikelaitoksen johtaja
pöytäkirjanpitäjä	Lahti Satu	hallintosihteeri

Lisäksi kokoukseen voivat osallistua pormestari, apulaispormestarit ja kansliapäällikkö

Olennaiset muutokset Tuusulan Veden toiminnassa ja taloudessa

Kuluttajien talousveden käyttö kasvoi viime vuonna. Vedenkulutuksen ns. yleisen veden määrä (ei laskutettava vesi) oli 15 % veden kokonaismäärästä.

Vuosi 2022 oli normaalivuotta kuivempi. Jätevesiä johdettiin Viikinmäen jätevedenpuhdistamolle hieman vähemmän kuin vuonna 2021. Vuoden 2022 jätevesimäärä oli 3,06 milj. m³, kun se oli 3,20 milj. m³ vuonna 2021. Jätevesien vuotoprosentti (ei laskutettava jätevesimäärä, viemäriin sisään vuotava vesimäärä) oli vuonna 2022 keskiarvovuoden mukainen ollen nyt 36 % eli noin 4,2 m³/verkostometri/vuosi.

Poikkeuksellisesti jätevedenkäsittelymaksua korotettiin kahdesti, HSY:n toimesta, vuoden 2022 aikana. Korotuksen kustannusmäärä oli noin 150 000 €.

Vesijohtoja saneerattiin noin 2 km ja jätevesiviemäri noin 2,8 km vuonna 2022. Vesijohtovuotoja laitoksen runkojohdoissa ja kiinteistöjen tonttijohdoissa oli vuoden aikana 18 kappaletta. Vesijohtovuodon syitä olivat mm. vanhojen valurautaputkien pistesyöpymä/korroosio sekä katkeaminen ja urakoitsijan kaivinkoneen tekemät vahingot. Jätevedenylivuotoja tapahtui jätevesipumppaamoiden kautta sulamisvesitulvien sekä rankkasateiden yhteydessä neljästi. Tällöin ylivuotavasta jätevesimäärästä oli satevettä noin 90 %.

Päätimme siirtyä etäluettaviin vesimittareihin asuntomessujen yhteydessä 2020. Tiedonsiirto tapahtuu Digitan LoRa-verkon kautta. Vuoden 2022 loppuun mennessä vesimittareista noin 34 % on etäluettavia vesimittareita (2926 kpl).

Syksyllä työnjohto pääsi vuoden tauon jälkeen vesihuoltopäiville ja putkimestaripäiville. Yksi henkilö on pidemmällä Syklin (Suomen ympäristöopisto Oy) järjestämällä kurssilla.

Tuusulan Veden taksoihin ei tullut muutoksia vuoden 2021 aikana. Yleistä vesihuollon hintatasoa voidaan vertailla ns. vesihuoltomaksujen laskennallisella vertailuhinnalla, johon sisältyy käyttö- perus- ja liittymismaksut (lähde: VVY Venla, tunnuslukujärjestelmä). Tuusulan Veden vertailuhinta helmikuussa 2022 oli 5,08 €/m³, joka oli noin 14 % valtakunnallista keskiarvoa 5,78 €/m³ pienempi (vaihteluväli 3,85 – 9,87 €/m³, OK-talo).

Arvio merkittävimmistä riskeistä

Tuusulan Veden merkittävimpinä riskeinä voidaan pitää toiminnallisia ja taloudellisia riskejä sekä ympäristöön kohdistuvia vahinkoriskejä.

Toiminnallisena riskinä on mm. se, että yksittäisten työtehtävien osaaminen on vain yhden työntekijän takana. Myös henkilökunnan vähyys pitkittyneessä kriisitilanteissa on riski esimerkiksi sairausepidemian yhteydessä taikka talousveden saastumisen yhteydessä. Tällaisessa tapauksessa riskinä on myös vedenjakeluun tarvittavan kaluston, säiliöiden, astioiden ja riittävän talousvesimäärän toimittamiseen liittyvät asiat. Näihin toiminnallisiin riskeihin on varauduttu mm. naapurilaitoksien kanssa yhteisesti sovitulla käytännöllä, joita ovat mm. henkilöstön ja laitteiden sekä kaluston lainaaminen erityistilanteissa. Lisäksi apua voidaan saada kriisitilanteissa myös puolustusvoimilta ja Punaiselta Ristiltä.

Työmaahenkilöstön saatavuus (ja palkkataso) aiheuttaa laitokselle kriittisen riskin. Tähän ei ole vielä selvää ratkaisua olemassa.

Tietoliikennehäiriöt ja kyberuhkat hallitaan kunnan ICT kautta mm. seuraavasti: SIEM/SOC-järjestelmään on lisännyt huomattavasti kykyä havaita hyökkäyksiä kunnan järjestelmiä kohtaan. Henkilökuntaa on koulutettu tietoturva ja -suoja asioissa ja koulutusta jatketaan säännöllisillä koulutuksilla. Microsoftin järjestelmät on "viritetty" estämään tiedonkalastelun uhkia. Vahvan tunnistautumisen menetelmiä on otettu käyttöön. Palvelunestohyökkäyksen torjuntaa on kehitetty ja kunnan tietoliikenneverkon vikasietoisuutta on parannettu.

Vahinkoriskeinä ovat mm. rankkasateiden tai viemärien sortumisien aiheuttamat viemäritulvat, joista saattaa aiheutua ympäristöhaittoja, haittaa infrastruktuurille ja korvausvaatimuksia. Näihin on varauduttu mm. asentamalla jätevesipumppaamoille varavirransyöttöpistokkeita, hankkimalla oma liikuteltava 110 kVA:n aggregaatti (lisäksi kaksi pienempää on tilattu vuonna 2022), kehittämällä pumppaamoiden kaukovalvontaa ja laatimalla saneerausstrategia ja -ohjelma. PIMA-vahingot on keskitetty kunnan hoidettavaksi.

Vesihuollon varautumiseen ja erityistilanteisiin liittyvä valmiussuunnitelma on päivitetty vuonna 2022. Tuusulan tekninen toimi laati yhdessä Tuusulan Veden kanssa työsuojelun toimintaohjelman 2014, jota päivitettiin vuonna 2018.

Talousveden saastuminen ja viemäritulvat ovat myös taloudellisia riskejä, sillä niistä aiheutuvat taloudelliset korvaukset voivat olla merkittäviä. Taloudellisiin riskeihin on vaikea varautua ja asia koskee silloin yleensä myös koko kuntaa. Merkittävässä tapauksissa on turvauduttava mahdollisuuksien mukaan vakuutuksiin. Kunta on keskittänyt vakuutushallinnon ja Tuusulan Vesi on siinä mukana.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Tuusulan Veden sisäisen valvonnan periaatteet ja toiminta seuraavat kunnan toimintoja ja päätöksiä. Tuusulan kunnanhallitus hyväksyi 27.4.2020 Sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan

ohjeen, jossa on aiempaa tarkemmin kuvattu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käsitteet, kohteet, menettelytavat sekä toteuttajat ja heidän vastuunsa sekä ohjeistettu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännön työtä.

Varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arviointi

Vuoden 2022 talousarvion ja käyttösuunnitelman tavoitteet johdettiin kuntastrategian pohjalta. Varojen käyttöä ja tuloksellisuutta arvioitiin Tuusulan Veden johtokunnalle kuukausittaisesti tuotetun raportointitiedon pohjalta.

Sisäinen valvonta

Sisäinen valvonta on osa kunnan ja kuntakonsernin johtamis- ja hallintojärjestelmää. Se on kunnan ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Päivittäinen valvonta

Päivittäistä toimintaa ohjataan johto- ja hallintosäännöllä, henkilöstön vastuiden ja valtuuksien määrittelyllä sekä toimenkuvien, hyväksymisvaltuuksien ja varamiesmenettelyjen määrittelyllä sekä työohjeilla. Esimiesten tehtävänä on seurata päivittäisen toiminnan lain sekä ohjeistuksien mukaisuutta. Lisäksi Tuusulan Veden työnjohtopalavereita ja asentajien viikkopalavereita pidetään viikoittain. Toimistopalavereita pidetään tarpeen mukaan. Työpaikkopalavereita pidetään vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Talouden seuranta, rahoituksen valvonta, hyväksymisoikeudet ja investoinnit

Tuusulan Vesi vastaa taloutensa raportoinnista. Liikelaitoksen johtaja ja hallintosihteeri tarkastavat kuukausitulokset ja toimittavat ne edelleen kunnan taloushallinnolle. Talouden kehitystä ja riskejä käydään läpi kuukausittain kunnan johtoryhmässä, talousryhmässä sekä Tuusulan Veden johtokunnassa aina kokousten yhteydessä. Kuntakonsernin tulos raportoidaan pääsääntöisesti kuukausittain kunnanhallitukselle.

Toimintamenojen, merkittävien sopimusten ja investointien hyväksymisoikeudet on määritelty valtuuston hyväksymän hallintosäännön sekä talousarviossa hyväksytyjen kunnanhallituksen, johtokunnan ja viranhaltijoiden toimivaltuuksien mukaisesti.

Kunnallistekniikan investoinnit käsitellään Tuusulan Veden johtokunnassa sekä teknisessä lautakunnassa valtuuston hyväksymän investointisuunnitelman mukaisessa raamissa. Investointien seuranta hoidetaan yhdessä Kasvun ja Ympäristön kanssa osavuosisikastausten yhteydessä.

Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinnan menetelmiä ja toimintatapoja kehitettiin kuntatasoisesti vuoden 2020 aikana. Kunnanhallitus hyväksyi Tuusulan kunnan sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ohjeen ja määräsi sen noudattavaksi 27.4.2020 lukien. Uudistetut ja yhtenäiset menettelytavat Tuusulan kunnassa otettiin käyttöön toimialuetasolla vuoden 2020 aikana. Tuusulan Vesi järjestää oman tarkemman riskienhallinnan valtakunnallisen vesihuoltolaitoksille räätälöidyn mallin mukaan, hyödyntäen myös kunnan kokemuksia ja oppeja.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuu ja seuranta

Kunnanhallitus ja johtokunta seuraavat ja arvioivat päätöksenteon laatua, suunnitelmien toteutumista, riskienhallinnan järjestämisen asianmukaisuutta ja tavoitteiden saavuttamista mm. heille toimitettavan

toiminnallisen ja taloudellisen raportointitiedon, esityslistojen, pöytäkirjojen, päätösten ja suunniteltujen toimenpiteiden vaikutusten sekä riskiarviointien tulosten perusteella. Lisäksi Tuusulan Vedellä on käytössä valtakunnallinen vesihuoltolaitoksille tehty riskienhallinta ohjelma. Riskit on kartoitettu ja toimenpideohjelma laadittu kyseisen ohjelman mukaisesti. Kyseistä riskienhallinta ohjelmaa päivitetään tarpeen mukaan.

Kansliapäällikkö, johtavat viranhaltijat ja tulosalueiden ja yksiköiden esimiehet vastaavat kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ja valvonnan viemisestä käytäntöön sekä säännöllisestä raportoinnista kunnan hallitukselle, johtokunnalle ja lautakunnille vähintään osavuositarkastusten ja toimintakertomuksen laadinnan yhteydessä.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tuusulan kunnalla jatkuu isojen rakennushankkeiden ja investointien ajanjakso, isoimpana Rykmentinpuiston, Lahelan ja Sulan alueet. Kiivas rakentamistahti vie edelleen voimavaroja laitoksen muiden tehtävien ja toimintojen kehittämislle.

Toiminnan kehittämisessä tulee jatkaa uudenlaisen osaamisen hankkimista kouluttamalla henkilöstöä ja rekrytointien avulla sekä optimoimalla organisaatiota ja työtapoja. Vahvistamme työmaaosaaamista mm. RAP-koulutuksen avulla.

Uudet lait (Vesihuoltolaki ja Maankäyttö- ja rakennuslaki) toivat muutosvaatimukset mm. kunnan ja vesihuoltolaitoksen toimintaan hulevesien järjestämisestä sekä taksapolitiikasta hulevesien osalta. Hulevesien järjestämisen mahdolliset muutokset tulee päättää kuntatasolla tulevan vuoden aikana ja tämän perusteella tarvittaessa muuttaa Tuusulan Veden taksoja ja laatia palvelussopimus kunnan kanssa. Tämä tehtävä on monitahoinen ja pyritään saattamaan päätökseen vuoden 2023 aikana. Samaa päätöstä hahmotellaan edelleen ympäri Suomea.

Tilikauden tuloksen käsittely

Johtokunnan on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tällöin tilikauden ylijäämää ennen varausiirtoja. Investointivaraus saadaan tehdä taloussuunnitelmassa yksilöidyn tulevaisuudessa toteutuvan investointihankkeen menoja varten.

Tilikauden ylijäämä ennen varausiirtoja on 850 536,41 euroa.

Tilikauden ylijäämä 856 115,18 euroa lisätään Tuusulan Veden omaan pääomaan. Tämä esitetään siirrettäväksi Tuusulan Veden omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämätillille.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Talousarviotavoitteiden toteutuminen

Liikelaitoksen vuoden 2022 vuositavoitteet perustuvat Pormestariohjelman, kunnan vuositavoitteiden, toimenpiteiden ja toteutusohjelmien esityksiin. Tavoitteet koskevat kaikkia palveluyksiköitä.

- Vesihuoltolaitoksen asiakastietojärjestelmien uusiminen, projektin läpivienti, uusien toimintojen mm. sähköisen työmääräimien koulutus ja jalkauttaminen koko henkilöstölle (tämä projekti on jatkoa vuoden 2021 tavoitteesta)
  - Mittari: järjestelmä käyttöönotto tehty ja jalkautettu koko henkilöstölle
    - o Tavoite saatiin toteutettua
- Työmaaturvallisuuden kehittäminen kirjalliseksi ohjeistukseksi ja jalkauttaminen työmaahenkilöstölle
  - Mittari: kirjallinen ohjeistus laadittu ja jalkautettu/harjoiteltu
    - o Tavoite saatiin toteutettua pääpiirteittäin, työ jatkuu yksityiskohtien osalta

Käyttötalouden toteutuminen (1000 €)

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu

1 000 €	TA 2022	Muutettu TA 2022	TP 2022	Toteuma-% MTA 2022	TA Poikkeama	TP 2021	Muutos- % 2021- 2022
Toimintatulot	7 498	7 498	7 873	105,00%	375	7 574	3,95 %
Valmistus omaan käyttöön	54	54	76	141,08%	22	87	-12,45 %
Toimintamenot	-4 711	-4 712	-4 721	100,19%	-9	-4 242	11,23 %
Toimintakate, *S	2 841	2 840	3 228	113,65%	388	3 419	-5,50 %

* sitova tavoite

Perusteluja poikkeamille

Tuusulan Veden toimintatuotot olivat 7 872 644 €. Talousarvioon nähden tuotot ylittivät 5 % (374 644 €). Syynä ylitykseen oli ennakoitua suurempi rakentamisen lisääntyminen sekä veden käytön lisääntyminen. Toimintamenot olivat 4 720 602 €. Talousarvioon nähden menot pysyivät budjetissa.

Toimintakate oli 3 228 223€. Toimintakate ylittyi 13,65 % (387 755 €) muutettua talousarviota suurempana johtuen lähinnä tuottojen lisääntymistä.

Investointiosan toteutuminen

Merkittävimpiä vesihuollon investointikohteita vuonna 2022 olivat Etelä-Tuusulassa Rykmentinpuisto, Pellavamäki ja Kellokoskella Kellokosken keskusta. Lisäksi toteutimme ulkopuolisen urakoitsijan kanssa vesihuoltolinjojen saneerausta Hyrylän teollisuusalueella. Omana työnä saneerattiin Etelärinteen vesijohtoa.

Investointibudjetti ylittyi noin 1,1 miljoonalla eurolla eli noin 20 %. Tähän vaikutti materiaali- ja rakentamiskustannusten sekä polttoainekustannusten ennakoitua suurempi nousu. Lisäksi muutamien ennakkoon vuodelle 2023 määriteltyjen hankkeiden vesihuollon osuus aloitettiin jo vuonna 2022.

Investoinnit

HANKERYHMÄ 1000€	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama TA- TP	tot. %
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
Etelä-Tuusula	-938	-2 922	-2 319	603	79
Jokela	-2	-515	-351	164	68
Kellokoski	-723	-335	-734	-399	219
Muut alueet	-1 084	-1 650	-2 980	-1 330	181
Tietokoneohjelmistot	-70	-80	-79	1	99
Koneet ja kalusto			-124	-124	
Menot	-2 817	-5 502	-6 587	-1 085	120
Liittymismaksut	1 711	1 000	2 020	1 020	202
Nettomeno	-1 106	-4 502	-4 567	-65	322

Kilpailulain 30 d §:n mukainen eriyttämisvelvoite

Vuoden 2020 alusta kilpailulain 30 d §:n perusteella julkisyhteisön on eriytettävä kilpailutilanteessa markkinoilla harjoittamansa taloudellinen toiminta kirjanpidossaan.

Tuusulan Vedellä ei ole em. lain perusteella olevaa eriyttämisvelvoitetta seuraavin perusteluin:

Tonttijohtojen rakentamistoiminnan kuvaus:

Vesihuollon ja yhteisurakoiden ohessa rakennetaan tai uusitaan tonttijohtoja katualueella tontin rajalle. Tonttijohtojen rakentaminen on toiminnallisesti välttämätöntä tehdä samaan aikaan muun urakan kanssa, koska rakentaminen etenee kiireellisen aikataulun puitteissa eikä ole mahdollista, että samanaikaisesti on useita kiinteistön omistajien urakoitsijoita tekemässä tonttijohtojen rakentamista.

Katurakenteet edellyttävät, että katu saadaan kerralla valmiiksi ja toimivaksi. Toiminta tapahtuu kunnan omistamalla katualueella ja kunta kilpailuttaa urakan kokonaisuudessaan, johon sisältyy myös tonttijohtojen rakentamiset. Asiantuntijaorganisaation hankkeen suunnittelussa, kilpailutuksessa ja rakennuttamisessa/urakoinnissa, tulee kiinteistön omistajienkin etu parhaiten huomioiduksi.

Tuusulan Vesi laskuttaa tonttijohtojen rakentamisen osuudet kiinteistöjen omistajilta Tuusulan Veden johtokunnan päätöksen 12.1.2020, 22 § mukaan. Asiakas saa laskun yhteydessä kuvauksen laskun tarkemmista perusteista.

Päätelmä:

Toiminta perustuu yleiseen etuun/ Tuusulan Veden monopoliasemaan/ vesihuollon välttämätöntä liitännäistoimintaa huomioiden erilaiset vesihuollon erityisvaatimukset, lait ja säädökset. Ei kilpailulain mukaista eriytettävää toimintaa.

TUNNUSLUVUT

Selite	TP2019	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TP 2022
laskutettu vesi m ³	1 926 686	1 880 331	1 846 006	2 009 087	2 011 271
€ /m ³	1,38	1,51	1,49		1,44
käyttömaksu	1,36	1,36	1,36	1,36	1,36
vesijohtoverkoston pituus km	368	372	380	390	383
mittaamaton vesi %	12 %	21 %	14 %	14 %	15 %
laskutettu jätevesi m ³	1 946 717	1 914 316	1 880 651	1 964 450	1 941 788
€ /m ³	1,60	1,71	1,79		1,72
käyttömaksu	1,80	1,80	1,80	1,80	1,80
jätevesiverkoston pituus km	376	381	378	399	383
sadevesiverkoston pituus	156	161	165	165	169
vuotovesi %	40 %	45 %	41 %	38 %	36 %
Saneeraus					
vesijohto m	5020	1500	4185	500	1972
jätevesiviemäri m	640		1085	3000	2786
hulevesiviemäri m			870		
jätevesipumppaamo-/kaivo kpl	1/40	3/10	0/11	3 /50	3/86
Henkilöstömäärä:	16	16	17	17	17

Rahoitusosan toteutuminen (1000€)

Rahoituslaskelman toteutuminen

	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	Poikkeama
Toiminnan rahavirta				
Tulorahoitus	1 866	1 866	2 745	879
Liikelyljäämä	383	383	1 334	950
Poistot ja arvonalentumiset	1 970	1 970	1 894	-76
Rahoitustuotot ja -kulut	-488	-488	-483	4
Investointien rahavirta	-5 502	-5 502	-6 586	-1 085
Investointimenot	-5 502	-5 502	-6 586	-1 085
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 636	-3 636	-3 841	-205
Rahoituksen rahavirta	3 636	3 636	3 841	205
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos			309	309
saamisten muutos kunnalta			1 289	1 289
saamisten muutos muilta			-167	-167
Korottomien velkojen muutos kunnalta	2 636	2 636	28	-2 608
Korottomien velkojen muutos muilta	1 000	1 000	2 384	1 384
Rahavarojen muutos	0	0	0	0
Lainakanta 31.12.	-	-	-	-

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Tuloslaskelma

TP Kunnallisen liikelaitoksen tuloslaskelma + tunnusluvut

	TP 2022	TP 2021
Liikevaihto	7 854 867,68	7 557 406,01
Valmistus omaan käyttöön	76 180,64	87 013,15
Liiketoiminnan muut tuotot	17 776,04	16 479,64
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-1 272 979,15	-1 298 762,81
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-332 595,02	-0,26
Palvelujen ostot	-1 797 720,56	-1 689 832,07
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-941 697,21	-881 876,03
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-180 990,85	-182 010,04
Muut henkilösivukulut	-34 203,25	-35 632,36
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 894 430,54	-1 823 275,24
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut kulut	-160 415,82	-153 688,06
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 333 791,96	1 595 821,93
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitusuotot	4 324,35	3 220,60
Korvaus peruspääomasta	-487 500,00	-487 500,00
Muut rahoituskulut	-79,90	-12,18
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	850 536,41	1 111 530,35
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	850 536,41	1 111 530,35
Poistoeron lisäys(-) tai vähennys (+)	-1 094 421,23	0,00
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	1 100 000,00	-1 000 000,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	856 115,18	111 530,35
Sijoitetun pääoman tuotto, %	5,3 %	6,5 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	5,3 %	6,5 %
Voitto, %	10,8 %	14,7 %

Rahoituslaskelma

TP Kunnallisen liikelaitoksen Rahoituslaskelma + tunnusluvut

	2022		2021	
Toiminnan rahavirta				
Liikelyjäämä (-alijäämä)	1 333 791,96		1 595 821,93	
Poistot ja arvonalentumiset	1 894 430,54		1 823 275,24	
Rahoitustuotot ja -kulut	-483 255,55		-484 291,58	
	2 744 966,95	2 744 966,95	2 934 805,59	2 934 805,59
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-6 608 807,04		-2 824 327,57	
Rahoitusosuudet inv.menoihin	22 500,00		0,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	-6 586 307,04	0,00	-2 824 327,57
Toiminnan ja investointien rahavirta		-3 841 340,09		110 478,02
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalta	0,00		0,00	
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos	308 525,63		-22 070,85	
Saamisten muutos kunnalta	1 288 686,20		-1 744 757,60	
Saamisten muutos muilta	-167 357,45		-770 576,90	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	27 568,60		113 297,26	
Korottomien velkojen muutos muilta	2 383 917,11	3 841 340,09	2 313 630,07	-110 478,02
		3 841 340,09		-110 478,02
Rahoituksen rahavirta				
Rahavarojen muutos		0,00		0,00
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	0,00		0,00	
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00	0,00	0,00

LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-6 260	-2 153
Investointien tulorahoitus, %	41,68	103,91
Laskennallinen lainanhoitokate		
Lainanhoitokate		
Kassan riittävyys, pv	182,95	273,76
Quick ratio	4,59	6,53
Current ratio	4,59	6,74

Tase

TP Kunnallisen liikelaitoksen Tase + tunnusluvut

	2022	2021
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	36 014 791,24	31 322 914,74
I Aineettomat hyödykkeet	123 239,97	0,00
2. Tietokoneohjelmit	123 239,97	0,00
II Aineelliset hyödykkeet	35 891 551,27	31 322 914,74
2. Rakennukset	1 113 617,14	1 170 445,42
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	34 648 882,72	30 073 797,85
4. Koneet ja kalusto	129 051,41	8 271,48
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0,00	70 399,99
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	8 724 693,43	10 154 547,81
I Vaihto-omaisuus	0,00	308 525,63
1. Aineet ja tarvikkeet	0,00	308 525,63
II Saamiset	8 724 693,43	9 846 022,18
Lyhytaikaiset saamiset	8 724 693,43	9 846 022,18
1. Myyntisaamiset	2 500 553,82	2 332 801,77
3. Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	5 884 784,11	5 600 130,93
4. Muut saamiset	0,00	394,60
5. Siirtosaamiset	339 355,50	1 912 694,88
IV Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	44 739 484,67	41 477 462,55
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA	23 756 908,05	22 900 792,87
I Peruspääoma	7 500 000,00	7 500 000,00
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	15 400 792,87	15 289 262,52
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	856 115,18	111 530,35
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	2 094 421,23	2 100 000,00
1. Poistoero	1 094 421,23	
2. Vapaaehtoiset varaukset	1 000 000,00	2 100 000,00
E VIERAS PÄÄOMA	18 888 155,39	16 476 669,68
I Pitkäaikainen	16 987 373,26	14 969 464,93
8. Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä	291 290,27	263 721,67
9. Muut velat	16 696 082,99	14 705 743,26
Lyhytaikainen	1 900 782,13	1 507 204,75
6. Saadut ennakot	805,17	836,36
7. Ostovelat	882 870,67	652 346,97
9. Muut velat	220 887,54	401 225,94
10. Siirtovelat	796 218,75	452 795,48
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	44 739 484,67	41 477 462,55
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	57,78%	60,28%
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	239,91%	217,53%
Velat ja vastuut prosenttia käytötuloista, %	239,91%	217,53%
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	16 257	15 401
Lainakanta 31.12., 1000 €	0	0
Lainat ja vastuut, 31.12., 1 000 €	0	0
Lainasaamiset, 1000 €		

LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

- 1 Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja – menetelmät, sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)

Pysyvät vastaavat
Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Ei sijoituksia.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen varastokohtaisesti joko varaston keskimääräisellä hankintahinnalla tai viimeisen hankintahinnan mukaisena.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopapereita ei ole.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintameno vähennykseksi.

Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

- 2 Tuloslaskelman tai taseen esittämistavan muutos

Tuloslaskelman tai taseen esittämistapaa ei ole muutettu edellisestä tilikaudesta (KPA 2:2.1 § 2-kohta) tai kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamista ohjeista poikkeavaksi.

Laskennallisesti eriytetyt tilinpäätöksen huleveden laskennallisen taseen omapääomassa muutettu termi peruspääoma jäännöspääomaksi yleisohjeen mukaiseksi.

- 3 Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Ei ilmoitettavaa.

4 Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilinpäätös luvut eivät ole vertailukelpoisia vaihto-omaisuuden osalta. Sillä varastokirjanpidosta päätettiin luopua. Varaston arvo oli viime tilipäätöksessä 308 525,63 € ja vuoden 2022 tilinpäätökseen varaston-arvo kirjattiin alas, joten varaston muutos on tilivuodella poikkeavan suuri.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuviin tuottoihin ja kuluihin ei ole tehty merkittäviä oikaisuja (KPA 2:2.1 § 5-kohta).

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot (1000 €)

5 Toimintatuotot

Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksittain	2022	2021
Vesi- ja jätevesimaksut	7 404	7 127
Muut vesihuollon myyntituotot	451	430
Yhteensä	7 855	7 557
Tuet ja Avustukset		
Kelan korvaus työterveyshuollosta	7	7
Yhteensä	7	7
Liiketoiminnan muut tuotot		
Muut palvelumaksut	0	0
Vuokratuotot	3	3
Muut toimintatuotot	7	7
Yhteensä	10	10

Liite 7 – 10 ei ilmoitettavaa.

11 Pysyvien vastaavien suunnitelman mukaiset poistot

	31.12.2012 MENNESSÄ VALMISTUNEET KOHTEET		1.1.2013 JÄLKEEN VALMISTUNEET KOHTEET		KIRJANPITOLAUTA- KUNNAN KUNTAJAOS: POISTOAIKASUOSITUS
	POISTOAIKA	POISTOTAPA	POISTOAIKA	POISTOTAPA	
Aineettomat hyödykkeet					
kehittämismenot	4 vuotta	tasapoisto	2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 20 vuotta
Liikearvo			2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot					
Atk-ohjelmistot	4 vuotta	tasapoisto	2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta
Muut	4 vuotta	tasapoisto	2 vuotta	tasapoisto	2 - 5 vuotta
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa
Rakennukset ja rakennelmat					
Betonirunkoiset					
Hallinto- ja laitosrakennukset	25 - 35 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	20 - 50 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset			30 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Talousrakennukset	17 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Asuinrakennukset	35 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 50 vuotta
Muut kuin betonirunkoiset					
Hallinto- ja laitosrakennukset	25 - 35 vuotta	tasapoisto	20 vuotta	tasapoisto	20 - 50 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Talousrakennukset	17 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 20 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Asuinrakennukset	35 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
Kadut, tiet, torit ja puistot	17 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	17 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 30 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	17 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 30 vuotta
Vedenjakeluverkosto	25 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 40 vuotta
Viemäriverkko	25 vuotta	tasapoisto	30 vuotta	tasapoisto	30 - 40 vuotta
Kaukolämpöverkko			20 vuotta	tasapoisto	20 - 30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	17 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Puhelinverkko, keskussema ja alakeskukset			10 vuotta	tasapoisto	10 - 12 vuotta
Maakaasuverkko			20 vuotta	tasapoisto	20 - 25 vuotta
Muut putki- ja kaapeli verkot			15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Sähkö-, vesi- yms. laitojen laitoskoneet ja laitteet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 20 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	12 vuotta	tasapoisto	15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 15 vuotta
rakenteet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 15 vuotta
Koneet ja kalusto					
Rautaiset alukset			15 vuotta	tasapoisto	15 - 20 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkonet			8 vuotta	tasapoisto	8 - 15 vuotta
Muut kuljetusvälineet	7 vuotta	tasapoisto	4 vuotta	tasapoisto	4 - 7 vuotta
Muut liikkuvat työkonet	7 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 10 vuotta
Muut raskaat koneet	12 vuotta	tasapoisto	10 vuotta	tasapoisto	10 - 15 vuotta
Muut kevyet koneet	7 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 10 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto, yms. laitteet	10 vuotta	tasapoisto	5 vuotta	tasapoisto	5 - 15 vuotta
Atk-laitteet	4 vuotta	tasapoisto	3 vuotta	tasapoisto	3 - 5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	4 vuotta	tasapoisto	3 vuotta	tasapoisto	3 - 5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet					
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto		käytön mukainen poisto		käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet			ei poistoaikaa		ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset					
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa		ei poistoaikaa		ei poistoaikaa

Liite 12 – 16 ei ilmoitettavaa.

Tasetta koskevat liitetiedot (1000 €)

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liite 17 – 18 ei ilmoitettavaa.

19 Pysyvät vastaavat

Aineettomat hyödykkeet	tietokone- ohjelmistot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.2022	0	0
Lisäykset tilikauden aikana	101	101
Rahoitusosuudet tilikaudella	-23	-23
Vähennykset tilikauden aikana	0	0
Siirto erien välillä	70	70
Tilikauden poisto	-26	-26
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0	0
Poistamaton hankintam. 31.12.2022	123	123
Arvonkorotukset	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	123	123

Aineelliset hyödykkeet	Rakennukset	vesijohto- verkostojen laitteet	viemäri- verkosto	hulevesi- verkosto	koneet ja kalusto	eskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.2022	1 170	15 494	7 993	6 587	8	70	31 323
Lisäykset tilikauden aikana	0	2 669	2 694	1 021	124	0	6 508
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0	0	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0	0	0
Siirto erien välillä	0	0	0	0	0	-70	-70
Tilikauden poisto	-57	-1 183	-323	-303	-3	0	-1 869
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0	0
Poistamaton hankintam. 31.12.2022	1 114	16 981	10 363	7 305	129	0	35 892
Arvonkorotukset	0	0	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	1 114	16 981	10 363	7 305	129	0	35 892

Liite 20-22 ei ilmoitettavaa.

23 Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset

Saamisten erittely

Saamiset muita

Myyntisaamiset tytäryhteisöltä

Myyntisaamiset jäsenkuntayhtymiltä

Myyntisaamiset

Saamiset Kunnalta

Lainasaamiset

Yhdystilisaamiset

Muut saamiset

Siirtosaamiset

Yhteensä

Saamiset yhteensä

	2022		2021	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
		72		94
		5		4
		2 424		2 235
		5 885		5 600
		339		1 913
		0		0
		0		0
		8 725		9 846
		8 725		9 846

24 Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Lyhytaikaiset siirtosaamiset

Liikelaitoksen yhdystili

Tulojäämät yhteensä

Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä

	2022	2021
	339	1 913
	339	1 913
	339	1 913

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25 Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksestä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana

	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	7 500	7 500
Lisäykset tilikaudella	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	0
Peruspääoma 31.12.	7 500	7 500
Muut omat rahastot 1.1.	0	0
Lisäykset tilikaudella	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	0
Muu oma pääoma 31.12.	0	0
Edellisen tilikauden yli-/alijäämä	15 401	15 289
Tilikauden yli-/alijäämä	856	112
Aikaisempiin tilikausiin liittyvät korjaukset	0	0
Oma pääoma 31.12.	23 757	22 901

Liite 26 -29 ei ilmoitettavaa.

30 Pitkä- ja lyhytaikaiset velat

	2022		2021	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Velat kunnalle				
Saadut ennakot	0	0	0	0
Ostovelat	0	0	0	0
Muut velat	291	0	264	0
Siirtovelat	0	0	0	0
Yhteensä	291	0	264	0
Velat muille				
Saadut ennakot	0	1	0	1
Ostovelat	0	883	0	652
Lainat	0	0	0	0
Muut velat	16 696	221	14 706	401
Siirtovelat		796		453
Yhteensä	16 696	1 901	14 706	1 507
Velat yhteensä	16 987	1 901	14 969	1 507

Liite 31 -32 ei ilmoitettavaa.

33 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Yhdystilin siirtovelka	0	0
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	295	250
Muut siirtovelat	502	202
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	796	453

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot (1000 €)

Liite 34 - 37 ei ilmoitettavaa.

38 Vuokravastuut

	2022	2021
Leasingvastuiden yhteismäärä	20	42
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	20	21
Myöhemmin maksettavat	0	21

Vuoden. 2021 luvut korjattu

Liite 39 – 41 ei ilmoitettavaa.

Henkilöstöä, tilintarkastajien palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot (1000 €)

42 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

	2022	2021
Vakinainen henkilöstö	17	17
HTV3*	15,19	14,3

HTV3 = palveluksessaolopäivien (vähennetty kaikki poissaolot) lkm kalenteripäivinä/365

43 Tilikauden palkat, palkkiot eläkekulut ja muut henkilösivukulut, jos henkilöstömenoja on aktivoitu taseeseen

	2022	2021
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	942	882
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	181	182
Muut henkilösivukulut	34	36
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	1 157	1 100
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen		
Palkat ja palkkiot	76	87
Henkilösivukulut		
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	76	87
Henkilöstökulut yhteensä	1 233	1 187

Liite 44 – 46 ei ilmoitettavaa.

LASKENNALLISESTI ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET (1000 €)

Huleveden tulos-, rahoitus- ja tase-laskelma

Tuloslaskelma Hulevesi

	TP 2022		TP 2021	
Liikevaihto		20		22
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	1		-0	
Palvelujen ostot	-1	0	-8	-8
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-303		-291	
Arvonalentumiset	0,00	-303	0,00	-291
Liiketoiminnan muut kulut		-0		-1
Liikelylijäämä (-alijäämä)		-283		-278
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		-283		-278
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		-283		-278
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-283		-278
Sijoitetun pääoman tuotto, %		19,5 %		23,8 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		19,5 %		23,8 %
Voitto, %		-1 413,7 %		-1 278,8 %

Rahoituslaskelma Hulevesi

	TP 2022	TP 2021
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-283	-278
Poistot ja arvonalentumiset	303	290
	<u>20</u>	<u>12</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 021	-572
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 001	-560
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	11	0
Liittymismaksujen muutos	266	223
Rahoituksen rahavirta	277	223
Rahavarojen muutos	-724	-338
Rahavarojen muutos	-1 061	-955
Rahavarat 31.12.		
Rahavarat 1.1.		

* esittämistapa taseessa muutettu ylesohjeen mukaiseksi
korotonta velkaa ei enää esitetä, on jäännöspääomassa

Tase Hulevesi

	TP 2022	TP 2021
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	7 305	6 588
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	0	10
VASTAAVAA YHTEENSÄ	7 305	6 598
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	5 455	5 014
Jäännöspääoma*	7 235	6 511
Edellisten kausien yli-/alijäämä	-1 497	-1 219
Tilikauden yli-/alijäämä	-283	-278
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen	1 851	1 584
Liittymismaksut ja muut velat	1 851	1 584
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	7 305	6 598

- * esittämistapa muutettu yleisohjeen mukaiseksi korotonta velkaa ei enää esitetä, on jäännöspääomassa

Liikelaitoksen tulos-, rahoitus- ja taselaskelmat eriteltynä ilman hulevettä

Tuloslaskelma koko laitos sekä ilman hulevettä

	2022		2021	
	TP 2022	ilman hulevettä	TP 2021	ilman hulevettä
Liikevaihto	7 855	7 835	7 557	7 536
Valmistus omaan käyttöön	76	76	87	87
Liiketoiminnan muut tuotot	18	18	16	16
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikaana	-1 273	-1 274	-1 299	-1 299
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-333	-333	-0	-0
Palvelujen ostot	-1 798	-1 797	-1 690	-1 682
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-942	-942	-882	-882
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-181	-181	-182	-182
Muut henkilösivukulut	-34	-34	-36	-36
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 894	-1 592	-1 823	-1 532
Arvonalentumiset	-0	-1 894	-0	-1 823
Liiketoiminnan muut kulut	-160	-160	-154	-153
Liikelyijäämä (-alijäämä)	1 334	1 617	1 596	1 874
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	4	4	3	3
Korvaus peruspääomasta	-488	-488	-488	-488
Muut rahoituskulut	-0	-0	-0	-0
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	851	1 134	1 112	1 389
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	851	1 134	1 112	1 389
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	-1 094	-1 094		
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	1 100	1 100	-1 000	-1 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	856	1 139	112	389

Rahoituslaskelma koko laitos sekä ilman hulevettä

	TP 2022	2022 ilman hulevettä	TP 2021	2021 ilman hulevettä
Toiminnan rahavirta				
Liikelyijäämä (-alijäämä)	1 334	1 617	1 596	1 874
Poistot ja arvonalentumiset	1 894	1 592	1 823	1 534
Rahoitustuotot ja -kulut	-483	-483	-484	-484
	2 745	2 725	2 935	2 923
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-6 609	-5 588	-2 824	-2 252
Rahoitusosuudet investointeihin	23	23		
	-6 586	-5 566	-2 824	-2 252
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 841	-2 840	110	671
Rahoituksen rahavirta				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos	309	298	-22	-22
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	1 289	1 289	-1 745	-1 745
Saamisten muutos muilta	-167	-167	-771	-771
Korottomien velkojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	28	28	113	113
Korottomien velkojen muutos muilta	2 384	2 118	2 314	2 091
	3 841	3 564	-110	-333
Rahavarojen muutos	-0	724	-0	338
Rahavarojen muutos		724	-0	338

* esittämistapa taseessa muutettu yleisohjeen mukaiseksi korotonta velkaa ei enää esitetä, on jäännöspääomassa

Tase koko laitos ja ilman hulevettä

	2022	2022 ilman hulevettä	2021	2021 ilman hulevettä
VASTAAVAA				
A PYSYVÄT VASTAAVAT	36 015	28 710	31 323	24 735
I Aineettomat hyödykkeet	123	123		0
2. Tietokoneohjelmistot	123	123		0
II Aineelliset hyödykkeet	35 892	28 587	31 323	24 735
2. Rakennukset	1 114	1 114	1 170	1 170
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	34 649	27 344	30 074	23 485
4. Koneet ja kalusto	129	129	8	8
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0	0	70	70
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	8 725	8 725	10 155	10 145
I Vaihto-omaisuus	0	0	309	299
1. Aineet ja tarvikkeet	0	0	309	299
II Saamiset	8 725	8 725	9 846	9 846
Lyhytaikaiset saamiset	8 725	8 725	9 846	9 846
1. Myyntisaamiset	2 501	2 501	2 333	2 333
3. Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä	5 885	5 885	5 600	5 600
5. Siirtosaamiset	339	339	1 913	0
III Rahoitusarvopaperit	0	0	0	0
IV Rahat ja pankkisaamiset	0	0	0	0
VASTAAVAA YHTEENSÄ	44 739	37 435	41 477	34 880
VASTATTAVAA				
A OMA PÄÄOMA	23 757	18 302	22 901	17 887
I Jäännöspääoma	7 500	265	7 500	989
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	15 401	16 897	15 289	16 508
V Tilikauden yli-/alijäämä	856	1 139	112	389
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	2 094	2 094	2 100	2 100
1. Poistoero	1 094	1 094		
2. Vapaaehtoiset varaukset	1 000	1 000	2 100	2 100
E VIERAS PÄÄOMA	18 888	17 038	16 477	14 893
I Pitkäaikainen	16 987	15 137	14 969	13 385
8. Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä	291	291	264	264
10. Muut velat	16 696	14 846	14 706	13 122
II Lyhytaikainen	1 901	1 901	1 507	1 507
6. Saadut ennakot	1	1	1	1
7. Ostovelat	883	883	652	652
9. Muut velat	221	221	401	401
10. Siirtovelat	796	796	453	453
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	44 739	37 435	41 477	34 880

* esittämistapa muutettu yleisohjeen mukaiseksi korotonta velkaa ei enää esitetä, on jäännöspääomassa

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

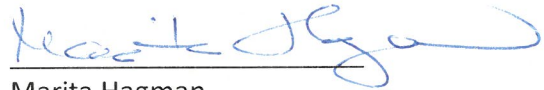
Liikelaitoksen tilinpäätöksen allekirjoittavat johtokunnan jäsenet ja liikelaitoksenjohtaja.

Tuusulassa 21.2.2023

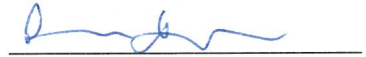
TUUSULAN VESIHUOLTOLIIKELAITOKSEN JOHTOKUNTA

Pasi Huuhtanen

Marita Hagman

Reetta Gustafsson

Kaj Malmlund

Antti Piippo

Jukka Sahlakari
liikelaitoksen johtaja

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen

Helsingissä
Tuusulassa 8/2023

KPMG Oy Ab
Tilintarkastusyhteisö

Juha Huuskonen
JHT, KHT

LIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN TALOUTEEN

LIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN
Tuusulan kunta ja Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos

	Eliminointi- ja oikaisukirjaukset					Eliminointi- ja oikaisukirjaukset				
	kunta	liikelaitos	kunta	liikelaitos	1.1. - 31.12.2022	kunta	liikelaitos	kunta	liikelaitos	1.1. - 31.12.2021
Toimintatuotot	66 087 812,75	7 872 643,72	-25 913 826,62	-338 367,73	47 708 262,12	69 169 845,81	7 573 885,65	-25 711 652,21	-348 092,29	50 683 986,96
Myyntituotot										
Ulkoiset	10 674 769,58	7 516 499,95			18 191 269,53	9 525 924,97	7 209 313,72			16 735 238,69
Sisäiset	9 368 581,78	338 367,73	-9 368 581,78	-338 367,73	0,00	9 372 513,86	348 092,29	-9 372 513,86	-348 092,29	0,00
Maksutuotot										
Ulkoiset	9 415 994,83	0,00			9 415 994,83	9 417 275,53	0,00			9 417 275,53
Sisäiset	109 314,54	0,00	-109 314,54		0,00	139 496,70	0,00	-139 496,70		0,00
Tuet ja avustukset	3 442 397,75	7 355,65			3 449 753,40	2 364 379,60	6 536,79			2 370 916,39
Sisäiset (kunnalta)		0,00			0,00		0,00			0,00
Vuokratuotot										
Ulkoiset	6 324 282,39	3 211,52			6 327 493,91	6 567 685,88	3 064,87			6 570 750,75
Sisäiset	16 435 930,30	0,00	-16 435 930,30		0,00	16 199 335,65	0,00	-16 199 335,65		0,00
Muut toimintatuotot										
Ulkoiset	10 316 541,58	7 208,87			10 323 750,45	15 582 927,62	6 877,98			15 589 805,60
Sisäiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	306,00	0,00	-306,00	0,00	0,00
Valmistus omaan käyttöön	290 321,39	76 180,64			366 502,03	540 726,33	87 013,15			627 739,48
Toimintakulut	-296 814 351,19	-4 720 601,86	25 952 646,84	299 547,51	-275 282 758,70	-276 058 285,83	-4 241 801,63	25 731 778,80	327 965,70	-254 240 342,96
Henkilöstökulut										
Palkat ja palkkiot	-66 508 291,05	-941 697,21			-67 449 988,26	-63 003 952,47	-881 876,03			-63 885 828,50
Henkilösivukulut										
Eläkekulut	-14 210 164,59	-180 990,85			-14 391 155,44	-13 882 342,99	-182 010,04			-14 064 353,03
Muut henkilösivukulut	-2 440 310,78	-34 203,25			-2 474 514,03	-2 549 673,65	-35 632,36			-2 585 306,01
Palvelujen ostot										
Ulkoiset	-162 631 969,07	-1 602 684,77			-164 234 653,84	-146 124 263,37	-1 478 455,00			-147 602 718,37
Sisäiset	-9 466 703,76	-195 035,79	9 466 703,76	195 035,79	0,00	-9 484 957,07	-211 377,07	9 484 957,07	211 377,07	0,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat										
Ulkoiset	-9 508 844,49	-1 253 091,43			-10 761 935,92	-9 266 490,18	-1 272 700,50			-10 539 190,68
Sisäiset	-133 534,78	-19 887,72	133 534,78	19 887,72	0,00	-135 711,79	-26 062,31	135 711,79	26 062,31	0,00
Ostot tilikauden aikana										
Varaston muutos	10 038,90	-332 595,02			-322 556,12	-14 677,28	-0,26			-14 677,54
Avustukset	-7 838 847,69	0,00			-7 838 847,69	-7 628 915,35	0,00			-7 628 915,35
Sisäiset (liikelaitokselle)	0,00				0,00	0,00				0,00
Vuokrat										
Ulkoiset	-6 951 250,75	-40 396,38			-6 991 647,13	-7 113 677,42	-32 573,73			-7 146 251,15
Sisäiset	-16 351 306,30	-84 624,00	16 351 306,30	84 624,00	0,00	-16 109 746,94	-90 526,32	16 109 746,94	90 526,32	0,00
Muut toimintakulut										
Ulkoiset	-782 064,83	-35 395,44			-817 460,27	-742 514,32	-30 588,01			-773 102,33
Sisäiset	-1 102,00	0,00	1 102,00	0,00	0,00	-1 363,00	0,00	1 363,00	0,00	0,00
Toimintakate	-230 436 217,05	3 228 222,50	38 820,22	-38 820,22	-227 207 994,55	-206 347 713,69	3 419 097,17	20 126,59	-20 126,59	-202 928 616,52

LIIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN
Tuusulan kunta ja Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos

	Eliminointi- ja oikaisukirjaukset					Eliminointi- ja oikaisukirjaukset				
	kunta	liikelaitos	kunta	liikelaitos	1.1. - 31.12.2022	kunta	liikelaitos	kunta	liikelaitos	1.1. - 31.12.2021
Verotulot	217 186 636,57	0,00			217 186 636,57	201 794 083,50	0,00			201 794 083,50
Valtionosuudet	36 369 278,52	0,00			36 369 278,52	32 411 104,08	0,00			32 411 104,08
Rahoitustuotot ja -kulut										
Korkotuotot	77 850,67	0,00			77 850,67	77 931,50	0,00			77 931,50
Sisäiset (liikelaitokselta)										
Muut rahoitustuotot	713 354,00	4 324,35			717 678,35	478 567,09	3 220,60			481 787,69
Sisäiset (liikelaitoksen korvaus peruspääomasta)	487 500,00		3)	-487 500,00	0,00	487 500,00		3)	-487 500,00	0,00
Korkokulut										
Ulkoiset	-1 275 664,20				-1 275 664,20	-1 077 478,85				-1 077 478,85
Sisäiset		0,00			0,00		0,00			0,00
Korvaus peruspääomasta		-487 500,00	3)		487 500,00		-487 500,00	3)		487 500,00
Muut rahoituskulut	-20 089,50	-79,90			-20 169,40	-4 881,23	-12,18			-4 893,41
Vuosikate	23 102 649,01	2 744 966,95		-448 679,78	448 679,78	27 819 112,40	2 934 805,59		-467 373,41	467 373,41
30 753 917,99										30 753 917,99
Poistot ja arvonalentumiset					0,00					0,00
Suunnitelman muk. poistot	-17 707 682,34	-1 894 430,54			-19 602 112,88	-16 688 114,96	-1 823 275,24			-18 511 390,20
Arvonalentumiset	-200 000,00	0,00			-200 000,00	-427 569,73	0,00			-427 569,73
Satunnaiset erät										
Satunnaiset tuotot	0,00	0,00			0,00	0,00	0,00			0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00			0,00	0,00	0,00			0,00
Tilikauden tulos	5 194 966,67	850 536,41			6 045 503,08	10 703 427,71	1 111 530,35			11 814 958,06
Poistoeron lisäys	0,00	-1 094 421,23			-1 094 421,23	0,00	0,00			0,00
Varausten ja rahastojen muutokset	0,00	1 100 000,00			1 100 000,00	0,00	-1 000 000,00			-1 000 000,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 194 966,67	856 115,18		-448 679,78	448 679,78	10 703 427,71	111 530,35		-467 373,41	467 373,41
					6 051 081,85					10 814 958,06

Vientiselitteet:

1) Eliminoidaan liikelaitoksen ja kunnan muiden yksiköiden välinen sisäinen myynti ja sisäiset ostot.

2) Eliminoidaan sisäisten palvelujen ostot ja myynnit

3) Eliminoidaan liikelaitoksen peruspääoman korkotuotto

4) Eliminoidaan sisäiset vuokrat

5) Eliminoidaan sisäiset muut toimintakulut

Tuusulan vesihuoltoliikelaitoksen eliminoitu tulos ilman kuntaa 407 435,40

-355 843,06

Tuusulan kunnan eliminoitu tulos ilman vesihuoltoliikelaitosta 5 643 646,45

11 170 801,12

Eliminoitu tulos yhteensä 6 051 081,85

10 814 958,06

RAHOITUSLASKELMA -YHDISTELY

Tuusulan kunta ja Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos

	Eliminointi- kirjaukset					Eliminointi- kirjaukset				
	kunta	liikelaitos	kunta	liikelaitos	1.1.-31.12.2022	kunta	liikelaitos	kunta	liikelaitos	1.1.-31.12.2021
Toiminnan rahavirta										
Tulorahoitus	12 710 263,19	2 744 966,95			15 455 230,14	12 869 883,16	2 934 805,59			15 804 688,75
Vuosikate	23 102 649,01	2 744 966,95 1)	-448 679,78	448 679,78	25 847 615,96	27 819 112,40	2 934 805,59 1)	-467 373,41	467 373,41	30 753 917,99
Satunnaiset erät	0,00	0,00			0,00	0,00	0,00			0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-10 392 385,82	0,00			-10 392 385,82	-14 949 229,24	0,00			-14 949 229,24
Investointien rahavirta	-38 199 701,20	-6 586 307,04			-44 786 008,24	-18 606 132,23	-2 824 327,57			-21 430 459,80
Investointimenot	-51 076 072,98	-6 608 807,04			-57 684 880,02	-37 422 835,32	-2 824 327,57			-40 247 162,89
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 549 846,98	22 500,00			1 572 346,98	2 866 025,58	0,00			2 866 025,58
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	11 326 524,80	0,00			11 326 524,80	15 950 677,51	0,00			15 950 677,51
Toiminnan ja investointien rahavirta	-25 489 438,01	-3 841 340,09	-448 679,78	448 679,78	-29 330 778,10	-5 736 249,07	110 478,02	-467373,41	467373,41	-5 625 771,05
Rahoituksen rahavirta										
Antolainauksen muutokset	-27 568,60	0,00			0,00	-113 297,26	0,00			0,00
Antolainasaamisten lisäykset/vähennykset	-27 568,60	0,00	27 568,60		0	-113 297,26	0,00	113297,26		0
Lainakannan muutokset	19 198 085,83	0,00			18 913 432,65	12 744 048,39	0,00			12 775 467,90
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000 000,00	0,00			10 000 000,00	30 000 000,00	0,00			30 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,00			0,00	0,00	0,00			0,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	9 198 085,83	0,00 2)	-284 653,18	0,00	8 913 432,65	-17 255 951,61	0,00 2)	31 419,51	0,00	-17 224 532,10
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00			0,00	0,00	0,00			0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	-3 907 838,81	3 841 340,09			190 585,86	-1 940 122,99	-110 478,02			-2 195 317,78
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	8 232,27	0,00			8 232,27	-73 124,50	0,00			-73 124,50
Vaihto-omaisuuden muutos	-16 512,73	308 525,63			292 012,90	11 990,21	-22 070,85			-10 080,64
Saamisten muutos	-4 602 793,01	1 121 328,75 2) 3)		-1 288 686,20	-4 770 150,46	1 388 044,39	-2 515 334,50 2) 3)		1 744 757,60	617 467,49
Korottomien velkojen muutos	703 234,66	2 411 485,71 3)	1 573 339,38	-27 568,60	4 660 491,15	-3 267 033,09	2 426 927,33 3)	-1 889 474,37		-2 729 580,13
Rahoituksen rahavirta / Vaikutus	15 262 678,42	3 841 340,09	1 316 254,80	-1 316 254,80	19 104 018,51	10 690 628,14	-110 478,02	-1 744 757,60	1 744 757,60	10 580 150,12
Rahavarojen muutos	-10 226 759,59	0,00	867 575,02	-867 575,02	-10 226 759,59	4 954 379,07	0,00	-2 212 131,01	2 212 131,01	4 954 379,07
Rahavarat 31.12., €	2 981 140,25				2 981 140,25	13 207 899,84				13 207 899,84
Rahavarat 1.1., €	13 207 899,84	0,00			13 207 899,84	8 253 520,77	0,00			8 253 520,77
	-10 226 759,59	0,00			-10 226 759,59	4 954 379,07	0,00			4 954 379,07

1) Eliminoidaan sisäisten erien vaikutus vuosikatteeseen

2) Eliminoidaan sisäiset lainat

3) Eliminoidaan kunnan ja liikelaitoksen välisen yhdistilin saldon muutos

TASE-YHDISTELY

Tuusulan kunta ja Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos

	Kunnan osatase		Eliminointi-		Kunnan	Kunnan osatase		Eliminointi-		Kunnan
	31.12.2022	Liikelaitoksen tase 31.12.2022	kirjaukset kunta	liikelaitos	kokonaistase 31.12.2022	31.12.2021	Liikelaitoksen tase 31.12.2021	kirjaukset kunta	liikelaitos	kokonaistase 31.12.2021
VASTAAVAA										
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	356 304 358,95	36 014 791,24			384 527 859,92	326 042 385,67	31 322 914,74			349 601 578,74
I Aineettomat hyödykkeet	165 838,45	123 239,97			289 078,42	56 115,49	0,00			56 115,49
Aineettomat oikeudet	165 838,45	123 239,97			289 078,42	56 115,49	0,00			56 115,49
Muut pitkävaik menot	0,00	0,00			0,00	0,00	0,00			0,00
II Aineelliset hyödykkeet	312 450 659,30	35 891 551,27			348 226 651,03	281 831 316,64	31 322 914,74			313 038 671,84
Maa- ja vesialueet	71 533 769,91	0,00			71 533 769,91	71 401 437,50	0,00			71 401 437,50
Kiinteistöjen liittymismaksut	159 317,67	1) 0,00	-115 559,54		43 758,13	159 317,67	1) 0,00	-115 559,54		43 758,13
Rakennukset	108 567 773,94	1 113 617,14			109 681 391,08	104 685 724,38	1 170 445,42			105 856 169,80
Kiinteät rakenteet ja laitteet	83 563 455,51	34 648 882,72			118 212 338,23	78 298 694,16	30 073 797,85			108 372 492,01
Koneet ja kalusto	1 579 063,07	129 051,41			1 708 114,48	2 441 654,65	8 271,48			2 449 926,13
Muut aineelliset hyödykkeet	291 782,38	0,00			291 782,38	291 782,38	0,00			291 782,38
Ennakkomaksu ja keskeneräis.	46 755 496,82	0,00			46 755 496,82	24 552 705,90	70 399,99			24 623 105,89
III Sijoitukset	43 687 861,20	0,00			36 012 130,47	44 154 953,54	0,00			36 506 791,41
Osakkeet ja osuudet	40 395 830,47	0,00 3)	-7 500 000,00		32 895 830,47	40 890 491,41	0,00 3)	-7 500 000,00		33 390 491,41
Muut lainasaamiset	3 090 000,00	0,00			3 090 000,00	3 090 000,00	0,00			3 090 000,00
Muut saamiset	202 030,73	0,00 1)	-175 730,73		26 300,00	174 462,13	0,00 1)	-148 162,13		26 300,00
B. TOIMEKSIANTOJEN VARAT	5 866,14	0,00			5 866,14	11 255,51	0,00			11 255,51
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00			0,00	0,00	0,00			0,00
Lahjoitusrahastojen erityiskatt.	5 866,14	0,00			5 866,14	11 255,51	0,00			11 255,51
C. VAIHTUVAT VASTAAVAT	16 795 443,96	8 724 693,43			19 295 997,78	22 402 897,81	10 154 547,81			25 044 619,81
I Vaihto-omaisuus	217 916,91	0,00			217 916,91	201 404,18	308 525,63			509 929,81
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	217 916,91	0,00			217 916,91	201 404,18	308 525,63			509 929,81
II Saamiset	13 596 386,80	8 724 693,43			16 096 940,62	8 993 593,79	9 846 022,18			11 326 790,16
Pitkäaikaiset saamiset	1 475 241,93	0,00			1 475 241,93	945 105,74	0,00			945 105,74
lainasaamiset	33 899,63	0,00			33 899,63	40 575,74	0,00			40 575,74
muut saamiset	10 000,00	0,00			10 000,00	10 000,00	0,00			10 000,00
muut siirtosaamiset	1 431 342,30	0,00			1 431 342,30	894 530,00	0,00			894 530,00
Lyhytaikaiset saamiset	12 121 144,87	8 724 693,43			14 621 698,69	8 048 488,05	9 846 022,18			10 381 684,42
myyntisaamiset	4 522 747,04	2 500 553,82			7 023 300,86	2 938 680,63	2 332 801,77			5 271 482,40
lainasaamiset	1 200 000,00	5 884 784,11 2)	-5 884 784,11		1 200 000,00	31 000,00	5 600 130,93 2)	-5 600 130,93		31 000,00
muut saamiset	947 513,68	0,00			947 513,68	1 342 971,46	394,60			1 343 366,06
siirtosaamiset	5 450 884,15	339 355,50 4)	-339 355,50		5 450 884,15	3 735 835,96	1 912 694,88 4)	-1 912 694,88		3 735 835,96
III Rahoitusarvopaperit	90 547,74	0,00			90 547,74	64 797,19	0,00			64 797,19
Osakkeet ja osuudet	90 547,74	0,00			90 547,74	64 797,19	0,00			64 797,19
IV Rahat ja pankkisaamiset	2 890 592,51	0,00			2 890 592,51	13 143 102,65	0,00			13 143 102,65
VASTAAVAA YHTEENSÄ	373 105 669,05	44 739 484,67	-7 791 290,27	-6 224 139,61	403 829 723,84	348 456 538,99	41 477 462,55	-7 763 721,67	-7 512 825,81	374 657 454,06

TASE-YHDISTELY

Tuusulan kunta ja Tuusulan Vesihuoltoliikelaitos

	Kunnan osatase 31.12.2022	Liikelaitoksen tase 31.12.2022	Eliminointi- kirjaukset kunta	liikelaitos	Kunnan kokonaistase 31.12.2022	Kunnan osatase 31.12.2021	Liikelaitoksen tase 31.12.2021	Eliminointi- kirjaukset kunta	liikelaitos	Kunnan kokonaistase 31.12.2021
VASTATTAVAA										
A. OMA PÄÄOMA	171 964 268,30	23 756 908,05			188 221 176,35	166 769 301,63	22 900 792,87			182 170 094,50
I Peruspääoma	127 515 526,38	7 500 000,00 3)		-7 500 000,00	127 515 526,38	127 515 526,38	7 500 000,00 3)		-7 500 000,00	127 515 526,38
IV Muut omat rahastot					0,00					0,00
V Ed. tilikausien yli-/ alijäämä	39 253 775,25	15 400 792,87			54 654 568,12	28 550 347,54	15 289 262,52			43 839 610,06
VI tilikauden yli- / alijäämä	5 194 966,67	856 115,18			6 051 081,85	10 703 427,71	111 530,35			10 814 958,06
B. POISTOERO JA VAPAAEHT. VARAUKSET	0,00	2 094 421,23			2 094 421,23	0,00	2 100 000,00			2 100 000,00
Poistoero	0,00	1 094 421,23			1 094 421,23	0,00	0,00			0,00
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	1 000 000,00			1 000 000,00	0,00	2 100 000,00			2 100 000,00
C. PAKOLLISET VARAUKSET	1 131 110,78	0,00			1 131 110,78	1 581 110,78	0,00			1 581 110,78
Muut pakolliset varaukset	1 131 110,78	0,00			1 131 110,78	1 581 110,78	0,00			1 581 110,78
D. TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 418 279,56	0,00			1 418 279,56	1 415 436,66	0,00			1 415 436,66
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00			0,00	0,00	0,00			0,00
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 418 279,56	0,00			1 418 279,56	1 415 436,66	0,00			1 415 436,66
Muut toimeksiantojen pääomat	0,00	0,00			0,00	0,00	0,00			0,00
E. VIERAS PÄÄOMA	198 592 010,41	18 888 155,39			210 964 735,92	178 690 689,92	16 476 669,68			187 390 812,12
I Pitkäaikainen	130 031 528,45	16 987 373,26			146 727 611,44	135 084 206,64	14 969 464,93			149 789 949,90
Lainat rah ja vak.laitoksilta	130 000 000,00	0,00			130 000 000,00	135 000 000,00	0,00			135 000 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00			0,00	0,00	0,00			0,00
Muut velat	31 528,45	0,00			31 528,45	84 206,64	0,00			84 206,64
Liittymismaksut	0,00	16 987 373,26 1)		-291 290,27	16 696 082,99	0,00	14 969 464,93 1)		-263 721,67	14 705 743,26
II Lyhytaikainen	68 560 481,96	1 900 782,13			64 237 124,48	43 606 483,28	1 507 204,75			37 600 862,22
Joukkovelkakirjalainat	15 000 000,00	0,00			15 000 000,00	6 000 000,00	0,00			6 000 000,00
Lainat rah ja vak.laitoksilta	15 000 000,00	0,00			15 000 000,00	0,00	0,00			0,00
Lainat muilta luotonantajilta	8 973 165,79	0,00 2)	-5 884 784,11		3 088 381,68	8 775 079,96	0,00 2)	-5 600 130,93		3 174 949,03
Saadut ennakot	6 683 493,35	805,17			6 684 298,52	6 801 771,52	836,36			6 802 607,88
Ostovelat	6 809 086,44	882 870,67			7 691 957,11	5 984 535,73	652 346,97			6 636 882,70
Muut velat	1 410 384,81	220 887,54			1 631 272,35	1 399 485,58	401 225,94			1 800 711,52
Siirtovelat	14 684 351,57	796 218,75 4)	-339 355,50		15 141 214,82	14 645 610,49	452 795,48 4)	-1 912 694,88		13 185 711,09
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	373 105 669,05	44 739 484,67	-6 224 139,61	-7 791 290,27	403 829 723,84	348 456 538,99	41 477 462,55	-7 512 825,81	-7 763 721,67	374 657 454,06

1) Eliminoidaan käyttöomaisuuden arvoon sisältyvät sisäiset liittymismaksut

2) Eliminoidaan sisäiset lainat

3) Eliminoidaan peruspääomasijoitus liikelaitokseen

4) Eliminoidaan kunnan ja liikelaitoksen välisen yhdystilin saldo

TASEYKSIKÖT

KASVU JA YMPÄRISTÖ	TILAPALVELUT			(1000 €)	(1000 €)	Poikkeama %
	(1000 €)					
	TP 2021	TA 2022	MTA v.2022	TP 2022	Poikkeama	
TULOSLASKELMA						
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	3 168	2 931	2 931	3 159	229	7,8 %
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	1				0	
Muut toimintatuotot	20 289	21 082	21 082	20 635	-447	-2,1 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	23 458	24 012	24 012	23 794	-218	-0,9 %
Valmistus omaan käyttöön	111	0	0	0	0	
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-2 599	-2 516	-2 516	-2 627	-111	
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-446	-444	-444	-436	8	
Muut henkilösivukulut	-106	-94	-94	-94	-0	
Palvelujen ostot	-6 280	-5 400	-5 400	-6 047	-647	
Aineet,tarvikkeet, tavarat	-4 157	-4 019	-4 019	-4 228	-210	
Avustukset						
Vuokrat	-1 231	-1 195	-1 195	-1 285	-90	
Muut toimintakulut	-6	-8	-8	-23	-15	
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-14 825	-13 674	-13 674	-14 739	-1 065	201,2 %
TOIMINTAKATE*	8 744	10 338	10 338	9 055	-1 283	-12,4 %

* Sitova taso

Tilapalvelut (taseyksikkö)

Palvelualue

Vastuuhenkilö: tilapalvelupäällikkö Mikko Simpanen

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	23 458	24 013	24 013	23 794	1,4 %	99,1 %	99,1 %	- 219
TOIMINTAKULUT	- 14 825	- 13 674	- 13 674	- 14 740	-0,6 %	107,8 %	107,8 %	- 1 065
TOIMINTAKATE	8 744	10 338	10 338	9 055	3,6 %	87,6 %	87,6 %	- 1 283

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Kiinteistöjohtaminen
Rakennuttaminen
Kiinteistöjen ylläpito
Puhtauspalvelut

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Varmistamme kunnan toimialoille toiminnan tarvitsemat tehokkaat, terveelliset, turvalliset, toimivat ja taloudelliset tilat sekä niihin asianmukaisen ja ammattitaitoisen kiinteistönhoidon. Vastaamme Tuusulan kunnan kiinteistöjen arvon säilyttämisestä ja kehittämisestä lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä omistajapolitiikan määrittelemien linjauksin.

Olellaiset tapahtumat palvelualueella

Vuonna 2022 kaikkia palveluverkon uudiskohteita edistettiin ja aikatauluja tarkennettiin. Palveluverkkouudistus satoi merkittävän osan Tilapalveluiden asiantuntijoiden työresurssia.

Vuonna 2022 merkittävimpinä tapahtumina olivat Martta Wendelin-päiväkodin valmistuminen, Monion rakentamisen jatkuminen aikataulussa, sekä Kirkonkylän kampuksen rakentamisen jatkuminen aikataulussa. Riihikallion kampuksen suunnittelu valmistui, ja rakentamisen valmistelu alkoi.

Aiemmista vuosista poiketen vuonna 2022 henkilöstön vaihtuvuus oli minimaalista. Tilapalveluiden kaikki virat ja toimet olivat myös täytettyinä, eikä henkilöstöressurssivajasta ollut.

Koronaepidemian tuomat muutokset Tilapalveluiden kaikessa toiminnassa ovat muuttuneet osaksi arkea ja toimintatapoja.

Talouden toteutuminen

Tuottojen osalta sisäiset käyttövuokrat alittivat lievästi talousarvion tason. Ulkoisten vuokrien osuus alitti talousarvion johtuen kirjauskäytännön muutoksista. Aiemmin ulkoisiin vuokriin sisältyneet siivouksen tuotot siirtyivät Puhtauspalveluiden tuotoiksi. Puhtauspalveluiden tuotot ylittivät vastaavasti.

Kiinteistöjen ylläpidon kustannukset sekä henkilöstökulut ylittivät selkeästi talousarvion tason. Ylitys johtui lähinnä alkuvuoden hankalasta lumitilanteesta sekä joulukuun aikaisesta talventulosta. Myös lämmityskustannukset ylittivät talousarvion.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kustannuksiltaan ja vaikuttavuudeltaan ylivoimaisesti merkittävin hankekokonaisuus koko kunnassa on palveluverkon rakentaminen. Palveluverkon rakentaminen tulee sitomaan rakennuttamisen palveluyksikön resurssit tulevina vuosina. Tilapalvelut tulee käyttämään ulkopuolisia asiantuntijoita toteutuksen läpiviemiseen.

Sisäilmaongelmien ennakointi, tutkinta, viestintä ja korjausten suunnittelu sekä toteutuksen järjestäminen jatkuvat ennallaan vuonna 2023. Palveluverkon uudiskohteiden valmistuminen tulee helpottamaan sisäilmatyötä uudiskohteiden korvatussa sisäilmaongelmaisissa kohteitamme. Vuonna 2023 kehitämme ja jatkojalostamme edelleen toimintatapojamme tutkimusselvityksissä, asiakirjahallinnassa sekä tiedottamisessa.

Tilapalveluissa tulee vuonna 2023 tapahtumaan merkittävää henkilöstön vaihtuvuutta eläköitymisten ja irtisanoutumisten muodossa. Koska ammattitaitoisen henkilöstön palkkaaminen nykyisellä kunnan palkkatasolla on hyvin vaikeata, tulee toimintamme laatu kärsimään. Todennäköisesti emme tule saavuttamaan kaikkia asetettuja tavoitteita, ja osa toimintamme riskeistä tulee toteutumaan.

KASVU JA YMPÄRISTÖ	RYKMENTINPUISTO			(1000 €)	(1000 €)	Poikkeama %
	(1000 €)					
	TP 2021	TA 2022	MTA v.2022	TP 2022		
TULOSLASKELMA						
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	3	0	0	0	0	
Maksutuotot	0	0	0	0	0	
Tuet ja avustukset	0	0	0	47	47	
Muut toimintatuotot	8 202	0	0	339	339	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	8 205	0	0	386	386	
Valmistus omaan käyttöön						
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-83	-105	-105	-72	34	-31,8 %
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-15	-18	-18	-12	6	-33,7 %
Muut henkilösivukulut	-4	-4	-4	-3	1	-33,3 %
Palvelujen ostot	-116	-200	-200	-102	97	-48,7 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	0	0	0	0	0	
Avustukset	0	0	0	0	0	
Vuokrat	-7	-6	-6	-5	1	-17,7 %
Muut toimintakulut	-2	-5	-5	-5	0	-6,0 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-227	-339	-339	-199	140	-41,3 %
TOIMINTAKATE*	7 978	-339	-339	187	525	-155,1 %

* Sitova taso

Rykmentinpuisto-taseyksikkö

Taseyksikkö

Vastuuhenkilö: Projektipäällikkö Jouni Määttä

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	8 205			386	-95,3 %	∞		386
TOIMINTAKULUT	- 231	- 339	- 339	- 199	-13,9 %	58,7 %	58,7 %	140
TOIMINTAKATE	7 974	- 339	- 339	187	-97,7 %	-55,1 %	-55,1 %	525

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Rykmentinpuiston osalta keskeisenä toimenpiteenä on tulevaisuuden sote-keskuksen hankinnan voimallinen edistäminen hankkeen saatua valtiolta tarvittavat määrärahat. Toisena merkittävänä toimenpiteenä on Puistokylän asemakaavoituksen jatkaminen.

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Rykmentinpuiston rakentaminen jatkui vuonna 2022 edellisvuosien tapaan vilkkaana. Tonttien luovutus ja kysyntä olivat hyvällä tasolla. Puistokylän suunnittelulla pyritään vastaamaan alueen pientalo- ja rivitalotonttikysyntään.

Pitkäjänteisellä toiminnalla on pystytty luomaan kiinnostava ja laajaa julkisuutta saanut aluekehityshanke, jonka rakentamisen käynnistymiseen vaikutti merkittävästi vuonna 2020 järjestetyt Asuntomessut.

Ohjelmaisesti toimimalla on saavutettu kokonaisvaltaista alue- ja kaupunkikehitystä ja verkostomaista kumppanuuskehittämistä.

Rykmentinpuiston keskuksen, Puustellinmetsän, Monion ja Kirkonmäen alueiden kunnallistekniikan suunnittelu ja rakentaminen on pääosin valmistunut.

Myös Rykmentinpuiston työpaikka-alueella on asemakaavan vahvistumisen jälkeen voitu aloittaa tonttien luovutus, joka onkin toteutunut hyvin. Kunnallistekniikan suunnittelu on myös valmistunut ja rakentaminen käynnistyi vuonna 2022.

Koko Rykmentinpuiston alueella on valmistunut yli 50 asuinrakennusta useana eri talotyyppinä ja lisäksi rakenteilla on useita asuinkerrostaloja. Toteutusta on tulossa sekoittuneesti eri hallintamuotoina. Kunnan omista rakennushankkeista monitoimitalo Monion rakentaminen on edennyt hyvin ja avajaisia vietetään vuonna 2023. Yhtenäiskoulun elinkaarihankkeen toteuttajat on valittu ja rakentaminen käynnistyy vuonna 2023. Rykmentin puistotielle sijoittuvan linja-autoaseman rakentaminen alkaa myös vuonna 2023.

Taiteen ohjausryhmän aktiivisen toiminnan seurauksena on alueen tontinluovutuksen yhteydessä kerättyä taiderahaa käytetty taiteen hankkimiseen. Vuonna 2022 valmistui kaksi uutta teosta. Tällä hetkellä valmistuneita tai hankittuja taideteoksia on valmiina jo 10 kpl. Taiderahaa kertyi vuonna 2022 noin 300 000 €.

Talouden toteutuminen

Rykmentinpuiston tuottoihin sisältyy 339.000 euroa taseyksikön tonttien myyntivoittoja. Kulujen osalta asiantuntijapalvelut toteutuivat merkittävästi talousarvion tasoa alhaisempina.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Rykmentinpuiston pääpainopisteet ovat tonttien myynnissä, asemakaavoituksen edistämisessä ja kokonaisvaltaisen infran suunnittelun jatkamisessa. Asemakaavoituksen painopisteinä ovat Puistokylän, Olympiakylän ja Hökilän lisäksi työpaikka-alueen laajentaminen itäisen ohikulkutien itäpuolella. Näiden lisäksi varmistetaan, että alueen muut kehittämiskohteet ja -projektit etenevät suunnitellusti sekä samalla haetaan avoimesti uusia, erilaisia toimintatapoja.

Rykmentinpuiston markkinointia ja viestintää viedään eteenpäin suunnitellusti, avointa vuorovaikutusta eri sidosryhmien välillä ylläpidetään ja kehitetään. Infrastruktuurin kokonaisvaltaista suunnittelua jatketaan.

Taideohjelman toiminta jatkuu valtuuston hyväksymän taideohjelman mukaisesti.

MUIDEN ERIYTETTYJEN YKSIKÖIDEN TILINPÄÄTÖKSET

TILAPALVELUIDEN ULKOINEN VUOKRAUSTOIMINTA

Tilinpäätöksessä esitetään kilpailulain 30 d §:n mukaiset eriyttämislaskelmat kilpailullisesta toiminnasta. Eriytetty tuloslaskelma esitetään tilapalveluiden ulkoisesta vuokraustoiminnasta.

Eriyttäminen on tehty tuottojen osalta yksiköiden kirjanpidossa erillisiä kirjanpidon tilejä käyttäen, joille kohdistuvat ulkoisesta vuokraustoiminnasta saatavat tuotot. Kustannukset on kohdistettu laskennallisesti pinta-alan suhteessa. Ulkoisesti vuokrattujen tilojen pinta-ala oli vuonna 2022 15 % vuokrattujen tilojen kokonaispinta-alasta ja vuonna 2021 17,5 %. Kustannuksissa on huomioitu palvelua tuottavien henkilöiden henkilöstökulut sekä suoraan palvelun tuottamiseen kohdistuvat palvelujen ja materiaalien ostot.

Vertailuvuoden 2021 laskelmaa oikaistu poistojen ja vuokrakulujen osalta.

TUUSULAN KUNTA TILAPALVELUT, ULKOINEN VUOKRAUSTOIMINTA

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
	€	€
LIKEVAIHTO	4 044 224,38	4 068 368,16
Vuokratuotot (ulkoiset)	4 040 582,00	4 065 399,62
Liiketoiminnan muut tuotot	3 642,38	2 968,54
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-617 526,50	-712 182,61
Palvelujen ostot	-608 490,49	-620 032,21
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-192 646,76	-201 707,15
Henkilösivukulut	-32 335,73	-42 412,88
Eläkekulut	-26 453,72	-34 464,75
Muut henkilösivukulut	-5 882,01	-7 948,13
Poistot ja arvonalennukset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 483 792,73	-1 535 386,40
Liiketoiminnan muut kulut	-1 069 323,22	-1 070 163,09
LIKEYLIJÄÄMÄ	40 108,96	-113 516,17
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoituskulut	-266,34	-8,36
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	39 842,62	-113 524,54

KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS					
(1000 €)				(1000 €)	(1000 €)
	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	Poikkeama
TULOSLASKELMA					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	3 421	3 815	3 815	3 584	231
Maksutuotot	661	753	753	772	-19
Tuet ja avustukset					
Muut toimintatuotot				2	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	4 082	4 568	4 568	4 358	212
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-2 493	-2 634	-2 634	-2 571	-63
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-556	-522	-522	-532	10
Muut henkilösivukulut	-101	-96	-96	-93	-3
Palvelujen ostot	-653	-891	-891	-791	-100
Aineet,tarvikkeet, tavarat	-35	-68	-68	-84	16
Avustukset		0	0	0	0
Vuokrat	-227	-310	-310	-271	-39
Muut toimintakulut	-17	-47	-47	-15	-32
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-4 082	-4 568	-4 568	-4 357	-211
TOIMINTAKATE*	0	0	0	1	1

* Sitova taso

KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS

Palvelualue

Vastuhenkilö: ympäristökeskuksen johtaja Leena Sjöblom

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	4 082	4 568	4 568	4 358	6,8 %	95,4 %	95,4 %	- 210
TOIMINTAKULUT	- 4 082	- 4 568	- 4 568	- 4 358	6,8 %	95,4 %	95,4 %	210
TOIMINTAKATE				1		351 490,5 %		1

Palvelualue sisältää seuraavat palveluyksiköt

Hallinto
Ympäristövalvonta
Ympäristönsuojelu
Terveysvalvonta
Eläinlääkintähuolto

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus huolehtii yhteistoimintasopimuksen mukaisesti Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien sekä Järvenpään ja Keravan kaupunkien ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon tehtävistä, sekä muista sille hallinto- ja toimintasäännöillä osoitetuista tehtävistä. Sopimuksen piirissä olevat palvelut tuotetaan laadukkaina ja taloudellisina sekä sisällöltään mahdollisimman tasapuolisesti. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus tavoittelee seudullisesti terveellistä, turvallista ja viihtyisää elinympäristöä, sekä monipuolista ja ekologisesti kestävää luonnonympäristöä. Päämäärään päästäkseen ympäristökeskus tuottaa laadukkaita viranomaispalveluita sekä toimii ympäristöasioissa aktiivisena yhteistyökumppanina Keski-Uudenmaan kuntien ja seutukunnan muiden toimijoiden kanssa.

Olennaiset tapahtumat palvelualueella

Ympäristönsuojelu vastasi Tuusulanjärven kunnostustoimista, kuten hoitokalastuksesta, hapettamisesta ja niitosta. Samoin tehtiin kunnostustoimenpiteitä myös valuma-alueella Mäyränojalla ja osallistuttiin KUITU-hankkeen toteuttamiseen. Ympäristönsuojelu vastasi myös Mäntsälän Kilpijärven ja Isojärven kunnostussuunnitelmia tarkentavien selvitysten ja kosteikkosuunnitelmien laatimisesta yhteistyössä Mäntsälän kunnan kanssa.

Ympäristökeskus koordinoi hanketta ”Suosituksia rakentamisen ohjaamiseen puunpolton savuhaittojen ehkäisemiseksi”, jonka raportti valmistui 2022 ympäristökeskuksen julkaisuna. Hankkeessa tutkittiin case-tapauksena Keravan suunniteltuja asuntomessuja.

Ympäristövalvonnan palveluyksikkö on jatkanut vuonna 2020 Tuusulan kunnan Lean-työskentelyn pilotoinnissa aloitettua työtä lupaprosessien virtaustehokkuuden parantamiseksi. Pilotoinnissa käyttöön otettua hakemusten esikäsittelyn käytäntöä on vakiinnutettu ja kehitetty. Esikäsittelyn avulla varsinkin ympäristölupahakemuksia on saatu nopeammin päätöksentekoon.

Ympäristövalvonta jatkoi vuonna 2021 aloitettua haja-astusalueiden jätevesivalvontaa. Valvonta kohdistui vedenhankinnan kannalta tärkeille pohjavesialueille Tuusulassa, Nurmijärvellä ja Mäntsälässä.

Elintarvikevalvonnan ja terveydensuojeluvalvonnan lakisääteiset perusmaksut tulivat voimaan vuoden 2022 alussa. Tämä lisäsi sekä terveysvalvonnan perimiä maksutuottoja että laskutukseen liittyvää työtä valvontayksikössä.

Eläinlääkärien yhteisvastaanotto avattiin marraskuussa Etelä-Tuusulassa Majavantiellä. Samalla Hyrylän, Järvenpään ja Nurmijärven erilliset vastaanotot suljettiin. Vastaanoton perustamiskustannuksiin oli varattu erikseen kertaluontoista määrärahaa ja se saatiin käytettyä.

Talouden toteutuminen

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen palvelualueen toimintakate on ennen sopijakuntien yhteistoimintakorvausten palautuksia 308 743 euroa positiivinen. Ympäristökeskuksella ei siten ole sitovuustason määrärahaylityksiä.

Ympäristövalvonnan palveluyksikön osalta Nurmijärvellä kohdistui vuonna 2022 talousarviossa ennakoitua enemmän kustannuksia, sillä kunnassa sijaitsevasta asfalttiasemasta tehdyt haittailmoitukset ja kirjalliset vireillepanot ovat työllistäneet ympäristövalvontaa paljon.

Valtio korvaa Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta aiheutuvat kulut täysimääräisesti. Noin 11 000 euron lasku vuoden 2022 toiminnasta laskutettiin vasta vuoden 2023 puolella ja se kirjataan tuloksi vuoden 2023 tilinpäätökseen.

Ympäristökeskuksen positiivinen toimintakate merkitään siirtovelaksi ja palautetaan yhteistoimintasopimuksen mukaisesti sopijakunnille ottamalla huomioon kuntakohtaiset tulot ja menot.

Tasoiuslaskelmalla toimintakate palautetaan alkuperäisen talousarvion mukaiseksi (0 €).

Kirjanpito tietojen perusteella sopijakuntien maksuosuuksien palautukset /lisämaksut ovat seuraavat:

- Järvenpää 54 513,47 eur
- Kerava 86 174,51 eur
- Mäntsälä 27 727,92 eur
- Nurmijärvi 12 996,93 eur
- Tuusula 127 330,49 eur

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Eläinlääkärien yhteisvastaanoton perustaminen ja paikallisten vastaanottojen sulkeminen saattaa vaikuttaa siihen, miten asukkaat kustakin sopijakunnasta jatkossa käyttävät Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tarjoamia eläinlääkäripalveluita. Asukkaiden kotikunta vaikuttaa myös kunnille kohdistettaviin kustannuksiin, joten kuntien maksuosuuksien keskinäiset suhteet saattavat tulevina vuosina muuttua.

Laajemmin ympäristökeskuksen tehtäväkokonaisuuteen on odotettavissa muutoksia, jos ympäristöterveydenhuolto eli terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto siirtyvät valtion esityksen mukaan vuonna 2026 hyvinvointialueiden hoidettavaksi.

RUOKAPALVELUT	(1000 €)			(1000 €)	(1000 €)	Poikkeama %
	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	Poikkeama	
TUOSLASKELMA						
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	6 038	6 248	6 248	6 034	-214	
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	25	13	13	28	15	
Muut toimintatuotot				18	18	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	6 063	6 261	6 261	6 079	-182	-2,9 %
Valmistus omaan käyttöön						
TOIMINTAKULUT						
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-1 802	-2 009	-2 009	-1 833	176	
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-366	-399	-399	-371	28	
Muut henkilösivukulut	-76	-75	-75	-69	5	
Palvelujen ostot	-422	-391	-391	-435	-44	
Aineet,tarvikkeet, tavarat	-1 832	-1 934	-1 934	-1 826	107	
Avustukset						
Vuokrat	-502	-546	-546	-487	59	
Muut toimintakulut	-8	-17	-17	-9	8	
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ*	-5 008	-5 370	-5 370	-5 031	340	-6,3 %
TOIMINTAKATE	1 055	891	891	1 049	158	17,7 %

* Sitova taso

RUOKAPALVELUT

Palveluyksikkö

Vastuuhenkilö: Ruokapalvelupäällikkö Kirsi Hanski

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	6 063	6 261	6 261	6 079	0,3 %	97,1 %	97,1 %	- 182
TOIMINTAKULUT	- 5 009	- 5 370	- 5 370	- 5 031	0,4 %	93,7 %	93,7 %	340
TOIMINTAKATE	1 055	891	891	1 049	-0,6 %	117,7 %	117,7 %	158

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Ruokapalvelut tuottavat aterioita lasten, nuorten ja henkilöstön tarpeisiin sekä kokouksiin ja vierastarjoiluihin. Ruokapalveluiden toimintaa ohjaa voimakkaasti vastuullisuus. Ruokapalveluiden tavoitteet ja toimintatavat käyvät ruokapalveluissa vastuullisuusseulan läpi, ja erilaisten valintojen ja vaihtoehtojen vastuullisuutta puntaroidaan usealta kantilta. Vastuullisuuden lisäksi asiakkaan tarpeiden huomiointi ja asiakkaan osallistaminen ovat tärkeitä kehittämisen pilareita. Ruokapalveluiden tuottamien palveluiden ovat joustavia, jotta asiakkaan tarpeet voidaan huomioida riittävällä tasolla. Ruokapalvelut varautuvat aktiivisesti myös toimialueella ja toimintaympäristössä oleviin muutoksiin.

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Ruokapalvelut tuottivat vuoden 2022 aikana 1902707 kpl suoritetta. Sisäisestä tilaustarjoilusta kerättiin suoritteita 38268 kpl ja näistä kertyi tuloja yli 102 000 euroa. Koko vuoden ruokailijamäärät olivat ennakoitua matalammat.

EkoTeko - ruokaa myytiin verkkokaupan ja Halosen Bistron kautta vuoden 2022 aikana 2417 annosta. Yksi annos EkoTeko -ruokaa sisältää 500 g ylijäämäruokaa noudettuna omaan rasiaan Ruokapalveluiden toimipisteistä. Ruokahävikin osalta tämä tarkoittaa 1208 kg ruokaa.

Ikäihmisten ruokailut aloitettiin syyskuussa 2022 koronatauon jäljiltä, ja loppuvuoden 2022 aikana kouluilla nautittiin 3809 ateriaa. Ruokahävikin osalta tämä tarkoittaa 1524 kg ruokaa.

Tilastokeskuksen tietojen mukaan toukokuussa 2022 inflaatio oli 7,0 %. Inflaation nousu näkyi ruokapalveluiden keskeisesti käyttämien raaka-aineiden hintojen nousuna. Hintojen nousu vaihteli tuoteryhmittäin 10–15 %.

Keskeisiä menoeriä 2022 / suorite €

Siivousaineet	0,02
Henkilöstökulut	1,28
Kuljetukset	0,06
Elintarvikkeet	0,90
Vuokrat	0,25

Hyrylän terveyskeskuksen ruokatuotannon alasajo päättyi 31.12.2022 ja tuotantotila luovutettiin uudelle toimialle. Vuoden 2023 alussa toimintansa aloittaneen Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen (Keusote) ruoka- ja siivouspalvelut hoitaa Palmia Oy.

Ateriakuljetuspalvelujen kilpailutus suoritettiin syksyllä 2022. Fastlane Transport Oy jatkaa kunnan yhteistyökumppanina. Sopimuskausi alkaa 1.1.2023 ja päättyy 31.12.2024, jonka jälkeen sopimus jatkuu toistaiseksi voimassa olevana. Mikäli sopimuksen voimassaoloaikana tilaajalle tulee tarve lisätä ateria- ja

elintarvikekuljetuksia joko omien yksiköiden lisääntymisen osalta tai muihin kunnan tai konsernin yksiköihin, voi tilaaja liittää ne optioina sopimukseen siten, että tilaaja järjestää minikilpailutuksen tähän hankintaan valittujen palveluntuottajien kesken.

Ruokapalvelut osallistuivat Sarastian järjestämään elintarvikkeiden kilpailutukseen. Kilpailutuksessa huomioitiin toimenpiteitä elintarvikkeiden ympäristövaikutusten vähentämiseksi sekä sosiaalisen vastuullisuuden lisäämiseksi. Uudet elintarvikkeiden puitesopimukset tulivat voimaa 1.6.2022 ja ovat toistaiseksi voimassa olevia. Teollisten ja kuivatuotteiden, pakasteiden, lihan ja lihavalmisteiden, valmisruoan sekä hedelmien ja vihannesten toimittajana jatkaa Meira Nova Oy. Maitotuotteiden toimittajana jatkaa Valio Oy ja tuoreiden leipomotuotteiden toimittajana Sinuhe-leipomo Oy.

Hyvin sanottu on Ylen ja Erätauko-säätiön vetämä viisivuotinen hanke. Hankkeen tavoitteena on kohottaa suomalaisen keskustelukulttuurin tasoa, luoda rakentavan keskustelun mahdollisuuksia ja innostaa ihmisiä mukaan toisia kunnioittavaan, erilaisia näkemyksiä arvostavaan keskusteluun. Samalla vahvistetaan suomalaisten luottamusta ja ymmärrystä toisiaan kohtaan. Ruokapalveluiden ensimmäinen erätaukokeskustelu käytiin 30.9.2022 teemalla tulevaisuuden ruokapalvelut.

Vastuullisuussuunnitelman ensimmäinen osa on valmis. Ruokapalveluiden henkilökunnalle järjestettiin syyskuussa koulutus, jossa käytiin läpi vastuullisuuden perusasioita.

Martta Wendelinin päiväkodissa aloitettiin ateriapalveluiden tarjoaminen 180 lapselle elokuussa. Keittiöön asennettiin tarjotinlaskentaratkaisu Attune Tarja, joka automaattisesti laskee tarjottimien avulla päivittäiset ruokailijamäärät eri tarjoilukertoina. Myös Nummenharjun päiväkotia aloitti toiminnan elokuussa. Keittiössä työskentelee tilapalveluiden yhdistelmätyöntekijä. Päiväkodissa ruokailee 30 lasta.

Lahelan tertun päiväkodissa remontti jatkui marraskuun loppuun asti. Väistö tapahtui Rykmentinpuiston päiväkodissa, Neitoperhon päiväkodissa sekä Lahelan tertun nuorisotilassa. Väistö lisäsi kuljetus-, henkilöstö- ja ruokakustannuksia.

Pellavan päiväkotiin avattiin lokakuun alusta uusi päiväkotiryhmä, mikä vaikutti keittiön toimintaan päiväkodilla. Keittiölle hankittiin isompi uuni sekä monitoimivaunut, joilla hoidetaan ruokailua. Henkilöresurssia hankittiin lisää siten, että keittiössä työskentelee 2 kokopäiväistä työntekijää. Myös Notkokuiston päiväkotiin lisättiin yksi päivähoitoryhmä, mikä vaikutti keittiön toimintaan päiväkodilla. Keittiölle ollaan järjestetty satunnaisesti lisäapua.

Uusi tuotannonohjausjärjestelmä Matilda otettiin käyttöön viikolla 43. Tuotannonohjausjärjestelmä otettiin käyttöön samassa laajuudessa kuin entinen ohjelmisto on ollut. Jatkokehittämistä tehtiin loppusyksyn ajan ja henkilöstöä koulutettiin syksyllä Matildan hävikkiosioon liittyen. Catering-osion kehittäminen aloitettiin syksyllä 2022.

Keskuskeittiön lattiaremontti ja toimistotilojen peruseräparannus on saatu päätökseen.

Hyrylän koulukeskuksen keittiölle hankittiin uusi yhdistelmäuuni. Uuni on asennettu ja se on käytössä.

Rykmentinpuiston keskuskeittiölle hankittiin uusi monitoimipata. Pata on asennettu ja se on käytössä.

	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TP 2021	TP 2022
Suorite kpl	2 016 816	2 008 870	1 882 722	1 732 257	1 902 707
muutos %	-3,57	-0,39	-6,28	-7,99	9,84
Bruttomenot €/suorite	2,55	2,65	2,65	2,91	2,86
muutos %	6,25	3,92	0	9,81	-1,72
Valmistuskeittiöt kpl	5	4	4	4	3
Jakelukeittiöt kpl	38	37	33	36	36

Talouden toteutuminen

Ruokapalveluiden talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 6,1 milj. euroa, toimintakulut olivat 5,0 milj. euroa ja toimintakate 1,0 milj. euroa (mta 0,9 milj. euroa, tot 118,2 %). Ruokapalveluiden talous toteutui talousarvion mukaisesti. Toimintatuottoja kertyi 6,1 milj. euroa, toimintakulut olivat 5,0 milj. euroa ja toimintakate 1,0 milj. euroa (mta 0,9 milj. euroa, tot 118,2 %).

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan hallitusohjelman mukaisen kouluruuan kehittämisohjelman. Ohjelma kattaa peruskoulun ja toisen asteen kouluruokailuun liittyvät teemat. Sen keskeinen tavoite on lisätä kouluruuan arvostusta ja kouluruokailuun osallistumista sekä kehittää kouluruokailuun liittyviä käytäntöjä. Ruokapalvelut huolehtivat, että ohjelman kehittämis ehdotuksia viedään käytäntöön ja kouluruokailuun liittyvä yhteistyö vahvistuu.

Suomen harrastamisen mallin mukaisesti Tuusulassa on otettu käyttöön Tuusula malli. Ruokapalveluissa varaudutaan siihen, että vuonna 2024 harrastamisen mallin myötä otetaan kouluilla käyttöön maksuton välipala kaikille, jotka harrastavat koulupäivän yhteydessä. Muutokseen varaudutaan luomalla suunnitelma tarjottavista välipaloista ja välipalikäytännöistä. Kustannusvaikutuksia huomioidaan vuoden 2024 talousarvioon.

Maa- ja metsätalousministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan hallitusohjelman mukaisen kouluruuan kehittämisohjelman. Ohjelma kattaa peruskoulun ja toisen asteen kouluruokailuun liittyvät teemat. Sen keskeinen tavoite on lisätä kouluruuan arvostusta ja kouluruokailuun osallistumista sekä kehittää kouluruokailuun liittyviä käytäntöjä. Ruokapalvelut huolehtivat, että ohjelman kehittämis ehdotuksia viedään käytäntöön ja kouluruokailuun liittyvä yhteistyö vahvistuu. Suomen harrastamisen mallin mukaisesti Tuusulassa on otettu käyttöön Tuusula malli. Ruokapalveluissa varaudutaan siihen, että vuonna 2024 harrastamisen mallin myötä otetaan kouluilla käyttöön maksuton välipala kaikille, jotka harrastavat koulupäivän yhteydessä. Muutokseen varaudutaan luomalla suunnitelma tarjottavista välipaloista ja välipalikäytännöistä. Kustannusvaikutuksia huomioidaan vuoden 2024 talousarvioon.

Holhustoimen edunvalvontapalvelut	(1000 €)			euro TP 2022	Poikkeama %
	TP 2021	TA 2022	MTA 2022		
TULOSLASKELMA					
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	299	310	310	299	
Maksutuotot	646	640	640	624	
Tuet ja avustukset	4	6	6	4	
Muut toimintatuotot	3	1	1	1	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	952	957	957	928	97,0 %
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-535	-493	-493	-530	
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-107	-106	-106	-98	
Muut henkilösivukulut	-22	-18	-18	-19	
Palvelujen ostot	-70	-96	-96	-75	
Aineet,tarvikkeet, tavarat	-2	-4	-4	-2	
Avustukset					
Vuokrat	-45	-52	-52	-70	
Muut toimintakulut	-20	-3	-3	-12	
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-800	-773	-773	-806	104,3 %
TOIMINTAKATE	151	184	184	122	66,3 %

HOLHOUSTOIMEN EDUNVALVONTAPALVELUT

Muu erillinen laskentayksikkö

Palveluyksikkö

Vastuuhenkilö: johtava yleinen edunvalvoja Arto Nätkynmäki

Käyttötalous (1 000 €)	TP 2021	TA 2022	MTA 2022	TP 2022	TP MUUTOS%	TA TOT%	MTA TOT%	MTA EROTUS
TOIMINTATUOTOT	952	957	957	929	-2,4 %	97,0 %	97,0 %	- 28
TOIMINTAKULUT	- 800	- 773	- 773	- 807	0,8 %	104,4 %	104,4 %	- 34
TOIMINTAKATE	151	184	184	122	-19,5 %	66,1 %	66,1 %	- 62

Palveluyksikön olennaiset tapahtumat

Yksikkö on vuonna 2022 jatkanut käyttöön otetun asiakastietojärjestelmän mahdollistamien ominaisuuksien selvitystä ja käyttöönottoa. Työn alla oleva verkkolaskutoiminnallisuus ja päämiesten laskujen osittainen muuntaminen sähköiseen muotoon on siirtynyt järjestelmän auditointiin ja toiminnallisuuden soveltuvuuden selvittelyyn kuluneen ajan takia vuodelle 2023. Toiminnan sähköistämistä ja etätöitä tukevan dokumenttien skannaamisen mahdollisuutta selvitetään niin ikään vuonna 2023.

Vuonna 2022 noin puolet henkilökunnasta on tehnyt sallitussa määrin etätöitä etätöissä ja yksikkö on sopeutunut tuottamaan normaalimuotoista ja –laatuista palvelua, vaikka kaikki sisäiset työprosessit eivät etätöitä tue.

Toimintavuonna yksikössä tapahtui kaksi henkilövaihdosta, toukokuussa aloitti uusi edunvalvoja ja lokakuussa edunvalvontasihteeri. Lokakuussa yksikkö muutti purettavalta Ostarilta osoitteeseen Autoasemankatu 1. Muutto onnistui ilman häiriöitä palvelutasolle.

Tavoitteet ja mittarit ja niiden toteutuminen

Edunvalvonnan tarkoituksena on valvoa niiden henkilöiden etua ja oikeutta, jotka eivät vajaavaltaisuuden, sairauden, poissaolon tai muun syyn vuoksi voi itse pitää huolta taloudellisista asioistaan (Laki holhousuimesta 1 §). Edunvalvonnessa toimitaan siten, ettei päämiehille synny ehkäistävissä olevia oikeudenmenetyksiä edunvalvojan tehtävän alettua.

Yleisen edunvalvonnan palvelua tuotetaan Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Pornaisten ja Tuusulan asukkaille oikeusministeriön alaisen Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin kanssa voimassa olevan ostopalvelusopimuksen perusteella. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirin kanssa käydään vuosittain tulos- ja laadunseurantakeskustelut.

Edunvalvonta on yksilöllistä haastavien päämiesten asioissa toteutettavaa palvelu- ja asiantuntijatyötä. Tavoitteena on tavoitettavuus, nopea reagointi ja joustavuus yhdistettynä laaja-alaiseen asiantuntemukseen päämiesten moninaisten elämäntilanteiden taloudellisten heijasteiden hallitsemiseksi. Yksikön toiminnan laatua valvoo holhousviranomaisena Digi ja väestötietovirasto.

Tunnuslukuja

Vuoden 2022 aikana päämiesten lukumäärä pysyi tasaisena noin 850:ssä. Poikkeavan suuri edunvalvontojen alkaminen ja päämiesten kuolleisuus on lisännyt työtä, vaikka määrä on pysynyt tasaisena. Päämiesten määrän odotetaan kuitenkin jatkossa taas kääntyvän kasvuun. Yksikön tehokkuusluku myönnettyin resursein on yleisen edunvalvonnan alalla edelleen korkeahko.

MAASEUTUHALLINNON YHTEISTOIMINTA-ALUE	(1000 €)		(1000 €)	(1000 €)
	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikkeama
TULOSLASKELMA				
TOIMINTATUOTOT				
Myyntituotot	286	278	271	-7
Maksutuotot				
Tuet ja avustukset				
Muut toimintatuotot		1	1	0
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	286	278	272	-6
Valmistus omaan käyttöön				
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-281	-265	-254	12
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-49	-45	-43	2
Muut henkilösivukulut	-10	-10	-9	1
Palvelujen ostot	-8	-11	-11	0
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-3	-2	-1	1
Avustukset				
Vuokrat	-44	-41	-22	20
Muut toimintakulut	-11	-20	-4	16
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-406	-395	-343	51
TOIMINTAKATE	-121	-116	-71	-3

Tuusula liittyi 1.1.2013 Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueeseen, jonka isäntäkuntana toimii Mäntsälä. Tuusulan kuntaosuus v. 2022 oli 50 636 euroa.

Tuusulan vuoden 2022 toteuma sisältää 1 175 euron palautuksen v. 2021 osalta.

MAASEUTUHALLINNON YHTEISTOIMINTA-ALUE

Muu laskennallinen yksikkö

Toiminta-ajatus ja tehtävät

Mäntsälän kunta huolehtii yhteistoimintasopimuksen mukaisesti maaseutuhallinnon järjestämisestä Askolan, Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten ja Tuusulan kuntien/kaupunkien alueella. Yhteistoiminta-alue toimii nimellä Keski-Uudenmaan maaseutuhallintopalvelut. Yksikössä työskentelee viisi vakituista maaseutuasiamiestä ja maaseutupäällikkö. Vuosittain toiminta-alueella myönnetään maataloustukia n. 31 milj.€. Kunnalla on maksajavirastosopimus Ruokaviraston kanssa, sopimus määrittää yhteistoiminta-alueen tehtävät ja tavoitteet maksajavirastotehtävissä.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen tilikaudella

Asetetut tavoitteet toteutuivat suunnitelman mukaisesti. Ruokaviraston ja kunnan välisessä maksajavirastosopimuksessa on määritetty yhteistoiminta-alueille palvelutavoitteet. Vuosittain laadittavassa maksajavirastovakuutuksessa arvioidaan tavoitteiden toteutumista. Maksajavirastovakuutuksen mukaiset tavoitteet täyttyivät, ja niistä raportoitiin ajallaan Ruokavirastoon.

Olellaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Sähköisten hakemusten määrä kasvoi maltillisesti ja sähköisen hakuprosessin osuutta on koko ohjelmakauden pystytty kasvattamaan systemaattisella tiedotuksella ja neuvonnalla. Viestinnälle asetetut tavoitteet saavutettiin pääosin. Talouden toteuman osalta toimintatuotot alittuivat. Toimintakuluissa muutokset aiheutuivat yksikössä tapahtuneista henkilöstömenojen jaksotuksista, jotka vaikuttivat toimintamenojen ja toimintakatteen alittumiseen.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Seuraavalle tilikaudelle ei ole oletettavissa merkittäviä muutoksia toiminnassa.

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Yksiköllä on oma sisäisen valvonnan ohjelma, sekä riskienhallintasuunnitelma, jota seurataan vuosittain.

Talouden toteutuminen

Ei määrärahan ylityksiä.

Tunnusluvut

Vuosi	Tilat	Peltoala	Myönnetty tukea	Sähköinen tukihaku %
2022	854	50 411	kesken	94 %
2021	878	51 411	31 071 486	93,4 %
2020	889	51 371	31 238 418	92,6 %
2019	922	51 578	28 292 820	91,5 %
2018	938	51 655	28 134 709	90,7 %
2017	955	51 859	28 420 000	88,9 %
2016	964	51 828	28 200 000	87,1 %
2015	972	51 772	29 070 000	80,8 %
2014	1020	51 334	32 920 000	54,0 %

KESKI-UUDENMAAN SOTE KUNTAYHTYMÄ

KUNTAKOHTAISET ANALYYSIT / TAMMI-JOULUKUU 2022 / Tuusula

Vuosi 2022 on ollut koronaepidemian vuoksi poikkeusvuosi, kun aiempaa herkemmin tarttuva Omikron-variantti vaihtui vuodenvaihteessa valtavirukseksi. Tartuntamäärät kasvoivat erittäin suuriksi, ja tartunnanjäljityksellä ei voitu enää estää epidemian leviämistä. Laajamittaisesta eristykseen ja karanteeniin asettamisesta luovuttiin alkuvuonna ja tartunnan saaneille siirryttiin antamaan tekstiviestiohjausta.

Samanaikaisesti toteutettiin STM:n koronarokotusstrategian mukaisesti nopea ja laaja kolmansien koronarokotusannosten anto 3.-21.1.2022, jolloin rokotushenkilöstön turvaamiseksi muuta kiireetöntä toimintaa ajettiin hetkellisesti alas. Koronarokotuspalveluita on ylläpidetty ja tarjottu läpi vuoden tarjoten 3. 4. ja 5. THL:n suosittamat koronavirusrokoteannokset, sekä marras-joulukuussa kausi-influenssarokotteet. Massarokotusten koordinointi siirtyi lokakuussa infekti- ja tartuntatautiyksikön tehtäviin. Koronavirusrokotteita annettiin yhteensä: 146 449 kpl, joista Omikron BA4/5-spesifejä rokotteita 28 757 kpl. Rokotukset on toteutettu pääsääntöisesti vuokratyövoimalla. Keväällä Ukrainan sodan pakolaisten saapuessa kokeiltiin liikkuvaa palvelua kausitiloille ja asuntoloihin, joissa tarjottiin rokotteita ja selvitettiin sote-palveluiden tarvetta.

Yhteistyössä vastaanottopalveluiden kanssa tuotettiin koronahoitopuhelinpalvelua, jossa elokuussa aloitettiin tekemään Paxlovid-koronaviruslääkitysarvioita. Koronasuojainten pandemiavaraston purkamista aloitettiin ja samalla alkoi kartoitus valmiusvaraston toteuttamisen eri vaihtoehtoista. Koronaviruksen PCR-näytteiden otto on jatkunut laajamittaisena koko vuoden, koska testiä on edellytetty tartuntatautipäivärahan saamiseksi.

Koronapandemian vaikutukset näkyivät koko vuoden osastojen ja kotisairaalan toiminnassa. Alkuvuoden aallon jälkeen koronapotilaiden määrä osastoilla tasaantui mutta lähti nousuun lokakuussa, jolloin potilaita oli enimmillään osastoilla jopa 40 kerralla. Haasteellinen tilanne jatkui joulukuun puoliväliin asti. Koronapotilas sitoo tavallista enemmän hoitohenkilökuntaa, joka johti siihen, että ns. puhtaita paikkoja oli käytössä normaalia vähemmän. Avopalveluilta lainaksi saadun hoitohenkilöstön ja ostopalvelujen avulla tilanteesta selvitettiin.

Alla olevasta taulukosta käy ilmi valtion korona-avustuksen kohdentuminen jäsenkunnittain. Summat sisältävät myös vuodelle 2021 myönnettyä avustusta, koska vuoden 2021 valtionavustuksen summa oli TP 2021 varausta suurempi.

Covid-19 valtionavustus	Hyvinkää	Järvenpää	Mäntsälä	Nurmijärvi	Pornainen	Tuusula	Yhteensä
väestö	3 657 322	3 528 286	1 625 589	3 442 548	395 222	3 098 582	15 747 550
PTH-hoitopäivät	465 303	358 720	138 042	258 241	32 867	292 986	1 546 159
ESH hpv	569 241	368 862	124 684	341 852	28 424	244 961	1 678 024
Yhteensä	4 691 867	4 255 868	1 888 315	4 042 641	456 513	3 636 529	18 971 733

Vastaanottopalveluissa palveluiden saavutettavuus ja saatavuus on ollut heikkoa. Takaisinsoittojen vasteajat ovat kasvaneet ja lakisääteiseen tavoitteeseen ei ole päästy. Takaisinsoittojen vasteaika on kasvanut erityisesti elokuusta alkaen, jolloin myös puhelimen kautta tulleiden yhteydenottojen määrä kasvoi. Tärkeimpänä syynä huonoon saavutettavuuteen on henkilöstövaje.

Toimintavuotta leimasi valtakunnallisesti syvenevä henkilöstöpula, mikä heijastui kaikkiin Keusoten palvelualueisiin. Henkilöstöpulaa on jouduttu korjaamaan vuokratyövoimalla sekä maksamalla omalle henkilöstölle ylityökorvauksia ja erillisiä kutsurahoja ylimääräisistä työvuoroista.

Kustannukset palveluittain				
Palvelu	Ed. vastaava kausi	Valittu TA	Valittu kausi	Toteuma-% (TA)
Oma toiminta	72 727 137	84 970 130	82 127 505	97 %
Hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti	21 674 408	23 878 285	23 560 136	99 %
Vammaisten palvelujen tietopaketti	17 950 694	20 490 920	19 833 795	97 %
Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti	13 904 811	13 643 309	13 386 152	98 %
Suun terveydenhuollon tietopaketti	4 867 663	4 718 966	4 146 363	88 %
Kuntoutuksen tietopaketti	4 170 166	4 281 734	4 098 419	96 %
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti	3 909 041	4 284 900	4 389 345	102 %
Vastaanottopalvelujen tietopaketti	2 914 359	10 316 857	9 643 814	93 %
Aikuisten sosiaalityön tietopaketti	1 928 581	1 922 946	1 630 066	85 %
Päivystyksen tietopaketti	1 144 947	1 307 502	1 316 569	101 %
Hallinto	262 468	124 712	122 847	99 %
ESH	43 698 816	49 501 295	49 181 259	99 %
Erikoissairaanhoidon tietopaketti	42 309 554	47 995 042	47 742 134	99 %
Ensihoidon tietopaketti	1 389 263	1 506 253	1 439 126	96 %
Yhteensä	116 425 953	134 471 426	131 308 764	98 %

Ed. vastaava kausi = Tilinpäätös 2021

Valittu TA = Muutettu talousarvio 2022

Valittu kausi = Tilinpäätös 2022

Toteuma-% (TA) = Tilinpäätös 2022 / Muutettu talousarvio 2022

Yllä mainittu taulukko sisältää koronakustannukset sekä valtiolta saadun korona-avustuksen.

Merkittävimmät poikkeamat muutettuun talousarvioon verrattuna

Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketissa kustannukset alittuivat lapsiperheiden sosiaalityön arvioitua pienemmistä kustannuksista johtuen.

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen ylitys muutettuun talousarvioon nähden johtuu avopalvelujen kustannusten kasvusta. Injektiomuotoisen korvaushoitolääkityksen nopean yleistymisen vuoksi lääkekustannukset kasvoivat merkittävästi.

Aikuissosiaalityön alitus muodostui sosiaalityön- ja ohjauksen ja toimeentulotuen kustannusten vähenemisestä.

Päivystyksen tietopaketin ylitys johtuu HUS virka-ajan ulkopuolisen päivystyksen laskutuksen kasvusta. Kasvu edelliseen vuoteen nähden 0,2 Me.

Vastaanottopalvelujen tietopaketti alitti muutetun talousarvion, koska valtion korona-avustus kohdistuu ko. tietopakettiin. Valtion korona-avustus toteutui muutettua talousarviota suurempana.

Vammaisten palvelujen tietopaketti alitti muutetun talousarvion, mutta kasvu vuoteen 2021 verrattuna johtuu pääasiassa ostettujen asumispalvelujen tarpeen kasvusta.

Suun terveydenhuollon tietopaketti alittui, koska käyntimäärä on vähentynyt ja toteutui talousarviossa arvioitua pienempänä.

Erikoissairaanhoido

Erikoissairaanhoido	Hyvinkää	Järvenpää	Mäntsälä	Nurmijärvi	Pornainen	Tuusula	Yhteensä
ilman ensihoitoa	65 821 842	59 621 636	25 901 350	51 657 640	5 841 569	47 742 134	256 586 172

Edellä esitettyihin erikoissairaanhoidon toimintakuluihin sisältyy HUSin palvelutuotannon lisäksi myös muita erikoissairaanhoidon ostoja mm. yksityisiltä palveluntuottajilta, mutta ei ensihoidon eikä terveyskeskuspäivystysten kustannuksia.

JÄSENKUNTIEN TUOTTEISTETUT PALVELUT JA KAPITAATIOPERUSTEISET ERIKOISSAIRAANHOIDON PALVELUT

858 Tuusula

Laskutus 1 000 euroina	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikk-% TP 2022/ TA 2022	Muutos-% TP 2022/ TP 2021	Ennuste 2022	Poikk-% TP 2022/ ENN 2022
Hoitopäiväluotteet	1 686	2 199	2 058	-6,4 %	22,1 %	2 178	-5,5 %
josta psykiatrian osuus	1 604	0	1 843		14,9 %	0	
NordDRG-luotteet	25 663	27 430	26 869	-2,0 %	4,7 %	25 977	3,4 %
Käynnit käyntilyyppiin mukaan	12 343	12 539	12 451	-0,7 %	0,9 %	12 311	1,1 %
josta psykiatrian osuus	3 996	0	3 894		-2,6 %	0	
Sähköiset palvelut	345	607	405	-33,3 %	17,4 %	421	-3,7 %
josta psykiatrian osuus	63	0	78		24,1 %	0	
Poliishotelliavopalvelut	11	11	11	-2,9 %	5,2 %	4	192,5 %
Palvelupaketit	0	0	0			0	
Ostopalvelut ja hoitopalvelut muista sairaaloista	2 167	1 700	2 119	24,6 %	-2,2 %	1 915	10,6 %
josta psykiatrian osuus	167	0	209		25,0 %	0	
Palveluseteli	234	204	336	64,7 %	43,5 %	296	13,6 %
Poliishotelli	0	0	0		-100,0 %	0	
Tartuntatautiiläökkeet	208	228	196	-14,0 %	-5,6 %	207	-5,4 %
Päivystysapu	98	90	100	10,3 %	2,0 %	90	10,3 %
Poliisvakuutus*	335	411	470	14,3 %	40,3 %	477	-1,6 %
Muut**	-1 233	468	2 823	503,8 %	-328,9 %	14	20520,3 %
Yhteensä (ennen kalliin hoidon lasausta)	41 856	45 887	47 838	4,3 %	14,3 %	43 889	9,0 %
Kalliin hoidon lasaus (netto)	619	0	-315		-150,8 %	0	
Jäsenkunnan maksuosuus (luotteistetut palv.)	42 475	45 887	47 524	3,6 %	11,9 %	43 889	8,3 %
Myrkytystietokeskus	11	12	12	0,0 %	8,8 %	12	0,0 %
Hammastöökäreiden erikoistumis- ja perusopetus	25	25	25	0,0 %	-0,3 %	25	0,0 %
Lääkärihoitokopleri	47	50	50	0,0 %	4,4 %	49	1,1 %
Ensihoito	1 389	1 503	1 551	3,2 %	11,7 %	1 520	2,1 %
Kapitaatioperusteiset palvelut	1 473	1 590	1 638	3,0 %	11,2 %	1 606	2,0 %
MAKSUOSUUS JA KAPITAATIOPERUSTEISET MAKSUT YHT.	43 949	47 477	49 162	3,5 %	11,9 %	45 495	8,1 %
Terveyskeskushoitopäivä	0	0	0			0	
Terveyskeskuspäivystys	824	843	959	13,9 %	16,4 %	968	-0,9 %
Klininen hammashoito (TK)	0	0	0			0	
Sirtoviivehoitopäivät, oma toiminta	65	0	262		300,7 %	148	77,0 %
Sirtoviivehoitopäivät, ostopalvelut	0	0	4	1191,4 %		3	29,8 %
Muiden palveluiden laskutus	890	843	1 226	45,4 %	37,8 %	1 120	9,5 %
Muu toi. laskutus/ennusteessa kohdentamaton laskutus	3	0	0		-100,0 %	0	
SAIRAANHOID. PALVELULASKUTUS YHTEENSÄ	44 842	48 320	50 388	4,3 %	12,4 %	46 615	8,1 %
Tuotteet yhteensä lkm	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikk-% TP 2022/ TA 2022	Muutos-% TP 2022/ TP 2021	Ennuste 2022	Poikk-% TP 2022/ ENN 2022
Hoitopäiväluotteet	3 061	3 480	3 378	-2,9 %	10,4 %	4 020	-16,0 %
NordDRG-luotteet	16 781	17 254	16 152	-6,4 %	-3,7 %	16 073	0,5 %
Käynnit käyntilyyppiin mukaan	49 958	49 284	48 118	-2,4 %	-3,7 %	49 934	-3,6 %
Sähköiset palvelut	1 511	2 356	1 684	-28,5 %	11,4 %	1 702	-1,1 %
Poliishotelliavopalvelut	21	20	26	30,7 %	23,8 %	0	
Palvelupaketit	0	0	0			0	
Palveluseteli	727	0	1 410		93,9 %	856	64,7 %
Poliishotelli	2	0	0		-100,0 %	0	
Terveyskeskushoitopäivä	0	0	0			0	
Terv.keskuspäivystys	3 564	3 724	3 907	4,9 %	9,6 %	3 965	-1,5 %
Klininen hammashoito (TK)	0	0	0			0	
Sirtoviivehoitopäivät, oma toiminta	109	0	406		272,5 %	0	
Sirtoviivehoitopäivät, ostopalvelut	0	0	0			0	
Jäsenkunnan maksuosuus sairaanhoitoalueittain 1 000 euroina	TP 2021	TA 2022	TP 2022	Poikk-% TP 2022/ TA 2022	Muutos-% TP 2022/ TP 2021	Ennuste 2022	Poikk-% TP 2022/ ENN 2022
Organisaatio yhteensä	42 475	45 887	47 524	3,6 %	11,9 %	43 889	8,3 %
10 HYKS-SAIRAANHOITOALUE	7 260	7 535	8 208	8,9 %	13,1 %	7 643	7,4 %
20 MAAKUNNALLISET KLIINISET PALVELUT	19 904	21 499	22 290	3,7 %	12,0 %	20 648	7,9 %
30 HYVINKÄÄN SAIRAANHOITOALUE	14 117	15 628	16 915	8,2 %	19,8 %	14 798	14,3 %
40 LOHJAN SAIRAANHOITOALUE	8	-8	11	-227,2 %	37,7 %	11	-0,3 %
60 PORVOON SAIRAANHOITOALUE	20	30	55	86,5 %	180,8 %	23	142,9 %
71 YHTYMÄHALLINTO	1 049	1 106	-16	-101,4 %	-101,5 %	684	-102,3 %
78 HUS DIAGNOSTIIKKAKESKUS	118	97	61	-37,7 %	-48,5 %	83	-26,8 %

*) Yhtymähallinnon tulosalueella.

**) VRK-tarkituksen vaikutus, lisäveloitukset/palautus ja luokittelematon sekä diagnoosipuutteellisten jaksotus.

Yleiskatsaus (Kuntamaisema – Tilinpäätösanalyysi 2022)

2.3 Kustannuserot tietopaketeittain - Maksuosuudet asukasta kohden

Maksuosuudet keskimäärin

Keskimäärin Keski-Uudenmaan kuntien sotepalveluiden asukaskohtaiset nettokustannukset (eli maksuosuudet) ovat vuoden 2022 tilinpäätöksen mukaisesti 3 499€ (2021 TP 3 140€). Kustannusnousu per asukas vuosien 2021 ja 2022 välillä selittyy pitkälti koronatuilla. Kuntayhtymän maksuosuus vaihtelee vuoden 2022 tilinpäätöksessä Pornaisten 2 913 eurosta Hyvinkään 3 965 euroon.

Vaihtelut kuntien välillä selittyvät eniten suurien palvelukokonaisuuksien, erikoissairaanhoidon ja hoivapalveluiden, kustannusten vaihtelulla. Erikoissairaanhoidon kustannusten kuntakohtainen vaihteluväli asukaskohtaisissa kustannuksissa on n. 250€ ja hoivapalveluiden 350€.

Maksuosuudet kunnittain

Hyvinkään maksuosuus (3 965€/asukas) on korkein erikoissairaanhoidossa, hoivapalveluissa, lasten, nuorten ja perheiden palveluissa sekä päivystyksessä. Suun terveydenhuolto ja vammaispalvelut ovat Keusoten keskitasoa edullisimmat.

Järvenpäässä (3 644€) maksuosuus on muita kuntia korkeampi aikuisten sosiaalityössä, vastaanottopalveluissa sekä mielenterveys- ja päihdepalveluissa. Kuntoutus- ja suun terveydenhuolto ovat kustannuksiltaan kuntayhtymän keskitasoa ja päivystys- ja hoivapalvelut tätä edullisimmat.

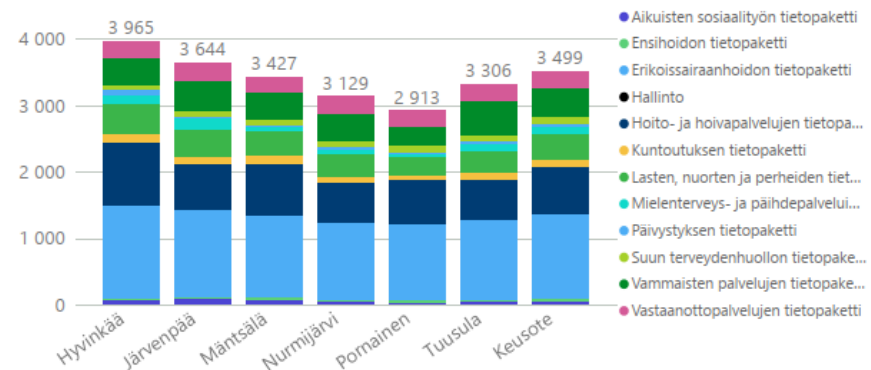
Mäntsälän (3 427€) kuntoutuspalvelut ovat Keusoten kalleimmat. Myös aikuissosiaalityö on kuntayhtymän kalleimpia. Toisaalta erikoissairaanhoidon on keskitasoa edullisempi.

Tuusulassa (3 306€) ky:n kalleimmat vammaispalvelut nostavat kustannuksia, mutta hoivapalvelut ovat koko asukasluokan suhteutettuna toiseksi edullisimmat. Lasten ja nuorten palvelut sekä erikoissairaanhoidon on keskitasoa edullisempää.

Nurmijärven (3 129€) hoivapalvelut ovat ky:n edullisimmat. Myös lasten ja nuorten palvelut sekä erikoissairaanhoidon ovat kuntayhtymän keskitasoa edullisimmat. Vain vastaanottopalvelut ovat Keusoten keskitasoa kalliimmat.

Pornaisten (2 913€) erikoissairaanhoidon, lasten ja nuorten palveluiden, aikuissosiaalityön, kuntoutuksen sekä vammaispalveluiden kustannukset ovat Keusoten edullisimmat. Vastaanottopalvelut ovat keskitasoa ja hoivapalvelut ovat keskitasoa edullisempia.

Kustannukset tietopaketeittain (€ / asukas)

Kustannukset tietopaketeittain (€ / asukas)

Tietopaketti	Hyvinkää	Järvenpää	Mäntsälä	Nurmijärvi	Pornaisten	Tuusula	Keusote
Oma toiminta	2 524	2 289	2 147	1 922	1 722	2 068	2 191
Aikuisten sosiaalityön tietopaketti	60	81	64	38	26	41	56
Hallinto	3	3	3	3	3	3	3
Hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti	938	666	772	591	656	593	709
Kuntoutuksen tietopaketti	126	114	128	95	67	103	111
Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti	460	428	366	332	277	337	387
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti	127	157	60	73	45	111	110
Päivystyksen tietopaketti	81	23	28	32	24	33	41
Suun terveydenhuollon tietopaketti	78	98	100	93	111	104	94
Vammaisten palvelujen tietopaketti	402	460	406	414	264	499	434
Vastaanottopalvelujen tietopaketti	247	258	219	251	248	243	247
ESH	1 441	1 355	1 280	1 207	1 191	1 238	1 308
Ensihoidon tietopaketti	37	37	37	37	38	36	37
Erikoissairaanhoidon tietopaketti	1 404	1 318	1 243	1 171	1 153	1 202	1 271
Yhteensä	3 965	3 644	3 427	3 129	2 913	3 306	3 499

2.4 Kustannuserot tietopaketeittain - Maksuosuuksien muutos 2020-2022

Tällä sivulla on tarkasteltu kustannusmuutoksia **ilman valtion korona-avustuksia**, jotta tieto olisi vertailukelpoisempaa vuosien välillä. Vaikkei korona-avustusten vaikutus ollut vuonna 2022 enää yhtä suuri kuin vuonna 2021, oli vielä vuonna 2022 korona-avustuksien kanssa kuntien yhteenlaskettu maksuosuus on n. 20 miljoonaa euroa pienempi.

Ilman valtion avustuksia kustannukset olisivat nousseet Keusotessa vuosien 2021 ja 2022 välillä 5,3 %, mutta kunnittain muutos vaihtelee Mäntsälän 3,5 %:ista Järvenpään yli seitsemään prosenttiin. Vuosien 2020 ja 2022 välillä kustannusnousu Keusotessa ilman valtion avustuksia oli 13 %, ja kunnittainen muutos vaihtelee Pornaisten 7,7 % ja Järvenpään 16,6 % välillä.

Vuonna 2021 erityisesti vastaanottopalveluiden kustannustasoon vaikuttivat koronapandemiasta johtuneet lisäkustannukset. Vuosien 2021-2022 välillä vastaanottopalveluiden kustannukset palautuivat lähes koronaa edeltävälle tasolle. Myös suun terveydenhuoltoon korona vaikutti kustannuksia nostavasti - myös siellä kustannukset laskivat hieman 2021-2022. Toisaalta kuntoutuksessa kustannuskasvu on jatkunut myös vuonna 2022. Erikoissairaanhoidon palveluiden kustannukset nousivat 2021-2022 välillä noin 10 %.

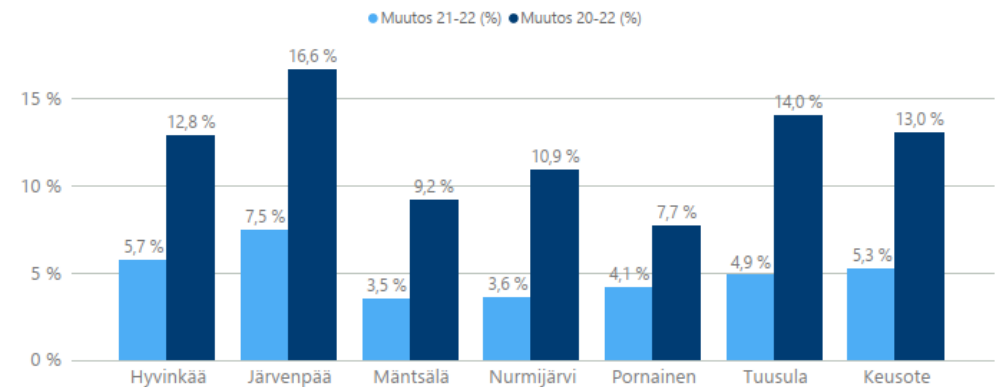
Sosiaalipalveluista eniten suhteellista kustannusnousua on ollut 2021-2022 välillä mielenterveys- ja päihdepalveluissa, 13,1 %. Euromääräisesti suurta kustannuskasvu oli vammaispalveluissa (9,5 milj. €), sekä hoivapalveluissa (10,2 milj. €).

Keusoten omista palveluista kustannusnousu on ollut erikoissairaanhoidoa pienempää, noin 2,7 % kun erikoissairaanhoidon tuottamissa palveluissa (erikoissairaanhoidosta johtuen) nousu on ollut lähes 10 %.

Muutos tietopaketeittain (1000€)

Tietopaketti	2020 TP	2021 TP	2022 TP	Muutos 21-22 (€)	Muutos 21-22 (%)	Muutos 20-22 (€)	Muutos 20-22 (%)
Oma toiminta	407 540	446 720	458 925	12 204	2,7 %	51 385	12,6 %
Aikuisten sosiaalityön tietopaketti	10 053	10 633	11 266	633	6,0 %	1 214	12,1 %
Hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti	138 318	134 545	144 704	10 159	7,6 %	6 387	4,6 %
Kuntoutuksen tietopaketti	15 114	20 874	22 386	1 512	7,2 %	7 272	48,1 %
Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti	73 523	73 499	78 033	4 534	6,2 %	4 510	6,1 %
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti	18 915	19 567	22 138	2 571	13,1 %	3 222	17,0 %
Päivystyksen tietopaketti	6 284	7 879	8 265	386	4,9 %	1 981	31,5 %
Suun terveydenhuollon tietopaketti	16 670	20 341	19 024	-1 317	-6,5 %	2 354	14,1 %
Vammaisten palvelujen tietopaketti	70 629	78 071	87 584	9 513	12,2 %	16 955	24,0 %
Vastaanottopalvelujen tietopaketti	58 034	81 312	65 524	-15 788	-19,4 %	7 490	12,9 %
ESH	233 477	241 715	265 668	23 953	9,9 %	32 191	13,8 %
Ensihoidon tietopaketti	6 860	7 507	7 404	-103	-1,4 %	544	7,9 %
Erikoissairaanhoidon tietopaketti	226 617	234 208	258 264	24 057	10,3 %	31 647	14,0 %
Yhteensä	641 017	688 435	724 593	36 158	5,3 %	83 576	13,0 %

Muutos-% kunnittain (2020-2022 & 2021-2022)

2.4 Kustannuserot tietopaketeittain - Maksuosuuksien muutos 2020-2022

Tuusulan muutokset

Huom! Korona-avustukset poistettu, mutta tarkastelu pitää sisällään koronan tuomat lisäkustannukset.

Tuusulassa kustannusnousu ilman korona-avustuksien huomioimista on omassa toiminnassa ollut vuosien 2021-2022 ja 2020-2022 välillä pienempää kuin koko kuntayhtymässä, mutta erikoissairaanhoidossa kustannusnousu on ollut suurempaa kuin kuntayhtymässä keskimäärin. Tuusulan maksuosuus koko kuntayhtymästä on 18,6 % vuonna 2022.

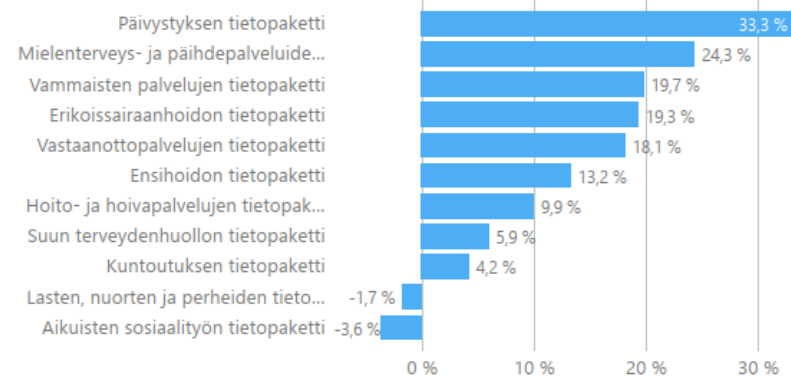
Lähes kaikissa palveluissa kustannukset kasvoivat koko ajanjaksolla 2020-2022. Aikuisten sosiaalityössä sekä lasten ja perheiden palveluissa kustannukset kuitenkin hieman laskivat. Euromääräisesti eniten kustannuskasvua tapahtui vammaispalveluissa sekä hoivapalveluissa. Toisaalta prosentuaalisesti kustannuskasvu oli suurinta päivystyksessä ja mielenterveys- ja päihdepalveluissa.

Vuosien 2021-2022 välillä aikuisten sosiaalityön, suun terveydenhuollon, vastaanottopalveluiden, lasten ja nuorten palveluiden sekä päivystyksen kustannustasot ovat laskeneet, kun taas muiden palveluiden kustannukset ovat nousseet. Euromääräisesti eniten kustannuskasvua 2021-2022 tapahtui hoivapalveluissa.

Muutos tietopaketeittain (1000€)

Tietopaketti	2020 TP	2021 TP	2022 TP	Muutos 21-22 (€)	Muutos 21-22 (%)	Muutos 20-22 (€)	Muutos 20-22 (%)
Oma toiminta	76 736	84 552	85 396	844	1,0 %	8 660	11,3 %
Aikuisten sosiaalityön tietopaketti	1 691	1 929	1 630	-299	-15,5 %	-61	-3,6 %
Hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti	21 697	21 776	23 853	2 077	9,5 %	2 156	9,9 %
Kuntoutuksen tietopaketti	3 935	4 170	4 098	-72	-1,7 %	163	4,2 %
Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti	13 622	13 905	13 386	-519	-3,7 %	-236	-1,7 %
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti	3 532	3 909	4 389	480	12,3 %	858	24,3 %
Päivystyksen tietopaketti	988	1 145	1 317	172	15,0 %	329	33,3 %
Suun terveydenhuollon tietopaketti	3 915	4 868	4 146	-721	-14,8 %	231	5,9 %
Vammaisten palvelujen tietopaketti	16 564	17 951	19 834	1 883	10,5 %	3 270	19,7 %
Vastaanottopalvelujen tietopaketti	10 792	14 901	12 742	-2 158	-14,5 %	1 951	18,1 %
ESH	41 508	44 032	49 426	5 395	12,3 %	7 918	19,1 %
Ensihoidon tietopaketti	1 271	1 389	1 439	50	3,6 %	168	13,2 %
Erikoissairaanhoidon tietopaketti	40 237	42 642	47 987	5 345	12,5 %	7 750	19,3 %
Yhteensä	118 244	128 584	134 822	6 238	4,9 %	16 578	14,0 %

Muutos-% tietopaketeittain (2020-2022)

3.3. Tuusula

Tuusulassa (3 303€/asukas) kustannustaso on useimmissa palveluissa lähellä kuntayhtymän keskitasoa. Suurimmat poikkeamat ovat vammaispalveluissa, jotka ovat kuntayhtymän kalleimmat ja asukasta kohden n. 70 euroa suuremmat kustannuksiltaan. Myös suun terveydenhuollon palveluissa kustannukset ovat keskitasoa korkeammat. Hoivapalveluiden sekä erikoissairaanhoidon kustannukset puolestaan alittavat selvästi keskitason. Edullisemmat kustannukset. Myös sairastavuus on Keusoten keskitasoa matalampi.

Merkittäviä selittäviä tekijöitä kustannustason tietopaketeittain ovat seuraavat (- = kustannuksiin nostavasti vaikuttava tekijä, + = kustannuksiin laskevasti vaikuttava tekijä):

Hoivapalveluiden kustannukset ovat edullisimmat, kun huomioidaan kunnan 75 vuotta täyttäneen väestön määrä.
+ Ympäri vuorokautisen hoidon kustannustaso on kuntayhtymän alhaisimpia, vaikka hoitopäiviä kertyykin hieman keskiarvoa enemmän
+Kotihoidon käyntejä muodostuu vähän

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

+ kaikkiaan alle 18-v väestöpohjaan suhteutettuna kustannukset koko Keusoten keskitasoa pienemmät.

Suun terveydenhuolto

+ Keskimääräinen käyntikustannus on kuntien keskitasoa edullisempi
-käyntejä paljon

Vammaispalvelut

- vammaispalvelut ovat Keusoten kalleimpia useimmissa osa-alueissa
-kalleimmat asumispalvelut selittävät euromääräistä eroa kuitenkin eniten

Sairastavuus

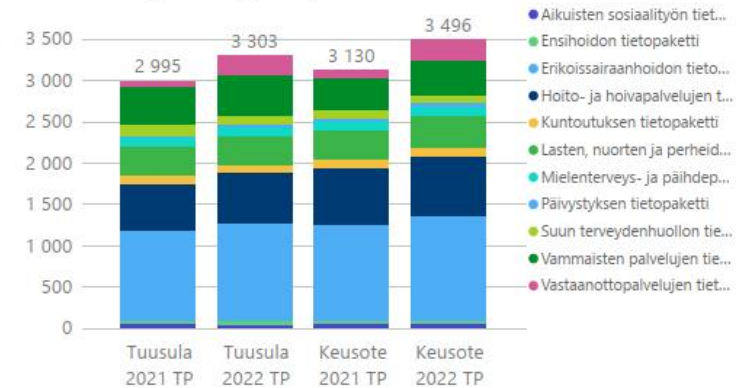
Tuusula

82,40

Keski-Uudenmaan sote

90,21

Kustannukset tietopaketeittain (€ / asukas)

Kustannukset tietopaketeittain (€ / asukas)

Tietopaketti	Tuusula	Keusote
Oma toiminta	2 065	2 188
Aikuisten sosiaalityön tietopaketti	41	56
Hoito- ja hoivapalvelujen tietopaketti	593	709
Kuntoutuksen tietopaketti	103	111
Lasten, nuorten ja perheiden tietopaketti	337	387
Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tietopaketti	111	110
Päivystyksen tietopaketti	33	41
Suun terveydenhuollon tietopaketti	104	94
Vammaisten palvelujen tietopaketti	499	434
Vastaanottopalvelujen tietopaketti	243	247
ESH	1 238	1 308
Ensihoidon tietopaketti	36	37
Erikoissairaanhoidon tietopaketti	1 202	1 271
Yhteensä	3 303	3 496

Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä, välittömät koronakustannukset ja -tuotot TP 2022

		Kaikki	Hyvinkää	Järvenpää	Mäntsälä	Nurmijärvi	Pornainen	Tuusula
39046003 Infektioiden ja tartuntatautien yksikkö								
Tuotot	€	15 748 188,30	3 657 470,58	3 528 429,28	1 625 655,17	3 442 687,81	395 237,76	3 098 707,70
Toimintakulut	€	-12 701 525,27	-2 949 891,94	-2 845 815,19	-1 311 154,06	-2 776 661,43	-318 774,62	-2 499 228,03
Maksuosuus	€	3 046 663,03	707 578,64	682 614,09	314 501,11	666 026,38	76 463,14	599 479,67
Netto / asukas	€	14,73	14,73	14,73	14,73	14,73	14,73	14,73
39046006 Massarokotukset								
Tuotot	€	129,08	29,98	28,92	13,32	28,22	3,24	25,40
Toimintakulut	€	-2 922 726,99	-678 794,79	-654 845,82	-301 707,48	-638 932,98	-73 352,70	-575 093,22
Maksuosuus	€	-2 922 597,91	-678 764,81	-654 816,90	-301 694,16	-638 904,76	-73 349,46	-575 067,82
Netto / asukas	€	-14,48	-14,48	-14,48	-14,48	-14,48	-14,48	-14,48

Infektio- ja tartuntatautien yksikön kustannuspaikalle on kohdennettu välittömät koronakustannukset eli testaus, jäljitys ja rokotuskustannukset (pl. massarokotustilaisuuudet, joille oma kustannuspaikka). Lisäksi infektio- ja tartuntatautien yksikköön on kohdennettu yksityisille palveluntuottajille korvattujen suojarusteiden kustannukset.

39046105 HUS-palvelusuunnitelma (kuntalaskutus)

Tuotot	€	1 678 024,00	569 241,46	368 861,95	124 683,80	341 851,53	28 423,99	244 961,27
Toimintakate	€	1 678 024,00	569 241,46	368 861,95	124 683,80	341 851,53	28 423,99	244 961,27
Maksuosuus	€	1 678 024,00	569 241,46	368 861,95	124 683,80	341 851,53	28 423,99	244 961,27
Netto / asukas	€	8,31	12,14	8,16	5,98	7,75	5,61	6,17

Erikoissairaanhoidon kohdentunut korona-avustus on jaettu kunnille toteutuneiden koronahoitopäivien suhteessa. Erikoissairaanhoidon koronahoitopäivien kustannuksia ei ole kohdennettu koronakoodeille, koska HUS:n laskuissa koronakustannusta ei ole eritelty.

TAVOITSEURANTA 2022

Tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta 1 - 12 / 2022

Tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemisastetta on arvioitu sille asetettua toteutusohjelmaa vasten seuraavalla asteikolla:

- 1= Toteutuksessa ei ole edetty tai toimenpide ei vaadi toimenpiteitä ko. toimialueelta
 2= Suunnitteluvaiheessa, on edetty hieman
 3= Toteutus on aloitettu, ei vielä valmis
 4= Toteutusvaiheessa lähellä valmistumista, ei vielä viimeistely/käyttöön otettu
 5= Toimenpide on toteutettu ja käyttöön otettu toteutusohjelman mukaan

Valtuustokauden tavoite	Vuositavoite	Toimenpide	Kokonais-tilanne	Etenemisaste	Eteneminen
01. Tarjoamme laadukkaat ja saavutettavat palvelut uudistuvassa ympäristössä					
	01.01 Toteutamme hyväksytyä palveluverkkosuunnitelmaa ja 10 vuoden investointisuunnitelmaa			3	Tilapalveluiden päivittäisessä työssä korostui aluvuonna koronatilanteen aiheuttama kunnan tilojen puhtaanapito ja sen varmistaminen kaikissa olosuhteissa. Ukrainan sota on aiheuttanut suuria epävarmuuksia rakentamisen kustannushallintaan ja aikatauluihin. Rakentamisessa tärkein ja resursseja paljon sitova työkokonaisuus on ja tulee olemaan palveluverkon rakennushankkeiden valmistelu, sekä niiden toteuttaminen. Rakennushankkeista Monitoimitalo Monion rakentaminen etenee aikataulussa, budjetissa ja määritellyssä laatutasossa. Martta Wendelin päiväkotitoimitus valmistui kesällä 2022, ja päiväkotitoimitus aloitti toimintansa. Tuusulanjärven kampuksen rakentaminen etenee aikataulussa. Riihikallion kouluhankkeen toteutussuunnittelu on jatkunut ja kilpailutus saatiin avattua loppuvuodesta, päätös toteuttajasta tehtiin alkuvuodesta 2023. Rykmentinpuiston kouluhankkeen elinkaarikilpailutus on valmistunut ja päätökset toteuttajasta tehtiin alkuvuodesta 2023. Peltokaaren päiväkodin hankinta vuokramallilla eteni neuvottelukierroksin ja päätös toimijasta tehtiin loppuvuodesta 2022.
		01.01.01 Otamme käyttöön Martta Wendelin -päiväkodin		5	Päiväkotitoimitus otettiin käyttöön aikataulussa 1.8.2022. Päiväkotitoimitus luovutettiin kesäkuussa, jolloin myös kalustetilaukset saapuivat. Vaadittu melu- ja lämpöeristys on toteutettu. Päiväkotitoimitus on otettu käyttöön kesäkuussa, jolloin myös kalustetilaukset saapuivat. Vaadittu melu- ja lämpöeristys on toteutettu. Päiväkotitoimitus on otettu käyttöön kesäkuussa, jolloin myös kalustetilaukset saapuivat. Vaadittu melu- ja lämpöeristys on toteutettu. Päiväkotitoimitus on otettu käyttöön kesäkuussa, jolloin myös kalustetilaukset saapuivat. Vaadittu melu- ja lämpöeristys on toteutettu.
		01.01.02 Toteutamme Rykmentinpuiston monitoimikampuksen elinkaarikilpailutuksen		5	Neuvotteluvaihe on saatu päätökseen ja tarjoukset saatiin marraskuussa 2022. Päätös elinkaarikumppanista on tehty. Hanke etenee aikataulussa.
		01.01.03 Saamme valmiiksi Lahelan monitoimikampuksen hankesuunnitelman		3	Hankesuunnittelu on käynnissä. Osaprojektit ovat järjestäytyneet. Hankkeeseen osallistuvia haastatellaan ja toiminnallisen suunnitelman tekeminen on aloitettu ja hankkeen laajuutta määritellään huomioiden Rykmentinpuiston ja Lahelaan ohjattavat oppilasvirrat. Hankesuunnitelma ja toiminnalliset vaatimukset -asiakirja ovat viimeistelyvaiheessa. Hankkeen laajuuden määrittely siirretty vuoden 2023 alkuun.

		01.01.04 Toteutamme laadukasta palveluverkkoviestintää		5	Kirkonkylän kampuksen nimiehdotuskilpailu on toteutettu maaliskuussa. Tuusula rakentaa -lehteen tehtiin jutut Maritta Wendelinistä, Moniosta ja Kirkonkylästä. Tiedotteet Kirkonkylän hankkeen ja Rykmentinpuiston hankkeen etenemisestä on julkaistu. Kunnan tiedottamisessa on huomioitu Maritta Wendelinin päiväkodin avautuminen. Kirkonkylän peruskivi muurattiin 9.6.2022 juhlamenoin. Kirkonkylän timelapse-kuvauksen avulla tehty video koulun purusta julkaistiin heinäkuussa. Urheilukeskuksen kehittämisprojektin rakennushankkeista on tehty tiedotteita ja huomioitu lehdissä. BMX-radon avajaiskilpailut televisioitiin IS-TV:ssä. Hankkeesta tehtiin ja julkaistiin samalla time-lapse video. Monion harjannostajaiset pidettiin 26.9. ja tilaisuudesta viestittiin monin tavoin, myös osana YLEn viestintää. Maritta Wendelin -päiväkodin avajaisia ja avoimia ovet pidettiin 24.10. Palveluverkon asioista viestitään säännöllisesti ja palveluverkkoa hyödynnetään kunnan markkinointiviestinnässä ja brandin rakentamisessa.
		01.01.05 Käynnistämme Kirkonkylän kampuksen rakentamisen/suunnittelu etenee		5	Edetään suunnitellusti. Rakentaminen on käynnissä. Irtokalustussuunnittelu loppusuoralla, ja kalustuksen osalta siirrytään valmistelemaan hankintaa. Tontin liittymäjärjestelyt vaativat vielä toteuttamissopimuksen ELYn kanssa. Taideohjelma laadittu. Rakentaminen etenee suunnitellusti.
		01.01.06 Käynnistämme Riihikallion monitoimikampuksen rakentamisen		4	Suunnittelu ja urakkakilpailutuksen valmistelu ovat käynnissä. Rakennuslupahakemus on jätetty 28.2. (n. 4 viikkoa myöhässä). Hybridi-lämmitysjärjestelmän (erillishankinta) hankintamuoto on ratkaistu. Yleinen kustannustason toteutunut ja ennustettu nousu sekä Ukrainan tilanne aiheuttavat huolta kustannusten ylittymisestä ja urakkakilpailutuksen epäonnistumisesta. Suunnittelu saatettiin lähes valmiiksi kesän aikana. Hankkeen aikataulu ja budjetti on viety tiedoksi • Tekninen lautakunta 13.9.2022 • Kasvatus- ja sivistyslautakunta 20.9.2022 • Kunnanhallitus 19.9.2022 • Kunnanvaltuusto 3.10.2022 Kilpailutus avattu ja urakoitsijan hyväksyminen tammikuussa 2023.
		01.01.07 Edistämme Jokelan alueen suunnittelua		4	Jokelan alueelle on laadittu projektisuunnitelma Peltokaaren päiväkodille, ja se on hyväksytty palveluverkon ohjausryhmässä maaliskuussa. Päiväkodin hankesuunnitelman laatiminen on viimeistelyvaiheessa. Hankkeessa on osallistettu suunnitteluun Jokelan alueen päiväkodinjohtaja. Peltokaaren päiväkoti on suunniteltu 6-ryhmäiseksi ja toteutettavaksi vuokramallilla. Hanke etenee aikataulussa. Päiväkodin hankintamenettely neuvottelukierroksineen on käyty ja hankintapäätös on tehty joulukuussa.
		01.01.08 Rakennamme Moniota		5	Monion rakentaminen on edennyt aikataulussa ja useita suunnitelmia on alkuvuoden aikana päivitetty (esim. kalustesuunnitelmat, AV-suunnitelmat, kulunvalvontasuunnitelmat). Myös Monion johtoryhmä on perustettu ja se on pitänyt ensimmäisen kokouksensa. Ryhmä toimii rakentamisen ajan Monion projektiryhmän osana. Projektiryhmää vetää rakennuttajainsinööri Antti Kellokumpu ja sen tarkoituksena on varmistaa, että itse rakennuksen lisäksi myös organisaatio, yhteiset toimintatavat ja käytännöt saadaan järjestettyä ja sovitua ennen rakennukseen muuttamista syksyllä 2023. Irtokalustuksen ja av- ja ICT-laitteiden kilpailutus on käynnistetty joulukuussa ja etenee valmiiksi alkuvuodesta 2023. Lukion virkajärjestelyiden suunnittelu on edennyt syksyn aikana ja henkilöstölle pidettiin yhteistoimintatilaisuus 4.10.2022. Monio on palkittu vuoden työmaana. Irtokalustuksen ja av- ja ICT-laitteiden käynnissä.
		01.01.09 Suunnittelemme Hyrylän uuden nuorisotilan kauppakeskuksen yhteyteen		3	Nuorisotilan toiminnot ja tilojen suunnittelu varhaiskasvatuksen kanssa on edennyt suunnitellusti. Tilat, lähivarastoinnin tarpeet ja tarvittavat työpisteet ovat karkealla tasolla jo selvillä. Tilaohjelman konkreettinen laadinta on hyvä aloittaa mahdollisimman pian, 3D-kuvat ja yhteiskäytön tarkempi suunnitelma ja toimintaan tarvittava resurssointi on laskettava seuraavaksi.
		01.01.10 Korjaamme Taidekasarmin taiteen taloksi		3	Hankesuunnitelma valmistunut, toteutusaikataulu auki.

	01.02 Luomme hyvät yhdyspinnat ja rakenteet yhteisyyöhön Hyvinvointialueiden kanssa			5	Yhdyspintojen ja rakenteiden luominen eteni suunnitellusti kuntajohtajien työryhmässä, yhdyspinnat-työryhmässä ja sivistysjohdon työryhmässä ja yhdyspintojen rakenteet otettiin käyttöön loppuvuodesta. Ensimmäinen alueen johdon foorumi pidettiin marraskuussa. Järjestöneuvottelukunta käynnisti toimintansa vuoden aikana ja yhteistyötä 3. sektorin toimijoiden kanssa tiivistettiin allianssimallin myötä.
		01.02.01 Siirrämme oppilashuollon palvelut hyvinvointialueelle		5	Opiskeluhuollon henkilöstö siirtyy 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueelle. Siirtymän valmistelua tehdään yhteistyössä Keusoten ja muiden hyvinvointialueelle siirtyvien kuntien kanssa. Osana valmistelua henkilöstölle on säännölliset, noin kerran kuukaudessa tapahtuvat, Keusoten vetämät infotilaisuudet. Näiden infotilaisuuksien lisäksi tehdään kuntakohtaista ja alueellista yhteistyötä jo olemassa olevien rakenteiden ja yhteisten toimintakäytänteiden kartoittamiseksi. Kesäkuussa siirtymälle henkilöstölle järjestettiin yhteinen tilaisuus Hyvinkäällä. Tilaisuudessa oli paikalla kaikista kunnista siirtyvä henkilöstö ja Hyvinvointialueen edustus. Siirtymiseen liittyvät käytännön järjestelyt on tehty ja siirtyvä henkilöstö on aloittanut 1.1.2023 hyvinvointialueen työntekijöinä. Opiskeluhuollon alueellisen hyvinvointiryhmän ja alueellisen opiskeluhoitosuunnitelma on valmistumassa, vastuutaho hyvinvointialue.
		01.02.02 Onnistumme edunvalvonnassa		5	Kunnan hyvinvointialueen VATE-valmistelulle asettamat tavoitteet etenivät suunnitellusti. Vaikuttamisen ja yhteistyön strateginen ohjelma hyväksyttiin valtuustossa alkuvuodesta 2022. Ohjelman toimeenpano on edennyt. Sidosryhmätapaamiset ja vaikuttajaviestinnän toimet ovat käynnistyneet. Valtio on hyväksynyt Hyrylän uuden hyvinvointikeskuksen investointilistalleen.
		01.02.03 Luomme toimivat rakenteet yhteisyyöhön		5	Hyvinvointialueen järjestöneuvottelukunta on käynnistänyt toimintansa ja yhteistyötä tehdään 3. sektorin toimijoiden kanssa. Alueelliset vanhus- ja vammaisneuvostot ovat myös käynnistäneet toimintaansa ja Tuusulan lape-neuvoston edustaja on nimetty alueelliseen lape-ryhmään. Vaikuttamisen ja yhteistyön keino-ohjelman edunvalvonnassa kehittämisen kärjet on valittu ja vastuutettu. Toimenpiteiden seuranta tiivistetään. Valtio on hyväksynyt Hyrylän uuden hyvinvointikeskuksen investointilistalleen.
	01.03 Onnistumme Keusoten omistajaohjauksessa			5	Kunnan hyvinvointialueen VATE-valmistelulle asettamat tavoitteet etenivät suunnitellusti. Vaikuttamisen ja yhteistyön strateginen ohjelma hyväksyttiin valtuustossa alkuvuodesta 2022. Ohjelman toimeenpano on edennyt. Valtio on hyväksynyt Hyrylän uuden hyvinvointikeskuksen investointilistalleen ja sen suunnittelu on käynnistynyt. Keusoten omistajaohjausta ja edunvalvontaa tehdään poliittisilla foorumeilla sekä strategisella, taktisella ja operatiivisella tasolla eri työryhmissä. Hyvinvointialueen yhdyspinnan rakenteet on luotu ja niiden käyttöönotto on käynnistynyt.
		01.03.01 Toteutamme palveluiden verkko-ohjelman tavoitteita		5	Vaikuttamisen ja yhteistyön ohjelman tavoitteiden toteutus on käynnistynyt. Uuden Hyrylään sijoittuvan hyvinvointikeskuksen suunnittelu on käynnistynyt ja investointipäätös tehty. Akuuttiosasto lakkautettiin Tuusulasta.
		01.03.02 Teemme aktiivista talousohjausta		3	Keusoten taloutta seurataan aktiivisesti. Yhteistyö on vakiintunutta ja tapaamiset säännöllisiä.
	01.04 Kehitämme Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen organisaatiota ja toimintaa			5	Vastaanotto on valmistunut ja henkilöstö on siirtynyt työskentelemään sinne marraskuun 2022 aikana.
		01.04.01 Yhdistämme eläinlääkäripraktikat ja perustamme toimipisteen Hyrylään		5	Vastaanotto on valmistunut ja henkilöstö on siirtynyt työskentelemään sinne marraskuun 2022 aikana.

	01.05 Kehitämme sähköisten palveluiden kokonaisuutta digipalvelujen kehittämisspolun mukaisesti			3	Sähköisen asioinnin tavoitearkkitehtuurista on tehty esiselvitys, jonka perusteella mahdollisen kuntayhteisen ratkaisun hankinta ja käyttöönotto toteutetaan tulevan vuoden aikana. Sisäisen palvelunhallintajärjestelmän käyttöä aloitettu laajentamaan uusiin toimintoihin. Sähköinen allekirjoitusratkaisu (Kuntamaisema) on otettu käyttöön. Uusi tiedolla johtamisen ratkaisu sisältäen ylläpitojärjestelmän, raportointijärjestelmän (Johdon dashboard) sekä kuntavertailuraportoinnin on otettu käyttöön, ja sen toimintoja on kehitetty toimialojen tarpeita kuunnellen. Myös uusi talousarvion automatisointiratkaisu (Opiferus) on otettu käyttöön. Kuntastrategian digitalisaatio-keino-ohjelman strategia-asiakirja hyväksytty.
		01.05.01 Kehitämme sähköisiä kuntapalveluita helpottamaan kuntalaisten arkea			Vuoden alussa toteutettiin sähköisten asiointiratkaisujen markkinakartoitus, jonka perusteella käynnistettiin sopimusneuvottelut yhdessä Kuntien Tieran kanssa valitun ratkaisun käyttööntämiseksi. Valitusta ratkaisusta ei kuitenkaan päästy sopimukseen, johtuen toimittajan tekemistä odottamattomista ja merkittävistä muutoksista asiointiratkaisuun. Tämän seurauksena uuden kehittämisjohtajan aloittaessa päätettiin toteuttaa esiselvitys sähköisen asioinnin tavoitearkkitehtuurista kuntaorganisaatiota laajasti osallistaen. Esiselvityksen kautta sähköisen asioinnin nyky- ja tavoitetilaa peilaten löydettiin sopiva tavoitearkkitehtuuri, jonka mukaisesti sähköisen asioinnin ratkaisun hankinta ja käyttöönotto toteutetaan vuoden 2023 aikana. Yhteisen ratkaisun hankinnan viivästyisestä huolimatta kuntalaisille on onnistuttu suuntaamaan palveluita sähköisesti mm. verkkokaupan ja tilavarausten osalta.
		01.05.02 Digitalisoimme prosesseja (mm. Palvelunhallinnan kehittäminen sekä sähköinen allekirjoitus ja arkisto).		5	Sisäisen palvelunhallintajärjestelmän käyttöä aloitettu laajentamaan uusiin toimintoihin, viimeisimpänä hankintapalveluihin sekä kasvun ja ympäristön toimialueelle. Sähköinen allekirjoitusratkaisu on otettu käyttöön osana asianhallintajärjestelmää. Prosessin sähköistämisen mahdollistamiseksi kunnan tietoa-aineistojen säilytysaikojen määrittelytyö käynnistetty. Projekti uuden asianhallintajärjestelmän ja sähköisen arkistoinnin hankkimiseksi ja käyttööntämiseksi on käynnistetty perustuen tehtyyn esiselvitykseen ja markkinakartoitukseen. Päätös uuden tiedolla johtamisen ratkaisun (Kuntamaisema) hankinnasta tehty, sisältäen ylläpitojärjestelmän, raportointijärjestelmän (Johdon dashboard) sekä kuntavertailuraportoinnin. Järjestelmä on otettu myös käyttöön ja sen toiminnallisuuksia kehitetään eteenpäin tarpeen mukaisesti. Lisäksi hankittiin talousarvioprosessin automatisointiin oma järjestelmäratkaisu (Opiferus).
	01.06 Valmistaudumme työllisyyden hoidon järjestämisvastuun siirtoon valtiolta kunnille vuonna 2025			2	Tavoitteen etenemistä seurataan tarkemmin toimenpiteissä 01.06.01 Siirrämme uusien aktivointisuunnitelmien teon Keusotelta kunnille: rakennamme ja jalkautamme asiakkaiden palveluprosessin sekä 01.06.02 Jatkamme valmistelua rakentaen työllisyydenhoidon yhteistoiminta-alueetta Keusote -kuntien tai naapurikuntien työllisyysyksiköiden ja TE-toimiston kesken. Perehdymme talouspäällikön kanssa taloussuunnitteluun ja vaikutuksiin, joita palvelurakenteen muutos tuo kunnan talouteen. Keski-Uudenmaan kunnat jatkavat omia selvityksiään työllisyysalueen muodostamisesta. Kuuden kunnan kesken tilattiin ulkopuolisen konsultin selvitys työllisyysalueen muodostamisesta Keusoten alueen kuntien kesken. Selvitys esiteltiin kunnanhallitukselle tammikuun 2023 alussa.
		01.06.01 Siirrämme uusien aktivointisuunnitelmien teon Keusotelta kunnille: rakennamme ja jalkautamme asiakkaiden palveluprosessin		5	Tavoite saavutettiin. Aktivointitiimi ...
		01.06.02 Jatkamme valmistelua rakentaen työllisyydenhoidon yhteistoiminta-alueetta Keusote -kuntien tai naapurikuntien työllisyysyksiköiden ja TE-toimiston kesken		2	Keski-Uudenmaan kunnissa jatketaan selvityksiä työllisyysalueen muodostamiseksi. Keusote-kuntien TE-palvelurakennemuutoksen valmistelijat ovat päättäneet tilata ulkopuolisen selvityksen tulevan päätöksen tueksi. Selvitystyö tulee valmistumaan marraskuun lopussa. Perehdymme talouspäällikön kanssa taloussuunnitteluun ja vaikutuksiin, joita palvelurakenteen muutos tuo kunnan talouteen.

	01.07 Kehitämme kunnan asiakaspalvelua ja asiakastytyväisyyden seurantaa			4	Tuusinfon toiminta on laajentunut Pohjois-Tuusulaan ja pilotteja jatketaan. Asiakastytyväisyyttä arvioidaan säännöllisesti.
		01.07.01 Luomme ja käyttönotamme rakenteet ja toimintatavat asiakkaiden, asiakaspalvelun ja asiakastytyväisyyden seurannan kehittämiseksi		3	Asiakaspintaan sijoittuvien palveluiden kokonaisuutta arvioidaan ja organisointitapaa kehitetään. Palveluiden järjestämisen suunnitelman päivitys valmistui loppuvuodesta.
		01.07.02 Kehitämme TuusInfon asiakaspalvelua ja asiakastytyväisyyden arviointia		3	Tuusinfon asiakastytyväisyyttä arvioidaan säännöllisesti osana toiminnan kehittämistä.
		01.07.03 Laadimme prosessikuvaukset keskeisistä palveluista		3	Keskeisten palveluiden prosessikuvaukset jatkuvat syksyllä 2022. Palveluiden järjestämistä ja palveluverkkoa koskevan suunnitelman päivitys valmistui loppuvuodesta.
		01.07.04 Kehitämme sähköisen palautekanavan toimivuutta ja raportointia		3	Sähköisen palautekanavan kehittäminen on käynnissä.
		01.07.05 Ratkaisemme TuusInfon fyysisten palvelupisteiden mahdollisen laajentamisen Jokelaan ja Kellokoskelle		5	Tuusinfon toiminta on laajentunut Pohjois-Tuusulaan ja pilotteja jatketaan.
	01.08 Uusimme kirjastojärjestelmän ja kehitämme alueellista kirjastotoimintaa			3	Kirkes-kirjastot ovat tehneet päätökset liittymisestä Koha-Suomi Oy osakkaiksi sekä Koha-kirjastojärjestelmän käyttöönotosta keväällä 2022. Koha-käyttöönottoprojekti on käynnistynyt syyskuussa 2022. Käyttöönottoprojekti on testausvaiheessa. Uusi järjestelmä otetaan tuotantokäyttöön syyskuussa 2023. Alueellista kirjastotoimintaa on kehitetty Rakas-hankeessa
		01.08.01 Hankimme uuden kirjastojärjestelmän Rakas –hankkeen yhdistymiselvityksen pohjalta (Kirkes ja Ratamo-kirjastokimppojen yhdistymiselvitys)		4	Kirkes- ja Ratamo-kimppojen yhdistymiselvityksessä (Rakas-hanke) on todettu, että yhteistä kirjastojärjestelmää ei tulla hankkimaan. Rakas-hankeessa on selvitetty muita yhteistyön tiivistämisen muotoja ja luotu yhteisiä käytäntöjä kahdelle eri kirjastojärjestelmää käyttävälle kirjastokimppalle.
	01.09 Varmistamme riittävät resurssit ja osaamisen Kasvun ja ympäristön toimialueella			3	Resurssien riittävyyden varmistaminen on haastavaa. Sopien hakijoiden löytäminen useisiin avoimiin tehtäviin on vaikeaa.
		01.09.01 Kehitämme työnantajakuva		3	Raportoitu 01.12.01 kohdan yhteydessä
		01.09.02 Tarkastelemme toimialueen sisäisiä prosesseja		3	Toimialueen sisäisten prosessien tarkoituksenmukaista järjestämistä selvitetään.
	01.10 Varaudumme mahdollisten uusien toimintamallien ja sääntelyiden tuomiin vaatimuksiin sekä kunnan säästöjen uudelleenarviointiin Kaavoitus- ja rakentamislain muuttuessa			2	Rakentamislakiesitys on edennyt eduskunnan käsittelyyn. Tämän lain tarkoitus astua voimaan 1.1.2024, mikäli. MRL:n alueidenkäyttöä koskevat pykälät jäävät voimaan. Rakentamislakiesityksen sisältöön tutustutaan ja sen vaikutukset toimintaympäristöön arvioidaan toimialan sisällä. Myöskin MRL:ään jäävien määräysten osalta (alueidenkäyttölaki) tutkitaan onko toimintamallissa tarvetta muutoksiin. Ensimmäinen yhteinen palaveri pidetty 17.10.2022. Oma kanava keskustelulle ja materiaalille perustettu teamsiin (Lakimuutosten vaikutus KY toimintaan).
		01.10.01 Tunnistamme tietomallipohjaisen maankäytön, kaavoituksen ja rakentamisen muutostarpeet		2	Rakentamislakiesitys sekä rakennetun ympäristön tietojärjestelmät lakiesitys (RYTJ) ovat edenneet eduskunnan käsittelyyn. Tämän lain tarkoitus astua voimaan 1.1.2024. Lakiesityksen sisältöihin tutustutaan ja sen vaikutukset toimintaympäristöön arvioidaan toimialan sisällä. Yhteinen palaveri pidetty 17.10.2022. Oma kanava keskustelua ja materiaalia varten perustettu teamsiin (Lakimuutosten vaikutus KY toimintaan).
		01.10.02 Kehitämme kasvun ja ympäristön toimialueen toimintaa uuden Kaavoitus- ja rakentamislain vaatimusten mukaisiksi		2	Rakentamislakiesitys on edennyt eduskunnan käsittelyyn. Lain tarkoitus astua voimaan 1.1.2024. Lakiesityksen sisältöön tutustutaan ja sen vaikutukset toimintaympäristöön arvioidaan toimialan sisällä. Ensimmäinen palaveri pidetty 17.10.2022. Oma kanava keskustelulle ja materiaalille teamsissa (Lakimuutosten vaikutus KY toimintaan).

01.11 Jatkamme hallinnon tukipalveluiden keskittämistä			3	Sivistyksen esityslista- ja pöytäkirjatuotannon keskittäminen selvitetiin, tässä vaiheessa jatketaan pääosin hajautetulla mallilla. Sivistyksen luottamushenkilöpalkkioiden hallinnointi ja maksatus siirrettiin v. 2023 alusta keskitettyihin hallintopalveluihin.
	01.11.01 Selvitämme mahdollisuudet keskittää vielä hajautettuna toimialoilla toteutettavat päätöksenteon tuen palvelut ja teemme ratkaisut mahdollisesti keskitettävistä palveluista		3	Sivistyksen esityslista- ja pöytäkirjatuotannon keskittäminen selvitetiin, tässä vaiheessa jatketaan pääosin hajautetulla mallilla. Sivistyksen luottamushenkilöpalkkioiden hallinnointi ja maksatus siirrettiin v. 2023 alusta keskitettyihin hallintopalveluihin.
01.12 Kehitämme HR-prosesseja ja palveluita tukemaan johtamista ja esihenkilötyötä			3	Rekrytointiprosessin kehittäminen on edennyt suunnitelman mukaisesti. Raportoitu edellisen kohdan yhteydessä.
	01.12.01 Sujuvoitamme ja sähköistämme HR-prosesseja eri kehittämismenetelmien avulla		3	HR prosessien sähköistäminen, mm. kokemus- eli palvelulisäpäättösprosessi otettu sähköisenä käyttöön (Sarastia asiointi). eTaika järjestelmän käyttöönotto eli kaikki HRD osa-alueet jatkossa sähköisenjärjestelmän avulla. Efecten käyttöä laajennetaan. Kysymykset ja yhteenotot yhdessä paikassa, ei jokaisen sähköposteissa.
	01.12.02 Kehitämme rekrytointiprosessia (rekrytointiosaaminen ja työnantajakuva), työhyvinvoinnin johtamista (pulsikkiselyn hankinta ja työhyvinvoinnin yhdessä kehittäminen) , Osaamisen kehittämisen HR-järjestelmän hankinta		3	Esihenkilöille on järjestetty rekrytointikoulutuksia. Rekrytointinäkyvyyttä on lisätty aloittamalla yhteistyö Kuntarekryn kanssa. Kuntarekryyn on laadittu työnantajaesitysivut. Rekrytointi-ilmoitusohjelma on uudistettu uuden strategian mukaisiksi. Suorahakupalvelujen ja henkilöarviointien kilpailutus saatiin päätökseen. Työnantajakuvan kehittämisestä on käynnistetty yhteistyö markkinointikumppani Louhoksen kanssa.
01.13 Jatkamme talousprosessien sujuvoittamista			4	Talousarvioprosessin parantamista jatkettiin vuoden 2023 talousarvion laadinnan yhteydessä ja talousarvio saatiin toteutettua uudella työvälineellä. Talouspalveluissa osallistuttiin Lean-koulutukseen kevään aikana ja tätä myötä tuotiin Lean-ajattelua prosessien kehitykseen. Resurssivajeen vuoksi kaikki toimenpiteet eivät ole edenneet vuoden 2022 aikana toivotusti.
	01.13.01 Toteutamme robotiikan mahdollisuuksien kokeiluja		2	Ostolaskujen käsittelyssä on tunnistettu tehtäviä, jotka voisivat soveltaa hoidettavan robotiikan avulla. Ostolaskujen käsittelyjärjestelmän vaihdoksen vuoksi robotiikan hyödyntäminen ei toteutunut vuoden 2022 aikana.
	01.13.02 Sujuvoitamme talousarvioprosessia hyödyntäen automatisointiprojektin tuloksia		5	Talousarvioprosessin parantamista jatkettiin vuoden 2023 talousarvion laadinnan yhteydessä. Tähän valittiin kumppani keväällä ja projekti käynnistyi kesällä. Automatisoitu talousdokumenttiratkaisu otettiin käyttöön elokuun aikana ja talousarvio saatiin toteutettua uudella työvälineellä. Talousarviokirjan kokoamista saatiin automatisoitua merkittävästi.
	01.13.03 Kartoitamme kunnan keskeisten yksiköiden myynti- ja ostolaskuprosessit sekä jatkamme toimenpiteitä prosessien sähköistämiseksi		2	Resurssivajeen vuoksi myyntilaskuprosessin kuvasta ei saatu vuoden 2022 aikana tehtyä. Ostolaskujen automatisointia edistettiin sopimuslaskutuksella myös uuden ostolaskujen kierrätysjärjestelmän, Rondon, käyttöönoton jälkeen.
01.14 Kehitämme sivistyksen toimialueen toimintaympäristöjä ja valmennamme henkilöstöä uusien toimintaympäristöjen käyttöön			4	Toimintakulttuurin ja kalustamisen tueksi on toteutettu vierailuja opettajille uudiskohteisiin: Vantaan Hämeenkylin koulu, Sipoon Nikkilän Sydämen kaksikielinen kampus, Lauritsalan koulu Lappeenrannassa ja Keravanjoen koulu. Kellokosken koululla on järjestetty huhtikuun alussa kaksi toimintakulttuuria ja irtokalustussuunnittelua tukevaa työpajaa opettajille. Tuusulanjärven kampuksen tueksi on toteutettu rehtoreiden, päiväkodinjohtajan ja hallinnon yhteisiä tapaamisia, ja muutosvalmennuksen tarjouspyyntö on valmisteilla kilpailutusta varten. Tuusulanjärven kampuksen toimintakulttuurin kehittämisen kilpailutus toteutettu ja Hy+ valittiin toteuttamaan kehittämiskokonaisuus.

		01.14.01 Kehitämme kasvun ja oppimisen ympäristöjä kalustehankinnoin.		4	Kalustemuutoksia oppimisympäristöjen monipuolistamiseksi toteutetaan tänä vuonna Kellokosken peruskouluun ja lukioon, Jokelan yläkouluun ja Mikkolan kouluun. Jokelan yläasteen oppimistilat ovat vielä pitkään käytössä ennen palveluverkkoudistuksen kohdentumista Jokelan alueelle. Suunnitelma jatkaa loppuun aiemmin aloitetun oppimisympäristön muutostyön. Kellokosken koulun ja lukion kalustemuutokset liittyvät selkeään ja pitkäaikaiseen oppimisympäristöjen kehittämiskokonaisuuteen. Niillä saatetaan tiloja uudelleen, monimuotoisempaan käyttöön yksikössä. Mikkolan koulun kalustemuutokset tukevat oppimisympäristön kehittämistä kohti uusissa yksiköissä olevaa oppimissolun ja yhteisopettajuuden toimintamallia. Palveluverkon uudishankkeiden irtokalustussuunnittelu on käynnissä Riihikallion, Kirkonkylän ja Peltokaaren hankkeissa. Martta Wendelinin kalustehankinta onnistui aikataulussa, ja kalusteet saapuivat kesäkuussa. Monion irtokalustushankinta eteni kilpailutusvaiheen avaamiseen joulukuussa ja etenee aikataulussa ja budjetissa. Uudishankkeiden kohdalla on havaittu selkeä hintatason nousu irtokalusteiden osalta ja tämä on huomioitava tulevissa hankinnoissa. Monion osalta ensikalustamisen määräraha vuodelle 2023 on jäänyt selkeästi alimitoitetuksi, koska kaikki opetusvälineistö ja -materiaalit joudutaan hankkimaan uutena. Monion opetusvälineistön ja -materiaalien budjetointi tarkentunut n. 200 000 €:n suuruisiksi kokonaisuudeksi.
		01.14.03 Laadimme koulutussuunnitelmat		3	Sivistyksen kehittämissuunnitelmaan on kirjattu tavoitteeksi pitkäkestoisen koulutussuunnitelman laatiminen. Varhaiskasvatuksessa on käynnistetty seuraavan vuoden koulutuskalenterin suunnittelu, sekä johtamiseen liittyvien pitkäkestoisten koulutusten kartoitus johtajille, varajohtajille ja tiimijohtajille. Tähän saatu hankerahoitusta, jolla palkataan asiantuntija johtamisen kehittämiseen. Oppimisen palvelualueella rehtoreiden koulutuskokonaisuutta johtamisen kehittämiseksi jatketaan vuoden 2022 aikana. Vuoden alkupuolella on suunniteltu koulutuksen jatkoa. Ohjaajien hiihtoloman koulutuspäivän aihe oli "Tunnetaivasti ohjaten". Opettajien koulutuskalenteri on julkaistu lukuvedelle 2022-23 ja koulutukset ovat käynnissä. Rehtorit osallistuvat kaikille yhteinen koulu -hankkeen Systemisen hyvinvoinnin johtamisen koulutuskokonaisuuteen. Kulttuurin palvelualueella kirjastoissa ja museoissa osallistutaan alakohtaisiin ajankohtaisiin koulutuksiin. Vapaa-aikapalveluissa päivitetään yksiköiden koulutustarpeet ja henkilöstön osaamisen hyödyntämismahdollisuudet. Ruokapalveluissa on aloitettu koulutusten suunnittelu, mutta koulutuksia ei vielä ole vuoden 2022 osalta aloitettu.
	01.15 Digitalisoimme museopalveluita			4	Kokoelmahallintaohjelman Finna-valmius etenee suunnitellusti.
		01.15.01 Kehitämme museon digitaalista kokoelmahallintaa		4	Museon vanhasta kokoelmahallintaohjelma Muusasta on luovuttu. Tietolähdetiedot viedään museon uuteen kokoelmahallintaohjelmaan MuseumPlusRiaan. Suunnittelutyö Finnan ja MuseumPlusRian kanssa käynnistynyt syksyllä ja tammikuussa työtä alkaa tehdä kokopäiväisesti museoassistentti.
		01.15.02 Toteutamme virtuaalisen museohankkeen ylikunnallisessa yhteistyössä (Tuusula, Kerava, Järvenpää)		5	Ylikunnallinen virtuaalimuseohanke etenee suunnitellusti. Hankkeessa on kartoitettu kansainvälisestikin toimivia virtuaalisia museoita ja pyydetty tarjous AR-pelin luomiseksi Tuusulanjärven museoille. Museoiden henkilökunta on työpajoissa luonut mallin virtuaalimuseon toiminnolle. Hankeraportti valmistuu tammikuussa 2023. Hanke jatkuu uuden avustuksen turvin, jolla luodaan XR-museokeskus Tuusulan, Järvenpään ja Keravan museoille.
02. Luomme tiiviimpiä keskusta-alueita, jotka mahdollistavat monipuolisemmat palvelut					
	02.01 Siirrymme toteutusvaiheeseen Hyrylän palvelukeskushankkeessa			5	Vuokrasopimukset, kiinteistökaupan esisopimus ja pintapysäköintikentän alueen käyttöoikeussopimukset on solmittu toteuttajan kanssa. Toteutusvaiheeseen on siirrytty.
	02.01 Siirrymme toteutusvaiheeseen Hyrylän palvelukeskushankkeessa	02.01.01 Kaavamuutos hyväksytään		5	Kunnanvaltuusto hyväksyi Hyrylän palvelukeskus -asemakaavan muutoksen 3.10. Päätöksestä on jätetty valitus hallinto-oikeuteen.

		02.01.02 Kiinteistökauppa ja vuokrasopimus tehdään		5	Vuokrasopimus palvelukeskuksen tiloista, kiinteistökaupan esisopimus sekä pintapysäköintikentän alueen käyttöoikeussopimukset on solmittu.
		02.01.03 Vanha ostari puretaan		2	Purku-urakan kilpailuttamista on valmisteltu. Kilpailutus käynnistetään alkuvuonna 2023. Tavoitteena on saada urakka toteutettua ennen kesää 2023. Tilapäiskäytössä olleiden tilojen vuokrasopimukset on irtisanottu.
	02.02 Käynnistämme Suutarintien hankkeen toteutuksen			5	Kolmen asuinkerrostalohankkeen toteutus on käynnistynyt. Toteuttajan kanssa kunta on sopinut pysäköintitalon toteuttamisen viivästyttämisestä. Tilapäisen pysäköintikentän suunnitelmaa laaditaan, urakointi on tarkoitus tehdä omana työnä. Kahden, kunnalla jäljellä olevan asuinkerrostalotontin toteuttajaa haetaan tontinluovutuskilpailulla.
		02.02.01 Saamme päätöksen Pysäköintitalon kvr-kilpailutuksen		2	Pysäköintitalon kvr-kilpailutuksen lopuksi kunta päätti keskeyttää hankinnan. Pysäköintitalon toteutusta katsottiin tarpeelliseksi viivästyttää ja asiasta sovittiin hankkeeseen liittyvän rakennusliikkeen kanssa. Pysäköintitalon tarve kasvaa, kun mm. Suutarintien kahdelle vielä toteuttajaa vailla olevalle tontille löytyy toteuttaja ja palvelukeskushanke etenee. Kunta on sitoutunut ilmoittamaan Avain yhtiöt oy:lle viimeistään 3/2024, aikooko kunta olla mukana rakennuttamassa pysäköintitaloa. Vuoden 2023 aikana valmistellaan asia päätettäväksi.
	02.03 Edistämme Rykmentipuiston alueen kehittämistä osaksi Hyrylän keskustaa			3	Hyrylän keskustan kehittäminen on etenemässä yhä enemmän rakentamisvaiheeseen. Monion rakentaminen on edennyt hyvin ja seuraavana on vuorossa linja-autoaseman siirto. Hyvinvointikeskuksen suunnittelu ja maanhankinta on myös edennyt. Keskustan yleissuunnitelman hyväksyminen antaa suuntaviivat jatkotyölle.
		02.03.01 Käynnistämme varuskunnanaukion ja Järvenpääntien alikulun suunnittelun		1	Varuskunnanaukion ja Järvenpään alikulun suunnittelun aloittaminen on odottanut palvelukeskuksen ja Monion edistymistä. Aukion suunnitteluun vaikuttaa myös tulevan hyvinvointikeskuksen suunnitelmat.
	02.04 Edistämme keskustojen täydennys rakentamista ja elinvoimaa			3	Hyrylän keskustan yleissuunnitelma ja Hyrylän palvelukeskuksen asemakaavamuutos on hyväksytty valtuustossa 3.10.2022. Koskensäällä alueen ja Esikunnanpolun kaavamuutokset käynnistyvät keväällä 2023. Tulevaisuuden Sote- / hyvinvointikeskuksen hankeohjaus on käynnissä. Vanutehtaan kaavaluonnokset ovat olleet nähtävillä marraskuussa. Jokelan asemapolun alueen kaavamuutos tuli vireille marraskuussa. Seppäinpuiston kaavatyo lähtee vireille helmikuussa 2023.
		02.04.01 Hyväksymme Hyrylän alueen yleissuunnitelman		3	Hyrylän keskustan yleissuunnitelma on hyväksytty valtuustossa 3.10.2022.
		02.04.02 Käynnistämme ent. Kunnantalon alueen asemakaavamuutoksen		1	ELY-keskus ei määrää Tuusulan kunnantaloa suojeltavaksi, päätös 1.9.2022. Koskensäällä asemakaavatyo on ohjelmoitu käynnistettävän keväällä 2023.
		02.04.03 Päivitämme Seppäinpuiston asemakaavan		3	Seppäinpuiston asemakaavamuutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on menossa helmikuussa nähtävillä ja kaavaehdotus on tarkoitus laatia vuoden 2023 aikana.
		02.04.04 Käynnistämme Vanutehtaan (Opintien ja Nukarintien risteuksen ympäristön) kaavatyon		3	Vanutehtaan asemakaavamuutoksen luonnokset olivat nähtävillä marraskuussa ja nyt tehdään mm. hulevesiselvitys ja laaditaan kaavaehdotusta.
	02.05 Varmistamme tulevaisuuden kasvun ja valitsemme kasvusuunnat			4	Tuusulan yleiskaava 2040 on hyväksytty valtuustossa 14.11.2022. Yleiskaavasta on valittu hallinto-oikeuteen, joten kaava ei ole vielä laivoimainen. Yleiskaavassa on valittu kasvusuunnat, joita tarkastellaan yksityiskohtaisemmin yleiskaavan toteutussuunnitelmassa taloudellisten-, ilmasto- ja elinympäristön laadun näkökulmista. Kaavoitus suunnitelmassa on valittu lähivuosien kasvusuunnat.
		02.05.01 Hyväksymme Yleiskaavan 2040 ja sen jälkeen käynnistämme yleiskaavan toteutussuunnittelun ja yleiskaavaprosessin kehittämisen		3	Tuusulan yleiskaava 2040 on hyväksytty valtuustossa 14.11.2022. Yleiskaavasta on valittu hallinto-oikeuteen, joten kaava ei ole vielä laivoimainen. Yleiskaavan toteutussuunnitelman laadinta on aloitettu tilaamalla selvitys koskien asumisen laajenemislueiden vaikutuksia talouteen, ilmastoon ja elinympäristön laatuun.
		02.05.02 Aloitamme Koillis-Hyrylän osayleiskaavan		1	Koillis-Hyrylään laaditaan katualueiden ja kunnallistekniikan yleissuunnitelma ennen mahdollista osayleiskaavaa.
03. Tarjoamme monipuolisia asumisen mahdollisuuksia varmistamalla tonttitarjonnan ja erilaiset asumismuodot					

	03.01 Hankimme maata vuosittain noin 40 ha asunto- ja työpaikkatonttien varannon varmistamiseksi			3	Maata saatiin hankittua noin 15 ha.
		03.01.01 Hankimme maata noin 40 ha asunto- ja työpaikkatonttien varannon varmistamiseksi vapaaehtoisin kaupoin		3	Maata saatiin hankittua noin 15 ha.
	03.02 Pääsemme MAL-sopimuksen mukaiseen kaavoitustavoitteeseen ja asuntotuotantotavoitteeseen (ka 462 asuntoa/vuosi, vv 2020-2023 ja 42000 k-m ² /v uutta asumisrakentamista)			2	Vuoden 2020-2022 aikana kunnanvaltuustossa on hyväksytty asemakaavoja, jossa asumista on ollut 92 461 k-m ² . Vuonna 2023 tulisi hyväksyä vähintään 75 539 k-m ² asumista asemakaavoissa, jotta kokonaistavoite 168 000 k-m ² (2020-23) saavutetaan. On olemassa riski, että vuoden 2023 aikana ei saavuteta puuttuvaa asumisen rakennusoikeuden määrää. Asuntotuotantotavoite ylitettiin vuonna 2021. Mikäli taloussuhdanne pysyy hyvänä, voidaan asuntotuotantotavoitteen ennakoita ylittyvän myös lähivuosina.
		03.02.01 Toteutamme kaavoitussuunnitelmaa ja kaavoituksen työohjelmaa		3	Kaavoituksen työohjelma 2022 kattoi lähestulkoon kaikki kaavoitussuunnitelman 2022-2025 kärkihankkeet. Pääsääntöisesti työohjelmaan kirjatut työt ovat edenneet aikataulun mukaan, mutta paikoin kaavatyon aikataulu on jouduttu tarkistamaan myöhemmäksi.
		03.02.02 Luovutamme kaikki lainvoimaisissa asemakaavoissa olevat omakotitontit. Tavoitteena on luovuttaa yli 100 omakotitonttia vuodessa tulevana vuosina.		4	Vuoden 2022 aikana omakotitontteja luovutettiin 46 kpl. Häriskiven alueen ensimmäiset tontit olivat syksyllä haettavana ja luovutus päätökset tehtiin 20 tontista, mutta kaupunkirajat ja vuokrasopimukset allekirjoitetaan vuoden 2023 puolella.
		03.02.03 Saamme ensimmäiset Häriskiven tontit myyntivalmiiksi		2	Häriskiven asemakaava-alueelta oli haettavana ensimmäiset 28 omakotitonttia. Haku oli käynnissä 3.10.–31.10.2022. 20 tontista tehtiin luovutus päätökset vuoden 2022 loppuun mennessä. Infran rakentaminen alueelle on aloitettu. Rakentamaan tonteilla pääsee alustavan tiedon mukaan alkukesästä 2023.
		03.02.04 Luovutamme loput Lahelanpelto II tontit		4	Lahelanpellon omakotitalotonttien luovutukset alkavat lähestyä loppuaan. Alueelta on tällä erää luovutettu tai varattu kaikki tarjolla olleet omakotitalotontit. Noin neljän vuoden aikana alueelta on myyty tai vuokrattu yhteensä 111 omakotitalotonttia. Luovuttamatta on vielä viisi tonttia joiden varaukset ovat peruuntuneet sekä kolme omakotitalotonttia, jotka ovat tulleet kunnalle maankäyttösopimuksen yhteydessä, ne saadaan myyntikuntoon 2023. Tuottajamuotoisia tontteja on myymättä tai varauksista vapaana neljä, joille etsitään toteuttajia.
		03.02.05 Aloitamme Pellavamäentien kunnallistekniikan rakentamisen		5	Työ valmis ja vastaanotettu.
	03.03 Edistämme Rykmentipuiston alueen asumisen mahdollisuuksien kehittämistä			3	Rykmentipuiston alueella on mahdollistettu monipuolisen asutokannan syntyminen niin hallintamuotojen kuin asuntotyyppienkin suhteen. Jatkossa omistusasuntojen ja pientalomaisten rakennusten määrä tulee alueella lisääntymään uusien asemakaavojen myötä. Puistokylän asemakaavan laadinta ei ole kuitenkaan edennyt ennakoitusti. Alueella on myös käynnissä hankkeita eri-ikäisten asumisen mahdollisuuksien tutkimiseen ja parantamiseen liittyen.
		03.03.01 Edistämme Hypa-korttelin toteutumista		1	Hypa-korttelin toteutuminen etenee Senaatin myytyä alueen korttelin itäpäästä. Ikäystävällisen asumisen sijoittumista edesautetaan ja selvitetään Ympäristöministeriön tuella tehtävällä selvityksellä.
		03.03.02 Edistämme Hökilää ja Olympiakylää		2	Kyseisiä asemakaavoja ei ole voitu edistää merkittävästi. Rykmentipuiston alueella on kolme kaavoituksen työohjelmaan merkittyä kärkihanketta, Puistokylä, Olympiakylä ja Hökilä, joista Puistokylän asemakaavaa edistetään ensisijaisesti. Hökilän asemakaavan perusratkaisuun vaikuttaa alueen laajentaminen koskemaan myös lehtitalon korttelia.

		03.03.03 Laadimme Puistokylän kaavaehdotuksen ja hyväksyimme sen valtuustossa 12/2022		3	Kuntakehityslautakunta käsiteli asiaa kokouksessaan 27.4.2022. Kuntakehityslautakunta päätti palauttaa asian valmisteluun siten, että ennen luonnosvaihtoehtojen asettamista julkisesti nähtäville laaditaan kolme vaihtoehtoa, joista kaikki perustuvat vaihtoehto 2:een. Nämä kolme vaihtoehtoa lautakunta käsiteli elokuun 2022 kokouksessaan ja aineisto oli nähtävillä 1.9. – 30.9.2022. Yleisötilaisuus oli 21.9.2022. Asemakaavaehdotus pyritään saamaan nähtäville keväällä 2023.
	03.04 Hyväksyimme ja toteutamme asuntopoliittisen ohjelman tavoitteita			4	Asuntopoliittisen ohjelman laadinta käynnistyi vuonna 2021. Ohjelman tueksi on koottu monipuolinen tilastokatsaus tuusulalaiseen asumiseen. Ohjelmaa on valmisteltu osallistaen keskeisiä Tuusulan kunnan asumiseen liittyvistä asioista päättäviä tahoja. Kasvun ja ympäristön toimialueelle järjestettiin asuntopoliittinen työpaja tammikuussa. Asuntopoliittista ohjelmaa käsiteltiin sekä kunnanhallituksen seminaarissa ja lautakuntien illtakoulussa maaliskuussa. Asuntopoliittisen ohjelman luonnokseen pyydettiin lautakuntien ja neuvostojen lausunnot kesän aikana. Ohjelmaa kehitettiin lausuntokierroksella saadun palautteen pohjalta. Lausuntokierroksen jälkeen asuntopoliittista ohjelmaa käsiteltiin 14.9.2022 kuntakehitysautakunnassa, joka palautti ohjelman uudelleenvalmisteltavaksi. Kuntakehitysautakunta hyväksyi ohjelman 26.10.2022 ja valtuusto päätti siitä 14.11.2022. Asuntopoliittinen ohjelma astuu voimaan 1.1.2023.
		03.04.01 Edistämme erityisryhmien ja ikääntyneiden yhteisöllistä asumista		3	Kunnassa oli käynnissä Ympäristöministeriön rahoittama hanke ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen kehittämiseksi marraskuun loppuun saakka. Hankkeen loppuraportti on julkaistu tammikuussa 2023. Ikääntyneiden asumisen tarpeita ja toiveita on kartoitettu työpajoissa syksyllä 2021 ja kyselyn avulla alkuvuodesta 2022. Lisäksi tuusulalaisten ikääntyneiden asumisen tilanteesta on tehty selvitys. Selvitystä käsiteltiin työpajassa toukokuussa 2022. Ikääntyneille suunnattu Yhteisöllisen asumisen ilta järjestettiin huhtikuussa 2022. Ikääntyneiden kotona asumista tukevaa yhteisöllistä toimintaa järjestäville tahoille pidettiin Elämää elinvuosiin -työpaja syyskuussa. Yhteisöllinen olohuone-toiminnan kokeilu on käynnissä Kalliopohjan alueella. Kokeilusta on saatu hyvää palautetta ja kokemuksia. Olohuone-toimintaa on tarkoitus laajentaa tulevaisuudessa. Ikääntyvien asumisneuvonta on alkanut elokuussa. Asumisneuvon palkkaukseen on saatu ARAn avustusta. Yhteisöllisen asumisen ratkaisuja toteuttavia tahoja on kontaktoitu aktiivisesti. Ensimmäinen kohde Rykmentinpuistossa on rakentamisvaiheessa. Seuraavaksi on tarkoitus käynnistää tontinluovutuskipailu ikääntyvien yhteisöllistä asumisen ratkaisusta Lahelanpeltoon. Erityisasumisen hanketoimijoiden kanssa on oltu tiiviissä yhteydessä. Jokelaan on valmistunut uusi kehitysvammaisten erityisasumisen kohde ja rakenteilla on päihde- ja mielenterveyskuntoutujien kohde. Kellokoskelle on on rakenteilla ikääntyneiden ympärivuorokautinen hoivakoti ja suunnitteilla lastensuojelun erityisasumisen kohde (nuorisokoti).
		03.04.02 Laadimme ikääntyneiden asumisen ennakointisuunnitelman		2	Tuusulalaisten ikääntyneiden asumisesta valmistui selvitys keväällä 2022. Selvityksen työstä FCG. Selvityksen tuloksia ja niistä johdettavia toimenpiteitä käsiteltiin työpajassa toukokuussa 2022. Työpajaan osallistuu mm. Tuusulan kunnan, ikäihmisten neuvoston, Hyvinvoinnin ja terveyden edistämislautakunnan, Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen, Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy:n ja Tuusulan seurakunnan edustajia. Kunnan ja hyvinvointialueen välisestä yhteistyöstä ikääntyvien asumisessa tehtiin selvitys loppuvuodesta 2022. Selvityksen työstä NHG. Yhteistyön kehittämistä ikääntyvien asumisessa on tarkoitus käsitellä hyvinvointialueen kanssa vuoden 2023 alussa. Ikääntyneiden asumisen kehittäminen on otettu vahvasti mukaan marraskuussa hyväksytyyn Asuntopoliittiseen ohjelmaan, jossa on määritelty ikääntyneiden asumisen ennakointiin liittyviä toimenpiteitä. Tuusulalaisten ikääntyneiden asumista koskevia selvityksiä tulisi käsitellä vuoden 2023 aikana eri luottamuselimissä (esim. ikäihmisten neuvosto, hyte-lautakunta ja kuntakehitysautakunta).

		03.04.03 Huomioimme hyväksytyt asuntopoliittisen ohjelman linjaukset tuottajamuotoisten tonttien luovutusehdoissa		2	Valtuusto hyväksyi Asuntopoliittisen ohjelman 14.11.2022. Asuntopoliittisessa ohjelmassa ohjataan asuntotuotantoa esimerkiksi huoneistotyyppijakauman, asutokokojen sekä asuntojen hallinta- ja rahoitusmuotojen osalta. Linjaukset tulee saada mukaan tuottajamuotoisten tonttien luovutusehtoihin ja tontinluovutuskielipäiviin. Linjausten täytäntöönpanemista jatketaan vuoden 2023 alussa. Tarkoituksena on kehittää asuntotuotannon ohjaukseen tarvittavia työkaluja (esim. paikkatietoaineistoa) ja koota ohjaukseen liittyviä taustatietoja (esim. tilastotietoa ohjattavista asioista). Tämän lisäksi selvitetään naapurikuntien käytäntöjä asuntotuotannon ohjauksessa.
	03.05 Kehitämme Tuusulan maapoliittista ohjelmaa			2	Asuntopoliittinen ohjelma hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 14.11.2022. Maapoliittisen ohjelman päivityksen valmistelu aloitettiin loppuvuonna.
		03.05.01 Tutkimme maapoliittisen ohjelman päivitystarpeet uuden pormestariohjelman mukaisesti		1	Asuntopoliittinen ohjelma, jonka linjaukset pitää huomioida maapoliittisessa ohjelmassa, hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 14.11.2022. Maapoliittisen ohjelman päivittämisen valmistelu aloitettiin loppuvuonna.
04. Tarjoamme yrityksille laadukkaita palveluita, osaavaa työvoimaa ja työpaikkatontteja erinomaisilla liikenneyhteyksillä					
	04.01 Vahvistamme yritysalueiden kaavavarantoa ja myytäviä tontteja			3	Sulan työpaikka-alueiden kaavatytöt ovat saaneet lainvoiman. Rykmentinportti I asemakaava on ollut nähtävillä 16.6.-22.8.2022 ja kaavaluonnosta valmistellaan maaliskuuksi 2023. Focus-alueen yleissuunnitelma luonnoksineen on ollut nähtävillä 26.5.-30.6.2022. Senkkerinmäen kiertotalousalueen yleissuunnitelmaa valmistellaan yhdessä Vantaan kanssa ja alkaneen mahdollisesti loppuvuonna 2023. Tämän lisäksi edistetään muita yritysalueiden kaavatoita, kuten esim. Palkkitien asemakaavamuutosta.
		04.01.01 Käynnistämme Rykmentinportin yritysalueen (2. vaihe) asemakaavatyön		3	Tuusulan itäväylän itäpuolelle sijoittuvalle alueelle suunnitellaan yritysalueen laajentamista. Alueen toteuttaminen edellyttää katuyhteyden rakentamista Tuusulan itäväylälle ja kunnallistekniikan rakentamista. Rykmentinportin yritysalueen asemakaavoja laaditaan osaa-alue kerrallaan täydentäen olemassa olevaa asemakaavaa. Rykmentinportti I asemakaavatyö on vireillä ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 16.6.-22.8.2022. Parhailaan laaditaan asemakaavaluonnosta maaliskuuksi 2023.
		04.01.02 Focus-alueen yleissuunnitelma valmistuu ja jatkamme alueen asemakaavoitusta		3	Yleissuunnitelmasta on laadittu keväällä kaksi vaihtoehtoista luonnosta liiteaineistoinen, jotka asetettiin nähtäville 26.5 – 30.6.2022 väliseksi ajaksi. Yleissuunnitelma-aineistosta saaduista lausunnoista ja mielipiteistä on laadittu kooste sekä alustavat vastineet. Yleissuunnitelma ehdotuksesta laadinta on käynnistynyt, mutta alkuperäisestä aikataulusta jäljessä. Ehdotuksen laadinta vaatii lisäselvitysten tekemistä erityisesti liikenne- ja kunnallistekniikan suunnittelun osalta. Näiden selvitysten laatiminen on käynnissä. Voimalinjojen esiselvitys valmistui. Voimalinjapylväiden sijaintitarkastelu tulee kuitenkin päivittää/tarkistaa kun tekniikan muut suunnitelmat ovat valmistuneet. Yksityiskohtaisempi linjasuunnittelu käynnistyy vasta asemakaavoituksen yhteydessä. Focus-alueen yleissuunnitelma pyritään asettamaan nähtäville keväällä ja työn odotetaan valmistuvan kesään mennessä. Focus-alueen itäosassa valmistaudutaan asemakaavamuutoksiin ns. Focus-liikekeskuksen alueella. Kyseessä on hankekaava ja siihen liittyvät kaavoituksen käynnistämispöytäkirjat päivitettiin syksyn 2022 aikana. Työ voidaan käynnistää kun yleissuunnitelma saadaan valmiiksi. Myös Focus-alueen keskiosien kaavoitus lähtee liikkeelle yleissuunnitteluvaiheen jälkeen.
		04.01.03 Hyväksymme Sula III työpaikka-alueen asemakaavan		5	Sula III työpaikka-alueen asemakaava ja asemakaavan muutos sai 6.4.2022 lainvoiman.
		04.01.04 Käynnistämme Senkkerinmäen alueen suunnittelun		3	Senkkerinmäen kiertotalous alueen yleissuunnitelmaa valmistellaan yhdessä Vantaan kanssa. Alue sai avustuspäätöksen vihreää siirtymää edistävien investointihankkeiden viranomaiskäsitteilyjen kehittämiseen.

		04.01.05 Aloitamme liikenneväyläyhteyden suunnittelun Kehä IV -kaava-alueella rinnakkaiskatuna		2	
		04.01.06 Edistämme uusien yritysalueiden suunnittelua ja rakentamista kaikin käytettävissä olevin keinoin		3	Rykmentinportti I asemakaava on ollut nähtävillä 16.6.-22.8.2022 ja kaavaluonnosta valmistellaan maaliskuuksi 2023. Focus-alueen yleissuunnitelma luonnoksineen on ollut nähtävillä 26.5.-30.6.2022. Senkkerinmäen kiertotalousalueen yleissuunnitelmaa valmistellaan yhdessä Vantaan kanssa ja alkanee mahdollisesti loppuvuonna 2023. Tämän lisäksi edistetään muita yritysalueiden kaavatöitä, kuten esim. Palkkities asemakaavamuutosta.
	04.02 Kehitämme yhdenluokun palveluprosessia			2	Esiselvitysvaiheessa, alkukartoitus tehty, etenmässä koko kunnan tasolla
		04.02.01 Kehitämme yritysten kokemaa palvelun laatua ja mittaamme asiakastytyväisyyttä		2	Aloituvaiheessa. Selvitetty toteutusvaihtoehtoja. Aloitushaastattelu tehty.
		04.02.02 Kartoitamme vaihtoehtoja toteuttaa digitaalinen asiointi yrityspalveluissa		2	Asia etenee kunnan kokonaisratkaisun ohessa.
	04.03 Tuemme ja painotamme osaamisen kehittämistä asiakasohjauksessa			4	Vuoden 2022 aikana työllisyyspalveluiden tulee yhä tiivistää ja kirkastaa verkostoyhteistyötä tärkeimpien sidosryhmien kanssa. Oppilaitosyhteistyön tiivistäminen on aloitettu kontaktoimalla kaikki lähialueen ammatilliset oppilaitokset ja ammattikorkeakoulut. Tavoitteena on mm. luoda edellytyksiä runsaammalle oppisopimusopintojen ja työn yhdistämiselle. Myös kunnassa on aloitettu projekti varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyössä, jonka tavoitteena on ratkoa osaajapulan haasteita työllistämistoimenpiteillä ja koulutuksen lisäämisen yhdistämisellä. Tämän lisäksi vuoden aikana on tehty rakenteellisia muutoksia kohdennetun asiakastyön organisaatiossa, joka tukee sisäistä verkostoitumista ja sijaisten toimijoiden yhteistyön tiivistämistä.
		04.03.01 Tiivistämme oppilaitosyhteistyötä sekä tiedotamme ja tarjoamme koulutuksen vaihtoehtoja aktiivisemmin asiakastyössä		5	Vuoden 2022 aikana työllisyyspalvelut ovat tiivistäneet ja kirkastaneet verkostoyhteistyötä tärkeimpien sidosryhmien kanssa. Oppilaitosyhteistyön tiivistäminen on aloitettu kontaktoimalla kaikki lähialueen ammatilliset oppilaitokset ja ammattikorkeakoulut. Kunnassa on aloitettu projekti varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyössä, jonka tavoitteena on ratkoa osaajapulan haasteita työllistämistoimenpiteillä ja koulutuksen lisäämisen yhdistämisellä. Projekti jatkuu vuodenvaihteen yli vuodelle 2023.
		04.03.02 Laajennamme asiakkaidemme osaamisen kartoittamista digitaalisen valmennustyökalun avulla		3	Tavoitteen saavuttaminen on hidastunut vuoden 2022 alkupuoliskolla muiden haasteiden tullessa etusijalle. Digitaalisen valmennustyökalun markkinointi jatkuu sekä asiakkaiden osaamisen tunistamista hyödynnetään osana työllisyyspalveluiden asiakastyötä. Ohjelman itsenäisen käytön edistäminen on kuitenkin todettu hyvin haasteelliseksi kokonaisuudeksi.
	05. Tarjoamme upeat ja uudistuvat mahdollisuudet kulttuuriin, vapaa-aikaan ja harrastamiseen				
	05.01 Jatkamme Urheilukeskuksen kehittämistä ja käynnistämme rakennushankkeet			3	Etenee suunnitelman ja tavoitteiden mukaisesti.
		05.01.01 BMX-rata valmistuu suunnitellussa aikataulussa		5	Rata on valmis.
		05.01.02 Toteutamme hallihankkeiden 1. vaiheen		5	Vaihe 1. (voimistelu ja mailapelihalli) on luovutettu urakoitsijalta tilaajalle. Käyttöönotto lokakuussa 2022. Ulkopadel- ja tenniskentät otettiin käyttöön.
		05.01.03 Laadimme Urheilukeskuksen projektisuunnitelman ja projektoimme toteutuksen		5	Suuret urheilukeskuksen hankkeet etenevät suunnitellusti ja ne ovat projektoitu. Alueen kehittäminen etenee laaditun vastuujakotaulukon ja tavoitteiden mukaisesti.

	05.02 Jatkamme Tuusulanjärven ja -joen alueen kehittämistä			4	Tuusulanjärven rantojen yleissuunnitelmaa on toteutettu mm. eteläisen virkistysreitit suunnittelun osalta vuonna 2022. Tuusulanjoen virkistyskäytön yleissuunnitelma on tavoite aloittaa syksyllä 2023. Työtä raportoidaan yksityiskohtaisemmin Tuusulanjärven ja jokilaakson alueen kehittämissuunnitelman toimintakertomuksessa. Ohjelma oli valtuustokauden 2017-2021 pituinen, mutta sitä on jatkettu vuonna 2022. Kaukjärvenrannan puiston edessä olevan ruovikkosaarekkeen ruoppaus ja alueen siistiminen suoritettu. Natura-alueen lintujen pesimäväylästä ruoppaus tehty. Mäyräojan tulvasanteiden rakentamista ja Eriksnäsin kosteikon kunnostamista valmistettu yhteistyössä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa. Seittelin kosteikon kunnostus aloitettu yhteistyössä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kanssa. Kaukjärvenrannan puiston kunnostustöiden aloittamista valmistettu. Natura-alueen perusrannustoimet tehty eli lintujen elinolojen parantamiseksi alueelta poistetaan talvisin puustoa ja pensaikkoa. Länsirannan pähkinäpensaikkoja on kunnostettu viime vuonna laadittujen hoitosuunnitelmien mukaisesti. Nilo Stålhannan puiston luonnonhoitotöitä on jatkettu.
		05.02.01 Toteutamme Tuusulanjärven rantojen virkistyskäytön yleissuunnitelmaa		4	Tuusulanjärven rantojen yleissuunnitelmaa on toteutettu mm. eteläisen virkistysreitit suunnittelun osalta vuonna 2022. Tuusulanjoen virkistyskäytön yleissuunnitelma on tavoite aloittaa syksyllä 2023. Työtä raportoidaan yksityiskohtaisemmin Tuusulanjärven ja jokilaakson alueen kehittämissuunnitelman toimintakertomuksessa. Ohjelma oli valtuustokauden 2017-2021 pituinen, mutta sitä on jatkettu vuonna 2022.
	05.03 Kehitämme taiteen ja kulttuurin harrastusmahdollisuuksia			4	Martta Wendelinin päiväkotia ja Kulttuuri- ja lukiotalo Monio laajentavat taiteen ja kulttuurin harrastusmahdollisuuksia. Matalan kynnyksen avustukset laajentavat harrastusmahdollisuuksia.
		05.03.01 Aloitamme taiteen perusopetuksen Martta Wendelinissä		4	Martta Wendelinin salin suunnittelussa on tehty yhteistyötä sirkustaiteen perusopetuksen ja erityisesti ilma-akrobatian tarpeiden pohjalta. He tulevat olemaan keskeinen iltaikäyttäjä Martan tiloissa. vakiovuorot päiväkodin kanssa sovittu. Toiminta tiloissa on aloitettu.
		05.03.02 Luomme uusia käytänteitä harrastamiseen ja kulttuuriin Monioon siirryttäessä		3	Monion johtoryhmä on aloittanut toimintansa ja se keskittyy aluksi rakennushankkeen asioihin ja kehittää samalla tulevaa toimintakulttuuria. Johtoryhmässä suunnitellaan mm. lukion, Tuusulan opiston, kuvataidekoulun sekä musiikkiopiston kurssitarjontaa ja tilojen käyttöä. Monion johtoryhmätyö on jatkunut. Moniomestarin ja palvelukoordinaattorin tehtävänkuvia on määritelty tulevaa rekrytointia ja toimintaa varten.
		05.03.03 Laajennamme kulttuurikasvatuksen osaksi nuorisotyötä ja laadimme toteutuksen toimenpideohjelman		3	II asteen kulttuurikasvatussuunnitelman ensimmäinen luonnos on valmis. Ohjelmia on testattu sekä Keudan että Pekka Halosen Akatemian opiskelijoiden keskuudessa. Vastaanotto on ollut hyvä ja ohjelma on koettu tarpeelliseksi.
		05.03.04 Laadimme II asteen kulttuurikasvatussuunnitelman		4	Kulttuurikasvatussuunnitelman luonnos on valmis ja testattu syksyllä 2022. Suunnitelmaa muokataan vielä keväällä 2023 tehtyjen havaintojen pohjalta.
	05.04 Kehitämme Moniosta taiteen ja kulttuurin taloa			4	Kulttuurituottaja on laatinut alustavan vuosiohjelman ja aikataulurungon. Avajaisviikon ohjelma on hahmottumassa. Galleriatilan käytön suunnittelu on pitkällä.
		05.04.01 Kehitämme Monion brändiä ja luomme markkinointisuunnitelman		4	Monion kokonaisuus etenee, markkinoinnin näkökulmasta suunnittelu on aloitettu yhteistyössä viestinnän kanssa. Monion kokonaisuuden kehittämisessä huomioidaan kaikki talon käyttäjäryhmät. Monion konsepti palvelutuotannossa on valmistelussa.
		05.04.02 Laajennamme lukion ja vapaan sivistystyön kurssivaihtoehtoja		4	Suunnittelemme Monioon entistä monipuolisemman lukion ja vapaan sivistystyön kurssitarjonnan hyödyntäen Monion uusien tarkoituksenmukaisten tilojen avaamia pedagogisia mahdollisuuksia. Kurssitarjonnan kasvattamisen vaikutuksia on arvioitu vuoden 2023 talousarviota varten.
				4	Tavoitteena on lisätä olevien toimintapaikkojen tehokkaampaa ja monipuolisempaa käyttöä. Yksikkö on käynnistänyt ja toteuttanut alueellisten työohjelmien avulla useita pienempiä kunnostushankkeita. Vuoden 2022 aikana toteutettiin mm. - Annivaaran kuntoreitin raivaustyö ja siistiminen- Kellokosken talviuintipaikan rakentaminen- Urheilukeskuksen pulkkamaän muutostyö- Hyrylän yleisurheilukentän valaistus- Jokelan ja Kellokosken voimailusalien tekniset ja toiminnalliset parannukset

	05.05 Toteutamme liikuntapaikkojen kunnostushankkeita.	05.05.01 Päivitämme liikuntapaikkojen kunnostuksen työohjelman ja hoidamme pienempien hankkeiden suunnittelun ja toteutukset osana kunnossapitotoimia		5	Lopullisen työohjelman toteutukset tehtiin kesän ja syksyn aikana. Yksikön työohjelmiin varattua määrärahaa käytettiin mm. Jokelan uuden kuntoradan ympäristön toteuttamiseen. Hanke sai myös ministeriön avustusta.
		05.05.02 Kehitämme uimahallin ympäristöä Varuskunnan aukion kaavatyössä		2	Kunta on laatinut uimahallin laajentamisen ja maa- ja metsätalouden tarveselvityksen ja siihen liittyvässä jatkotyössä kaavalliset tarpeet ja vaihtoehdot etenemistävät. On erityisen tärkeää, että Hyrylän keskuksen kehittäessä uimahallipalveluiden tarpeet huomioidaan. Maa- ja metsätalouden tarve ja vaihtoehdot kuvaavat mahdollisuuksia Varuskunnan aukion ympäristössä. Hankkeen osalta kannattaa käydä julkinen keskustelu ja myös tutkia ja kartoittaa hyödyt / haitat sekä naapurikuntien suunnitelmat mm. yhteisen suuremman maa- ja metsätalouden näkökulmasta.
	05.06 Laadimme Halosenniemen kehittämissuunnitelman			4	Halosenniemen kehittämissuunnitelman toteuttamista jatketaan myös vuonna 2023. Ateljeen ikkunan kunnostetaan syyskuussa 2023. Asiakaspalvelurakennuksesta valmistuu esi- ja tarveselvitys tilakeskuksen toimesta.
		05.06.01 Edistämme Ateljeekodin konservoivaa korjaamista		4	Halosenniemen ateljeekodin konservointi jatkuu vuonna 2023 ateljeen ikkunan konservoinilla.
		05.06.02 Edistämme Halosenniemen kehittämissuunnitelman kokonaisvaltaista toteutumista.		4	Ateljeekodin konservoiva korjaaminen on jatkunut ulkovaipan käsittelyllä ja saunan terassin kunnostamisella. Ateljeen ikkunan konservointi toteutuu syksyllä 2023. Asiakaspalvelurakennuksen esi- ja tarveselvitys valmistuu tilakeskuksen toimesta.
	05.07 Parannamme kuntalaisten luontosuhdetta ja edistämme kulttuurimatkailua			3	Kulttuuri- ja luontomatkailu tulee esille kunnan matkailusuunnitelmassa.
		05.07.01 Parannamme luonto- ja kulttuuriympäristökohteiden palveluita		3	Teemme kuntayhteistyötä Mäntsälän kunnan kanssa Hyökännummen alueen ulkoiluolosuhteiden suunnittelussa. Jokelan kuntorata- ja kuntoporrashanke valmistunut. Olemme mukana Sarvikallion kehittämistoimissa yhteistyössä UUVI:n kanssa ja parannamme Rykmäntinpuiston alueen polkuverkostoa. Osallistumme Tuusulanjärven luontokohteiden kehittämistoimiin ja uusien kohteiden suunnitteluun.
06. Kehitämme hyvinvoinnin edellytyksiä ja mahdollisuuksia. Ehkäisemme yksinäisyyttä, eriytymistä ja pahoinvointia					
	06.01 Toteutamme hyvinvointisuunnitelma 2021-2025 poikkihallinnollisessa ja organisaatorajat ylittävissä yhteistyössä			5	Hyvinvointisuunnitelma hyväksyttiin valtuustossa huhtikuussa 2022. Suunnitelman toteutus käynnistyi hyväksynnän myötä.
		06.01.01 Luomme sujuvia, käytettäviä ja laadukkaita palveluita yhteistyössä eri toimijoiden kanssa		4	Hyte-palveluiden ja hyvinvointia edistävien toimien kehittämistyötä tehdään eri toimialueilla ja eri yhdyspinnoilla. Toimia suunnattiin vuoden 2022 aikana hyvinvointisuunnitelman mukaisesti ja hyvinvointisuunnitelman tavoitteet huomioitiin vuoden 2023 tavoitteiden asettamisen yhteydessä.
		06.01.02 Tarjoamme lapsille ja nuorille maksuttomia matalan kynnyksen harrastuksia kaikissa kouluissa		5	Lasten ja nuorten matalan kynnyksen maksuttoman kerho- ja harrastustoiminnan järjestämiseksi olemme hakeneet ja saaneet Opetushallituksen koulun kerhotoiminnan avustusta - Opetus- ja kulttuuriministeriön Suomen harrastamisen mallin avustusta. Matalan kynnyksen harrastustoimintaa on toteutettu luvuvuonna 2021-22 useilla eri kouluilla monen kerhotoiminnan kumppanin kanssa. Kumppanit luvuvuodelle 2022-23 on valittu ja toiminta on käynnissä. Uusia kerhoja on alkanut noin 60 syksyn 22 aikana. Kerho- ja harrastustoiminnan koordinaattori on aloittanut tehtävässään kesällä 2022. Opetushallituksen myöntämä kerhoresurssi on jaettu kouluille ja Suomen harrastamisen mallin kautta tulevat kerhot ovat käynnissä.
		06.01.03 Panostamme hyvinvoinnin tukemiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn sekä vahvistamme yksilön voimavaroja		4	Hyvinvointia tukevaa työtä ja syrjäytymisen ehkäisyä tehdään kunnan palveluissa, 3. sektorin toiminnassa ja Keusoten palveluissa. Työtä koordinoitiin hyte-ryhmässä ja sen alatyöryhmissä.
		06.01.04 Vahvistamme tuusulalaisten osallisuutta ja osallisuuden tunnetta elämän ja yhteiskunnan eri osa-alueilla.		5	Tuusulan osallisuusmallin toimeenpanoa jatkettiin vuoden aikana mm. osallistuvan metsäsuunnittelun, kehittämisverkostojen toiminnan, open agenda-hankkeen ja erätauko-dialogien muodossa.

		06.01.05 Vahvistamme elinikäistä oppimista		3	Lisäämme kaikille aikuisikäryhmille, erityisesti opinnoissa aliedustetuille västöröyhille, suunnattua opetustarjontaa mm. Opiston opinto-ohjelmassa. Hyödynnämme Monion uudet pedagogiset mahdollisuudet opetustarjonnan monipuolistamisessa. Selvitämme Tuusulan digiverkoston toimesta ikäihmisten tietotekniikan oppimistarpeita kyselyllä.
		06.01.06 Vahvistamme tuusulalaisten turvallisuuden tunnetta		3	Kuntastrategiaa ja hyvinvointisuunnitelmaa toteuttavan turvallisuussuunnitelman päivitys oli käynnissä ja se tuodaan päätöksentekoon vuonna 2023. Turvallisuustilannetta kartoitetaan alkuvuodesta 2023 rikoksentorjuntaneuvoston turvallisuuskyselyllä, joka antaa kuvaa koetun turvallisuuden tilanteesta Tuusulassa, sekä suunnan turvallisuussuunnittelulle. Turvallisuustunteen ylläpitämiseksi järjestettiin syksyn kuntalaisiltojen yhteydessä 72-tuntia, Omatoimisen varautumisen koulutuksia.
				3	Poikkihallinnollisessa yhteistyössä on viety eteenpäin mm. Unicefin Lapsiystävällinen kunta –toimintamalliin hakemisen valmistelua, kuntatasoista kehittämistä kehittämisen johtoryhmässä, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoimista HYTE-ryhmässä sekä lapsi- ja perhepalveluiden kehittämistä yhdessä eri palvelualueiden ja Keusoten kanssa Lanupe-ryhmässä. Hyvinvointialueelle siirtymisen valmistelussa keskeinen kokonaisuus on alkuvuodesta ollut täyden palvelun perhekeskuksen toimintasuunnitelman valmistelu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma valmistui monialaisessa LANUPE-työryhmässä. Suunnitelmassa pilotoidaan kunnan ja Keusoten (tulevan hyvinvointialueen) yhdyspintatyön rakennetta lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointipalveluiden tuottamisessa. Tuusula on päässyt mukaan Unicefin Lapsiystävällinen kunta - malliin, ja työtä koordinoidaan sivistyksen johtamana. Kaikille yhteinen koulu –hankkeessa rehtoreiden hyvinvointityön valmennus on päättynyt. SITKO- hankkeessa pilotoitu yhteistyössä Keusoten kanssa intensiivistä koulupoissaolojen puuttumisen mallia. Kouluruokaryhmien toimintaa kehitetään yhteistyössä oppimisen kanssa.
06.02 Vahvistamme lasten ja nuorten hyvinvointia yhteistyössä.	06.02.01 Kiinnitämme huomioita koronaxitissä yhteisöllisyyden palauttamiseen			5	Ruokapalvelut: Kouluruokaryhmät käynnistetään uudelleen kevään 2022 aikana. Maksullinen välipala aloitetaan uudelleen. Ikäihmisten ruokailu aloitetaan uudelleen syksyllä 2022. Ikäihmisten ruokailun maksamiseen liittyvät haasteet on ratkaistava ennen ruokailujen aloittamista. Selvitystyö on käynnistynyt. Koronarajoitusten vähentämisen yhteydessä koulut ovat aloittaneet suunnittelemaan ja toteuttamaan pienempiä yhteisiä tapahtumia ja toteuttamaan retkiä koulun lähialuetta kauempana oleviin kohteisiin. Kouluilla on pidetty vanhempainiltoja sekä oppilastyöryhmät ovat jatkaneet toimintaansa. Lukuvuoden 2022-23 alusta koulut ovat toteuttaneet yhteisöllisiä tapahtumien normaalisti ilman rajoituksia. Liikkuva koulu työryhmä on startannut suunnittelemaan mm. oppilasurheilutyötä koko kunnan osalta. Kultsun toiminta on jatkunut. Varhaiskasvatuksessa koronarajoitusten purkua on päästy toteuttamaan vähitellen, mutta sijaispula heikentää yhteistoiminnallisuuden mahdollisuuksia. Koronapandemian osalta on siirrytty endemiaan eli sopeutumisvaiheeseen. Opetuksessa syksy 22 on käynnistynyt ilman koronarajoituksia. Syksyn aikana on keskitytty yhteisöllisyyden tukemiseen koulu yhteisöissä.

		06.02.02 Toteutamme kasvun ja oppimisen yhteisön sitouttavia toimia päiväkodeissa, kouluissa ja nuorisotyössä. (perheohjaajat, SITKO, nuorisotyön kokoaikaiset työntekijät)		3	<p>Kaikille yhteinen koulu- hake jatkuu edelleen. Osallisuuspedagogi on kiertänyt kouluja ja vetänyt työpajoja. Kaikille opettajille suunnattua koulutusta oli koko kunnan yhteisessä vesopäivässä. Kuntaan on nimetty kehittämisryhmä, joka on osallistunut hankkeen kautta Valterin tarjoamaan koulutukseen. Osana ko. hanketta kunnassa on aloitettu kunnan i-vision (erityisen tuen rakenteet kunnassa) laatiminen, jonka kirjoittamista on jatkettu. Sitouttavan kouluyhteistyön (SITKO) hankkeessa tavoitteena on löytää toimiva malleja koulukäymättömyyden ehkäisemiseen ja tukea oppilaiden kiinnittymistä koulunkäyntiin. Hanke kohdentuu 5- 9lk oppilaisiin. Hankkeen aikana pilotoidaan erilaisia interventiomalleja, kehitetään poissaolojen seurantaa, vahvistetaan yhteistyötä koulun ja huoltajien välillä sekä monialaista yhteistyötä sosiaali- ja terveyshuollon toimijoiden kanssa. Tuusulassa pilotoidaan kouluvalmentajamallia sekä kehitetään yhteistyössä Vanhempainliiton kanssa vanhemmille tarjottavaa tukea erityisesti alakoulusta yläkouluun siirtymävaiheessa. Kuluvaan vuoteen aikana kouluvalmentajat ovat kehittäneet oppilaan kohtaamisen toimintamallia "Tuuscoachin". Syyskuun loppuun mennessä kouluvalmentajilla oli ollut noin 200 yksilötapaamista nuorten kanssa. Hankkeessa pilotoidaan Riihikallion koulun vanhemmille vanhempainkahviloiden pitämistä Teamsin kautta. Saadun kokemuksen perusteella loppukevään osalta vanhempainkahvilat laajennettiin koskemaan kaikkia yläkouluja. Kevään aikana pidettiin yhteensä neljä kahvilaa. Vanhempainkahviloista saatiin sen verran hyvää palautetta, että kahviloita on jatkettu lukuvuonna 2022-23, syksyn ensimmäinen kahvila pidettiin syyskuussa. Hankkeessa on suunniteltu yhdessä Keusoten kanssa intensiivimallia, koulupudokkaan saamiseksi takaisin kouluun. Pilotointimallin suunnittelu on edennyt siihen vaiheeseen, että ensimmäinen pilotointi on käynnistynyt. Hankkeessa on laadittu Sitko-hankkeessa olevien kuntien yhteinen kouluvalmentajan käsikirja ja poissaolon puuttumisen malli, joka otettiin käyttöön lukuvuoden 2022-23 alkaessa. Kaikille yhteinen koulu ja Sitouttavan kouluyhteistyön hankkeiden toimesta on laadittu nettipohjainen sivusto, johon on viety hankkeissa tuotettu materiaali. Osallisuuspedagogit jalkauttavat sivuston kouluille lukuvuoden 2022-23 aikana.</p>
		06.02.03 Vahvistamme yhteistyörakenteita Keusoten kanssa opiskeluhuollon palveluiden turvaamiseksi ja yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnitelmallisuuden lisäämiseksi.		3	<p>Opiskeluhuollon henkilöstö siirtyi 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueelle. Siirtymän valmistelu on tehty yhteistyössä Keusoten ja muiden hyvinvointialueelle siirtyvien kuntien kanssa. Osana valmistelua henkilöstölle oli säännölliset, noin kerran kuukaudessa tapahtuvat, Keusoten vetämät infotilaisuudet. Näiden infotilaisuuksien lisäksi tehdään kuntakohtaisia ja alueellista yhteistyötä jo olemassa olevien rakenteiden ja yhteisten toimintakäytänteiden kartoittamiseksi. Keusoten toimesta on järjestetty vuoden aikana henkilöstölle säännöllisesti Teamsin kautta infotilaisuuksia. Kesäkuun alussa järjestettiin kaikkien kuntien siirtyville henkilöstölle yhteistilaisuus Hyvinkäällä. Siirtymiseen liittyvät käytännön toimenpiteet ovat käynnistyneet yhteistyössä Keusoten kanssa. Opiskeluhuollon henkilöstö siirtyi 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueelle. Yhteistyörakenteiden suunnittelu ja toteutus jatkuu edelleen niin kunta kuin alueellisella tasolla. Opiskeluhuollon alueellisen hyvinvointiryhmän työskentely ja alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman laatiminen on edennyt ja suunnitelma menossa hyväksyntään vuoden 23 alussa, vastuutaho Hyvinvointialue. Kuntatasoisten suunnitelmien päivittäminen vastaamaan alueellista opiskeluhoitosuunnitelmaa on käynnistynyt.</p>
		06.02.04 Panostamme LANUPE-työryhmän työskentelyyn lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi hyvinvointialuesiirtymässä		3	<p>Poikkihallinnollisessa yhteistyössä on viety eteenpäin mm. Unicefin Lapsiystävällinen kunta –toimintamalliin hakemisen valmistelu lapsi- ja perhepalveluiden kehittämistä yhdessä eri palvelualueiden ja Keusoten kanssa Lanupe-ryhmässä. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma valmistui monialaisessa LANUPE-työryhmässä. Suunnitelmassa pilotoidaan kunnan ja Keusoten (tulevan hyvinvointialueen) yhdyspintatyon rakennetta lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointipalveluiden tuottamisessa. Tuusula on hyväksytty joulukuussa 2022 mukaan Unicefin Lapsiystävällinen kunta -toimintamalliin. Koordinointia johdetaan sivistyksessä käsin. Hyvinvointialueelle siirtymisen valmistelussa keskeinen kokonaisuus on ollut täyden palvelun perhekeskuksen toimintasuunnitelman valmistelun aloittaminen. Tuusulasta oli edustus kaikissa teematyöpajoissa ja monialaisessa työryhmässä. Sähköisen perhekeskuksen hankkeen työpajoihin osallistuttiin monialaisesti.</p>

		06.02.05 Hyödynnämme kouluterveyskyselyn 2021 tuloksia kunta- ja koulukohtaisessa hyvinvointityössä		5	Tuusulan monialainen kouluterveysseminaari vuoden 2021 kouluterveyskyselyn keskeisistä havainnoista pidettiin 18.11.2021. Sen jälkeen joului- ja tammikuussa 2022 ovat saapuneet koulukohtaiset tulokset, joita kouluilla on käsitelty yhteisöllisessä opiskeluhuoltaryhmässä ja/tai koulun johtoryhmässä. Yksiköt kokoavat keskeisimmät havainnot ilon- ja huolenaiheista sekä suunnitelman siitä, miten huoliin tartutaan. Maaliskuun lopussa huoltajille järjestettiin Teamsissa kaksi vanhempainiltaa liittyen kuntakohtaisten kouluterveyskyselyiden tulosten esittelyyn. Tulosten lisäksi illassa oli aiheeseen liittyviä alustuksia hyvinvoinnin ja mielenterveyden teemoista. Alakouluikäisten vanhemmille suunnatussa illassa oli 80 osallistujaa ja yläkouluikäisten vanhemmille suunnatussa illassa 118 osallistujaa. THL:n Kouluterveyskysely toteutetaan seuraavan kerran maaliskuussa/ huhtikuussa 2023. Koulut ovat hyödyntäneet kouluterveyskyselyn tuloksia lukuvuoden 2022-23 tavoitteiden määrittelyssä. Kunnan hyvinvointikertomukseen vuodelta 2021 hyödynnettiin kouluterveyskyselyn tuloksia. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinnassa kouluterveyskyselyn tulokset olivat keskiössä.
		06.02.06 Käynnistämme kulttuurihyvinvointisuunnitelman laatimisen		3	Kulttuurihyvinvointisuunnitelman laatiminen on alkuvaiheessa. Olemme tutustuneet jo olemassa oleviin suunnitelmiin ja keskustelleet naapurikuntien kanssa aiheesta.
		06.02.07 Jatkamme Pro koulu -toimintaa ottamalla lukuvuoden 2022-23 alusta uusia kouluja mukaan ohjelmaan.		3	Prokoulu etenee suunnitelmien mukaisesti. Prokoulu ohjelma on otettu käyttöön 11 koulussa. Lukuvuoden 2022-23 alussa mukaan lähteneet koulut ovat Hyrylä, Hyökkälä, Kirkonkylä ja Tuomala. Elokuussa järjestettiin kaikille Prokouluohjelmalle yhteinen tapaaminen Rykmentinpuiston ruokalassa. Mukana tilaisuudessa oli myös Prokoulu toimintaa ohjaava Vesa Närhi, Niilo Mäki instituutista. Jyväskylässä 3.-4.11. pidettiin Niilo Mäki instituutin järjestämään Prokoulu seminaariin osallistui 21 Prokoulu tiimin edustajaa. Osana tapahtumaa, myös Tuusula kertoi omista toimintamalleistaan Prokoulu toiminnan toteuttajana.
	06.03 Lisäämme maahanmuuttajien osallisuutta ja tehostamme kotoutumista			4	Maahanmuuttajapalveluiden tavoitteena on maahanmuuttajien onnistunut kotouttaminen, joka onnistuu tehokkaiden ja oikea-aikaisten toimenpiteiden avulla. Maahanmuuttajapalveluiden asiakastyön prosesseja on viimeisen vuoden aikana kehitetty tavoitteellisempaan suuntaan. Asiakastyössä ovat käytössä seuraavat periaatteet: Kotouttamisen liikennevalomalli eli tuen tarpeen porrastaminen asiakkaan tason mukaisesti asiakastyö on aina tavoitteellista ja asiakasta kannustetaan itsenäiseen selviytymiseen työpajojen järjestäminen, jotka tukevat asiakkaiden elämänhallintaa: mm. talousasioiden työpajat yhteistyössä Ennakoivan Talousneuvontahankkeen kanssa, Kela-työpajat yhteistyössä kunnan kotouttamisohjaaja sekä Keusoten sosiaaliohjaaja, Wilma-työpajat. Naisten Voimaklubin toteuttaminen syyskuu 2022, yhteistyössä Laurea-Ammattikorkeakoulu. Lisäksi maahanmuuttajapalveluissa on otettu käyttöön lokakuussa Walmu-asiakastietojärjestelmässä Kykyviisari, jolla pystytään seuraamaan asiakkaan elämänhallinnan toteutumista neljännesvuosittain. Kokemukset Kykyviisarin käytöstä ovat rohkaisevia, koska sitä on tehty suurimman osan asiakkaiden kanssa.
		06.03.01 Lisäämme yhteistyötä järjestötoimijoiden, seurakunnan, yritysten, kunnan ja Keusoten verkostojen kanssa		3	Tavoite on saavutettu kohtalaisesti. Olemme lisänneet yhteistyötä Keusoten sosiaalipalvelujen kanssa merkittävästi, koska lakimuutokset haastavat tällä hetkellä toimintakäytäntöjä. Seurakunnan kanssa teemme aktiivista yhteistyötä tila-asioissa sekä maahanmuuttajien ystävätoiminnassa. ja ryhmätoiminnassa. Luetaan Yhdessä-verkoston ja seurakunnan kanssa käynnistetyt suomen kielen ryhmät toimivat tällä hetkellä sekä Hyrylässä että Jokelassa ja asiakkaat ovat ottaneet ne hyvin vastaan. Toiminta on tarkoitettu niille maahanmuuttajille, jotka eivät ole vielä virallisen te-toimiston osoittaman kotoutuskoulutuksen piirissä. Maahanmuuttajapalvelut käynnisti lokakuussa 2022 yhteistyössä vapaaehtoisten kanssa "Apua ukrainalaisille Tuusulassa"-verkoston, jossa kunta tarjoaa tilat ukrainalaispakolaisten ruoka-avulle kerran viikossa. Kaikille maahanmuuttajille tarkoitettu vaate- ja pientavaralahjoitusten varasto toimii yhteistyössä vapaaehtoisverkoston ja kunnan kesken.

		06.03.02 Osallistumme kotouttamisen kumppanuusohjelman suunnitteluun ja toteutukseen Keski-Uudellamaalla		3	Maahanmuuttokoordinaattori on mukana Kotouttamisen Kumppanuusohjelman yhteistyöpalaverissa. Lisäksi on toteutettu helmikuussa yhteinen Keski-Uudenmaan Kumppanuusohjelma-päivä, jossa oli teemana maahanmuuttajien työllistyminen. Samoin järjestimme uuden Keski-Uudenmaan Kotouttamisen Kumppanuusohjelmatilaisuuden 26.4. Yhteistyössä Järvenpään maahanmuuttokoordinaattorin kanssa on huolehdittu siitä, että Kotouttamisen Kumppanuusohjelmalle on otettu aktiiviseen käyttöön. Tuusulan maahanmuuttokoordinaattori oli mukana 4.10. toteutuneessa Uudenmaan alueen Kotouttamisen kumppanuustilaisuudessa. Vuonna 2023 Kotouttamisen kumppanuusohjelmassa ollaan mukana vain rajoitetusti, koska koordinaattoreiden työtilanne on hyvin kiireinen. Seuraava yhteinen Kumppanuustapahtuma on 17.4. ja aiheena on maahanmuuttokentän tietotarpeiden kartoittaminen. Tässä ollaan mukana.
		06.03.03 Porrastamme tuen tarpeen asiakkaan tilanteen ja maassaoloajan mukaan		3	Maahanmuuttopalveluissa on noin kahden vuoden ajan toteutettu ns. Kotouttamisen liikennevalot-työskentelymallia. Mallin avulla asiakkaalle havainnollistetaan hänen kotoutumispolkua, jonka tavoitteena on itsenäinen selviytyminen. Tästä on ollut merkittävää hyötyä asiakastyön tavoitteellisuuden varmistamiselle. Walmu-tietojärjestelmässä oleva Kykyviisari on otettu käyttöön asiakastyössä ja se tehdään asiakkaille puolivuositain eli 2 kertaa vuodessa. Kykyviisari-arvioiteja on toteutettu jo suurimmalle osalle maahanmuuttajapalvelujen asiakkaista ja kokemukset ovat olleet rohkaisevia. Kykyviisari auttaa jäsentämään sekä työntekijälle että asiakkaalle itselleen sen, mitä osa-alueita hänen tulee kehittää ja mitkä hän jo osaa. Seuraavana tavoitteena on tiimin sisällä kehittää Kykyviisari-menetelmästä selkokielisempi versio, koska nyt kysymyspatteristo on hyvin pitkä ja siten raskas henkilöille, joiden äidinkieli ei ole suomi.
		06.03.04 Tuemme maahanmuuttaja-asiakkaitamme aktiiviseen toimijuuteen ryhmätoiminnan avulla		4	.Tavoite etenee tällä hetkellä suunnitellusti. Maahanmuuttajapalveluilla on ollut yhteistyötä jo kolmen vuoden ajan Tuusulan seurakunnan kanssa, joka järjestää maahanmuuttajanaisten ja miesten vertaisryhmän arabiankielisille henkilöille ja kunta on tilannut niihin tulkit. Lisäksi yhteistyössä Laurea-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kanssa on toteutettu Naisten Voimaklubi, johon osallistui muitamia (3-8 henkeä) pakolaistaustaisia naisia. Ryhmä oli pilottikokeilu ja siitä valmistuu oppinnäytetyö toukokuussa 2022. Lisäksi toukokuussa käynnistyi uudestaan myös Laurea-Ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kanssa samantyyppinen naistenryhmä. Ryhmä onnistui hyvin ja sen seurauksena tapahtui merkittävä edistysaskel, kun yksi ryhmään osallistuneista pakolaisnaisista oli valmis ottamaan vastuun ryhmän vedosta. Kunta on järjestänyt heille tilat toimintaa varten Jokelan yläkoululta ja kirjastolta ja ryhmässä naiset tekevät tällä hetkellä käsitöitä tavoitteenaan järjestää käsityönäyttely. Myös seurakunnan toteuttamat vertaisryhmät jatkuvat vielä syksyn 2022 ajan. Seurakunta järjestää arabiankielisille naisille ja miehille vertaisryhmätoimintaa kerran kuussa sekä lisäksi he järjestävät yhteistyössä kunnan ja Luetaan Yhdessä-verkoston kanssa suomen kielen kerhoja työvoiman ulkopuolella oleville pakolaisille. Toiminta jatkuu myös vuonna 2023 pakolaisnaisten ryhmätoiminnan osalta sekä seurakunnan vetämien vertaisryhmätoiminnan osalta.
		06.03.05 Vakiinnutamme yleisen maahanmuuttaja-palveluneuvonnan osaksi toimintaamme		5	Palveluneuvonta Tuusulan osalta on edennyt parempaan suuntaan koko ajan kun toiminnan tunnettuus lisääntyy koko ajan. Lisäksi hankkeessa on lisätty markkinointia mm. niin, että järjestämme infoja keskeisille yhteistyökumppaneille, kuten Keusotelle sekä kerromme toiminnasta kunnan sisäisissä verkostoissa, mm. valmistavan luokan opettajille. Lisäksi hankkeen verkkoviestinnästä vastaava projektityöntekijä mainostaa jatkossa mukana olevien kuntien Facebook-sivustolla hankkeen toimintaa.
	06.04 Vahvistamme yhdenvertaisuutta ja aktiivista kansalaisuutta ohjaamopalveluissa			3	Psykososiaalisen tuen mallia luodaan ja tähän liittyen 2.5. aloitti uusi asumisneuvoja.
		06.04.01 Selkeytämme psykososiaalisen tuen rakenteen hyvinvointialueen kanssa		3	Psykososiaalisen tuen mallia luodaan.

		06.04.02 Selkeytämme psykososiaalisen tuen rakenteen hyvinvointialueen kanssa		2	Tavoitteessa ei olla saavutettu merkittävää edistymistä, mutta verkostoyhteistyön tiivistämisellä edistetään tavoitetta vuoden 2023 puolella.
07. Vahvistamme kunnan, asukkaiden ja yhteisöjen yhteistyötä ja kumppanuutta					
	07.01 Jatkamme Tuusulan brändin vahvistamista ja Tuusulan tunnettuuden lisäämistä			5	Asukasluvun seuraava merkkipaalu, 40 000-asukasta tuli täyteen kesäkuussa, ja tapahtuman ympärille rakennettiin markkinointiviestintää. Lisäksi markkinoinnissa/markkinointiviestinnässä keskityttiin erityisesti asumisen markkinointiin, palveluverkon hyödyntämiseen sekä esimerkiksi työnantajakuvan kehittämiseen yhdessä HR:n kanssa. Tuusula tekee muutoinkin jatkuvaa brändiä tukevaa markkinointiviestintää ja maksettua mainontaa.
		07.01.01 Jatkamme mielenkiintoisen markkinointiviestinnän tekemistä		5	Tuusulan Elämisen taidetta -brändiin perustuvaa uutta asumisen markkinointia toteutettiin kumppaneiden kanssa. Markkinointiviestintää tehtiin monissa kanavissa, mm. sosiaalisessa mediassa. Yleistä brändimarkkinointia tehtiin mm. sosiaalisessa mediassa ja Googlessa. Myös palveluverkkoon liittyvää markkinointiviestintää sekä brändimarkkinoinnin kokonaisuutta edistettiin, jalkimmaisista mm. kunnan asukasluvun kasvuun (40 000 asukasta) liittyen. Häriskiven tontteja markkinoitiin.
		07.01.02 Tuomme esiin toimialueiden päivittäisiä onnistumisia		3	Toimialueiden johtoryhmille on järjestettiin kolme yhteiskokousta, joissa jaettiin tietoa toimialueiden tehtävistä ja onnistumisista. Sisaista viestintää on pyritty tehostamaan.
		07.01.03 Vahvistamme brändinmukaisuutta kunnan toiminnassa		5	Tuusulan kuntastrategian ja brändin välistä suhdetta on vahvistettu ja Elämisen taidetta -brändin toimeenpanoa tehdään viestinnässä ja markkinoinnissa läpi organisaation.
	07.02 Yhdenmukaistamme avustuskäytäntöjä ja tukia kuntatasoisesti			3	Vuoden 2022 aikana tehtiin sisäisen valvonnan tarkastus kunnan avustustoiminnasta ja sen kehittämiskohteista. Myös Keusotessa tehtiin avustuskäytäntöjen tarkastelua. Avustuskokonaisuuden valmistelu siirtyi vuodelle 2023.
		07.02.01 Tarkastelemme avustuskokonaisuutta kunta- ja toimialuetasoisesti		3	Vuoden 2022 aikana tehtiin sisäisen valvonnan tarkastus kunnan avustustoiminnasta ja sen kehittämiskohteista. Myös Keusotessa tehtiin avustuskäytäntöjen tarkastelua. Avustuskokonaisuuden valmistelu siirtyi vuodelle 2023.
		07.02.02 Päivitämme avustusperusteet		3	Vuoden 2022 aikana tehtiin sisäisen valvonnan tarkastus kunnan avustustoiminnasta ja sen kehittämiskohteista. Myös Keusotessa tehtiin avustuskäytäntöjen tarkastelua. Avustuskokonaisuuden valmistelu siirtyi vuodelle 2023.
	07.03 Kehitämme ikäihmisten hyvinvointia edistäviä palveluita			4	Ikäihmisten hyvinvointia edistäviä palveluita kehitetään yhteistyössä Keusoten kanssa. Kunnan näkökulmasta on tärkeä kehittää ikäihmisten ennalta ehkäisevää kotona-asumista ja yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa. Hyvän tuulen tuvat ovat jatkaneet toimintaansa ja olohuone toiminnan kokeilu Kallio pohjan alueella on ollut onnistunut. Esitys kunnan kehittämistoimista ja niiden edellyttämästä resursoinnista tuotiin päätöksentekoon ensimmäisen neljännesvuosikatsauksen yhteydessä. Resursoinnista päätettiin vuoden 2023 talousarvion käsittelyn yhteydessä. Vapaaehtoistoiminnan koordinaattorin määräaikainen tehtävä perustettiin ja se avattiin hakuun.
		07.03.01 Jatkamme yhteisötyötä seurakunnan kanssa ja kehitämme yhdessä Hyvän Tuulen Tupien toimintaa		5	Hyvän tuulen tuvat ovat jatkaneet toimintaansa koronarajoitusten hellitettyä. Kellokoskella toiminta on siirtynyt Kellotuvalle Roselius-säätiön tiloista. Tupatoiminnan vapaaehtoisten määrä on vähentynyt Korona-pandemian myötä.
		07.03.02 Varmistamme palveluiden saavutettavuuden		4	Ikäihmisten hyvinvointia edistäviä palveluita kehitetään yhteistyössä Keusoten kanssa. Kunnan näkökulmasta on tärkeä kehittää ikäihmisten ennalta ehkäisevää kotona-asumista ja yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa. Esitys kunnan kehittämistoimista ja niiden edellyttämästä resursoinnista tuotiin päätöksentekoon ensimmäisen neljännesvuosikatsauksen yhteydessä. Resursoinnista päätettiin vuoden 2023 talousarvion käsittelyn yhteydessä. Vapaaehtoistoiminnan koordinaattorin määräaikainen tehtävä perustettiin ja se avattiin hakuun.
	07.04 Kehitämme yhteisöllistä toimintaa ja olemme mukana yhteisöllisten tapahtumien järjestämisessä			5	Yhteisöllisen toiminnan kehittäminen on kuntastrategian, hyvinvointisuunnitelman ja osallisuusmallin mukaista toimintaa. Koronarajoitusten hellitettyä tapahtumia on jälleen mahdollista järjestää. Yhteisöllisiä tapahtumia on toteutettu keväällä ja kesällä ja suunniteltu toteutettavaksi alkusyksystä. Toteutettuja tapahtumia on esim. kevätkarnevaalit, Tuusula-viikko ja Keski-Uudenmaan Pride Tuusulassa.

		07.04.01 Toteutamme Minä elän! Aleksis Kiven kuolemasta 150 vuotta -merkkivuotta teemalla mielenterveys ja järjestämme merkkivuoden tapahtumat yhdessä Nurmijärven ja muiden kumppanien kanssa		5	Merkkivuoden tapahtumat sujuvat hyvin yhteistyössä Nurmijärven kunnan kanssa. Mielenterveyden kuntokortti lanseerattiin alkuvuonna. Minä elän -klubilla on ollut useita esityksiä, Minä elän -vaellus kulki syntymäkodista Palojoelta kuolinmökkiin Rantatielle. Vuosi päättyi tapahtumiin Tuusulassa 31.12.
		07.04.02 Järjestämme ja kehitämme foorumeita ja koulutustapahtumia ja osana sitä toteutamme kartoituksen ja yhdistyskyselyn		4	Alkuvuoden aikana on päivitetty kunnan järjestösuunnitelma ja suunniteltu huhtikuussa toteutettavaa Järjestöforumia ja sen yhteydessä pidettävää viestintäkoulutusta. Yhdistyskyselyä ei toteutettu syksyllä henkilöstövaihdoksen takia. Joulukuussa juhlittiin vapaaehtoisten päivää ja järjestettiin vapaaehtoistoimijoiden kiitosjuhla.
	07.05 Tehostamme yhteisötilojen käyttöä ja edistämme uudistuvan palveluverkon yhteiskäytön kysymyksiä			5	Yhteisötilojen käytön rajoitukset poistuivat koronarajoitusten hellitettävä ja yhteisötiloja käytetään 3. ja 4. sektorin toimijoiden lisäksi mm. Ohjaamo-palveluiden ja Tuusulan Opiston tarpeisiin. Roselussäätöön Martta-Augustan ruokasali on myös otettu yhteiskäyttöön Hyvän tuulen tupa-toiminnan varmistamiseksi. Tilavarauksjärjestelmän kehittäminen oli käynnissä ja sen myötä yhteisötilojen käytön mahdollisuudet kasvavat. Uudistuvan palveluverkon yhteiskäytön pelisaännöt hyväksyttiin loppuvuodesta.
		07.05.01 Luomme edellytyksiä yhteisöllisyyden syntymiselle uusilla kampuksilla		5	Kaikissa kampushankkeissa ja niiden yhteiskäytön projekteissa edistetään yhteisöllisyyden edellytysten syntymistä. Hankkeiden vaiheesta riippuen tehdyt toimet ovat erilaisia. Alkuvuoden aikana on esim. toteutettu Kirkonkylän kampuksen nimikilpailu. Uudistuvan palveluverkon yhteiskäytön pelisaännöt hyväksyttiin loppuvuodesta.
		07.05.02 Myönämme maksuttomia tai edullisia tiloja yhdistysten käyttöön		4	Avustusten sisäinen tarkastus tehtiin syksyllä. Tilojen asemaa osana avustusten kokonaisuutta ei tarkasteltu. Vuoden 2022 aikana myönnsimme maksuttomia tai edullisia tiloja yhdistysten ja yhteisöjen käyttöön voimassa olevien linjausten pohjalta. Linjaukset otetaan tarkasteluun vuoden 2023 aikana.
		07.05.03 Huolehdimme yhdistysten ja yhteisöjen tilatarpeista uudistuvaa palveluverkkoa tehtäessä		4	Tilavarauksjärjestelmän kehittäminen on käynnissä ja sen myötä yhteiskäytön mahdollisuudet kasvavat. Uudistuvan palveluverkon yhteiskäytön pelisaännöt ovat valmistuneet. Yhdistysten ja yhteisöjen tilatarpeista on viestitty kaikissa kampushankkeissa. Kampushankkeiden neliöiden tehostamistavoitteet eivät kuitenkaan mahdollista asukkaiden ja yhteisöjen olohuoneitoimintaa tavoitellussa laajuudessa.
08. Olemme osallisuuden edelläkävijä ja jatkamme demokratian eri muotojen ja osallistumisen tapojen kehittämistä					
	08.01 Vahvistamme asukkaiden osallisuutta ja varmistamme Tuusulan osallisuusmallin toteutumisen			5	Tuusulan osallisuusmallin toimeenpanoa on jatkettu mm. osallistuvan metsäsuunnittelun, kehittämisverkostojen toiminnan, Open Agenda hankkeen ja erätauko-dialogien muodossa.
		08.01.01 Varmistamme osallisuusmallin toteutumisen		5	Tuusulan osallisuusmallin toimeenpanoa on jatkettu mm. osallistuvan metsäsuunnittelun, kehittämisverkostojen toiminnan ja erätauko-dialogien muodossa. Toteutimme viidennen osallistuvan budjetoinnin kierroksen (2018-2022) ja osallistuimme Open Agenda-hankeeseen ja Vapaa! Fri! -hankeeseen.
		08.01.02 Kehitämme osallistuvaa budjetointia		5	Kuntatasoisin osallistuvan budjetoinnin toteutusta on viety eteenpäin. Vuoden 2022 osallistuvan budjetoinnin äänestyksessä äänestysprosentti laski hieman edellisvuodesta ollen 6,3 %. Kaikkiehdotukset keräsivät ääniä yhteensä 18394 kpl ja äänestäjiä oli 2099. 100 000 € budjetti jakautui 31projektiin kesken ja niiden toteutus on käynnistynyt. Tampereen yliopiston kanssa tehtiinyhteistyötä osallistuvan budjetoinnin tutkimukseen liittyen. Tutkimus valmistui keväällä 2022. Osallistuvan budjetoinnin prosessia päätettiin muuttaa vuodelle 2023. Vuoden 2023 osbu toteutetaan kaksivuotisena (2023-2024) 200 000€ budjetilla ja prosessi käynnistyy tammikuussa.

		08.01.03 Jatkamme kehittämisverkostomallin toimeenpanoa		5	Kehittämisverkostojen toimintaa mahdollistettiin ja ydintiimien toimintasuunnitelmat käsiteltiin hyte-lautakunnassa alkuvuodesta. Käynnistimme ydintiimien puheenjohtajien yhteiset kokoontumiset ja jatkoimme ydintiimien yhteisiä seminaareja. Kirkastimme myös ydintiimien toiminnan periaatteita. Kehittämisverkostoissa toteutettiin vuoden aikana monipuolista toimintaa ja projektien toimintarahaa myönnettiin hakemusten perusteella. Vuoden aikana syntyi mm. Hyrylän jouluikkunat –projekti, Amazing Race Clean Riha ja DuuniDuo Kellokoskella. Jokelan kehittämisverkosto valitsi vuoden jokelalaiseksi Tapio Tammilehdon. Syksyllä täydennettiin Etelä-Tuusulan kylien, Jokelan, Kellokosken ja Riihikallion kehittämisverkostojen ydintimejä asukasjäsenillä.
		08.01.04 Jatkamme Erätauko –dialogien toteutusta		5	Erätauko-dialogien toimintamallia on edistetty ja toteutuksia on jatkettu. Tammikuussa koulutettiin asukkaita ja yhteisöjä dialogiohjaajiksi. Myös henkilöstön koulutuksia on jatkettu. Erätauko-ohjausryhmä on kokoontunut säännöllisesti ja Tuusulan Erätauko-verkosto kokoontui kerran alkuvuoden aikana. Lisäksi olemme osallistuneet kolmen kunnan yhteiseen Erätauko-mentorointiin yhdessä Lahden ja Espoon kanssa. Tuusulalle myönnettiin vuoden dialogiteko -tunnustus. Tuusula osallistui kansallisten dialogien mallin valmisteluun.
		08.01.05 Jatkamme "Open Agenda" projektin toteutusta		5	Open Agenda-hankeessa asukkaiden osallisuus ja digitaaliset palvelut yhdessä nähdään yhtenä työkaluna kehittää parempia kuntapalveluita ja hankkeessa pyritään löytämään kehittämisen tueksi uudenlaisia tapoja, jotka ovat kaikkien Suomen kuntien omaksuttavissa. Hanke toteutetaan yhteistyössä Iin, Inarin, Lapinjärven ja Pietarsaaren kanssa. Yhteistyökumppanivalinta tehtiin ja kevään ja alkukesän aikana siirryttiin kokeiluihin valituissa 25-45 -vuotiaiden ruuhkavuosia elävien tuusulalaisten kohderyhmissä. Kokeilut jatkuivat ja jatkuvat syksyn ja talven ajan.
		08.01.06 Jatkamme "Nujerretaan demokratian peikot" –projektin toteutusta		5	Vuonna 2021 toteutetun "Nujerretaan demokratian peikot" –projektin oppeja ja havaintoja jalkautettiin vuoden 2022 aikana.
		08.01.07 Tuemme lasten ja nuorten demokratiakasvatusta		3	Alkuvuoden aikana loimme demokratiaoppitunnin konseptin ja pilotoimme sen hyödyntämistä Kirkonkylän koululla. Syksy aikana valmisteltiin osallisuusoppituntien konsepti. Osallisuusoppitunnit käynnistyvät alkuvuodesta 2023.
	08.02 Vahvistamme sivistyksen toimialueen osallistamisen ja osallistumisen tapoja kaikessa toiminnassamme			5	Sivistyksen toimialueella on säännölliset koko koko toimialan yhteiset esihenkilöpäivät, joissa edistämme yhteisiä tavoitteita. Esihenkilöpäivissä on käsitelty hyvinvoinnin johtamista, motivaatiota, hankintamenettelyä, leasing-ohjeita, talousarvion valmistelua ja palveluverkon asioita. Ruokapalvelut: Edistämme osallisuutta kouluruokaryhmien kautta. Järjestämme ikäihmisten ruokailua ja puistoruokailua eri kuntakeskuksissa. Uusissa palveluverkon kohteissa osallistetaan kohteissa työskenteleviä ihmisiä prosessien suunnittelussa. Prosessien kehittämiseen valittu Lean-filosofia osallistaa henkilökuntaa oman työnsä kehittämisessä. Varhaiskasvatus: vanhempain toimikuntien toimintaa on tuettu aloittamaan uudelleen koronan jälkeen ja uusissa yksiköissä.
		08.02.01 Osallistamme oppilaita, huoltajia, henkilöstöä ja kuntalaisia Erätauko-menetelmällä kehittämistyöhön		3	Erätaukoa on viety eteenpäin systemaattisesti, joskin toistaiseksi lähinnä hallinnon vetämänä. Koulutuksia on järjestetty keväällä perusopetuksen opettajille. Keskusteluja on järjestetty sivistyksen lautakunnille sivistyspalveluiden tulevaisuudesta ja lapsille ja nuorille palveluista, hyvinvoinnista, osallisuudesta ja henkilöstön osaamisesta. Ollimme mukana Hyvin sanottu -hankkeen keskustelufestivaaleilla syys-lokakuun vaihteessa 2022. Tuusula on mukana valtakunnallisessa Kansalliset dialogit -ohjausryhmässä keskustelujen vakiojärjestäjänä. Osana Kaikille yhteinen koulu -hanketta menetelmää on hyödynnetty lasten kuulemisesta siitä, mitä inklusio heille tarkoittaa. Osana Diok -hankkeessa Riihikallion koulussa hankkeessa olevat opettajat hyödyntävät Erätaukoa eri luokka-asteiden välisessä yhteistyössä.

		08.02.02 Vahvistamme osallisuutta osana päiväkotien ja koulujen arkea		5	Koronarajoitusten väljentämisen myötä kouluilla on aloitettu yhteisten tapahtumien suunnittelu ja toteutus tämän hetken riskejä arvioiden. Koulut ovat aloittaneet toimimaan normaalilla tavalla koronarajoitusten poistuttua ja erilaiset henkilöstö- ja oppilastyöryhmät ovat käynnissä. Päiväkodeissa rajoitusten päätyminen mahdollistaa yli ryhmärajojen tehtävän yhteistyön tekemisen uudelleen. Inklusiivisuutta tukeva Kaikille yhteinen varhaiskasvatus -hanke vahvistaa tuen johtamista ja lasten osallisuutta inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Hanke tarjoaa laajan koulutusvalikoiman henkilöstölle.
		08.02.03 Luomme edellytyksiä vaikuttavalle oppilaskuntatyölle ja toteutamme lasten ja nuorten demokratiakasvatusta.		4	Oppilaiden demokratiakasvatusta on edistetty kannustamalla koululuokkia mukaan osallistuvan budjetoinnin ideointiin ja äänestyksiin. Agenda 2030 –opetusohjelman kehittäminen jatkui kunnan yhteisissä vesoissa, jotka pidettiin 15.3. ja 17.3. 2022 kaikille opettajille. Agenda2030 -ohjelman käyttöönoton suunnittelua jatketaan kevään ajan ja se otetaan käyttöön syyslukuvuoden 2022-2023 alkaessa. Agenda2030-ohjelmassa demokratiakasvatus sisältyy usealle vuosiluokalle suunniteltuihin sisältöihin. Tavoitteena on kasvattaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Agenda2030 -ohjelma otettu käyttöön lukuvuoden 2022-23 alusta. Luomme ja kokeilemme Diok -hankkeen myötä uusia osallisuuden malleja kouluissa.
		08.02.04 Keräämme uutta tietoa siitä, miten nuoret tänä päivänä harrastavat ja viettävät aikaa, Suomen harrastamisen mallin kehittäminen		5	Kevään 2022 aikana on valmisteltu Suomen harrastamisen mallin valtionavustushakua. Siinä yhteydessä on kartoitettu mahdollisia harrastusten järjestäjiä. Rehtoreiden kanssa on suunniteltu harrastusten kohdentamisen prosessia kouluille ja oppilaiden osallisuutta tässä prosessissa. Toukokuun aikana on suunniteltu esiteltäväksi kouluittain oppilaille tähän asti tulleet yhteistyökumppaneiden kerho- ja harrastustarjoukset aihepiireittäin. Niiden perusteella toteutetaan kysely oppilaiden toiveista sekä tiedustelu, onko oppilailla jotain muuta toivetta, johon voisimme etsiä toteuttajia. Hanketyöntekijänä on aloittanut harrastustoiminnan koordinaattori, joka edistää Suomen harrastamisen mallin mukaista toimintaa kouluilla ja toimii yhdyshenkilönä koulujen ja harrastusta tuottavien tahojen välillä. Lokakuussa 2022 on tehty oppilaille tarkentava kysely, jolla kartoitetaan ilman harrastusta olevien toiveita. Oppilaiden toiveiden mukaisia kerhoja on aloittanut toimintansa ja tällä hetkellä kerhoja on Tuusulan kouluissa. Syksyllä 2022 yhteistyötoimijoita on 16 kappaletta. Syksyn aikana on arvioitu miten kerhotoiminnan koordinoitua pitäisi jatkossa toteuttaa toiminnan laajentuessa. Suunnittelua jatketaan keväällä 2023. Vapaa-aikapalvelut: On mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa tehtävää kyselyä mm. koulunuorisotyön avulla.
		08.02.05 Kehitämme lukiossa työelämä- ja korkeakoulu yhteistyötä		3	Rohkeat kokeilut -hankkeen kautta olemme saaneet alkamaan jatkuvaa yhteistyötä korkeakouluopintojen kanssa. Järjestämme muutamia kurstuksia korkeakouluopintoihin lukiolaisille. Tietotekniikan opinnoissa opiskelijoitamme on mahdollista tehdä muutamia kursseja vuodessa yliopistolle. Yliopisto-opinnoista tuotettiin hankkeen osana podcast yhdessä lukion alumnien kanssa: opiskelemaan.com Lukion Itämeri-projekti, Platonin akatemia ja Rohkeat kokeilut -hanke ovat tuottaneet toimintakulttuuria, jonka kautta lukion yhteistyö korkeakouluihin edelleen rakentuu.
09. Olemme kasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta vahvistaen yhdenvertaisuutta ja elinikäistä oppimista					

	09.01 Vahvistamme ja kehitämme kasvatuksen ja oppimisen toimintakulttuuria, laatua ja arviointia			3	<p>Varhaiskasvatuksessa jatketaan ReunamoEducationin kanssa tehtävää observointia ja tulosten perusteella toiminnalle asetetaan tavoitteita ja suunnitellaan koulutuksia. uudet tulokset saatiin joulukuussa 2022. Laadun hallinnan ja johtamisen kehittämisen hanketyöntekijä on edistänyt arvioinnin kehittämistä. Oppimisen palvelualueella kouluterveyskyselyn tuloksia on käsitelty jokaisessa koulussa ja yksikkökohtaisten tulosten perusteella on tunnistettu olennaisia toimintakulttuurin muutostarpeita. Kehittämissuunnitelman pitkän tähtäimen tavoitteistoa rakennetaan osaksi varhaiskasvatuksen yksiköiden ja koulujen vuotuista suunnittelua. Koulujen lukuvuosisuunnitelmia on päivitetty uuden kasvatuksen ja koulutuksen kehittämissuunnitelman mukaisesti. Koulujen ja oppimisen hallinnon yhteiset johtoryhmätapaamiset on aloitettu. Tapaamisissa keskustellaan ja arvioidaan koulun toimintakulttuurin tilannetta ja kehittämiskohteita uuden Kesun näkökulmasta. Kasvatuksen ja opetuksen kärkikuntakriteeristön määrittely on aloitettu yhteistyössä esihenkilöiden ja hallinnon kanssa.</p>
		09.01.01 Huomioimme koronapandemian vaikutuksen kasvuun ja oppimiseen sekä lasten ja nuorten hyvinvointiin		5	<p>Ensimmäinen rahoituskausi Covid19-valtionavustuksesta päättyi 31.12.2021 sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa ja lukiossa. Vastaava uusi avustus saatiin kuitenkin käyttöön vuoden 2021 syksyllä, joten yksiköt ovat pystyneet suunnittelemaan lisäresursssia kasvun ja oppimisen tueksi saumattomasti. Varhaiskasvatuksessa avustuksella on palkattu S2- opettaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja resurssilastenhoitaja. Perusopetuksessa on rahoitusta hyödynnetty yksikön koon ja oppilaiden tarpeiden mukaisesti resurssiopettajan palkkaamiseen, tukiopetustuntien lisäämiseen, laaja-alaisen erityisopettajan tuntien lisäämiseen ja koulunkäynninohjaajien tunteihin. Lukiossa avustuksella on palkattu resurssiopettaja. Covid-rahoituksesta saatiin päätös 471 133,17 € ja rahan käyttö aloitetaan vuoden 2023 alusta tai lukuvuoden 2023-24 alusta koulukohtaisesta päätöksestä riippuen. Varhaiskasvatukseen on palkattu uudella rahoituksella toinen kieli- ja kulttuuriopettaja. Iltapäivätoiminnassa paikka on pyritty saamaan mahdollisimman monelle lapselle, myös 2. luokkalaisten osalta.</p>
		09.01.02 Laadimme sivistyksen toimialueen kehittämissuunnitelman.		5	<p>Sivistyksen toimialueen kehittämissuunnitelma on laadittu vuosille 2022-2025. Tammi-helmikuussa kehittämissuunnitelma viimeisteltiin luonnokseksi, josta pidettiin infot sivistyksen molemmissa lautakunnissa. Maaliskuun aikana suunnitelmasta kerättiin palautetta henkilöstöltä, luottamushenkilöiltä, työsuojelulta ja pääluottamushenkilöiltä. Kehittämissuunnitelma eteni päätöksentekoon sivistyksen lautakuntiin huhtikuussa ja valtuustoon toukokuussa. Suunnitelma on julkaistu ja sen mukainen eteneminen on käynnissä</p>
		09.01.03 Olemme mukana alueellisessa ja valtakunnallisessa kehittämistoiminnassa		3	<p>Olemme mukana YLEN ja Erätauko-säätiön Hyvin sanotti -hankkeessa, jonka kautta olemme verkostoituneet muiden aktiivisten dialogia edistävien kuntien kanssa. Olemme saaneet toteutettua Erätauko-koulutuksia hankkeen kautta henkilöstöllemme. uusulan kunta järjesti keskustelufestivaaleilla keskustelun teemalla Opettajaisuus 2030. Pääsimme kuntana mukaan Kansallisten dialogien työryhmään. Jatkamme Oppiva-verkostossa toista vuotta. Tarjoamme sen kautta koulutuksia varhaiskasvatuksen ja opetuksen henkilöstölle. Jatkamme OKM:n Oikeus oppia -kehittämissuunnitelman kautta saamiemme alueellisissa verkostoissa toteutettavia hankkeitamme Opinto-ohjaus, SITKO, Kaikille yhteinen varhaiskasvatusta ja Kaikille yhteinen koulu). Saimme sekä OKM:n Oikeus oppia -ohjelman että opetushallituksen merkittäviä valtionavustuksia kevään haussa. Ruokapalvelut ovat mukana Vastuulliset ruokapalvelut -kehitysohjelmassa. Ruokapalvelut ovat lisäksi mukana Wasteless -hankkeen ohjausryhmätoiminnassa, ja Pajatso-hankkeen ohjausryhmässä. Vapaa-aikapalvelut on aktiivisesti mukana Kuuma-kuntien verkostotyössä nuoriso- ja liikuntatyön osalta. Lisäksi vapaa-aikapalvelut on mukana koulutuskokonaisuudessa, joka vahvistaa isojen kaupunkien ja kuntien liikuntajohdon edellytyksiä vastata yhteiskunnan ja liikuntakulttuuriin tulevaisuushaasteisiin.</p>

		09.01.04 Luomme edellytyksiä uusien taitojen oppimiselle houkuttelevilla ja hyvin hoidetuilla liikuntaolosuhteilla ja -palveluilla		3	Toimialueella on vielä palveluverkkoon liittyviä hankkeita tehtävänä, joka vie resursseja. Painopistettä siirretään kuitenkin myös olemassa olevien liikuntapaikkojen kehittämiseen ja käytön tehostamiseen. Yksi tällainen painopiste on laadun parantaminen suosittujen liikuntapaikkojen hoidossa, josta on saatu hyviä kokemuksia mm. talviliikuntapaikkojen ylläpidossa.
		09.01.05 Jatkamme uuden opetussuunnitelman käyttöönottoa lukiossa.		5	Uudesta opetussuunnitelmasta kerättiin palautetta ja sen perusteella on tehty ensi lukuvuoden kurssitarjottimeen muutamia muutoksia opintojaksujen järjestämiseen. Uusi opetussuunnitelma on kuitenkin saatu toimimaan kohtuullisen hyvin. Uusi opetussuunnitelma on otettu käyttöön ja sitä on arvioitu. Opetussuunnitelman toteuttaminen ja sen arviointi on jatkuvaa toimintaa, mutta tavoite katsotaan tämän salkun osalta saavutetuksi.
		09.01.06 Kehitämme valmiuksia toimia kieli- ja kulttuuritietoisesti.		3	Varhaiskasvatuksessa on vahvistettu suomi toisena kielenä -osaamista jatkamalla Covid19- valtionavustuksen rahoituksella hankekausien yli s2-opettaja palkkausta. Vuoden 2023 alusta kieli- ja kulttuuriopettaja vakinaistettu ja hankerahoituksella palkattu toinen. Jokelan yläkoulussa ja Hyökkälän koulussa on toteutettu valmistavan opetuksen oppilaiden integraatiota tukevaa kerhotoimintaa. Kerho on osa valmistavan opetuksen oppilaiden koulupäivää ja yleisopetuksen oppilaille tarjolla kerhotuntina. Kieli- ja kulttuuritietoisuuskoulutuksia jatketaan henkilöstölle osana lukuvuoden 2022-23 koulutuskalenteria. Tuusulan kunta on saanut Valtion erityisavustuksen maahanmuuttotasaisten perusopetuksen oppilaiden opetuskielen taidon ja perustaitojen vahvistamiseksi sekä siirtymien tukemiseksi. Hankerahoitusta on ohjattu hankkeeseen mukaan lähteville yläkouluille. Koulujen henkilöstöstä on perustettu työryhmä, joka tekee kielellisesti alaspäin eriyttävää materiaalia. Työryhmälle on tarjottu koulutusta selkokielestä.
		09.01.07 Toteutamme laadukkaasti entistä monipuolisemman kuvataiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman		4	Kuvataiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaa toteutetaan laadukkaasti sitä kehittäen saadun palautteen perusteella. Opetussuunnitelma päivitetään hyödyntämään tulevat Monion uudet tilat kuvataiteen opetuksen toteuttamiseen ja kehittämiseen (mm. pimiö, kuvanveistotila).
		09.01.08 Valmistaudumme viemään osan Opiston ja Kuvataidekoulun opintosuorituksista Koski-tietokantaan		4	Ensimmäiset osaamisperusteisesti arvioituid opintojaksot (opintopistekurssit) ovat Tuusulan Opiston opinto-ohjelmassa kevätkaudella 2023. Valmistuneet opintosuoritukset voidaan viedä Koski-tietokantaan.
		09.01.09 Tarjoamme monipuolisen kaikille väestöryhmille soveltuvan Opiston opetustarjonnan väistötiloissa ja Moniossa.		4	Suunnittelemme entistä monipuolisemman Opiston Opetustarjonnan Monion opetustoimintaan syyskaudesta 2023 alkaen. Siihen asti toteutamme väistötiloissa mahdollisimman monipuolisen ja kattavan opetusohjelman. Monioon suunniteltuja tiloja valmistaudutaan hyödyntämään etenkin sana- ja ilmaisutaitoissa (mm. näyttämöt) , kuvataiteissa (mm. pimiö, kuvanveistotilat), kädentaidoissa (mm. märkätilat) sekä tietotekniikassa (ns. Science lab). Käytössämme Monion valmistumiseen asti olevat väistötilat hyödynnämme mahdollisimman monipuoliseen ja kattavaan opetukseen.
	09.02 Tuemme johtamisella henkilöstön yhdessä kehittämistä ja osaamisen jakamista sekä luomme oppimiseen kannustavaa kulttuuria			3	Osaaminen ja kyvykkyydet -ohjelman yksi osa-alue: Valmentavalla johtamisella kannustetaan osaamisen kehittämiseen ja Työyhteisön itseohjautuvuuden tukeminen Johtamiskulttuuria kehitetään edelleen siten, että johtaminen on työyhteisö- ja työntekijälähtöistä ja sillä tuetaan yhdessä kehittämistä, oppimista ja osaamisen jakamista sekä luodaan oppimiseen kannustavaa kulttuuria. Johtamisen, erityisesti osaamisen johtamisen, tueksi on hankittu oma HR-järjestelmä. Osaamisen kehittämisen järjestelmän esiselvitys valmistui 2022 vuoden alussa ja tämän perusteella yhteistyökumppaniksi valikoitui Etaika. Järjestelmän käyttöönoton ensimmäinen vaihe on alkanut osaamisen ja pätevyysien sekä koulutuskalenterin osalta. Työhyvinvointia ja henkilöstökokemusta kehittämällä, luodaan edellytyksiä osaamisen kehittämiselle. Työhyvinvoinnin pulssikyselyn kilpailutus saatiin valmiiksi helmikuussa 2022. Kyselyitä toteutetaan vuoden aikana kaksi. Ensimmäisen, huhtikuussa lähetetyn kyselyn teemana oli työhyvinvointi ja työkyky, marraskuussa toteutettavan kyselyn teemana on osaaminen ja kyvykkyydet.

		09.02.01 Laadimme valtuustokaudelle osaamisen kehittämisen ohjelman, jonka tavoitteisiin pohjautuen määritellään toimenpiteet:		5	Osana strategian valmistelua laadittiin Osaaminen ja kyvykkyudet -ohjelma, joka on yksi strategian keino-ohjelmista. Ohjelmalle laaditussa dokumentissa kuvataan ohjelman eri osa-alueet ja valtuustokauden painopisteet. Ohjelman etenemistä raportoidaan vuosittain valtuustolle sekä ohjelman toimenpiteitä raportoidaan kehittämissalkun puolella kuukausittain.
		09.02.02 osaamisen kehittämisen strategiyhteyden ja strategisten osaamisten kartoittaminen (henkilöstösuunnitelma, kehityskeskustelut)			Osaaminen ja kyvykkyudet -ohjelman osa-alue: Osaamisen kehittämisen suunnittelu perustuu strategiaan ja on luonteeltaan ennakkoivaHenkilöstön osaamisen kehittäminen kytkeytyy kuntastrategiaan, josta nousevat myös strategiset ja kriittiset nykyhetken ja tulevaisuuden osaamistarpeet. Loppu vuodesta 2021 toteutettiin osaamiskartoitus, jossa kartoitettiin vuoden 2022 osaamistarpeita. Jatkossa maaliskuussa 2022 hankitulla osaamisen kehittämisen järjestelmällä (Etaika) voidaan sähköistää prosessia ja tarjota apua strategisten ja muiden osaamisten kartoittamiseen. Järjestelmän käyttöönotto on aloitettu.Henkilöstöpalveluiden ja talouspalveluiden kanssa on tiivistetty yhteistyötä talousarvion ja henkilöstösuunnittelun osalta. Vuoden 2023 talousarvioprosessin aikana sujuvoitettiin suunnittelua ja lisättiin yhteistyötä. Henkilöstöpalveluista tarjotaan tukea ennakkoivaan henkilöstösuunnitteluun.
		09.02.03 työyhteisökeskeisen johtamisen, yhdessä kehittämisen ja osaamisen jakamisen edistäminen (valmennukset, tiimien osaamiskeskustelut)		3	Osaamisen kehittämisen järjestelmän käyttö on aloitettu. Järjestelmän käyttöönoton edetessä esihenkilölle ja henkilöstölle järjestetään valmennusta.
		09.02.04 osaamisen kehittämisen rakenteiden ja menetelmien kehittäminen (HR-järjestelmän hankinta, osaamiskartoitukset)		3	HRD järjestelmä kartoitettu ja valittu. eTaika järjestelmä hankittu. Käyttöönottoprojekti aloitettu määrittelyillä. Käyttöönotto osissa. Keväälle suunniteltu koulutuskalenteri sekä luvat ja pätevyudet. Muita osa-alueita edistetty syksyn aikana.
	09.03 Kehitämme sivistystoimen johtamisjärjestelmää ja tiedolla johtamista ja mahdollistamme jaetun johtamisen			3	Kirkonkylän monitoimijaisen kampuksen johtamista ja toimintakulttuuria on kehitetty yhdessä varhaiskasvatuspäällikön, opetuspäällikön ja yksiköiden johtajien ja rehtoreiden kanssa. Yhteistä kehittämistä vahvistetaan ulkopuolisilla toimijoilla ja jatketaan yhteistyössä tulevan henkilöstön kanssa kampuksen käyttöönottoon asti. Muutosvalmennuksen tarjouspyyntöä on valmisteltu kevään aikana ja muutosvalmennuksen toteuttajaksi on valittu HY+.Ruokapalveluissa tarpeellisen tiedon saamiseksi kuvataan prosessit ja mahdollistetaan rakenteet tiedolla johtamiselle. Tutkimme jaetun johtamisen mahdollisuutta ruokapalveluissa.Varhaiskasvatuksessa saimme merkittävän valtionavustuksen laadun, arvioinnin ja johtamisen kehittämiseen vuosille 2022-23. Avustuksella on saatu palkattua varhaiskasvatukseen asiantuntija edistämään kehittämistyötä. Päiväkodin johtajat ja varajohtajat osallistuvat yhteiseen valmentavan johtamisen koulutukseen. Sivistyksen toimialueella olemme aloittaneet työskentelyn tiedolla johdetun sivistyksen kärkikunta -kriteeristön luomiseksi.
		09.03.01 Edistämme henkilöstön hyvinvointia		4	Ruokapalveluissa tehdään tyky-suunnitelma ruokapalveluille. Selvitetään koulutustarpeita henkilökunnalta ja kohdennetaan coachingia. Ruokapalveluiden omia tykytilaisuuksia järjestetään syksyllä 2022. Opettajien veso-koulutukset järjestettiin lähikoulutuksina ja niiden aikana tarjottiin aikataulutuksen kautta mahdollisuus myös vapaampaan keskusteluun. Korona-rajoituksia on purettu ja mahdollistettu työyhteisöjen yhteisöllisyyden vahvistaminen.Lukuvuosi on aloitettu ilman rajoituksia ja henkilöstö on voinut kokoontua normaalisti. Kehittämistyöryhmien ja koulutusten kokoontumisia on toteutettu lähitapaamisina sekä etäyhteydellä tilaisuuden luonne huomioiden. Koulut ovat kirjanneet lukuvuosisuunnitelmiin useita yksittäisiä hyvinvointia lisääviä tavoitteita.Pulssi-kyselyiden tulosten tarkastelu ja toimenpiteiden laatiminen yksiköissä. Oppimisen palvelualueella kehittämiskohteeksi nousi perehdyttämisen kehittäminen.

		09.03.02 Kehitämme henkilöstön osaamista, erityisesti vuorovaikutus, monikulttuurisuus ja digitaidot.		3	Varhaiskasvatuksessa keskeistä on tunneilmastoitaan salliva ja hyväksyvä toimintakulttuuri ja oppimisympäristö. Ammatillinen ja tasapuolinen suhtautuminen lasten kaveritaitoihin ja vahvuuksiin. Toimintaa kehitetään edelleen observoinneista saatujen tulosten perusteella. Ruokapalveluissa keskitytään kartoittamaan henkilöstön osaamista, ja tehdään kohdennettua coachingia kehityskohtiin. Henkilöstölle suunnitellaan Lean-koulutusta, jonka tavoitteena on osallistaa henkilökunta oman työnsä kehittämiseen. 6.4.2022 HHHalukkuutta oman työn kehittämiseen kyseltiin erillisen kyselyn avulla kevään 2022 kehityskeskustelujen yhteydessä. Samalla kartoitettiin halukkuutta ruokapalveluiden prosessien kehittämiseen. 9.8.2022 Kaikille yhteinen koulu -hankkeessa on alkanut "Koulu yhteisön johtaminen ja vahvistaminen systeemisellä ja suhdeperustaisella työtöteellä" -koulutuskokonaisuus rehtoreille. Maaliskuussa (15.3. ja 17.3.) pidettiin opettajien veso-koulutuspäivät, joissa aiheena oli Agenda2030 ja Kaikille yhteinen koulu. Lukuvuoden 2022-23 opetuksen koulutuskalenterissa on kiinnitetty huomiota mm. tunne- ja vuorovaikutustaitojen koulutuksiin.
		09.03.03 Kehitämme toimintakulttuuria toiminnassa olevissa ja käynnistyvissä yksiköissä oppimisen palvelualueella ja varhaiskasvatuksessa		3	Uusien yksiköiden osalta on käynnistetty keskustelu- ja työryhmiä toimintakulttuurin kehittämiseksi. Varhaiskasvatuksessa johtamiskulttuuria ja pedagogista johtamista vahvistetaan ja kehitetään koulutuksin, uudelleen organisoimalla ja koulutusten kautta. Hyrylän alueen henkilöstölle on tarjottu mahdollisuuksia vierailuilla eri kuntien uudiskampuksilla toimintakulttuurin ja irtokalustesuunnittelun tueksi. Vierailuja on järjestetty Vantaalle Hämeenkyllän kouluun, Sipooseen Nikkilän sydämen kampukselle ja Lappeenrantaan Lauritsalan kouluun sekä Keravanjoen kouluun. Kellokosken koululla on järjestetty Kirkonkylän, Riihikallion ja Rykmentinpuiston kampuksien solumallin, toimintakulttuurin ja kalusteiden suunnittelun tueksi työpajoja opettajille. Kevään aikana vierailaan vielä Keravanjoen koulussa. Kirkonkylän hankkeen (Tuusulanjärven kampus) toimintakulttuurin kehittämisen yhteistyökumppani kilpailutettiin ja valmennus- koulutus aloitetaan keväällä 2023. Toimijaksi on valittu HY+.
		09.03.04 Määritämme palveluverkon rakentuvien yksiköiden johtamisjärjestelmät ja hyödynnämme mm. Lean- ja Coaching -menetelmiä		5	Palveluverkossa rakentuvien ja suljettavien yksiköiden rehtoreiden ja apulaisrehtoreiden tehtävien sijoittelu on edennyt. Viranhaltijapäätöksiä suunnitelluista sijoittelusta ei ole ehditty tehdä, mutta asia on käyty läpi kyseisten henkilöiden kanssa. Varhaiskasvatuksessa johtamista tuetaan Ta2022 päätöksen mukaisesti vuorohoitoa antavissa päiväkodeissa sekä kahdeksan ryhmäisissä sekä sitä suuremmissa päiväkodeissa ryhmästä irrotetulla varajohtaja resursseilla. Parijohtamismallia kehitetään edelleen. Syksyllä 2025 suljettavien koulujen henkilöstön osalta käytiin läpi prosessi, jossa määriteltiin heidän siirtymisensä uusiin yksiköihin. Prosessin kuvaus ja aikataulutus on valmis ja kuulemiset toteutettiin syyskuussa 2022 ja päätökset henkilöstön sijoittumisesta tehtiin joulukuussa 2022. Rykmentinpuistoon ja Lahelaan siirtyvä henkilöstölle on pidetty yhteistoimintatilaisuus 6.9.2022. Henkilöstö ilmoitti toiveensa uudesta yksiköstä 14.10.2022 mennessä. Henkilöstö sai tiedon suunnitelmasta, jonka mukaan heidät sijoitetaan uusiin rakentuviin yksiköihin. Yksi rehtori tiimeistä on saanut tehtäväkseen johtamisen kehittämisen. Muita aiheita rehtori tiimeillä on yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen, Agenda2030 -teemat ja tiedon hallinta.
10. Varmistamme arjen ja lähiympäristön turvallisuuden					
	10.01 Kehitämme kunnan varautumista ja jatkuvuuden hallintaa vastaamaan turvallisuusympäristön muutoksiin			5	Kunnan yleisen osan, toimialueiden valmissuunnitelma päivitettiin vastaamaan uusia uhkarvioita. Toimialueilla ja tulosyksiköissä työstettiin riski ja haavoittuvuusanalyysjä uhkien varalle. Toimialueiden tulosyksiköt laativat toimintakortteja häiriötilanteiden hallitsemiseen. Kunnan valmiuskeskuksien henkilöstölle koulutus alkoi toukokuussa, päättyen valmiusharjoitukseen syksyllä. Suunnittelussa varautumisen peruskurssit toimialueiden johtoryhmille ja Avak henkilöstölle, toteutukset 2023.

		10.01.01 Kehitämme varautumista valmiussuunnittelun, koulutuksen, auditointien ja harjoitusten avulla.		5	Kunnan yleisen osan, toimialueiden valmiussuunnitelma päivitettiin vastaamaan uusia uhkarvioita. Toimialueilla ja tulosyksiköissä työstettiin riski ja haavoittuvuusanalyysijä uhkien varalle. Toimialueiden tulosyksiköt laativat toimintakortteja häiriötilanteiden hallitsemiseen. Kunnan valmiuskeskusten henkilöstölle koulutus alkoi toukokuussa, päättyen valmiusharjoitukseen syksyllä. Suunnittelussa varautumisen peruskurssit toimialueiden johtoryhmille ja Avak henkilöstölle, toteutukset 2023. Myös Kuja-analyysin (jatkuvuudenhallinnan auditointi) toteuttaminen suunniteltu keväälle 23, tällä saamme selkeät kehittämistoimet määriteltä jatkuvuudenhallinnalle.
		10.01.02 Seuraamme toimenpiteiden toteutumista systemaattisesti.		5	Varautumisen osalta seuraamme toimenpiteiden toteutumista säännöllisesti valmiussuunnittelun johtoryhmässä, joka kokoontuu kolme kertaa vuonna 22. Turvallisuusjohtamisen ja -suunnittelun osalta johtoryhmälle on varattu omat käsittelyajat. Vs-jory kokoontui kolmasti vuonna 2022, jonka lisäksi otettiin osaa TAISTO22 digitaalisen turvallisuuden harjoitukseen. Harjoituksen esiintuomia puutteita kirjattiin kehittämissuunnitelmaksi. Myös toimialueiden laajennetut johtoryhmät kehittivät varautumista käymällä läpi suunnitelmansa ja kirjaamalla toimialuekohtaisia tavoitteita. Alueellista turvallisuustoimenpiteitä varten perustettiin virallinen Keski-Uudenmaan turvallisuusfoorumi jossa asetetaan tavoitteita koko alueen yhteisen varautumisen kehittämiseksi. Foorumin jäsenet koostuvat Keski-Uudenmaan kuntien turvallisuusvastaavista sekä pelastuslaitoksen ja hyvinvointialueiden edustajista.
	10.02 Teemme laadukasta sisäilmatyötä			3	Laadukas sisäilmatyö on jatkuva prosessi. Viimeisten vuosien aikana sisäilmatyö on jäsennetty ja prosessit laitettu kuntoon yhteistyössä Kasvatuksen ja Sivistyksen toimialueen kanssa. Kunnan sisäilmaryhmä kokoontuu kuukausittain, ja sisäilmaongelmaisten kohteiden sisäilmaryhmät säännöllisesti. Palveluverkon uudistuksen eteneminen edesauttaa sisäilmaongelmissa, kun pääsemme korvaamaan tilat uusilla ja terveellisillä tiloilla. Tämä ei tarkoita sitä, että tingimme sisäilmatyöstä. Tulemme jatkamaan työtä ja sen kehittämistä mm. kehittämällä edelleen viestintää, ja kohdistamalla resursseja oikea-aikaisesti kohteissamme.
		10.02.01 Mahdollistamme sisäilmatyöryhmien työskentelyn		2	
	10.03 Kehitämme asukkaiden omatoimista varautumista			3	Järjestimme syksyn kuntalaisiltojen yhteydessä 72-tuntia, Omatoimisen varautumisen koulutuksia. Asumisturvallisuustapahtumaa ei järjestetty vuoden 22 aikana, mutta pyritään järjestämään jonkin tapahtuman yhteyteen 2023.
		10.03.01 Järjestämme tapahtumia ja tietoisuutta omatoimiseen varautumiseen liittyen		5	Järjestimme syksyn kuntalaisiltojen yhteydessä 72-tuntia, Omatoimisen varautumisen koulutuksia. Asumisturvallisuustapahtumaa ei järjestetty vuoden 22 aikana, mutta pyritään järjestämään jonkin tapahtuman yhteyteen 2023.
	10.04 Kehitämme turvallisuutta kuntien, järjestöjen, liike-elämän sekä turvallisuusviranomaisten yhteistoiminnalla			4	Alueellista turvallisuustoimenpiteitä varten perustettiin virallinen Keski-Uudenmaan turvallisuusfoorumi jossa asetetaan tavoitteita koko alueen yhteisen varautumisen kehittämiseksi. Foorumin jäsenet koostuvat Keski-Uudenmaan kuntien turvallisuusvastaavista sekä pelastuslaitoksen ja hyvinvointialueiden edustajista. Pyritään saamaan mukaan myös poliisin ja puolustusvoimien edustajia mukaan foorumin toimintaan. Ev.lut. seurakunnan kanssa päivitettiin sopimuksia varautumisen osalta. Alueellisten valmiuskeskusten toimintaan pyritään saamaan mukaan vahvistukseksi myös järjestöjen edustajia, kuten MPK, Reserviläiset, radioamatöörit jne.

		10.04.01. Rakennamme toimintamallia, jonka keskeisenä tehtävänä on edistää, kehittää, yhteen sovittaa ja koordinoita kokonaisturvallisuuteen liittyviä asiakokonaisuuksia sekä yhteistoimintaa Keski-Uudellamaalla		4	Keskiuudella maalla toteutettu yhdenmukaista Alueellisten valmiuskeskusten mallia, joka mahdollistaa tulevaisuudessa resurssien yhdistämistä tarvittaessa. Viranomaisverkon osalta uudistetaan Virve puhelinten kanavien yhdistämistä, niin että kunnat ja KU-sote voivat kommunikoida tarvittaessa toisten kanssa. Alueellista turvallisuustoimenpiteitä varten perustettiin virallinen Keski-Uudenmaan turvallisuusfoorumi jossa asetetaan tavoitteita koko alueen yhteisen varautumisen kehittämiseksi. Foorumin jäsenet koostuvat Keski-Uudenmaan kuntien turvallisuusvastaavista sekä pelastuslaitoksen ja hyvinvointialueiden edustajista. Pyritään saamaan mukaan myös poliisin ja puolustusvoimien edustajia mukaan foorumin toimintaan.
	10.05 Tuemme toimialueilla sekä kunnan yhdessä tehtävää turvallisuustyötä että tietoturvallisuuden edistämistä digitaalisissa palveluissa			5	Kunnan henkilöstölle suunnattu digiturvakoulutus toteutetaan taas vuoden 22 aikana. Kunnassa kannustetaan myös osallistumaan syksyn digiturvaviikolle, kuten aiempina vuosina. ICT-palvelut julkaisevat tarvittaessa varoituksia meneillään oleviin tietoturvahkiin. Kunnan johdon valmiusharjoituksena oli syksyllä Taisto22 digiturva harjoitus.
		10.05.01 Toteutamme jalkautumista liikuntapaikkojen kunnossapidossa		4	Vapaa-aikapalvelut aloitti Tuusulanjärven talvikunnossapidossa systemaattisen kehitystyön vuonna 2017. Tavoitteeksi asetettiin tuolloin mm., että - kunnat toteuttavat yhteistyössä leveän ja suoran matkailusteluradan Tuusulasta Järvenpään- työtä tekemään perustettiin asiantuntijatiimi, jolla on käytössään vuosikymmenten tietotaito jäällä työskentelystä ja turvallisuusasioista- tehtävänä on tuottaa parhaat mahdolliset olosuhteet kulloisessakin säässä- työstä viestitään avoimesti, päivittäin ja viestinnässä korostuvat turvallisuus, tiedon lisääminen kuntalaisten keskuudessa ja erilaiset yhteistyötoimet Toimintavuoden aikana tavoitteessa onnistuttiin poikkeuksellisen hyvin. Tavoitteena on päivittää mittaus- ja ylläpitokalustoa ja sopia kuntayhteistyötavoista ja kumppanuuksista tulevalle kaudelle.
		10.05.02 Edistämme ennaltaehkäisevää toimintaa		4	Hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2021-2025 on hyväksytty, kuten myös osa sen alaohjelmista, joissa ennaltaehkäisevä toiminta on keskiössä. Suunnitelmien ja ohjelmien toimeenpano on käynnistynyt hyväksynnän myötä. Syksyn 2022 ja kevään 2023 aikana hyväksytään loput alaohjelmista. Suunnitelmien valmistelu hidastui henkilöstövaihdoksen takia.
		10.05.03 Toteutamme erilaisissa suunnitelmissa mainittuja ennaltaehkäiseviä toimia ja puuttumisen toimia (kiusaamisen vastainen suunnitelma, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, pelastussuunnitelma)		4	Kaikille yhteinen varhaiskasvatus- hanke tuo tukea inklusiiviseen johtamiseen päiväkodeissa. Varhaiskasvatustarjontaan muutokset vaikuttavat keskeisesti lapsen tukeen ja sen toteuttamiseen varhaiskasvatuksessa. Koulutustarjonta sekä johtaminen tukevat lasta osallistavaa, huomioivaa ja sensitiivistä toimintatapa. Perusopetuksessa on päivitetty kiusaamiseen ja häirintään puuttumisen malleja valtakunnallisten vaatimusten mukaisesti. Koulutuskalenterissa on aiheeseen liittyviä koulutuksia ja Prokoulu on laajentunut.
		10.05.04 Uusimme kirjastojärjestelmän		3	Kirjastojärjestelmän vaihtoa varten on tehty markkinakartoitus, vertailtu vaihtoehtoja ja selvitetty avoimen lähdekoodin kirjastojärjestelmän käyttöönottoa. Kirkes-kirjastot ovat tehneet päätöksen liittymisestä Koha-Suomi Oy:n osakkaiksi ja Koha-kirjastojärjestelmän käyttöönotosta. Käyttöönottoprojekti on käynnistynyt syyskuussa 2022 ja on nyt testausvaiheessa. Uusi kirjastojärjestelmä otetaan tuotantokäyttöön syyskuussa 2023.
		10.05.05 Huolehdimme digitaalisten palveluiden tietoturva-asioista		3	Kunnan henkilöstölle suunnattu digiturvakoulutus toteutetaan taas vuoden 22 aikana. Kunnassa kannustetaan myös osallistumaan syksyn digiturvaviikolle, kuten aiempina vuosina. ICT-palvelut julkaisevat tarvittaessa varoituksia meneillään oleviin tietoturvahkiin. Kunnan johdon valmiusharjoituksena on tarkoitus osallistua Taisto22 digiturva harjoitukseen
11. Rakennamme kestävä tulevaisuutta ja edistämme ilmastotekoja kaikessa toiminnassa					
	11.01 Laadimme kestävä kehityksen suunnitelman ja käynnistämme sen toteutuksen			2	Kestävä kehityksen suunnitelman laadinta päätettiin siirtää vuodelle 2023.

		11.01.01 Laadimme kestävän kehityksen suunnitelman		2	Kestävän kehityksen suunnitelman laadinta päätettiin siirtää vuodelle 2023.
		11.01.02 Käynnistämme kestävän kehityksen suunnitelman toteutuksen		2	Kestävän kehityksen suunnitelman laadinta päätettiin siirtää vuodelle 2023.
	11.02 Toteutamme ilmasto-ohjelmaa ja otamme käyttöön ilmastojohtamisen toimintamallin			3	Konsultti (WSP) on saanut valmiiksi ilmasto-ohjelman, jota esitellään iltakoulussa kunnan luottamushenkilöille 1.2.2023. Päätäjille on lähetetty etukäteen ilmasto-ohjelma, jonka liitteessä toimenpiteet on esitetty taulukkomuodossa. Kunnan asiantuntijaryhmien työstämät toimenpidekortit eivät mene päättäjien käsiteltäväksi vaan ne jäävät kunnan asiantuntijoiden työskentelyohjeiksi. Iltakoulun jälkeen toimenpideohjelma menee luottamuselimiin käsiteltäväksi. Ympäristöministeriön rahoitus, jolla olemme palkanneet konsultin (WSP) vetämään Tuusulan ilmasto-ohjelmaa, päättyy 30.4.2023.
		11.02.01 Toteutamme kunnan vähähiilisyystavoitetta		2	Konsultti (WSP) on saanut valmiiksi ilmasto-ohjelman, jota esitellään iltakoulussa kunnan luottamushenkilöille 1.2.2023. Päätäjille on lähetetty etukäteen ilmasto-ohjelma, jonka liitteessä toimenpiteet on esitetty taulukkomuodossa. Ilmasto-ohjelman laatimiseksi perustettujen työryhmien laatimat toimenpidekortit eivät mene päättäjien käsiteltäväksi vaan ne jäävät kunnan asiantuntijoille työskentelyohjeiksi. Iltakoulun jälkeen toimenpideohjelma menee luottamuselimiin käsiteltäväksi. Ympäristöministeriön rahoitus, jolla olemme palkanneet konsultin (WSP) vetämään Tuusulan ilmasto-ohjelmaa, päättyy 30.4.2023.
		11.02.02 Otamme käyttöön ilmastojohtamisen toimintamallin		3	Konsultti (WSP) on saanut valmiiksi ilmasto-ohjelman, jota esitellään iltakoulussa kunnan luottamushenkilöille 1.2.2023. Päätäjille on lähetetty etukäteen ilmasto-ohjelma, jonka liitteessä toimenpiteet on esitetty taulukkomuodossa. Kunnan asiantuntijaryhmien työstämät toimenpidekortit eivät mene päättäjien käsiteltäväksi vaan ne jäävät kunnan asiantuntijoiden työskentelyohjeiksi. Iltakoulun jälkeen toimenpideohjelma menee luottamuselimiin käsiteltäväksi. Ympäristöministeriön rahoitus, jolla olemme palkanneet konsultin (WSP) vetämään Tuusulan ilmasto-ohjelmaa, päättyy 30.4.2023.
		11.02.03 Käynnistämme elinkeinoelämän ja kunnan välisen ilmastokumppanuuden suunnittelun, toteutus 2023		2	Suunnittelu käynnistettiin. Konsultin johdolla alettiin ideoida ilmastokumppanuutta yritysten kanssa. Selvitetään mahdollisuuksia kuntayhteistyöhön Vantaan, Järvenpään ja Keravan kanssa.
		11.02.04 Ylläpidämme kiinteistöjen ekotukihenkilöiden verkostoa		5	Keski-Uudenmaan Ympäristökeskus ylläpitää ekotukihenkilöverkostoa.
	11.03 Teemme kestäviä julkisia hankintoja, joilla pienennämme hankintojen elinkaaren ympäristövaikutuksia			2	Kunnallistekniikan rakentamiskohde on valittu pilottikohteeksi vähäpäästöisessä rakennushankkeessa. Ajoneuvohankinnoissa on henkilöautopuolella siirrytty hybridimalleihin ja askaampien ajoneuvojen ympäristökriteerejä selvittiin seuraavia hankintoja varten. Hankkeen toteutuksen monimutkaistuminen kolmansien osapuolten mukaan tulosta johtuen on hidastanut pilottikohteen suunnitteluprosessin käynnistämistä. Raskaissa ajoneuvoissa sähköautotekniikka on vielä kehittymätöntä. Hankinnoissa kiinnitetään toistaiseksi huomiota ajoneuvopäästöihin. Kellokosken Joenrantaan on valittu suunnittelija. Suunnittelussa kiinnitetään huomiota hiihtijalanjäljen suuruuteen rakenneratkaisuja valittaessa.
		11.03.01 Siirrymme käyttämään vähäpäästöisyyden ja ympäristöystävällisyyden kriteerejä urakoitsijoiden valinnoissa ja kilpailutuksissa		2	Kunnallistekniikan rakentamiskohde on valittu pilottikohteeksi vähäpäästöisessä rakennushankkeessa. Ajanpuute ja kaavan hionta hidastaneet suunnittelun tarjouspyyntöä. Kyseessä on uudenlainen tarjouspyyntömalli, johon on kehitettävä uudet mallit.
		11.03.02 Hankimme ympäristöystävällisiä koneita ja ostopalveluissa edellytämme työkoneiden olevan ympäristöystävällisiä, niin melun kuin päästöjenkin osalta.		3	Pysäköintitarkastajalle on hankittu ladattava hybridiajoneuvo. Kunnossapidon kuorma-autolle asetettavia ympäristökriteereitä tarkasteltiin uutta hankintakilpailua varten. Vielä toistaiseksi ei EURO-päästöluokituksia lukuun ottamatta löytynyt raskaille ajoneuvoille soveltuvia ympäristökriteerejä. Jokelan viheralueiden kunnossapitourakan kilpailutuksessa tarkastellaan ympäristökriteerien hyödyntämismahdollisuuksia.

		11.03.03 Toimimme vastuullisesti kuluttamisessa ja hankinnoissa Agenda2030-tavoitteiden suunnassa.		3	Sivistyksen toimialue on laajasti edustettuna hankintojen kehittämisen kuntakohtaisessa prosessissa työpajatyöskentelyssä. Ruokapalvelut: Kirjaamme ruokapalveluiden vastuullisuus suunnitelmaan toimenpiteitä vastuullisista elintarvikehankinnoista. Kehitämme hävikin seuranta ja pyrimme vähentämään ruokahävikkiä. Oppimisen palvelualueella hankintoja toteutetaan uudistuvissa yksiköissä siten, että arvioidaan niiden jatkokäytön mahdollisuuksia. Koviin materiaalien käsityön osalta arvioidaan hankekohtaisesti vanhojen laitteiden käytön mahdollisuudet. Vapaa-aikapalveluissa kartoitamme yksiköissä kierrätysmenetelmät ja uusimme liikuntapaikkakohteiden valaistustekniikkaa. Liikuntalaitosten energiansäästön kartoitus aloitettu kuntatason raportin pohjalta. Varhaiskasvatuksen ympäristökasvatussuunnitelma on otettu käyttöön kaikissa yksiköissä.
	11.04 Vaikutamme hyvinvoinnin ja ympäristön kestävyttä edistäviin asenteisiin ja teemme tavoitteen mukaisia toteutusratkaisuja			4	Varhaiskasvatuksessa käytössä ympäristökasvatussuunnitelma, jonka avulla teemoja tuodaan päivittäiseen toimintaan. Perusopetuksessa on otettu käyttöön Agenda2030-opetusohjelma. Ohjelmassa on toimia kaikille vuosiluokille- Tutoropettajat tukevat ohjelman käyttöönottoa. Ruokapalvelut: Kierrätämme kouluilla vastuullisen pop-up ravintolapäivän ja vastuullisuusnäyttelyn vuosien 2022 ja 2023 aikana. Tuomme alan keskeisistä vastuullisuuteen liittyvistä hankkeista tietoa ruokapalveluiden käyttöön.
		11.04.01 Edistämme luontopedagogiikkaa ja toteutamme ympäristökasvatussuunnitelmaa.		5	Varhaiskasvatuksessa on otettu ympäristökasvatussuunnitelma käyttöön jokaisessa yksikössä vuoden 2022 alusta. Varhaiskasvatuksessa ulkopedagogiikalla huomioidaan ja vahvistetaan lasten vahvuuksia ja vastataan lapsen yksilöllisiin tarpeisiin. Ulko- ja luontopedagogiikka tukee lapsen liittymistä ryhmään ja yhteisöön.
		11.04.02 Toteutamme Agenda 2030 -tavoitteita kouluissa lukuvoisuunnitelmien mukaisesti		3	Koulut ovat aloittaneet Agenda2030-tavoitteisiin tutustumisen lukuvoisuuden 2021-22 aikana. Jokainen koulu on kirjannut lukuvoisuunnitelmaan omat painopisteensä ja toteuttamistapansa. Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa on huomioitu kestävä tukevaisuuden teemaa ja Agenda2030-tavoitteita. Lukuvoisuuden 2021-22 aikana on koulutettu Agenda2030-tutoropettajia ja toteutettu koulutuskokonaisuus rehtoreille. Tämä on vienyt eteenpäin koulujen mahdollisuuksia edistää kestävyttä yksiköissä. Agenda2030-opetusohjelman luonnos on valmistunut keväällä 2022, ja sitä on käsitelty ala- ja yläkoulujen opettajien veso-iltapäivässä. Lukuvoisuuden 2022-23 lukuvoisuunnitelman pohjaan viedään sekä Agenda2030-kokonaisuudesta että sivistyksen toimialueen kehittämissuunnitelmasta kestävään tulevaisuuteen liittyviä kokonaisuuksia. Agenda2030-ohjelma on otettu käyttöön lukuvoisuuden 2022-23 alusta.
		11.04.03 Tuemme nuorisotyössä hyviä vuorovaikutustaitoja ja kannustamme positiivisen ilmapiirin luomiseen		5	Nuorisotiloilla ja muussa toimintaympäristössä jokainen nuori tulee illan aikana ohjaajan kohtaamaksi. Nuoriso-ohjaajat lähestyvät asioita positiivisuuden kautta ja näin kannustavat esimerkiksi nuoria samaan. Käyttöön tullut kaikille nuorisotiloilla.
		11.04.04 Luomme turvallisia kohtaamispaikkoja sekä -tilanteita		4	Nuoriso-ohjaajat kiinnittävät huomiota että jokainen toimintaan osallistuva nuori tulee heti kohdatuksi. Nuorisotilat ja muut toiminnassamme käytettävät paikat ovat matalankynnyksen paikkoja mihin nuorilla luodaan turvallinen paikka vapaa-ajan viettämiselle työntekijöitä sekä ystäviään ja muita nuoria. Jalkaudumme nuorten pariin kohtaamaan nuoria erityisesti koulun päättöpäivänä ja muina lomien edeltävinä päivinä sekä erilaisissa tapahtumissa.
		11.04.05 Annamme vastuuta nuorille		3	Nuorien osallistaminen toiminnan suunnittelussa on oleellinen osa nuorisotyötä. Osallisuutta edistetään talotoiminnassa, tapahtumissa ja toiminnoissa. Nuoret suunnittelevat itsenäisesti tapahtumia ja osallistuvat yleisesti nuorten asioita koskevaan päätöksen tekoon.
12. Vaalimme viherympäristöä, vesistöjä ja niiden saavutettavuutta sekä luonnon monimuotoisuutta					
	12.01 Hyväksymme osallistuvan metsäsuunnittelun toimintaohjelman			4	Osallistavan metsäsuunnittelun tuotokset ovat parhaillaan hyväksymiskäsittelyssä.
		12.01.01 Laadimme osallistuva metsäsuunnittelun toimintaohjelman		4	Osallistavan metsäsuunnittelun toimintaohjelma on hyväksymiskäsittelyssä.
		12.01.02 Toteutamme osallistuvaa metsäsuunnittelua		4	Osallistavaan metsäsuunnitteluun liittyvät dokumentit ovat hyväksymiskäsittelyssä, jonka jälkeen osallistuvaa metsäsuunnittelua voidaan alkaa toteuttamaan Tuusulassa.

	12.02 Linjaamme hulevesisuunnitelman			2	Osatöitä on tehty, mutta kokonaisuus on vielä pahasti kesken.
		12.02.01 Aloitamme hulevesimääräysten laatimisen.		1	Ei vielä aloitettu. Vaatii taustakseen myös päätöksen hulevesivastuista.
		12.02.02 Sovimme hulevesien hallinnan vastuunjaosta kunnan ja Tuusulan vesihuoltoliikelaitoksen välillä ja tuomme esityksen hulevesien viemärintimaksusta ja kunnan hulevesimaksusta päätöksentekoon.		3	Taustaselvitys pääosin tehty, tiedot päivitettävä vastaamaan nykyhetkeä.
	12.03 Kehitämme ulkopedagogiikkaa			3	Oppimisympäristö laajenee ulos ja pihalta metsään ja lähiympäristöön. Varhaiskasvatuksen ympäristökasvatussuunnitelma on otettu käyttöön. Toimintaa kehitetään edelleen. Suunnitellaan ollut kota-ryhmä perustetaan Jokelaan. Perusopetuksessa on käytettävissä toiminnallisen oppimisen ja ulkonaoppimisen tutoropettajia.
		12.03.01 Vahvistamme lasten ja nuorten luontosuhdetta.		4	Varhaiskasvatuksen ympäristökasvatussuunnitelma on otettu käyttöön. Lasten luontosuhdetta vahvistetaan jokapäiväisessä toiminnassa Agenda2030 -ohjelmassa toteutetaan 4. luokkalaisille metsäretki, jolla vahvistetaan oppilaiden luontosuhdetta. Retken toteuttaa Metsänhoitoyhdistys.
		12.03.02 Hyödynnämme aktiivisesti luontoa kasvu- ja oppimisympäristönä		4	Varhaiskasvatuksessa ulkopedagogiikalla huomioidaan ja vahvistetaan lasten vahvuuksia ja vastataan lapsen yksilöllisiin tarpeisiin. Ulko- ja luontopedagogiikka tukee lapsen liittymistä ryhmään ja yhteisöön. Koulut ovat varanneet aktiivisesti yhteiskäytössä olevia lumikenkiä sekä hiihtovälineitä liikkua luonnossa. Osana Agenda230-tutropettajien koulutusta on järjestetty Syklin koulutuspäivä, jossa paneuduttiin lähiympäristön hyödyntämiseen oppimisessa.
13. Kehitämme monipuolista ja sujuvaa liikkumista Tuusulassa ja seudulla					
	13.01 Kehitämme liikkumisympäristöä vastaamaan tulevaisuuden tarpeisiin			3	Tuusulan itäväylän aluevaraussuunnitelma-työn hankintavaihe valmis 12/2022. Tuusulan itäväylän liikennetarkastelua laaditaan yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Valmistunut 06/2022 Tuusulanväylän liikenneselvitys Tuusula-Vantaa-Helsinki käynnissä 02/2022-11/2022 ELY:n tilaamana. Liikenneyksikkö osallistuu työn ohjaukseen. Tuusulanjärven rantareitin pyöräilyopasteet toteutus suunnitteluvaiheessa 2022. Ajonopeusanalyysi Tuusulan liikenneväylystä tehty 06/2022. Lahelanpelto III yleissuunnitelman laadinta käynnissä (Lahelanorsi). Joukkoliikennesuunnittelu HSL-kunta käynnissä koskien kunnan HSL-TTS-lausunnon 08/2022 esitetyt kehittämiskohteita.
		13.01.01 Käynnistämme kunnan kattavan liikennejärjestelmän yleissuunnitelman laadinnan		1	Kunnan oman liikennejärjestelmäsunnitelman laadintaa ei ole aloitettu (12/2022). Seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma (MAL) ei ole lähtenyt suunnitelmaluonnoksena lausuntokierrokselle mm. seudun kunnille ja kaupungeille 12/2022
	13.02 Pidämme joukkoliikennepalvelun tarjonnan kustannustehokkaasti riittävänä sekä liikkumistarpeita palvelevana Tuusulan sisäisessä liikenteessä sekä seutulienteessä			3	HSL:n hallitus on käsitellyt ja hyväksynyt 18.1.2022 liikennöintisuunnitelman vuosille 2022-2023. Matkustuksen palautuminen pandemian jälkeen on seurannassa. HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmasta annetaan kunnan lausunto 08/2022. Tuusulaa koskevia liikennetarjonnan muutoksia ei ole toistaiseksi suunniteltu vuodelle 2022. Seuranta jatkuu. Syysliikennekaudelle 2022 HSL toteutti Tuusulanväylän linjastosuunnitelman mukaisia pienempiä, nykyisten sopimusten muutosrajoihin sopivia muutoksia Helsinki-Vantaa alueella. Suunnitelman toteutus vaikuttaa mm. Vantaan alueella, Aviapoliksen tasalla poikittaisen linja-autoliikenteen tarjontaan, reitteihin ja linjanumeroihin. Uusi runkolinja 600 aloitti Helsinki-Tuusulanväylä-Tammisto-Lentoasema -käytävässä 8/2022. Joukkoliikennesuunnittelu HSL-kunta käynnissä koskien kunnan HSL-TTS-lausunnon 08/2022 esitetyt kehittämiskohteita. Liikennöintisuunnitelman 2023-2024 viimeistely 12/2022, päätöksentekoon HSL:ssä 1/2023
		13.02.01 Laadimme joukkoliikenteen edunvalvontasuunnitelman ja toteutamme sitä		2	Edunvalvontasuunnitelma (edunvalvontakortti) on laadittu koskien HSL:ää. Tuorein 24.2.2022. Edellyttää kehittämistä suunnitelmamuotoon sekä kirjattujen tavoitteiden jatkojalostamista toimenpiteiksi sekä toteutusresursointia konkreettisoimiseen.

14. Kasvamme taloudellisesti kestävästi rakenteita ja toimintatapoja uudistaen					
	14.01 Viemme loppuun poliittisen johtamisjärjestelmän uudistuksen 2 vaiheen toimenpiteet			5	Tuusulan eettiset ohjeet hyväksyttiin valtuustossa helmikuussa ja ohjeiston toimeenpano on käynnistynyt. Jokainen toimielin tekee itsenäisen päätöksen toimielinکوhtaisten pelisääntöjen laadinnasta ja hyväksynnästä. Valtuustoasiain valmisteluтоimikunnassa käytiin läpi eettiset ohjeet ja laadittu päivittyvä vuosisuunnitelma käsiteltävistä aiheista. Poliittisen johtoryhmän kokoonpano on laajennettu kokeiluna käsiteltävään myös valtuuston varapuheenjohtajat. Keskeisenä tehtävänä on varmistaa päätöksenteon sujuvuuden yhteistyön varmistaminen. Sitoutuminen valtuustoasiain valmisteluтоimikunnan työskentelyyn parantui. Iltakouluja ja yhteiskokouksia järjestettiin aiempaa enemmän.
		14.01.01 Hyväksymme eettiset ohjeet		5	Tuusulan eettiset ohjeet hyväksyttiin valtuustossa helmikuussa ja ohjeiston toimeenpano on käynnistynyt.
		14.01.02 Kirkastamme valtuustoasiain valmisteluтоimikunnan roolia		5	Valtuustoasiain valmisteluтоimikunnassa on käyty läpi eettiset ohjeet ja laadittu päivittyvä vuosisuunnitelma käsiteltävistä aiheista. Kokoumisajankohdtaa on täsmennetty ja synkronoitu lautakuntien toimintaan. Käsiteltävät aiheet ovat pidemmällä aikavälillä päätöksentekoon tuotavia asioita.
		14.01.03 Kehitämme poliittisen johtoryhmän työskentelyä		5	Poliittisen johtoryhmän kokoonpano on laajennettu kokeiluna käsiteltävään myös valtuuston varapuheenjohtajat. Keskeisenä tehtävänä on varmistaa päätöksenteon sujuvuus.
		14.01.04 Laadimme ja hyväksymme toimielinten pelisäännöt		5	Tuusulan eettiset ohjeet hyväksyttiin valtuustossa helmikuussa ja ohjeiston toimeenpano on käynnistynyt. Jokainen toimielin tekee itsenäisen päätöksen toimielinکوhtaisten pelisääntöjen laadinnasta ja hyväksynnästä.
		14.01.05 Kehitämme valtuustoryhmien välistä yhteistyötä		5	Sitoutuminen valtuustoasiain valmisteluтоimikunnan työskentelyyn on parantunut. Iltakouluja ja yhteiskokouksia on järjestetty aiempaa enemmän.
	14.03 Parannamme tuottavuutta			3	Palveluiden järjestämisen ja palveluverkkosuunnitelman laadinta etenee. Varhaiskasvatuksen palvelusetelin valmistelu on käynnistynyt. Henkilöstölle pidettiin laaja Lean-koulutusta keväällä 2022.
		14.03.01 Uudistamme ja tiivistämme kunnan palveluverkkoa palveluverkkosuunnitelman mukaisesti		3	Palveluiden järjestämistä ja palveluverkkoa koskevan suunnitelma on laadittu ja hyväksytty valtuustossa 14.11.2022. Palveluverkko-ohjelma toteuttaa suunnitelmaa suunnitellusti laatu-, aikataulu- ja budjettitavoitteiden mukaisesti halliten samalla ohjelman riskejä.
		14.03.02 Sujuvoitamme ja digitalisoimme palveluprosesseja		3	Toteutettu organisaatiotasoinen lean-verkkovalmennuskokonaisuus, jolla kehitetään valmiuksia prosessin tarkasteluun ja jatkuvaan parantamiseen. Prosesseja sujuvoitetaan ja digitalisoidaan osana linjatytöitä mm. sisäisen palvelunhallintajärjestelmän mahdollistamana.
	14.04 Kehitämme hankintoja ja parannamme niiden vaikuttavuutta			3	Tuusula oli mukana Keino-osaamiskeskuksen vaikuttavien hankintojen kehitysohjelmassa, Keino-akatemiassa. Kehitysohjelma käynnistyi syyskuussa 2021 ja jatkuu vuoden 2022 keväälle. Ohjelman aikana Tuusulan hankintatoimen kehityskohdat kartoitettiin ja näille laadittiin kehityssuunnitelma. Kartoitus tehtiin työpajoilla, joita pidettiin hankintoja tekevillä kevään aikana kolme. Työpajoissa kartoitettiin hankintatoimen nykytilaa ja haasteita jotka purettiin tavoitteiksi. Tavoitteet ja toimenpiteet aikataulutettiin tuleville vuosille. Vuoden 2022 aikana valmistui hankintatoimen prosessikuvaukset sekä vastuunjakotaulukot. Kehittämistyötä tehdään yhteistyössä Hanselin kanssa.
		14.04.01 Johdamme ja tehostamme hankintoja kuntatasoisesti hankintasuunnitelmaa noudattaen		4	Kuluvan vuoden hankintasuunnitelmaa seurataan aktiivisesti ja vuoden 2023 suunnitelma on laadittu.

		14.04.02 Vahvistamme hankintapalveluiden johdolla toimialueiden roolia ja osaamista hankinnoissa		3	Maaliskuussa järjestettiin hankintakoulutusta hankintoja tekeville henkilöille. Lisäksi hankintapalvelut pitävät säännöllisiä tapaamisia toimialueiden hankintahenkilöiden kanssa jakaen tietoa ja ajankohtaisia hankinta-asioita, myös toimialueiden talousvastaavat on kutsuttu tapaamisiin mukaan. Toimialueiden roolia teroitetaan käynnissä olevan kuntatasoisen hankintatoimen kehittämissuunnitelman myötä. Ohjelman myötä Tuusulan hankintatoimen kehityskohdat kartoitettiin ja näiden pohjalta muodostettiin kehittämissuunnitelma tuleville vuosille. Kehittämissuunnitelman myötä laadittiin hankintatoimen vastuunjakotaulukot, joita käydään läpi toimialueiden kanssa.
		14.04.03 Vakioimme pienhankintaprosessin sekä ohjastojen seurannan		4	Ohjastojen seuranta on käynnissä ja toimialueita opastetaan pienhankinnoissa säännöllisesti. Lisäksi uuden maksukortin hankintaa valmisteltiin. Maksukortin avulla ostamista voidaan ohjata oikeisiin paikkoihin sekä vahvistaa ostamisen seuranta.

INDIKAATTOREIDEN SEURANTA 2022

Indikaattorit

Jokaiselle valtuustokauden tavoitteelle on määritetty indikaattoreita, joiden avulla seurataan tavoitteen saavuttamista. Indikaattoreille määriteltiin lähtötasot ja tavoitetasot vuoden 2022 aikana ja ensimmäinen seuranta-ajankohta oli 31.12.2022.

Strategiset indikaattorit	Lähtötaso	Tavoitetaso 31.12.2025	Tavoitetason seuranta 31.12.2022
1. Tarjoamme laadukkaita ja saavutettavat palvelut uudistuvassa ympäristössä			
Kuntalaisten palvelutyytyväisyys (hyödynnetään muissakin tavoitteissa)	7,4 (Kuntapalvelututkimus 2019)	Paraneva	Toteutus kevät 2023
Sähköisen asioinnin osuuden kasvu	Määritetään vuonna 2023	Kasvava	Ei mitattu
2. Luomme tiiviimpiä keskusta-alueita, jotka mahdollistavat monipuolisemmat palvelut.			
Yleiskaavan toteutuminen	Tuusulan yleiskaava 2040 laadinnassa	Yleiskaava 2040 on lainvoimainen	Yleiskaavan 2040 hyväksyttiin valtuustossa 14.11.2022
Elinvoimaisuusindeksi	Aluekehityksen laaja tilannekuva (MDI) Sijoitus suhteessa mannersuomen kuntiin 10	Paraneva	Tietoa ei vielä julkaistu
Väestönkasvu	31.12.2021 - 39 727 asukasta	31.12.2025 - 41 097 asukasta	31.12.2022 - 40 383 asukasta
3. Tarjoamme monipuolisia asumisen mahdollisuuksia varmistamalla tonttitarjonnan ja erilaiset asumismuodot.			
Myytyjen ja vuokrattujen tonttien määrä	Viimeisen 5 vuoden aikana on luovutettu kunnan omakotitontteja keskimäärin 57 kpl.	Luovutamme kaikki lainvoimaisissa asemakaavoissa olevat omakotitontit. Tavoitteena on luovuttaa yli 100 omakotitonttia vuodessa.	Vuonna 2022 luovutettiin 45 omakotitonttia
Valmistuneet asunnot talotyypeittäin	- omakotiasuntoja 129 kpl - rivi- ja ketjutaloasuntoja 63 kpl - kerrostaloasuntoja 366 kpl	MAL-tavoite 460 asuntoa/vuosi, jakautuu: - omakotiasuntoja 110 kpl - rivitaloasuntoja 80 kpl - kerrostaloasuntoja 270 kpl	- omakotiasuntoja 164 kpl - rivi- ja ketjutaloasuntoja 82 kpl - kerrostaloasuntoja 508 kpl
4. Tarjoamme yrityksille laadukkaita palveluita, osaavaa työvoimaa ja työpaikkatontteja erinomaisilla liikenneyhteyksillä.			
Työpaikkatonttivaranto	Myytävässä oleva varanto (osa varattu tai vailla kunnallistekniikkaa) Jokela 24 kpl, Kellokoski 2 kpl, Etelä-Tuusula 9 kpl	Hankimme maata vuosittain noin 40 ha asunto- ja työpaikkatonttien varannon varmistamiseksi	Vuonna 2022 hankittiin noin 15 ha maa-alueita, joissa ei ollut työpaikka-alueiden raakamaita.
Työpaikkatonttien myynti/vuokraus	Viimeisen 5 vuoden aikana on luovutettu kunnan työpaikkatontteja keskimäärin 5 kpl	Luovutamme kaikki lainvoimaisissa asemakaavoissa ja kunnallistekniikan piirissä olevat työpaikkatontit	Työpaikkatontteja luovutettiin yhteensä 7 kpl
Työllisyysaste ja avoimet työpaikat	31.12.2021 - Työllisyysaste 79,5 % - Avoimet työpaikat 1508 kpl	31.12.2025 - Työllisyysaste kasvava - Avoimien työpaikkojen määrä kasvaa	31.12.2022 - Työllisyysaste ei vielä julkaistu - Avoimet työpaikat 1363 kpl
Yritysten nettoperustanta	v. 2021 - 127 kpl	v. 2025 - 250 kpl	v. 2022 - 215 kpl

5. Tarjoamme upeat ja uudistuvat mahdollisuudet kulttuuriin, vapaa-aikaan ja harrastamiseen.			
Kävijämäärät eri kohteissa	<ul style="list-style-type: none"> - museokävijöiden kokonaismäärä 55 000 - Kirjaston lainamäärät 500 000 kpl - Uimahallin kävijämäärä 166 140 	<ul style="list-style-type: none"> - Saavutetun tason säilyttäminen ja harkittu kasvattaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - museokävijöiden kokonaismäärä 46 000 2022 - Kirjaston lainamäärät 496 000 kpl vuonna 2022 - Uimahallin kävijämäärä
Käyttäjien palvelutyytyväisyys	<ul style="list-style-type: none"> - Museopalvelut Halosenniemi ja Erkkola, erittäin tyytyväisiä ja tyytyväisiä 95% vastanneista - Uimahalli 91,4% (erittäin ja melko tyytyväinen nykyisiin uimahallipalveluihin (allastilat, saunat, puku- ja pesutilat) - Liikunnan TEA-viisari 81/72 (Tuusula/koko maa) 	<ul style="list-style-type: none"> - Tavoitetun tason säilyttäminen museopalveluissa - Uimahallipalveluiden tason parantaminen lähtötasoon nähden (kysely 30,7%, erittäin tyytyväinen nykyisiin uimahallipalveluihin) - Tavoitetun tason vahvistaminen liikunnan ja kuntatason TEA-viisarissa 	<ul style="list-style-type: none"> - Museopalvelut Halosenniemi ja Erkkola - Uimahalli - TEA-viisari
Harrastajien ja harrastusten määrä	Tuusulan harrastamisen mallin mukaisten kerhojen määrä ja osallistujien määrä	<ul style="list-style-type: none"> - Saavutetun tason säilyttäminen ja harkittu kasvattaminen 	<p>Kevät 2022</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harrastusryhmiä 34 - Tilaa ryhmissä 550 paikkaa - Toteutuneita ohjaustunteja 458 - Osallistuneita <p>Syky 2022</p> <ul style="list-style-type: none"> - Harrastusryhmiä 63 - Tilaa ryhmissä 812 paikkaa - Toteutuneita ohjaustunteja 742 osallistuneita 620 lasta
6. Kehitämme hyvinvoinnin edellytyksiä ja mahdollisuuksia. Ehkäisemme yksinäisyyttä, eriytymistä ja pahoinvointia.			
Koettu terveys	<p>Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi</p> <ul style="list-style-type: none"> - 4.-5. luokka 12,6% (2021) - 8.-9. luokka 23,7% (2021) - Lukiolaiset 24,5% (2021) - Ammatilliset oppilaitokset 36,5% (2021) - 20-64-vuotiaat 28,1% (2020) - 65 vuotta täyttäneet 50,4% (2020) 	<p>Terveydentilan keskinkertaiseksi tai huonoksi kokeneiden määrä on laskenut</p>	<p>Seuraava kouluterveyskysely toteutetaan keväällä 2023 ja tulokset saatavilla syksyllä 2023</p> <p>Vuoden 2022 luvut ei käytettävissä</p>
Yksinäisyyden kokemus	<p>Tuntee itsensä (usein) yksinäiseksi</p> <ul style="list-style-type: none"> - 4.-5. luokka 4,6% (2021) - 8.-9. luokka 16,7% (2021) - Lukiolaiset 14,6% (2021) - Ammatilliset oppilaitokset 26,7% (2021) - 20-64-vuotiaat 4,2% (2020) - 65 vuotta täyttäneet 8,6% (2020) 	<p>Yksinäiseksi kokeneiden määrä vähenee</p>	<p>Seuraava kouluterveyskysely toteutetaan keväällä 2023 ja tulokset saatavilla syksyllä 2023</p> <p>Vuoden 2022 luvut ei käytettävissä</p>
Asumismuodot ja tulojakauma asuinalueilla	Asumismuodot	Kasvava	Tilastoa ei vielä julkaistu

	<ul style="list-style-type: none"> - Pientalojen osuus, Omistusasujien osuus - Kellokoski 81,0 %, 73,8 % - Jokela 72,0 %, 74,1 % - Etelä-Tuusula 75,96 %, 75,61 % 		
	Vuosittaiset tulot (ka)	Kasvava	Tilastoa ei vielä julkaistu
	<ul style="list-style-type: none"> - Kellokoski 34 571 - Jokela 34 038 - Etelä-Tuusula 40 402 		
7. Vahvistamme kunnan, asukkaiden ja yhteisöjen yhteistyötä ja kumppanuutta.			
Osallistumisaste yhdistystoimintaan	Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus 22,7 % (2020)	Kasvava	Tilastoa ei vielä julkaistu
Kehittämisverkostojen kautta syntyvä toiminta	Toimintarahahakemusten määrä kpl (2021)	Kasvava	Toimintarahahakemusten määrä 13 kpl (2022)
8. Olemme osallisuuden edelläkävijä ja jatkamme demokratian eri muotojen ja osallistumisen tapojen kehittämistä.			
Äänestysaktiivisuus eri ikäryhmissä	Kuntavaalit (2021) 57,2% Eduskuntavaalit (2019) 72,7%	Kasvava Kasvava	Seuraavat vaalit vuonna 2025 Seuraavat vaalit vuonna 2023
Osallistuvan budjetoinnin äänestysaktiivisuus	7,4 % (2021)	Kasvava	6,3 % (2022)
Asukastilaisuuksien/osallistuvien prosessien määrä ja osallistujamäärä	Kuntalaisten iltoja ei järjestetty koronan takia	Kasvava	Kuntalaisten illat <ul style="list-style-type: none"> - Hyrylä 150 henkeä - Jokela 80 henkeä - Kellokoski 50 henkeä
9. Olemme kasvatuksen ja koulutuksen kärkikunta vahvistaen yhdenvertaisuutta ja elinikäistä oppimista			
Sijoittuminen jatko-opintoihin	Yhteishaun päättyessä ilman opiskelupaikkaa olevien oppilaiden määrä (jatko-ohjauksen tarve)	yhteishaun päättyessä kaikki ovat saaneet opiskelupaikan	17.6.2022 yhteishaun päättyessä ilman opiskelupaikka oli 5 oppilasta
Asiakas/huoltaja-arvioinnin tyytyväisyys (keskiarvo)	Varhaiskasvatuksen huoltajakysely 2022 <ul style="list-style-type: none"> - Ka 4,31 Perusopetuksen huoltajakysely 2021 <ul style="list-style-type: none"> - Yleisarvosana koulun toiminnalle 8,4 	Paraneva	Seuraava tulos saatavilla kevään 2023 huoltajakyselystä perusopetuksessa
Pitää koulunkäynnistä %	Kouluterveyskysely 2021 <ul style="list-style-type: none"> - 4.-5. luokka 77% - 8.-9. luokka 61,8% - Lukiolaiset 62,8% - Ammatilliset oppilaitokset 71,4% 	Paraneva	Seuraava kouluterveyskysely toteutetaan keväällä 2023 ja tulokset saatavilla syksyllä 2023
10. Varmistamme arjen ja lähiympäristön turvallisuuden			

Koettu turvallisuus	<p>Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, 4-5 lk 7 %, 8-9 lk 6,6%</p> <p>Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, 8-9 lk 33,2 %</p> <p>Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, 4-5 lk 17%, 8-9 lk 13,5%</p> <p>Tapaturma koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana, 4-5 lk 8-9 lk 22,3%</p> <p>Päivittäisen elämänsä turvattomaksi kokeneiden osuus:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 20 - 64-vuotiaat 2,2% - 65 vuotta täyttäneet 0,4% 	<p>Kouluterveyskyselyssä kysymys 4-5 lk on: Kokenut seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana 4-5 lk 9%,</p> <p>Kouluterveyskyselyssä kysymys 4-5 lk on: Koulussa tai koulumatkalla vähintään kaksi tapaturmaa lukuvuoden aikana % 4-5 lk 27,2%</p> <p>Päivittäisen elämänsä turvattomaksi kokeneiden osuus laskeva</p> <p>Ylläpidetään hyvää turvallisuustunnetta kunnassa.</p>	<p>Seuraava kouluterveyskysely toteutetaan keväällä 2023 ja tulokset saatavilla syksyllä 2023</p> <p>Turvallisuuskyselyt, alueellinen turvallisuus, Toteutetaan turvallisuussuunnitelman päivityksen yhteydessä. Kysely käynnissä keväällä -23</p>
Rikosten määrä	<p>Poliisin tietoon tulleet rikokset Tuusulassa</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2021: 3 045 - 2022: 3 137 	<p>Rikostilastojen kääntyminen laskuun. Nuorten tekemien rikosten vähentäminen</p>	<p>Poliisin tilastot</p> <p>Kuukausi / vuosiseuranta</p>
Liikenneonnettomuuksien määrä	<p><i>Henkilövahinko-onnettomuudet</i></p> <p>2022: ennakkotieto 28 kpl, sis kuol/vaka 1</p> <p>2021: 41 kpl, sis kuol/vaka 4</p> <p>2020: 47 kpl, sis kuol/vaka 8</p> <p>2019: 42 kpl, sis kuol/vaka 8</p> <p>2018: 64 kpl, sis kuol/vaka 9</p> <p>2017: 22 kpl, sis kuol/vaka 3</p>	<p>1: Kuolemat ja vakavat loukkaantumiset 75% vuoden 2020 tasosta 31.12.2025</p> <p>2: Vuonna 2030 kuolemien ja vakavien loukkaantumisten määrä 50% vuoden 2020 tasosta.</p> <p>3: Nollavisio: kuolemat 0 ja vakavat loukkaantumiset 0 vuoteen 2050 mennessä</p>	<p>Vuoden 2022 toteutunut tilanne varmistuu keväällä 2023. 5 vuoden heva-keskiarvo 2018-2022 tulee olemaan korkeampi kuin vuosina 2017-2021. Vakavien osalta ka. 2018-2022 kuitenkin pienempi kuin ka. 2017-2021.</p>
11. Rakennamme kestävää tulevaisuutta ja edistämme ilmastotekoja kaikessa toiminnassa.			
Kestävän kehityksen indeksi	18/310 kuntaa (2020, Mayors Indicators)	Vahvistuva	Ei julkaistu
Päästötavoitteet (päästöt/asukas)	4,1 ktCO2	2,6 ktCO2	Uudenmaan liitto tuottaa laskelman kaikkiin Uudenmaan kuntiin
Hiilineutraalisuustavoitteen toteutuminen	19 738 tCO2e.	13 800 tCO2e	Tavoitteena on laskea vuoden 2023 päästöt ja tämän jälkeen tuottaa päästöarvio vuosittain
Mittarina tCO2e kunnan hiilijalanjälki	2021 lasketuin olennaisin erin, puuttuu osa hankinnoista (Scope 3 -taso)	Ilmasto-ohjelmassa tavoitteeksi on asetettu – 30 % vuoden 2025 loppuun mennessä (laskettuna samoin erin kuin lähtötaso)	
12. Vaalimme viherympäristöä, vesistöjä ja niiden saavutettavuutta sekä luonnon monimuotoisuutta.			
Vesistöjen ekologinen tila, uimavesien hygieeninen laatu	Tuusulanjärven ekologinen tila on tyydyttävä. (viimeisin arvio vuodelta 2019)	Tuusulanjärven ekologinen tila on tyydyttävä. (Tavoitteena hyvä ekologinen tila vuonna 2027), arvo saadaan 6 vuoden välein.	Tuusulanjärven ekologinen tila on tyydyttävä. (viimeisin arvio vuodelta 2019)
	Tuusulan yleisten uimavesien laatu luokka on erinomainen	Tuusulan yleisten uimavesien laatu luokka on erinomainen	Tuusulan yleisten uimavesien laatu luokka on erinomainen (tähänkään ei oikein ole järkevää

			mittaria, kun tilanne on STM laatuluokituksen mukaan erinomainen jo nyt)
Metsäisten alueiden määrän kehittyminen	Selkeitä laajoja metsäalueita on Tuusulan pinta-alasta n. 41,4 %.	41,4 % kunnan pinta-alasta. Tavoitteena on, että laajojen metsäalueiden määrä ei vähene	Tietoja ei saatavilla joka vuosi - LUKE tuottaa joka toinen vuosi (MVMI) - EU (Corine) tuottaa joka kuudes vuosi
Mittarina % kunnan pinta-alasta			
Luonnonsuojelualueiden määrä	218 hehtaaria	Tavoitetaso määrittelemättä	240 ha
Mittarina hehtaari (ha) tiukasti suojeltuja alueita vrt. EU:n biodiversiteettistrategia		EU:n biodiversiteettistrategian mukaan 10 % pinta-alasta tulisi olla tiukasti suojeltua, mikä tarkoittaa Tuusulassa 2254 ha.	Nyt luonnonsuojelualueita on 1 % kunnan pinta-alasta.
13. Kehitämme monipuolista ja sujuvaa liikkumista Tuusulassa ja seudulla			
Joukkoliikenteen matkustajamäärän kehittyminen	Jkl-nousut [milj.] 2022: 2,285 2021: 1,671 2020: 1,548 2019: 1,935	Tavoite 31.12.2025: Joukkoliikennematkustus kasvaa	Pandemian jälkeen tilanne normalisoitumassa, nousumäärä kasvussa.
Kevyenliikenteen väylien km-määrä	193 km	250 km	193 km
14. Kasvamme taloudellisesti kestävästi rakenteita ja toimintatapoja uudistaen			
Verotulojen kasvu	v. 2020-2021 - Tuusula 2,5 % - Uusimaa -4,6 %	v. 2021-2025 kasvu nopeampaa kuin Uudellamaalla keskimäärin	v. 2021-2022 - Tuusula 8,6 % - Uusimaa
Käyttöomaisuuden myyntitulot	v. 2021 15,5 milj. euroa	v. 2021-2025 keskimäärin 11 milj. euroa/vuosi	v. 2022 11,3 milj. euroa
Palvelujen kustannukset suhteessa muihin Kuuma-kuntiin	v.2021 (toimintakate/asukas) - Tuusula -5,60 teur/asukas - Keskiarvo -5,55 teur/asukas	v. 2021-2025 Tuusulan vuosittainen toimintakate/asukas enintään keskimääräisellä tasolla	v. 2022 (toimintakate/asukas) - Tuusula -5,63 teur/asukas - Keskiarvo -5,72 teur/asukas
Kunnan käytössä olevien tilojen brm2/asukas	31.12.2022 4,18 m2	31.12.2025 laskeva	31.12.2022 4,18 m2
Toimintakate / asukas	31.12.2021 -5 108 euroa/asukas	31.12.2025 Kasvu ei ylitä keskimääräistä elinkustannusindeksin nousua	31.12.2022 -5 626 euroa/asukas
Velat/asukas	31.12.2021 3 926 euroa/asukas	31.12.2025 alle 8 000 euroa/asukas	31.12.2022 4 039 euroa/asukas

INVESTOINTIEN JÄLKILASKELMAT

Tuusulan kunta

Hankkeiden jälkilaskelmat 2022

Jälkilaskelmat tehdään rakennusten, kunnallistekniikan / vesihuollon, puistojen, pitkävaikutteiset menojen sekä maa- ja vesialueiden yli 300 000 euroa ylittävistä hankkeista. Laskelmat tehdään valmisituneista hankkeista puolivuosisraportoinnin sekä tilinpäätöksen yhteydessä

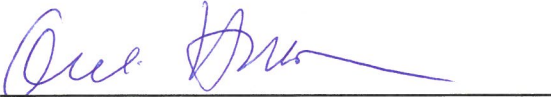
Kohde (m2, €/m2, €/metri, m3, €/m3)	Kokonais-kustannusarvio	Aloitus-ajankohta	Valmistumis-ajankohta	Miten kustannukset toteutuivat	Mitä käyttötalous-säästöjä investointi tuo	Mikä prosessissa meni hyvin ja missä olisi ollut parannettavaa	Keskeisten toiminnallisten ja laadullisten tavoitteiden toteutuminen	Kuluva vuosi					Kumulatiivinen					
								Määräraha (€)	Rahoitus-osuudet (€)	Tot. Kust. (€)	Ero (€)	Tot. (%)	Määräraha (€) vuodet yht.	Rahoitus-osuudet.(€) vuodet yht.	Tot Kust. (€) vuodet yht.	Ero (€)	Tot. (%)	
Martta Wendelinin päiväkot	13 500 000	2019	31.5.2022		Toiminnan kulut (henkilöstö, palvelujen ostot, aineet, tarvikkeet, muut) sekä ylläpitokulut (kiinteistönhoito, siivous, energia, vesi) laskevat kun vanhat yksiköt poistuivat käytöstä ja uusi iso, tehokkaampi yksikkö aloitti toiminnan	Hyvin: projekti toteutettiin aikataulussa, laadulliset tavoitteet saavutettiin (mm. Joutsenmerkki). Parannettavaa: resursointi.		5 300 000	0	3 717 815	-1 582 185	-30 %	13 500 000	0	12 518 687	-981 313	-7 %	
Tuusulanjoentie	750 000	2020	31.12.2022	Kustannukset ylittyivät n. 210 000 euroa			Tuusulanjoentien painuma saatiin korjattua. Puisto kunnostettiin vanhaan kulttuuriympäristöön sopivalla tavalla ja oleskelumahdollisuuksia lisättiin		550 000	0	693 430	143 430	26 %	750 000	0	960 355	210 355	28 %
Annanpuisto, 7 730 m ²	350 000	2022	31.12.2022	Kustannukset ylittyivät n. 100 000 euroa					300 000	0	447 408	147 408	49 %	350 000	0	447 408	97 408	28 %

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Tuusulassa 28. päivänä maaliskuuta 2023

TUUSULAN KUNNANHALLITUS

Kalle Ikkelä
puheenjohtajaVirpi Lehmusvaara SAILAS
kansliapäällikkö

Outi Huusko

Jari Immonen

Kim Kiuru

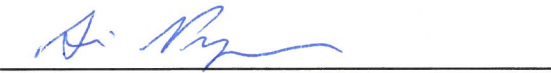
Aila Koivunen

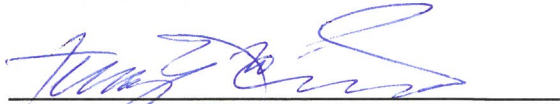
Ari Koponen

Kati Lepojärvi

Ari Nyman

Tuija Reinikainen

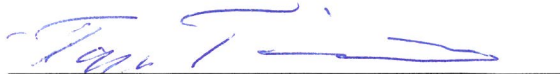
Ulla Rosenqvist

Lilli Salmi

Raimo Stenvall

Tapio Tammilehto

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Helsingissä
Tuusulassa

Touko kuun

8. päivänä 2023

KPMG Oy Ab

Juhana Huuskonen, sHT, KHT

TUUSULA

www.tuusula.fi